

Jordbruksstatistisk årsbok 1997

Yearbook of Agricultural Statistics

SCB

Statistics Sweden

Statistiska centralbyrån

LES Livsmedelsökonomiska
samarbetsnämnden

INLEDNING

TILL

Jordbruksstatistisk årsbok / Jordbruksverket, Statistiska centralbyrån. – Stockholm : Statistiska centralbyrån, 1965-. – (Sveriges officiella statistik).

Täckningsår: 1964-.

1965-1994 framställd av Statistiska centralbyrån.

1995-1998 framställd av Livsmedelsekonomiska samarbetsnämnden, Statistiska centralbyrån.

1965-2000 med innehållsförteckning, sammanfattning samt parallelltitel på engelska: Statistical yearbook of agriculture ..., från 1975 och framåt: Yearbook of agricultural statistics. – Publiceras elektroniskt fr.o.m. 2001 på Jordbruksverkets webbplats www.sjv.se, och fr.o.m. 2002 även på Statistiska centralbyråns webbplats www.scb.se.

Föregångare:

Jordbruk och boskapsskötsel / Statistiska centralbyrån. – Stockholm : Statistiska centralbyrån, 1916-1964. – (Sveriges officiella statistik). Täckningsår: 1913-1963.

Översiktspublikationer:

Svensk jordbruksstatistik 200 år / Statistiska centralbyrån. – Stockholm: Statistiska centralbyrån, 1999.

Jordbruket i siffror 1866-2007 / Jordbruksverket, Statistiska centralbyrån. – Jönköping ; Stockholm, 2011. – (Sveriges officiella statistik).

Jordbruksstatistisk årsbok 1997

Sveriges officiella statistik
Livsmedelsekonomiska samarbetsnämnden
Statistiska centralbyrån

Yearbook of Agricultural Statistics 1997

Official Statistics of Sweden
Statistics Sweden
1997

Tidigare publicering

Jordbruksstatistisk årsbok har tidigare utgivits under samma namn inom serien Sveriges officiella statistik: Jordbruk med binärningar. Den första årgången av publikationen utkom 1965 och innebar en fortsättning på Jordbruk och Boskapsskötsel: 1866–1963.

Previous publication

Yearbook of Agricultural Statistics has previously been published within the series of Official Statistics of Sweden: Agriculture and fisheries. The first yearbook was published in 1965 and was a continuation of agriculture: 1866–1963.

© Statistiska centralbyrån

ISBN 91-618-0887-3
ISSN 0082-0199

Omslag: Jan-Aage Haaland, SCB
Foto: Viking Olsson/N, NaturFotografernas Bildbyrå
"Höstplöjning, Nykyrka, Södermanland"

Printed in Sweden
Bulls Tryckeriaktiebolag, Halmstad 97 06

Förord

Jordbruksstatistik Årsbok utkommer här för år 1997. Denna bok utgör den trettiofjärde årgången sedan starten 1965.

Avsikten med Jordbruksstatistik Årsbok är att ge en bred och översiktlig men samtidigt koncentrerad redovisning av jordbruksstatistiken. Kapitel- och avsnittsindelningen framgår av innehållsförteckningen i bokens början. Längst bak i boken finns ett utförligt sakregister.

Statistiken om jordbruket är omfattande. Sedan budgetåret 1993/94 är Livsmedelsekonomiska samarbetsnämnden (LES) ansvarig för större delen av jordbruksstatistiken. Statistiken produceras förutom av Statistiska centralbyrån (SCB) av andra statliga myndigheter och av organisationer med anknytning till jordbruk.

Innehållet i 1997 års upplaga av Jordbruksstatistik Årsbok har tagits fram av en arbetsgrupp bestående av Lars Hagblad, Lars Hedqvist, Ann-Marie Karlsson, Gunnar Larsson, Lars Persson och Rolf Selander. För den tekniska framtagningen av boken svarar Jan Andersson, Olle Funcke, Charlotta Olsson, Astrid Strandberg och Lea Wedén.

Statistiska centralbyrån i maj 1997

JAN CARLING

Ann-Marie Karlsson

Information to English speaking readers

The Yearbook of Agricultural Statistics 1997 is hereby published. The objective of the Yearbook is to compile a manageable portion of the available statistics relating to agriculture.

The Table of Contents is translated into English and so are the headings of all tables.

On page 226 there is a summary in English with brief descriptions of the different surveys and with references to the tables. After the summary there is a Swedish-English list of terms with translations of most words or expressions found in the headings and left-hand columns of the tables.

Inquires for the content of the Yearbook or for statistics relating to Agriculture can be made to Ann-Marie Karlsson, Gunnar Larsson, Lars Persson and Rolf Selander at the Department of Environment and Agriculture at Statistics Sweden in Örebro.

The postal address is SCB, 701 89 Örebro. Telephone +46 19 17 60 00.

Förfrågningar

Förfrågningar om årsbokens innehåll och om lantbruksstatistik i övrigt kan i första hand ställas till Ann-Marie Karlsson, Gunnar Larsson, Lars Persson och Rolf Selander vid SCBs avdelning för Miljö- och lantbruksstatistik i Örebro.

De träffas på telefon 019-17 60 00 (växel). Postadressen är SCB, 701 89 Örebro.

Innehåll

Sida

7	1 Jordbruksåret 1996
11	2 Företagsstruktur
11	– Företag, arealer, bruksförhållanden
25	– Företagens driftsinriktning
29	3 Arbetskraft
29	– Totalbefolkning
30	– Företagarnas åldersfördelning
31	– Förvärvsarbete
37	– Arbetskador
38	– Avbytarverksamhet
39	4 Mark och fastigheter
39	– Ägoslag
41	– Betesmark
43	– Kadmiumhalter i åkermark
44	– Markkartering
44	– Taxeringsvärden
48	– Priser på lantbruksenheter
51	5 Byggnader, anläggningar och maskiner
51	– Byggnader
52	– Byggnadsverksamhet
55	– Anläggningar
56	– Täckdikning
57	– Maskiner
59	6 Förnödenheter
59	– Utsäde
61	– Växtnäringsämnen
65	– Bekämpningsmedel
69	– Fodermedel
71	– Drivmedel, eldningsolja
73	7 Växtodling
73	– Åkerarealens användning
88	– Hektarskördar
96	– Totalskördar
100	– Så- och skördetidpunkter
103	8 Trädgårdsodling
111	9 Husdjur
111	– Antal djur och antal företag
113	– Nötkreatur
125	– Får
132	– Svin
142	– Höns
146	– Ekologisk djurhållning
147	– Getter och biodling
148	– Hästar
150	– Pälsdjur och rennärning

Contents

Page

7	1 The agricultural year 1996
11	2 Structure of the enterprises
11	– Enterprises, areas, type of holdings
25	– Type of farming
29	3 Labour force
29	– Total population
30	– Age distribution of the holders
31	– Economically active population
37	– Working injuries
38	– Replacer activity
39	4 Land and real estates
39	– Type of land
41	– Pasture
43	– Cadmium contents in soils
44	– Soil survey
44	– Assessed values
48	– Market prices of agricultural real estates
51	5 Buildings, plants and machinery
51	– Buildings
52	– Construction activity
55	– Plants
56	– Underdrainage
57	– Machinery
59	6 Requisites
59	– Seed
61	– Plant nutrients
65	– Pesticides
69	– Feeding stuffs
71	– Motor fuel, fuel oil
73	7 Crop farming
73	– Use of arable land
88	– Yields per hectare
96	– Total yields
100	– Dates for sowing and harvesting
103	8 Horticultural cultivation
111	9 Livestock
111	– Number of animals and number of holdings
113	– Cattle
125	– Sheep
132	– Pigs
142	– Fowls
146	– Organic farming, livestock
147	– Goats and apiculture
148	– Horses
150	– Fur farming and reindeer keeping

Sida		Page	
151	10 Förfärling, konsumtion och utrikeshandel	151	10 Processing, consumption and foreign trade
151	– Produktion och försörjningsbalanser	151	– Production , balance sheets of resources
156	– Konsumtion	156	– Consumption
159	– Utrikeshandel	159	– Foreign trade
163	11 Ekonomi	163	11 Economics
163	– Jordbrukssektorn i nationalräkenskaperna	163	– Agricultural sector in the national accounts
164	– Sektorskalkyler för jordbruket	164	– Calculation of incomes and expenditures of the agricultural sector
166	– Intäkter, kostnader och resultat på företagsnivå	166	– Receipts, costs and results for the holdings
169	– Prisindex	169	– Price indices
172	– Jordbrukarfamiljernas inkomster	172	– Incomes of the farmer families
174	– Jordbrukarnas tillgångar och skulder	174	– Assets and liabilities of the holders
175	12 Stödåtgärder, försäkringar	175	12 Support, insurances
175	– Stödåtgärder	175	– Support agricultural holders
178	– EUs jordbrukspolitik	178	– Support by CAP
184	– Rationaliseringsinsatser	184	– Rationalization measures
187	– Jordbrukets skördeskadeskydd	187	– Crop insurance
187	– Hagelskadeersäkring	187	– Hail insurance
188	– Husdjursförsäkring	188	– Livestock insurance
189	13 Lantbruksutbildningen	189	13 Agricultural training
191	14 Lantbrukets föreningsrörelse	191	14 Farmers' co-operative associations
193	15 Jordbruket i EU	193	15 Agriculture in the European Union
193	– EUs statistiksystem	193	– Statistical systems
194	– Arealer och företag	194	– Enterprises, areas, type of holdings
198	– Växtodling och trädgårdssodling	198	– Crop farming and horticultural cultivation
200	– Husdjur	200	– Livestock
203	16 Internationella uppgifter	203	16 International statistics
211	Bilagor	211	Appendices
226	Summary	226	Summary in English
231	Swedish-English vocabulary	231	Swedish-English vocabulary
239	Sakregister	239	Subject index
Teckenförklaring		Symbols	
"	Upprepning		Repetition
–	Intet finns att redovisa		Magnitude nil
0	Mindre än $0,5$ av enheten		Magnitude less than half of unit
0,0	$0,05$		employed
..	Uppgift ej tillgänglig, redovisas ej av sekretess-skal eller alltför osäker för att anges		Data not available
.	Uppgift kan ej förekomma		Category not applicable

1 Jordbruksåret 1996

Växtodlingen och skördeutfallet

Sommarvärmen kom sent

Sydsverige hade under 1996 lägre årsmedeltemperatur än normalt efter att åtta år i rad ha haft ovanligt varmt väder. Nederbörden var mindre än normalt i stora delar av landet.

Efter rejäl vinterkyla i februari och även en kall mars blev det i april mycket varmt under kortare perioder. Under ett par dagar i senare delen av april uppmättes rekordtemperaturer för årstiden, med drygt 28 grader i Småland. Maj blev i delar av Götaland en av de kallaste majmånaderna under 1900-talet. Månaden blev nederbördsrik i söder, men torkan fortsatte i Norrland.

Sommaren inleddes med kallt väder i juni. Fördelningen av nederbörden var ojämn med mycket torrt väder i delar av östra Sverige, medan största delen av Norrland fick mer nederbörd än normalt. Under juli fick östra Sverige stora nederbördsmängder. Medeltemperaturen var i östra Götaland avsevärt lägre än normalt, medan norra västkusten och området runt Väneren hade torrt och ganska varmt väder.

Augusti blev den varmaste sommarmånaden, vilket är mycket ovanligt. Många värmerekord slogs under senare delen av månaden. Under större delen av augusti rådde också torka. September medförde kyligt och ostadigt väder. Månaden var kallare än normalt i Götaland och Svealand. Milt och torrt väder dominerade oktober.

Stor men sen vallskörd

Den kalla och nederbördsrika våren medförde att vällen utvecklades väl, men skörden blev försenad. Första skörden av vall blev dessutom utdragen på grund av regn.

Hektarsköörden för slåttervall (1:a skörd) blev 4 540 kg. Totalsköörden (1:a skörd) beräknas till 3,4 miljoner ton, eller 10 % högre än genomsnittet för de senaste fem åren.

Även stor spannmålsskörd

År 1995 såddes höstsäd i större omfattning än normalt. Under den efterföljande långa och kalla vintern uttunnades många bestånd. Utvintringen orsakade uppkörning av nästan 10 % av arealen höstsäd. En kylig och regnig vår medförde att vårbruket blev sent i större delen av landet. På de flesta håll utvecklades grödorna sedan väl, men blev kraftigt försenade.

Det varma augustivädret medförde att spannmålens mognad påskyndades. Huvuddelen av spannmålssköörden bärgades under gynnsamma förhållanden och med låg vattenhalt. Endast mindre arealer behövde lämnas obärgade.

Den genomsnittliga hektaravkastningen 1996 visar följande avvikelser från genomsnittet under de senaste fem åren: Höstvet + 6 %, vårvete + 24 %, höstråg + 10 %, vårkorn + 22 % och havre + 25 %. Den totala spannmålsarealen ökade med 10 % jämfört med 1995.

I detta kapitel behandlas

- Växtodlingen och skördeutfallet
- Jordbrukspolitisk utveckling
- Prisreglering och direktstöd
- Marknadssituationen för jordbruksprodukter
- Miljö och djurskydd
- Övriga aktuella frågor
- Jordbruket i det svenska EU-avtalet
- Övriga internationella frågor

Den totala spannmålssköörden inklusive blandsäd och rågvete beräknas ha uppgått till 6,0 miljoner ton, vilket är 28 % högre än genomsnittet under perioden 1991-1995. Av totalsköörden 1996 svarar vete och råg för 2,2 miljoner ton. Största enskilda grödan är vårkorn med 2,0 miljoner ton.

Totalsköörden av raps och rybs uppskattas till 133 000 ton, vilket endast motsvarar 55 % av genomsnittet för de senaste fem åren. Minskad odling, delvis beroende på stor utvintring, har tillsammans med låg avkastning för höstraps bidragit till den låga skörden.

Normal skörd av matpotatis

Den sena våren försenade sättningen av matpotatis i större delen av landet. Uptagningen genomfördes mestadels under gynnsamma väderleksbetingelser.

Avkastningen av matpotatis under 1996 varierade starkt mellan olika odlingar. Hektarsköörden blev 4 % högre än genomsnittet för de fem närmast föregående åren. Totalsköörden beräknas till 853 000 ton, vilket är 1 % högre än under jämförelseperioden.

Marknadssituationen för jordbruksprodukter

Nettoexport av spannmål

Den svenska totalsköörden av spannmål (inklusive blandsäd och rågvete) uppgick 1996 till ca 6,0 miljoner ton, vilket kan jämföras med ca 4,8 miljoner ton 1995. Nettoexporten av spannmål blev under 1995/96 ca 550 000 ton. Skördeutfallet 1996 pekar mot en ökad nettoexport under 1996/97.

Fr.o.m. 1995 bestäms spannmålsskördens ekonomiska villkor av EU:s interventionssystem och exportbidragssystem. Systemet för intervention syftar till att garantera odlarna en viss

lägsta prisnivå på spannmålen. Av de spannmålsslag som odlas i Sverige är det möjligt att lämna vete, råg och korn till intervention. Havre och rågvete är dock inte godkända. Exportstöd ges dock för havre.

Inlösenpriset för spannmål var vid inledningen av interventionssperioden 1995/96 ca 119 ecu/ton. Efter en månadsvis uppräkning var inlösenpriset i slutet av oktober 1996 ca 130 ecu/ton. Till följd av förstärkningen av den svenska kronan sjönk dock det svenska priset.

I EU-Kommissionens uppsättning av instrument för styrning av spannmålsmarknaden ingår införandet av negativt exportbidrag, d v s exportavgifter. Under första delen av 1996 infördes avgift vid export av vete och korn. Genom att införa avgifter avsåg Kommissionen att begränsa exporten och därmed säkra tillgången på spannmål. Senare har prisrelationerna ändrats så att exportbidrag åter utgår.

Oförändrad mjölkproduktion

Antalet mjölkkor i Sverige var 466 000 i juni 1996, vilket innebär en minskning med 3 % från 1995. Samtidigt ökade antalet kor för köttproduktion med 5 % till 164 000 djur. Mjölkinvägningen var under 1996 i stort sett oförändrad jämfört med föregående år, 3 260 miljoner kg. Produktionen ligger därmed fortfarande inom den mjölkkvot, 3 300 miljoner kg, som tilldelats Sverige.

Syftet med EU:s marknadsreglering är att garantera mjölkproducenterna en viss inkomstnivå. Det innebär i praktiken att genom styrning av marknaden säkerställa produktpriser som möjliggör för jordbrukarna att erhålla ett fastställt riktpreis. För detta ändamål utnyttjas produktionskvoter, gränsskydd, exportbidrag, intervention och diverse avsättningsfrämjande stöd.

Det svenska avräkningspriset för mjölk låg under 1996 på 304 öre/kg (vid 4,2 % fett, 3,4 % protein), vilket innebär en höjning med drygt 2 % jämfört med 1995. Till nämnda pris kommer det nationella stödet i norra Sverige.

Försäljningen av konsumtionsmjölk inklusive syrade produkter var i stort sett oförändrad från 1995. Grädde uppvisade en ökning med 3 %, medan matfett totalt minskade 2-3 %.

Sänkta köttpriser

Den totala svenska köttproduktionen under 1996 ökade preliminärt med 1 %. Trots BSE-krisen var konsumtionen i Sverige i stort sett oförändrad under året, medan den sjönk avsevärt i många andra länder. De största producenterna och konsumenterna inom EU är Tyskland, Frankrike och Spanien.

Självförsörjningsgraden i Sverige under 1996 varierade avsevärt mellan olika köttslag. Med undantag för gris (101 %) skattas underskottet i självförsörjningsgraden ha varit betydande för nöt- och kalvkött (84 %). Nämnda tal utgör kvoten mellan produktion och konsumtion.

Inom EU regleras marknaden med gränsskydd, exportbidrag och intervention. De svenska avräkningspriserna för kött sjönk under 1996. BSE-krisen påverkade nötköttpriserna, som sjönk nära 15 % jämfört med föregående år. För griskött var prisnedgången måttligare eller 7-8 %.

Jordbrukspolitisk utveckling

Bakgrunden

Prisregleringen inom det svenska jordbruket infördes i samband med den svåra ekonomiska krisen på 1930-talet. Regleringen gick ut på att skydda den inhemska produktionen genom ett gränsskydd, dvs importen belastades med tullar eller införselavgifter.

Systemet för prisreglering kom att i princip behållas under lång tid även om ett stort antal tekniska ändringar gjordes efter hand. Det jordbrukspolitiska beslutet 1990 innebar dock en klar kursändring. Konsumenternas efterfrågan skulle i större utsträckning än tidigare styra priser och utbud inom ramen för ett gränsskydd. Med början i juli 1991 skulle successivt en avreglering ske av det svenska jordbruket.

Den svenska ansökan om EU-medlemskap 1991 medförde att avregleringen inte genomfördes som det var tänkt. I stället vidtogs ändringar som skulle underlätta en övergång till EU:s gemensamma jordbrukspolitik (CAP).

EU:s jordbrukspolitik införd i Sverige

Efter Sveriges inträde i EU den 1 januari 1995 gäller samma jordbrukspolitik i Sverige som i andra medlemsländer. Någon övergångstid var inte avtalad för införandet av den nya politiken.

Ministerrådet, där jordbruksministrarna från samtliga medlemsländer deltar, fattar beslut om jordbrukspolitiken efter förslag från Kommissionen. Kommissionen verkställer sedan besluten, utfärdar bestämmelser och övervakar att reglerna följs.

EU:s jordbrukspolitik finansieras via en jordbruksfond, som baseras på tullar, införselavgifter, producentavgifter och bidrag från medlemsstaterna. Jordbruksstödet omfattar pris- och marknadsregleringar samt struktur- och regionalpolitik.

BSE-krisen dominerade jordbrukspolitiken

I mars 1996 meddelades idet brittiska parlamentet att ett samband inte kan uteslutas mellan galna kosjukan (BSE) och Creutzfeldt-Jakobs sjukdom. Detta var inledningen till en av de värsta jordbrukspolitiska kriserna i EU:s historia.

De flesta medlemsländerna stoppade importen av brittiskt nötkött. Konsumtionen av nötkött minskade avsevärt i Storbritannien, men även i andra EU-länder. I april startade interventionsköp av nötkött för första gången på två år. I början av 1997 hade lagen av nötkött i EU:s fryshus vuxit kraftigt.

BSE fick även storpolitiska konsekvenser. Till följd av motstridiga uppfattningar mellan EU-länderna om hanteringen av BSE-krisen, tillgrep Storbritannien bojkott och blockad av EU-beslut som ett påtryckningsmedel.

Krisen slog mycket hårt mot nötköttsproducenterna, som mötte fallande priser och avsättningssvårigheter. I maj beslutade Kommissionen om ett ökat stöd till handjur samt till am- och dikor och i juni beslutades om ytterligare tillskott. De ökade stöden tillföll även de svenska nötköttsproducenterna som drabbats av sänkta producentpriser. För 1996 erhöll Sverige 145 miljoner kr med anledning av BSE.

Kostnaderna för BSE-krisen är betungande för EU-budgeten. För perioden 20 mars-15 oktober uppgick kostnaden till 13 miljarder kr, av vilka 4,5 miljarder kr gick till Storbritannien. Kostnaderna under 1996/97 beräknas överstiga nämnda belopp. Finansieringen av BSE-kostnaderna blev en omstridd

fråga. Kommissionens förslag går ut på att spannmåls-producenterna skall medverka genom en sänkt arealersättning för 1997. Detta förslag avvisades av Ministerrådet hösten 1996, men aktualiserades ånyo av Kommissionen våren 1997.

Prispaket och arealuttag är viktiga frågor

Den 1992 beslutade reformeringen av CAP innebar en övergång från prisstöd till direktstöd, som skulle genomföras under en treårsperiod. Marknadsåret juli 1995-juni 1996 var det sista under övergångsperioden.

Viktiga styrmedel i CAP är bl.a. det s k prispaketet och uttagsprocenten i trädesprogrammet. De första förslagen för 1996/97 presenterades av Kommissionen i början av 1996. Dessa frågor diskuterades under våren och togs vid flera tillfällen upp i Ministerrådet. Först vid ministermötet den 22-23 juli kunde beslut fattas.

Den mest uppmärksammade delen av beslutet var att uttagsprocenten för skördeåret 1997 skall sänkas till 5 % från 10 % år 1996. Enligt Kommissionens bedömning kommer detta att leda till en produktionsökning inom EU med 8 %. På de olika produktområdena ledde inte beslutet till några större ändringar. Det kan dock noteras att Kommissionen aviserade en översyn av mjölkregleringen.

Cork-deklarationen och den framtida regionalpolitiken

Hösten 1996 hölls på Kommissionens initiativ en uppmärksam konferens i Cork på Irland angående EU:s framtida regionalpolitik. Inför de stora förändringar som kan komma att ske av den gemensamma jordbrukspolitiken (CAP) är regionalpolitiken en viktig komponent.

Konferensen ledde till ett program i tio punkter som kommer att påverka Kommissionens arbete med bl a de nya strukturfondsprogrammen. Målet föreslogs vara att prioritera landsbygden och skapa en politik som är integrerad, dvs. omfattar många näringar. En annan ambition är att det i framtiden bör vara ett enda integrerat program för varje region.

Några konkreta förslag till den framtida jordbrukspolitiken gavs inte, men det finns faktorer som talar för ett mer avlänkat stöd, dvs ett stöd som är mindre knutet till produktionen än idag.

EU:s jordbrukspolitik under omprövning

Behovet av en fortsatt reformering av EU:s jordbrukspolitik (CAP) har under 1996 diskuterats i många olika sammanhang. De främsta argumenten för en reformering är åtagandena i GATT-avtalet, EU:s kommande utvidgning österut, behovet av att minska budgetbelastningen etc. När det gäller tidsaspekten finns många bud. År 1999 är en tidpunkt som nämnts av kommissionären Fischler.

Kommissionen planerar att under 1997 redovisa en studie som kan fungera som ett beslutsunderlag. Från utredarna har nämnts behovet av att reducera eller avskaffa kvotering av produktionen (trädesprogram, mjölkkvoter etc). En kontroversiell fråga som diskuterats är om större jordbruksföretag skall få stöd för hela sin produktion eller om en övre storleksgräns skall införas.

Miljö och djurskydd

Antibiotika i husdjursproduktionen

Vid inträdet i EU fick Sverige en fyraårig övergångstid under vilken förbudet mot generell användning av antibiotika får behållas. På svenskt initiativ hölls i mars 1996 ett seminarium i Bryssel rörande användningen av antibiotika i djurhållningen.

Den viktigaste frågan i samband med användningen av antibiotika är den om resistens. Forskarna har funnit bakterier med resistens mot flertalet antibiotiska preparat.

Från Kommissionens sida pekade man på såväl risker som möjligheter med foderantibiotika. En harmonisering i användningen mellan medlemsländerna anses önskvärd så att effektivitet och säkerhet garanteras. Kommissionen gör för närvarande en översyn av godkända fodertillsatser med utgångspunkt från ökade krav.

Vid EU-inträdet erhöll Sverige under en övergångsperiod ytterligare undantag från EU-reglerna på miljöområdet. Dessa undantag avser rätten att i Sverige ha strängare regler vad gäller bl a kadavermjöl i foder och salmonellakontrollen.

Genmodifierad mat

Livsmedel som innehåller levande genetiskt modifierade organismer (GMO) har under 1996 varit ett hett debattämne inom EU. I slutet av året nåddes en överenskommelse i en förlikningskommitté som innebar att livsmedel som innehåller levande GMO skall märkas. Frågan är dock slutgiltigt avgjord först när den passerat Parlamentet och Rådet.

Som grund för överenskommelsen ligger en rad specificeringar av när ett livsmedel skall anses vara förändrat. Som exempel kan nämnas att färska tomater, som är gentekniskt modifierade, skall märkas eftersom de är levande. Tomatketchup skall dock bara märkas om den skiljer sig i egenskaperna från konventionell ketchup.

Särskild uppmärksamhet har kommit att riktas mot genmodifierad soja och motsättningar har uppstått mellan USA och EU. I USA odlas genmodifierad soja som är resistent mot bekämpningsmedlet Round-up. Vid import till EU kan dock den genmodifierade sojan vara svår att skilja ut från de traditionella sorterna som importeras som foder och livsmedel.

Övriga aktuella frågor

Avgift på egenodlat utsäde

Utsädesföretagen har licens på sorter man utvecklat. Licensavgiften tas ut genom ett påslag på utsädespriset i handelsledet. Hitillsvarande system har dock inte gett utsädesföretaget någon ersättning för det utsäde som förökas hos odlaren.

Enligt en ny EU-förordning skall även egenodlat utsäde kunna belastas med en avgift till växtförädlaren. I Danmark och Storbritannien har nationella överenskommelser träffats om avgifter på hemmaodlat utsäde. I Sverige finns ett förslag till ny växtförädlarrättslag, som under 1997 skall behandlas av riksdagen.

Minskat antal konkurser i jordbruket

Antalet konkurser i jordbruket fortsätter att minska. Under 1996 registrerades totalt 132 konkurser jämfört med 145 under 1995.

Den högsta frekvensen noteras för åren 1992-1993, då antalet låg omkring 250 konkurser på årsbasis.

Uppräkning av taxeringsvärden

En årlig omräkning av taxeringsvärdena för lantbruksenheter påbörjades fr.o.m. 1996. Riksskatteverket (RSV) fastställer de årliga omräkningstalen, som appliceras på 1992 års taxeringsvärden. Omräkningstalen behandlas i en referensgrupp knuten till RSV.

Hösten 1996 fastställdes omräkningstalen för 1997. För skogsmark och skogsimpediment differentieras omräkningstalet på tre regioner inom intervallet 1,26-1,45. För ekonomibyggnader, åkermark och betesmark fastställdes omräkningstalet 1,10 för hela riket exklusive Skåne län och Hallands län. För nämnda län blev omräkningstalet 0,97.

Internationella frågor

Förberelser inför WTO-förhandlingar 1999

Efter långa förhandlingar kunde 1994 den s k Uruguayrundan avslutas med ett nytt GATT-avtal. En viktig del i överenskommelsen var att en världsomspännande handelsorganisation bildades, WTO.

På jordbruksområdet påverkar det nya avtalet bl a marknadstillträde, internstöd och exportstöd. Marknadstillträdet påverkas genom att allt gränsskydd, inklusive kvantitativa begränsningar, skall omvandlas till fasta tullar. Gränsskyddet skall sänkas med i genomsnitt 36 % i förhållande till den nivå som gällde under basperioden 1986-1988.

Åtagandena på jordbruksområdet skall genomföras under tiden fram till år 2 000. I uppgörelsen 1994 enades parterna om att nya förhandlingar skall inledas ett år före genomförandeperiodens slut, dvs. 1999. Innehållet i de nya förhandlingarna är inte preciserat i 1994 års avtal. Förhandlingarna skall dock beakta bl a erfarenheterna av stödneddragningarna från Uruguayrundan.

Ny jordbrukspolitik i USA

I jordbrukspolitiska sammanhang framträder ofta EU och USA som huvudaktörer. USA är det land som mest bevakat och försökt påverka EU:s jordbrukspolitik. Det är därför av intresse att följa den jordbrukspolitiska utvecklingen i USA.

Våren 1996 fattades ett nytt jordbrukspolitiskt beslut i USA, "Federal Agricultural Improvement and Reform Act of 1996, FAIR". Den största posten i jordbruksbudgeten utgör den nationella livsmedelshjälpen "food stamps", dvs. systemet med matkuponger till låginkomsthushåll.

Viktiga förändringar genomförs av internstöden. Det tidigare direktstödet (deficiency payments) har nu ersatts med ett mer generellt inkomststöd (production flexibility contract). Alla jordbrukare som de senaste fem åren deltagit i vissa statliga stödprogram ges möjlighet att teckna kontrakt för en viss areal för att erhålla ett årligt inkomststöd fram till år 2002. I det nya systemet finns alltså ingen koppling till grödval och avkastning det år ersättningen betalas ut.

Pristödet i vegetabilieproduktionen behålls i stort sett oförändrat. Detta innebär att jordbrukarna kan låna pengar av staten med sina produkter som säkerhet. Om jordbrukaren inte betalar tillbaka lånet får staten ta över den skördade grödan.

Den viktigaste miljöåtgärden i jordbrukspolitiken är markvårdsprogrammet CRP (conservation reserve program), som är en form av jordbank. Programmet omfattade under 1996 nära 15 miljoner ha. Genom ändringar i regelverket skall det nu bli lättare att ta ut areal ur programmet och återföra den till produktion.

2 Företagsstruktur

I kapitel 2 redovisas grundläggande uppgifter om jordbruksföretagens och åkerarealens fördelning efter storleksgrupper hektar åker, efter bruksformer (ägda respektive arrenderade företag) samt efter företagarekategorier. Vidare redovisas uppgifter om arealen av olika ägoslag. I särskilda avsnitt redovisas företagens driftsinriktning (typklassificering).

Samtliga resultat baseras på uppgifter från lantbruksregistret (LBR). Definitioner och begrepp i LBR som senare återkommer i boken redovisas i detta kapitel.

Kapitel 2 innehåller information om

- Företag, arealer, bruksförhållanden
- Företagens driftsinriktning

Företag, arealer, bruksförhållanden

Uppgifter om företags struktur m.m. insamlas varje år till LBR. Uppgifter inhämtas från företag med mer än 2,0 hektar åkermark eller företag med stor djurbesättning. Nytt för år 1996 är att företag med mindre än 0,3 hektar utnyttjad åkermark ingår i redovisningen. Vissa år insamlas dessutom uppgifter från trädgårdsföretag och från företag med skogsmark eller andra ägoslag än åkermark (och högst 2,0 hektar åkermark). En utförlig beskrivning av systemet för uppgiftsinsamling m.m. i LBR lämnas i bilaga 3.

De år då företag med skogsmark eller andra ägoslag än åkermark (och högst 2,0 hektar åkermark) ingår i registreringen kallas uppgiftsinsamlingen lantbruksräkning. Dessa år erhålls en fullständig arealredovisning för hela lantbruket. I tabell 2.1 redovisas fördelningen på ägoslag enligt den senaste lantbruksräkningen, som genomfördes 1992.

Det kan noteras att den totala skogsmarksarealen i landet enligt lantbruksräkningen 1992 var 22,3 miljoner hektar varav 18 % fanns på företag med mer än 2,0 hektar åkermark. Den totala arealen av samtliga ägoslag inom lantbruket var drygt 37,6 miljoner hektar. Den totala landarealen i landet är ca 41,1 miljoner hektar.

Lantbruksräkning innebär att den årliga insamlingen till LBR i juni via postenkät vissa år kompletteras med bl.a.

- uppgiftsinsamling från företag med skogsmark och högst 2,0 hektar åkermark (1992 utnyttjades uppgifter från 1992 års fastighetstaxering)
- särskilda projekt för aktuella ämnesområden

Tabell 2.1

Arealen av olika ägoslag 1992. Hektar

Area of different types of land in 1992. Hectares

Avser samtliga lantbruksföretag.

Område; storleksgrupp hektar åkermark	Åker- mark	Betes- mark	Skogs- mark	Annan mark	Summa
Hela riket					
– 2,0	221 050	247 846	18 402 994	10 935 093	29 806 983
2,1 –	2 766 589	327 846	3 920 329	804 949	7 819 712
Samtliga	2 987 639	575 691	22 323 323	11 740 042	37 626 695

Källa : SCB, lantbruksräkningen.

Några begrepp och definitioner i lantbruksstatistiken

Företag

Med företag menas inom jordbruk, skogsbruk, husdjursskötsel samt frukt- och trädgårdsodling bedriven verksamhet under en och samma driftsledning.

Företagare

Med företagare menas den eller de personer som juridiskt och ekonomiskt svarar för verksamheten.

Åkermark

Mark som används eller lämpligen kan användas till växtodling eller bete och som är lämplig att plöjas.

Betesmark

Mark som används eller lämpligen kan användas till bete och som inte är lämplig att plöjas.

Ägoslagsdefinitionerna har tillämpats fr.o.m. 1981. De fastställdes som svensk standard i januari 1981 och ansluter till motsvarande ägoslagsdefinitioner i fastighetstaxeringen.

I grova drag råder följande relationer gentemot den tidigare ägoslagsindelningen:

Åkermark motsvarar den tidigare klassen åker.

Betesmark motsvarar dels hela den tidigare klassen kultiverad betesmark, dels en del av klassen annan gräsbärande mark.

Skogsmark motsvarar dels hela den tidigare klassen skogsmark, dels en del av klassen annan gräsbärande mark.

Annan mark motsvarar den tidigare klassen övrig mark.

Effekterna av den ändrade klassificeringen torde vara små beträffande åkermark och skogsmark vid företag med mer än 2,0 hektar åkermark under eget bruk. Större delen av den tidigare klassen annan gräsbärande mark har 1981 redovisats som betesmark och endast en mindre del har överförs till skogsmark.

Skogsmark

Mark som är lämplig för virkesproduktion och som inte i väsentlig utsträckning används för annat ändamål samt mark där det bör finnas skog till skydd mot sand- och jordflykt eller mot att fjällgränsen flyttas ned.

Mark som ligger helt eller i huvudsak outnyttjad skall dock inte anses som skogsmark, om den på grund av särskilda förhållanden inte bör tas i anspråk för virkesproduktion. Mark skall anses lämplig för virkesproduktion, om den enligt vedertagna bedömningsgrunder kan producera i genomsnitt minst en kubikmeter virke om året per hektar.

Annan mark

Mark som inte lämpligen kan användas till växtodling, bete eller virkesproduktion.

Beträffande indelningen av företagen efter företagarkategori lämnas nedan en precisering för några kategorier.

Enskild person	En fysisk person
Enkelt bolag	Två eller flera personer (även kombinationer av fysisk och juridisk person)
Aktiebolag	Svenskt aktiebolag, även statsägt
Staten	Statliga myndigheter, affärsdrivande verk eller institutioner, Domän Skog, universitet m.fl.
Kommun	Även landsting
Övriga	Ideella och ekonomiska föreningar, handelsbolag, kommanditbolag, sabbetsföreningar, stiftelser, hushållningssällskap

Av tabell 2.2 framgår att det totala antalet företag med mer än 2,0 hektar åker 1996 var ca 90 500. Ökningen med 3 200 företag mellan 1995 och 1996 förklaras av att 1996 ingick företag med minst 2,1 hektar åkermark men som utnyttjar mindre än 0,3 hektar åkermark i redovisningen. Antalet sådana företag 1996 skattas till 3 500.

Antalet helt ägda företag utgör något mindre än hälften av det totala antalet företag. Regionalt har Norrbottens län 1996 den största andelen helt ägda företag med 58 % av det totala antalet företag i länet.

Andelen delvis arrenderade företag 1996 utgör 38 % av

samtliga företag. Företag med både ägd och arrenderad mark är vanligast på Gotland och i Kopparbergs län med 50 % respektive 47 % av det totala antalet företag.

Sett över olika storleksgrupper efter åkerarealen är andelen helt ägda företag 1996 störst i gruppen 2,1 – 5,0 hektar med 84 % och lägst i grupperna över 50,0 hektar med under 17 %.

Beträffande åkerarealens fördelning efter brukningsformer har de helt ägda företagen 27 % av arealen medan gruppen delvis arrenderade företag 1996 svarar för 53 % av den totala åkerarealen.

Tabell 2.2

Antal företag och areal åker efter brukningsform 1996¹

Number of holdings and area of arable land distributed by type of holding in 1996

Område	Antal företag			Summa	Areal åker, hektar			Summa
	Helt ägda	Helt arrenderade	Delvis arrenderade		Helt ägd	Helt arrenderad	Delvis arrenderad	
<i>Län</i>								
Stockholms	892	505	612	2 009	20 747	34 286	37 305	92 338
Uppsala	1 305	607	1 176	3 088	41 073	42 316	71 340	154 728
Södermanlands	997	572	771	2 340	34 672	42 024	56 382	133 077
Östergötlands	1 611	1 059	1 420	4 090	50 977	67 713	93 528	212 218
Jönköpings	1 828	756	1 916	4 500	17 212	17 872	56 366	91 450
Kronobergs	1 437	396	1 394	3 227	11 788	7 960	36 704	56 451
Kalmar	1 583	647	1 711	3 941	30 291	24 864	76 928	132 083
Gotlands	802	221	1 032	2 055	17 604	11 858	57 477	86 938
Blekinge	802	200	634	1 636	9 500	5 959	20 498	35 957
Kristianstads	2 758	818	2 026	5 602	46 879	42 375	87 390	176 644
Malmöhus	2 824	1 155	2 050	6 029	82 417	78 571	134 251	295 239
Hallands	2 301	604	1 624	4 529	36 173	22 861	61 433	120 467
Göteborgs o Bohus	2 082	429	1 224	3 735	21 417	9 950	35 451	66 818
Älvsborgs	3 990	713	2 549	7 252	52 327	19 527	84 944	156 798
Skaraborgs	3 621	984	2 605	7 210	86 415	51 018	142 048	279 481
Värmlands	3 018	445	1 534	4 997	39 193	15 990	61 833	117 016
Örebro	1 376	358	1 167	2 901	29 745	16 946	63 630	110 321
Västmanlands	1 377	435	798	2 610	43 040	31 664	51 328	126 032
Kopparbergs	1 160	303	1 312	2 775	12 664	8 784	42 388	63 835
Gävleborgs	1 584	246	1 546	3 376	15 581	5 983	53 489	75 053
Västernorrlands	1 954	209	1 312	3 475	14 342	4 311	39 685	58 338
Jämtlands	1 361	232	1 061	2 654	10 250	5 807	31 254	47 311
Västerbottens	2 129	294	1 680	4 103	16 497	9 874	53 170	79 541
Norrbottens	1 361	151	842	2 354	11 251	3 712	28 438	43 401
<i>Produktionsområden</i>								
Götalands södra slättbygder	3 068	1 372	2 530	6 970	90 419	91 855	162 774	345 047
" mellanbygder	3 910	1 153	3 398	8 461	84 373	65 420	179 812	329 605
" norra slättbygder	5 364	1 607	3 615	10 586	139 806	100 241	216 438	456 485
Svealands slättbygder	6 229	2 441	4 473	13 143	180 795	169 556	288 240	638 590
Götalands skogsbygder	12 444	3 575	10 120	26 139	136 475	90 444	305 098	532 017
Mellersta Sveriges skogsbygder	4 618	982	3 188	8 788	54 078	33 926	118 355	206 358
Nedre Norrland	4 678	682	3 892	9 252	36 538	15 787	119 786	172 111
Övre Norrland	3 842	527	2 780	7 149	29 568	14 995	86 758	131 321
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>								
2,1 – 5,0	12 407	1 282	1 041	14 730	47 061	4 947	4 133	56 141
5,1 – 10,0	12 525	1 931	3 360	17 816	93 936	14 802	26 171	134 909
10,1 – 20,0	9 542	2 331	6 828	18 701	138 319	34 576	102 217	275 112
20,1 – 30,0	3 736	1 449	5 422	10 607	92 315	36 098	134 835	263 248
30,1 – 50,0	3 256	1 788	7 543	12 587	125 954	70 659	296 911	493 524
50,1 – 100,0	2 030	2 117	7 203	11 350	136 457	148 065	497 005	781 526
Över 100,0	657	1 441	2 599	4 697	118 013	273 076	415 986	807 075
<i>Hela riket</i>								
1996	44 153	12 339	33 996	90 488	752 053	582 223	1 477 258	2 811 534
1995	40 557	12 656	34 092	87 305	726 885	580 619	1 459 136	2 766 641
1994	43 300	13 417	33 385	90 102	775 376	582 432	1 422 268	2 780 077
1993	44 162	13 893	33 430	91 485	791 276	587 560	1 400 893	2 779 729
1992	44 250	14 001	33 599	91 850	795 909	585 805	1 386 228	2 767 942
1991	44 955	14 352	34 247	93 554	808 040	585 866	1 396 091	2 789 997

1) Från och med 1996 ingår företag som utnyttjar mindre än 0,3 hektar åkermark i redovisningen.

Källa: SCB, lantbruksregistret, totalräknade uppgifter.

Under det senaste året har antalet företag ökat med 3 200. Det är företagen i storleksgrupperna under 10,1 hektar som främst svarar för denna ökning. Ökningen förklaras av att 1996 ingick även företag med mindre än 0,3 hektar utnyttjad åkermark i redovisningen vilket de inte gjort tidigare år. Antalet sådana företag 1996 skattas till 3 500.

Den största andelen företag med mer än 100 hektar åkermark finns i Svealands slättbygder där Södermanlands län 1996 hade 16 % och Östergötlands län 13 % företag i denna storleksgrupp. I tabell 2.4 redovisas en ytterligare uppdelning på storleksgrupper för företag med mer än 100 hektar åkermark.

Tabell 2.3**Antal företag efter storleksgrupp åkermark 1996¹**

Number of holdings in different size groups of arable land in 1996

Område	Antal företag inom storleksgrupp, hektar åkermark							Summa
	2,1– 5,0	5,1– 10,0	10,1– 20,0	20,1– 30,0	30,1– 50,0	50,1– 100,0	Över 100,0	
<i>Län</i>								
Stockholms	187	290	423	251	303	328	227	2 009
Uppsala	198	292	502	405	587	756	348	3 088
Södermanlands	174	279	416	243	378	474	376	2 340
Östergötlands	339	483	626	464	695	947	536	4 090
Jönköpings	896	1 077	1 034	547	564	324	58	4 500
<i>Kronobergs</i>	783	878	691	314	351	186	24	3 227
Kalmar	473	681	780	506	674	640	187	3 941
Gotlands	215	214	314	230	449	482	151	2 055
Blekinge	327	403	345	188	212	126	35	1 636
Kristianstads	784	1 050	1 306	738	824	613	287	5 602
<i>Malmöhus</i>	584	735	1 146	778	1 021	1 133	632	6 029
Hallands	681	919	1 066	612	649	462	140	4 529
Göteborgs o Bohus	747	1 039	984	375	351	204	35	3 735
Älvsborgs	1 423	1 663	1 724	915	832	553	142	7 252
Skaraborgs	680	1 011	1 483	988	1 311	1 187	550	7 210
<i>Värmlands</i>	1 208	1 290	979	436	483	406	195	4 997
Örebro	396	480	550	346	421	487	221	2 901
Västmanlands	168	235	464	387	525	551	280	2 610
Kopparbergs	647	533	570	324	358	282	61	2 775
Gävleborgs	591	751	797	433	455	297	52	3 376
<i>Västernorrlands</i>	954	987	686	323	281	203	41	3 475
Jämtlands	722	699	486	277	263	183	24	2 654
Västerbottens	941	1 163	866	329	394	347	63	4 103
Norrbottnens	612	664	463	198	206	179	32	2 354
<i>Produktionsområden</i>								
Götalands södra slättbygder	566	750	1 290	924	1 280	1 400	760	6 970
" mellanbygder	923	1 149	1 611	1 124	1 615	1 494	545	8 461
" norra slättbygder	925	1 360	2 086	1 402	1 865	1 926	1 022	10 586
Svealands slättbygder	1 036	1 558	2 358	1 680	2 281	2 697	1 533	13 143
Götalands skogsbygder	5 203	6 518	6 181	3 041	2 984	1 839	373	26 139
Mellersta Sveriges skogsbygder	1 863	2 105	1 873	909	987	800	251	8 788
Nedre Norrland	2 380	2 354	1 873	951	931	647	116	9 252
Övre Norrland	1 834	2 022	1 429	576	644	547	97	7 149
<i>Hela riket</i>								
1996	14 730	17 816	18 701	10 607	12 587	11 350	4 697	90 488
1995	12 828	16 710	18 458	10 633	12 834	11 339	4 503	87 305
1994	13 670	17 802	19 128	10 803	13 128	11 230	4 341	90 102
1993	13 909	18 196	19 487	11 139	13 329	11 190	4 235	91 485
1992	13 980	18 135	19 632	11 372	13 543	11 074	4 114	91 850
1991	14 280	18 536	20 074	11 712	13 789	11 116	4 047	93 554

1) Från och med 1996 ingår företag som utnyttjar mindre än 0,3 hektar åkermark i redovisningen.

Källa: SCB, lantbruksregistret, totalräknade uppgifter.

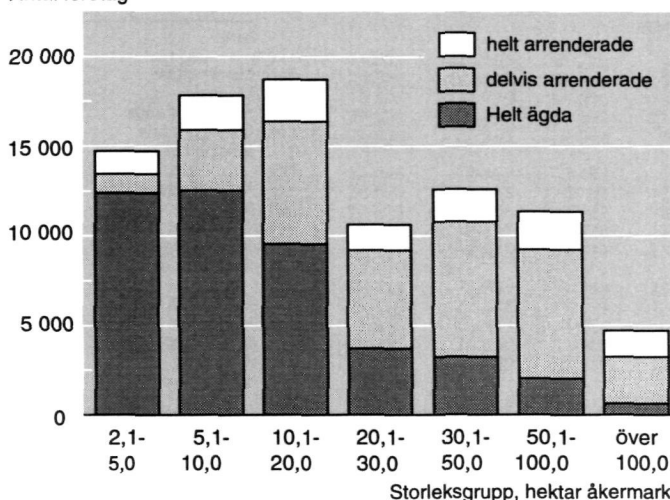
Diagram 2.4 visar antalet företag efter bruksform och storleksgrupp åkermark i hektar 1996. Diagrammet visar att mer än hälften av företagen med en storlek om högst 20 hektar är helt ägda. Vid företag med mer åkermark än 20 hektar är en större andel än hälften av den brukade arealen arrenderad.

Diagram 2.5 visar arealen i hektar i de olika storleksgrupperna.

Diagram 2.4**Antal företag efter bruksform och storleksgrupp, hektar åkermark 1996**

Number of holdings distributed by type of holding and size of arable land in 1996

Antal företag

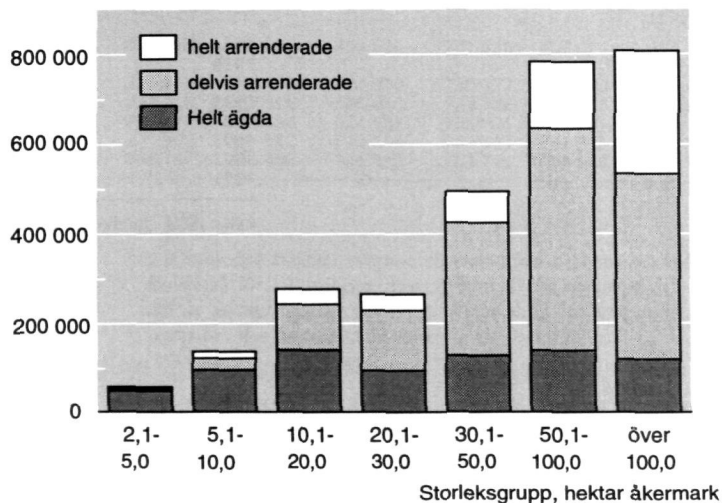

Källa: SCB, lantbruksregistret, totalräknade uppgifter.

Diagram 2.5**Areal åker efter bruksform och storleksgrupp, hektar åkermark 1996**

Area of arable land distributed by type of holding and size of arable land in 1996

Areal åker, hektar

Källa: SCB, lantbruksregistret, totalräknade uppgifter.

Tabell 2.6 visar storleksgrupperingen av jordbruksföretag med mer än 100 hektar åker.

80 % av dessa företag hade 1996 en åkerareal mellan 100 och 200 hektar. I Skånelänen finns sammanlagt 51 företag med mer än 500 hektar åkermark. I resten av landet finns 52 företag i den storleksgruppen.

Tabell 2.6

Antal företag med mer än 100 hektar åkermark efter storleksgrupp 1996

Number of holdings with more than 100 hectares of arable land in different size groups in 1996

Område	Storleksgrupp, hektar åkermark					Summa
	100,1– 200,0	200,1– 300,0	300,1– 400,0	400,1– 500,0	Över 500,0	
<i>Län</i>						
Stockholms	165	35	17	5	5	227
Uppsala	291	40	6	3	8	348
Södermanlands	285	53	21	10	7	376
Östergötlands	420	79	18	11	8	536
Jönköpings	53	5	–	–	–	58
Kronobergs	21	3	–	–	–	24
Kalmar	142	31	11	–	3	187
Gotlands	132	16	2	–	1	151
Blekinge	29	5	1	–	–	35
Kristianstads	216	43	15	6	7	287
Malmöhus	454	89	27	18	44	632
Hallands	113	18	5	3	1	140
Göteborgs o Bohus	34	1	–	–	–	35
Älvsborgs	124	13	4	–	1	142
Skaraborgs	453	62	20	9	6	550
Värmlands	164	24	3	2	2	195
Örebro	174	31	10	2	4	221
Västmanlands	229	29	14	2	6	280
Kopparbergs	58	3	–	–	–	61
Gävleborgs	47	3	2	–	–	52
Västernorrlands	40	1	–	–	–	41
Jämtlands	23	1	–	–	–	24
Västerbottens	62	1	–	–	–	63
Norrbottens	30	2	–	–	–	32
<i>Produktionsområden</i>						
Götalands södra slättbygder	562	105	33	20	40	760
" mellanbygder	424	76	23	6	16	545
" norra slättbygder	816	139	36	18	13	1 022
Svealands slättbygder	1 214	200	68	24	27	1 533
Götalands skogsbygder	326	35	8	3	1	373
Mellersta Sveriges skogsbygder	215	25	6	–	5	251
Nedre Norrland	108	5	2	–	1	116
Övre Norrland	94	3	–	–	–	97
<i>Hela riket</i>						
1996	3 759	588	176	71	103	4 697
1995	3 610	563	165	69	96	4 503
1994	3 458	555	168	63	97	4 341
1993	3 367	545	169	67	87	4 235
1992	3 270	529	165	65	85	4 114
1991	3 204	531	159	66	87	4 047

Källa: SCB, lantbruksregistret, totalräknade uppgifter.

Tabell 2.7
Åkerarealen efter storleksgrupp 1996
Area of arable land in different size groups of arable land in 1996

Område	Åkerareal inom storleksgrupp, hektar åkermark							Summa
	2,1– 5,0	5,1– 10,0	10,1– 20,0	20,1– 30,0	30,1– 50,0	50,1– 100,0	Över 100,0	
<i>Län</i>								
Stockholms	727	2 266	6 354	6 245	11 811	23 207	41 728	92 338
Uppsala	752	2 293	7 667	10 050	23 328	52 600	58 038	154 728
Södermanlands	664	2 197	6 190	6 161	15 110	33 739	69 016	133 077
Östergötlands	1 290	3 698	9 374	11 636	27 525	66 752	91 944	212 218
Jönköpings	3 446	8 154	15 077	13 494	21 999	21 365	7 916	91 450
Kronobergs	3 009	6 616	9 795	7 633	13 446	12 467	3 485	56 451
Kalmar	1 847	5 216	11 593	12 635	26 624	43 465	30 703	132 083
Gotlands	803	1 637	4 700	5 790	17 813	33 408	22 787	86 938
Blekinge	1 282	3 047	5 126	4 594	8 249	8 232	5 428	35 957
Kristianstads	2 934	8 002	19 265	18 484	32 307	42 278	53 373	176 644
Malmöhus	2 164	5 582	17 189	19 406	40 023	78 989	131 888	295 239
Hallands	2 622	6 972	15 703	15 118	25 115	31 578	23 359	120 467
Göteborgs o Bohus	2 861	7 949	14 281	9 261	13 650	13 929	4 888	66 818
Älvsborgs	5 445	12 555	25 083	22 535	32 251	36 960	21 969	156 798
Skaraborgs	2 558	7 760	22 206	24 499	51 720	81 099	89 639	279 481
Värmlands	4 568	9 631	14 248	10 863	18 819	28 314	30 572	117 016
Örebro	1 521	3 667	8 123	8 687	16 733	34 751	36 839	110 321
Västmanlands	631	1 853	7 192	9 694	20 888	38 487	47 286	126 032
Kopparbergs	2 384	3 957	8 211	8 010	14 083	19 198	7 994	63 835
Gävleborgs	2 266	5 666	11 752	10 704	17 728	19 961	6 976	75 053
Västernorrlands	3 683	7 334	9 845	7 944	10 823	13 173	5 538	58 338
Jämtlands	2 749	5 224	6 942	6 854	10 122	12 107	3 314	47 311
Västerbottens	3 625	8 742	12 483	8 019	15 288	23 221	8 163	79 541
Norrbottnens	2 310	4 891	6 714	4 936	8 069	12 250	4 232	43 401
<i>Produktionsområden</i>								
Götalands södra slättbygder	2 061	5 756	19 302	23 095	49 970	97 043	147 821	345 047
" mellanbygder	3 454	8 796	24 223	28 116	63 698	102 643	98 675	329 605
" norra slättbygder	3 494	10 422	31 223	34 758	73 413	133 232	169 943	456 485
Svealands slättbygder	3 946	12 188	35 571	42 041	90 250	189 821	264 773	638 590
Götalands skogsbygder	20 031	49 405	89 839	75 128	116 120	123 893	57 601	532 017
Mellersta Sveriges skogsbygder	7 158	15 747	27 336	22 559	39 075	55 149	39 334	206 358
Nedre Norrland	9 019	17 584	26 987	23 377	35 962	42 920	16 263	172 111
Övre Norrland	6 978	15 012	20 632	14 173	25 038	36 825	12 663	131 321
<i>Hela riket</i>								
1996	56 141	134 909	275 112	263 248	493 524	781 526	807 075	2 811 534
1995	48 935	126 649	271 350	263 631	502 960	780 177	772 940	2 766 641
1994	52 400	136 062	283 568	269 596	516 010	773 388	749 053	2 780 077
1993	53 339	139 272	288 772	277 731	524 563	768 801	727 251	2 779 729
1992	53 947	139 092	291 983	283 947	532 268	759 383	707 322	2 767 942
1991	55 051	142 115	298 167	292 406	541 922	761 722	698 614	2 789 997

Källa: SCB, lantbruksregistret, totalräknade uppgifter.

Förändringarna i åkerarealen inom olika storleksgrupper under den senaste femårsperioden följer ungefär samma mönster som förändringarna i antalet företag i motsvarande storleksgrupper. Av den totala åkerarealen 1996, som var ca

2,8 miljoner hektar, svarade företag med mer än 50 hektar åkermark för 1,6 miljoner hektar eller 57 %. Motsvarande andel av antalet företag var 18 %. Malmöhus län följt av Skaraborgs län har de största åkerarealerna i landet.

I karta 2.8 redovisas den genomsnittliga arealen åkermark per företag med mer än 2,0 hektar åkermark 1996.

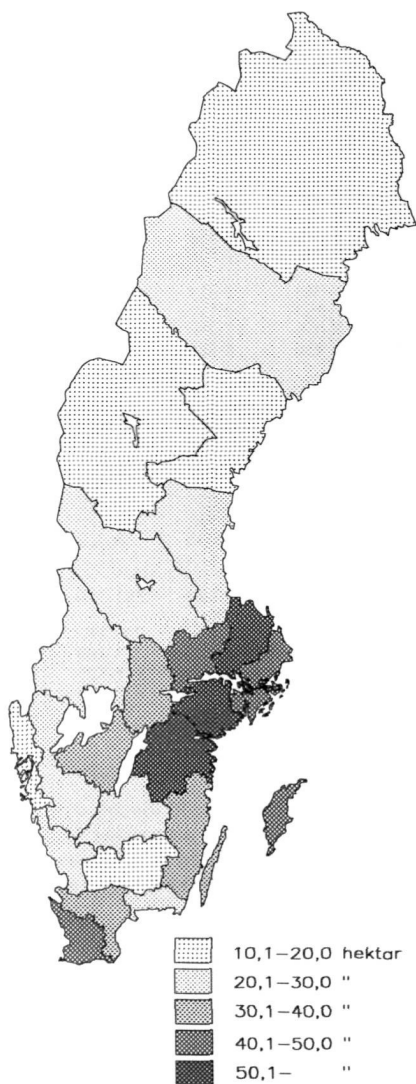
De högsta värdena noteras för Södermanlands län med 56,9 hektar, Östergötlands län med 51,9, Uppsala län och Malmöhus-län med 50,1 respektive 49,0 hektar. Lägst ligger Västernorrlands län med 16,8 följt av Kronobergs län med 17,5 och Jämtlands län med 17,8 hektar. Genomsnittet för hela riket 1996 var 31,1 hektar. Den genomsnittliga åkerarealen per företag har sedan 1991 ökat med 1,3 hektar avseende hela riket.

Karta 2.8

Genomsnittliga arealer åker per företag inom län 1996

Average areas of arable land per holding in 1996. Counties

Avser företag med mer än 2,0 hektar åkermark
Figures refer to holdings of more than 2.0 hectares of arable land

Källa: SCB, lantbruksregistret, totalräknade uppgifter.

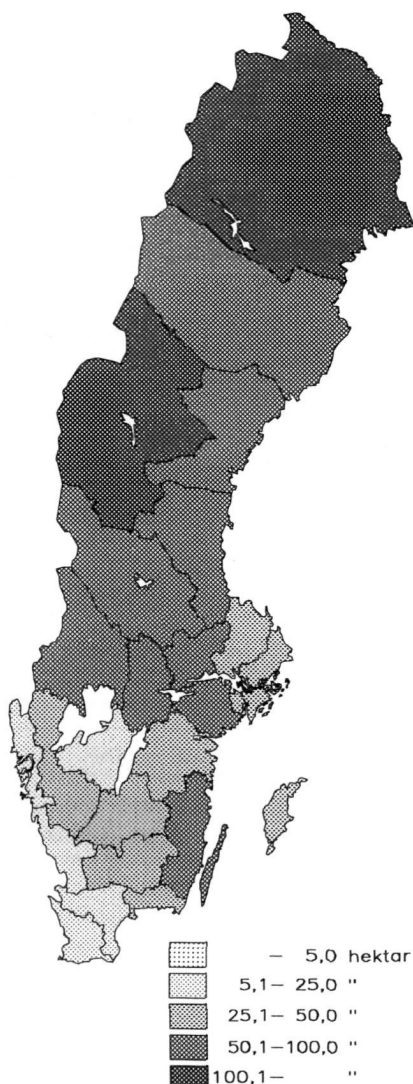
I karta 2.9 redovisas den genomsnittliga arealen skogsmark per företag med mer än 2,0 hektar åkermark 1996. De högsta värdena noteras för Jämtlands län och Norrbottens län med 108,8 respektive 105,2 hektar. Lägst ligger Malmöhus län med 5,8 hektar följt av Kristianstads län med 16,6 hektar. Genomsnittet för hela riket 1996 var 45,1 hektar. Den genomsnittliga skogsarealen per företag har sedan 1991 ökat med 2,9 hektar avseende hela riket.

Karta 2.9

Genomsnittliga arealer skog per företag inom län 1996

Average areas of forest land per holding in 1996. Counties

Avser företag med mer än 2,0 hektar åkermark
Figures refer to holdings of more than 2.0 hectares of arable land

Källa: SCB, lantbruksregistret, totalräknade uppgifter.

Tabell 2.10

Antal företag efter företagarekategori 1996¹

Number of holdings for different categories of holder in 1996

Område, storleksgrupp	Antal företag brukade av							Summa
	Enskild person	Enkelt bolag	Dödsbo	Aktiebolag	Staten	Kommun	Övriga	
<i>Län</i>								
Stockholms	1 383	393	23	113	7	8	82	2 009
Uppsala	2 186	705	29	117	4	1	46	3 088
Södermanlands	1 600	541	15	136	1	1	46	2 340
Östergötlands	2 845	870	21	294	2	4	54	4 090
Jönköpings	3 429	927	44	54	–	4	42	4 500
Kronobergs	2 557	596	33	24	–	1	16	3 227
Kalmar	3 014	731	37	129	3	2	25	3 941
Gotlands	1 601	333	7	67	1	1	45	2 055
Blekinge	1 327	242	18	39	1	1	8	1 636
Kristianstads	4 445	780	40	219	4	6	108	5 602
Malmöhus	4 783	769	44	326	2	11	94	6 029
Hallands	3 353	823	48	219	2	3	81	4 529
Göteborgs o Bohus	2 934	604	72	50	3	4	68	3 735
Älvsborgs	5 548	1 465	78	72	2	7	80	7 252
Skaraborgs	5 343	1 522	48	185	6	5	101	7 210
Värmlands	3 722	1 062	107	70	1	3	32	4 997
Örebro	2 209	524	33	89	2	3	41	2 901
Västmanlands	1 887	534	23	105	1	2	58	2 610
Kopparbergs	2 159	489	43	55	–	5	24	2 775
Gävleborgs	2 696	552	37	59	1	1	30	3 376
Västernorrlands	2 634	694	56	41	1	5	44	3 475
Jämtlands	1 953	573	33	50	1	1	43	2 654
Västerbottens	3 035	854	50	122	3	3	36	4 103
Norrbottens	1 735	494	40	55	4	3	23	2 354
<i>Produktionsområden</i>								
Götalands södra slättbygder	5 329	954	45	487	5	12	138	6 970
" mellanbygder	6 624	1 248	63	371	4	8	143	8 461
" norra slättbygder	7 773	2 135	74	429	8	12	155	10 586
Svealands slättbygder	9 382	2 773	133	566	15	15	259	13 143
Götalands skogsbygder	20 231	4 972	283	358	8	17	270	26 139
Mellersta Sveriges skogsbygder	6 721	1 693	142	147	3	7	75	8 788
Nedre Norrland	7 037	1 807	135	149	2	8	114	9 252
Övre Norrland	5 281	1 495	104	183	7	6	73	7 149
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>								
2,1 – 5,0	11 684	2 565	301	83	–	11	86	14 730
5,1 – 10,0	14 094	3 130	311	119	7	16	139	17 816
10,1 – 20,0	14 884	3 237	186	208	7	10	169	18 701
20,1 – 30,0	8 354	1 873	72	170	7	4	127	10 607
30,1 – 50,0	9 572	2 486	50	284	10	3	182	12 587
50,1 – 100,0	7 534	2 702	46	755	10	7	296	11 350
Över 100,0	2 256	1 084	13	1 071	11	34	228	4 697
<i>Hela riket</i>								
1996	68 378	17 077	979	2 690	52	85	1 227	90 488
1995	66 148	16 487	841	2 533	47	66	1 183	87 305
1994	68 896	16 668	932	2 340	52	70	1 144	90 102
1993	70 190	16 905	1 066	2 132	60	71	1 061	91 485
1992	70 578	17 082	1 207	1 803	64	69	1 047	91 850
1991	72 187	17 352	1 361	1 455	66	69	1 064	93 554

1) Från och med 1996 ingår företag som utnyttjar mindre än 0,3 hektar åkermark i redovisningen.

Källa: SCB, lantbruksregistret, totalräknade uppgifter.

Som framgår av tabell 2.10 svarar företagarekategorierna Enskild person och Enkelt bolag för den helt dominerande delen av brukandet, 94 %. Några större förskjutningar mellan

brukningsformerna kan inte noteras under den senaste femårsperioden. Antalet företag som brukas av aktiebolag har ökat under hela perioden men utgör totalt 3 % av företagen 1996.

Tabell 2.11

Åkerarealen efter företagarekategori 1996. Hektar

Area of arable land for different categories of holder in 1996. Hectares

Område, storleksgrupp	Åkerareal i hektar brukad av							Summa
	Enskild person	Enkelt bolag	Dödsbo	Aktiebolag	Staten	Kommun	Övriga	
<i>Län</i>								
Stockholms	51 912	18 334	513	14 394	824	852	5 511	92 338
Uppsala	92 860	40 808	907	15 198	1 252	4	3 700	154 728
Södermanlands	72 997	31 759	714	21 795	321	133	5 358	133 077
Östergötlands	120 359	47 787	503	38 806	68	439	4 256	212 218
Jönköpings	64 357	21 786	406	2 687	–	341	1 874	91 450
<i>Kronobergs</i>	41 297	12 415	292	1 668	–	164	616	56 451
Kalmar	87 690	27 779	533	14 459	58	565	999	132 083
Gotlands	59 296	16 104	169	7 875	213	226	3 056	86 938
Blekinge	26 836	5 464	301	2 992	11	143	210	35 957
Kristianstads	117 973	23 114	570	24 995	244	608	9 141	176 644
<i>Malmöhus</i>	193 617	33 727	2 029	55 552	443	1 027	8 845	295 239
Hallands	74 795	22 086	634	18 756	79	378	3 740	120 467
Göteborgs o Bohus	49 299	11 819	698	2 015	39	257	2 692	66 818
Älvsborgs	106 578	36 724	1 009	6 918	116	379	5 074	156 798
Skaraborgs	174 006	70 570	965	25 286	656	461	7 538	279 481
<i>Värmlands</i>	77 496	28 723	1 250	7 488	43	259	1 757	117 016
Örebro	74 599	21 262	768	10 411	43	408	2 830	110 321
Västmanlands	76 218	27 475	954	16 882	27	359	4 116	126 032
Kopparbergs	45 838	12 111	361	4 123	–	380	1 024	63 835
Gävleborgs	55 890	13 763	485	3 768	54	193	899	75 053
<i>Västernorrlands</i>	39 835	14 176	467	2 382	32	234	1 213	58 338
Jämtlands	31 330	10 590	289	3 121	22	163	1 797	47 311
Västerbottens	50 883	17 471	389	9 003	401	181	1 213	79 541
Norrbottnens	27 586	10 787	323	3 818	224	195	469	43 401
<i>Produktionsområden</i>								
Götalands södra slättbygder	214 535	42 119	1 853	71 517	595	1 656	12 771	345 047
" mellanbygder	220 806	51 902	1 301	44 244	282	946	10 123	329 605
" norra slättbygder	276 033	105 074	1 584	59 223	757	1 025	12 788	456 485
Svealands slättbygder	382 232	147 046	4 242	79 164	2 474	1 893	21 540	638 591
Götalands skogsbygder	374 154	118 885	3 084	22 702	258	1 359	11 575	532 017
Mellersta Sveriges skogsbygder	141 849	44 844	1 569	14 499	123	315	3 160	206 358
Nedre Norrland	119 886	36 563	1 103	9 829	53	777	3 900	172 111
Övre Norrland	84 051	30 198	790	13 212	625	376	2 069	131 321
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>								
2,1 – 5,0	44 444	9 874	1 138	318	–	38	330	56 141
5,1 – 10,0	106 687	23 719	2 323	932	51	123	1 075	134 909
10,1 – 20,0	219 191	47 331	2 633	3 161	92	152	2 553	275 112
20,1 – 30,0	207 111	46 693	1 728	4 294	161	99	3 163	263 248
30,1 – 50,0	374 225	98 126	1 962	11 526	386	132	7 168	493 524
50,1 – 100,0	512 581	188 161	3 207	55 167	695	519	21 198	781 526
Över 100,0	349 308	162 728	2 537	238 992	3 784	7 284	42 442	807 075
<i>Hela riket</i>								
1996	1 813 546	576 632	15 526	314 390	5 168	8 346	77 926	2 811 534
1995	1 790 018	576 042	14 057	298 606	5 263	8 128	74 529	2 766 643
1994	1 827 834	576 634	15 094	274 469	6 048	8 254	71 744	2 780 077
1993	1 848 252	583 773	15 982	250 772	6 202	8 793	65 956	2 779 730
1992	1 855 684	596 700	17 535	216 471	6 448	8 752	66 352	2 767 942
1991	1 892 852	614 574	20 199	177 003	6 969	8 905	69 495	2 789 997

Källa: SCB, lantbruksregistret, totalräknade uppgifter.

I tabell 2.11 redovisas åkerarealens fördelning efter företagarekategori. Företagare i kategorierna Enskild person och Enkelt bolag brukade 85 % av åkerarealen 1996. Den areal som brukas av aktiebolag har under den senaste femårsperioden ökat från 6 till 11 % av åkerarealen.

Tabell 2.12

Antal företag efter storleksgrupp skogsmark¹ 1996

Number of holdings for different size groups of forest land in 1996

Avser företag med mer än 2,0 hektar åkermark.

Figures refer to holdings of more than 2.0 hectares of arable land.

Område, storleksgrupp	Antal företag inom storleksgrupp, hektar skogsmark								Summa
	0	0,1– 5,0	5,1– 25,0	25,1– 50,0	50,1– 100,0	100,1– 200,0	200,1– 400,0	Över 400,0	
<i>Län</i>									
Stockholms	608	114	457	356	267	137	44	26	2 009
Uppsala	833	219	827	589	413	145	45	17	3 088
Södermanlands	701	112	632	374	274	146	48	53	2 340
Östergötlands	1 478	316	793	558	511	289	107	38	4 090
Jönköpings	912	123	974	1 148	884	382	61	16	4 500
Kronobergs	482	145	738	818	670	297	66	11	3 227
Kalmar	1 068	266	607	672	714	427	156	31	3 941
Gotlands	395	156	602	437	311	131	20	3	2 055
Blekinge	283	126	422	361	281	127	28	8	1 636
Kristianstads	2 631	769	1 250	523	313	91	14	11	5 602
Malmöhus	4 741	675	401	107	62	21	8	14	6 029
Hallands	1 658	608	1 061	636	411	136	12	7	4 529
Göteborgs o Bohus	826	670	1 253	564	314	89	16	3	3 735
Älvsborgs	1 122	719	2 437	1 530	970	383	74	17	7 252
Skaraborgs	2 249	1 319	2 171	796	432	178	42	23	7 210
Värmlands	681	331	1 364	1 026	898	512	144	41	4 997
Örebro	622	294	911	489	328	161	65	31	2 901
Västmanlands	569	156	581	505	480	245	52	22	2 610
Kopparbergs	455	94	559	643	579	343	87	15	2 775
Gävleborgs	434	170	497	502	751	685	285	30	3 376
Västernorrlands	438	300	633	552	622	586	297	47	3 475
Jämtlands	319	104	422	355	475	539	335	105	2 654
Västerbottens	462	135	626	869	1 038	678	244	51	4 103
Norrbottnens	263	99	251	343	521	516	302	59	2 354
<i>Produktionsområden</i>									
Götalands södra slättbygder	5 308	718	630	165	99	24	11	15	6 970
" mellanbygder	3 563	1 186	1 716	983	658	268	60	27	8 461
" norra slättbygder	3 363	1 906	3 280	1 123	567	256	62	29	10 586
Svealands slättbygder	3 254	912	3 479	2 374	1 819	900	262	143	13 143
Götalands skogsbygder	5 277	1 983	6 679	5 546	4 266	1 869	418	101	26 139
Mellersta Sveriges skogsbygder	1 400	486	2 165	1 863	1 669	894	258	53	8 788
Nedre Norrland	1 215	577	1 564	1 418	1 769	1 697	851	161	9 252
Övre Norrland	850	252	956	1 303	1 672	1 336	630	150	7 149
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>									
2,1 – 5,0	3 338	2 278	4 212	2 371	1 487	743	249	52	14 730
5,1 – 10,0	3 981	1 746	4 942	3 201	2 361	1 133	386	66	17 816
10,1 – 20,0	4 715	1 508	4 556	3 325	2 685	1 398	423	91	18 701
20,1 – 30,0	2 938	803	2 168	1 786	1 606	938	301	67	10 607
30,1 – 50,0	3 572	837	2 364	2 042	2 037	1 235	428	72	12 587
50,1 – 100,0	3 733	638	1 744	1 593	1 779	1 276	473	114	11 350
Över 100,0	1 953	210	483	457	564	521	292	217	4 697
<i>Hela riket</i>									
1996	24 230	8 020	20 469	14 775	12 519	7 244	2 552	679	90 488
1995	24 201	7 703	19 448	14 164	11 914	6 903	2 355	617	87 305
1994	25 104	7 909	20 058	14 656	12 321	7 041	2 397	616	90 102
1993	25 798	7 996	20 322	14 901	12 449	7 029	2 379	611	91 485
1992	25 997	7 956	20 409	15 059	12 530	6 968	2 359	572	91 850
1991	26 532	8 061	20 958	15 337	12 726	7 043	2 340	557	93 554

1) Sveriges totala skogsmarksareal redovisas i tabellerna 2.12 och 2.13. Från och med 1996 ingår företag som utnyttjar mindre än 0,3 hektar åkermark i redovisningen.

Källa: SCB, lantbruksregistret, totalräknade uppgifter.

Av tabell 2.12 framgår att över 73 % av företagen med mer än 2,0 hektar åkermark redovisade skogsmark 1996. Regionalt förelåg stora skillnader. I Götalands södra slättbygder redovisades skogsmark av endast 24 % av företagen medan motsvarande siffra för Övre Norrland var ca 88 %.

Sett över hela riket är det vanligast att man har skogsmark i storleksgruppen 5,1 – 10,0 hektar åkermark. I den gruppen har 78 % av företagen redovisat skogsmark 1996. Man kan också notera att stort skogsmarksinnehav är relativt vanligt vid företag med stora åkerarealer. Arealerna skogsmark vid företag med mer än 2,0 hektar åkermark redovisas i tabell 2.11.

Tabell 2.13

Skogsmarksarealen¹ efter storleksgrupp 1996. Hektar

Area of forest land in different size groups of forest land in 1996. Hectares

Avser företag med mer än 2,0 hektar åkermark.

Figures refer to holdings of more than 2.0 hectares of arable land.

Område, storleksgrupp	Skogsmarksarealen inom storleksgrupp, hektar skogsmark							Summa
	0,1– 5,0	5,1– 25,0	25,1– 50,0	50,1– 100,0	100,1– 200,0	200,1– 400,0	Över 400,0	
<i>Län</i>								
Stockholms	362	6 804	13 498	19 078	19 432	11 842	27 393	98 408
Uppsala	701	12 310	21 955	29 252	19 295	11 749	30 609	125 871
Södermanlands	357	9 485	13 490	19 580	20 454	12 962	62 106	138 433
Östergötlands	896	11 263	20 551	36 623	40 152	28 476	49 335	187 296
Jönköpings	377	15 866	42 880	63 642	51 276	17 231	16 857	207 128
Kronobergs	413	11 997	30 468	47 800	39 246	17 267	9 054	156 245
Kalmar	721	9 202	25 293	51 843	59 229	40 827	31 216	218 332
Gotlands	496	9 038	16 206	21 875	17 669	4 963	1 808	72 056
Blekinge	380	6 524	13 441	20 168	16 254	7 504	10 310	74 580
Kristianstads	1 835	16 609	19 173	21 623	11 815	3 464	18 241	92 761
Malmöhus	1 384	4 886	3 608	4 254	2 646	2 449	15 905	35 131
Hallands	1 591	15 230	23 100	28 742	17 452	3 466	7 634	97 213
Göteborgs o Bohus	1 929	17 041	20 496	21 918	11 982	4 095	1 044	78 504
Älvsborgs	2 084	35 710	55 659	68 199	50 424	19 264	20 696	252 036
Skaraborgs	3 561	28 691	28 581	29 883	23 835	10 570	20 318	145 439
Värmlands	1 016	20 308	38 074	63 286	70 399	38 080	28 662	259 823
Örebro	886	12 822	17 895	22 812	22 493	17 411	59 781	154 100
Västmanlands	470	8 664	18 714	34 889	33 699	13 398	27 645	137 481
Kopparbergs	296	8 898	24 247	41 492	47 036	22 639	10 677	155 284
Gävleborgs	525	7 672	20 131	55 466	96 854	75 745	16 293	272 687
Västernorrlands	851	9 641	20 742	45 467	83 667	80 917	29 270	270 555
Jämtlands	289	6 427	13 230	35 618	77 755	92 480	63 063	288 861
Västerbottens	373	10 134	32 847	75 611	94 414	65 489	32 779	311 646
Norrbottnens	267	3 922	13 317	38 271	74 920	83 006	33 911	247 614
<i>Produktionsområden</i>								
Götalands södra slättbygder	1 587	7 735	5 378	6 206	2 618	2 745	11 041	37 311
" mellanbygder	2 914	23 939	36 015	46 292	35 708	14 832	37 963	197 663
" norra slättbygder	5 196	43 225	39 911	38 989	34 754	15 663	23 082	200 820
Svealands slättbygder	2 853	51 095	87 412	128 674	123 174	69 797	152 849	615 853
Götalands skogsbygder	5 668	100 856	205 553	303 615	250 470	112 701	110 755	1 089 619
Mellersta Sveriges skogsbygder	1 481	33 039	70 121	119 403	123 944	67 129	104 818	519 935
Nedre Norrland	1 667	23 866	53 613	130 781	241 291	229 984	91 242	772 445
Övre Norrland	692	15 389	49 593	122 432	190 435	172 440	92 855	643 835
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>								
2,1 – 5,0	6 296	59 156	86 818	104 736	102 373	67 582	36 092	463 053
5,1 – 10,0	4 878	71 002	118 088	166 830	154 906	104 749	40 188	660 641
10,1 – 20,0	4 178	67 069	123 132	192 489	191 069	113 513	51 654	743 104
20,1 – 30,0	2 211	32 379	65 739	115 454	129 878	79 834	40 697	466 194
30,1 – 50,0	2 233	35 934	76 395	146 111	171 576	113 831	70 573	616 653
50,1 – 100,0	1 685	26 333	60 524	129 358	178 791	125 576	79 327	601 593
Över 100,0	577	7 270	16 900	41 413	73 801	80 208	306 075	526 244
<i>Hela riket</i>								
1996	22 058	299 143	547 596	896 392	1 002 394	685 292	624 606	4 077 481
1995	21 216	284 670	524 308	854 081	957 103	632 486	569 925	3 843 789
1994	21 847	294 976	543 272	884 843	974 977	644 361	582 918	3 947 194
1993	22 082	298 743	552 067	894 181	972 757	639 770	582 849	3 962 448
1992	22 592	301 315	558 403	901 274	963 847	635 465	538 491	3 921 387
1991	22 944	309 933	568 770	916 322	975 725	628 265	527 109	3 949 068

1) Sveriges totala skogsmarksareal redovisas i tabellerna 2.12 och 2.13.

Källa: SCB, lantbruksregistret, totalräknade uppgifter.

Tabell 2.14

Antal företag, areal åkermark och areal skogsmark efter arealstorlekar 1992

Number of holdings, area of arable land and area of forest land in different size groups in 1992

Storleksgrupp, hektar	Storleksgrupp, hektar	åkermark						Summa över 2,0 hektar åkermark	Högst 2,0 hektar åkermark ¹	Samtliga företag
skogsmark	2,1 – 5,0	5,1 – 10,0	10,1 – 20,0	20,1 – 30,0	30,1 – 50,0	50,1 – 100,0	Över 100,0			
<i>Antal företag</i>										
0	3 449	4 240	5 272	3 340	4 139	3 834	1 723	25 997	26 151	52 148
0,1 – 5,0	2 129	1 664	1 611	841	896	626	189	7 956	41 602	49 558
5,1 – 20,0	3 271	4 023	3 762	1 781	1 908	1 311	338	16 394	55 803	72 197
20,1 – 50,0	2 894	4 295	4 366	2 326	2 767	1 935	491	19 074	41 489	60 563
50,1 – 100,0	1 349	2 420	2 749	1 750	2 110	1 670	482	12 530	22 583	35 113
100,1 – 200,0	647	1 071	1 390	962	1 249	1 205	444	6 968	11 581	18 549
200,1 – 400,0	205	368	403	331	404	410	238	2 359	4 304	6 663
Över 400,0	36	54	79	41	70	83	209	572	2 005	2 577
Summa 1992	13 980	18 135	19 632	11 372	13 543	11 074	4 114	91 850	205 518	297 368
1988	15 970	20 076	21 941	13 130	14 785	11 205	3 799	100 906	195 953	296 859
1981	18 588	24 397	27 276	15 529	15 807	10 255	3 284	115 136	189 992	305 128
<i>Åkerareal, hektar</i>										
0	13 212	32 852	78 758	83 491	163 518	265 189	299 130	936 150	..	..
0,1 – 5,0	7 961	12 648	23 855	20 906	35 088	42 154	29 855	172 467	..	..
5,1 – 20,0	12 464	30 615	55 249	44 284	74 437	89 386	50 571	357 006	..	..
20,1 – 50,0	11 434	32 840	64 978	58 028	108 078	131 462	75 638	482 458	..	..
50,1 – 100,0	5 338	18 723	40 827	43 770	82 974	112 727	75 653	380 012	..	..
100,1 – 200,0	2 567	8 264	21 007	24 206	49 447	83 963	70 493	259 947	..	..
200,1 – 400,0	814	2 747	6 137	8 262	15 991	28 623	43 689	106 263	..	..
Över 400,0	157	403	1 172	1 000	2 735	5 879	62 293	73 639	..	..
Summa 1992	53 947	139 092	291 983	283 947	532 268	759 383	707 322	2 767 942	..	..
1988	61 137	153 504	326 262	328 069	580 066	764 595	658 686	2 872 319	..	..
1981	70 471	186 323	405 293	387 167	617 162	694 913	576 549	2 937 878	..	..
<i>Skogsmarksareal, hektar</i>										
0,1 – 5,0	5 900	4 729	4 552	2 347	2 430	1 629	535	22 121	120 302	142 423
5,1 – 20,0	40 623	50 406	48 188	22 758	24 510	16 982	4 420	207 887	662 917	870 804
20,1 – 50,0	96 156	145 032	150 476	79 209	95 976	67 455	16 897	651 200	1 380 358	2 031 558
50,1 – 100,0	94 963	172 614	197 931	125 664	152 454	122 101	35 519	901 246	1 594 377	2 495 623
100,1 – 200,0	89 149	146 193	191 086	131 866	173 729	169 111	62 732	963 865	1 601 461	2 565 326
200,1 – 400,0	56 632	99 693	108 331	87 623	108 040	109 007	66 172	635 498	1 163 805	1 799 303
Över 400,0	26 949	30 606	42 858	23 064	48 391	58 247	308 397	538 512	11 879 774	12 418 286
Summa 1992	410 372	649 273	743 422	472 530	605 530	544 532	494 671	3 920 329	18 402 994	22 323 323
1988	468 617	723 471	808 796	519 749	614 471	530 380	482 731	4 148 215	18 387 069	22 535 284
1981	535 438	859 263	955 149	549 358	594 554	457 509	493 262	4 444 533	18 297 702	22 742 235

1) Uppgifter om areal åkermark ej framtagna för företag med högst 2,0 hektar åkermark.

Källa: SCB, lantbruksräkningen.

Uppgifter om den totala skogsmarksarealens fördelning enligt lantbruksräkningen 1992 redovisas i tabellerna 2.14 och 2.15.

Av den totala skogsarealen finns 18 % i företag med mer än 2,0 hektar åker vilket är oförändrat sedan 1988. Vid lantbruksräkningen 1981 var andelen 20 %.

Tabell 2.15**Skogsmarksarealen efter företagarekategori 1992. Hektar***Area of forest land for different categories of holder in 1992. Hectares*

Område	Enskild person	Enkelt bolag	Dödsbo	Aktiebolag	Staten	Kommun	Kyrkan	Andra kategorier	Summa
<i>Län</i>									
Stockholms	98 972	53 127	8 967	30 920	20 508	22 056	23 051	24 001	281 601
Uppsala	106 036	56 895	7 221	162 900	16 860	5 529	8 641	41 268	405 350
Södermanlands	128 257	80 116	8 399	51 151	30 511	10 319	5 452	32 947	347 152
Östergötlands	189 890	154 524	12 135	125 044	65 321	11 848	13 304	43 319	615 385
Jönköpings	295 397	214 593	16 129	28 433	55 024	16 684	19 200	10 245	655 705
Kronobergs	270 745	171 883	14 198	20 968	69 206	12 428	17 656	12 167	589 250
Kalmar	288 182	246 638	13 461	51 826	83 856	13 924	17 199	13 521	728 605
Gotlands	79 113	26 727	2 827	7 297	2 944	814	6 945	4 475	131 142
Blekinge	109 653	51 048	5 557	10 400	5 494	5 421	4 443	2 090	194 106
Kristianstads	150 729	67 852	5 642	21 916	23 627	5 493	6 359	8 486	290 104
Malmöhus	39 958	13 330	1 110	11 649	5 799	4 312	1 764	3 746	81 667
Hallands	136 500	73 517	7 547	11 494	16 455	8 100	9 425	4 287	267 325
Göteborgs o Bohus	93 613	35 862	7 020	6 561	14 103	12 971	3 497	4 575	178 200
Älvsborgs	324 309	192 683	19 689	39 889	35 883	22 647	18 314	19 373	672 788
Skaraborgs	149 896	81 602	8 249	19 384	44 496	7 212	18 594	14 008	343 441
Värmlands	397 315	292 673	35 190	484 808	32 942	22 874	35 586	7 533	1 308 922
Örebro	143 633	73 561	6 483	152 500	149 081	13 244	13 436	19 617	571 554
Västmanlands	114 745	64 961	4 939	59 688	80 899	10 704	10 262	29 053	375 251
Kopparbergs	416 008	288 903	57 488	668 467	218 162	27 678	16 467	220 707	1 913 879
Gävleborgs	390 717	195 133	22 578	624 071	100 905	22 861	20 160	56 499	1 432 924
Västernorrlands	435 656	259 564	29 406	749 248	109 206	17 494	23 196	31 437	1 655 207
Jämtlands	551 688	454 211	58 517	1 273 295	191 962	22 041	45 437	30 935	2 628 085
Västerbottens	686 167	459 890	47 900	767 626	992 177	33 293	14 788	136 734	3 138 574
Norrbottnens	602 873	462 746	70 701	425 620	1 645 154	16 766	13 940	279 308	3 517 109
<i>Hela riket</i>									
1992	6 200 052	4 072 036	471 350	5 805 151	4 010 575	346 712	367 117	1 050 330	22 323 323
1988	6 358 480	3 725 574	548 647	5 589 744	4 482 545	371 844	345 789	1 112 661	22 535 284
1981	6 758 781	2 908 244	882 870	5 863 722	4 611 413	373 729	355 417	988 059	22 742 235

Källa: SCB, lantbruksräkningen.

Av tabell 2.15 framgår den totala skogsmarksarealens fördelning på företagarekategorier enligt lantbruksräkningen 1992.

Fördelningen av den privata skogsmarken mellan kategorierna enskild person, enkelt bolag och dödsbo 1992 skiljer sig från fördelningen 1988 genom att företagarekategorin enkelt bolag har ökat sin andel av skogsmarksarealen medan kategorierna enskild person samt dödsbo 1992 har ett lägre skogsmarksinnehav än 1988. Andelen skogsmark som ägs av dödsbo är störst i Kopparbergs, Jämtlands och Norrbottens län.

I södra och mellersta Sverige är största delen av skogsmarken privatägd. I södra Norrland har aktiebolagen sin största utbred-

ning medan staten har den största andelen av skogsmarken i Norrbottens län.

Annan publicering

Uppgifter om företag, arealer och brukningsförhållanden publiceras årligen i SCB, Statistiska meddelanden serie J, senast J 30 SM 9701 och J 10 SM 9701.

Uppgifter från lantbruksräkningarna har publicerats i Lantbruksräkningen 1971, 1976 och 1981. Uppgifter från Lantbruksräkningen 1988 har redovisats i Statistiska meddelanden J 13 SM 9002 och J 33 SM 9001 och Lantbruksräkningen 1992 i Statistiska meddelanden J 13 SM 9302.

Företagens driftsinriktning

Uppgifter om jordbruksföretagens driftsinriktning och arbetsbehov – typologidata, se faktarutan nedan – belyser graden av specialisering inom jordbruket. De ger också genom företagets standardiserade arbetsbehov ett mått på företagets storlek. Till skillnad mot det traditionella måttet, åkerarealen, tar detta mått hänsyn också till antalet husdjur på företaget och till vilka grödor som odlas. En översyn har lett fram till en reviderad typologi, som tillämpas fr.o.m. LBR 1990 (jämte omklassificering för 1989).

Driftsinriktning

Som framgår av tabell 2.16 är det svenska jordbruket relativt specialiserat. Ungefär 13 900 företag är växtodlingsföretag (de flesta av dessa är jordbruksväxtodlare), 34 400 är husdjursföretag (där nötkreatursföretagen dominerar) och endast 6 600 är blandföretag (med övervikt för husdjursskötsel).

Typologin ger möjlighet att ta fram också mer detaljerade driftsinriktningar. Av dessa uppgifter framgår t.ex. att mjölkkor klart dominerar inom nötkreatursföretagen (16 900 mjölkföretag finns i Sverige).

Ungefär 34 900 jordbruksföretag klassificeras som småbruk, vilket innebär att de har ett arbetsbehov under 400 standardtimmar. Dessa företag – 38 % av samtliga jordbruksföretag – torde spela mycket liten roll för brukarnas försörjning.

Tabell 2.16

Antal företag efter driftsinriktning 1996

Number of holdings by type of farming in 1996

Driftsinriktning	Antal företag
Jordbruksväxter	11 818
Köks-, prydnads- och plantskoleväxter	632
Frukt och bär	704
Blandad växtodling	768
Summa växtodling	13 922
Nötkreatur	27 228
Får och getter	1 812
Svin	2 630
Fjäderfä	308
Blandad husdjursskötsel	3 447
Summa husdjursskötsel	35 425
Blandat jordbruk, mest växtodling	2 390
Blandat jordbruk, mest husdjursskötsel	4 191
Summa blandat jordbruk	6 581
Småbruk ¹	34 927
Samtliga ² 1996	90 854
1995	87 682
1994	90 463
1993	91 849
1992	92 234
1991	93 938

1) Företag med arbetsbehov under 400 standardtimmar.

2) Företag med minst 2,1 hektar åkermark eller djurbesättning.

Källa: SCB, lantbruksregistret, urvalsbaserade uppgifter.

Typologidata

Typologidata är samlingsnamnet för data om jordbruksföretagen avseende

- driftsinriktning i jordbruket
- arbetsbehov i jordbruket
- skogsbrukets betydelse för företaget
- arbetsbehov i skogsbruket.

Typologidata får man inte genom direkt datainsamling, utan genom att utnyttja sådana uppgifter om jordbruksföretagen som redan finns i lantbruksregistret, dvs. grödarealer och husdjursantal. På basis av dessa uppgifter och med utnyttjande av normtal som speglar arbetsbehovet för varje hektar av olika grödor respektive varje husdjur, får man en bild av dels företagets totala arbetsbehov, dels av hur detta arbetsbehov fördelas på olika driftsgrenar. Man skall vid tolkningen av typologidata komma ihåg att användningen av normtal innebär en standardisering som bygger på genomsnittsvärden – för det enskilda företaget kan arbetsbehovet vara större eller mindre beroende på bl.a. mekaniseringsgrad.

För att hänföras till en viss driftsinriktning (typklass) krävs att minst två tredjedelar av företagets arbetsbehov hänför sig till motsvarande driftsgren. Så har t.ex. ett mjölkföretag minst 67 % av arbetsbehovet inom mjölkproduktionen.

Typologidata tas fram med hjälp av en indelning i typklasser, normtider för olika grödor och husdjur, regler för koppling mellan gröda/husdjur och driftsgrenar, m.m. Dessa moment beskrivs i bl.a. J 30 SM 9503: Rapporter från lantbrukets företagsregister 1994. Jordbruksföretagens driftsinriktning den 9 juni 1994. Typologidata.

Översyn av typologin

En översyn av typklassificeringssystemet har lett fram till vissa förändringar i systemet, vilka tillämpas fr.o.m. LBR 1990. LBR 1989 redovisas både efter det gamla och det nya systemet. Det totala standardiserade arbetsbehovet inom jordbruket blir ca 3 % lägre med de reviderade normtalen än med de normtal som användes tidigare. Reglerna för koppling mellan gröda/husdjur och driftsgrenar har ändrats så att svinskötsel väger tyngre än tidigare. Indelningen i olika driftsinriktningar har harmoniserats med den reviderade Standard för svensk näringsgrensindelning (SNI 92), vilken baseras på EGs näringsgrensstandard NACE Rev.1. Därtill har beskrivningen av skogsbruket i typologin setts över. Det standardiserade arbetsbehovet i skogsbruket är betydligt lägre i det reviderade systemet.

Effekterna av omläggningen av typologin beskrivs närmare i publikationen J 30 SM 9103.

Tabell 2.17

Andel företag efter driftsinriktning länsvis 1996

Percentage of holdings by type of farming and county in 1996

Län	Driftsinriktning, procent				Samtliga	
	Växt- odling	Husdjurs- skötsel	Blandat jordbruk	Småbruk	%	Antal företag
Stockholms	28	28	10	34	100	2 033
Uppsala	27	33	14	26	100	3 097
Södermanlands	26	35	11	28	100	2 359
Östergötlands	23	40	12	25	100	4 111
Jönköpings	2	61	2	35	100	4 503
Kronobergs	3	55	2	39	100	3 232
Kalmar	11	59	6	24	100	3 962
Gotlands	15	55	12	19	100	2 060
Blekinge	11	47	10	32	100	1 657
Kristianstads	17	48	10	25	100	5 647
Malmöhus	36	31	12	21	100	6 110
Hallands	9	53	8	30	100	4 560
Göteborgs o Bohus	6	36	6	52	100	3 741
Älvsborgs	9	39	5	48	100	7 264
Skaraborgs	23	37	9	31	100	7 247
Värmlands	11	22	6	61	100	5 003
Örebro	22	27	10	41	100	2 905
Västmanlands	37	23	11	29	100	2 617
Kopparbergs	13	34	5	48	100	2 779
Gävleborgs	11	36	5	49	100	3 376
Västernorrlands	6	29	2	63	100	3 476
Jämtlands	7	36	2	55	100	2 658
Västerbottens	6	35	3	55	100	4 103
Norrbottens	10	26	4	59	100	2 355
<i>Hela riket</i> 1996	15	39	7	38	100	90 854
1995	15	42	8	36	100	87 682
1994	14	42	8	36	100	90 463
1993	14	42	8	36	100	91 849
1992	14	43	8	35	100	92 234
1991	15	42	8	35	100	93 938

Källa: SCB, lantbruksregistret, urvalsbaserade uppgifter.

Som framgår av tabell 2.17 och karta 2.18 är skillnaden i driftsinriktning stor mellan olika delar av landet. I de fyra nordligaste länen är minst 50 % av jordbruken småbruk. Bland övriga driftsinriktningar dominerar husdjurskötsel. Den allra högsta andelen småbruk finns dock i Värmland (61 %).

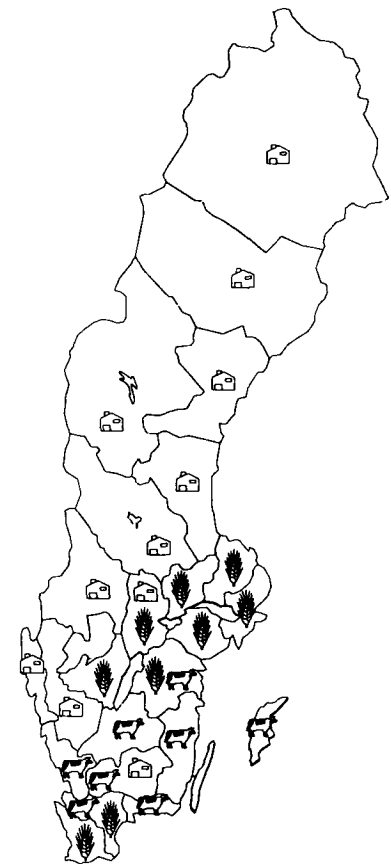
I Svealand och norra Götaland finns en tämligen homogen grupp län – Stockholms, Uppsala, Södermanlands, Östergötlands, Örebro och Västmanlands län – med hög andel växtodlingsföretag och få småbruk. Även Skaraborgs län liknar denna grupp, medan Göteborgs och Bohus län och Älvsborgs län snarare liknar länen i norra Sverige.

I södra Sverige finns å ena sidan skogslän som Jönköpings och Kronobergs län med mycket hög andel husdjursföretag, obetydlig andel växtodlings- och blandföretag och jämfört med grannlänen en hög andel småbruk. Å andra sidan finns Malmöhus län, som på många sätt liknar "Mälardalskapen", men har ännu större tonvikt på växtodlings- och blandföretag. Övriga län i södra Sverige intar en mellanställning.

Karta 2.18

Karaktäristisk driftsinriktning i jordbruket länsvis 1996

Characteristic type of farming in the counties in 1996

- Andelen växtodlingsföretag större än riksgenomsnittet (15 %)
- Andelen husdjursföretag större än riksgenomsnittet (39 %)
- Andelen småbruk större än riksgenomsnittet (38 %)

Källa: SCB, lantbruksregistret, urvalsbaserade uppgifter.

Arbetsbehov

Som framgår av tabell 2.19 och diagram 2.20 har mer än hälften av de svenska jordbruksföretagen, ca 51 000, ett arbetsbehov under 800 standardtimmar. Även med hänsyn tagen till att verklig arbetstid inte är detsamma som standardiserat arbetsbehov kan dessa företag endast anses utgöra deltidjordbruk.

Om man sätter gränsen för heltidjordbruk vid 1 600 standardtimmar får man antalet heltidjordbruk till ca 26 200. Endast ca 7 900 företag är så stora, över 4 000 standardtimmar, att anställd arbetskraft kan antas spela någon större roll på företagen.

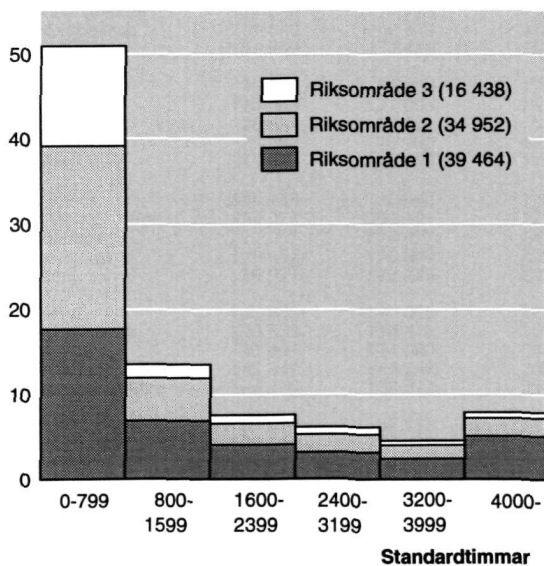
Skillnaderna mellan olika delar av landet är stora. Andelen jordbruksföretag med mer än 1 600 standardtimmar är t.ex. 39 % i riksområde 1, jämfört med 25 % i riksområde 2 och 21 % i riksområde 3. Också skillnaderna mellan företag med olika driftsinriktning är stora. Husdjursföretagen har ganska ofta arbetsbehov över 1 600 timmar, vilket är ovanligt för växtodlingsföretagen (som dock har större säsongvariation över året).

Redovisning av företagens arbetsbehov i jord- och skogsbruket sker för tre riksområden.
Riksområde 1 (Ro 1) = Södra och mellersta Sveriges slättbygder
Riksområde 2 (Ro 2) = Södra och mellersta Sveriges skogs- och dalbygder
Riksområde 3 (Ro 3) = Norra Sverige
Se också bilaga 2.

Diagram 2.20
Jordbruksföretagens fördelning efter arbetsbehov i jordbruket 1996

Distribution of holdings by labour requirement in agriculture in 1996

Antal företag i tusental

Källa: SCB, lantbruksregistret, urvalsbaserade uppgifter.

Tabell 2.19

Antal företag efter driftsinriktning och arbetsbehov i jordbruket 1996

Number of holdings by type of farming and labour requirement in agriculture in 1996

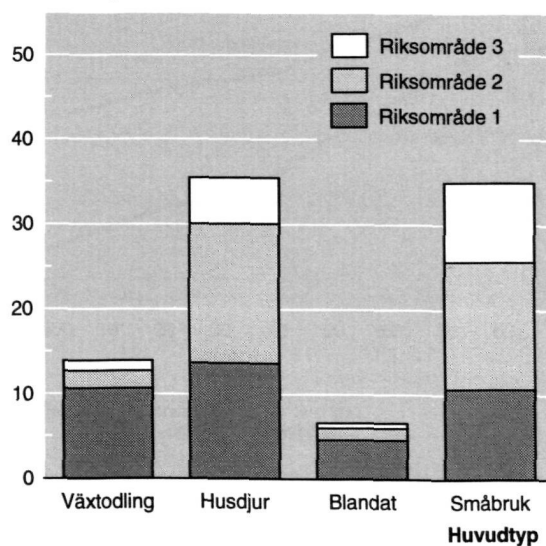
Arbetsbehov (standardtimmar)	Driftsinriktning				Samtliga
	Växt- odling	Hus- djurs- skötsel	Blandat jordbruk	Småbruk	
- 799	6 392	7 561	2 091	34 927	50 971
800 - 1 599	3 743	8 000	1 897	-	13 639
1 600 - 2 399	1 428	5 143	1 054	-	7 624
2 400 - 3 199	826	4 761	547	-	6 136
3 200 - 3 999	447	3 797	338	-	4 582
4 000 -	1 087	6 162	653	-	7 903
Samtliga 1996	13 922	35 424	6 581	34 927	90 854
1995	12 887	36 607	6 819	31 369	87 682
1994	12 662	38 166	7 041	32 594	90 463
1993	12 977	38 818	7 318	32 736	91 849
1992	12 865	39 696	7 145	32 528	92 234
1991	13 628	39 656	7 435	33 219	92 938

Källa: SCB, lantbruksregistret, urvalsbaserade uppgifter.

Diagram 2.21
Jordbruksföretagens fördelning efter driftsinriktning (huvudtyp) 1996

Distribution of holdings by type of farming in agriculture in 1996

Antal företag i tusental

Källa: SCB, lantbruksregistret, urvalsbaserade uppgifter.

Arbetsbehov i skogsbruket

Av tabell 2.22 framgår jordbruksföretagens arbetsbehov i skogsbruket. Vid tolkningen av denna tabell måste man komma ihåg att arbetsåtgången i skogsbruket varierar mycket från år till år samt att många av arbetsuppgifterna i skogen lejs ut och alltså inte utförs av jordbruksföretagets egen arbetskraft.

Av tabellen framgår att skogsbruket har en relativt liten betydelse för arbetsbehovet i de flesta svenska jordbruksföretag. Ett standardiserat arbetsbehov på minst 400 timmar i skogsbruket – vilket motsvarar 66 hektar skog i Svealand och möjliggör en viss arbetsutjämning över året – uppnås således av endast 19 % av de svenska jordbruksföretagen, dvs. ungefär 17 300 företag.

Skillnaderna mellan de olika delarna av landet är som synes stora. I riksområde 1 är t.ex. andelen jordbruksföretag med minst 400 timmars arbetsbehov i skogen så låg som 10 %. I riksområde 2 har 23 % ett arbetsbehov på minst 400 timmar i skogen, och i riksområde 3 ligger 31 % av företagen över denna gräns.

Annan publicering

Typologidata har publicerats årligen fr.o.m. årgång 1984 i SCB, Statistiska meddelanden serie J, senast J 30 SM 9703.

Tabell 2.22**Antal jordbruksföretag efter arbetsbehov i skogsbruket 1996**

Number of holdings by labour requirement in forestry in 1996

Arbetsbehov (standardtimmar)	Riksområde ¹			Hela riket
	Ro 1	Ro 2	Ro 3	
0	16 066	6 765	2 169	25 000
1 – 99	9 402	5 777	2 591	17 770
100 – 199	5 039	5 696	2 808	13 543
200 – 399	4 941	8 620	3 695	17 255
400 – 799	2 705	5 677	3 434	11 817
800 – 1 199	665	1 438	1 021	3 124
1 200 – 1 599	282	506	421	1 210
1 600 –	364	473	298	1 135
<i>Samtliga</i>				
1996	39 464	34 952	16 438	90 854
1995	38 690	33 873	15 119	87 682
1994	39 286	35 086	16 091	90 463
1993	39 863	35 542	16 444	91 849
1992	39 873	35 693	16 668	92 234
1991	40 403	36 494	17 041	93 938

1) Se faktaruta sid 29.

Källa: SCB, lantbruksregistret, urvalsbaserade uppgifter.

3 Arbetskraft

I detta kapitel redovisas uppgifter om arbetsinsatserna inom framförallt jordbruk och skogsbruk. Som bakgrund lämnas uppgifter om totalbefolkningen enligt SCBs register över totalbefolkningen (RTB) samt folkmängdens fördelning på glesbygd och tätort enligt de uppgifter som insamlats och publicerats i folk- och bostadsräkningarna (FoB). Från den årliga regionala sysselsättningsstatistiken har hämtats uppgifter om förvärvsarbete inom jordbruk och skogsbruk och deras andel av samtliga förvärvsarbetande. Uppgifter lämnas från andra källor om jordbrukarnas åldersfördelning samt om arbetsinsatserna inom och utom jordbruksföretaget. Arbetskador inom jordbruket och avbytarverksamhetens omfattning belyses också.

Kapitel 3 innehåller information om

- Totalbefolkning
- Förvärvsarbete
- Företagarnas åldersfördelning
- Deltidssysselsättning
- Arbetskador
- Avbytarverksamhet

Totalbefolkning

Tabell 3.1

Folkmängden 31 december 1996

Population December 31, 1996

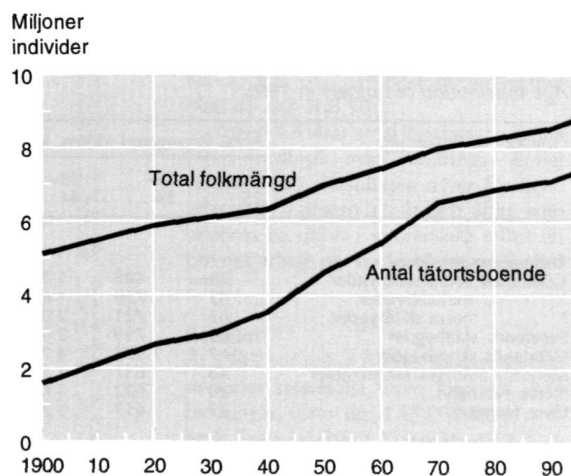
Område	Hela folkmängden		Summa
	Män	Kvinnor	
<i>Län</i>			
Stockholms	849 989	894 341	1 744 330
Uppsala	142 211	146 942	289 153
Södermanlands	127 610	129 773	257 383
Östergötlands	207 040	208 619	415 659
Jönköpings	154 350	157 415	311 765
Kronobergs	89 965	89 690	179 655
Kalmar	120 088	121 808	241 896
Gotlands	28 667	29 304	57 971
Blekinge	75 980	75 992	151 972
Skåne	545 813	568 555	1 114 368
<i>Hallands</i>	134 138	135 922	270 060
Göteborgs o Bohus	382 277	393 361	775 638
Älvsborgs	223 097	224 977	448 074
Skaraborgs	138 654	139 609	278 263
Värmlands	139 921	142 226	282 147
Örebro	135 800	140 055	275 855
Västmanlands	129 575	130 412	259 987
Dalarna	143 491	144 680	288 171
Gävleborgs	142 542	144 247	286 789
Västernorrlands	127 775	128 812	256 587
Jämtlands	67 409	67 152	134 561
Västerbotten	129 440	130 455	259 895
Norrbottens	133 873	130 447	264 320
<i>Hela riket</i>	4 369 705	4 474 794	8 844 499

Källa: SCBs register över totalbefolkningen (RTB).

Diagram 3.2

Folkmängden 1900–1995 fördelad på tätort och glesbygd

Urban and rural population 1900–1995

Källa: SCB, Historisk statistik för Sverige.
SCB, Folk- och bostadsräkningar.

Annan publicering

SCB, Folkmängden 31 december 1996.

Företagarnas åldersfördelning

Vid den årliga uppgiftsinsamlingen till lantbruksregistret erhålls bl.a. uppgifter om jordbrukarnas åldersfördelning. Resultaten avser företagare vid företag med mer än 2 hektar åkermark. För varje företag medräknas högst tre företagare.

Resultat

I diagram 3.3 och tabell 3.4 redovisas jordbrukarnas åldersfördelning 1996. Diagrammet innehåller en mer detaljerad indelning i åldersklasser än tabellen. Det framgår att 20 % av företagarna är 65 år eller äldre och att 8 % är under 35 år.

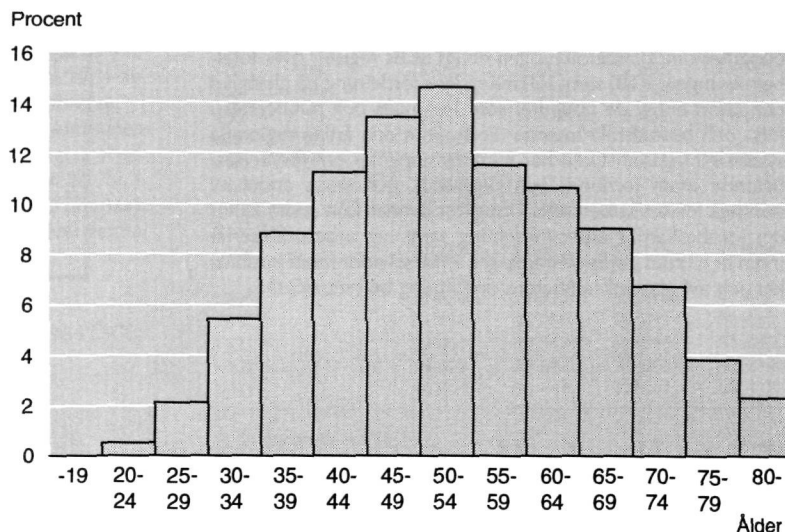
Annan publicering

Uppgifter om jordbrukarnas åldersfördelning (årligen sedan 1968) finns i SCB, Statistiska meddelanden, serie J senast J 30 SM 9701.

Diagram 3.3

Åldersfördelningen för företagare 1996. Procent

Number of holders distributed by age in 1996. Per cent

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Tabell 3.4

Företagarnas åldersfördelning 1996

Age distribution of holders in 1996

Område; storleksgrupp	Antal företagare i åldern, år								Juridisk person eller uppg. saknas	Summa
	Under 25	25-34	35-44	45-49	50-54	55-59	60-64	Över 64		
<i>Produktionsområden</i>										
Götalands södra slättbygder	29	488	1 274	781	908	714	697	1 330	749	6 970
" mellanbygder	62	729	1 639	1 014	1 068	901	798	1 583	667	8 461
" norra slättbygder	62	721	2 056	1 344	1 420	1 115	1 011	2 073	784	10 586
Svealands slättbygder	50	799	2 563	1 752	1 955	1 427	1 215	2 249	1 133	13 143
Götalands skogsbygder	117	1 973	4 795	3 174	3 367	2 822	2 713	5 931	1 247	26 139
Mellersta Sveriges skogsbygder	48	637	1 586	1 142	1 269	907	837	1 837	525	8 788
Nedre Norrland	29	622	1 677	1 225	1 366	1 022	922	1 831	558	9 252
Övre Norrland	27	417	1 235	908	995	822	745	1 489	511	7 149
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>										
2,1 - 5,0	52	834	2 057	1 568	1 892	1 547	1 482	4 490	808	14 730
5,1 - 10,0	79	1 114	2 809	2 016	2 338	1 927	1 775	4 875	883	17 816
10,1 - 20,0	102	1 301	3 222	2 336	2 614	1 982	1 967	4 394	783	18 701
20,1 - 30,0	60	879	2 085	1 418	1 408	1 216	1 179	1 887	475	10 607
30,1 - 50,0	69	1 109	2 903	1 814	1 823	1 437	1 303	1 504	625	12 587
50,1 - 100,0	52	905	2 818	1 621	1 669	1 232	953	904	1 196	11 350
Över 100,0	10	244	931	567	604	389	279	269	1 404	4 697
<i>Hela riket 1996</i>	424	6 386	16 825	11 340	12 348	9 730	8 938	18 323	6 174	90 488

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Förvärvsarbete

Uppgifter om förvärvsarbete i jordbruket erhålls från flera olika källor. I tabellerna 3.5–3.7 redovisas uppgifter från den årliga regionala sysselsättningsstatistiken (ÅRSYS) om antal förvärvsarbete i jordbruk med binärangar år 1995. Branschindelningen är fr o m 1995 gjord efter standard för svensk näringsgrensindelning 1992 (SNI92).

SCB utför även månatliga arbetskraftsundersökningar, AKU, genom personintervjuer. Från denna erhålls aktuell information på i första hand riksnivå om arbetslöshet samt sysselsättning inom olika näringsgrenar (tabell 3.8).

1995 genomfördes en undersökning av sysselsättning i jordbruket baserad på lantbruksregistret för första gången anpassad efter EU:s krav. Den gjordes i samband med ordinarie strukturundersökning för LBR. Sysselsättningsuppgifterna erhöles från ett urval av företag och samlades in, dels direkt under sommaren 1995 och dels med en särskild efterföljande uppföljnings- och kompletteringsundersökning.

Tabell 3.5
Förvärvsarbete befolkning inom jordbruk, skogsbruk, jakt och fiske 1995 efter arbetsplatsens belägenhet

Economically active population in agriculture, forestry, fishing, etc. in 1995 with place of work in the region

Område	Förvärvsarbete inom jordbruk, skogsbruk m.m.				Förvärvsarbete inom jordbruk, skogsbruk m.m. i procent av samtliga förvärvsarbete			
	Män	Kvinnor	Summa	Därav jordbruk ¹	Män	Kvinnor	Samtliga	Därav jordbruk ¹
Län								
Stockholms	2 542	974	3 516	1 698	0,3	0,1	0,4	0,2
Uppsala	2 458	757	3 215	2 304	2,2	0,7	2,9	2,1
Södermanlands	2 352	836	3 188	1 990	2,3	0,8	3,2	2,0
Östergötlands	4 114	978	5 092	3 567	2,4	0,6	2,9	2,0
Jönköpings	2 942	889	3 831	2 545	2,1	0,6	2,7	1,8
Kronobergs	1 903	564	2 467	1 510	2,3	0,7	3,0	1,8
Kalmar	3 599	929	4 528	3 314	3,5	0,9	4,4	3,2
Gotlands	1 541	522	2 063	1 778	6,2	2,1	8,3	7,1
Blekinge	1 306	333	1 639	996	2,0	0,5	2,5	1,5
Kristianstads	4 586	1 640	6 226	4 434	3,8	1,4	5,2	3,7
Malmöhus	5 789	2 107	7 896	5 718	1,7	0,6	2,3	1,7
Hallands	3 417	1 238	4 655	3 176	3,3	1,2	4,5	3,1
Göteborgs	1 842	557	2 399	1 404	0,5	0,2	0,7	0,4
Älvsborgs	3 395	997	4 372	3 117	1,9	0,6	2,5	1,8
Skaraborgs	4 544	1 504	6 048	4 944	3,8	1,3	5,1	4,2
Värmlands	2 554	630	3 184	1 495	2,1	0,5	2,7	1,2
Örebro	2 360	566	2 926	1 703	2,0	0,5	2,5	1,4
Västmanlands	1 944	577	2 521	1 759	1,8	0,5	2,3	1,6
Kopparbergs	2 848	762	3 610	1 381	2,4	0,6	3,0	1,1
Gävleborgs	2 731	830	3 561	1 669	2,2	0,7	2,9	1,4
Västernorrlands	2 327	598	2 925	1 194	2,1	0,5	2,6	1,1
Jämtlands	2 254	534	2 788	1 145	3,9	0,9	4,9	2,0
Västerbottens	2 636	711	3 347	1 574	2,4	0,6	3,0	1,4
Norrbottens	1 905	363	2 268	803	1,7	0,3	2,0	0,7
Hela riket								
1995	67 889	20 376	88 265	55 218	1,8	0,5	2,3	1,4

1) Åkerbruk och husdjurskötsel.

Källa: SCB, Årlig regional sysselsättningsstatistik 1995.

Jämförelser mellan undersökningar

Resultaten från de olika undersökningarna är inte direkt jämförbara med varandra.

I de uppgifter från den årliga regionala sysselsättningsstatistiken (ÅRSYS) som redovisas ingår sysselsatta personer i åldern 16 år eller äldre som haft ett arbete med inkomst i genomsnitt minst en timme per vecka under november. Oavlönade "medhjälpare familjemedlemmar" räknas inte som sysselsatta till skillnad från arbetskraftsundersökningarna (AKU).

AKUs årsmedeltal baseras på uppgifter från personer i åldern 16–64 år som varit sysselsatta under respektive månad.

Uppgifterna från lantbruksregistret avser personer som redovisats för minst 1 timmes sysselsättning i företagets jordbruk under ett år, oavsett om lön utgått eller ej, och som var 16 år eller äldre. Endast arbete inom företagets jordbruk (inkl. trädgårdsodling) redovisas. Underhåll av maskiner, byggnader samt administration m.m. som hänförs till jordbruket räknas som jordbruksarbete. Däremot inte arbete i egen skog, i hushållet eller i annan verksamhet inom företaget än jordbruk.

Den årliga regionala sysselsättningsstatistiken (ÅRSYS)

ÅRSYS grundas på administrativa dataregister som inhämtas eller sammanställs av SCB. Den viktigaste källan är registret över kontrolluppgifter från arbetsgivare men uppgifter hämtas även från andra källor, t.ex. taxeringsbanden och centrala företags- och arbetsställeregistret (CFAR).

ÅRSYS genomfördes första gången 1985 och har sedan dess tagits fram varje år. Den senast framtagna årgången avser sysselsättningen 1995. ÅRSYS ligger också till grund för sysselsättningsstatistiken i de två senaste folk- och bostadsräkningarna (FoB 85 och FoB 90).

Tabell 3.5 visar antal förvärvsarbete inom jordbruk med binärangar enligt ÅRSYS 1995. Resultaten avser förvärvsarbete i åldern 16 år och äldre som bedöms ha utfört i genomsnitt minst en timmes arbete per vecka under november 1995.

Resultat

År 1995 var enligt ÅRSYS knappt 90 000 personer sysselsatta inom jordbruk med binärangar, varav drygt 55 000 inom jordbruk. Detta innebär 2,3 respektive 1,4 % av samtliga förvärvsarbete. Den största andelen sysselsatta i jordbruk med binärangar noteras för Gotlands län med 8,3 % medan andelen är lägst i Stockholms län med endast 0,4 %. Det är viktigt att understryka att personer som är sysselsatta i företag utan anställda och som ej är redovisningsskyldiga för moms (omsättningen mindre än 200 tkr) till följd av avgränsningsreglerna i CFAR ej kommer med i ÅRSYS. Härigenom blir an-

talet förvärvsarbete lägre enligt ÅRSYS än enligt t.ex. AKU, där de sysselsatta avgränsas på annat sätt. Skillnaden i antal sysselsatta enligt dessa två material är förhållandevis uttalad för jordbruksnäringarna, där antalet småföretag är stort (jfr. tabell 3.8). Ändringar i avgränsningsreglerna i CFAR under senare år har medfört att tidsserie ej lämnas i tabell 3.5.

De fem länen med de största respektive minsta andelarna av de sysselsatta inom näringsgrenen "Jordbruk, skogsbruk m.m." redovisas i tabell 3.6.

Tabell 3.6

Andelen sysselsatta (dagbefolkning) i jordbruk, skogsbruk, jakt och fiske för län med de fem största och minsta andelarna 1995. Procent

Percent of economically active persons in "agriculture, forestry, hunting and fishing". Counties with the highest and lowest rates in 1995

Län	Andel, procent
Gotlands	8,3
Kristianstads	5,2
Skaraborgs	5,1
Jämtlands	4,9
Hallands	4,5
Malmöhus	2,3
Västmanlands	2,3
Norrbottens	2,0
Göteborgs och Bohus	0,7
Stockholms	0,4
Riket	2,3

Källa: SCB, Årlig regional sysselsättningsstatistik 1995.

Arbetskraftsundersökningarna

AKU är en intervjuundersökning med tre separata urval på ca 17 000 personer, ett för varje månad i kvartalet. Personer i urvalet intervjuas en gång per kvartal under en tvåårsperiod. I AKU undersöks samtliga veckor under året. Det innebär att varje undersökningsmånad innehåller fyra eller fem mätveckor, d.v.s. urvalet fördelas på fyra mätveckor under den första och andra månaden i varje kvartal och fem under den tredje månaden.

I tabell 3.8 redovisas årsresultaten för 1996 som är medeltal för de tolv månadsresultaten. Av tabellen framgår att 85 000 personer var sysselsatta i jordbruket och 26 000 i skogsbruket enligt AKUs årsmedelvärden. Med frånvarande avses sysselsatta personer som under mätveckan inte utfört något arbete p.g.a. sjukdom, semester, tjänstledighet eller annan anledning.

Av tabell 3.7 framgår antalet sysselsatta inom jordbruk, skogsbruk, jakt och fiske enligt den årliga regionala sysselsättningsstatistiken fördelade efter olika verksamhetsgrenar. Som väntat är åkerbruk, husdjurskötsel helt dominerande med 63 % av antalet sysselsatta inom näringsgrenen enligt denna undersökning.

Tabell 3.7

Antal sysselsatta inom olika verksamhetsgrenar i jordbruk, skogsbruk, jakt och fiske 1995

Number of economically active persons in agriculture, forestry, fishing etc. in 1995

Slag av verksamhet	Män	Kvinnor	Summa
Jordbruk och jakt	50 257	18 148	68 405
Jordbruk och trädgårdsodling	44 430	15 325	59 755
Åkerbruk, husdjurskötsel	41 979	13 239	55 218
Trädgårdsodling	1 906	1 885	3 791
Renskötsel	223	32	255
Pälsdjurskötsel	180	61	241
Annan djurskötsel	142	108	250
Tjänster inom jordbruket ¹	5 123	2 631	7 754
Jakt och viltvård	34	11	45
Skogsbruk	16 816	2 123	18 939
Fiske	816	105	921
Summa jordbruk, skogsbruk, jakt och fiske	67 889	20 376	88 265

1) Jordbrukstjänster som görs på uppdrag.

Källa: SCB, Årlig regional sysselsättningsstatistik 1995.

Tabell 3.8

Antal sysselsatta, medelarbetstid per vecka, inom jordbruk, skogsbruk, jakt och fiske samt inom samtliga näringsgrenar 1996

Economically active persons in agriculture, forestry, fishing etc. and average hours worked per week in 1996

Närvaro; frånvaro; arbetstid	Jordbruk, skogsbruk, jakt och fiske			Samtliga näringsgrenar		
	Män	Kvin- nor	Summa	Män	Kvin- nor	Summa
I arbete, 1 000-tal	81	24	105	80	23	1 811
Frånvarande, 1 000-tal	7	3	10	5	3	247
Summa sysselsatta, 1 000-tal	88	27	115	85	26	2 058
Relativa frånvarotalet, procent	8,1	10,1	8,6	7,0	12,7	12,0
Medelarbetstid/vecka, timmar	53,9	39,3	51,1	..	..	47,5
Företagare	40,4	31,4	38,3	..	..	38,8
Anställda	19,2	25,0	22,6	..	..	20,0
Medhjälpare	48,1	34,2	44,9	..	..	40,1
Samtliga	48,1	34,2	44,9	..	..	40,1

Källa: SCB, Arbetskraftsundersökningarna.

Lantbruksregistret. Sysselsättning i jordbruket enligt EU:s krav
Uppgifterna från lantbruksregistret är baserade på ett urval av ca 30 000 företag av totalt ca 89 000. För att ingå i populationen krävs att företaget har mer än 2,0 hektar utnyttjad jordbruksareal eller har stor djurhållning eller bedriver trädgårdsodling.

Personer redovisas som företagare och familjemedlemmar till denne samt personer som ej är familjemedlemmar. Enligt EU:s bestämmelser skall endast en person redovisas som företagare. Vid flera registrerade företagare har SCB valt att låta den som står först vara företagaren.

För företag som drivs av juridisk person kan inte i detta sammanhang någon fysisk person vara företagare.

Resultaten har erhållits genom punktskattningar och innebär att vissa urvalsfel föreligger. Medelfelen ligger i allmänhet mellan 2-10 procent på länsnivå utom för "tillfälligt sysselsatta, ej familjemedlemmar" där medelfelet i några fall är betydligt högre. För län med stor sysselsättning är medelfelen relativt låga och för hela riket ligger de mellan 0-2 procent. Vid ett medelfel på exempelvis 3 procent innebär det att det sanna värdet med 95 procents sannolikhet ligger inom ett intervall av 94-106 procent av redovisat värde.

Resultat

Antalet sysselsatta i det svenska jordbruket uppgick totalt till 196 000 personer, vilket framgår av tabell 3.9. Vid företag som drivs av fysisk person var antalet sysselsatta företagare och familjemedlemmar 135 000. Stadigvarande sysselsatta, som ej var familjemedlemmar till företagaren, eller som var sysselsatta i företag drivna av juridisk person uppgick till 29 000. Antalet tillfälligt sysselsatta utan familjeanknytning till företagaren och med i allmänhet mycket låg sysselsättning utgjordes av 32 000 personer.

Den totala sysselsättningen omräknad till arbetskraftsenheter, Annual Work Unit (AWU) enligt EU:s definition uppgick till 87 700. En AWU motsvarar arbetstiden för en heltids-sysselsatt, för Sverige räknat efter 1 800 timmar per år. Har man mindre sysselsättning räknas motsvarande andel av en AWU. En redovisad sysselsättning på 1 800 timmar eller mer räknas alltid som en AWU. Företagaren och dennes familjemedlemmar svarar för tre fjärdedelar av totala antalet arbetskraftsenheter (tabell 3.10).

Tabell 3.9

Antal stadigvarande och tillfälligt sysselsatta personer i jordbruket 1995 i olika grupper samt arbetstid i arbetskraftsenheter AWU

Number of permanent and temporary occupied persons in agriculture for different groups and number of working hours expressed in annual working units AWU

Område	Företagare och familje- medlemmar, stadigvarande och tillfälligt sysselsatta		Ej familjemedlemmar				Totalt	
			Stadigvarande sysselsatta		Tillfälligt sysselsatta			
	Personer	AWU	Personer	AWU	Personer	AWU	Personer	AWU
Län								
Stockholms	2 778	1 381	1 006	760	680	159	4 464	2 300
Uppsala	4 684	2 630	1 109	700	1 094	130	6 887	3 460
Södermanlands	3 659	1 910	1 255	916	821	125	5 735	2 951
Östergötlands	6 274	3 383	1 957	1 332	1 490	226	9 721	4 941
Jönköpings	7 559	3 647	1 156	595	1 171	159	9 886	4 401
Kronobergs	4 883	2 270	531	318	914	112	6 328	2 700
Kalmar	6 104	3 371	1 390	1 020	1 965	274	9 459	4 665
Gotlands	3 255	1 943	794	536	431	92	4 480	2 571
Blekinge	2 980	1 436	586	322	3 308	226	6 874	1 984
Kristiansstads	9 093	4 802	2 072	1 549	3 693	439	14 858	6 790
Malmöhus	9 514	5 228	2 726	2 021	3 681	632	15 921	7 881
Hallands	7 847	3 860	2 154	1 320	1 730	147	11 731	5 327
Göteborgs o Bohus	5 064	2 248	950	535	1 180	123	7 194	2 906
Älvsborgs	9 839	4 618	1 909	961	1 152	125	12 900	5 704
Skaraborgs	10 274	5 210	2 428	1 483	2 209	293	14 911	6 986
Värmlands	6 265	2 291	1 036	539	1 266	126	8 567	2 956
Örebro	4 619	2 083	961	591	876	140	6 456	2 814
Västmanlands	4 195	1 866	765	481	537	140	5 497	2 487
Kopparbergs	4 432	1 799	845	450	693	89	5 970	2 338
Gävleborgs	5 164	2 073	741	439	917	121	6 822	2 633
Västernorrlands	4 820	2 160	949	398	734	94	6 503	2 652
Jämtlands	3 691	1 587	585	370	442	56	4 718	2 013
Västerbotten	5 455	2 199	799	412	728	150	6 982	2 761
Norrbottens	2 532	1 054	539	302	504	95	3 575	1 451
Hela riket	134 979	65 050	29 245	18 350	32 216	4 274	196 440	87 674

Källa: SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 3.10

Antal stadigvarande och tillfälligt sysselsatta i jordbruket 1995 av olika kategorier personer och arbetskraftsenheter
Number of permanent and temporary occupied persons in agriculture for different groups and number of working hours expressed in annual working units AWU

	Personer			Arbetskraftsenheter AWU		
	Män	Kvinnor	Totalt	Män	Kvinnor	Totalt
Sysselsatta i företag som drivs av fysisk person						
Företagare	76 192	7 236	83 428	43 830	2 818	46 648
Makar/sambor till företagare	3 681	34 950	38 631	1 375	12 910	14 285
Övriga familjemedlemmar	9 736	3 185	12 920	3 244	872	4 116
Ej familjemedlemmar (Stadigvarande sysselsatta)	10 380	3 912	14 292	6 000	1 660	7 660
Stadigvarande sysselsatta i företag som drivs av juridisk person	10 388	4 565	14 953	7 897	2 793	10 690
Summa	110 376	53 848	164 225 ¹	62 346	21 053	83 400 ²

1) Tillfälligt sysselsatta som ej är familjemedlemmar 32 216 personer ingår inte.

2) Arbetskraftsenheter avseende tillfälligt sysselsatta som ej är familjemedlemmar 4 274 AWU ingår inte

Källa: SCB, Lantbruksregistret

Sysselsättningen i jordbruket domineras av männen både vad gäller antal personer och antal AWU. Av alla företagare och familjemedlemmar (såväl stadigvarande som tillfälligt sysselsatta) samt övriga stadigvarande sysselsatta utgör männen drygt 110 000

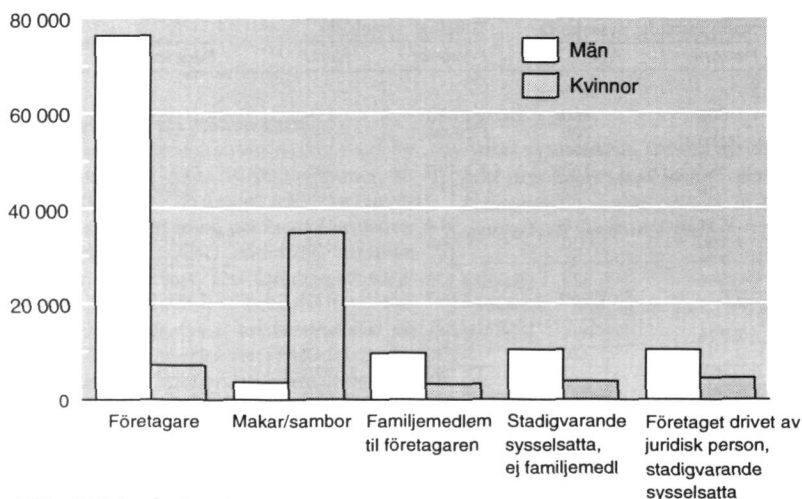
(ca 67 procent) och kvinnorna knappt 54 000 (ca 33 procent). Fördelat efter antal arbetskraftsenheter blir skillnaden ändå större. Männen svarade för ca 75 procent av dessa. (tabell 3.10 och diagram 3.11).

Diagram 3.11

Sysselsatta i jordbruket 1995

Number of occupied in agriculture

Antal personer

Källa: SCB, Lantbruksregistret

Resultat

Knappt 40 procent av samtliga sysselsatta redovisar under 25 procents arbetstid i jordbruket. Av företagarna har ca en tredjedel motsvarande heltid eller mer i sysselsättningsgrad. Från tidigare undersökningar och från kommentarer i samband med denna undersökning vet vi att en stor andel av de som redovisat 1 800 timmar eller mer anser sig ha väsentligt högre arbetsinsatser än motsvarande normal heltid.

Kvinnornas andel minskar i timgrupper med stigande timantal. I högsta timgruppen finns t ex endast ca 7 600 kvinnor redovisat jämfört med ca 37 500 män (tabell 3.12)

Tabell 3.12**Sysselsatta personer efter timmar per år i företagets jordbruk 1995 (utom tillfälligt sysselsatta ej familjemedlemmar)**

Number of permanent and temporary occupied persons for different groups of hours yearly in agriculture

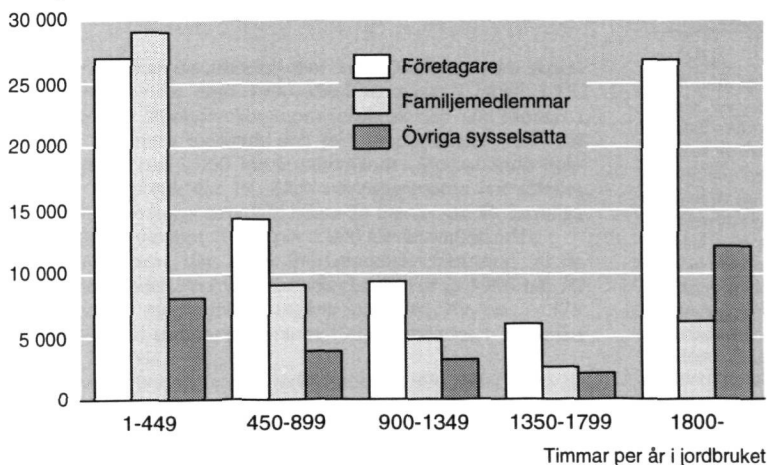
	Timmar per år i jordbruket. Personer					Totalt
	1-449	450-899	900-1349	1350-1799	1800-	
Män						
<i>Sysselsatta i företag som drivs av fysisk person</i>						
Företagare	23 051	13 197	8 679	5 520	25 746	76 192
Makar/sambor till företagare	1 848	807	435	174	417	3 681
Övriga familjemedlemmar	6 235	1 236	581	369	1 315	9 736
<i>Övriga stadigvarande sysselsatta</i>						
	5 059	2 482	1 949	1 298	9 980	20 768
Kvinnor						
<i>Sysselsatta i företag som drivs av fysisk person</i>						
Företagare	3 899	1 110	681	460	1 087	7 236
Makar/sambor till företagare	18 667	6 622	3 529	1 949	4 182	34 950
Övriga familjemedlemmar	2 272	379	202	97	235	3 185
<i>Övriga stadigvarande sysselsatta</i>						
	3 005	1 352	1 206	782	2 132	8 477
Totalt						
<i>Sysselsatta i företag som drivs av fysisk person</i>						
Företagare	26 950	14 306	9 359	5 979	26 833	83 428
Makar/sambor till företagare	20 515	7 429	3 964	2 124	4 599	38 631
Övriga familjemedlemmar	8 506	1 615	784	466	1 550	12 920
<i>Övriga stadigvarande sysselsatta</i>						
	8 064	3 834	3 155	2 080	12 112	29 245

Källa: SCB, Lantbruksregistret.

Diagram 3.13**Olika kategorier sysselsatta i jordbruket 1995 fördelade efter timmar per år**

Number of occupied persons for different groups expressed in annual working units

Antal personer

Källa: SCB, Lantbruksregistret.

Uppgift om verksamhet utanför företagets jordbruk har lämnats av företagare och dennes make eller sambo. Som verksamhet utanför jordbruket räknas arbete i företagets skogsbruk och övrig annan verksamhet än jordbruk inom företaget. Arbetet räknas som huvudsyssla om det tidsmässigt överstiger arbetet inom jordbruket, annars som bisyssla. Normalt arbete i det egna hushållet räknas varken som jordbruksarbete eller annan verksamhet i detta sammanhang.

Tabell 3.14
Omfattning av verksamhet utanför företagets jordbruk 1995
Extent of gainfull activity beside the holding 1995

	Timmar per år i jordbruket. Personer					
	1-449	450-899	900-1349	1350-1799	1800-	Totalt
<i>Företagare som också är driftsledare</i>						
Ingen	8 109	3 950	2 938	2 508	19 474	36 979
Huvudsyssla	15 477	7 995	3 769	1 011	1 004	29 283
Bisyssla	2 044	2 015	2 459	2 360	5 931	14 810
<i>Make/sambo till företagare¹</i>						
Ingen	4 467	2 555	2 092	1 400	3 883	14 397
Huvudsyssla	14 222	3 411	852	219	219	18 922
Bisyssla	1 826	1 464	1 019	504	498	5 312

1) Endast makar eller sambor som redovisat någon arbetstid i företagets jordbruk är medtagna.

Källa: SCB, Lantbruksregistret.

Resultat

En majoritet av såväl företagare som deras makar som redovisat lägst timgrupp (1-449 tim) har också huvudsyssla utanför jordbruket. Omvänt har som väntat en mycket stor andel av de som redovisat högst timgrupp (1 800- tim) ingen verksamhet utanför företagets jordbruk (tabell 3.14).

Annan publicering

Uppgifter om sysselsatta enligt ÅRSYS har redovisats av SCB i "Årlig regional sysselsättningsstatistik 1995 (ÅRSYS 95). Tabeller på riksnivå" som ingår i serien SOS. Grundtabellerna i ÅRSYS finns samlade i det årliga statistikpaketet AMPAK, där uppgifter för län och kommun är tillgängliga. Sysselsättningsuppgifter enligt AKU redovisas sedan 1970 varje månad, kvartal och helår i SCB Statistiska meddelanden. Senaste årsmedeltal återfinns i Am 12 SM 9601. Uppgifter om sysselsättning i jordbruket enligt EU:s krav redovisas i J 64 SM 9601.

Sysselsättning efter timmar per år i företagets jordbruk har av uppgiftslämnarna redovisats i timgrupper. Grupper motsvarar andelar av normal årsarbetstid (1 800 timmar) enligt följande.

1-449 tim	under 25 procent av heltid
450-899	25 - under 50 procent av heltid
900-1349	50 - under 75 procent av heltid
1350-1799	75 - under 100 procent av heltid
1800-	100 procent eller mer av heltid

Arbetsuskador

Enligt lagen om arbetsuskadeförsäkring är alla som förvärsarbetar försäkrade för arbetsuskada. Arbetsgivaren är skyldig att anmäla inträffade arbetsuskador till allmän försäkringskassa. Försäkringen gäller också den som genomgår utbildning i den mån utbildningen medför särskild risk för arbetsuskada. Arbetsuskadeförsäkringen gäller under vissa villkor även personer utomlands.

Fr.o.m. 1 januari 1979 infördes informationssystemet om arbetsuskador (ISA). Arbetsarkyddsstyrelsen som är huvudman för systemet har givit SCB i uppdrag att producera årlig statistik baserat på detta system. Syftet är att skapa underlag för förebyggande skyddsarbete.

För den officiella arbetsuskadestatistiken före 1993 har uppgifter om anställda hämtats från CFAR. En övergång till ÅRSYS (Årligt regionalt sysselsättningsregister) skedde 1993. Indelningen i näringsgren baseras fr o m 1993 på Svensk standard för näringsgrensindelning 1992 (SNI92) som överensstämmer med den internationella standarden på området (ISIC). En viss försiktighet bör därför iakttagas vid jämförelser över åren.

Definition av arbetsuskada

Som arbetsuskada enligt lagen om arbetsuskadeförsäkring räknas skada till följd av olycksfall eller annan skadlig inverkan i arbetet. Olycksfall under den vanliga och direkta färden till och från arbetet räknas också som arbetsuskada. Från och med 1993 gäller ett skärpt arbetsuskadebegrepp som innebär att med annan skadlig inverkan avses faktor som med hög grad av sannolikhet kan ge upphov till en sådan skada som den försäkrade har.

Besvärerna är att betrakta som arbetsrelaterade om övervägande skäl talar för ett samband mellan aktuella besvär och olycksfallet eller den skadliga inverkan. Även i detta avseende råder en betydande skärpning fr o m 1993. Enligt den tidigare lydelsen i lagen kunde anmälan godkännas som arbetsuskada om inte övervägande skäl talar emot ett samband mellan skadan och den uppgivna påfrestningen i arbetet.

De nämnda förändringarna i lagen om arbetsuskadeförsäkring innebär att färre anmälningar kommer att bli godkända som arbetsuskador. Detta gäller framför allt för de fall som i ISA klassificeras som arbetsjukdomar.

Resultat

Antalet rapporterade arbetsolyckor inom jordbruk, jakt, skogsbruk och fiske för åren 1990–1994 redovisas i tabell 3.15. Uppgifter om arbetsolyckor inom jordbruk och jakt lämnas i tabell 3.16. Inom jordbruk och jakt rapporterades 1994 14 arbetsolyckor per 1 000 förvärsarbetande. Motsvarande frekvens för skogsbruk var 19. Båda näringsgrenarna har således frekvenser som ligger betydligt högre än frekvensen för samtliga näringsgrenar (knapp 10 fall per 1 000 förvärsarbetande).

Fall av person, slag, spark (huvudsakligen från djur) är de vanligaste händelserna vid arbetsolycksfall. För år 1994 har 20 arbetsolyckor med dödlig utgång anmälts. Av de 1 375 arbetsolycksfall som rapporterades 1994 drabbades 1 163 män och 212 kvinnor.

Utöver arbetsolyckorna redovisades 1994 462 arbetsjukdomsfall d v s 5 fall per 1 000 förvärsarbetande inom näringsgrenen. För jordbruk och jakt var frekvensen också 5 fall per 1 000 förvärsarbetande och för skogsbruket 6 fall per 1 000 förvärsarbetande. Samtliga näringsgrenar hade 4 fall per 1 000 förvärsarbetande. 74% av arbetsjukdomsfallen har belastningsfaktor som uppgiven orsak.

Tabell 3.15

Anmälda arbetsolyckor inom jordbruk, jakt, skogsbruk och fiske, 1990–1994

Reported occupational accidents in agriculture, hunting, forestry and fishing, 1990–1994

Näringsgren	1990	1991	1992	1993 ¹	1994
<i>Totalt inom näringen</i>	4 911	3 902	2 912	1 912	1 375
Arbetsarkare	2 476	1 928	1 233	..	..
Egenföretagare	2 997	2 435	1 974	..	..
<i>Jordbruk, jakt</i>	3 442	2 776	2 184	1 461	997
Arbetsarkare	1 255	1 012	682	..	..
Egenföretagare	2 187	1 764	1 502	..	..
<i>Skogsbruk</i>	1 372	1 062	641	416	356
Arbetsarkare	1 196	907	529	..	..
Egenföretagare	176	155	112	..	..
<i>Fiske</i>	96	61	66	35	22
Arbetsarkare	25	9	14	..	..
Egenföretagare	71	52	52	..	..

1) Fr. o .m. 1993 års redovisning sker ingen uppdelning på arbetsarkare och egenföretagare i den definitiva statistiken.

Källa: Arbetsjukdomar och arbetsolyckor 1993. Arbetsarkyddsstyrelsen och SCB.

Tabell 3.16

Anmälda arbetsolyckor inom jordbruk 1994.

Arbetsarkare och egenföretagare

Reported occupational accidents in agriculture and hunting 1994. Employees and self-employed persons

Huvudsaklig händelse	Inom jordbruk och jakt		Samtliga näringsgrenar per 1 000 förvärsarbetande
	Antal	per 1 000 förvärsarbetande	
Elolyckor	3	–	–
Explosion, sprängning, brand etc	1	–	–
Skadad av värme	5	0,1	0,2
Skadad av kemiskt ämne	4	0,1	0,1
Skadad av maskin, föremål i rörelse	97	1,4	1,2
Träffad av flygande föremål	51	0,7	0,4
Träffad av fallande föremål	73	1,0	0,6
Fordonsolycka	43	0,6	0,6
Skadad av person eller djur	241	3,4	0,6
Fall av person	234	3,3	2,1
därav till lägre nivå	98	1,4	0,8
Feltramp, snedtramp	41	0,6	0,4
Överbelastning av kroppsdel	83	1,2	1,8
därav vid lyft	44	0,6	1,2
Hanteringsskada	84	1,2	1,1
Slagit emot stillastående föremål	33	0,5	0,4
Övrigt	4	0,1	0,1
Totalt	997	14,0	9,7

Källa: Arbetsjukdomar och arbetsolyckor 1993. Arbetsarkyddsstyrelsen.

Avbytarverksamhet

Under många år har avbytarverksamheten i Sverige varit helt koncentrerad till Lantbrukets Avbyttjänst AB (LAAB) som drivit verksamheten med subventioner från staten. 1995 och 1996 har staten stimulerat etableringen av nya företag genom särskilt igångsättningsstöd och fyra nya företag har tillkommit. Dessa har även fått verksamhetsbidrag på samma villkor som LAAB, dvs. stöd baserat på antalet avbyttarturer. Fortfarande är emellertid LAAB helt dominerande. Subventionsgraden har minskat vilket även lett till en minskning av avbytarverksamheten. Antalet avbyttarpass 1996 samt fördelningen av bidrag företagsvis framgår av tabell 3.17.

Tabell 3.17
Statligt stöd till avbytarverksamhet 1995/96¹
Support to the replacer system for farmers 1995/96

Företag	Utfört arbete		Antal arbets-timmar	Utbetalt bidrag kr
	Antal arbetspass vardag	lördag o helgdag		
Lantbrukets Avbyttjänst AB (Verkar i hela landet)	329 996	89 764	1 470 237	105 941 795
Agripool AB (Gävleborgs län)	4 696	1 381	22 336	1 722 776
Skaraborgs Djurtjänst (Västergötland)	1 180	291	5 746	357 226
Mellanbygdens Avbyttjänst (Lokalt i Robertsfors k:n)	2 420	694	12 072	910 573
Maskinring Östra Östergötland (Östergötland)	1 657	318	6 874	581 848
Summa	339 949	92 448	1 517 265	109 514 218

1) Stödet baserades på antalet arbetspass vardag resp. lördag och helgdag samt antalet timmar. Ett arbetspass är vanligen 1/2 dag. Nystartade företag (alla utom LLAB) fick dessutom ett särskilt startstöd.

Källa: Statens Jordbruksverk.

Lantbrukets Avbyttjänst AB har som uppgift att sälja avbyttartjänster till animalieproducenter inom det svenska lantbruket. Tjänsterna har subventionerats genom att statliga medel har avsatts inom ramen för de lantbrukssociala satsningarna. I takt med minskat statligt stöd har inriktningen av verksamheten och organisationen förändrats för att bättre möta lantbrukets behov.

Från och med 1995 består verksamheten av två delar. Lantbrukarna kan dels abonnera på upp till 90 dagars ledighet per år och dels teckna jouravtal som garanterar dem ersättare inom 8 timmar eller senast nästa arbetspass.

Företaget är rikstäckande och indelat i 19 distrikt. Varje distrikt är i sin tur indelat i mindre enheter som kallas marknadsområden. Den administrativa uppbackningen har centraliserats till 3 orter Lycksele, Örebro och Falkenberg. Huvudkontoret finns i Stockholm.

Ett marknadsområde består av 5-10 lantbruksavbytare och ett varierande antal sk reservavbytare som tillsammans med distriktschefen ansvarar för att kunderna inom området får den service som efterfrågas.

Antal lantbruksavbytare och kundföretag samt utförda avbyttardagar vid utgången av åren 1991-1995 framgår av tabell nedan.

Avbytare	1991	1992	1993	1994	1995
Ordinarie	1 800	1 627	1 565	1 523	1 276
Reserver	3 104	2 378	2 182	2 090	1 997
Kundföretag	6 885	8 406	8 234	8 071	7 900

Utförda avbyttardagar 328 913 301 750 294 700 300 364 269 200

Under 1994 förekom mjölkproduktion vid ca 90 % av kundföretagen.

Annan publicering

Lantbruksåret, uppgifter om Lantbrukets Avbyttjänst AB årligen sedan 1975. Lantbrukarnas Riksförbund.

4 Mark och fastigheter

I detta kapitel redovisas uppgifter om jordbruksmarkens uppdelning på ägoslag enligt lantbruksregistret. Vidare lämnas uppgifter om jordbruksfastigheternas taxeringsvärden enligt 1992 års allmänna och 1996 års särskilda fastighetstaxering. Slutligen redovisas priser på jordbruksfastigheter enligt SCBs lagfartsstatistik.

Kapitel 4 innehåller avsnitt om

- Ägoslag
- Betesmark
- Markkartering
- Taxeringsvärden
- Fastighetspriser

Ägoslag

Vid lantbruksräkningarna erhålls uppgifter om jordbruksmarkens fördelning på ägoslag för samtliga lantbruksenheter.

Vid lantbruksregistreringen i juni varje år erhålls underlag till en årlig ägoslagsstatistik för mark på företag med mer än 2,0 hektar åkermark.

Resultat

I tabell 4.1 redovisas arealer av olika ägoslag enligt lantbruksräkningen 1992. Landets totala åkerareal uppgick till ca 3 miljoner hektar vilket utgjorde drygt 7 % av den totala landarealen (ca 41,1 miljoner hektar). Skogsmarksarealen uppgick till 22,3 miljoner hektar, dvs. till 54 % av samma landareal.

På företag med mer än 2,0 hektar åker, dvs. i princip på jordbruksföretag, fanns 1992 ungefär 93 % av åkermarken och 18 % av skogsmarken. Andelen skogsmark på dessa företag är oförändrad jämfört med lantbruksräkningen 1988.

Tabell 4.1 visar också den regionala fördelningen av jordbruks- och skogsmarken. Bl.a. kan man utläsa att 49 % av skogsmarksarealen finns i de fyra nordligaste länen, medan motsvarande procenttal för åkermarken är 9 %.

Tabell 4.1

Arealen av olika ägoslag 1992. Hektar

Area of different types of land in 1992. Hectares

Avser samtliga lantbruksföretag.

Område; storleksgrupp, hektar åkermark	Åkermark	Betesmark	Skogsmark	Annan mark	Summa
<i>Län</i>					
Stockholms	96 610	19 464	281 601	81 270	478 946
Uppsala	158 792	21 151	405 350	58 206	643 498
Södermanlands	136 941	20 792	347 152	69 379	574 264
Östergötlands	217 102	48 533	615 385	113 711	994 730
Jönköpings	98 614	46 509	655 705	132 397	933 225
<i>Kronobergs</i>	62 763	28 628	589 250	117 824	798 465
Kalmar	134 878	53 007	728 605	120 325	1 036 815
Gotlands	86 360	12 843	131 142	52 429	282 775
Blekinge	38 430	13 892	194 106	24 052	270 480
Kristianstads	182 396	43 971	290 104	50 898	567 368
<i>Malmöhus</i>	303 337	30 994	81 667	25 259	441 257
Hallands	125 051	18 233	267 325	83 394	494 003
Göteborgs o Bohus	72 788	16 495	178 200	129 490	396 974
Älvsborgs	166 668	36 225	672 788	166 475	1 042 155
Skaraborgs	287 151	36 489	343 441	65 308	732 388
<i>Värmlands</i>	131 631	19 003	1 308 922	218 223	1 677 778
Örebro	116 671	11 690	571 554	91 827	791 741
Västmanlands	129 948	10 295	375 251	59 663	575 157
Kopparbergs	77 853	18 338	1 913 879	705 564	2 715 635
Gävleborgs	81 852	10 815	1 432 924	211 150	1 736 740
<i>Västernorrlands</i>	73 120	15 984	1 655 207	321 036	2 065 346
Jämtlands	56 460	16 080	2 628 085	2 138 666	4 839 290
Västerbottens	97 533	14 137	3 138 574	1 666 298	4 916 541
Norrbottens	54 692	12 124	3 517 109	5 037 201	8 621 126
<i>Hela riket 1992</i>					
– 2,0	221 050	247 846	18 402 994	10 935 093	29 806 983
2,1 –	2 766 589	327 846	3 920 329	804 949	7 819 712
Samtliga	2 987 639	575 691	22 323 323	11 740 042	37 626 695
<i>Hela riket 1988</i>					
– 2,0	75 990	236 142	18 387 069	11 054 808	29 754 009
2,1 –	2 872 156	332 262	4 148 215	900 938	8 253 571
Samtliga	2 948 146	568 404	22 535 284	11 955 746	38 007 580
<i>Hela riket 1981</i>					
– 2,0	62 343	228 062	18 297 702	10 661 009	29 249 116
2,1 –	2 937 878	356 285	4 444 533	1 011 952	8 750 648
Samtliga	3 000 221	584 347	22 742 235	11 672 961	37 999 764

Källa: SCB, lantbruksräkningen.

Ägoslagsfördelningen 1996 på företag med mer än 2,0 hektar åker framgår av tabell 4.2. Redovisning lämnas för län, produktionsområden och storleksgrupper. Från och med 1996 ingår även företag med mer än 2 hektar åkermark men som utnyttjar mindre än 0,3 hektar åkermark i redovisningen. Arealen åkermark för dessa företag skattas 1996 till 27 400 hektar.

Den totala landarealen i riket anges till ca 41,1 miljoner hektar. I denna areal har då inte inräknats större sjöar och vattendrag. I landarealen ingår bl.a. det rena fjällområdet, varför hela denna areal inte är disponibel för jord- och skogsbruksproduktion eller för t.ex. bebyggelse för bostads- och industriändamål.

Beträffande definitioner av de olika ägoslagen hänvisas till kapitel 2.

Nya ägoslagsdefinitioner tillämpas fr.o.m. 1981. Relationen gentemot de tidigare definitionerna och effekterna av den nya ägoslagsklassificeringen redovisas också i kapitel 2.

Annan publicering

Uppgifter om ägoslag för samtliga lantbruksföretag redovisas vid Lantbruksräkningarna, i Statistiska meddelanden, serie J, senast J 13 SM 9302 (1992 års lantbruksräkning).

Uppgifter för lantbruksföretag med mer än 2,0 hektar åkermark lämnas i Statistiska meddelanden, serie J, senast J 30 SM 9701.

Tabell 4.2

Arealen av olika ägoslag 1996¹

Area of different types of land in 1996

Avser företag med mer än 2 hektar åkermark

Område; storleksgrupp	Åkermark,	Betesmark, hektar	Skogsmark, hektar	Annan mark, hektar	Summa hektar
<i>Län</i>					
Stockholms	92 338	13 732	98 408	17 356	221 834
Uppsala	154 728	17 777	125 871	15 629	314 005
Södermanlands	133 077	17 531	138 433	19 216	308 257
Östergötlands	212 218	49 997	187 296	27 801	477 313
Jönköpings	91 450	41 664	207 128	35 707	375 949
<i>Kronobergs</i>	56 451	21 706	156 245	28 831	263 233
Kalmar	132 083	55 217	218 332	35 481	441 113
Gotlands	86 938	14 106	72 056	22 439	195 539
Blekinge	35 957	10 493	74 580	7 209	128 238
Kristianstads	176 644	32 556	92 761	13 856	315 817
<i>Malmöhus</i>	295 239	24 129	35 131	10 754	365 252
Hallands	120 467	15 900	97 213	24 043	257 622
Göteborgs o Bohus	66 818	11 650	78 504	51 205	208 177
Älvsborgs	156 798	26 788	252 036	56 623	492 246
Skaraborgs	279 481	33 064	145 439	23 078	481 061
<i>Värmlands</i>	117 016	9 181	259 823	26 729	412 749
Örebro	110 321	8 564	154 100	21 019	294 003
Västmanlands	126 032	8 819	137 481	12 341	284 673
Kopparbergs	63 835	5 986	155 284	13 221	238 326
Gävleborgs	75 053	5 242	272 687	19 427	372 409
<i>Västernorrlands</i>	58 338	6 969	270 555	37 203	373 065
Jämtlands	47 311	6 836	288 861	105 575	448 583
Västerbottens	79 541	4 937	311 646	83 867	479 991
Norrbottens	43 401	3 617	247 614	90 077	384 708
<i>Produktionsområden</i>					
Götalands södra slättbygder	345 047	18 204	37 311	11 679	412 241
" mellanbygder	329 605	76 324	197 663	50 555	654 147
" norra slättbygder	456 485	50 285	200 820	40 148	747 737
Svealands slättbygder	638 590	64 641	615 853	77 792	1 396 876
Götalands skogsbygder	532 017	183 610	1 089 619	218 584	2 023 830
Mellersta Sveriges skogsbygder	206 358	24 123	519 935	57 944	808 360
Nedre Norrland	172 111	18 636	772 445	111 015	1 074 207
Övre Norrland	131 321	10 637	643 835	230 969	1 016 763
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>					
2,1 - 5,0	56 141	22 813	463 053	123 244	665 251
5,1 - 10,0	134 909	40 615	660 641	148 521	984 685
10,1 - 20,0	275 112	62 676	743 104	141 543	1 222 435
20,1 - 30,0	263 248	51 137	466 194	83 863	864 441
30,1 - 50,0	493 524	83 740	616 653	103 190	1 297 106
50,1 - 100,0	781 526	102 615	601 593	109 145	1 594 878
Över 100,0	807 075	82 864	526 244	89 182	1 505 364
<i>Hela riket</i>					
1996	2 811 534	446 458	4 077 481	798 687	8 134 160
1995	2 766 641	425 219	3 843 789	764 453	7 800 102
1994	2 780 077	339 156	3 947 194	789 456	7 855 882
1993	2 779 729	331 098	3 962 448	804 895	7 878 170
1992	2 767 942	329 118	3 921 387	805 989	7 824 436
1991	2 789 997	329 302	3 949 068	821 089	7 889 456

1) Även företag med mindre än 0,3 hektar utnyttjad åkermark ingår i redovisningen.

Källa: SCB, lantbruksregistret, totalräknade uppgifter.

Betesmark

Under 1989/90 genomförde SCB en specialstudie av betesmarkens omfattning och användning. Denna omfattade två delar. Den första delen av undersökningen omfattade företag med mer än 5 hektar åker och genomfördes med besöksintervju hos brukarna. Den andra delen omfattade företag med högst 5 hektar åker och genomfördes med postenkät och viss telefonuppföljning. Båda delarna har baserats på urval av företag. Resultaten är därför behäftade med viss osäkerhet. Uppgifter har redovisats för 8 produktionsområden eller 3 riksområden beroende på säkerheten i resultaten. För indelning i dessa områden se bilaga 2. Samtidigt med dessa uppgifter har SCB publicerat ett Statistiskt meddelande innehållande historiska data för betesmarken samt en översikt över de definitionsförändringar som berört betesmarken under 1900-talet.

Resultat

Enligt betesmarksundersökningen utgjorde arealen betesmark 1989 i hela riket ca 550 000 hektar, vilket motsvarar ca 1,3 % av den totala landarealen. Nära hälften av denna betesmark återfanns i Götalands skogsbygder. Enligt jordbruksräkningen 1927 fanns vid den tidpunkten 1 268 000 hektar ängs- och betesmarker. Jämfört med 1920-talet återstår således mindre än hälften av dessa marker, se diagram 4.3. Den största minskningen har skett i skogsbygderna och särskilt i Norrland.

Det finns flera orsaker till denna minskning. Vinterfodret (hö) som tidigare togs från slåtterängen skördas nu på slåttervall, dvs. åkermark. Det totala behovet av betesmarker har vidare minskat i och med att nötkreaturen blivit färre och en del djur varit installerade året om. Betesgången har även i stor utsträckning överförts från naturliga ängs- och betesmarker till

Betesmark Mark som används eller lämpligen kan användas till bete och som inte är lämplig att plöjas.

Betesmarken har uppdelats i kultiverad och ej kultiverad mark:

Kultiverad betesmark Mark som förbättrats med redskap, gödsling, kalkning, röjning eller genom insådd av vallväxter. Hit räknas i regel gammal åkermark som inte antas bli plöjd på nytt.

Ej kultiverad Mark som sedan lång tid tillbaka och i mer eller mindre obruten följd använts som slåtter och/eller betesmark och som inte utsatts för kultiverande åtgärder under senare år.

Undersökningen har endast omfattat det särskilda ägoslaget betesmark och innefattar således inte betesvallar på åkermark (ca 190 000 hektar 1990).

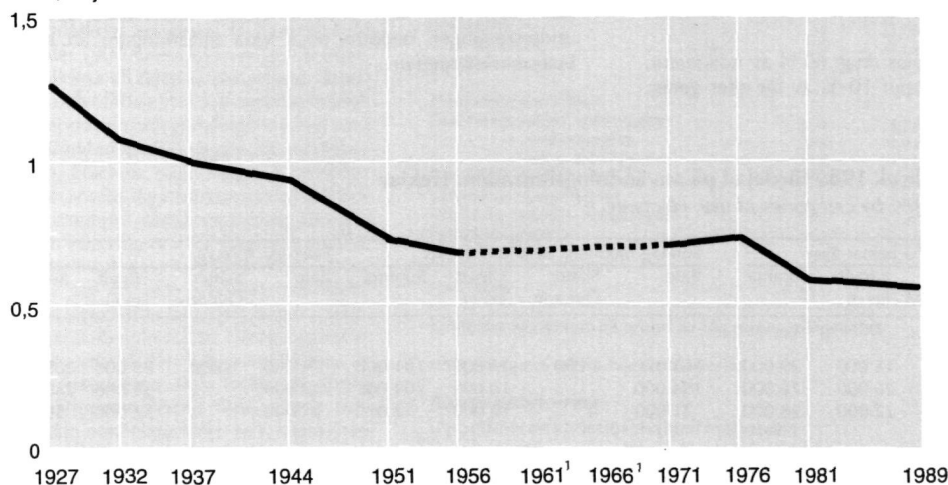
mer högvakastande marker som kultiverad betesmark och anlagda betesvallar på åkermark. Detta har konsekvenser för landskapsbilden och för de växter och djur som har sin livsmiljö i ängs- och betesmarkerna. Det tidigare varierande odlingslandskapet med åker, äng och betesmark har i vissa områden ersatts av ett åker- och skogslandskap.

Diagram 4.3

Ängs- och betesmarkens förändring sedan 1920-talet

Meadow and grazing land since the 1920's

Areal, milj ha

1) Fastigheter med högst 0,3 hektar åkermark ingick ej i jordbruksräkningarna 1961 och 1966

Källa: SCB, jordbruksräkningar/lantbruksräkningar.

Tabell 4.4**Areal betesmark under eget bruk 1989 fördelad på markslag. Hektar***Area of permanent pasture in 1989 by type of land. Hectares*

Område	Företag med högst 2 hektar åker			Företag med mer än 2 hektar åker			Samtliga företag		
	Summa betes- mark	därav kulti- verad mark	ej kulti- verad mark	Summa betes- mark	därav kulti- verad mark	ej kulti- verad mark	Summa betes- mark	därav kulti- verad mark	ej kulti- verad mark
<i>Produktionsområden</i>									
Götalands södra slättbygder	..	600	..	13 000	4 000	9 000	16 000	5 000	12 000
" mellanbygder	10 000	..	8 000	57 000	22 000	36 000	67 000	23 000	43 000
" norra slättbygder	5 000	..	2 000	42 000	11 000	30 000	47 000	15 000	32 000
Svealands slättbygder	10 000	3 000	7 000	68 000	21 000	47 000	78 000	24 000	54 000
Götalands skogsbygder	66 000	16 000	43 000	184 000	78 000	103 000	249 000	94 000	146 000
Mellersta Sveriges skogsbygder	11 000	..	7 000	20 000	11 000	9 000	31 000	13 000	17 000
Nedre Norrland	14 000	3 000	9 000	24 000	9 000	14 000	38 000	13 000	24 000
Övre Norrland	13 000	2 000	7 000	7 000	3 000	..	21 000	5 000	11 000
<i>Hela riket</i>	133 000	31 000	86 000	416 000	159 000	252 000	549 000	191 000	338 000

Källa: SCB.

Av tabell 4.4 framgår att den totala betesmarksarealen 1989 bestod av ca 35 % kultiverad och drygt 60 % icke kultiverad mark (resterande del har inte kunnat klassificeras). Sedan slutet av 1950-talet har ca 150 000 hektar *naturliga* ängs- och betesmarker försvunnit medan arealen *kultiverad* betesmark förändrats obetydligt.

I tabell 4.5 redovisas hur betesmarken användes 1989. Drygt 440 000 hektar, ca 80 %, av betesmarksarealen utnyttjades för bete. Totalt ca 100 000 hektar betesmark var alltså outnyttjad. De regionala skillnaderna var dock stora. I Götaland och Svealand utnyttjades ungefär 85 % av arealen för bete medan endast ca 45 % utnyttjades i norra Sverige. Ungefär hälften av den outnyttjade betesmarken håller på att växa igen.

Andelen betesmarksareal som är outnyttjad varierar kraftigt mellan å ena sidan jordbruksföretagen (med mer än 2 hektar åker) och å andra sidan de s.k. skogsföretagen som förutom betesmarken huvudsakligen har skogsmark. Bland jordbruksföretagen utnyttjades ca 90 % av den totala betesmarksarealen för bete, medan endast 50 % utnyttjades hos skogsföretagen. Den outnyttjade marken finns alltså i huvudsak hos skogsföretagen.

Av den areal som utnyttjas betas drygt 80 % av nötkreatur, knappt 10 % av hästar och knappt 10 % av får eller getter.

Uppgifterna avser genomsnitt för riket. I norra Sverige betas en större andel av får eller getter, ca 20 %.

I betesmarksundersökningen har även uppgifter om bete på skogsmark insamlats. I början av 1900-talet var det vanligt att skogsmark utnyttjades för bete. På 1920-talet fanns det närmare 1 miljon hektar skogsmarksbete. Enligt betesmarksundersökningen finns det nu ca 90 000 hektar skogsmark som används för bete. Ca 90 % av skogsmarksbetet har alltså försvunnit sedan 1920-talet. Definitionsförändringar gör dock att uppgifterna från 1920-talet inte är direkt jämförbara med 1989 års uppgifter.

Annan publicering

En utförligare redovisning återfinns i Statistiska meddelanden, SCB. Historiska data (från 1920-talet) lämnas i Na 36 SM 9001. Undersökningen av betesmarkens omfattning och användning 1989 redovisas i J 13 SM 9003.

Arealuppgifterna avviker från SCBs betesmarksuppgifter enligt lantbruksräkningen 1988 och enligt lantbruksregistret 1989. Resultaten från den i detta avsnitt redovisade specialundersökningen bedöms dock vara tillförlitligare än andra betesmarksuppgifter.

Tabell 4.5**Areal betesmark under eget bruk 1989 fördelad på användningsområden. Hektar***Area of permanent pasture in 1989 by categories of use. Hectares*

Område	Företag med högst 2 hektar åker				Företag med mer än 2 hektar åker				Samtliga företag			
	Bete	Slåtter Övr.anv.	Utnytt- jas ej	Summa	Bete	Slåtter Övr.anv.	Utnytt- jas ej	Summa	Bete	Slåtter Övr.anv.	Utnytt- jas ej	Summa
<i>Riksområde</i>												
RO 1	11 000	..	15 000	29 000	163 000	3 000	14 000	181 000	174 000	6 000	29 000	209 000
RO 2	48 000	..	26 000	76 000	194 000	..	10 000	204 000	242 000	..	36 000	280 000
RO 3	6 000	..	22 000	28 000	21 000	..	10 000	32 000	27 000	..	32 000	59 000
<i>Hela riket</i>	64 000	5 000	63 000	133 000	378 000	4 000	34 000	416 000	443 000	8 000	98 000	549 000

Källa: SCB.

Kadmiumhalter i åkermark

Kadmium bedöms vara ett ur hälsosynpunkt riskabelt ämne. Vi får i oss kadmium främst via den mat vi äter. För att begränsa intaget av kadmium via födan har FAO/WHO föreslagit en kadmiumhalt på 0,1 mg/kg som en högsta tillåtna halt i spannmål.

Analysen av vete, den svenska spannmålsgröda som har den högsta genomsnittliga kadmiumhalten, har visat att en signifikant andel av årsskörden har halter över eller nära den tillåtna halten.

Tidigare undersökningar visar att kadmiumhalten i grödan ökar med halten kadmium i matjorden men att spridningen är relativt stor.

Sveriges lantbruksuniversitet har i samarbete med Göteborgs universitet gjort en sammanställning av kadmiumtillståndet i svensk åkermark. Variationen i matjordarnas kadmiumhalter tycks vara starkt kopplad till modern materialets egenskaper. Morännerorna i Skåne och de sedimentära lerjordarna i östra Sverige har generellt högre kadmiumnivå. Mindre områden med höga halter finns också på Öland och Gotland, i Siljansringen och kring Rönnskärsverken. De höga halterna i Jämtland härrör troligen från inslaget av kambrika bergarter i åkermarken. Även andra områden med kambrosiluriska bergarter t. ex. Österlen, västra Östergötland och Närke uppvisar förhöjda kadmiumnivåer.

De marina lerorna i västra Sverige och grovkornigare sediment och urbergsmorän i skogsbygderna tycks generellt ha en lägre kadmiumnivå.

Förutom ursprungshalten i modern materialet beror kadmiumhalten i marken också på tillförsel genom mänskliga aktiviteter. Enligt gjorda beräkningar kan halterna i åkermarkens matjordar ha ökat med 30 % under 1900-talet i Sydsvetige. De främsta källorna till detta är atmosfärisk deposition och tillförsel via fosforgödselmedel. Låg deposition och gödslingsnivå kan vara en delförklaring till de låga halterna i Norrbotten. Fläckvis höga halter, i områden med en i övrigt låg kadmiumnivå, kan bero på till exempel rötslamsspridning eller påverkan från någon lokal föroreningskälla.

Tabell 4.6 visar kadmiumhalten i matjorden per län och produktionsområde. Kadmiumhalterna är något högre i slätt- och mellanbygderna än i skogsbygderna och i Norrland. Produktionsområdena är dock heterogena och inom de flesta produktionsområdena finns några delområden med höga halter och några med låga halter.

Material och metoder

Data från ett flertal undersökningar gjorda mellan 1983 och 1994 av kadmiumhalten i matjord utgör underlag för denna redovisning. Kompletterande provtagningar gjordes under 1994 för att öka provtagningstätheten till ca 1 prov per 1 500 ha åkermark och för att komplettera tidigare undersökningar. Flertalet provtagningar har utförts av SCB:s provtagningsorganisation för de objektiva skördeuppskattningarna. På varje provplats har ett antal delprover tagits ut med markarteringsborr. Kadmiumhalterna i jordarna har i samtliga fall bestämts efter extraktion med salpetersyra.

Tabell 4.6

Kadmiumhalten (mg kg⁻¹ ts) i matjord i olika län

Cadmium contents (mg kg⁻¹ dw) in the plough layer in soils in different counties.

	Provtäthet ha/prov	Antal prov	Median värde	Medel värde	Min värde	Max värde
Län						
Stockholms	2 062	44	0,26	0,29	0,13	0,67
Uppsala	1 502	102	0,27	0,30	0,09	0,79
Södermanlands	1 504	88	0,26	0,27	0,14	0,68
Östergötlands	1 751	120	0,27	0,31	0,10	1,17
Jönköpings	1 798	51	0,17	0,20	0,07	1,25
Kronobergs	2 509	22	0,18	0,20	0,12	0,51
Kalmar	1 725	75	0,22	0,27	0,10	0,69
Gotlands	1 315	64	0,23	0,31	0,10	2,20
Blekinge	2 104	17	0,21	0,24	0,10	0,49
Kristianstads	1 523	115	0,24	0,29	0,11	1,28
Malmöhus	1 337	223	0,29	0,31	0,15	1,07
Hallands	1 437	81	0,19	0,21	0,08	0,61
Göteborgs o Bohus	8 129	8	0,22	0,24	0,15	0,44
Älvsborgs	543	277	0,18	0,20	0,10	0,98
Skaraborgs	6 742	41	0,15	0,17	0,09	0,50
Värmlands	1 823	60	0,16	0,18	0,10	0,54
Örebro	1 215	90	0,20	0,27	0,08	2,40
Västmanlands	1 412	87	0,28	0,31	0,11	1,80
Kopparbergs	928	67	0,20	0,23	0,05	1,16
Gävleborgs	1 779	42	0,17	0,19	0,06	0,61
Västernorrlands	1 247	46	0,18	0,19	0,08	0,38
Jämtlands	1 316	34	0,36	0,58	0,10	2,93
Västerbottens	3 867	20	0,18	0,19	0,07	0,49
Norrbottens	1 150	37	0,10	0,10	0,04	0,29
Produktionsområden						
Götalands södra slättbygder	..	264	0,25	0,28	0,08	1,25
" mellanbygder	..	218	0,27	0,31	0,10	2,20
" norra slättbygder	..	228	0,19 ¹	0,23 ¹	0,10	1,17
Svealands slättbygder	..	423	0,26	0,28	0,08	2,40
Götalands skogsbygder	..	261	0,20	0,23	0,07	1,25
Mellersta Sveriges skogsbygder	..	117	0,20	0,22	0,08	0,75
Nedre Norrland	..	132	0,18	0,28	0,05	2,93
Övre Norrland	..	64	0,13	0,17	0,04	1,67
Hela riket	..	1 811	0,22	0,26	0,04	2,93

1) Värde är osäkert på grund av låg provtagningstäthet.

Källa: Rapport 4450, Naturvårdsverket.

Annan publicering

Uppgifter om kadmiumhalter i matjorden i svensk åkermark finns publicerad i Naturvårdsverkets rapport 4450, 1995.

Markkartering

I anslutning till de objektiva skördeuppskattningarna 1987 gjordes en kartläggning av markkarterade arealer. En jämförbar undersökning genomfördes 1977. För samtliga företag i urvalet till de objektiva skördeuppskattningarna skulle anges om åkermarken var markkarterad i sin helhet, endast delvis eller inte alls. Dessutom inhämtades uppgift om bl.a. tidpunkt för senaste markkartering.

På basis av erhållna uppgifter gjordes skattningar av markkarterade arealer enligt de skattningsmetoder som tillämpas i de objektiva skördeuppskattningarna.

Resultat

Resultat från markkarteringsundersökningen redovisas i tabell 4.7. Bl.a. framgår att drygt 40 % av landets åkerareal finns på brukningsenheter där hela arealen markkarterats 1987, en ökning med 10 procentenheter jämfört med 1977 års undersökning. De regionala variationerna är stora. Minst vanlig är markkartering i skogsbygderna och i Norrland.

Annan publicering

En utförlig redovisning av markkarteringsundersökningen har lämnats i SCB, Statistiska meddelanden J 12 SM 8806. Undersökningen 1977 redovisas i SM J 1979:8.1 och Appendix till SM J 1979:8.1.

Taxeringsvärden

Uppgifter om taxeringsutfallet publiceras årligen av SCB. Normalt har allmän fastighetstaxering (genomgång av samtliga fastigheter) ägt rum ungefär vart femte år – den senaste 1981 – och däremellan har verkställts särskild fastighetstaxering. Fr.o.m. 1988 gäller ett system med rullande allmänna fastighetstaxeringar som innebär att inte alla fastigheter taxeras samtidigt. Allmän fastighetstaxering för jordbruksfastigheter har senast ägt rum 1992.

I föreliggande avsnitt redovisas vissa data rörande jordbruksfastigheternas taxeringsvärden enligt 1992 års allmänna fastighetstaxering samt 1996 års särskilda fastighetstaxering.

För jordbruksfastigheter vid 1992 års allmänna fastighetstaxering bestämdes taxeringsvärdesnivån till 75 % av marknadsvärdet. Marknadsvärdet avser det pris enheten betingar vid en försäljning på den allmänna marknaden och bestäms med hänsyn till prisläget två år före fastighetstaxeringen.

Särskild fastighetstaxering sker de år då allmän fastighetstaxering inte äger rum. Nytt taxeringsvärde sätts bl.a. vid nybildning eller sammanslagning av taxeringsenheter. Dessutom görs omtaxering av fastighet vars värde ändrats med minst 20 %, dock minst 25 000 kronor, genom ny-, till- eller ombyggnad.

Särskild fastighetstaxering skall ske efter det allmänna prisläge och de uppskattningsgrunder i övrigt som tillämpats vid närmast föregående allmänna fastighetstaxering.

Vid markkartering, som avser att bestämma markens näringsinnehåll m.m., görs provtagning av markens innehåll av fosfor och kalium samt av markens pH-värde. Undersökningarna har vanligen utförts av respektive lantbruksenhet (eller motsvarande) på beställning av lantbrukarna.

Tabell 4.7

Markkarteringens omfattning 1987

Extent of soil surveyed area in 1987

Område	Åkerareal i procent på företag efter markkarteringens omfattning		
	Helt karterad	Delvis karterad	Ej karterad
<i>Produktionsområden</i>			
Götalands södra slättbygder	73	12	15
" mellanbygder	51	21	29
" norra slättbygder	51	17	33
Svealands slättbygder	49	20	32
Götalands skogsbygder	30	17	54
Mellersta Sveriges skogsbygder	28	19	53
Nedre Norrland	18	23	59
Övre Norrland	19	31	51
<i>Hela riket</i>			
1987	44	18	37
1977	33	17	50

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning (urvalsundersökning).

Delvärden

Det totala taxeringsvärdet för jordbruksfastigheter är fördelat på sex delvärden:

a) skogsbruksvärde	värdet av taxeringsenhetens skogsmark med växande skog och markanläggningar, som används eller behövs för skogsbruk
b) skogsimpedimentsvärde	värdet av de skogsimpediment som hör till taxeringsenheten
c) jordbruksvärde	värdet av taxeringsenhetens åkermark, betesmark och markanläggningar, som används eller behövs för växtodling
d) tomtmarksvärde	värdet av taxeringsenhetens tomtmark
e) bostadsbyggnadsvärde	värdet av de småhus och hyreshus som hör till taxeringsenheten
f) ekonomibyggnadsvärde	värdet av de ekonomibyggnader som hör till taxeringsenheten

Resultat

Uppgifter om lantbruksfastigheternas taxeringsvärden enligt den särskilda fastighetstaxeringen 1996 redovisas i tabell 4.8.

Det totala taxeringsvärdet för de sammanlagt cirka 326 000 lantbruksenheterna uppgick 1996 till ca 247 miljarder kronor, vilket är en liten minskning jämfört med 1995. Jordbruksvärdet, d.v.s. summan av åker- och betesmarksvärdet, utgjorde 11 % av det totala taxeringsvärdet och skogsbruksvärdet 59 %.

Jämförbarhet

Varje år allmän fastighetstaxering sker ändras definitionen av olika begrepp, nya begrepp tillkommer och andra utgår. Mellan fastighetstaxeringarna görs däremot inga ändringar. För vissa begrepp, i huvudsak de som ej ändrats, kan jämförelse göras med tidigare års uppgifter. För begrepp som ändrats behandlas jämförbarheten närmare i publikationerna över de allmänna fastighetstaxeringarna.

Tabell 4.8**Lantbruksenheternas taxeringsvärden, i miljoner kronor, och antal taxeringsenheter enligt särskild fastighetstaxering 1996**

Assessed values of agricultural units, millions of Swedish kronor, and number of assessed units according to the 1996 assessment of real estates.

Område	Åker- värde	Betes- marks- värde	Skogs- bruks- värde	Skogsimpe- diments- värde	Tomtmarks- värde	Bostads- byggnads- värde	Ekonomi- byggnads- värde	Totalt taxerings- värde	Antal taxerings- enheter
<i>Län</i>									
Stockholms	731	84	2 826	22	1 084	1 770	537	7 055	6 214
Uppsala	935	69	4 432	12	673	2 030	756	8 906	6 563
Södermanlands	1 008	85	3 606	15	602	1 741	576	7 633	5 257
Östergötlands	2 423	206	7 234	32	673	2 091	965	13 624	9 892
Jönköpings	510	125	8 551	39	595	2 022	639	12 480	14 174
Kronobergs	309	78	8 549	36	524	1 473	633	11 602	13 691
Kalmar	1 083	197	8 910	30	461	1 521	951	13 153	12 140
Gotlands	434	33	466	8	191	610	393	2 135	6 037
Blekinge	286	43	2 407	4	225	696	383	4 045	6 207
Kristianstads	2 684	248	4 717	13	650	1 947	1 925	12 184	15 809
Malmöhus	6 171	233	1 144	2	741	2 363	2 260	12 914	13 092
Hallands	1 341	84	4 248	26	500	1 605	1 357	9 162	11 213
Göteborgs o Bohus	497	66	1 620	40	995	1 680	590	5 488	9 672
Älvsborgs	1 167	129	7 569	47	1 024	3 364	1 141	14 441	22 347
Skaraborgs	2 370	122	3 715	11	800	2 460	1 368	10 846	16 108
Värmlands	479	32	9 929	58	681	2 461	616	14 256	23 804
Örebro	864	38	6 185	25	403	1 176	606	9 296	9 599
Västmanlands	663	32	3 135	14	248	1 251	494	5 838	5 227
Kopparbergs	191	15	11 733	125	686	1 742	489	14 982	29 393
Gävleborgs	194	14	9 924	43	558	1 585	452	12 769	13 646
Västernorrlands	129	13	8 569	56	572	1 060	289	10 688	18 339
Jämtlands	87	9	9 306	89	483	1 490	232	11 695	16 897
Västerbottens	153	7	11 849	117	614	1 566	316	14 622	23 488
Norrbottnens	77	6	5 601	139	486	1 085	224	7 618	17 038
<i>Hela riket</i>									
1996	24 785	1 967	146 226	1 002	14 471	40 788	18 191	247 430	325 847
1995	24 929	1 974	147 228	1 020	14 601	40 974	18 171	248 897	326 328
1994	24 887	1 969	146 085	969	14 675	40 983	18 105	247 672	325 476
1993	24 794	1 960	145 146	961	14 720	40 897	17 996	246 474	323 394
1992	26 843	24 882	146 542	1 002	14 807	40 901	17 929	248 025	323 205
1991	22 673	21 752	54 171	485	6 219	20 931	8 146	112 625	330 699

Källa: SCB, särskild fastighetstaxering 1996.

Tabell 4.9

Lantbruksenheternas¹ taxeringsvärden fördelade efter ägarekategori enligt allmän fastighetstaxering 1992.

Milljoner kronor

Assessed values of agricultural units by owner category according to the general assessment of real estate in 1992.

Millions of Swedish kronor

Område	Fysisk person	Juridisk person		Kyrkan	Dödsbo	Svenskt aktiebolag	Övrig juridisk person	Okänd ägare	Samtliga ägarekategorier
		Staten	Borgerlig kommun						
<i>Län</i>									
Stockholms	4 671	336	458	485	304	425	383	27	7 089
Uppsala	5 361	517	110	216	239	2 067	280	14	8 805
Södermanlands	5 662	425	155	144	266	593	310	107	7 662
Östergötlands	9 556	923	264	294	379	1 610	614	40	13 679
Jönköpings	10 351	705	247	319	396	303	130	22	12 473
Kronobergs	9 309	998	176	301	357	283	166	24	11 614
Kalmar	10 603	880	188	308	311	547	128	118	13 084
Gotlands	1 953	14	6	49	43	26	9	16	2 116
Blekinge	3 586	96	66	74	118	53	13	16	4 023
Kristianstads	10 370	547	162	221	287	256	130	53	12 027
Malmöhus	10 450	449	522	512	274	435	212	43	12 897
Hallands	7 703	381	191	226	263	183	79	53	9 077
Göteborgs o Bohus	4 582	173	237	67	289	83	53	16	5 500
Älvsborgs	12 103	480	325	277	509	475	190	37	14 397
Skaraborgs	8 793	714	141	411	316	264	132	23	10 795
Värmlands	9 058	271	185	335	539	3 827	50	37	14 304
Örebro	5 098	1 742	188	174	190	1 544	336	31	9 303
Västmanlands	3 739	1 023	146	141	119	557	143	46	5 913
Kopparbergs	7 492	979	150	128	580	4 642	847	70	14 887
Gävleborgs	6 756	630	214	178	291	4 416	280	19	12 785
Västernorrlands	5 335	426	88	127	259	4 238	183	23	10 679
Jämtlands	5 755	645	82	182	314	4 531	90	11	11 611
Västerbottens	6 912	3 266	146	61	284	3 747	260	15	14 691
Norrbottens	3 533	2 793	38	23	218	994	294	8	7 904
<i>Hela riket</i>									
1992	168 732	19 416	4 486	5 255	7 144	36 100	5 314	867	247 313
1981	80 144	7 567	2 430	2 607	5 031	13 167	2 202	4	113 151

1) Samtliga lantbruksenheter utom de med typkoderna 100, 101, 121 och 199, d.v.s. ej fastställd typ, okänd m.fl.

Källa: SCB, allmän fastighetstaxering på lantbruksenheter.

Tabell 4.9 visar att 68 % av lantbruksenheternas taxeringsvärden hänför sig till fysisk person. Svenska aktiebolag äger ca 15 % och staten 8 %.

Byggnadsvärden på jordbruksfastigheter enligt allmän fastighetstaxering 1992 redovisas i tabell 4.10. Bl.a. framgår att värdet för ekonomibyggnader representerar knappt hälften av värdet för bostadsbyggnader.

I tabellen redovisas också åkermarks- och skogsbruksvärde per hektar åkermark respektive skogsmark. De regionala variationerna är stora både i åkermarks- och skogsbruksvärde.

Annan publicering

Uppgifter om taxeringsvärden enligt de allmänna fastighetstaxeringarna har redovisats i SCB, Allmän fastighetstaxering 1970, 1975 samt 1981. Allmän fastighetstaxering för lantbruksenheter 1992 redovisas i Statistiska meddelanden Bo 38 SM 9301.

Uppgifter från särskild fastighetstaxering redovisas årligen, senast i SCB Bo 37 SM 9601.

Tabell 4.10

Byggnadsvärden för lantbruksenheter enligt allmän fastighetstaxering 1992 samt jordbruks- och skogsmarksvärde per hektar åker respektive skog

Building values for agricultural units, millions of Swedish kronor, and assessed values of agricultural real estates per hectare according to the assessment of real estate in 1992

Område	Byggnadsvärden, miljoner kronor		Åkermarks- värde per hektar åker, kronor per hektar	Skogsbruks- värde per hektar skog, kronor per hektar
	Bostäder	Ekonomi- byggnader		
<i>Län</i>				
Stockholms	1 788	523	8 358	10 303
Uppsala	2 043	748	6 189	10 747
Södermanlands	1 761	563	7 821	10 979
Östergötlands	2 109	952	11 648	12 066
Jönköpings	2 010	636	5 480	13 137
Kronobergs	1 469	641	5 413	14 531
Kalmar	1 525	939	8 552	12 360
Gotlands	612	384	5 218	3 695
Blekinge	690	383	8 104	13 159
Kristianstads	1 956	1 900	15 587	17 053
Malmöhus	2 409	2 240	21 630	15 411
Hallands	1 599	1 328	11 441	16 180
Göteborgs o Bohus	1 682	582	7 401	9 337
Älvsborgs	3 354	1 124	7 410	11 201
Skaraborgs	2 479	1 333	8 659	10 916
Värmlands	2 453	604	3 859	7 621
Örebro	1 173	597	7 736	10 860
Västmanlands	1 244	486	5 308	8 351
Kopparbergs	1 766	490	2 726	6 062
Gävleborgs	1 579	437	2 512	6 932
Västernorrlands	1 052	281	1 905	5 203
Jämtlands	1 479	224	1 659	3 525
Västerbottens	1 575	315	1 614	3 812
Norrbottnens	1 092	220	1 549	1 671
<i>Hela riket</i>				
1992	40 901	17 929	8 804	6 597

Källa: SCB, allmän fastighetstaxering 1992.

Priser på lantbruksenheter

SCB upprättar årligen statistik över antalet lagfartsärenden samt över priserna på jordbruksfastigheter. Lagfartsstatistiken avser att belysa antalet ägarskiften och omsättningen för lagfarna fång av lantbruksenhet.

Den s.k. köpeskillningskoefficienten som redovisas i tabellerna utgör kvoten mellan köpeskilling och taxeringsvärde. Den redovisas som övägt medelvärde.

Resultat

Av nedanstående tablå framgår antalet beviljade lagfarter för jordbruksfastigheter år 1995. Totalt beviljades 13 608 lagfarter.

Typ av fång	Antal
Köp	
Vanliga köp	6 072
Släktköp	566
Övriga köp	4
Summa	6 642
Övriga fång	
Byte	72
Gåva	1 896
Arv	4 714
Exekutiv försäljning	195
Övrigt	89
Summa	6 966

Lagfartsstatistiken grundar sig på underrättelser rörande sökt lagfart som SCB erhåller varje månad i form av lagfartsregister. Statistiken omfattar samtliga lagfarter under undersökningsåret med undantag av vilandeförklarade.

Uppgifterna för prisstatistiken kommer fr.o.m. 1991 helt från lagfartsregistren sedan prövning enligt jordförvärvslagen slopats för flertalet förvärv. Tillgängliga uppgifter avser lagfarna köp av hel taxeringsenhet. Prisstatistiken omfattar vanliga köp som ansetts representera "marknadsvärde" enligt kommunal-skattelagen samt släktköp. Detta innebär att följande köp inte tas med

- köp av speciell karaktär t ex med intressegemenskap
- köp av ideell andel
- köp som omfattar mindre än 2 hektar totalt
- köp där annan fastighet ingår med mer än 25 % av sammanlagda taxeringsvärdet.

Med släktköp avses köp från föräldrar, far- eller morföräldrar eller från make/maka.

Resultat från prisstatistiken för jordbruksfastigheter lämnas i tabellerna 4.11–4.13. Av tabell 4.11 framgår att 1995 redovisas 2 394 köp för jord- och skogsbruksändamål med en genomsnittlig köpeskilling på 791 000 kronor och ett medelvärde (övägt) för köpeskillningskoefficienten på 1,80

Tabell 4.11

Försålda lantbruksenheter¹ för jord- eller skogsbruksändamål 1995 fördelade efter jordbruksvärdets och skogsbruksvärdets andel av hela taxeringsvärdet

Purchases of agricultural units in 1995 for agricultural or forestry purpose by share of the value of farms and of standing-forest and forestland compared with the whole assessed value

Andel av totalt taxeringsvärde, procent	Antal köp	Köpeskilling medelvärde, 1 000-tal kronor	Taxeringsvärde medelvärde, 1 000-tal kronor	Köpeskillningskoefficient ² övägt medelvärde
Jordbruksvärde				
0 – 10	1 286	687	395	1,94
11 – 25	499	816	514	1,69
26 – 50	315	893	608	1,56
51 – 75	179	1 250	910	1,49
76 – 100	115	839	589	1,92
Totalt	2 394	791	495	1,80
Skogsbruksvärde				
0	330	850	593	1,70
1 – 33	787	786	504	1,63
34 – 66	522	778	512	1,63
67 – 99	369	1 114	654	1,95
100	386	456	221	2,33
Totalt	2 394	791	495	1,80

1) Lagfarna köp (ej släktköp).

2) Se texten.

Källa: SCB, fastighetspris- och taxeringsstatistik.

Tabell 4.12
Försålda¹ lantbruksenheter 1995
Agricultural units sold in 1995

Område	Samtliga lagfarna köp (ej släktköp)			
	Antal köp	Köpeskilling medelvärde, 1 000-tal kr	Taxeringsvärde medelvärde 1000-tal kr	Köpeskillingskoefficient ² , 1 000-tal kr ovägt medel värde
<i>Län</i>				
Stockholms	49	1 381	819	1,89
Uppsala	38	936	662	1,42
Södermanlands	40	1 153	766	1,77
Östergötlands	66	1 170	752	1,65
Jönköpings	96	1 166	704	1,77
Kronobergs	118	922	573	1,85
Kalmar	83	1 047	658	1,79
Gotlands	36	537	365	1,84
Blekinge	46	914	512	1,98
Kristianstads	164	851	624	1,55
Malmöhus	119	1 222	923	1,50
Hallands	120	1 053	669	1,68
Göteborg o Bohus	70	842	597	1,44
Älvsborgs	184	697	456	1,62
Skaraborgs	154	793	493	1,72
Värmlands	172	708	375	2,04
Örebro	69	775	464	1,75
Västmanlands	32	920	652	1,53
Kopparbergs	92	534	275	2,22
Gävleborgs	82	468	307	1,79
Västernorrlands	141	490	257	1,95
Jämtlands	150	537	314	1,91
Västerbottens	197	521	278	2,02
Norrbottens	76	418	183	2,12
Hela riket 1995	2 394	791	495	1,80

1) Lagfarna köp av del av taxeringsenhet samt köp genom fastighetsreglering av hel respektive del av fastighet ingår ej fr.o.m. 1991.

2) Köpeskillingskoefficient = köpeskilling / taxeringsvärde.

Källa: SCB, fastighetspris- och taxeringsstatistik.

Tabell 4.13

Försålda¹ lantbruksenheter 1992. Lagfarna köp (ej släktköp) fördelade efter förvärvare- och överlåtarekategori

Agricultural real estates sold in 1992. Registered purchases (not made by family or relatives) of assessed real estate by acquirer and assigner

Köpare	Säljare	Samtliga köp			
		Antal köp	Köpeskilling medelvärde, 1 000-tal kr	Taxeringsvärde medelvärde, 1 000-tal kr	Köpeskillingskoefficient ² , ovägt medelvärde
Staten	Staten	2	1 205	508	1,59
	Fysisk person	14	873	667	1,79
	Dödsbo	4	854	572	1,37
	Övriga, okänd	4	285	111	2,40
	<i>Summa</i>	24	799	545	1,80
Borgerlig kommun	Staten	5	804	380	1,54
	Fysisk person	15	701	349	2,11
	Dödsbo	4	387	175	2,42
	Övriga, okänd	3	710	394	1,78
	<i>Summa</i>	27	675	334	2,01
Fysisk person	Staten	33	902	719	1,51
	Fysisk person	1 330	847	586	1,61
	Dödsbo	352	663	431	1,73
	Övriga, okänd	79	973	688	1,64
	<i>Summa</i>	1 794	817	562	1,63
Dödsbo	Staten	–	–	–	–
	Fysisk person	–	–	–	–
	Dödsbo	–	–	–	–
	Övriga, okänd	–	–	–	–
	<i>Summa</i>	–	–	–	–
Juridisk person	Staten	3	140	140	2,34
	Fysisk person	23	2 187	1 386	1,98
	Dödsbo	4	1 550	546	2,19
	Övriga, okänd	19	2 794	2 100	1,99
	<i>Summa</i>	49	2 245	1 518	2,02
Övriga, okänd	Staten	2	2 682	1 864	1,85
	Fysisk person	1	3 000	2293	1,31
	Dödsbo	–	–	–	–
	Övriga, okänd	88	1 372	783	1,88
	<i>Summa</i>	91	1 418	823	1,87
Summa	Staten	45	933	684	1,59
	Fysisk person	1 383	869	599	1,63
	Dödsbo	364	672	431	1,73
	Övriga, okänd	193	1 316	854	1,80
	<i>Summa</i>	1 985	878	595	1,66

1) Lagfarna köp av del av taxeringsenhet samt köp genom fastighetsreglering av hel respektive del av fastighet ingår ej fr.o.m. 1991.

2) Köpeskillingskoefficient = köpeskilling / taxeringsvärde.

Källa: SCB, fastighetspris- och taxeringsstatistik.

Annan publicering

Uppgifter om fastighetspriser på jordbruksfastigheter lämnas årligen i SCB, Statistiska meddelanden serie P, senast P 20 SM 9602.

5 Byggnader, anläggningar och maskiner

I detta kapitel redovisas uppgifter om byggnader på jordbruksfastigheter enligt de årliga fastighetstaxeringarna. Uppgifter om byggnadsverksamhet och anläggningar redovisas från undersökningar i anslutning till lantbruksregistret. Vidare lämnas uppgifter om systemtäckdikad areal som erhållits från en undersökning i anslutning till de objektiva skördeuppskattningarna. Slutligen redovisas uppgifter om maskiner som hämtats från lantbruksregistret samt från Jordbruksverkets leveransstatistik.

Kapitel 5 innehåller avsnitt om

- Byggnader
- Byggnadsverksamhet
- Anläggningar
- Täckdikning
- Maskiner

Byggnader

Uppgifter om byggnader på jordbruksfastigheter erhålls vid de årliga fastighetstaxeringarna. Från och med år 1988 sker allmän fastighetstaxering vart annat år genom ett system med ett intervall om sex år för varje fastighetstyp. Allmän fastighetstaxering för lantbruksenheter (jordbruksfastigheter) genomfördes under 1992.

Resultat

I tabell 5.1 redovisas förekomst av bostadsbyggnader och ekonomibyggnader på jordbruksfastigheter enligt den särskilda fastighetstaxeringen 1996.

1996 fanns det ca 204 000 taxeringsenheter med bostadsbyggnader. Ekonomibyggnader fanns på ca 205 000 taxeringsenheter.

Annan publicering

SCB, Allmän fastighetstaxering. Del 1 och 2 1970, 1975 och 1981.

Allmän fastighetstaxering för jordbruksfastigheter 1992. SCB, Statistiska meddelanden Bo 38 SM 9301.

Särskild fastighetstaxering årligen sedan 1971 utom år då allmän fastighetstaxering genomförs. SCB, Statistiska meddelanden, senast Bo 37 SM 9601.

Tabell 5.1

Antal taxeringsenheter med byggnadsvärde enligt särskild fastighetstaxering år 1996. Jordbruksfastigheter

Number of assessed units with building value according to the assessment of agricultural real estate in 1996

Område	Bostadsbyggnader	Ekonomibyggnader m.m.
	Antal taxeringsenheter med bostadsbyggnadsvärde	Antal taxeringsenheter med ekonomibyggnadsvärde
<i>Län</i>		
Stockholms	3 764	3 852
Uppsala	4 898	5 072
Södermanlands	3 858	3 951
Östergötlands	7 394	7 537
Jönköpings	11 179	11 219
Kronobergs	9 925	10 373
Kalmar	9 409	9 271
Gotlands	3 286	3 517
Blekinge	3 898	4 135
Kristianstads	9 673	10 851
Malmöhus	8 231	9 701
Hallands	8 162	8 321
Göteborgs o Bohus	6 544	7 143
Älvsborgs	15 479	16 555
Skaraborgs	11 578	12 711
Värmlands	13 349	13 042
Örebro	5 715	6 620
Västmanlands	3 898	4 130
Kopparbergs	10 640	10 409
Gävleborgs	8 356	8 332
Västernorrlands	10 302	10 059
Jämtlands	10 080	9 274
Västerbottens	14 458	10 036
Norrbottnens	9 806	8 772
<i>Hela riket</i>		
1996	203 882	204 883
1995	205 362	206 058
1994	206 124	206 421
1993	206 397	206 249
1992	207 257	206 739
1991	214 095	137 172

Källa: SCB, särskild fastighetstaxering 1996 (totalundersökning).

Byggnadsverksamhet

SCB har årligen t.o.m. 1990 redovisat uppgifter om byggnadsverksamheten inom jordbruket. Insamlingen av uppgifter för denna statistik har skett genom lantbruksregistret och lantbruksnämnderna. I samband med det årliga uppgiftslämnandet till lantbruksregistret i juni har jordbrukarna uppgett om byggnadsverksamhet förekommit under ett år tillbaka. Bland företag med byggnadsverksamhet har gjorts ett urval för närmare uppföljning. Från de utvalda företagen har lantbruksnämnderna inhämtat detaljuppgifter genom telefonintervjuer. Undersökningen är nedlagd fr.o.m. 1991.

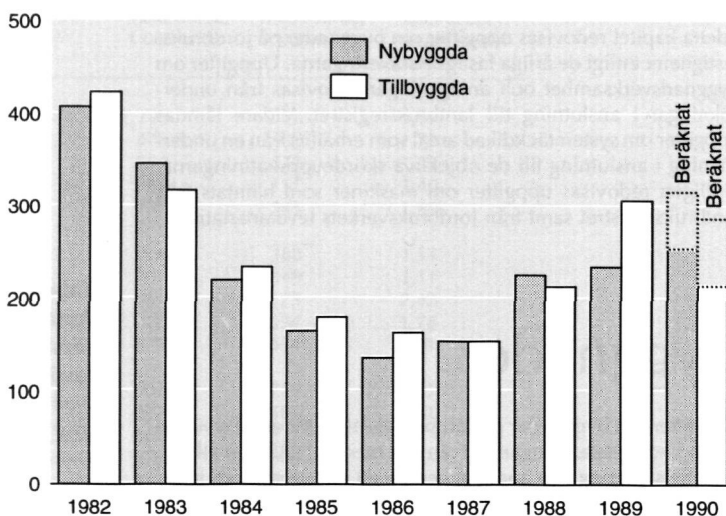
Uppgiftsinsamlingen har omfattat ny- och tillbyggnad samt större ombyggnad och reparation. Undersökningen skall avse ekonomibyggnaderna i jordbruket. Däremot har inte beaktats verksamhet som utgjorts av enbart installation av inredning, utgödslinganläggning, tork el. dyl. Avgränsningen av vilken byggnadsverksamhet som är att betrakta som större ombyggnad/reparation har varit förenad med vissa svårigheter.

Diagram 5.2

Antal ny- och tillbyggda djurstallar 1982–1990

Number of new and extended buildings for livestock 1982–1990

Antal

Källa: SCB, byggnadsverksamheten i jordbruket.

Av diagram 5.2 framgår att antalet nybyggda och tillbyggda djurstallar oavbrutet minskade under 1980-talet fram till åren 1986–1987. En återhämtning påbörjades 1988. De partiella uppgifterna för 1990 har i figuren approximativt uppräknats till att gälla den totala byggnadsverksamheten. (Inlagt med streckade linjer.)

Förprovning av djurstallar

Djurstallar får inte uppföras, byggas till eller byggas om utan att byggnaden från början har godkänts från djurskydds- och djurhälsosynpunkt. Detsamma gäller när ett stall eller en anläggning ändras på ett sätt som är av väsentlig betydelse från djurskydds eller djurhälsosynpunkt, eller när en byggnad som förut använts på något annat sätt börjar utnyttjas som djurstall. Kraven på förprovning och besiktning av djurstallar finns i djurskyddsförordningen.

Länsstyrelsen förprovar djurstallet med hjälp av ritningar eller dylikt, och besiktigar stallet när det är färdigbyggt för att kontrollera att granskningsunderlaget har följts vid byggandet.

Stallar som totalt innehåller färre än 10 hästar, 10 vuxna nötkreatur, 20 ungnöt, 10 vuxna svin, 50 slaktsvin, 20 vuxna får eller getter, 500 fjäderfä, 20 rävar eller 50 minkar behöver inte förprovvas

Tabell 5.3**Antalet förprovade byggnader under 1995/96***Number of pre tested buildings for livestock 1995/96*

Område	Mjölkkor	Di-kor	Övriga nöt	Suggor	Slaktsvin	Övriga svin	Övriga djur
<i>Län</i>							
Stockholms	3	4	1	–	–	–	13
Uppsala	15	5	7	19	4	1	3
Södermanlands	15	6	26	9	5	7	17
Östergötlands	31	5	16	12	3	–	10
Jönköpings	21	5	34	9	1	1	10
Kronobergs	13	9	8	5	–	1	8
Kalmar	63	13	6	18	2	3	8
Gotlands	4	7	22	13	4	–	1
Blekinge	3	2	9	3	–	–	8
Kristianstads	13	4	13	29	12	–	12
Malmöhus	8	5	13	41	5	2	11
Hallands	19	3	23	33	12	23	5
Göteborgs o Bohus	15	5	11	3	1	–	6
Älvsborgs	31	10	4	5	1	–	2
Skaraborgs	34	14	18	27	11	7	9
Värmlands	6	2	8	7	3	–	5
Örebro	2	2	4	13	–	–	2
Västmanlands	12	4	5	43	6	–	4
Kopparbergs	13	4	11	4	–	–	6
Gävleborgs	7	–	1	4	1	2	–
Västernorrlands	22	3	3	–	1	–	5
Jämtlands	15	6	4	1	2	–	3
Västerbottens	15	1	12	4	–	–	8
Norrbottns	6	–	2	–	1	–	2
<i>Hela riket</i>							
1995/96	386	119	261	302	75	47	158
1994/95	926	107	224	240	116	43	87
1993/94	644	92	263	301	128	50	120
1992/93	433	127	544	264	73	31	104

Källa: Statens jordbruksverk.

Resultat

Antalet förprovade byggnader under budgetåret 1995/96 framgår av tabell 5.3. Av tabellen framgår att flest byggnader förprovades i Skaraborgs län följt av Hallands län och Kalmar län. Det är vanligast att förprovningar avser byggnader för mjölkproduktion.

Av tabell 5.4 framgår att bland förprovningar av byggnader avsedda för mjölkkor är det vanligast att förprovningen avser en stallstorlek under 40 mjölkkor.

Tabell 5.4

Förprovning av djurstallar för nötkreatur, stallstorlek, godkända ärenden 1995/96

Number of pre tested buildings with cattle by size of stocks in 1995/96

	Mjölkkor			Kor för köttproduktion				Övriga ¹		
	-40	41-80	81-	-20	21-40	41-80	81-	-40	41-80	81-
<i>Län</i>										
Stockholms	–	3	–	–	4	–	–	1	–	–
Uppsala	9	4	–	3	2	–	–	11	5	2
Södermanlands	8	6	1	1	5	–	–	16	5	2
Östergötlands	18	12	1	–	2	2	1	2	8	6
Jönköpings	25	3	–	8	4	–	–	44	9	4
Kronobergs	11	2	–	8	1	–	–	7	1	–
Kalmar	50	13	–	25	8	4	–	37	10	2
Gotlands	1	3	1	–	5	2	–	13	7	1
Blekinge	4	1	–	2	1	–	–	7	5	–
Kristianstads	7	3	1	–	3	1	–	5	2	6
Malmöhus	3	3	2	1	1	2	1	4	4	5
Hallands	10	9	–	1	2	–	–	10	8	5
Göteborgs o Bohus	11	4	–	2	1	1	1	5	5	1
Älvsborgs	14	4	2	4	2	1	–	21	11	1
Skaraborgs	26	14	3	5	6	–	–	17	8	5
Värmlands	6	–	–	–	2	–	–	10	3	1
Örebro	1	1	–	–	1	1	–	2	2	–
Västmanlands	6	6	–	3	1	–	–	1	1	3
Kopparbergs	9	3	1	3	1	–	–	12	7	2
Gävleborgs	4	2	1	–	–	–	–	4	2	2
Västernorrlands	15	2	–	2	–	–	–	13	2	–
Jämtlands	14	1	–	5	1	–	–	16	2	2
Västerbottens	13	3	–	–	1	–	–	26	3	1
Norrbottnens	5	–	1	–	–	–	–	–	3	–
Hela Riket	270	102	14	73	54	14	3	284	113	51

1) Ungdjur, rekryteringsdjur etc.

Källa: Statens jordbruksverk.

Annan publicering

Byggnadsverksamheten i lantbruket årligen 1971–1991;
SCB, Statistiska meddelanden J 32 SM 9001 och J 32 SM 9101
(senaste årgång med preliminära uppgifter för 1990).

Vissa uppgifter om växthus m.m. redovisas i årsbokens
kapitel 8. Uppgifterna är hämtade från SCBs trädgårdsräkningar
1982 och 1988. SCB, SM J 1982:18 samt J 10 SM 8803.

Anläggningar

Cisterner för dieselbränsolja och eldningsolja

Vid den undersökning om förbrukningen av drivmedel och eldningsolja i jordbruket som har genomförts 1978, 1981, 1984, 1987, 1990 och 1995 (se kapitel 6) inhämtades också uppgifter om antal cisterner och dessas lagringskapacitet. Uppgifterna avser företag med mer än 2,0 hektar åkermark.

Av tabell 5.5 framgår att det 1994 fanns cirka 89 000 cister-

ner för dieselolja, en liten minskning jämfört med 1989.

1994 fanns cirka 17 000 cisterner för eldningsolja. Lagringskapaciteten var något högre än 1989. Resultat för 1986 redovisas inte. Då erhöles en betydligt högre siffra för lagringskapaciteten, vilken troligen berodde på att ett antal cisterner för bostadsändamål felaktigt kom med i redovisningen detta år.

Tabell 5.5

Cisterner för dieselolja och eldningsolja den 31 december 1994

Cisterns for diesel oil and fuel oil on December 31st, 1994

Område; storleksgrupp	Cisterner för dieselolja		Cisterner för eldningsolja ¹	
	Antal	Total rymd, 1 000-tal liter	Antal	Total rymd, 1 000-tal liter
<i>Produktionsområden</i>				
Götalands södra slättbygder	9 800	41 700	2 700	12 000
" mellanbygder	10 300	33 600	1 600	5 400
" norra slättbygder	13 900	47 900	3 000	10 200
Svealands slättbygder	15 300	51 900	4 200	15 200
Götalands skogsbygder	21 300	52 100	2 800	9 100
Mellersta Sveriges skogsbygder	6 800	17 000	1 100	3 400
Nedre Norrland	6 200	13 600	900	2 900
Övre Norrland	5 400	12 800	600	2 000
<i>Storleksgrupp hektar åkermark</i>				
0,3 – 5,0	4 000	8 300	1 000	3 700
5,1 – 10,0	9 800	19 700	1 500	5 900
10,1 – 20,0	17 000	37 600	2 500	7 800
20,1 – 30,0	12 400	30 000	1 500	4 200
30,1 – 50,0	17 900	51 200	2 700	8 500
50,1 – 100,0	18 500	66 200	4 100	12 800
Över 100,0	9 500	57 700	3 800	17 500
<i>Hela riket</i>				
1994	89 000	270 600	17 100	60 200
1989	91 800	280 200	14 300	51 200
1986	94 800	281 300	..	..
1983	96 400	281 900	16 200	54 400
1980	91 100	264 600	14 500	51 500
1977	81 200	214 900	15 600	53 400

1) Cisterner för eldningsolja avsedd för bostäder ingår inte.

Källa: SCB, lantbruksregistret (Energiundersökning för jordbruket, urvalsundersökning omfattande 10 800 jordbruksföretag, bortfall se kapitel 6).

Täckdikning

I anslutning till de objektiva skördeuppskattningarna genomfördes en undersökning om täckdikningens omfattning 1982. Undersökningen omfattade samtliga 12 498 undersökningsenheter, som var uttagna i huvudundersökningen för vall och spannmål.

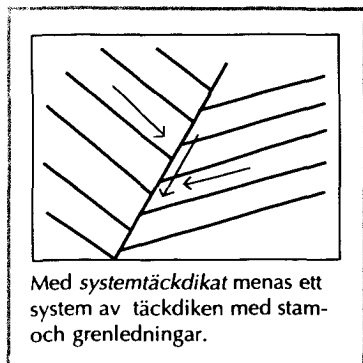
Uppgiftsinsamlingen gjordes av provtagare i samband med intervjun för utläggning av provtytor på våren. Brukaren skulle uppge dels hur stor areal totalt som var systemtäckdikad dels täckdikningsförhållandena på de uttagna provtytefälten.

Arealen räknades som systemtäckdikad endast om det fanns ett system av täckdiken med stam- och grenledningar. Detta kunde innebära att ett fält ibland var systemtäckdikad till en del och att resten av fältet var behovstäckdikad eller inte alls rördikad. I de fall inte hela fältet var systemtäckdikad avsåg uppgiften förhållandena vid provtyta 1. Genom att koppla uppgifterna till provtytefälten kunde uppgifter också erhållas om när täckdikningen skett och material i täckdikningsrören.

Resultat från 1982 års undersökning

Den totala systemtäckdikade arealen var för riket 1 013 200 hektar eller 34 % av den totala åkerarealen. Fördelningen i länen och riket redovisas i tabell 5.6. Täckdikningen är mest allmän i Västmanlands och Skaraborgs län med 60 respektive 58 % av åkerarealen systemtäckdikad. En mycket låg andel av åkerarealen är systemtäckdikad i Jönköpings, Kronobergs och Västernorrlands län. Systemtäckdikningens olika omfattning beror på olika jordars dikningsbehov och växtodlingens inriktning.

En tredjedel av de systemtäckdikade arealer dikades före 1940 38 % dikades 1960 eller senare.

Tabell 5.6

Systemtäckdikad åkerareal 1982 med uppdelning på ägd respektive arrenderad areal samt andel av grödarealen som är systemtäckdikad. Procent

Area pipe-drained in regular pattern 1982, percentage of areas pipedraind in regular pattern for owned and leased arable land and percentage of crop area pipedraind

Område	Systemtäckdikad areal		Systemtäckdikad areal		
	Hektar	Andel av total åkerareal, procent	Dikningsperiod		
			Före 1940 eller okänd, 1959	1940–1960	1960 eller senare
Stockholms	30 300	30	43	29	28
Uppsala	55 100	34	36	35	29
Södermanlands	44 100	31	34	46	20
Östergötlands	95 400	43	48	25	27
Jönköpings	6 000	6	15	39	46
Kronobergs	5 700	9	27	35	38
Kalmar	17 800	13	41	36	23
Gotlands	27 900	33	18	43	39
Blekinge	8 100	21	64	21	15
Kristianstads	48 900	27	54	21	25
Malmöhus	123 700	40	52	16	32
Hallands	44 400	35	44	32	24
Göteborgs o Bohus	30 600	43	18	23	59
Älvsborgs	70 000	43	18	26	56
Skaraborgs	167 000	58	21	36	43
Värmlands	47 400	38	9	22	69
Örebro	43 700	37	37	24	39
Västmanlands	80 900	60	44	37	19
Kopparbergs	6 900	10	14	22	64
Gävleborgs	12 700	16	21	20	59
Västernorrlands	4 600	7	11	29	60
Jämtlands	5 100	11	16	14	70
Västerbottens	25 000	28	5	19	76
Norrbottns	11 900	25	10	14	76
Produktionsområden					
Götalands södra slättbygder	..	..	54	18	28
" mellanbygder	..	..	42	29	29
" norra slättbygder	..	..	28	31	4
Svealands slättbygder	..	..	36	32	32
Götalands skogsbygder	..	..	25	32	43
Mellersta Sveriges skogsbygder	..	..	21	31	48
Nedre Norrland	..	..	19	21	60
Övre Norrland	..	..	7	17	76
Hela riket	1 013 200	34	33	29	38

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Maskiner

Uppgifter om antalet traktorer och skördetröskor har inhämtats vid varje jordbruksräkning respektive lantbruksräkning sedan 1944. Maskiner inom trädgårdsnäringen redovisas i kapitel 8.

Tabell 5.7
Antal traktorer och skördetröskor åren 1944–1995
Number of tractors and harvesters in 1944–1995

År	Traktorer	Skördetröskor
1995	172 470	39 456
1991	167 328	41 018
1986	183 828	47 089
1981	189 654	48 990
1976	188 838	49 489
1971	163 989	42 064
1966	163 404	39 358
1961	148 245	26 345
1951	69 292	8 347
1944	21 164	424

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Tabell 5.8
Antal företag med traktorer och skördetröskor 1995
Number of holdings with tractors and harvesters 1995

Företag med traktorer och skördetröskor	Samtliga företag
Företag med	
en traktor	26 762
två traktorer	31 987
tre traktorer	15 949
fyra traktorer eller flera	7 436
Företag som har traktorer med motoreffekt	
mindre än 34 hk (<25 kW)	13 668
34–53 hk (25–<40 kW)	41 728
54–80 hk (40–<60 kW)	51 876
81 hk eller mera (≥60 kW)	24 994
(Samma företag kan ingå i flera motoreffektgrupper)	
Samtliga företag med traktorer	82 134
Företag med skördetröskor	37 845

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Resultat

Uppgifter för hela riket finns i tabell 5.7. Mellan 1944 och 1991 avser redovisningen företag med minst 2,1 hektar åkermark. 1995 har de grupper av företag som ingår i undersökningen utökats. Jämfört med tidigare år ingår nu också 1 100 trädgårdsföretag, 400 större djurhållare samt ytterligare 100 övriga företag. Dessa har inte nått upp till 2,1 hektar åkermark och alltså inte funnits med i tidigare redovisningar. Resultatet bygger på en urvalsundersökning.

Tabell 5.9
Antal traktorer och skördetröskor år 1995
Number of tractors and harvesters 1995

Område; storleksgrupp, hektar åkermark	Antal traktorer	Antal skörde- tröskor
<i>Län</i>		
Stockholms	4 086	1 180
Uppsala	7 280	2 387
Södermanlands	5 605	1 716
Östergötlands	10 136	2 869
Jönköpings	8 695	1 430
Kronobergs	5 323	837
Kalmar	8 168	1 759
Gotlands	4 102	1 061
Blekinge	3 398	550
Kristianstads	11 882	1 856
Malmöhus	13 871	3 334
Hallands	9 262	2 028
Göteborgs o Bohus	6 196	1 433
Älvsborgs	12 227	2 942
Skaraborgs	14 508	4 418
Värmlands	6 841	1 505
Örebro	6 166	1 762
Västmanlands	5 542	1 804
Kopparbergs	4 742	1 192
Gävleborgs	5 537	1 203
Västernorrlands	5 637	836
Jämtlands	3 765	318
Västerbottens	6 450	801
Norrbottens	3 050	235
Hela riket	172 470	39 456

Källa: SCB, lantbruksregistret (totalundersökning).

Antalet traktorer har ökat med 5 100 mellan 1991 och 1995. Ökningen kan till någon del förklaras av att de grupper av företag som redovisas har utökats. För skördetröskor redovisas en fortsatt minskning mellan 1991 och 1995 med 1 600, vilket förmodligen kan förklaras av ökat samutnyttjande.

Av tabell 5:8 framgår att av de 82 100 företag som har minst en traktor har en tredjedel endast en traktor. Det är vanligast att företagen har två traktorer. 7 400 företag har minst fyra traktorer. De flesta företagen eller 51 900 har traktorer med en motoreffekt mellan 54–80 hästkrafter eller 40–60 kilowatt.

I tabell 5:9 har antalet traktorer och skördetröskor fördelats på länsnivå. Såväl antalet traktorer som antalet skördetröskor är störst i Skaraborgs län, med 14 500 respektive 4 418 följt av Malmöhus län med 13 900 respektive 3 334.

Undersökningen om anskaffning av maskiner etc.

Jordbruksverket genomför varje år sedan 1979 en undersökning om försäljningen av lantbruksmaskiner och -redskap. Fram till och med den undersökning som avsåg 1991 var dessa undersökningar totalundersökningar. Från och med 1991 avses en total undersökning komma att genomföras endast vart tredje år.

Den senaste genomförda totalundersökningen var 1994, medan 1995 och 1996 års undersökningar var urvalsundersökningar.

Undersökningen grundas på angivna katalogpriser, vilket medför att hänsyn ej tagits till eventuella rabatter. Mervärdesskatt ingår inte i tabelluppgifterna.

Antalet tillverkare och importörer av lantbruksmaskiner (inklusive traktorer) uppgick under 1996 till ca 150 företag.

Resultat

Uppgifter om antalet till jordbruket levererade traktorer åren 1986–1996 och dessas genomsnittliga effekt lämnas i tabell 5.10 nedan.

Tabell 5.10**Antal levererade traktorer 1986–1996**

Number of delivered tractors 1986–1996

År	Antal levererade traktorer	Genomsnittlig effekt på kraftuttaget. Kilo-watt
1996	3 600	74,1
1995	2 900	69,0
1994	2 512	64,5
1993	1 550	62,3
1992	2 000	59,8
1991	2 722	60,1
1990	3 988	60,7
1989	5 995	60,1
1988	5 702	56,7
1987	5 213	57,2
1986	4 932	57,1

Källa: Statens jordbruksverk.

Värdet av jordbrukets inköp av maskiner och redskap uppgick som framgår av tabell 5.11 till 3 303 kronor under 1996, varav 1 398 miljoner avsåg traktorer.

Tabell 5.11**Jordbrukets inköp av maskiner och redskap åren 1991–1996. Miljoner kronor**

Purchases of machinery and tools by the agricultural sector 1991–1996. Millions of Swedish kronor

	1991	1992	1993	1994	1995	1996
<i>Löpande priser</i>						
Traktorer och jeepar						
Egentliga traktorer	748	558	464	826	1 079	1 395
Övriga tillhörande gruppen traktorer	1	2	3	4	3	3
Jordbearbetningsredskap	123	101	99	137	152	173
Redskap för sådd, spridning m.m.	135	125	132	139	184	214
Redskap för skörd och tröskning	393	339	309	388	433	520
Vagnar	91	81	51	49	43	65
Torkar, kvarnar, silor m.m.	164	164	157	143	119	126
Potatis och rotfruktsredskap	60	59	32	76	100	140
Transportredskap och lastapparater ¹	143	118	119	137	168	166
Utrustning för mjölkning och mjölkhantering	60	98	117	161	110	90
Stallutrustningar	258	289	333	400	342	329
Bevattningsutrustningar	14	21	22	26	28	34
Diverse	52	35	31	59	56	48
Summa ²	2 242	1 988	1 870	2 545	2 817	3 303
<i>1996 års priser</i>						
Traktorer	900	674	523	888	1 091	1 398
Övriga maskiner och redskap	1 864	1 738	1 591	1 819	1 765	1 905
Summa ²	2 764	2 412	2 113	2 707	2 857	3 303

1) Exklusive vagnar.

2) Inklusive skattning med ledning av undersökning 1976.

Källa: Statens jordbruksverk.

Resultatens tillförlitlighet

För några maskingrupper har det inte varit möjligt att erhålla säkra uppgifter. Detta gäller exempelvis vagnar för vilka uppgifter från ett stort antal småtillverkare torde saknas. Vidare föreligger svårigheter att beräkna jordbrukets andel av den totala försäljningen för vissa i undersökningen ingående maskiner och redskap, som används även inom andra näringar än jordbruket. Detta gäller bl.a. elektriska motorer, handredskap, redskap för grundförbättring m.m. För dessa bortfall har värdet schablonmässigt uppskattats på basis av den genomsnittliga utvecklingen för övriga maskiner och redskap.

Det kan också förekomma viss dubbelredovisning t.ex. när tillverkare av viss utrustning till traktorer eller till torkanläggningar även säljer till leverantörer av traktorer och torkar. Dessa förhållanden torde dock knappast ge avvikelser större än någon eller några procent av totalbeloppen.

Annan publicering

Lantbruksregistret 1991: Jordbruksföretag, företagare samt traktorer och skördetröskor. J 30 SM 9201.

Rapporter från lantbruksräkningen 1988, Maskininnehav i jordbruket, specialstudie, SCB, J 33 SM 9202.

Jordbrukarnas investeringar i maskiner och redskap. Statens jordbruksverk.

Andra undersökningar

Fordon enligt bilregistret varje månad sedan 1973, numera i PM månadsvis och i Statistiska meddelanden kvartalsvis. I de årsvisa beståndsuppgifterna även med fördelning på län och/eller kommun. SCB, Statistiska meddelanden serie T.

Nyregistreringsstatistik varje månad sedan 1973; uppgifter om antalet nyregistrerade traktorer i lantbruket med fördelning på tillverkare. AB Bilstatistik.

6 Förnödenheter

Förnödenheter är samlingsnamnet på ett antal förbrukningsvaror som används inom jordbruket, t.ex. utsäde, handelsgödsel, fodermedel och drivmedel.

Det finns relativt få data om den direkta användningen av förnödenheter i jordbruket. De uppgifter som finns får därför kompletteras med försäljningsdata. Skillnaden mellan såld och verkligen använd kvantitet är oftast obetydlig, eftersom de flesta förnödenheter lagras relativt kort tid. Det är dock inte möjligt att utifrån försäljningsdata studera skillnaden i t.ex. handelsgödsel-användning mellan olika slags företag.

Vissa uppgifter om kostnader för förnödenheter återfinns i kapitel 11.

Kapitel 6 innehåller avsnitt om

- Utsäde
- Växtnäringsämnen och kalk
- Bekämpningsmedel
- Fodermedel
- Drivmedel och eldningsolja

Utsäde

Certifiering av utsäde

Utsäde av lantbruksväxter måste vara certifierat för att få släppas ut på marknaden. För köksväxtutsäde gäller krav på certifiering eller märkning som godkänt standardutsäde. Utsäde som har certifierats i annat land inom EES-området får importeras och säljas i Sverige utan krav på ny certifiering.

Certifiering av utsäde utförs av Statens utsädeskontroll. Certifiering av fröburna växtslag får också utföras av fristående juridisk person som har förklarats behörig av Statens jordbruksverk.

Beslut om certifiering grundas på kontroll av generations-samband, officiell fältbesiktning, officiell provtagning, analys av frövaru- respektive knölkvalitet samt kontroll av sortrenhet och sortäktighet.

Certifiering innebär beslut om klassificering och kan ske i någon av följande klasser.

Klassning av fröburna växtslag

F	Förädlarutsäde. Ej tillgängligt i allmän handel
A	Stamutsäde. Avsett för produktion av basutsäde. Ej tillgängligt i allmän handel.
B	Basutsäde. Främst avsett för produktion av nytt utsäde.
C1	Certifikatutsäde, 1 generation. Kan användas för förnyad produktion av utsäde.
C2	Certifikatutsäde, 2 generation. Får ej användas för förnyad produktion av utsäde.

Klassning av potatis

S	Stamutsäde
SE, E	Basutsäde
A	Certifikatutsäde

Officiell statistik om använda utsädesmängder etc. saknas i stort sett. Däremot kan försäljningen av utsäde uppskattas genom den statistik över certifierade kvantiteter från den officiella utsädeskontrollen. Information om officiell certifiering, certifieringsklasser, m.m. lämnas i faktarutan på denna sida. Uppgifter om andelen areal besädd med betat utsäde insamlades för år 1989/90 vid en intervjuundersökning i samband med de objektiva skördeuppskattningarna. Resultaten redovisas i tabell 6.2.

Av tabell 6.1 framgår att det totalt certifierades ca 178 000 ton utsäde av fröburna växtslag och ca 30 000 ton potatis under 1995/96. Under samma period importerades ca 8 400 ton fröburna växtslag som införts från annat land inom EES-området. Vad gäller utsädespotatis så finns inget krav på införselanmälan vid import från annat EES-land. Därmed finns heller inga tillförlitliga uppgifter om kvantiteten importerat potatisutsäde.

Jämförelser med tidigare år är svåra att göra eftersom certifieringssystemen ändrades den 1 juli 1994. Jämfört med växtodlingssäsongen 1994/95 kan dock konstateras att den totala certifieringen har ökat med drygt 10 %.

Tabell 6.1

Total kvantitet certifierat utsäde 1995/96. Ton

Total quantity of state certified seed in 1995/96. Metric tons

Utsädesslag	Certifierat i Sverige	Importerat certifierat utsäde
Stråsäd		
Höststråsäd	58 787	356
Vårsädd	107 194	4 531
Foderväxter		
Baljväxter	6 027	1 310
Gräs	4 227	1 827
Övriga foderväxter	139	8
Betor		
Olje- och spånadsväxter	1 837	64
Summa fröburna växtslag	178 417	8 409
Potatis	30 220	.. ¹

1) Tillförlitliga uppgifter om import av utsädespotatis saknas.

Källa: Statens utsädeskontroll.

Tabell 6.2**Grödarealer besådda med betat¹ utsäde 1989/90. Procent***Areas sown with disinfected seed in 1989/90. Per cent*

Område; storleksgrupp	Samtliga åkergrödor			Betnings- uppgift saknas, %	Spannmål			Betnings- uppgift saknas, %
	Areal totalt ha	Areal besådd med betat utsäde, %	obetat utsäde, %		Grödareal ha	Areal besådd med betat utsäde, %	obetat utsäde, %	
<i>Län</i>								
Stockholms	83 600	41	51	7	51 300	58	37	5
Uppsala	142 600	50	43	8	96 900	65	29	5
Södermanlands	125 200	42	49	9	78 900	58	38	4
Östergötlands	198 000	44	47	9	119 800	64	31	5
Jönköpings	85 900	15	79	5	29 400	44	47	9
Kronobergs	50 700	14	79	6	16 800	41	47	12
Kalmar	125 800	25	69	7	50 800	49	47	4
Gotlands	80 500	32	59	9	33 900	61	33	5
Blekinge	33 100	31	64	5	13 200	47	48	4
Kristianstads	168 100	34	54	11	76 600	44	46	10
Malmöhus	285 600	61	28	12	153 300	68	24	8
Hallands	112 300	27	61	12	61 100	43	46	10
Göteborgs o Bohus	56 800	19	76	5	25 800	37	58	6
Älvsborgs	137 000	23	70	6	63 700	43	53	5
Skaraborgs	261 900	39	52	9	169 800	52	43	5
Värmlands	94 800	27	69	4	41 500	56	39	5
Örebro	99 000	34	60	6	64 000	46	52	1
Västmanlands	114 300	45	48	7	83 800	53	42	5
Kopparbergs	54 900	29	67	4	26 300	55	44	2
Gävleborgs	68 500	20	75	5	28 400	46	49	5
Västernorrlands	50 700	10	82	7	12 000	43	42	14
Jämtlands	39 000	13	85	2	5 400	72	23	5
Västerbottens	68 000	19	77	3	18 600	68	26	6
Norrbottens	35 600	8	85	7	5 500	37	54	9
<i>Produktionsområden</i>								
Götalands södra slättbygder	331 900	57	32	11	189 400	60	33	7
mellanbygder	310 400	35	54	11	139 900	54	37	8
norra slättbygder	420 900	44	47	9	277 100	58	38	4
Svealands slättbygder	580 200	44	49	7	386 900	57	38	4
Götalands skogsbygder	488 800	18	76	6	186 600	43	49	9
Mellersta Sveriges skogsbygder	181 200	25	70	5	82 300	50	47	4
Nedre Norrland	149 400	15	80	5	40 200	50	41	9
Övre Norrland	109 500	15	80	5	24 500	62	31	7
<i>Storleksgrupp hektar åkermark</i>								
5,1 – 20,0	402 900	17	78	5	143 000	43	51	6
20,1 – 50,0	801 800	28	65	7	379 300	48	45	7
50,1 – 100,0	726 200	38	53	8	401 600	55	39	6
Över 100,0	641 900	53	37	10	402 800	67	29	4
<i>Hela riket</i>								
1989/90	2 572 800	35	57	8	1 326 800	55	39	6
1988/89	2 547 100	43	49	8	1 322 900	70	25	6
1987/88	2 590 300	40	50	10	1 345 800	64	27	9

1) Betning innebär att utsädet före sådden behandlas med kemiska medel för att skydda detta mot angrepp av växtsjukdomar eller skadedjur.

Källa: SCB, urvalsundersökning.

Tabell 6.2 visar andelen grödarealer som såtts med betat utsäde 1989/90. Uppgifterna har insamlats i en intervjuundersökning om användningen av kemiska bekämpningsmedel i växtodlingen som genomförts i samband med de objektiva skördeuppskattningarna. Resultaten visar att drygt 90 % av höstsädesarealen och 40 % av vårsädesarealen såddes med betat utsäde 1989/90. I övriga grödor, utom sockerbetor där allt utsäde betas, används det betade utsädet i mindre utsträckning. Uppgift om utsädet saknas dock för 8 % av arealen. Uppgifterna om betat utsäde är därför något osäkra.

De vårsådda spannmålsgrödorna har 1989/90 i betydligt mindre omfattning än tidigare år besåtts med betat utsäde.

Andelen har minskat med 20 procentenheter från 60 till 40 % av vårsädesarealen. Den främsta förklaringen till nedgången torde vara den goda kvaliteten på 1989 års skörd, som innebar att utsädet inte behövde betas.

Annan publicering

Meddelanden från Statens utsädeskontroll (tidigare Statens centrala frökontrollanstalt), årligen sedan 1926.

Frökontrollanstaltens i Linköping verksamhet, årligen sedan 1878.

Frökontrollanstalten i Örebro, årligen sedan 1878/79.

SCB, Statistiska meddelanden, serie Na, Bekämpningsmedel i jordbruket. Na 31 SM 9102.

Växtnäringsämnen

Uppgifter om försäljning av kalk till jord- och trädgårdsbruket samt för kalkning av sjöar och vattendrag insamlas fr.o.m. 1986 av Statistiska centralbyrån (SCB). Tidigare insamlades och publicerades statistiken av Kungliga Skogs- och Lantbruksakademien (KSLA). Statistiken avser till största delen försäljning till jordbruket. Uppgiftslämnare är tillverkare, importörer och grossister.

Även försäljningsstatistiken över handelsgödsel har överförs från KSLA till SCB fr.o.m. 1985/86. Uppgiftslämnare till statistiken är tillverkare och importörer av handelsgödsel. Uppgifter om användningen av såväl handelsgödsel som stallgödsel har insamlats av SCB i intervjuundersökningar om gödselmedelsanvändningen i jordbruket, se tabell 6.5.

Observera beträffande tabellerna med regionala uppdelningar att viss approximation har fått göras för att erhålla länssiffror, då försäljningsdistrikt etc. inte alltid överensstämmer med länsgränser.

Resultat

I tabell 6.3 redovisas kalkförsäljningen 1991–1995 med fördelning på olika kalkprodukter. En viss osäkerhet råder beträffande definitionen av Mg-kalk och dolomit och även beträffande definitionen av trädgårdskalk vilket till viss del förklarar de stora förändringarna mellan åren.

Länsuppgifterna i tabell 6.4 bygger på uppgifter om försäljning av kalkprodukter till jord- och trädgårdsbruk samt arealen utnyttjad åker enligt lantbruksregistret. De länsvisa försäljningsuppgifterna är dock delvis osäkra. På riksnivå har variationerna i förbrukningen av kalk varierat mellan 49 kg per hektar 1992 och 74 kg per hektar 1995. Försäljningen är högst i Hallands län med 171 kg per hektar.

Tabell 6.3

Försäljning av olika kalkprodukter 1991–1995 för jord- och trädgårdsbruk. 1 000 ton kalciumoxid

Sales of different lime products 1991–1995 for agricultural and horticultural purposes. Thousands of metric tons of calcium oxide

Produkt	1991	1992	1993	1994	1995
Krossad kalksten	33,9	23,5	34,1	43,7	54,3
Kalkstensmjöl	15,6	18,4	17,6	30,5	32,0
Dolomit	20,0	13,3	14,6	15,7	14,9
Mg-kalk	30,8	23,2	24,3	29,7	28,0
Trädgårdskalk	19,1	16,6	16,5	12,8	12,0
Slagger	5,8	5,3	4,5	4,5	4,9
Socketbrukskalk ¹	19,4	19,7	29,3	34,9	33,8
Övriga kalkprodukter	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1
Totalt	144,7	120,1	141,2	171,9	180,1

1) Produktnamnet slamkalk har ändrats till socketbrukskalk.

Källa: SCB, Miljö- och lantbruksstatistik.

Detta avsnitt innehåller uppgifter om användningen av kalkprodukter och av växtnäringsämnena kväve (N), fosfor (P) och kalium (K).

Ämne	Effekter
Kalk	Ökar jordens pH-värde och förbättrar jordens struktur.
Kväve	Ger växternas gröna delar en snabb och kraftig utveckling. Ökar proteininnehållet.
Fosfor	Medverkar vid många livsviktiga processer. Stimulerar frösättning och mognad.
Kalium	Medverkar vid växtnäringstransport inom växten. Förbättrar sådens stråstyrka. Ökar växternas vinterhärdighet.

Tabell 6.4

Försäljning av kalciumoxid 1991–1995. Kg/ha utnyttjad åker

Sales of calcium oxide 1991/1995 Kg/ha of utilized arable land

Län	1991	1992	1993	1994	1995
Stockholms	25	23	35	50	43
Uppsala	9	10	17	22	26
Södermanlands	84	69	85	96	152
Östergötlands	36	28	27	30	52
Jönköpings	79	79	76	75	78
Kronobergs	62	105	109	120	125
Kalmar	54	31	57	65	59
Gotlands	7	8	10	26	32
Blekinge	103	140	134	157	121
Kristianstads	77	75	95	118	122
Malmöhus	57	53	83	98	103
Hallands	148	102	111	144	171
Göteborgs o Bohus	150	113	72	103	128
Älvsborgs	68	50	39	48	43
Skaraborgs	43	31	28	44	39
Värmlands	41	58	66	57	67
Örebro	43	28	50	66	52
Västmanlands	38	29	34	37	58
Kopparbergs	19	27	43	62	64
Gävleborgs	54	50	62	46	56
Västernorrlands	25	57	14	4	20
Jämtlands	11	9	7	3	2
Västerbottens	97	47	47	77	67
Norrbottnens	46	27	37	71	60
Hela riket	56	49	56	67	74

Källa: SCB, Miljö- och lantbruksstatistik.

Tabell 6.5**Förbrukning av växtnäringsämnen i handels- och stallgödsel samt totalkväve i stallgödsel 1995***Consumption of plant nutrients in fertilizers and animal waste and of total nitrogen in animal waste 1995*

Område; storleksgrupp	Grödareal totalt, hektar	Areal gödslad med växtnäringsämnen från handels- och/eller stallgödsel					
		Kväve		Fosfor		Kalium	
		Gödslad areal, %	NO ₃ /NH ₄ - kväve, kg/ha	Gödslad areal, %	Giva, kg/ha	Gödslad areal, %	Giva, kg/ha
<i>Län</i>							
Stockholm	69 100	79	90	40	20	31	65
Uppsala	127 900	83	90	60	25	37	60
Södermanlands	107 000	82	105	58	25	47	75
Östergötlands	176 300	85	115	58	30	55	75
Jönköpings	84 400	83	85	77	30	79	110
<i>Kronobergs</i>	49 800	85	80	77	25	79	95
Kalmar	118 900	87	105	72	30	73	110
Gotlands	79 700	85	80	74	25	78	75
Blekinge	32 000	81	90	61	30	64	85
Kristianstads	160 600	85	110	57	35	62	95
<i>Malmöhus</i>	267 000	88	130	52	30	55	75
Hallands	107 600	86	110	69	35	70	100
Göteborgs o Bohus	54 600	75	80	59	25	61	75
Älvsborgs	131 200	88	90	76	25	76	75
Skaraborgs	236 000	87	110	61	30	60	80
<i>Värmlands</i>	86 100	73	80	62	20	63	70
Örebro	91 200	84	90	68	20	61	55
Västmanlands	95 700	86	100	71	20	38	50
Kopparbergs	53 100	82	95	74	20	77	70
Gävleborgs	65 700	74	65	64	20	66	50
<i>Västernorrlands</i>	48 200	64	85	47	30	51	110
Jämtlands	41 200	72	55	62	25	63	90
Västerbottens	64 100	73	85	65	25	66	95
Norrbottens	35 200	78	75	64	30	68	105
<i>Produktionsområden</i>							
Götalands södra slättbygder	313 400	89	125	55	30	57	80
" mellanbygder	296 800	86	105	63	30	69	90
" norra slättbygder	380 200	88	115	61	30	58	70
Svealands slättbygder	502 400	83	95	61	25	44	65
Götalands skogsbygder	470 400	82	90	71	30	73	95
Mellersta Sveriges skogsbygder	167 900	75	85	65	20	65	70
Nedre Norrland	147 800	71	70	57	25	60	85
Övre Norrland	106 200	75	80	65	30	68	95
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>							
5,1 - 20,0	348 700	67	65	55	25	55	70
20,1 - 50,0	687 900	83	90	66	25	67	80
50,1 - 100,0	690 200	88	105	65	30	64	85
Över 100,0	659 300	88	120	60	30	53	80
<i>Hela riket</i>							
1995	2 386 900	83	100	62	25	60	80
1993	2 496 800	85	100	59	25	57	80
1991	2 418 100	83	95	59	30	57	85
1988	2 590 300	86	95	67	30	64	80

Källa: SCB, urvalsundersökning.

I tabell 6.5 redovisas resultat från en undersökning om gödselmedelsanvändningen i jordbruket som genomfördes 1995. I undersökningen intervjuades ca 3 900 jordbrukare med mer än 5,0 hektar åkermark om tillförseln av handels- och stallgödsel till de åkergrödor som skördades 1995. Uppgifterna inhämtades genom telefonintervjuer med hjälp av de objektiva skördeuppskattningarnas provtagare.

Enligt resultaten från undersökningen uppgick den totala tillförseln av kväve, fosfor och kalium i handels- och stallgödsel

till jordbruket odlingssäsongen 1994/95 till 198 000 ton kväve i växttillgänglig form, 41 000 ton fosfor och 118 000 ton kalium. Jämfört med en motsvarande undersökning från 1993 är detta en nedgång med 5 % för växttillgängligt kväve, en ökning med 5 % för kalium och en marginell ökning för fosfor. Nära 90 % av kvävet och nästan hälften av fosfor tillfördes grödorna genom handelsgödselmedel. Huvuddelen av kaliumgödslingen, ca 70 %, skedde däremot med stallgödsel. Förutom direkt växttillgängligt kväve tillfördes grödorna också 38 000 ton

Tabell 6.5 (forts.)

Område; storleksgrupp	Totalförbrukning , ton			Fosfor		Kalium	
	NO3/NH4- kväve	Därv i handels- gödsel	Total- kväve i stallgödsel	Totalt	Därv i handels- gödsel	Totalt	Därv i handels- gödsel
<i>Län</i>							
Stockholms	4 760	4 490	710	590	340	1 390	370
Uppsala	9 470	8 950	1 730	1 800	1 090	2 970	840
Södermanlands	9 240	8 350	2 330	1 670	820	3 860	840
Östergötlands	17 120	15 680	3 850	3 150	1 750	7 450	2 240
Jönköpings	5 950	4 230	4 700	1 870	400	7 490	1 050
<i>Kronobergs</i>							
Kalmar	3 360	2 470	2 230	930	240	3 690	700
Gotlands	10 740	8 080	6 030	2 480	600	9 520	1 290
Blekinge	5 350	4 520	2 060	1 400	730	4 620	1 740
Kristianstads	2 340	1 960	1 050	570	170	1 740	550
	15 320	12 870	5 850	3 140	920	9 660	2 870
<i>Malmöhus</i>							
Hallands	30 050	28 190	4 430	4 290	2 510	11 270	6 420
Göteborgs o Bohus	9 990	7 850	4 910	2 430	580	7 440	1 690
Älvsborgs	3 280	2 860	1 250	790	370	2 470	760
Skaraborgs	10 290	8 770	3 910	2 500	1 190	7 640	2 500
	22 950	20 720	5 590	4 530	2 500	11 030	4 040
<i>Värmlands</i>							
Örebro	5 140	4 410	1 820	1 180	590	3 780	1 300
Västmanlands	7 010	6 570	1 210	1 360	960	3 130	1 610
Kopparbergs	8 180	7 820	880	1 500	1 170	1 840	810
Gävleborgs	4 050	3 570	1 250	840	440	2 840	1 020
	3 170	2 800	1 090	820	440	2 260	890
<i>Västernorrlands</i>							
Jämtlands	2 620	1 930	1 650	650	130	2 690	350
Västerbottens	1 550	1 020	1 350	600	180	2 330	300
Norrbottens	4 000	3 220	2 070	1 110	430	3 990	1 000
	2 000	1 530	1 270	730	330	2 550	650
<i>Produktionsområden</i>							
Götalands södra slättbygder	35 020	31 920	6 760	5 620	2 870	14 730	7 590
" mellanbygder	26 400	21 900	10 550	5 430	1 800	18 660	4 920
" norra slättbygder	38 100	35 220	7 260	7 070	4 330	15 540	6 380
Svealands slättbygder	39 960	37 310	7 170	7 210	4 560	14 130	4 930
Götalands skogsbygder	34 010	26 300	20 360	9 320	2 600	33 250	6 370
Mellersta Sveriges skogsbygder	10 660	9 240	3 740	2 420	1 230	7 430	2 350
Nedre Norrland	7 360	5 740	4 100	2 020	710	7 370	1 580
Övre Norrland	6 280	4 940	3 590	1 950	790	6 960	1 720
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>							
5,1 – 20,0	15 000	12 860	7 800	5 030	2 010	13 370	4 370
20,1 – 50,0	50 880	43 330	20 620	12 510	5 360	37 890	11 260
50,1 – 100,0	63 660	55 240	20 180	12 420	5 600	37 870	10 400
Över 100,0	68 190	61 080	15 060	11 200	5 930	28 880	9 860
<i>Hela riket</i>							
1995	197 950	172 830	63 220	40 910	18 870	117 660	35 840
1993	210 220	185 520	64 240	39 800	19 030	111 120	37 280
1991	190 490	166 850	62 560	40 760	20 870	113 840	38 840
1988	213 020	185 690	73 700	50 100	27 760	131 770	52 300

organiskt bundet kväve i stallgödsel. Detta kväve har endast marginell gödselverkan under gödslingsåret och har inte medtagits i det växttillgängliga kvävet.

Av tabellen framgår att av den totala grödarealen gödslades 83 % med kväve, 62 % med fosfor och 60 % med kalium. Detta är i stort sett oförändrat jämfört med 1992/93 års undersökning liksom de genomsnittliga hektargivorna. Nästan hela den kvävegödslade arealen tillfördes handelsgödselkväve. Över 20 % av den utnyttjade åkerarealen gödslades med fosfor och kalium

från enbart stallgödsel och ytterligare knappt 10 % med fosfor och kalium från både stall- och handelsgödselmedel. Den med såväl kväve som fosfor och kalium helt ogödslade grödarealen uppgick till 16 % jämfört med 14 % 1992/93.

Drygt 35 % av den kvävegödslade arealen tillfördes mer än 110 kg/ha av växttillgängligt kväve. Sådana kvävegivor förekommer i alla delar av landet men främst i södra Sverige och på stora jordbruksföretag.

Av tabell 6.6 framgår att försäljningen av handelsgödsel 1995/96 motsvarade 78 kg kväve, 9 kg fosfor och 17 kg kalium per hektar utnyttjad åker. Variationerna mellan olika delar av riket är stora, med de högsta hektarsiffrorna i Östergötlands, Malmöhus, Kristianstads och Skaraborgs län. Även övriga slättbygds-län ligger högt, medan särskilt norrlandsläna ligger lågt. Variationerna mellan länen, i absoluta tal, är störst för kväve. Den försålda mängden växtnäringsämnen, ton, minskade 1995/96 med 3 % för kväve, med 8 % för fosfor och med 3 % för kalium jämfört med föregående år. Vid tolkning av siffrorna i tabell 6.6 måste man komma ihåg att mycket av variationerna mellan länen kan förklaras av skillnader i tillgång till stallgödsel och av skillnader i grödor. I slättbygderna finns t.ex. höga andelar brödsäd och oljeväxter, i Norrland stora vallarealer.

Från och med 1996 samordnar SCB och Statens jordbruksverk uppgiftssamlingen till statistiken över försäljningen av handelsgödselmedel. Statistiken avser perioden 1 juli 1995–30 juni 1996.

Tabell 6.7 visar i vilka former som kväve, fosfor och kalium sålts. Observera att denna tabell ger vikten av den sålda varan, medan tabell 6.6 anger vikten av respektive näringsämne. Enkla kvävegödselmedel kan t.ex. innehålla mellan 15 och 46 % kväve.

Av tabell 6.7 framgår att användningen av enkla handelsgödselmedel totalt är betydligt större än användningen av sammansatta medel. Bland de rena kvävegödselmedlen utgörs 43 % av kalksalpeter 15,5 N (15,5 % kväve), 29 % av kalkammonsalpeter (27–28 % kväve) samt 16 % ammoniumnitrat (34 % kväve). Bland de sammansatta dominerar NP 26-6 (26 % kväve, 6 % fosfor) bland NP-medlen, medan PK 11-21 och NK 20-15 samt NPK 20-4-8 är störst inom sina respektive grupper.

Annan publicering

Försäljning av handelsgödselmedel. Statens jordbruksverk. Jordbruksekonomiska meddelanden, JEM 1997:3.

Försäljning av kalk och försäljningen av handelsgödsel för jord- och trädgårdsbruk redovisas av SCB, Statistiska meddelanden Na 30 SM 9603 respektive Na 30 SM 9701. Förbrukning av gödselmedel i jordbruket redovisas av SCB, Statistiska meddelanden Na 30 SM 9702.

Tabell 6.6

Försäljning av handelsgödsel (mängd kväve, fosfor och kalium) till jordbruket och trädgårdsbruket i medeltal 1995/96 (juli 1995–juni 1996). Totalt samt per hektar utnyttjad åker

Sale of fertilizers (nitrogen, phosphorus and potassium) to the agricultural and horticultural sector 1995/96

Län och länsgrupper		Total kvantitet, ton			Kvantitet per hektar, kg		
		Kväve	Fosfor	Kalium	Kväve	Fosfor	Kalium
Stockholms	(AB)	4 400	500	600	59	7	8
Uppsala	(C)	9 100	1 000	1 100	68	7	8
Södermanlands	(D)	8 800	1 000	1 100	77	9	10
Östergötlands	(E)	19 500	2 400	3 200	107	13	18
Jönköpings	(F)	3 500	300	1 000	40	4	11
Kronobergs	(G)	2 800	200	800	53	5	15
Kalmar	(H)	8 100	800	1 700	68	6	14
Gotlands	(I)	5 200	700	1 600	64	9	20
Blekinge	(K)	2 100	200	600	62	6	17
Kristianstads	(L)	17 900	1 500	4 400	108	9	27
Malmöhus	(M)	32 500	2 900	8 400	120	11	31
Hallands	(N)	9 800	900	2 700	89	8	24
Göteborgs o Bohus	(O)	3 400	400	800	59	8	14
Älvsborgs	(P)	7 500	900	1 700	55	7	12
Skaraborgs	(R)	25 100	3 000	5 300	103	12	22
Värmlands	(S)	4 700	600	1 400	52	7	16
Örebro	(T)	7 300	1 100	1 700	78	12	18
Västmanlands	(U)	7 800	900	1 000	75	9	10
Kopparbergs	(W)	4 400	600	1 000	77	11	17
Gävleborgs	(X)	3 000	400	500	44	6	7
Västernorrlands	(Y)	1 100	100	300	21	3	6
Jämtlands	(Z)	700	100	200	17	2	4
Västerbottens	(AC)	2 500	400	900	37	6	13
Norrbottnens	(BD)	1 000	200	500	28	6	13
<i>Vissa länsgrupper</i>							
Län L och M		50 400	4 300	12 800	116	10	30
Län F, G och H		14 400	1 400	3 400	55	5	13
Län O, P och R		36 000	4 400	7 800	82	10	18
Län AB, C, D, T och U		37 400	4 600	5 500	72	9	11
Län W och X		7 400	1 000	1 500	59	8	12
Län Y, Z, AC och BD		5 400	800	1 800	27	4	9
<i>Hela riket</i>		192 300	21 300	42 400	78	9	17

Källa: SCB, Miljö- och lantbruksstatistik.

Tabell 6.7

Försäljning av handelsgödsel till jord- och trädgårdsbruk 1992/93–1995/96. Miljoner kg per vara

Sale of commercial fertilizers for agriculture and horticulture 1992/93–1995/96. Millions of kg

	1992/93	1993/94	1994/95	1995/96
<i>Enkla gödselmedel</i>				
Kvävegödsel	662,9	663,8	614,6	555,9
Fosforgödsel	6,9	5,6	7,0	4,2
Kaliumgödsel	7,4	5,0	8,3	8,0
<i>Sammansatta gödselmedel</i>				
NP-gödsel	38,2	48,7	53,7	56,4
PK-gödsel	57,7	58,6	66,3	62,6
NK-gödsel	16,4	15,2	14,7	13,0
NPK-gödsel	257,0	308,3	286,4	266,6
<i>Totalt</i>	1 046,5	1 105,2	1 051,0	966,7

Källa: Statens jordbruksverk.

Bekämpningsmedel

Inköp av bekämpningsmedel var tidigare enda måttet på förbrukningen inom jordbruket av sådana medel. Statistiken över mängd sålda preparat återspeglar dock inte helt hur jordbrukets användning av bekämpningsmedel förändrats under åren. Många preparat har blivit effektivare, vilket inneburit att samma mängd preparat räckt till större areal.

Uppgifter om försäljningen av bekämpningsmedel insamlas årligen av Kemikalieinspektionen. På basis av dessa uppgifter har SCB sedan 1981 gjort beräkningar av det antal doser, mätt som liter eller kg preparat per hektar, som den till jordbruket sålda mängden räcker till. Därmed erhålls också ett mått på hur stor yta som kan besprutas med den sålda mängden. Beräkningarna gör det möjligt att studera förändringen i användning över tiden. Jämförbarheten mellan åren är dock beroende av att förbrukarnas lagerhållning inte nämnvärt ändras från ett år till ett annat.

SCB har också vissa år genomfört intervjuundersökningar om jordbrukarnas användning av kemiska bekämpningsmedel i växtodlingen. Vid tolkningen av resultaten från dessa undersökningar måste man komma ihåg att behovet av att använda bekämpningsmedel varierar kraftigt mellan olika år p.g.a. väderlekens inverkan på betingelserna för t.ex. insektsangrepp.

Bekämpningsmedlen kan indelas i:

- Medel mot insekter
- Medel mot växtsjukdomar (svampangrepp)
- Medel mot ogräs

Dessutom används medel för tillväxtreglering, t.ex. stråförkortning och blasdödning.

Betningsmedel för utsäde kan också betraktas som ett medel mot växtsjukdomar; medlet tillsätts dock redan av leverantören.

Tabell 6.8

Total försäljning av bekämpningsmedel till jordbruket 1989–1995.

Kvantitet verksam substans och värde

Total sale of pesticides to agriculture 1989–1995. Quantities of active agent and value

Bekämpningsmedel	Totalt	därav insekt- medel	svamp- medel ¹	betnings- medel ²	ogräs- medel ³
<i>Kvantitet verksam substans, ton</i>					
1995	1 224	17	133	67	1 007
1994	1 961	40	280	90	1 551
1993	1 464	15	242	76	1 131
1992	1 512	29	426	90	967
1991	1 837	19	637	86	1 095
1990	2 344	26	546	97	1 675
1989	2 423	39	379	120	1 885
<i>Värde, milj kr</i>					
1995	589,1	32,1	88,5	54,5	416,4
1994	752,7	90,6	84,6	64,5	512,9
1993	562,2	45,9	62,8	57,7	395,3
1992	619,1	78,6	89,9	64,1	386,5
1991	611,9	50,9	112,9	44,9	403,2
1990	752,1	50,7	101,7	57,3	542,4
1989	677,5	58,3	75,5	54,9	488,8

1) Inklusive micronäringsämnen och baljväxtbakterier.

2) Förbrukning huvudsakligen inom utsädesbranschen.

3) Inklusive medel för tillväxtreglering (1994 kvantitet verksam substans 44 ton, 1995 kvantitet verksam substans 32 ton).

Källa: Kemikalieinspektionen samt Statens jordbruksverk.

Resultat

Tabell 6.8 visar försäljningen av bekämpningsmedel under perioden 1989–1995. Som synes dominerar försäljningen av ogräsmedel, såväl volymmässigt som värdemässigt. För samtliga slag av bekämpningsmedel gäller att kvantiteterna varierar mellan enskilda år under perioden. Den statliga prisregleringsavgift som infördes 1986 på jordbrukskemikalier avskaffades i december 1992.

Förekomsten av olika slags preparat inom varje grupp av bekämpningsmedel och tillkomsten av nya medel på marknaden gör det också svårt att tolka kvantitetssuppgifterna. Övergång till mer verksamma substanser och/eller ändrade koncentrationer kan alltså medföra att en förbättrad effekt erhålls utan att detta avspeglar sig i kvantitetssiffrorna.

Uppgifterna om värde i tabell 6.8 baseras på Jordbruksverkets sammanställning av prisuppgifter från återförsäljare. Då mängduppgiften avser försäljning till återförsäljare utgör försäljarnas lagerhållning en osäkerhetskälla. Uppgifter för trädgårdsodlingen saknas för senare år. Tidigare uppgifter, från Lantbrukets utredningsinstitut, visade en användning i den kommersiella trädgårdssektorn som motsvarade ca 5 % av användningen inom jordbruket.

Tabell 6.9**Användning 1996 av ogräs-, svamp- och insektsmedel i åkergrödor, behandlad grödareal samt förbrukad mängd verksamt substans. Kg/ha och ton***Use of pesticides in arable crops, treated crop area, and active substance in 1996. Kg/ha and metric tons*

Område; storleksgrupp	Grödareal totalt 1 000 ha	Ogräsmedel			Svampmedel		
		Behandlad areal %	Verksam substans på behandlad areal		Behandlad areal %	Verksam substans på behandlad areal	
			kg/ha	ton		kg/ha	ton
<i>Län</i>							
Stockholms	74,2	43	0,39	12,4	..	..	0,9
Uppsala	131,5	58	0,64	48,6	..	..	0,9
Södermanlands	113,4	55	0,42	26,2	..	..	1,0
Östergötlands	180,6	57	0,50	51,3	12	0,61	13,1
Jönköpings	84,6	16	0,50	6,7	..	..	0,6
Kronobergs	49,6	20	0,48	4,8	..	..	0,4
Kalmar	119,1	36	0,92	39,8	7	1,03	8,8
Gotlands	79,6	42	0,61	20,6	4	0,54	1,7
Blekinge	31,9	49	0,81	12,5	19	2,33	13,8
Kristianstads	162,2	59	1,16	111,8	24	0,78	30,1
Malmöhus	267,0	80	1,21	257,8	41	0,46	49,8
Hallands	108,2	52	0,59	33,3	8	1,32	11,5
Göteborgs o Bohus	54,6	27	0,33	4,8	..	..	1,3
Älvsborgs	131,6	35	0,34	15,9	2	0,45	1,2
Skaraborgs	241,6	61	0,39	56,6	11	0,53	13,8
Värmlands	87,9	28	0,42	10,1	..	..	1,1
Örebro	92,3	57	0,38	19,7	8	0,91	6,7
Västmanlands	102,7	56	0,64	36,9	4	0,37	1,6
Kopparbergs	54,8	35	0,38	7,4	..	..	1,0
Gävleborgs	66,4	10	0,50	3,5	..	..	0,0
Västernorrlands	48,8	..	..	2,1	—	—	—
Jämtlands	41,3	..	..	0,2	..	..	0,0
Västerbottens	66,4	8	0,75	4,0	..	..	0,1
Norrbottens	35,2	..	..	0,7	..	..	0,1
<i>Produktionsområden</i>							
Götalands södra slättbygder	317,1	80	1,16	295,3	39	0,53	64,6
" mellanbygder	296,5	52	0,99	154,6	16	1,02	47,1
" norra slättbygder	391,4	63	0,43	106,1	12	0,52	24,1
Svealands slättbygder	528,0	54	0,52	149,3	4	0,54	11,1
Götalands skogsbygder	496,8	26	0,46	56,6	3	1,07	13,0
Mellersta Sveriges skogsbygder	169,8	31	0,41	21,3	2	0,51	2,1
Nedre Norrland	150,3	7	0,59	5,8	..	..	1,4
Övre Norrland	108,0	6	0,73	4,7	..	..	0,2
<i>Storleksgrupp hektar åkermark</i>							
5,0 – 20,0	344,3	24	0,68	55,6	2	1,23	9,6
20,1 – 50,0	683,7	34	0,74	173,3	6	0,68	27,0
50,0 – 100,0	693,9	49	0,71	241,9	10	0,69	45,5
Över 100,0	707,9	68	0,68	324,8	20	0,54	75,0
<i>Hela riket</i>							
1996	2 431,7	47	0,70	788,0	10	0,64	159,5
1994	2 506,4	45	0,80	878,0	7	1,20	226,8
1992	2 440,2	42	0,90	897,2	6	2,50	370,9
1991	2 418,1	42	0,90	944,1	9	2,20	471,9
1980	2 572,8	48	1,10	1 308,8	8	2,00	430,1
1989	2 547,1	50	1,20	1 565,4	9	1,80	417,8

Källa: SCB, urvalsundersökning.

I tabell 6.9 redovisas resultat från en intervjuundersökning som Statistiska centralbyrån genomförde 1996. I denna undersökning intervjuades ca 3 800 jordbrukare med mer än 5,0 ha åkermark. De utfrågades om sin användning av kemiska bekämpningsmedel i växtodlingen – till vilka grödor man använt bekämpningsmedel, hur mycket man använt och vilka preparat som kommit till användning. Intervjuerna genomfördes i samband med de objektiva skördeuppskattningarna och jordbrukarna intervjuades

des flera gånger under sommaren. Jordbruksföretagen är slumpmässigt utvalda, i stort sett, i proportion till gårdarnas åkerareal.

Ogräsmedel användes på 47 % av landets åkerareal med en genomsnittlig dos av 0,7 kg per hektar verksamt substans. Ca 9 % av åkerarealen behandlades med i genomsnitt 0,04 kg per hektar av insektsmedel och 10 % av arealen med i genomsnitt 0,64 kg per hektar av svampmedel.

Tabell 6.9 (forts.)

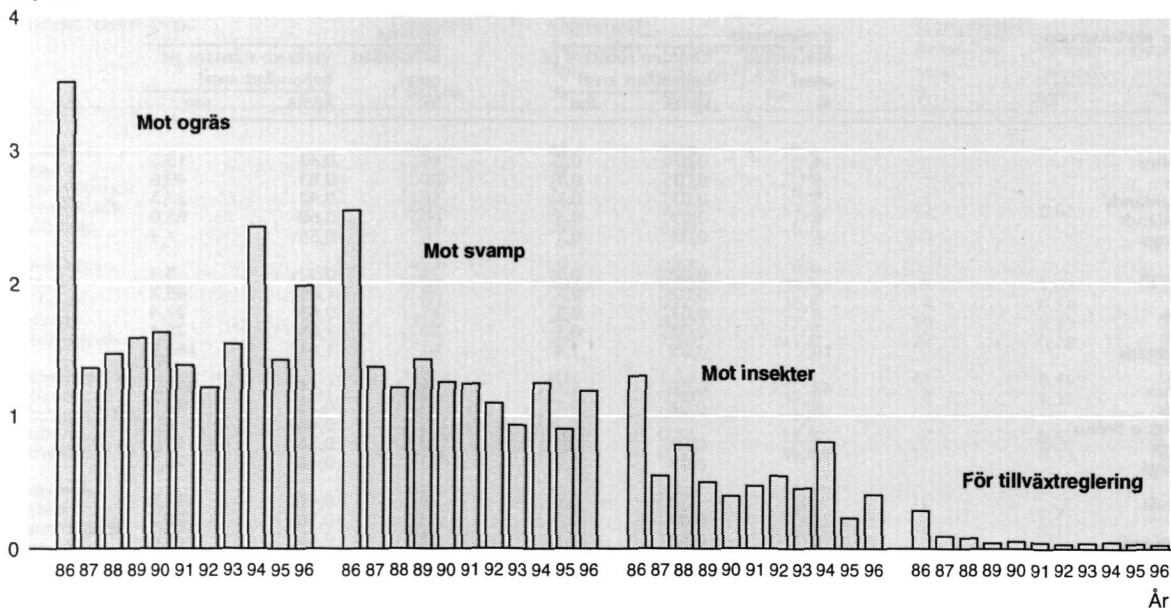
Område; storleksgrupp	Insektsmedel			Summa		
	Behandlad areal	Verksam substans på behandlad areal		Behandlad areal	Verksam substans på behandlad areal	
	%	kg/ha	ton	%	kg/ha	ton
<i>Län</i>						
Stockholms	4	0,07	0,2	44	0,42	13,5
Uppsala	5	0,01	0,1	60	0,63	49,6
Södermanlands	5	0,01	0,1	58	0,42	27,3
Östergötlands	8	0,03	0,5	60	0,60	65,0
Jönköpings	5	0,03	0,1	16	0,55	7,4
Kronobergs	7	0,02	0,1	21	0,52	5,3
Kalmar	5	0,02	0,1	38	1,09	48,7
Gotlands	4	0,03	0,1	45	0,63	22,4
Blekinge	7	0,03	0,1	50	1,65	26,4
Kristianstads	16	0,05	1,4	61	1,44	143,3
Malmöhus	43	0,05	5,6	81	1,44	313,2
Hallands	5	0,02	0,1	55	0,76	44,9
Göteborgs o Bohus	..	..	0,2	29	0,40	6,2
Älvsborgs	5	0,02	0,1	37	0,36	17,3
Skaraborgs	5	0,02	0,2	63	0,46	70,7
Värmlands	..	..	0,0	28	0,46	11,3
Örebro	5	0,07	0,3	58	0,50	26,7
Västmanlands	6	0,02	0,1	58	0,65	38,6
Kopparbergs	..	..	0,0	37	0,42	8,4
Gävleborgs	..	..	..	11	0,50	3,5
Västernorrlands	..	..	..	..	..	2,1
Jämtlands	..	..	..	..	..	0,2
Västerbottens	..	..	0,1	8	0,76	4,2
Norrbottnens	..	..	..	..	..	0,7
<i>Produktionsområden</i>						
Götalands södra slättbygder	38	0,05	5,9	83	1,40	365,8
" mellanbygder	11	0,04	1,2	54	1,26	203,0
" norra slättbygder	7	0,03	0,8	66	0,51	131,0
Svealands slättbygder	5	0,04	0,9	56	0,54	161,2
Götalands skogsbygder	5	0,05	1,2	27	0,55	70,8
Mellersta Sveriges skogsbygder	2	0,02	0,1	31	0,44	23,5
Nedre Norrland	..	..	..	7	0,69	7,2
Övre Norrland	..	..	0,3	7	0,63	5,1
<i>Storleksgrupp hektar åkermark</i>						
5,1 - 20,0	2	0,08	0,6	24	0,79	65,8
20,1 - 50,0	5	0,06	2,2	36	0,82	202,5
50,1 - 100,0	9	0,04	2,4	51	0,82	289,9
Över 100,0	18	0,04	4,8	70	0,81	404,7
<i>Hela riket</i>						
1996	9	0,04	9,5	48	0,82	957,0
1994	14	0,07	23,8	47	1,00	1 128,6
1992	16	0,09	34,7	46	1,20	1 302,1
1991	7	0,05	8,0	44	1,30	1 424,0
1990	11	0,09	24,9	51	1,40	1 763,9
1989	12	0,10	30,0	53	1,50	2 013,3

Bekämpningsmedelsförbrukningen är regionalt mycket olika fördelad och naturligtvis beroende av jordbrukets omfattning och karaktär. I de nordligaste länen, där slättevall upptar en stor del av åkerarealen, används bekämpningsmedel i mycket liten omfattning. Av landets totala förbrukning av bekämpningsmedel användes mindre än 1 % i de fyra nordligaste länen där andelen behandlad areal var knappt 10 %. Även i Göta- och Svealands skogsbygder användes bekämpningsmedel i begränsad omfattning. I jordbruksbygderna i södra Sverige används

däremot väsentligt större mängder. I skånelänen, där ett flertal grödor odlas och där bekämpningsbehovet ofta kan vara stort, förbrukades 47 % av ogränsmedlen, 74 % av insektsmedlen och 50 % av svampmedlen. Samtidigt var länens andel av åkerarealen i riket knappt 20 %. Ogräs-, svamp- och insektsmedel används på större andel av grödarealen på stora gårdar än på små. 45% av jordbruksföretagen har inte använt något av de undersökta kemiska medlen.

Diagram 6.10
Bekämpningsmedel i jordbruket 1986–1996¹. Miljoner doser
Pesticides in agriculture 1986–1996. Million doses

Milj doser

1) En statlig prisregleringsavgift för bekämpningsmedel infördes 1 juli 1986 och avskaffades i december 1992. Den statliga miljöavgiften på bekämpningsmedel höjdes den 2 november 1994 från 8 kr till 20 kr per kilo aktiv substans.

Källa: SCB, Miljö- och lantbruksstatistik

Användningen av bekämpningsmedel i jordbruket kan mätas på olika sätt. I diagram 6.10 redovisas beräknat antal försålda doser. För varje preparat har den lämnade kvantitetsuppgiften dividerats med en dos uttryckt i liter eller kg per hektar. Uppgifter om dosens storlek har hämtats från preparatleverantörernas produktkataloger och informationsblad. Den erhållna kvoten är ett mått på hur många doser den sålda kvantiteten räcker till och därmed också ett mått på hur stor yta som kan besprutas en gång med den sålda mängden.

Statistiken för 1996 visar att totala antalet sålda hektardoser uppgick till 3,6 miljoner. Jämfört med genomsnittet för åren 1994 och 1995 är det en marginell ökning. Antalet doser av ogräsmedel är oförändrat medan svampmedlen ökat med ca 10 % och insektsmedlen minskat med ca 15 %. Inför en förväntad höjning av miljöavgiften på bekämpningsmedel byggde jordbrukarna upp egna lager under hösten 1994. Detta drog upp 1994 års försäljning och bidrog sedan till 1995 års begränsade försäljning då lagren avvecklades.

Jämfört antalet försålda doser 1996 med försäljningen före extremåren 1994 och 1995 har svampmedlen ökat och insektsmedlen minskat något medan ogräsmedlen ökat betydligt.

Betydande variationer i lagerhållningen mellan åren i olika handelsled gör det svårt att med dosstatistiken följa de kortsiktiga förändringarna i bekämpningsmedelsanvändningen.

Hur den genomsnittliga dosen har förändrats över åren framgår av nedanstående tablå:

År	Antal doser miljoner	Genomsnittlig dos aktiv substans kg/ha
1986	7,5 ¹	0,7
1987	3,3 ¹	0,7
1988	3,5	0,8
1989	3,5	0,7
1990	3,2	0,7
1991	3,0	0,6
1992	2,9	0,5
1993	2,9	0,5
1994	4,5 ¹	0,4
1995	2,5 ¹	0,5
1996	3,6	0,4

1) Se texten för kommentar.

Annan publicering

Statens jordbruksverk. Jordbruksekonomiska meddelanden. Jordbrukets kostnader för växtskyddsmedel.

Kemikalieinspektionen. Försålda kvantiteter av bekämpningsmedel.

SCB. Statistiska meddelanden, serie Na: Bekämpningsmedel i jordbruket. Na 31 SM 9701

Fodermedel

Statens jordbruksverk sammanställer varje år statistik över produktionen av foderblandningar och beräknar förbrukningen av fodermedel.

Uppgifter om den inhemska produktionen av foderblandningar insamlas från tillverkare av foderblandningar.

Beräkningar över förbrukningen av fodermedel görs av Jordbruksverket med hjälp av uppgifter från tillverkare om produktionen av fodermedel, från den officiella handelsstatistiken om import och export av fodermedel samt från tillverkare och importörer om lagerförändringar.

En liten del av foderbehovet täcks av importerade varor. Importen utgörs främst av proteinrika fodermedel som ingår i foderblandningar.

Fodermedlen kan indelas i grovfoder (hö, grönfoder m.m.) och kraftfoder (spannmål, proteinfodermedel m.m.). En annan indelningsgrund är efter fodermedlets ursprung; vegetabiliska och animaliska (fiskmjöl, köttmjöl m.m.). Dessutom används mindre mängder av mineralfodermedel och vitaminfodermedel.

Ungefär hälften av fodertillgången, uttryckt i energiinnehåll, utgörs av kraftfoder.

Förbrukningen av kraftfoder i Sverige har ökat kraftigt sedan 1960-talet. Orsak till ökningen är främst en ökad intensitet i animalieproduktionen men även i viss mån en minskad grovfoderproduktion.

Tabell 6.11
Beräknad förbrukning av kraftfodermedel i foderindustrin 1991–1995.
1 000 ton

Estimated consumption of feeding concentrate 1991/1995 1 000 metric tons

Slag av fodermedel	1991	1992	1993	1994	1995
<i>Spannmål</i>					
Fodersäd	401	424	347	354	460
Brödsäd	399	455	508	419	394
Annan spannmål	45	51	120	149	115
<i>Sockerprodukter</i>					
Betmassa, melass	188	214	236	256	231
<i>Proteinfodermedel</i>					
Kvarnprodukter	152	139	150	163	158
Foderärter, åkerbönor, lupiner	69	59	91	18	6
Övriga vegetabiliska proteinfoder	328	342	483	665	724
Köttmjöl	37	35	31	20	26
Fiskmjöl	41	38	25	18	11
Övriga animaliska proteinfoder	5	9	14	10	7
<i>Fett</i>	31	37	48	53	56

Källa: Statens jordbruksverk.

Som framgår av tabell 6.12 används ca 49 % av den totala produktionen av foderblandningar (ca 2 400 tusen ton år 1995) till nötkreatur. Ca 29 % används till svin och 22 % till fjäderfä.

Av de använda råvarorna till foderblandningar för fjäderfä dominerar brödsäd – en skillnad från de övriga djurslagen – samt fodersäd.

Spannmål är den dominerande råvaran i blandningarna för svin, men andelen har minskat under perioden.

Bland råvarorna till nötkreatursblandningarna dominerar sockerprodukter, oljväxter och spannmål.

Vid tolkningen av siffrorna i tabell 6.12 måste man komma ihåg att användningen av köpfoderblandningar påverkas av den aktuella tillgången på fodersäd och för nötkreatur också av grovfodertillgången.

Annan publicering

Foderstatistik 1995. Rapport från Jordbruksverket.

Tabell 6.12

Produktion av foderblandningar för olika djurslag samt råvaror ingående i dessa blandningar 1991–1995.

1 000 ton

Production of feeding stuff for different kinds of animals and raw materials included in these mixtures 1991/1995.

1 000 metric tons

Råvara	1991	1992	1993	1994	1995
<i>Blandningar för fjäderfä</i>					
Havre, korn	114,4	118,4	82,3	95,3	111,9
Råg, vete	174,5	182,6	189,5	188,3	177,2
Annan spannmål	7,8	6,0	23,2	33,6	37,9
Kvarnprodukter	27,3	26,9	17,3	18,2	19,1
Raps, rybs, senap	14,9	11,1	16,5	13,2	17,1
Soja	14,2	20,8	28,3	70,3	79,5
Ärter, åkerbönor, lupiner	18,2	15,3	27,7	4,8	2,3
Andra vegetabiliska					
proteinfoder	0,7	1,8	3,5	12,3	3,5
Köttfodermjöl	10,7	9,8	8,8	5,4	7,8
Fiskmjöl	24,2	21,7	12,8	7,9	3,7
Andra animaliska					
proteinfoder	9,1	9,0	11,0	13,3	13,5
Mineralråvaror	21,4	24,1	24,5	29,4	28,8
Övriga råvaror	23,6	21,3	28,0	25,9	20,0
Summa	461,0	468,8	473,4	517,9	522,3
<i>Blandningar för svin</i>					
Havre, korn	180,6	173,9	149,1	139,3	189,6
Råg, vete	131,1	133,8	163,0	111,9	121,7
Annan spannmål	15,6	27,8	38,2	61,4	55,8
Kvarnprodukter	72,1	69,7	90,2	96,7	87,2
Raps, rybs, senap	53,7	51,2	60,8	61,0	60,7
Soja	16,6	23,8	24,3	59,2	69,5
Ärter, åkerbönor, lupiner	28,8	26,4	31,8	8,1	2,9
Andra vegetabiliska					
proteinfoder	2,8	3,2	16,5	22,5	12,7
Köttfodermjöl	24,9	23,3	18,3	11,2	14,6
Fiskmjöl	16,1	16,4	11,4	9,6	6,8
Andra animaliska					
proteinfoder	6,9	6,3	8,7	9,7	10,1
Mineralråvaror	15,2	16,8	19,5	22,1	21,0
Övriga råvaror	37,8	28,8	48,9	33,9	38,0
Summa	602,2	601,5	680,7	646,6	690,6
<i>Blandningar för nötkreatur</i>					
Havre, korn	95,6	131,2	104,2	109,3	148,0
Råg, vete	89,1	128,3	141,2	107,4	83,9
Annan spannmål	20,7	16,8	53,7	48,8	16,5
Kvarnprodukter	92,1	93,8	78,0	85,4	75,6
Kokos	14,9	12,4	35,3	44,8	37,7
Raps, rybs, senap	115,9	106,6	137,3	161,2	160,5
Soja	46,5	45,7	72,8	101,8	156,8
Ärter, åkerbönor, lupiner	21,5	16,9	31,5	5,1	0,6
Andra vegetabiliska					
proteinfoder	2,2	6,7	39,1	73,4	92,9
Köttfodermjöl, fiskmjöl	0,6	0,2	0,2	0,1	–
Fetter	15,5	21,2	27,7	29,0	30,6
Andra animaliska					
proteinfoder	4,7	8,5	13,3	8,9	6,5
Betmassa, melass	178,1	201,1	217,3	231,5	215,5
Mineralråvaror	17,3	18,0	20,9	19,5	20,0
Övriga råvaror	88,6	108,2	126,0	80,4	130,1
Summa	803,3	915,6	1 098,5	1 106,6	1 175,2
<i>Blandningar för häst m.fl.</i>					
	36,8	45,3	61,8	51,3	58,4

Källa: Statens jordbruksverk.

Drivmedel, eldningsolja

Förbrukningen av drivmedel

En undersökning av förbrukningen av drivmedel och eldningsolja i jordbruket genomfördes avseende 1994. Som framgår av diagram 6.13 var den totala drivmedelsförbrukningen i jordbruket på samma nivå 1994 som 1966–69, medan man kan notera en viss minskning i förbrukningen tidigare under perioden. Under perioden från 1960–1994 har åkerarealen minskat med ca 15 % och antalet jordbruksföretag med närmare 55 %. Antalet traktorer och skördetröskor har ökat väsentligt under samma period, liksom kapaciteten per maskin (se kapitel 5).

Av diagrammet framgår tydligt hur snabb övergången till dieseldrift varit. År 1960 stod diesel endast för 40 % av den totala förbrukningen, medan fotogen svarade för ungefär lika mycket och bensin för ca 20 %. Redan år 1972 svarade diesel för nära 90 % av drivmedelsförbrukningen.

Till skillnad från tidigare undersökningar har det i 1994 och 1989 års undersökning inte samlats in några uppgifter om fotogenförbrukning. Användningen av fotogen som drivmedel är försumbar. Förbrukningen av bensin i jordbruket är svår att avgränsa och redovisningen begränsas till en uppskattning på

riksnivå. För 1994 uppskattades bensinförbrukningen inom jordbruket i hela riket till ca 11 miljoner liter, vilket kan jämföras med 14 miljoner liter för 1989.

Som redan påpekats dominerar dieselloja helt som drivmedel. År 1994 förbrukades knappt 290 miljoner liter dieselloja som drivmedel i jordbruket.

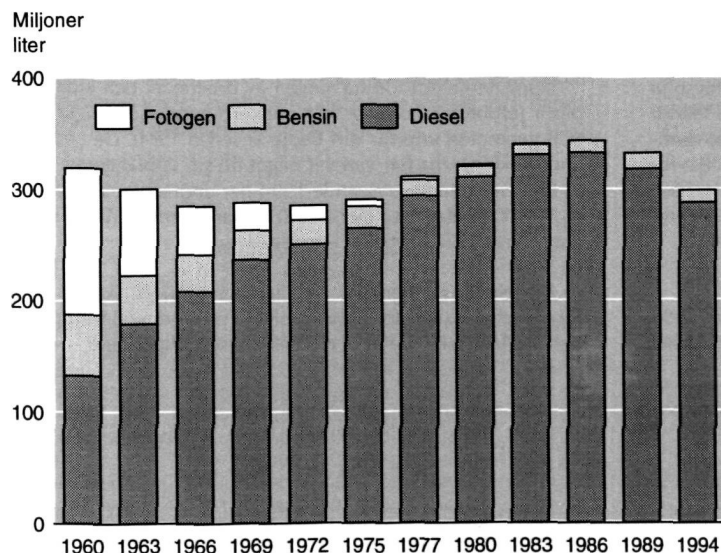
För hela riket låg drivmedelsförbrukningen på 104 liter dieselloja/ha åker i genomsnitt. (Man måste då komma ihåg att drivmedelsförbrukningen för traktorer som tillfälligt använts t.ex. i skogsbruket ingår i den i tabell 6.14 redovisade drivmedelsförbrukningen.)

Den högsta drivmedelsförbrukningen, 130 liter/ha, redovisades i Götalands södra slättbygder medan Mellersta Sveriges skogsbygder låg lägst med 91 liter/ha. De höga siffrorna i slättbygden beror till stor del på hög andel grödor som kräver mycket maskintid, t.ex. potatis och sockerbetor samt vallar med kort liggtid.

Diagram 6.13

Förbrukningen av drivmedel i jordbruket 1960–1994. Miljoner liter

Consumption of motor fuel in agriculture in 1960–1994. Millions of litres

Källa : SCB, förbrukning av drivmedel och eldningsolja i jordbruket.

Tabell 6.14**Förbrukning av drivmedel samt olja för uppvärmning i jordbruket under 1994.
1000-tals liter***Consumption of motor fuel and fuel oil in agriculture in 1994. 1 000 litres*

Område, storleksgrupp	Drivmedel	Olja för uppvärmning ¹		Summa
	Dieselolja	Eldnings- olja	Diesel- olja	
<i>Produktionsområden</i>				
Götalands södra slättbygder	45 300	5 800	1 200	7 000
" mellanbygder	41 600	3 800	600	4 500
" norra slättbygder	43 600	9 900	1 900	11 800
Svealands slättbygder	54 100	12 300	1 700	14 000
Götalands skogsbygder	54 300	6 200	700	6 900
Mellersta Sveriges skogsbygder	18 400	1 500	300	1 800
Nedre Norrland	16 800	1 000	300	1 300
Övre Norrland	13 600	800	200	1 000
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>				
2,1 – 5,0	7 100	..	..	..
5,1 – 10,0	14 200	..	..	..
10,1 – 20,0	29 200	1 400	300	1 700
20,1 – 30,0	28 800	1 300	600	1 900
30,1 – 50,0	54 200	3 900	1 300	5 200
50,1 – 100,0	79 100	10 600	2 500	13 100
Över 100,0	75 100	19 600	22 00	21 800
<i>Hela riket</i>	287 700	41 400	7 000	48 400

1) Förbrukning till bostäder och växthus ingår ej.

Källa: SCB, lantbruksregistret (Energiundersökning för jordbruket, urvalsundersökning omfattande 10 800 jordbruksföretag).

Förbrukningen av eldningsolja

År 1994 förbrukades i jordbruket 41 miljoner liter eldningsolja (förbrukningen till bostäder och växthus ingår inte). Härtill kommer användning av 7 miljoner liter dieselolja för uppvärmning, dvs. sammanlagt användes 48 miljoner liter olja för uppvärmning. Motsvarande siffra för 1989 var 54 miljoner liter. Uppgifterna i tabellerna är när detta skrivs preliminära. Definitiva siffror publiceras i SM. Se annan publicering nedan.

Annan publicering

Förbrukning av drivmedel och eldningsolja i jordbruket 1994 samt antal cisterner och lagringskapacitet den 31 december 1994. SCB, Statistiska meddelanden E 21 SM 9501.

Uppgifterna om förbrukningen av drivmedel och eldningsolja i jordbruket kommer från stickprovsundersökningar som SCB genomfört ungefär vart tredje år sedan 1960. De enskilda undersökningarna har varierat något till sin uppläggning.

Undersökningen avseende 1994 har utförts på ett urval om ca 10 800 företag med mer än 2,0 hektar åkermark. Urvalet har dragits från LBR. Bortfallet i undersökningen avseende 1994 är ca 9 %.

Medelfelen i undersökningen är relativt små på riksnivå (1 % för diesel och 8 % för eldningsolja). För produktionsområden och storleksgrupper ligger medelfelen betydligt högre.

7 Växtodling

I kapitel 7 redovisas statistik över åkerarealens användning och skördar. I avsnittet om åkerarealens användning lämnas uppgifter bl.a. om arealen av olika grödor och antal företag med odling av respektive gröda. I avsnitten om skördar lämnas uppgifter om hektar- och totalskördar för slättevall (första skörd), spannmål, oljeväxter, potatis och sockerbetor.

Kapitlet innehåller avsnitt om

- Åkerarealens användning
- Hektarskördar
- Totalskördar
- Så- och skördetidpunkter

Åkerarealens användning

Uppgifter om åkerarealens användning erhålls årligen genom lantbruksregistret. 1996 baseras statistiken på uppgifter från ett urval av lantbruksföretag (ca 25 000 företag). Tidigare år har statistiken baserats på totalundersökningar.

Arealens fördelning på olika grödgrupper 1996 framgår av tabell 7.1 och diagram 7.2. Variationerna mellan åren för vissa grödgrupper kan vara stora. Arealen brödsädd har ökat med 22 procent, främst beroende på att höstvetearealen ökat med 31 procent. Odlingen av vårkorn och rågvetet har ökat något, vilket huvudsakligen svarar för den ökade arealen fodersäd.

Baljväxtarealen har ökat med nästan 30 procent. Arealen slättevall och grönfoder är i stort sett oförändrad medan arealen betesvall minskat med 11 procent. Matpotatisarealen är i stort sett oförändrad till skillnad från arealen fabrikspotatis som ökat med 23 procent. Odlingen av sockerbetor har ökat med 3 procent.

Den totala arealen åkermark har ökat med 44 900 hektar. Det förklaras främst av att 1996 ingår även företag med mindre än 0,3 hektar åkermark i redovisningen.

Avsnittet innehåller uppgifter om

- Grödfördelning
- Höstsådda arealer
- Potatisarealen fördelad efter odlingsstorlek
- Träda, outnyttjad åker m.m.
- Höst- eller vinterbevuxen åkermark, ekologisk odling

Tabell 7.1

Åkerarealens användning 1996. Hektar

Use of arable land in 1996. Hectares

Gröda	1993	1994	1995	1996
Brödsädd	350 800	290 800	301 100	368 100
Fodersädd	802 400	882 400	803 400	848 100
Baljväxter	19 100	16 900	21 200	27 200
Vall och grönfoderv.	1 085 700	1 094 200	1 058 900	1 019 700
Potatis	36 300	33 000	35 000	36 600
Sockerbetor	51 300	53 400	57 500	59 200
Raps och rybs	145 500	128 500	104 600	65 400
Övriga växtslag ¹	52 200	52 800	46 400	49 900
Träda	56 000	52 900	278 600	268 700
Ej utnyttjad åkermark	180 500	175 300	59 800	68 500
Summa åkermark	2 779 700	2 780 100	2 766 600	2 811 500

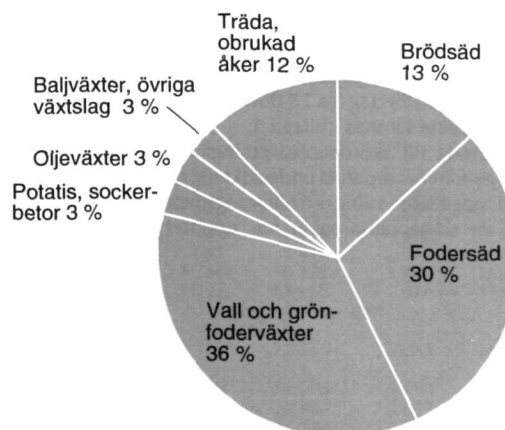
1) Till övriga växtslag har räknats frövall, oljelin, energiskog, trädgårdsväxter och "andra växtslag".

Källa: SCB, lantbruksregistret, fr.o.m. 1996 urvalsbaseade uppgifter.

Diagram 7.2

Åkerarealens användning 1996

Use of arable land in 1996

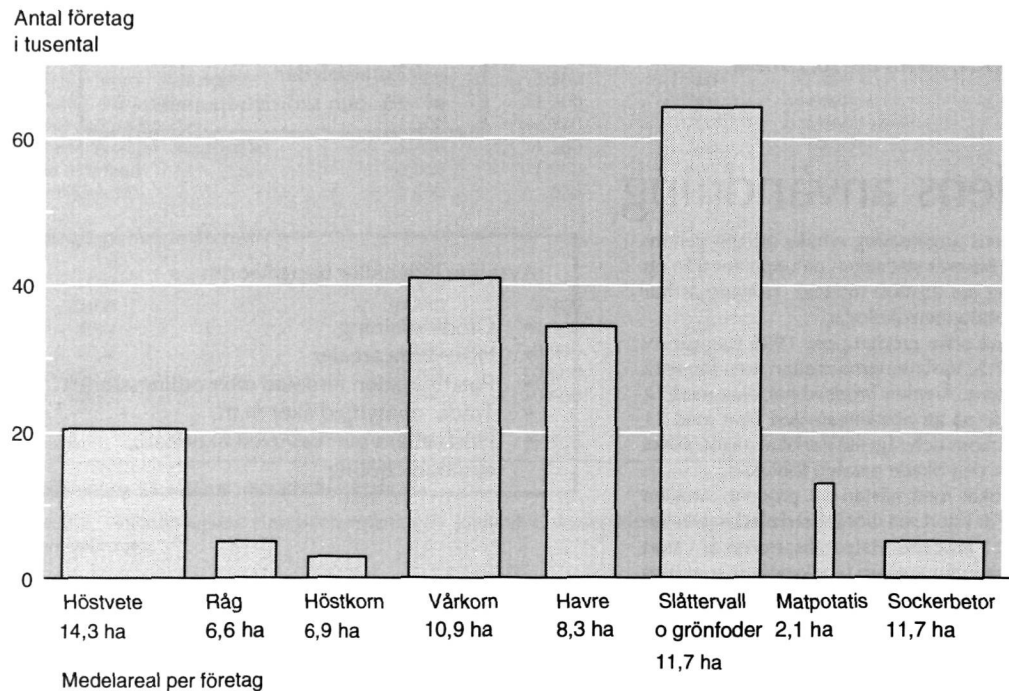
Källa: SCB, lantbruksregistret.

I diagram 7.3 nedan redovisas antal företag med odling av vissa grödor 1996 samt genomsnittliga arealer per företag för dessa grödor.

Diagram 7.3

Odlingen av vissa grödor 1996. Antal företag och genomsnittliga arealer per företag

Cultivation of certain crops in 1996. Number of holdings and areas per holding

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Uppgifter om åkerarealens användning erhålls årligen sedan 1968 från lantbruksregistret. 1996 baseras statistiken på ett urval av lantbruksföretag (ca 25 000 företag). En beskrivning av lantbruksregistret lämnas i bilaga 3.

I anslutning till skördeuppskattningarna (se beskrivning i bilaga 4) genomförs separata undersökningar om bl.a. höstsådda arealer. Uppgiftsinsamling om bärgningsmetoder och åldersfördelning för slåttervallsarealen har upphört och uppgifterna

publicerades senast i 1993 års årsbok.

Skördeuppskattningarna genomförs på ett slumpmässigt urval av företag som har mer än 5,0 hektar åkerareal. I det följande redovisas resultat från dessa undersökningar. Redovisningen är upplagd så att resultat för olika s.k. grödgrupper lämnas var för sig. De grödgrupper som förekommer är: brödsäd, fodersäd, baljväxter, oljeväxter, vall, potatis och sockerbeter samt träda, outnyttjad åker m.m.

Spannmål

Av tabell 7.4 framgår att totala brödsädesarealen 1996 var ca 368 000 hektar. Av den arealen utgjorde höstveten nästan 80 %.

Den genomsnittliga arealen höstveten per företag är högst för Östergötlands län med 21,7 hektar följt av Södermanlands län med 20,2 hektar samt Malmöhus län med 17,4 hektar.

Tabell 7.4

Brödsäd 1996. Arealer och antal företag med odling

Bread grain in 1996. Areas and number of holdings with cultivation

Område; storleksgrupp	Höstvete		Vårvete		Råg		Summa brödsäd Areal, hektar
	Areal, hektar	Antal företag	Areal, hektar	Antal företag	Areal, hektar	Antal företag	
<i>Län</i>							
Stockholms	12 114	729	1 532	155	951	112	14 597
Uppsala	20 280	1 309	3 594	303	1 186	183	25 059
Södermanlands	22 187	1 096	3 014	279	1 243	152	26 444
Östergötlands	46 049	2 122	3 560	365	4 389	527	53 998
Jönköpings	666	124	..	..	131	54	825
<i>Kronobergs</i>	444	115	..	..	194	81	706
Kalmar	8 992	915	377	57	1 941	389	11 311
Gotlands	6 346	817	601	105	1 830	365	8 777
Blekinge	2 470	355	1 045	97	1 058	211	4 573
Kristianstads	18 009	1 329	3 715	394	4 273	611	25 997
<i>Malmöhus</i>	57 492	3 311	10 514	775	6 471	754	74 477
Hallands	10 062	1 191	834	101	928	212	11 824
Göteborgs o Bohus	3 592	649	444	116	..	..	4 107
Älvsborgs	10 631	996	..	188	808	163	12 697
Skaraborgs	49 705	3 223	2 803	308	5 715	776	58 223
<i>Värmlands</i>	3 580	317	402	29	334	..	4 316
Örebro	6 542	650	4 640	355	1 065	191	12 246
Västmanlands	11 621	875	3 780	393	780	117	16 181
Kopparbergs	1 099	237	..	..	..	..	1 286
Gävleborgs	..	..	..	..	..	..	..
<i>Västernorrlands</i>	..	..	..	..	..	..	..
Jämtlands	..	..	..	..	..	..	..
Västerbottens	..	..	..	..	..	..	..
Norrbottnens	..	..	..	..	..	..	..
<i>Produktionsområden</i>							
Götalands södra slättbygder	67 086	4 040	12 408	955	6 469	858	85 964
" mellanbygder	28 612	2 904	4 328	476	8 724	1 383	41 663
" norra slättbygder	96 764	5 419	6 654	660	9 749	1 232	113 167
Svealands slättbygder	74 612	4 749	16 192	1 441	5 184	732	95 987
Götalands skogsbygder	18 414	2 517	1 537	404	2 411	610	22 362
Mellersta Sveriges skogsbygder	6 563	736	1 272	186	981	238	8 817
Nedre Norrland	119	..	..	..	..	..	159
Övre Norrland	..	..	..	..	..	..	..
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>							
2,1 - 5,0	415	215	..	..	..	..	596
5,1 - 10,0	2 189	844	..	154	581	275	2 961
10,1 - 20,0	12 276	2 490	1 188	362	2 143	673	15 607
20,1 - 30,0	17 070	2 823	1 613	404	2 416	692	21 099
30,1 - 50,0	33 587	4 330	4 019	667	4 414	917	42 020
50,1 - 100,0	81 476	6 076	11 607	1 288	10 221	1 446	103 304
Över 100,0	145 156	3 667	23 707	1 202	13 669	976	182 532
<i>Hela riket</i>							
1996	292 170	20 443	42 392	4 125	33 558	5 073	368 120
1995	222 304	16 619	39 076	3 869	39 693	5 499	301 073
1994	212 095	16 412	39 722	3 803	38 957	5 653	290 774
1993	271 818	20 374	32 581	3 562	46 390	6 970	350 789
1992	233 678	18 191	36 647	3 992	34 597	5 657	304 922
1991	225 331	18 480	33 387	4 080	43 239	7 207	301 957

Källa: SCB, lantbruksregistret, fr.o.m. 1996 urvalsbaserade uppgifter.

Hösten 1996 såddes 299 600 hektar vete och 30 800 hektar råg. Arealen höstvetete är 5 % mindre än förra året men ca 15 % större än genomsnittet för de senaste fem åren.

Sådden av höstråg är 20 % mindre än såväl förra året som femårsgenomsnittet.

Uppgifterna om höstsådda arealer avser företag med mer än 5,0 hektar åker. Odling av höstsådd brödsäd, fodersäd och höstsådda oljeväxter på företag med 2,1–5,0 hektar åker omfattar vanligtvis cirka 0,3 % av den totala höstsådda arealen, vilket för 1996 motsvarar cirka 1 500 hektar.

Uppgifterna om höstsådda arealer är ej jämförbara med lantbruksregistrets uppgifter om arealer till skörd året därpå, vilket till en del beror på att utvintringen är beaktad i lantbruksregistrets uppgifter.

Tabell 7.5**Höstsådda arealer av höstvetete och höstråg 1996. Hektar¹***Autumn-sown areas of wheat and rye in 1996. Hectares*

Område	Höstvetete	Höstråg
<i>Län</i>		
Stockholms	12 700	..
Uppsala	19 900	900
Södermanlands	21 500	..
Östergötlands	51 800	4 300
Jönköpings	..	..
Kronobergs	..	..
Kalmar	9 300	1 200
Gotlands	6 400	1 700
Blekinge	2 100	..
Kristianstads	15 900	3 300
Malmöhus	58 900	5 500
Hallands	8 700	900
Göteborgs o Bohus	3 500	..
Älvsborgs	12 500	..
Skaraborgs	53 100	6 300
Värmlands	3 800	..
Örebro	6 700	..
Västmanlands	10 300	..
Kopparbergs	..	..
Gävleborgs	..	..
Västernorrlands	..	..
Jämtlands	..	..
Västerbottens	..	..
Norrbottnens	..	..
<i>Produktionsområde</i>		
Götalands södra slättbygder	66 900	5 000
" mellanbygder	27 300	7 800
" norra slättbygder	106 900	10 100
Svealands slättbygder	73 400	4 600
Götalands skogsbygder	19 800	1 700
Mellersta Sveriges skogsbygder	5 100	..
Nedre Norrland	..	..
Övre Norrland	..	..
<i>Hela riket²</i>		
1996	299 600	30 800
1995	318 400	39 700
1994	228 100	46 500
1993	226 400	39 000
1992	269 500	43 800
1991	235 000	34 100

1) Arealskattningar vars medelfel överstiger 35 % redovisas ej (...).

2) Exklusive arealer i de fyra nordligaste länen.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Arealen höstsått korn 1996 har minskat kraftigt jämfört med föregående år, medan arealen rågvete ökat med drygt 10 %. Rågvete är en relativt ny gröda i Sverige och ökar för varje år. Efter höstvetete är numera rågvete den största höstsådda grödan.

Uppgifterna om höstsådda arealer avser företag med mer än 5,0 hektar åker.

Tabell 7.6**Höstsådda arealer av höstkorn och rågvete 1996. Hektar¹***Autumn-sown areas of barley and rye wheat in 1996. Hectares*

Område	Höstkorn	Rågvete
<i>Produktionsområden</i>		
Götalands södra slättbygder	6 700	9 900
" mellanbygder	5 700	18 800
" norra slättbygder	..	15 700
Svealands slättbygder	..	9 700
Götalands skogsbygder	..	11 800
Mellersta Sveriges skogsbygder	..	1 300
Nedre Norrland	..	..
Övre Norrland	..	..
<i>Hela riket²</i>		
1996	13 800	67 200
1995	21 200	59 900
1994	21 700	45 200
1993	24 500	44 100
1992	32 800	34 300
1991	10 700	19 400

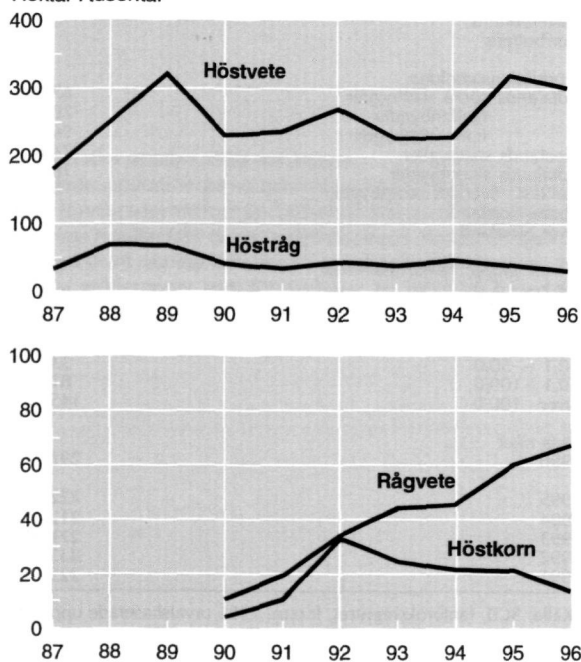
1) Arealskattningar vars medelfel överstiger 35 % redovisas ej (...).

2) Exklusive arealer i de fyra nordligaste länen.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Diagram 7.7**Höstsådda arealer av höstvetete, höstråg, rågvete och höstkorn 1987–1996***Autumn-sown areas of winter wheat, winter rye, rye wheat and winter barley 1987–1996*

Hektar i tusental

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Tabell 7.8

Fodersäd 1996. Arealer och antal företag med odling

Coarse grain in 1996. Areas and number of holdings with cultivation

Område; storleksgrupp	Höstkorn		Vårkorn		Havre		Rågvete		Blandsäd		Summa fodersäd Areal, hektar
	Areal, hektar	Antal företag	Areal, hektar	Antal företag	Areal, hektar	Antal företag	Areal, hektar	Antal företag	Areal, hektar	Antal företag	
<i>Län</i>											
Stockholms	..	..	13 812	916	10 635	1 038	1 453	120	984	99	27 119
Uppsala	378	40	43 383	2 068	13 174	1 593	2 229	211	2 223	271	61 387
Södermanlands	..	..	19 759	1 335	21 106	1 563	1 842	199	962	111	43 794
Östergötlands	764	96	24 250	2 008	18 433	2 024	8 780	821	3 576	400	55 802
Jönköpings	227	79	10 082	1 965	11 221	2 099	947	195	2 070	338	24 547
Kronobergs	..	..	5 446	1 173	5 784	1 080	788	190	1 018	188	13 060
Kalmar	2 465	382	17 530	2 027	7 227	1 222	4 808	706	1 486	233	33 517
Gotlands	1 716	334	16 219	1 429	2 072	557	6 024	877	375	65	26 407
Blekinge	430	86	4 596	757	1 188	321	1 234	254	..	..	7 540
Kristianstads	5 446	748	31 273	3 138	3 726	767	6 150	899	657	149	47 253
Malmöhus	8 087	943	57 075	4 298	5 265	940	6 546	998	913	91	77 887
Hallands	556	84	24 292	2 640	14 549	2 322	4 936	796	1 271	209	45 605
Göteborgs o Bohus	..	..	5 951	1 055	10 002	1 866	430	120	1 548	278	17 970
Älvsborgs	..	61	18 306	2 732	25 985	3 533	1 971	403	1 976	298	48 548
Skaraborgs	611	114	26 987	2 606	56 903	5 188	10 053	1 325	7 941	613	102 494
Värmlands	..	..	14 737	1 271	14 766	1 353	428	42	815	136	30 950
Örebro	..	..	19 357	1 410	22 582	1 790	1 405	171	335	51	43 908
Västmanlands	..	..	28 907	1 485	22 165	1 678	1 527	134	818	97	53 630
Kopparbergs	..	..	17 035	1 502	5 551	977	..	..	582	100	23 189
Gävleborgs	..	..	16 143	1 702	7 783	1 442	..	..	1 003	201	25 000
Västernorrlands	..	..	7 589	993	787	242	..	..	961	224	9 358
Jämtlands	..	..	3 421	544	..	153	..	..	671	101	4 780
Västerbottens	..	..	16 380	1 630	1 368	327	..	..	1 481	222	19 232
Norrbottnens	..	..	3 973	429	626	124	..	..	470	77	5 097
<i>Produktionsområden</i>											
Götalands södra slättbygder	8 632	946	71 149	5 199	13 769	2 019	9 612	1 371	1 211	176	104 374
" mellanbygder	8 738	1 371	57 824	5 615	7 121	1 653	16 514	2 391	1 498	226	91 694
" norra slättbygder	1 282	189	49 994	4 372	76 299	7 116	17 015	1 904	9 281	777	153 872
Svealands slättbygder	1 067	172	129 426	7 261	93 004	7 613	8 584	825	5 695	673	237 776
Götalands skogsbygder	1 918	444	58 447	10 058	58 765	10 439	8 417	1 797	9 641	1 584	137 188
Mellersta Sveriges skogsbygder	423	56	34 239	3 456	26 020	3 363	1 424	182	2 273	303	64 379
Nedre Norrland	..	..	24 874	3 033	6 586	1 523	..	..	2 580	531	34 137
Övre Norrland	..	..	20 549	2 117	2 024	473	..	..	2 051	318	24 654
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>											
2,1 - 5,0	..	..	2 256	1 334	2 811	1 669	..	..	195	192	5 527
5,1 - 10,0	390	156	9 310	3 655	8 675	3 431	579	257	893	436	19 847
10,1 - 20,0	1 449	429	34 447	8 113	29 657	7 193	3 919	1 173	1 937	672	71 409
20,1 - 30,0	1 551	421	39 364	6 310	31 409	5 441	3 865	1 071	3 942	739	80 131
30,1 - 50,0	3 812	718	81 534	8 833	53 350	6 740	8 942	1 870	7 456	1 104	155 095
50,1 - 100,0	6 666	873	136 518	8 832	81 944	6 609	20 044	2 570	11 266	1 025	256 437
Över 100,0	7 995	484	143 074	4 034	75 742	3 116	24 277	1 470	8 541	419	259 629
<i>Hela riket</i>											
1996	22 061	3 179	446 503	41 111	283 588	34 198	61 694	8 493	34 230	4 587	848 075
1995	26 220	3 644	427 155	41 047	278 322	34 503	44 577	6 275	27 124	4 280	803 398
1994	29 536	3 951	443 489	41 169	341 415	37 202	42 527	6 335	25 421	4 055	882 388
1993	36 983	4 908	383 454	40 680	321 961	37 810	35 330	5 712	24 635	4 200	802 363
1992	..	..	454 097 ¹	44 471 ¹	360 859	40 302	..	..	47 420 ²	6 915 ²	862 376
1991	..	..	490 896 ¹	47 363 ¹	364 272	41 156	..	..	40 337 ²	6 268 ²	895 505

1) Inklusive höstkorn.

2) Inklusive rågvete.

Källa: SCB, lantbruksregistret, fr.o.m. 1996 urvalsbaserade uppgifter.

Fr.o.m. 1993 särredovisas höstkorn och rågvete. Av fodersäden svarar korn för 55 % av arealen, havre för nästan 34 %, rågvete för 7 % och blandsäd för 4 %. Fodersädens andel av den totala åkerarealen är 30 %.

Den genomsnittliga arealen havre per företag 1996 är högst för Södermanlands län med 13,5 hektar följt av Västmanlands län med 13,2 hektar och Örebro län 12,6 hektar.

Baljväxter

Av tabell 7.9 framgår att totala baljväxtarealen 1996 var drygt 27 000 hektar, vilket är en ökning med nästan 30 % jämfört med 1995.

Tabell 7.9

Baljväxter 1996. Arealer och antal företag med odling

Leguminous plants in 1996. Areas and number of holdings with cultivation

Område; storleksgrupp	Kokärter, foderärter, vicker och åkerbönor		Konservärter		Bruna bönor		Summa baljväxter Areal, hektar
	Areal, hektar	Antal företag	Areal, hektar	Antal företag	Areal, hektar	Antal företag	
<i>Län</i>							
Stockholms	748	88	—	—	—	—	748
Uppsala	1 368	239	—	—	—	—	1 368
Södermanlands	2 161	227	—	—	—	—	2 161
Östergötlands	3 895	459	—	—	—	—	3 895
Jönköpings	..	..	—	—	—	—	..
<i>Kronobergs</i>	..	..	—	—	—	—	..
Kalmar	687	100	..	..	689	97	1 450
Gotlands	521	104	—	—	—	—	521
Blekinge	..	..	—	—	—	—	..
Kristianstads	791	126	647	49	—	—	1 438
<i>Malmöhus</i>	1 315	185	5 745	384	—	—	7 061
Hallands	665	139	420	33	—	—	1 085
Göteborgs o Bohus	302	..	—	—	—	—	302
Älvsborgs	337	84	688	65	—	—	1 026
Skaraborgs	1 931	282	1 246	83	—	—	3 177
<i>Värmlands</i>	288	39	—	—	—	—	288
Örebro	799	103	—	—	—	—	799
Västmanlands	1 582	192	—	—	—	—	1 582
Kopparbergs	..	..	—	—	—	—	..
Gävleborgs	..	..	—	—	—	—	..
<i>Västernorrlands</i>	—	—	—	—	—	—	—
Jämtlands	—	—	—	—	—	—	—
Västerbottens	—	—	—	—	—	—	—
Norrbottnens	—	—	—	—	—	—	—
<i>Produktionsområden</i>							
Götalands södra slättbygder	1 869	301	5 557	375	—	—	7 426
" mellanbygder	1 739	276	842	59	689	97	3 270
" norra slättbygder	5 513	685	1 921	145	—	—	7 434
Svealands slättbygder	6 689	845	—	—	—	—	6 689
Götalands skogsbygder	1 099	297	501	43	—	—	1 600
Mellersta Sveriges skogsbygder	778	129	—	—	—	—	778
Nedre Norrland	—	—	—	—	—	—	—
Övre Norrland	—	—	—	—	—	—	—
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>							
2,1 – 5,0	..	..	..	..	..	..	..
5,1 – 10,0	..	..	..	..	..	..	..
10,1 – 20,0	577	249	..	..	..	..	1 016
20,1 – 30,0	663	187	..	..	..	..	830
30,1 – 50,0	1 534	374	725	72	..	..	2 413
50,1 – 100,0	5 072	786	2 297	211	253	42	7 622
Över 100,0	9 650	804	5 202	280	271	18	15 123
<i>Hela riket ¹</i>							
1996	17 713	2 540	8 821	621	690	98	27 225
1995	11 959	1 871	8 578	..	709	..	21 246
1994	6 598	1 281	9 051	..	1 227	..	16 876
1993	8 720	1 786	9 126	..	1 265	..	19 111
1992	14 059	2 703	..	..	..	..	..
1991	23 327	4 150	..	..	..	..	..

1) 1993 var första året som separata uppgifter om konservärter och bruna bönor insamlades.

Källa: SCB, lantbruksregistret, fr.o.m. 1996 urvalsbaserade uppgifter.

Oljeväxter

Den odlade arealen raps och rybs har minskat med drygt en tredjedel jämfört med 1995. Arealen höstraps är 61 % lägre, huvudsakligen som en följd av den stränga vintern. Av landets nästan 22 000 hektar höstraps odlas ca 14 500 hektar i Malmö-

hus län. Odlingen av höstrybs har minskat under en följd av år och är nu drygt 800 hektar. Arealen oljelin har ökat med drygt 70 % jämfört med 1995 och uppgår nu till 7 400 hektar totalt i riket.

Tabell 7.10

Oljeväxter 1996. Arealer och antal företag med odling

Oleiferous plants in 1996. Areas and number of holdings with cultivation

Område; storleksgrupp	Höstraps		Vårrops		Höstrybs		Vårrys		Summa raps och rybs Areal, hektar	Oljelin	
	Areal, hektar	Antal företag	Areal, hektar	Antal företag	Areal, hektar	Antal företag	Areal, hektar	Antal företag		Areal, hektar	Antal företag
<i>Län</i>											
Stockholms	..	..	982	99	..	..	1 497	99	2 509	..	..
Uppsala	..	..	2 110	197	..	..	2 063	184	4 292	..	..
Södermanlands	..	..	971	79	..	..	3 468	252	4 565	319	38
Östergötlands	437	45	3 143	275	..	..	5 358	480	8 953	1 774	180
Jönköpings	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
Kronobergs	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
Kalmar	1 181	175	581	108	..	..	..	..	2 223	..	61
Gotlands	1 798	348	509	99	..	..	535	113	2 914	..	..
Blekinge	..	..	198	33	..	..	..	..	254	..	..
Kristianstads	3 479	457	1 234	189	..	..	404	46	5 212	..	..
Malmöhus	14 510	1 346	3 662	397	..	..	2 135	204	20 400	364	35
Hallands	..	..	448	71	..	..	676	96	1 131	148	30
Göteborgs o Bohus	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
Älvsborgs	..	..	481	98	..	..	671	94	1 185	477	59
Skaraborgs	..	..	1 774	200	..	..	3 083	305	5 127	1 043	96
Värmlands	..	..	..	..	..	..	192	..	270	..	..
Örebro	..	..	662	88	..	..	863	107	1 568	1 044	148
Västmanlands	..	..	2 017	211	..	..	1 702	163	3 743	408	63
Kopparbergs	..	..	..	..	..	..	427	61	457	..	..
Gävleborgs	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
Västernorrlands	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
Jämtlands	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
Västerbottens	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
Norrbottnens	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
<i>Produktionsområden</i>											
Götalands södra slättbygder	13 605	1 277	3 745	410	..	..	2 856	292	20 356	390	55
" mellanbygder	7 167	1 008	2 153	386	..	..	782	153	10 193	576	88
" norra slättbygder	459	50	4 805	518	..	..	8 176	770	13 671	3 128	295
Svealands slättbygder	..	..	6 672	662	..	..	9 593	815	16 602	2 474	280
Götalands skogsbygder	329	75	1 225	172	..	..	1 341	151	3 033	..	83
Mellersta Sveriges skogsbygder	..	..	375	45	..	..	1 089	155	1 506	375	52
Nedre Norrland	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
Övre Norrland	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>											
2,1 – 5,0	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
5,1 – 10,0	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
10,1 – 20,0	705	183	568	167	..	..	560	140	1 832	..	..
20,1 – 30,0	1 129	253	713	186	..	..	966	216	2 971	..	..
30,1 – 50,0	3 367	588	2 327	435	..	..	2 013	354	7 749	880	141
50,1 – 100,0	6 784	842	4 974	716	284	43	6 217	768	18 259	1 840	269
Över 100,0	9 673	514	10 330	649	322	22	13 990	811	34 315	4 229	287
<i>Hela riket</i>											
1996	21 737	2 444	18 976	2 193	811	110	23 869	2 344	65 394	7 407	879
1995	56 084	5 316	23 311	2 670	1 587	205	23 661	2 450	104 643	4 288	..
1994	46 035	5 038	53 033	5 326	1 746	253	27 647	2 998	128 461	3 008	..
1993	74 460	7 248	46 203	4 819	2 455	354	22 370	2 564	145 488	..	..
1992	51 364	5 524	56 519	6 288	3 145	466	26 366	3 076	137 394	..	..
1991	75 724	8 026	41 046	4 793	8 089	1 155	26 362	3 160	151 221	..	..

Källa: SCB, lantbruksregistret, fr.o.m. 1996 urvalsbaserade uppgifter.

Sådden av höstraps är 40 % mindre än 1995 och har halverats i jämförelse med femårsgenomsnittet.

Höstrybs har såtts i mycket begränsad omfattning och främst i Svealands slättbygder.

Uppgifterna om höstsådda arealer avser företag med mer än 5,0 hektar åker.

Odling av oljeväxter förekom i Sverige redan på 1800-talet. Oljan användes då i första hand till belysning. För detta ändamål blev den emellertid omkring sekelskiftet ersatt av billigare mineraloljor. Därmed upphörde också odlingen av oljeväxter. Under första världskrigets avspärning kom odlingen återigen tillfälligt igång. Men först från och med andra världskriget har oljeväxterna blivit en ständigt återkommande gröda i landets växtodling.

Oljan används bl.a. som råmaterial vid framställning av matfett, tvål och såpa. Vid utvinningen av olja erhålls som biprodukt oljekraftfoder.

Tabell 7.11

Höstsådda arealer av raps och rybs 1996. Hektar¹

Autumn-sown areas of rape and turnip rape in 1996. Hectares

Område	Höstraps	Höstrybs
<i>Produktionsområden</i>		
Götalands södra slättbygder	16 200	..
" mellanbygder	5 800	..
" norra slättbygder	5 800	..
Svealands slättbygder	900	..
Götalands skogsbygder	600	..
Mellersta Sveriges skogsbygder	..	..
Nedre Norrland	..	..
Övre Norrland	..	..
<i>Hela riket²</i>		
1996	29 400	2 100
1995	49 500	2 000
1994	58 500	1 000
1993	60 300	1 000
1992	77 200	1 700
1991	55 000	2 200

1) Arealskattningar vars medelfel överstiger 35 % redovisas ej (...).

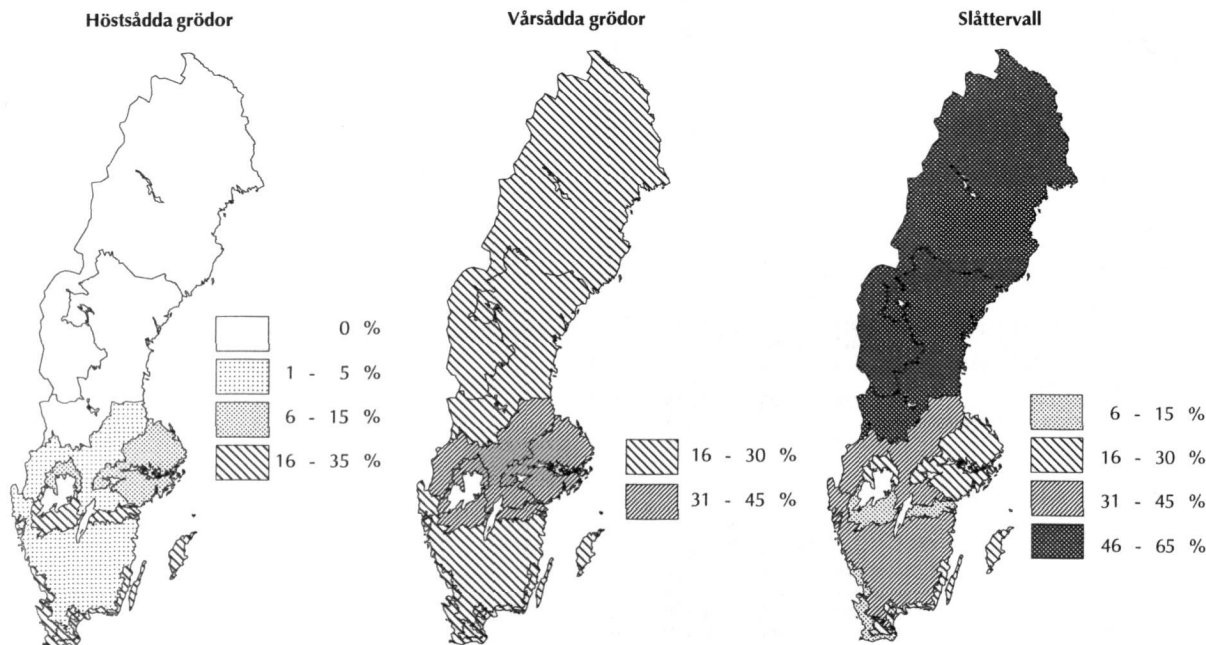
2) Exklusive arealer i de fyra nordligaste länen.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Karta 7.12

Arealen höstsådda respektive vårsådda grödor samt slättevall 1996 i procent av total åkerareal inom produktionsområden

Area of autumn-sown, spring-sown crops and ley in 1996 in percent of total area for production areas

Källa: SCB, lantbruksregistret och objektiv skördeuppskattning.

De klimatiska förutsättningarna för växtodling varierar inom landet. I karta 7.12 visas hur stora andelar av åkerarealen som

besätts med höstsådda respektive vårsådda grödor samt slättevall 1996.

Vall

Arealen slåttervall och grönfoder har minskat något jämfört med 1995. I de fyra nordligaste länen utgör dessa grödor mer än halva totala åkerarealen.

Den genomsnittliga arealen slåttervall och grönfoder per företag är 11,9 hektar. Högsta genomsnittsarealerna noteras för Norrbottens och Gotlands län med 16,5 respektive 16,0 hektar.

Tabell 7.13

Vall och grönfoder 1996. Arealer och antal företag med odling

Ley and green fodder in 1996. Areas and number of holdings with cultivation

Område; storleksgrupp	Slåttervall ¹⁾		Frövall		Betesvall		Summa vall ¹⁾
	Areal, hektar	Antal företag	Areal, hektar	Antal företag	Areal, hektar	Antal företag	Areal, hektar
<i>Län</i>							
Stockholms	19 670	1 365	..	..	8 826	985	28 515
Uppsala	26 988	2 054	..	..	8 823	1 303	35 917
Södermanlands	21 867	1 490	..	..	11 845	1 188	34 091
Östergötlands	41 090	2 807	1 368	128	10 775	1 520	53 233
Jönköpings	50 967	4 147	..	..	10 573	2 283	61 551
Kronobergs	28 155	2 692	..	..	9 466	1 799	37 649
Kalmar	53 135	3 444	..	..	13 243	2 248	66 388
Gotlands	27 401	1 711	..	..	7 902	1 133	35 383
Blekinge	11 197	1 374	..	..	4 346	954	15 558
Kristianstads	40 087	3 792	472	53	17 760	2 827	58 319
Malmöhus	28 473	3 000	1 910	160	13 033	2 233	43 416
Hallands	31 531	3 231	479	55	13 573	2 469	45 584
Göteborgs o Bohus	23 024	2 823	..	..	10 652	2 253	33 716
Älvsborgs	50 219	5 217	695	66	20 029	3 870	70 944
Skaraborgs	49 161	4 086	..	43	18 022	2 845	67 705
Värmlands	40 227	3 458	..	..	12 780	1 987	53 236
Örebro	20 778	1 891	545	54	9 186	1 414	30 509
Västmanlands	16 741	1 536	693	63	8 072	1 048	25 506
Kopparbergs	23 066	2 190	..	..	7 603	1 469	30 685
Gävleborgs	31 808	2 671	..	..	9 914	1 749	41 772
Västernorrlands	32 945	2 754	..	..	7 808	1 463	40 780
Jämtlands	32 130	2 207	..	..	6 258	1 122	38 388
Västerbottens	44 376	3 062	..	..	3 609	840	48 110
Norrbottens	27 314	1 657	..	..	3 268	673	30 622
<i>Produktionsområden</i>							
Götalands södra slättbygder	28 306	3 102	2 414	201	14 060	2 492	44 780
" mellanbygder	87 149	6 360	363	45	28 264	4 522	115 777
" norra slättbygder	66 557	5 607	2 434	201	25 231	3 902	94 222
Svealands slättbygder	107 152	8 161	1 705	147	47 277	5 797	156 135
Götalands skogsbygder	237 747	21 949	382	92	77 383	14 735	315 512
Mellersta Sveriges skogsbygder	71 940	6 612	313	83	23 993	4 190	96 246
Nedre Norrland	96 042	7 567	..	70	23 415	4 243	119 536
Övre Norrland	77 459	5 302	164	114	7 745	1 793	85 368
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>							
2,1 ~ 5,0	24 417	8 718	..	..	9 928	4 489	34 391
5,1 ~ 10,0	58 979	12 282	..	..	21 090	7 021	80 166
10,1 ~ 20,0	106 361	14 075	..	..	35 684	8 724	142 304
20,1 ~ 30,0	94 538	8 109	177	75	30 177	5 465	124 892
30,1 ~ 50,0	169 739	9 961	697	110	49 241	7 189	219 677
50,1 ~ 100,0	205 378	8 374	1 981	257	60 143	6 391	267 503
Över 100,0	112 940	3 140	4 598	290	41 105	2 395	158 643
<i>Hela riket 1996</i>	772 353	64 659	7 854	953	247 369	41 673	1 027 575
1995	782 009	65 684	7 822	1 037	276 927	42 623	1 066 758
1994	779 557	68 748	8 241	1 385	314 666	45 196	1 102 464
1993	771 231	69 055	7 863	1 395	314 458	45 528	1 093 552
1992	736 480	69 457	8 791	1 385	292 825	44 975	1 038 093
1991	729 578	69 818	10 418	1 629	239 818	42 860	979 814

1) Inklusive grönfoder.

Källa: SCB, lantbruksregistret, fr.o.m. 1996 urvalsbaserade uppgifter.

Potatis och sockerbetor

Matpotatisarealen 1996 är i stort sett oförändrad jämfört med föregående år. Odling av potatis för stärkelse har ökat med 23 % och utgör drygt 9 000 hektar. Blekinge och Kristianstads län

svarar för 77 % av denna odling. Odlingen av sockerbetor ökade med 3 % under 1996 och den genomsnittliga arealen per företag var 11,7 hektar.

Tabell 7.14

Potatis och sockerbetor 1996. Arealer och antal företag med odling

Potatoes and sugar beets in 1996. Areas and holdings with cultivation

Område; storleksgrupp	Matpotatis		Potatis för stärkelse ¹		Summa potatis Areal, hektar	Sockerbetor	
	Areal, hektar	Antal företag	Areal, hektar	Antal företag		Areal, hektar	Antal företag
<i>Län</i>							
Stockholms	187	185	..	..	187	–	–
Uppsala	508	289	..	..	508	–	–
Södermanlands	226	164	..	..	226	–	–
Östergötlands	1 691	299	..	..	1 716	–	–
Jönköpings	380	743	..	..	461	–	–
Kronobergs	385	353	..	..	446	–	–
Kalmar	745	432	882	111	1 627	2 168	135
Gotlands	821	192	..	..	821	5 041	633
Blekinge	236	278	2 903	296	3 139	1 141	137
Kristianstads	3 828	629	4 116	394	7 943	13 448	1 240
Malmöhus	4 151	659	617	114	4 768	36 638	2 761
Hallands	3 226	753	132	25	3 358	779	167
Göteborgs o Bohus	350	712	..	..	350	–	–
Älvsborgs	417	965	..	..	417	–	–
Skaraborgs	4 105	654	..	..	4 264	–	–
Värmlands	854	716	..	..	859	–	–
Örebro	1 097	356	..	..	1 172	–	–
Västmanlands	161	84	..	..	161	–	–
Kopparbergs	1 052	631	..	..	1 052	–	–
Gävleborgs	518	502	..	..	518	–	–
Västernorrlands	758	1 012	..	..	758	–	–
Jämtlands	353	775	..	..	353	–	–
Västerbottens	713	943	..	..	715	–	–
Norrbottens	815	683	..	..	816	–	–
<i>Produktionsområden</i>							
Götalands södra slättbygder	7 114	1 076	1 136	165	8 250	41 591	3 100
" mellanbygder	5 350	1 133	6 951	682	12 301	17 129	1 887
" norra slättbygder	5 067	733	184	26	5 251	–	–
Svealands slättbygder	2 371	961	..	..	2 447	–	–
Götalands skogsbygder	2 553	3 577	705	125	3 258	494	85
Mellersta Sveriges skogsbygder	1 395	1 196	..	..	1 395	–	–
Nedre Norrland	2 165	2 569	..	..	2 170	–	–
Övre Norrland	1 562	1 765	..	..	1 565	–	–
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>							
2,1 – 5,0	795	2 668	..	..	795	..	..
5,1 – 10,0	951	2 456	..	..	1 018	396	140
10,1 – 20,0	2 233	2 692	336	110	2 569	1 573	465
20,1 – 30,0	2 359	1 392	482	96	2 841	3 394	669
30,1 – 50,0	3 961	1 612	1 380	227	5 340	7 605	1 090
50,1 – 100,0	7 848	1 463	3 001	324	10 849	19 858	1 714
Över 100,0	9 430	725	3 793	209	13 223	26 336	949
<i>Hela riket</i>							
1996	27 577	13 009	9 060	1 011	36 636	59 223	5 074
1995	27 630	13 371	7 371	916	35 001	57 518	5 143
1994	25 449	14 466	7 539	968	32 988	53 353	5 308
1993	27 815	15 977	8 469	1 121	36 284	51 287	5 480
1992	30 414	16 805	8 791	1 227	39 205	47 963	5 710
1991	28 269	17 853	8 807	1 298	37 076	38 502	6 228

1) Inklusive potatis för råspnit t.o.m. 1994.

Källa: SCB, lantbruksregistret, fr.o.m. 1996 urvalsbaserade uppgifter.

Tabell 7.15 visar att det för både matpotatis och potatis för stärkelse på riksnivå endast skett små förändringar de senaste åren beträffande grödarealens fördelning på odlingar av olika storlek. Utvecklingen går mot minskad andel för de mindre odlingarna. Fram t.o.m. 1992 togs uppgifterna fram i anslutning

till objektiva skördeuppskattningarna. Därefter har uppgifterna sammanställts genom en specialbearbetning av lantbruksregistret. På grund av att lantbruksregistret fr.o.m. 1996 baseras på ett urval av lantbruksföretag är uppgifter avseende 1995 de sista som redovisas.

Tabell 7.15

Potatisarealerna fördelade efter odlingsstorlek 1995. Procent

Areas of potatoes distributed by size of cultivation in 1995. Per cent

Gröda; område	Storleksgrupp, hektar matpotatis respektive potatis för stärkelse och råsprit						
	0,5 – 1,5	1,6– 3,0	3,1– 5,0	5,1 – 10,0	10,1 – 20,0	20,1– 30,0	Över 30,0
Matpotatis							
<i>Produktionsområden</i>							
Götalands södra slättbygder	2	6	8	28	30	13	12
" mellanbygder	5	6	8	20	30	16	14
" norra slättbygder	2	3	5	16	27	19	29
Svealands slättbygder	8	6	10	15	28	11	23
Götalands skogsbygder	15	11	8	21	22	10	14
Mellersta Sveriges skogsbygder	11	7	11	20	32	6	13
Nedre Norrland	16	11	11	18	20	3	21
Övre Norrland	12	9	9	23	26	7	14
<i>Hela riket</i>							
1995	6	6	8	21	28	13	18
1994	6	7	10	21	28	13	15
1993	6	8	10	22	27	11	16
1992	4	8	11	19	29	12	18
1991	5	8	11	23	27	13	14
1990	4	9	13	25	27	11	12
Potatis för stärkelse¹⁾							
<i>Produktionsområden</i>							
Götalands södra slättbygder	3	11	18	16	31	8	13
" mellanbygder	1	4	7	25	32	13	19
" norra slättbygder	–	–	7	36	34	23	–
Svealands slättbygder	–	–	–	–	–	–	–
Götalands skogsbygder	4	10	18	38	21	10	–
Mellersta Sveriges skogsbygder	–	–	–	–	–	–	–
Nedre Norrland	–	–	–	–	–	–	–
Övre Norrland	100	–	–	–	–	–	–
<i>Hela riket</i>							
1995	1	5	9	25	31	13	17
1994	2	6	10	24	29	11	17
1993	2	6	11	25	29	11	17
1992	2	6	10	28	26	13	14
1991	3	5	11	22	31	16	12
1990	4	9	10	24	26	10	17

1) Inklusive potatis för råsprit t.o.m. 1994.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning och lantbruksregistret.

Träda, utnyttjad åker m.m.

Den totala arealen åkermark har ökat med 44 900 hektar. Ökningen förklaras främst av att 1996 ingår även företag med

mindre än 0,3 hektar utnyttjad åkermark i redovisningen. Arealen åkermark vid dessa företag 1996 skattas till ca 27 400 hektar.

Tabell 7.16**Träda, utnyttjad åker m.m. 1996. Hektar**

Bare fallow, untillied arable land etc. in 1996. Hectares

Område; storleksgrupp	Träda	Energiskog	Trädgårds- växter	Andra växtslag	Ej utnyttjad slåtter- och betesvall	Annan obrukad åker	Hela åker- arealen
<i>Län</i>							
Stockholms	13 789	836	238	..	771	2 495	92 338
Uppsala	19 485	2 930	113	591	1 133	1 501	154 728
Södermanlands	16 515	2 066	218	..	725	1 711	133 077
Östergötlands	28 502	1 457	655	..	820	1 237	212 218
Jönköpings	2 355	..	222	..	448	842	91 450
Kronobergs	2 573	..	171	..	600	1 117	56 451
Kalmar	9 725	..	1 005	..	854	999	132 083
Gotlands	5 208	..	638	..	258	..	86 938
Blekinge	2 204	..	957	..	250	236	35 957
Kristianstads	9 620	1 283	3 587	330	1 105	1 025	176 644
<i>Malmöhus</i>	22 552	1 499	3 046	507	603	2 023	295 239
Hallands	8 002	..	783	..	..	600	120 467
Göteborgs o Bohus	6 200	..	188	..	1 381	2 339	66 818
Älvsborgs	16 795	..	297	..	2 012	2 290	156 798
Skaraborgs	32 427	818	894	154	1 136	2 018	279 481
<i>Värmlands</i>	17 274	391	255	..	5 618	3 290	117 016
Örebro	14 554	2 223	444	..	801	893	110 321
Västmanlands	19 918	1 961	113	..	782	1 949	126 032
Kopparbergs	5 235	..	239	..	496	644	63 835
Gävleborgs	3 432	..	147	..	1 393	1 752	75 053
<i>Västernorrlands</i>	2 821	..	140	..	2 920	1 429	58 338
Jämtlands	1 261	..	124	..	1 321	1 079	47 311
Västerbottens	5 531	..	111	..	3 037	2 742	79 541
Norrbottnens	2 702	..	377	..	2 206	1 538	43 401
<i>Produktionsområden</i>							
Götalands södra slättbygder	25 048	1 102	4 401	694	1 269	1 819	347 465
" mellanbygder	23 015	1 658	4 887	546	1 133	2 723	326 567
" norra slättbygder	62 562	1 937	1 416	320	1 978	3 470	462 428
Svealands slättbygder	92 680	10 274	1 252	1 428	5 364	10 342	639 461
Götalands skogsbygder	30 243	..	1 643	203	5 781	7 099	529 381
Mellersta Sveriges skogsbygder	19 570	..	429	..	5 145	3 178	202 583
Nedre Norrland	7 305	..	446	..	5 614	3 653	173 254
Övre Norrland	8 257	..	488	..	5 602	4 352	130 395
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>							
2,1 - 5,0	4 614	..	874	..	5 290	3 213	55 858
5,1 - 10,0	10 113	..	1 161	..	9 209	6 956	132 551
10,1 - 20,0	24 273	..	2 010	136	7 208	7 363	278 256
20,1 - 30,0	23 557	981	1 581	79	4 310	4 585	271 369
30,1 - 50,0	38 327	1 636	1 921	666	2 070	4 987	490 386
50,1 - 100,0	72 326	3 812	3 820	737	2 119	5 024	773 512
Över 100,0	95 740	8 706	3 595	1 612	1 682	4 508	809 602
<i>Hela riket</i>							
1996	268 680	16 236	14 962	3 476	31 888	36 638	2 811 534
1995	278 633	13 575	..	20 692 ¹	22 419	37 397	2 766 641
1994	52 856	10 518	..	31 067 ¹	28 016	147 308	2 780 077
1993	56 074	8 366	..	35 925 ²	31 238	149 252	2 779 729
1992	64 894	..	..	42 705 ³	35 670	180 661	2 767 942
1991	101 714	..	..	37 881 ¹	45 933	177 067	2 789 997

1) Inklusive trädgårdsväxter.

2) Inklusive trädgårdsväxter och oljelin.

3) Inklusive trädgårdsväxter, oljelin, konservärter, bruna bönor och energiskog.

Källa: SCB, lantbruksregistret, fr.o.m. 1996 urvalsbaserade uppgifter.

Annan publicering om åkerarealens användning

Rapporter från lantbrukets företagsregister

Åkerarealens användning och trädgårdsväxter. SCB. Statistiska meddelanden (SM) J 10 senast J 10 SM 9701.

Preliminära uppgifter om åkerarealens användning. SCB. Statistiska meddelanden (SM) J 61 senast J 61 SM 9602.

Rapporter från de objektiva skördeuppskattningarna

Höststadda arealer. SCB. Statistiska meddelanden (SM) J 12 senast J 12 SM 9605.

Höst- eller vinterbevuxen åkermark

För att minska kväveläckaget från jordbruksmark finns det sedan 1992 särskilda krav på att åkermarken i Götaland skall vara bevuxen under höst och vinter. På varje lantbruk med mer än 5,0 hektar åker skall en viss minsta andel av åkern vara s.k. grön mark. För de fyra sydligaste länen är kravet att minst 60 % av åkermarken skall vara höst- eller vinterbevuxen. För övriga län i Götaland är kravet minst 50 %.

Godkända grödor för grön mark är höstsäd, höstoljeväxter, vall, sockerbetor m.fl. rotväxter, fleråriga frukt- och bärödlingsar, energiskog och fånggrödor. Från hösten 1996 får även obearbetad mark efter spannmål eller oljeväxter räknas som grön mark.

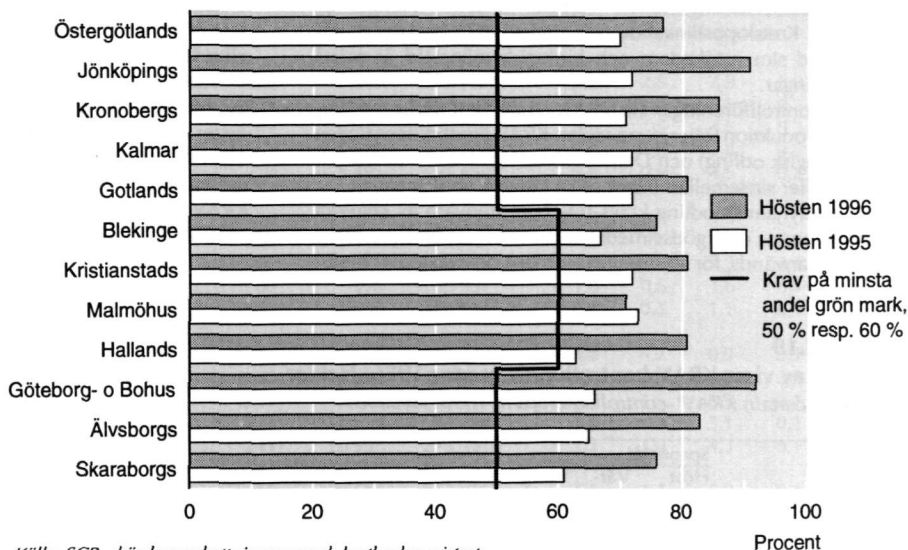
Götalandslänen uppnår 1995 och 1996 de fastställda kraven på minsta andel grön mark, vilket framgår av diagram 7.17. I och med att obearbetad mark är godkänd fr.o.m. 1996 är andelen grön mark betydligt högre hösten 1996.

Totalt för Götaland är andelen grön mark 80 % under 1996. Fördelningen mellan olika grödor och grödgrupper framgår av diagram 7.18. Vallgrödorna och höstsäd står för den största andelen av den höst- eller vinterbevuxna åkermarken. Obearbetad mark efter spannmål eller oljeväxter anges som "obearbetad stubb". Arealer som trädas enligt reglerna för EU:s arealersättning uppfyller också kraven för grön mark. Reglerna innebär att EU-trädan under hösten ligger som obearbetad mark eller är besädd med vall, fånggröda, höstsäd eller höstoljeväxter. Arealer med EU-träda som höstsås redovisas här under gruppen höstsäd eller höstoljeväxter.

Diagram 7.17

Andel höst- eller vinterbevuxen åkermark i Götaland 1995 och 1996. Procent

Proportion of autumn- or wintergrown arable land in Götaland 1995 and 1996. Percent

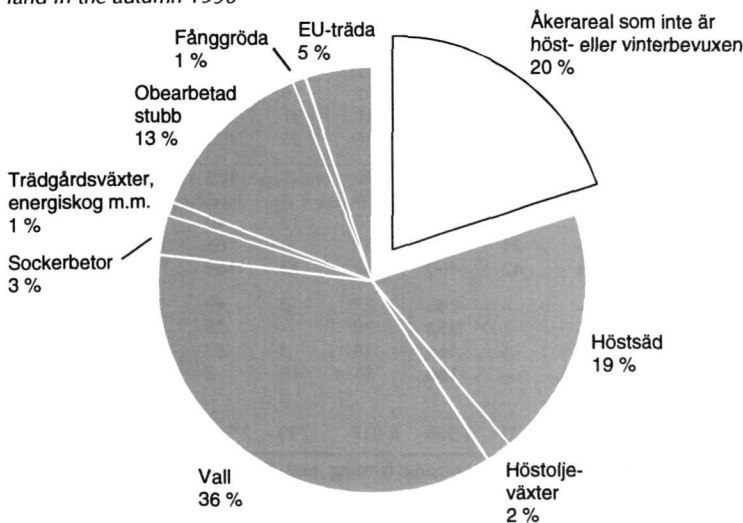

Källa: SCB, skördeuppskattningarna och lantbruksregistret.

Diagram 7.18

Höst- eller vinterbevuxen åkermark i Götaland. Andelar av den totala åkerarealen hösten 1996

Autumn- or wintergrown arable land in Götaland. Proportions of total arable land in the autumn 1996

Källa: SCB, skördeuppskattningarna och lantbruksregistret.

Ekologisk odling

Ekologisk odling (tidigare s.k. "alternativodling") är en odlingsmetod som syftar till ett naturanpassat jordbruk utan lättlösligt handelsgödsel och kemiska bekämpningsmedel. Förutom att ekologisk odling sker av miljöskäl är målsättningen att producera livsmedel av hög kvalitet i ett resursbevarande, långsiktigt lantbruk. Kretsloppstänkande och strävan efter ett kulturlandskap med stor artrikedom och biologisk mångfald är också målsättningar.

Två kontrollföreningar svarar för att de ekologiska lantbrukarnas produktion följer givna regler. KRAV (kontrollföreningen för ekologisk odling) och Demeterförbundet (biodynamisk odling), ställer sinsemellan något olika krav på godkännande.

Vid biodynamisk odling krävs inte bara frånvaro av kemiska bekämpnings- och gödselmedel, utan även att biodynamiska preparat används, för att stimulera jordens och växternas biolo-

giska förhållanden i syfte att erhålla livsmedel med högre kvalitet.

Både KRAV och Demeterförbundet svarar för viss statistik rörande den ekologiska odlingens omfattning.

Det finns ett särskilt miljöstödet för ekologisk odling. Den areal som omfattas av miljöstödet behöver inte vara ansluten till KRAV eller Demeter utan kontrolleras av Statens Jordbruksverk.

Tabell 7.20 visar att 85 200 hektar är godkänd för försäljning av grödorna enligt KRAVs regler. Ytterligare 28 300 hektar ligger i karen. 4 800 hektar är ansluten till Demeterförbundet. 162 000 hektar eller 5,8 % av arealen får miljöstödet för ekologisk odling. Observera att Demeteransluten areal också kan vara KRAV-godkänd. Antalet odlare som var anslutna 1996 till KRAV var 2 740, till Demeterförbundet 150 och till miljöstödet 8 330.

Tabell 7.19

Arealer av vissa KRAV-kontrollerade grödor 1996. Hektar

Areas of certain KRAV-controlled crops in 1996. Hectares

Län	Spannmål		Råg	Korn	Havre	Råg-vete	Bland-säd	Kok-ärter	Mat-potatis	Socker-betor	Mo-rötter	Jord-gubbar
	Höst-vete	Vår-vete										
Stockholms	243	85	70	184	294	39	230	187	31	–	0	4
Uppsala	321	141	133	445	421	79	222	176	23	–	4	1
Södermanlands	328	248	52	229	345	43	60	94	11	–	–	0
Östergötlands	364	59	95	277	385	57	173	95	27	–	4	3
Jönköpings	6	4	23	167	174	20	70	9	14	–	1	6
Kronobergs	16	12	49	123	40	54	92	–	13	–	0	3
Kalmar	77	14	80	149	97	47	30	65	21	–	4	3
Gotlands	228	27	36	234	53	169	66	71	69	74	18	1
Blekinge	23	4	3	17	18	–	9	14	14	1	0	6
Kristianstads	41	30	56	81	18	13	55	14	30	41	10	–
Malmöhus	68	149	83	195	141	3	96	40	78	41	5	9
Hallands	154	117	82	134	232	72	83	70	61	11	18	3
Göteborgs o Bohus	142	22	22	155	282	16	136	66	24	–	0	5
Älvsborgs	274	178	112	303	681	31	155	140	44	0	1	3
Skaraborgs	439	213	252	284	838	95	490	192	58	1	11	2
Värmlands	221	119	38	436	520	1	123	103	117	–	20	1
Örebro	106	150	61	165	359	4	63	57	38	–	7	2
Västmanlands	247	145	57	211	450	13	40	244	9	–	–	–
Kopparbergs	37	16	24	248	151	–	65	16	71	–	3	2
Gävleborgs	31	14	42	460	432	19	169	33	63	–	3	8
Västernorrlands	19	–	–	296	27	2	49	2	42	–	1	2
Jämtlands	–	–	1	258	20	–	26	7	51	–	2	–
Västerbottens	0	–	1	164	38	3	57	–	38	–	2	–
Norrbottens	–	–	–	180	11	19	2	1	24	–	3	–
<i>Hela riket</i>												
1996	3 385	1 747	1 372	5 395	6 027	799	2 561	1 696	971	169	117	64

1) KRAV: A Swedish national control society for organic farming, excl. Demeter.

Källa: KRAV.

Tabell 7.20

Arealer med ekologisk odling fördelade på kontrollformer, samt andelen av arealen i olika kontrollformer 1996

Areas with organic farming according to different forms of control and percentage of approved area of total arable land in 1996

Område	Areal, hektar			Demeter ¹	Miljö- stöd	Total åker- areal	Andel av total åkerareal, procent				
	KRAV						KRAV			Deme- ter	Miljö- stöd
	Godk.	Karens	Summa				Godk.	Karens	Summa		
Län											
Stockholms	4 961	2302	7 263	885	6 540	92 338	5,4	2,5	7,9	1,0	7,1
Uppsala	6 176	1640	7 816	275	7 834	154 728	4,0	1,1	5,1	0,2	5,1
Södermanlands	3 519	2041	5 560	361	6 943	133 077	2,6	1,5	4,2	0,3	5,2
Östergötlands	6 072	2098	8 170	362	7 270	212 218	2,9	1,0	3,8	0,2	3,4
Jönköpings	3 304	795	4 099	212	6 495	91 450	3,6	0,9	4,5	0,2	7,1
Kronobergs	2 206	978	3 184	18	3 720	56 451	3,9	1,7	5,6	0,0	6,6
Kalmar	3 753	1406	5 159	269	5 272	132 083	2,8	1,1	3,9	0,2	4,0
Gotlands	4 160	2158	6 318	102	4 529	86 938	4,8	2,5	7,3	0,1	5,2
Blekinge	347	230	577	38	936	35 957	1,0	0,6	1,6	0,1	2,6
Kristianstads	1 506	452	1 958	168	3 995	176 644	0,9	0,3	1,1	0,1	2,3
Malmöhus	2 265	444	2 709	321	3 311	295 239	0,8	0,2	0,9	0,1	1,1
Hallands	3 205	1124	4 329	60	5 094	120 467	2,7	0,9	3,6	0,0	4,2
Göteborgs o Bohus	3 447	1029	4 476	49	5 144	66 818	5,2	1,5	6,7	0,1	7,7
Älvsborgs	5 917	2022	7 939	297	11 618	156 798	3,8	1,3	5,1	0,2	7,4
Skaraborgs	9 043	2924	11 967	245	10 991	279 481	3,2	1,0	4,3	0,1	3,9
Värmlands	5 324	1603	6 927	115	9 515	117 016	4,5	1,4	5,9	0,1	8,1
Örebro	3 123	873	3 996	478	5 200	110 321	2,8	0,8	3,6	0,4	4,7
Västmanlands	3 662	1013	4 675	133	4 596	126 032	2,9	0,8	3,7	0,1	3,6
Kopparbergs	2 371	532	2 903	169	5 520	63 835	3,7	0,8	4,5	0,3	8,6
Gävleborgs	3 677	1276	4 953	92	9 687	75 053	4,9	1,7	6,6	0,1	12,9
Västernorrlands	2 611	585	3 196	28	12 668	58 338	4,5	1,0	5,5	0,0	21,7
Jämtlands	2 722	299	3 021	4	12 630	47 311	5,8	0,6	6,4	0,0	26,7
Västerbottens	1 193	274	1 467	119	6 966	79 541	1,5	0,3	1,8	0,1	8,8
Norrbottens	678	229	907	–	5 838	43 401	1,6	0,5	2,1	–	13,5
Hela riket 1996	85 244	28327	113 569	4 800	162 312	2 811 534	3,0	1,0	4,0	0,2	5,8
1995	47 590	35 900	83 490	4 800	87 377	2 766 641	1,7	1,3	3,0	0,2	3,2
1994	35 910	12 125	48 035	5 100	.	2 780 077	1,3	0,4	1,7	0,2	.
1993	31 900	4 875	36 775	5 300	.	2 779 729	1,1	0,2	1,3	0,2	.
1992	30 200	3 211	33 411	5 600	.	2 767 942	1,1	0,1	1,2	0,2	.
1991	27 700	4 259	31 959	5 000	.	2 789 997	1,0	0,2	1,1	0,2	.

1) Areal som redovisas som Demetergodkänd kan också vara KRAV-godkänd.

2) Areal som omfattas av miljöstöd kan också vara KRAV-godkänd, ligga i karens eller vara Demetergodkänd.

Källa: KRAV, SCB, Statens jordbruksverk.

Hektarskördar

SCB:s skördeuppskattningar sker numera med två metoder, genom objektiv skördeuppskattning med provtagningar i fält (OS) och genom intervjuundersökningar. I båda fallen genom urval av företag med mer än 5,0 hektar åker. OS sker på ett urval av gårdar i 32 skördeområden (SKO) och omfattar grödorna höstvetete, vårvete, råg, höstkorn, vårkorn, havre, rågvete och första skörd av slåttervall. Genom intervjuundersökningen täcks även övriga av rikets 106 SKO med undantag av fjälltrakterna där växtodling förekommer i liten utsträckning. Intervjuundersökningen omfattar också oljeväxtgrödorna, men inte slåttervallen.

Skördeuppskattning i potatis sker uteslutande genom provtagningar och undersökningen genomförs endast i SKO med mer omfattande potatisodling. För sockerbeter baseras statistiken på uppgifter från Danisco Sugar AB. Hektarskördar för oljeväxter har tidigare baserats på uppgifter från Jordbruksverkets oljeväxtkontor.

Utförligare beskrivning av skördeuppskattningarna finns i bilaga 4.

Avsnittet innehåller uppgifter om

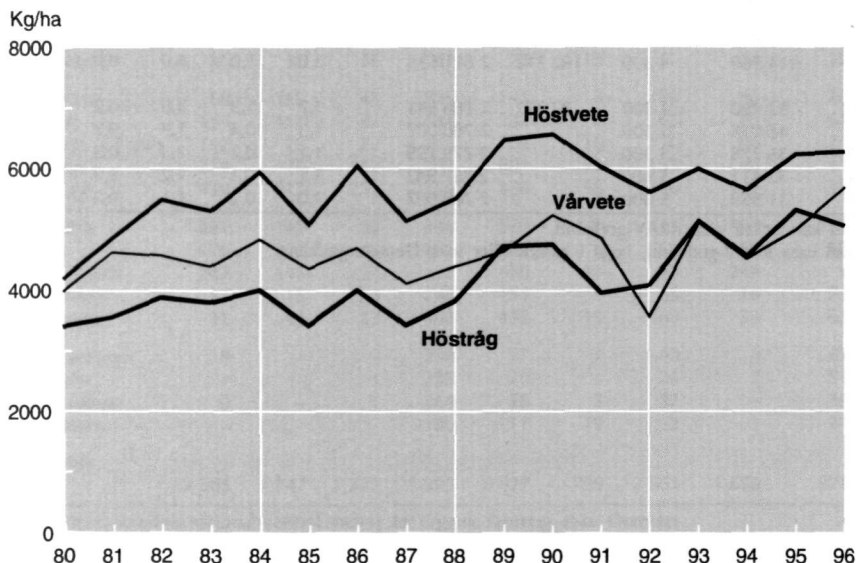
- Bärgad skörd
- Vallskörd vid olika vallålder
- Potatisskörd vid olika odlingsstorlek

För spannmål redovisas hektarskördar vid 15,0 procents vattenhalt, för vall vid 16,5 procents vattenhalt och för oljeväxter vid 9,0 procents vattenhalt.

Diagram 7.21

Bärgad hektarskörd av brödsäd 1980-1996. Kg/ha

Harvested yield per hectare of bread grain 1980-1996. Kg/ha

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Spannmål, bärgad skörd

I tabell 7.22 redovisas bärgad skörd för brödsädesgrödorna 1996. För riket var den bärgade skörden av höstvet 6 270 kg/ha, vårvete 5 680 kg/ha och för höstråg 5 040 kg/ha. Den bärgade skörden av vårvete var 24 % över genomsnittet för de fem närmast föregående åren. Hektarskördarna för höstvet och höstråg var 6 resp 10 % högre än femårs-snitten.

Tabell 7.22

Brödsäd 1996. Bärgad skörd. Kg/ha¹

Bread grain in 1996. Harvested yield. Kg/ha

Område	Höstvet Bärgad skörd	Vårvete Bärgad skörd	Höstråg Bärgad skörd
<i>Län</i>			
Stockholms	5 460	..	..
Uppsala	5 120	5 410	..
Södermanlands	5 380	5 260	4 140
Östergötlands	6 270	5 550	4 930
Jönköpings	..	..	..
Kronobergs	..	..	..
Kalmar	5 410	..	3 760
Gotlands	5 360	..	4 120
Blekinge	..	..	..
Kristianstads	7 130	5 890	4 900
Malmöhus	7 860	6 610	6 640
Hallands	6 180	..	..
Göteborgs o Bohus	5 480	..	..
Älvsborgs	5 600	..	..
Skaraborgs	5 970	5 320	4 940
Värmlands	5 230	..	..
Örebro	6 350	5 330	4 050
Västmanlands	5 600	4 860	..
Kopparbergs	..	..	..
Gävleborgs	..	..	..
Västernorrlands	..	..	..
Jämtlands	..	..	..
Västerbottens	..	..	..
Norrbottns	..	..	..
<i>Produktionsområden</i>			
Götalands södra slättbygder	7 790	6 520	6 450
" mellanbygder	6 210	5 620	4 780
" norra slättbygder	6 140	5 340	5 030
Svealands slättbygder	5 430	5 200	4 310
Götalands skogsbygder	5 360	..	4 440
Mellersta Sveriges skogsbygder	5 580	..	4 050
Nedre Norrland	..	..	..
Övre Norrland	..	..	..
<i>Hela riket</i>			
1996	6 270	5 680	5 040
1995	6 260	4 980	5 310
1994	5 640	4 500	4 550
1993	5 990	5 100	5 120
1992	5 600	3 560	4 080
1991	6 010	4 840	3 950

1) Vid 15,0 % vattenhalt.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

I tabell 7.23 redovisas bärgad hektarskörd för fodersäd. Avkastningen för vårkorn var 22 % högre än för de senaste fem åren. Hektarsköörden för havre ligger nära 25 % högre än femårsgenomsnittet.

Höstkorn, rågvetete och blandsäd ingår i skördeuppskattningarna fr.o.m. 1995. Hektarsköörden för blandsäd är 3950 kg per hektar på riksnivå.

Tabell 7.23
Fodersäd 1996. Bärgad skörd. Kg/ha¹
Coarse grain in 1996. Harvested yield. Kg/ha

Område	Höstkorn Bärgad skörd	Vårkorn Bärgad skörd	Havre Bärgad skörd	Rågvetete Bärgad skörd
<i>Län</i>				
Stockholms	—	4 780	4 050	..
Uppsala	..	5 080	4 410	..
Södermanlands	—	5 200	4 410	4 960
Östergötlands	..	4 900	4 390	5 740
Jönköpings	..	3 020	3 050	4 170
<i>Kronobergs</i>	..	3 440	3 510	..
Kalmar	3 960	3 250	3 760	4 760
Gotlands	..	4 200	3 930	5 130
Blekinge	..	4 470	..	..
Kristianstads	4 150	5 070	5 140	5 720
<i>Malmöhus</i>	5 250	5 750	5 690	6 180
Hallands	..	5 020	4 980	5 450
Göteborgs o Bohus	..	4 510	4 020	..
Älvsborgs	..	4 120	3 760	4 590
Skaraborgs	..	4 960	4 760	4 450
<i>Värmlands</i>	..	4 210	4 100	..
Örebro	—	4 790	4 390	..
Västmanlands	—	5 150	4 520	..
Kopparbergs	—	3 830	3 960	..
Gävleborgs	—	3 050	3 480	—
<i>Västernorrlands</i>	..	2 220	..	..
Jämtlands	—	2 450	..	—
Västerbottens	—	2 420	..	—
Norrbottnens	—	2 290	..	—
<i>Produktionsområden</i>				
Götalands södra slättbygder	5 150	5 740	5 490	5 920
" mellanbygder	4 280	4 410	4 300	5 240
" norra slättbygder	..	5 100	4 650	5 150
Svealands slättbygder	..	5 050	4 410	5 010
Götalands skogsbygder	3 510	3 830	3 680	4 260
Mellersta Sveriges skogsbygder	..	3 910	4 010	4 350
Nedre Norrland	..	2 610	3 100	..
Övre Norrland	—	2 380	2 110	—
<i>Hela riket</i>				
1996	4 580	4 600	4 320	5 180
1995	5 370	3 960	3 480	5 130
1994	.. ²	3 700	3 060	.. ²
1993	.. ²	4 210	4 280	.. ²
1992	.. ²	2 920	2 360	.. ²
1991	.. ²	4 140	4 130	.. ²

1) Vid 15,0 % vattenhalt.

2) 1995 var första året som grödan ingick i skördeuppskattningarna.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Slåttervall, bärgad första skörd

Uppskattning av skörden av slåttervall, första skörd, sker fr.o.m. 1995 endast i ett urval av 32 skördeområden. Se bilaga 4. Resultat kan därför redovisas endast för hela riket. Den bärgade första skörden var 1996 4 580 kg/ha vilket är 4 % högre än genomsnittet för de senaste fem åren men något lägre än 1995 års resultat.

Av diagram 7.25 framgår skördeutvecklingen för slåttervall. 1992 är sista året med uppgift om återväxt och total vallskörd. Skördeökningarna har inte varit så stora som för spannmål. Orsakerna till detta kan vara flera. Till viss del kan det bero på mindre intensiva växtförädlingsinsatser på vallfrösidan jämfört med spannmål.

En annan orsak är att första skörden under senare år skördats tidigare än under periodens början. Detta har medfört en kvalitativt bättre skörd och har troligen bidragit till den ökade återväxtskörden. Den viktigaste orsaken till den måttliga skördestegringen för vall torde dock vara att vallodlingen bedrivs extensivt på större andel av grödarealen än odlingen av spannmål. Detta påverkar genomsnittsavkastningen för vall negativt.

Tabell 7.24**Slåttervall. Bärgad första skörd 1991–1996. Kg/ha¹**

Ley. Harvested yield, first cut 1991–1996. Kg/ha

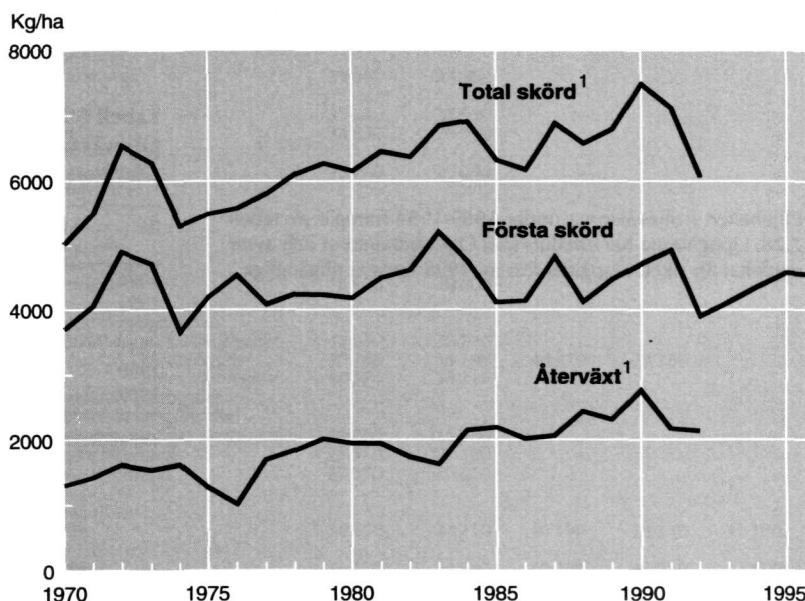
År	Bärgad första skörd
1996	4 540
1995	4 580
1994	4 360
1993	4 120
1992	3 860
1991	4 940

1) Vid 16,5 % vattenhalt.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Diagram 7.25**Bärgad hektarskörd av slåttervall 1970–1996. Kg/ha**

Harvested yield per hectare of ley 1970–1996. Kg/ha

1) Uppgift föreligger ej fr.o.m. 1993.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Skörd på vallarealer av olika ålder

Tabell 7.26 visar provyteskörd för första skörd på vallar av olika ålder. På grund av besparingar och minskad uppgiftsinsamling är 1992 sista året dessa uppgifter inhämtats.

Normalt ger två- och treårsvallarna högre avkastning än ettårsvall respektive äldre vallar.

Tabell 7.26**Provyteskörd från slåttervallar av olika ålder 1987–1992. Kg/ha¹**

Sample plot yield from ley of various ages 1987–1992. Kg/ha

År	Vallålder, år				Samtliga
	1	2	3	4 och äldre	
1992	4 860	5 010	4 560	4 200	4 640
1991	5 900	6 460	6 130	5 530	5 980
1990	5 920	5 970	5 810	4 850	5 640
1989	5 710	5 390	5 220	4 480	5 190
1988	4 680	5 510	5 230	4 690	5 010
1987	5 800	6 370	6 110	5 440	5 910

1) Vid 16,5 % vattenhalt.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Oljeväxter, bärgad skörd

Hektarskördeuppgifterna 1995 och 1996 har beräknats av Statistiska centralbyrån genom intervjuer med jordbrukarna. 1991 och 1992 års resultat har erhållits från Jordbruksverket genom Oljeväxtkontoret. Uppgifter för 1993 och 1994 finns ej tillgängliga. Oljelin redovisas för första året 1996.

Tabell 7.27

Oljeväxter. Bärgad skörd 1991–1996. Kg/ha¹

Oleiferous plants. Harvested yield 1991–1996. Kg/ha

År	Höstraps	Vårrops	Höstrybs	Vårrys	Oljelin
1996	2 290	2 200	.. ²	1 680	1 340
1995	2 300	1 570	.. ²	1 200	..
1994 ³	..	..	..	..	..
1993 ³	..	..	..	..	..
1992	2 680	1 690	1 600	1 510	..
1991	2 340	1 270	1 340	1 140	..

1) Vid 9,0 % vattenhalt.

2) Uppgiften för osäker att redovisa.

3) Uppgifter för 1993 och 1994 ej tillgängliga.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning och Statens jordbruksverk, Oljeväxtkontoret.

Oljehalten i oljeväxterna under 1989-1994 framgår av tabell 7.28. Uppgifterna har erhållits från Oljeväxtkontoret och avser medeltal för riket. Uppgifter fr.o.m. 1995 finns ej tillgängliga.

Tabell 7.28

Oljeväxter, oljehalt 1989–1994

Oleiferous plants, oil content 1989–1994

År	Oljehalt, procent av torrsubstans			
	Höstraps	Vårrops	Höstrybs	Vårrys
1994	45,0	46,0	43,3	43,9
1993	46,7	47,1	44,7	44,3
1992	48,3	45,9	45,4	43,5
1991	44,4	44,1	40,5	41,7
1990	46,0	45,2	45,4	42,8
1989	46,0	46,8	44,7	43,8

Källa: Statens jordbruksverk, Oljeväxtkontoret.

Potatis och sockerbetor

Skördeuppskattningar i potatis sker endast på gårdar med odlingar om minst 0,5 hektar potatis. Odlingar med tidig potatis ingår ej i beräkningarna. Både provyteskörd och bärgad skörd redovisas. Provyteskörd avser hela skörden på provytorna, medan bärgad skörd avser skörd efter viss bortsortering vid provtagningen och korrigering för spill och eventuell obärgad areal. Vid bortsorteringen kasseras små (< 35 mm), rötskadade och grönfärgade knölar. För matpotatis var avkastningen 4 % högre än genomsnittet för de senaste fem åren.

Enligt uppgifter från Danisco Sugar AB var 1996 års skörd av sockerbetor 41100 kg/ha för riket. Se även avsnitt "Jämförelse med tidigare år – sockerbetor" nedan.

Tabell 7.30

Potatis för stärkelse¹ 1991/92–1996/97, stärkelsehalt

Potatoes for processing 1991/92–1996/97, content of starch

År	Medelstärkelsehalt, procent		
	Sveriges	AB Skåne- Stärkelseprod. brännerier	Vägt medeltal
1996/97	18,7	–	18,7
1995/96	18,8	–	18,8
1994/95	17,6	–	17,6
1993/94	17,8	17,5	17,7
1992/93	17,6	17,1	17,5
1991/92	19,0	19,0	19,0

1) Uppgifterna för 1991/92-1993/94 avser även råsprit.

Medelstärkelsehalten för potatis framgår av tabell 7.30. Uppgifterna har erhållits från Sveriges Stärkelseproducenters Förening och AB Skånebrännerier. I det vägda medeltalet har hänsyn tagits till den mängd potatis som mottagits hos de olika företagen.

Tabell 7.31

Sockerbetor, sockerhalt och sockerskörd 1991–1996

Sugar beets, sugar content and sugar yield 1991–1996

År	Socker, procent	Socker, ton/ha
1996	18,3	7,5
1995	16,5	7,2
1994	17,3	7,6
1993	17,8	8,8
1992	17,4	7,9
1991	17,7	7,7

Sockerhalten på 18,3 procent för 1996 års skörd motsvarar en sockerskörd på 7,5 ton/ha i genomsnitt för riket. Gotland och Malmöhus hade den högsta sockerhalten, 18,4 %. Den största sockerskörden per hektar, 7,7 ton, förekom i Malmöhus län. Uppgifterna har erhållits från Danisco Sugar AB.

Tabell 7.29

Potatis och sockerbetor 1996. Skörd kg/ha

Potatoes and sugar beets in 1996. Yield kg/ha

Område	Matpotatis ¹		Potatis för stärkelse ²		Sockerbetor Avräknad skörd ³
	Provyte- skörd	Bärgad skörd	Provyte- skörd	Bärgad skörd	
Län					
Stockholms	..	..	–	–	–
Uppsala	..	..	–	–	–
Södermanlands	..	..	–	–	–
Östergötlands	42 230	34 190	..	..	–
Jönköpings	..	..	..	..	–
Kronobergs	..	..	..	..	–
Kalmar	36 710	32 430	..	..	35 700
Gotlands	34 200	27 970	..	..	36 200
Blekinge	..	..	39 980	37 900	40 000
Kristianstads	40 390	34 760	42 740	40 200	42 000
Malmöhus	49 880	44 720	..	..	41 800
Hallands	40 280	35 610	..	..	39 600
Göteborgs o Bohus	–	–	–	–	–
Älvsborgs	..	..	–	–	–
Skaraborgs	39 060	33 860	..	..	..
Värmlands	33 640	28 930	–	–	–
Örebro	34 830	29 910	..	..	–
Västmanlands	..	..	–	–	–
Kopparbergs	29 280	25 000	–	–	–
Gävleborgs	..	..	–	–	–
Västernorrlands	..	..	–	–	–
Jämtlands	..	..	–	–	–
Västerbottens	..	..	–	–	–
Norrbottens	26 620	20 600	..	..	–
Produktionsområden					
Götalands södra slättbygder	43 880	38 730	..	..	..
" mellanbygder	40 240	35 290	40 570	38 280	..
" norra slättbygder	40 370	34 210	..	..	..
Svealands slättbygder	..	..	..	..	–
Götalands skogsbygder	..	..	..	..	–
Mellersta Sveriges skogsbygder	29 880	25 380	..	..	–
Nedre Norrland	25 310	21 370	–	–	–
Övre Norrland	27 030	20 610	..	..	–
Hela riket					
1996	38 600	33 210	40 390	38 370	41 100
1995	36 420	31 280	40 300	38 330	43 600
1994	36 590	30 430	..	..	44 100
1993	42 440	36 870	..	..	49 600
1992	37 740	32 850	36 640	34 390	45 100
1991	32 890	27 600	36 180	34 130	43 200

1) Avser odlingar om minst 0,5 ha.

2) Uppgifterna för 1991-1992 avser även råsprit. Uppgifter för 1993 och 1994 ej tillgängliga.

3) Uppgifterna fr.o.m.1995 avser avräknad betmäängd. Tidigare år avses bärgad skörd. Detta innebär att jämförbarhet mellan åren försämrats.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning och Danisco Sugar AB.

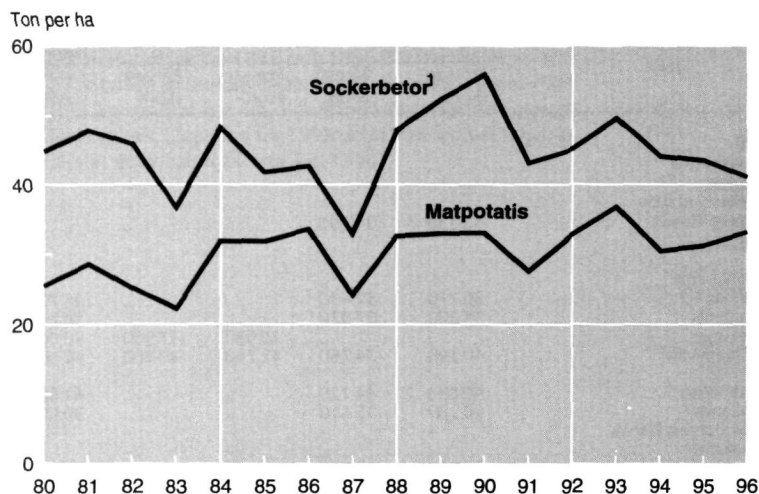
Jämförelse med tidigare år - sockerbetor

Avräknad betmäängd bestäms fr.o.m. 1995 med korrigering för användande av renhetsprocent. Orenheterna kan bestå av jord, sten, lös blast mm. Därtill adderas 1,0 %-enheter för vidhållande vatten i provtvätt och 2,65 %-enheter för effekten av sämre kvalitet i och merkostnad för betnacken.

Diagram 7.32

Matpotatis och sockerbeter 1980-1996. Skörd ton/ha

Table potatoes and sugar beets 1980-1996. Yield metric tons /ha

1) Uppgifterna fr.o.m. 1995 avser avräknad betmängd. Se förklaring sidan 93.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Tabell 7.33

Potatis. Provyteskörd 1987-1992, kg/ha, på odlingar av olika storlek

Potatoes. Sample plot yield 1987-1992, kg/ha, on cultivations of different size

Gröda; år	Odling i hektar							Samtliga grupper
	0,5– 1,5	1,6– 3,0	3,1– 5,0	5,1– 10,0	10,1– 20,0	20,1– 30,0	30,1–	
Matpotatis								
1992	25 050	35 060	34 120	37 120	39 520	40 780	41 010	38 000
1991	22 010	26 160	30 950	32 960	35 850	35 500	34 240	32 950
1990	31 780	35 250	36 990	38 500	41 020	40 820	39 540	38 810
1989	28 850	32 020	35 930	38 770	41 020	39 300	38 530	37 910
1988	29 450	35 190	39 270	39 260	40 970	40 030	40 630	39 020
1987	25 410	28 500	31 990	31 070	31 780	28 920	28 320	30 530
Potatis för stärkelse och råsprit								
1992	..	..	37 180	34 820	38 510	..	40 400	37 090
1991	..	..	33 670	35 830	38 430	39 650	..	36 520
1990	..	39 850	40 750	42 120	44 390	..	43 280	42 180
1989	..	..	42 350	41 760	43 640	..	45 620	42 890
1988	39 560	40 690	45 170	45 250	47 740	45 660	45 090	45 550
1987	31 970	34 550	35 370	36 120	38 450	39 500	37 850	36 540

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Annan publicering

Definitiva resultat från de objektiva skördeuppskattningarna rörande hektar- och totalskördar finns redovisade i SCB, statistiska meddelanden (SM) J 12 senast J 12 SM 9701. Hektarskördar av spannmål och slättervall för kommuner redovisas

som femårsmedeltal, senast i J 12 SM 9201. I J 12 SM 9602 finns en utförlig beskrivning av skördeuppskattningarna, om dess syfte, organisation, omfattning, om beräkningsmetodik och resultatens tillförlitlighet m.m.

Tabell 7.34
Normskördar 1996, kg/ha
Standard yields in 1996, kg/ha

Län	Spannmål ¹					Oljeväxter ¹				Vall-skörd ¹	Mat-potatis	Potatis för stärkelse	Sockerbetor
	Höst-vete	Vår-vete	Råg	Korn	Havre	Höst-raps	Vår-raps	Höst-rybs	Vår-rybs				
Stockholms	5 740	4 489	4 326	4 481	4 004	2 372	1 730	1 553	1 619	7 297	19 727	–	–
Uppsala	5 676	4 779	4 198	4 538	4 266	2 183	1 753	1 803	1 668	7 823	20 504	–	–
Södermanlands	5 881	4 492	4 276	4 464	4 154	2 307	1 511	1 917	1 573	8 358	26 291	–	–
Östergötlands	6 594	4 942	5 354	4 831	4 263	2 575	1 721	1 659	1 571	8 149	35 043	–	–
Jönköpings	5 428	2 693	3 701	3 129	3 021	2 309	1 488	–	1 356	7 882	27 484	–	–
Kronobergs	5 209	2 715	4 007	3 130	3 173	–	1 420	–	1 093	7 890	35 320	–	–
Kalmar	5 667	4 448	3 941	3 849	3 309	2 498	1 647	–	1 321	7 406	29 014	39 061	45 552
Gotlands	4 959	4 238	3 733	4 008	3 678	2 359	1 621	1 395	1 302	7 676	30 000	–	43 603
Blekinge	6 173	6 158	4 193	3 896	3 980	2 678	1 857	–	–	8 618	27 369	38 025	49 461
Kristianstads	6 763	5 612	4 208	4 287	4 205	2 841	1 656	–	–	8 098	37 769	38 457	47 427
Malmöhus	7 091	5 931	4 939	4 949	4 524	2 829	1 565	–	–	8 713	42 646	37 034	47 416
Hallands	6 090	4 916	4 005	4 073	3 719	1 818	1 772	–	1 609	8 613	34 740	–	45 285
Göteborgs o Bohus	5 144	3 594	3 541	3 698	3 229	–	1 425	–	1 298	7 633	21 884	–	–
Älvsborgs	6 150	4 293	4 272	3 763	3 545	2 125	1 620	–	1 550	7 546	29 375	–	–
Skaraborgs	6 292	4 828	4 712	4 376	4 106	2 479	1 791	–	1 596	8 306	32 143	–	–
Värmlands	5 474	3 808	3 905	3 259	3 367	–	1 700	–	1 200	5 334	25 620	–	–
Örebro	5 905	5 116	4 311	4 457	4 184	–	1 643	1 800	1 595	8 393	27 500	–	–
Västmanlands	5 781	4 739	4 246	4 539	4 443	–	1 651	1 682	1 528	7 776	20 108	–	–
Kopparbergs	4 932	–	3 509	3 300	3 645	–	–	–	1 298	7 328	22 938	–	–
Gävleborgs	4 277	2 274	2 841	2 801	2 691	–	–	–	1 515	5 979	19 336	–	–
Västernorrlands	–	–	–	2 348	2 081	–	–	–	–	4 597	16 391	–	–
Jämtlands	–	–	–	2 552	2 191	–	–	–	–	5 161	17 942	–	–
Västerbottens	–	–	–	2 339	2 171	–	–	–	–	4 590	17 809	–	–
Norrbottnens	–	–	–	2 404	2 547	–	–	–	–	5 094	15 793	–	–
<i>Hela riket</i>													
1996	6 393	5 078	4 600	4 103	3 882	2 752	1 679	1 682	1 542	7 216	31 817	37 651	46 985
1995	6 262	5 014	4 461	4 053	3 853	2 777	1 669	1 724	1 555	7 120	31 900	37 754	46 762
1994	6 208	5 019	4 403	4 049	3 893	2 784	1 717	1 757	1 555	7 076	32 098	37 838	46 178
1993	6 151	5 009	4 335	4 018	3 885	2 776	1 731	1 770	1 562	7 034	30 918	37 415	46 130
1992	6 042	5 020	4 288	4 004	3 914	2 773	1 749	1 788	1 572	6 945	29 987	36 820	46 227
1991	5 943	4 968	4 261	3 958	3 882	2 778	1 776	1 814	1 589	6 860	30 129	36 971	45 930

1) Vattenhalter: Spannmål 15 %, oljeväxter 9 % och vall 16,5 %.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Sedan 1961 har SCB årligen beräknat normskördar för de grödor som har omfattats av de objektiva skördeuppskattningarna: höstvet, vårvete, råg, korn, havre, slåttervall och potatis. Förutom dessa grödor ingår även oljeväxter och sockerbetor i beräkningarna. Med normskörd menas den skörd, som man kan förvänta sig under normala väderbetingelser.

Normskördarna används bl. a. som underlag vid rådgivning till lantbrukare, driftsekonomiska beräkningar och vid värderingar vid intrång. De används även vid beräkningar av stöd till jordbruket.

Normskördar publiceras årligen i SCB, Statistiska meddelanden serie J, senast J 15 SM 9601.

Totalskördar

SCB redovisar årligen totalskördar för olika grödor. Totalskördarna för spannmål, slättervall och potatis grundas på arealuppgifter från lantbruksregistret och hektarskördar från skördeuppskattningarna. Uppgifterna om totalskörd avser företag med mer än 2,0 hektar åkermark. Fr.o.m. 1995 beräknar SCB även skördar av oljeväxter. För åren 1991 t.o.m. 1994 erhöles motsvarande uppgifter från Jordbruksverket genom Oljeväxtkontoret och dessförinnan levererades uppgifterna från Sveriges Oljeintressenters Förening (SOF). För sockerbeter erhålls uppgifter från Danisco Sugar AB.

Besädd areal

Arealuppgifter till lantbruksregistret avser ej alltid exakt de besädda arealerna. Skillnaderna beror bl.a. på att mindre vägar, diken m.m. har medräknats i de arealuppgifter som lantbrukarna lämnat. Före totalskördeberäkningarna utförs därför vissa korrigeringar av arealuppgifterna för att bestämma den besädda arealen. Korrigeringstalen bestäms genom särskilda fältmätningar av drygt 300 slumpmässigt utvalda företag där arealen för samtliga grödor kontrollmäts. På ytterligare ca 200 företag kontrollmäts dessutom enbart potatisarealen. Med ledning av resultat från flera års mätningar fastställs årliga korrigeringstal för olika grödor/grödgrupper och riksområden (se bilaga 2). Talen framgår av nedanstående tabell. Av denna framgår bl.a. att den uppgivna arealen av brödsäd och fodersäd i samtliga riksområden är 2 % högre än den besädda. För matpotatis är den uppgivna arealen 5 % högre än den besädda i riksområde 2 och 3.

Korrigeringsstal för beräkning av besädd areal 1996

Gröda/Grödgrupp	Riksområde		
	1	2	3
Brödsäd	0,98	0,98	0,98
Fodersäd	0,98	0,98	0,98
Slättervall	1,00	1,00	0,95
Matpotatis	1,00	0,95	0,95

Totalskördar för spannmål, slättervall och potatis beräknas som produkten av besädd areal och bärgad skörd per hektar.

Brödsäd

Totalskördens av brödsäd uppgick 1996 till 2,2 miljoner ton, vilket var 435 000 ton mer än 1995 års totalskörd och 30 % över genomsnittet för de fem senaste åren. För höstvet och vårvete blev totala skörden 33 respektive 46 % över femårs-genomsnittet.

Den totala skörden av höstråg blev 9 % lägre än femårs-genomsnittet.

Avsnittet innehåller uppgifter för

- Brödsäd
- Fodersäd
- Oljeväxter
- Slättervall
- Potatis och sockerbeter

Tabell 7.35

Brödsäd 1996. Totalskördar. Ton¹

Bread grain in 1996. Total yields. Metric tons

Område	Höstvete	Vårvete	Höstråg
<i>Län</i>			
Stockholms	64 900	..	..
Uppsala	101 700	19 100	..
Södermanlands	117 000	15 500	5 000
Östergötlands	283 100	19 400	21 200
Jönköpings	..	..	..
<i>Kronobergs</i>	..	..	..
Kalmar	47 700	..	7 200
Gotlands	33 300	..	7 400
Blekinge	..	..	..
Kristianstads	125 800	21 400	20 500
<i>Malmöhus</i>	443 100	68 100	42 100
Hallands	60 900	..	..
Göteborgs o Bohus	19 300	..	..
Älvsborgs	58 400	..	..
Skaraborgs	290 800	14 600	27 600
<i>Värmlands</i>	18 400	..	..
Örebro	40 700	24 300	4 200
Västmanlands	63 800	18 000	..
Kopparbergs	..	..	..
Gävleborgs	..	..	..
<i>Västernorrlands</i>	..	..	..
Jämtlands	..	..	..
Västerbottens	..	..	..
Norrbottns	..	..	..
<i>Produktionsområden</i>			
Götalands södra slättbygder	510 800	80 100	40 800
" mellanbygder	173 800	24 100	40 800
" norra slättbygder	580 400	35 200	47 900
Svealands slättbygder	396 200	83 300	21 800
Götalands skogsbygder	96 500	..	10 500
Mellersta Sveriges skogsbygder	35 800	..	3 900
Nedre Norrland	..	..	..
Övre Norrland	..	..	..
<i>Hela riket</i>			
1996	1 793 800	236 100	165 700
1995	1 363 000	190 800	206 400
1994	1 170 200	174 700	173 400
1993	1 584 900	161 400	230 000
1992	1 280 000	126 300	135 900
1991	1 324 600	156 300	164 900

1) Avser bärgad skörd vid 15,0 % vattenhalt.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Fodersäd

Totalskörden av fodersäd (exkl. blandsäd) blev 1996 3,6 miljoner ton. Totalskörden av vårkorn uppgick till 2 014 000 ton, vilket med 22 % överstiger genomsnittet för de senaste fem åren. Odlingen av rågvete har ökat starkt de senaste åren. Under 1996 skördades 60 000 hektar och totalskörden beräknas till 313 000 ton.

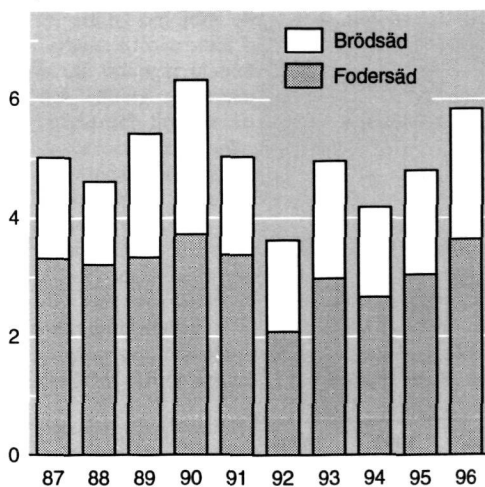
Blandsäd ingår fr.o.m. 1995 i de objektiva skördeuppskattningarna och beräknas till 132 000 ton.

Diagram 7.37

Totalskördar av brödsäd och fodersäd¹ 1987–1996. Miljoner ton

Total yields of bread grain and coarse grain
1987–1996. Millions of metric tons

Miljoner ton

1) Exkl. blandsäd.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Tabell 7.36

Fodersäd 1996. Totalskördar. Ton¹

Coarse grain in 1996. Total yields. Metric tons

Område	Höstkorn	Vårkorn	Havre	Rågvete
<i>Län</i>				
Stockholms	–	64 700	42 200	..
Uppsala	..	215 800	56 900	..
Södermanlands	–	100 700	91 200	8 900
Östergötlands	..	116 500	79 400	49 400
Jönköpings	..	29 800	33 600	3 900
<i>Kronobergs</i>	..	18 400	19 900	..
Kalmar	9 600	55 800	26 600	22 400
Gotlands	..	66 700	8 000	30 300
Blekinge	..	20 200	..	..
Kristianstads	22 100	155 400	18 800	34 500
<i>Malmöhus</i>	41 600	321 600	29 300	39 600
Hallands	..	119 600	71 000	26 400
Göteborgs o Bohus	–	26 300	39 500	..
Älvsborgs	..	73 900	95 700	8 900
Skaraborgs	..	131 200	265 400	43 800
<i>Värmlands</i>	..	60 800	59 300	..
Örebro	–	90 900	97 200	..
Västmanlands	–	145 800	98 300	..
Kopparbergs	–	63 900	21 500	..
Gävleborgs	–	48 200	26 500	–
<i>Västernorrlands</i>	..	16 500	..	..
Jämtlands	–	8 200	..	–
Västerbottens	–	38 800	..	–
Norrbottnens	–	8 900	..	–
<i>Produktionsområden</i>				
Götalands södra slättbygder	44 700	402 300	74 600	56 400
" mellanbygder	37 600	251 200	30 200	85 600
" norra slättbygder	..	251 400	349 800	86 800
Svealands slättbygder	..	644 400	404 500	42 600
Götalands skogsbygder	6 800	220 600	213 300	35 500
Mellersta Sveriges skogsbygder	..	132 000	103 000	6 100
Nedre Norrland	..	64 000	20 100	..
Övre Norrland	–	48 100	4 200	–
<i>Hela riket</i>				
1996	99 300	2 014 100	1 199 800	312 900
1995	137 900	1 654 800	946 700	223 900
1994	.. ³	1 660 900 ²	990 600	.. ³
1993	.. ³	1 670 500 ²	1 294 800	.. ³
1992	.. ³	1 260 500 ²	806 500	.. ³
1991	.. ³	1 935 300 ²	1 426 100	.. ³

1) Vid 15,0 % vattenhalt.

2) Avser höst- och vårkorn.

3) 1995 var första året som grödan ingick i skördeuppskattningarna.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Oljeväxter

1996 års totalskördar av raps och rybs uppskattas till 133 000 ton, vilket motsvarar 55 % av femårs-genomsnittet. Uppgifterna i tabell 7.38 bygger fr.o.m. år 1995 på den information som SCB tar fram genom intervjuer med jordbrukarna. Uppgifterna för åren 1991 till 1994 har erhållits från Jordbruksverkets Oljeväxtkontor.

Tabell 7.38

Oljeväxter. Totalskördar 1991–1996. Ton¹

Oleiferous plants. Total yields 1991–1996. Metric tons

År	Höstraps	Våraps	Höstrybs	Vårrybs	Summa raps och rybs	Oljelin ²
1996	49 900	41 800	1 000	40 200	132 900	9 900
1995	129 100	36 600	2 000	28 400	196 100	..
1994	100 000	69 000	1 000	25 000	195 000	..
1993	197 400	87 600	2 700	30 000	317 700	..
1992	127 900	86 200	3 400	38 300	255 800	..
1991	171 800	48 900	9 700	29 400	259 800	..

1) Vid 9,0 % vattenhalt.

2) 1996 är första året som grödan ingår i SCB:s redovisning.

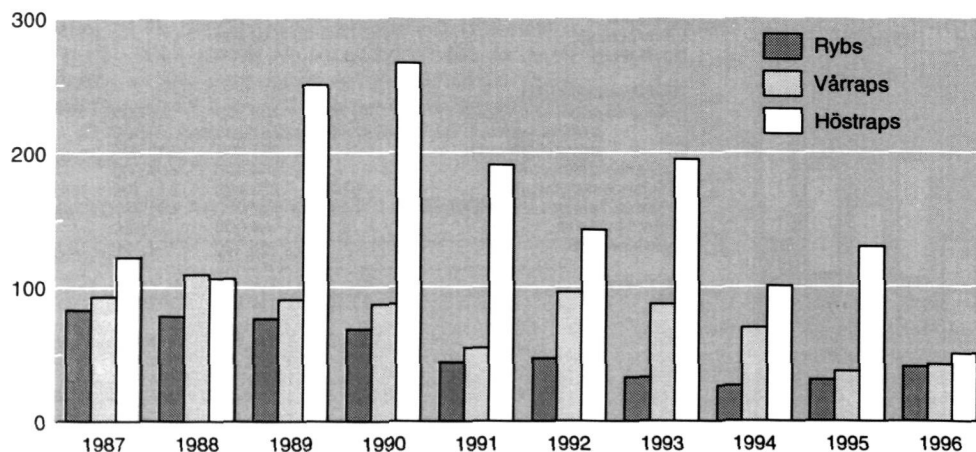
Källa: Statens jordbruksverk, Oljeväxtkontoret och SCB:s skördeuppskattningar.

Diagram 7.39

Totalskörd av raps och rybs 1987–1996. 1 000 ton

Total yield of rape and turnip rape 1987–1996. 1 000 metric tons

Ton i tusental

Källa: Sveriges Oljeintressenters Förening (SOL), Statens jordbruksverk, Oljeväxtkontoret och SCB:s skördeuppskattningar.

Slåttervall

Uppskattning av skörden av slåttervall, första skörd, sker fr.o.m. 1995 endast i ett urval av 32 skörde-områden. Se bilaga 4. Resultat kan därför redovisas endast för hela riket. Den bärgade totala skörden av slåttervall, 1:a skörd, ligger cirka 10 % över femårs-genomsnittet och uppgår till 3,4 miljoner ton.

Tabell 7.40

Slåttervall. Total första skörd 1991–1996. Ton¹

Ley. Total yield, first cut 1991–1996. Metric tons

År	Total första skörd
1996	3 365 200
1995	3 377 600
1994	3 155 800
1993	2 901 100
1992	2 644 300
1991	3 319 800

1) Vid 16,5 % vattenhalt.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Potatis och sockerbetor

De i tabell 7.41 redovisade resultaten avser bärgade totalskördar. Detta innebär för matpotatis att de biologiska skördarna efter reducering för små, gröna och rötskadade knölar, även reducerats för spill och obärgade arealer. Innan matpotatisen når konsumenten orsakar t.ex. bortsortering och lagringsförluster ytterligare reducering av skörden. Sådana förluster beaktas inte vid bestämning av totalskörderna som avser bärgad reducerad skörd enligt ovan beskrivna metod.

Totalskörderna av matpotatis på odlingar om minst 0,5 hektar uppgick 1996 till ca 853 000 ton för riket, vilket var något över femårsgenomsnittet. Enligt senaste uppgift från lantbruksregistret, avseende 1995, omfattade matpotatisodlingar mindre än 0,5 hektar 1 700 hektar för riket. Avkastningen från dessa odlingar ingår ej i den beräknade totalskörderna.

Totalskörderna för potatis för stärkelse har reducerats för rötskadade knölar, spill och obärgade arealer. Totalskörderna för stärkelsepotatis beräknas till 348 000 ton. Skörden av potatis för stärkelse bestäms endast för odlingar inom det huvudsakliga odlingsområdet omfattande södra Kalmar, Blekinge, Kristianstads och Malmöhus län. Skörden på odlingar utanför detta område beräknas med ledning av arealuppgifter från lantbruksregistret och tidigare års relation mellan skördar utanför och inom odlingsområdet. På grund av besparingar utfördes inga objektiva skördeuppskattningar av potatis för stärkelse under 1993 och 1994.

Enligt Danisco Sugar AB blev 1996 års totalskörd av sockerbetor drygt 2,4 miljoner ton.

Annan publicering

Uppgifter om totalskördens storlek publiceras årligen i SM serie J, senast J 12 SM 9701.

Tabell 7.41

Potatis och sockerbetor 1996. Totalskördar. Ton

Potatoes and sugar beets in 1996. Total yields. Metric tons

Område	Matpotatis ¹ Odlingar ≥ 0,5 hektar	Potatis för stärkelse ^{2,3}	Sockerbetor, avräknad totalskörd ⁴
<i>Län</i>			
Stockholms	..	—	—
Uppsala	..	—	—
Södermanlands	..	—	—
Östergötlands	56 800	..	—
Jönköpings	..	..	—
Kronobergs	..	..	—
Kalmar	23 000	..	83 300
Gotlands	22 900	..	173 400
Blekinge	..	110 000	42 100
Kristianstads	132 100	165 500	573 000
Malmöhus	184 600	..	1 529 400
Hallands	113 200	..	28 900
Göteborgs o Bohus	..	—	—
Älvsborgs	..	—	—
Skaraborgs	136 700	..	—
Värmlands	20 600	—	—
Örebro	31 300	..	—
Västmanlands	..	—	—
Kopparbergs	23 000	—	—
Gävleborgs	..	—	—
Västernorrlands	..	—	—
Jämtlands	..	—	—
Västerbottens	..	—	—
Norrbottns	14 000	..	—
<i>Produktionsområden</i>			
Götalands södra slättbygder	275 600	..	..
" mellanbygder	187 700	266 100	..
" norra slättbygder	172 500	..	..
Svealands slättbygder	..	..	—
Götalands skogsbygder	..	..	..
Mellersta Sveriges skogsbygder	29 200	..	..
Nedre Norrland	36 500	—	—
Övre Norrland	25 400	..	—
<i>Hela riket</i>			
1996	853 200	347 700	2 430 000
1995	791 500	282 300	2 478 500
1994	762 800	..	2 349 800
1993	975 900	..	2 534 800
1992	950 600	302 300	2 136 000
1991	730 900	298 200	1 627 700

1) Avser bärgad skörd efter reducering för små, gröna och rötskadade knölar.

2) Avser bärgad skörd efter reducering för rötskadade knölar.

3) Uppgifterna för 1990-1992 avser även råsprit. Uppgifter för 1993 och 1994 ej tillgängliga.

4) Uppgifterna fr.o.m. 1995 avser avräknad betmängd. Tidigare år avser bärgad skörd. Detta innebär att jämförbarheten mellan åren försämrats.

Källa: SCB, skördeuppskattningarna och Danisco Sugar AB.

Så- och skördetidpunkter

Uppgifter om så- och skördetidpunkt insamlades i anslutning till de objektiva skördeuppskattningarna t.o.m. 1992. På grund av besparingar har denna insamling upphört. Uppgifter om tidpunkten för vårsådd inhämtades i samband med utläggning av provytor under våren. Såtidpunkten angavs med veckonummer. Skördetidpunkten var datum för brukarens skörd. För höstsådda grödor erhöles såtiden i samband med insamlingen av uppgifter om höstsådda arealer. Tidpunkten anges med indelning i 15-dagarsintervall.

Avsnittet innehåller uppgifter om

- Mediantidpunkt för sådden
- Mediantidpunkt för skörden
- Antal dagar mellan sådd och skörd

Mediantidpunkt för sådden

Mediantidpunkten avser den tidpunkt då hälften av grödans areal såtts. I tabell 7.42 redovisas mediantidpunkter för sådden 1987–1992.

Tabell 7.42

Mediantidpunkt¹ för sådd av spannmål och höstoljeväxter samt sättning av potatis 1987–1992

Median date for the sowing of grain, oleiferous plants and potatoe planting 1987–1992

År	Höstvete	Höstråg	Höstraps	Höstrybs	Vårvete	Korn	Havre	Mat-potatis ²	Potatis för stärkelse och råspirt ²
1992	15.9	11.9	12.8	11.8	8.5	11.5	14.5	24.5	8.5
1991	14.9	14.9	19.8	14.8	19.4	22.4	25.4	11.5	5.5
1990	14.9	13.9	12.8	12.8	7.4	20.4	23.4	3.5	29.4
1989	10.9	10.9	13.8	10.8	18.4	26.4	27.4	8.5	29.4
1988	15.9	13.9	14.8	11.8	3.5	4.5	5.5	11.5	9.5
1987	25.9	23.9	20.8	15.8	2.5	5.5	5.5	17.5	16.5

1) Avser tidpunkten då hälften av arealen såtts.

2) Avser odlingar > 0.5 hektar.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Mediantidpunkt för skörden

Tabell 7.43

Mediantidpunkt¹ för skörd av spannmål, slåttervall (första skörd) och potatis 1987–1992

Median date for the harvesting of grain, first cut of ley and potatoes 1987–1992

År	Höstvete	Vårvete	Höstråg	Korn	Havre	Slåtter-vall	Mat-potatis ²	Potatis för stärkelse och råspirt ²
1992	11.8	3.9	1.8	6.9	7.9	14.6	20.9	5.10
1991	1.9	5.9	20.8	26.8	3.9	5.7	22.9	3.10
1990	20.8	28.8	6.8	22.8	31.8	17.6	18.9	26.9
1989	19.8	23.8	5.8	19.8	21.8	16.6	13.9	30.9
1988	17.8	29.8	10.8	24.8	3.9	19.6	14.9	3.10
1987	28.9	2.10	8.9	18.9	29.9	3.7	23.9	8.10

1) Avser tidpunkten då hälften av arealen skördats.

2) Avser odlingar > 0,5 hektar.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Antal dagar mellan sådd och skörd

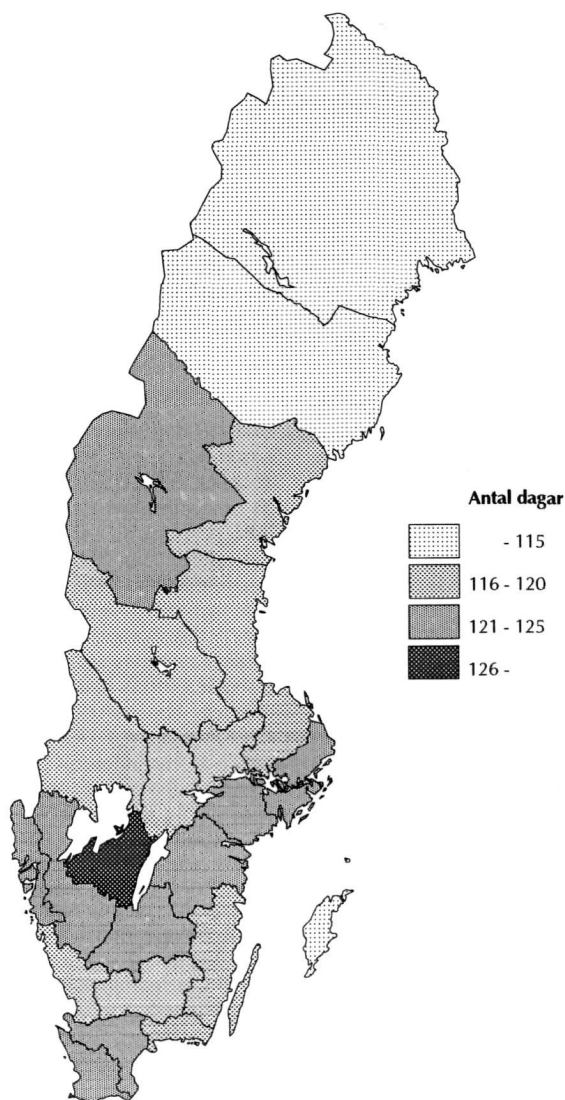
I tabell 7.44 redovisas genomsnittligt antal dagar mellan sådd och skörd för vårsädesgrödorna 1988–1992. På grund av besparingar är 1992 det sista året uppgifterna samlats in. I diagram 7.46 redovisas uppgifterna i diagramform.

Karta 7.45 visar genomsnittligt antal dagar mellan sådd och skörd av korn på länsnivå för 1988–1992.

Karta 7.45

Genomsnittligt antal dagar mellan sådd och skörd av korn 1988–1992 inom län

Average number of days between sowing and harvesting of barley 1988–1992 for counties

Tabell 7.44

Antal dagar mellan sådd och skörd 1988–1992

Average number of days between sowing and harvesting 1988–1992

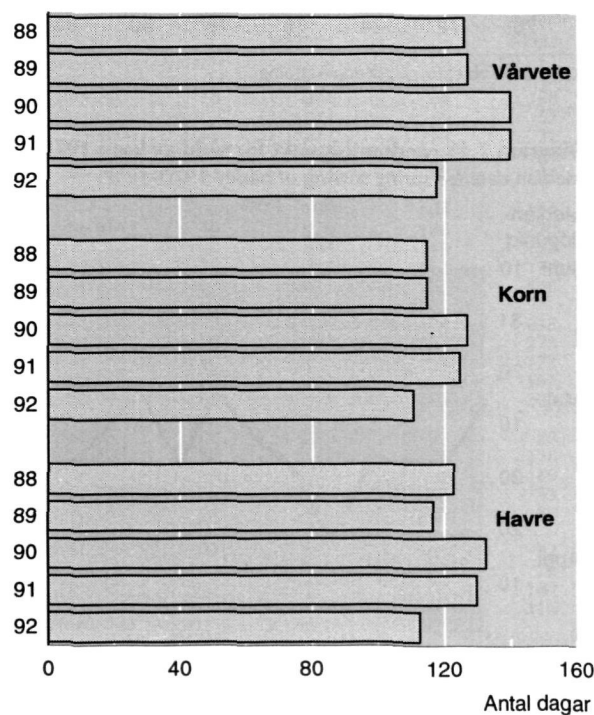
År	Vårvete	Korn	Havre
1992	118	111	113
1991	140	125	130
1990	140	127	133
1989	127	115	117
1988	126	115	123

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Diagram 7.46

Antal dagar mellan sådd och skörd 1988–1992

Average number of days between sowing and harvesting 1988–1992

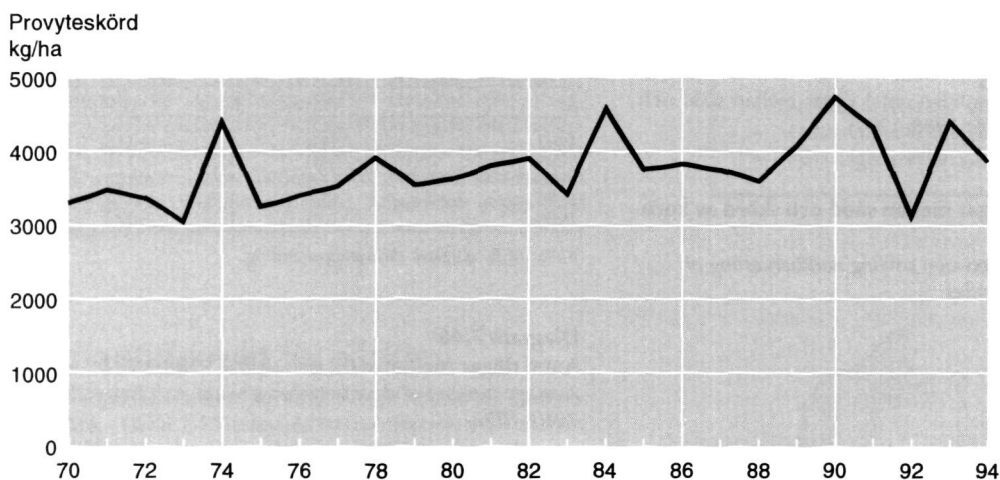
Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Annan publicering

De objektiva skördeuppskattningarnas uppgifter om tidpunkt för sådd och skörd samt om antal dagar mellan sådd och skörd redovisades årligen i SM serie J t.o.m. 1992, sist J 12 SM 9302.

Diagram 7.47 Provyteskörd av korn 1970–1994

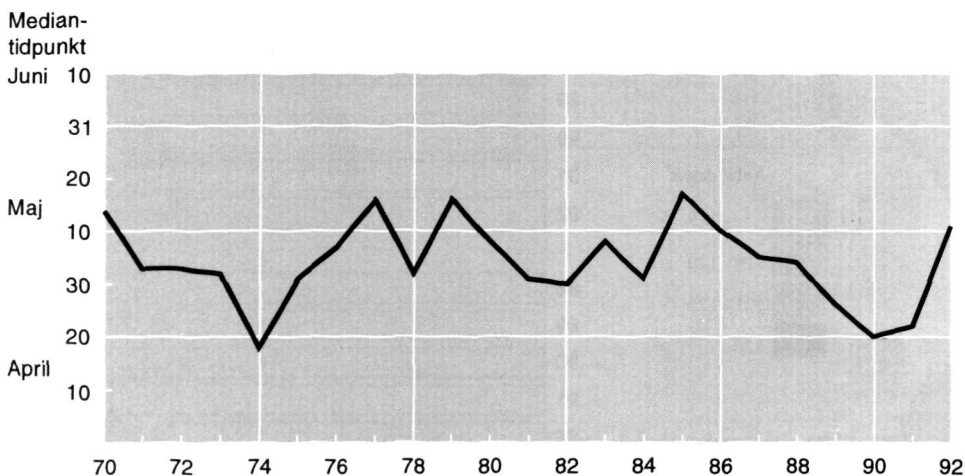
Sample plot yield per hectare for barley 1970–1994

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Diagram 7.48 Mediantidpunkt för sådd av korn 1970–1992

Median date for spring sowing of barley 1970–1992

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

I diagram 7.47 har skördeavkastning för korn i riket sammanställt för tidsperioden 1970–1994. På grund av besparingar år 1994 det sista året som uppgifter om provyteskörd samlats in. I diagram 7.48 visas mediantidpunkt för sådd av korn 1970–1992. Uppgifterna speglar faktiska förhållanden i praktiskt jordbruk. Diagrammen visar att tidig sådd i regel har givit hög skörd. Det måste dock starkt betonas att avkastningen beror på ett

flertal faktorer. För skördeutvecklingen har, förutom såtidpunkten, årsmånen efter sådden haft avgörande inflytande.

Stor betydelse för grödornas utveckling har väderleken och de klimatiska förutsättningarna. Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut (SMHI) mäter kontinuerligt solskenstimmar, nederbörd m.m. vid ett antal mätstationer. I bilaga 5 redovisas månadsuppgifter för ett urval av dessa stationer.

8 Trädgårdsodling

I kapitel 8 redovisas uppgifter om frilandsarealer och växthus-
ytor för trädgårdsodling. Uppgifterna ingår i den årliga juni-
registreringen i lantbruksregistret (LBR). Vidare lämnas vissa

resultat om produktionen m.m. som erhålls vid separata inven-
teringar/trädgårdsräkningar senast 1991 respektive 1994. Räk-
ningen 1994 avsåg 1993 års odling.

Med trädgårdsodling avses od-
ling av köksväxter, blommor,
krukväxter, frukt, bär och plant-
skolealster.

Med trädgårdsföretag avses
företag och andra enheter (insti-
tutioner, anstalter m.fl.) med
trädgårdsodling omfattande
minst 200 m² växthus eller
minst 2 500 m² frilandsareal.
Odlingar i hemträdgårdar eller
för husbehov medräknas ej.

Frilandsarealer och växthusytor

Uppgifter om frilandsarealer och
växthusytor erhålls sedan 1970 vid
den årliga registreringen i LBR i juni.
Några år (1972, 1977, 1982, 1985,
1988, 1991 och 1994) har uppgifter
om trädgårdsodlingen insamlats i sär-
skilda trädgårdsräkningar/inventering-
ar varvid insamlingen i juni utgått.

Juniregistreringen syftar till att ge
en grov bild av produktionsresurserna
inom frilands- och växthusodlingen.
Av tabell 8.1 framgår att 1995 bedrevs
trädgårdsodling vid ca 4 200 företag i
landet. Frilandsodling förekom på 78
% av företagen på en sammanlagd
areal av 14 700 hektar, varav nära
hälften i Skånelänen. Växthusodling
förekom på ca 1 500 företag med en
sammanlagd yta av 3,4 miljoner kva-
dratmeter. Den genomsnittliga
växthusytan per företag var därmed
ca 2 270 kvadratmeter.

Trädgårdsodlingen brukar variera
en hel del över åren, särskilt gäller
detta frilandsarealens omfattning.

Tabell 8.1

Växthusyta och frilandsareal för trädgårdsodling samt antal företag med odling 1996

Areas of greenhouses and outdoors cultivation and number of enterprises in 1996

Område; storleksgrupp	Växthus		Friland		Totala antalet företag ¹
	Yta, m ²	Antal	Areal, hektar	Antal	
<i>Län</i>					
Stockholms	265 740	118	236	64	158
Uppsala	..	..	121	45	52
Södermanlands	75 460	32	217	54	72
Östergötlands	137 990	69	669	123	168
Jönköpings	60 234	53	223	67	104
Kronobergs	..	..	190	104	114
Kalmar	66 814	46	970	186	220
Gotlands	..	..	544	119	124
Blekinge	88 801	29	796	161	178
Kristianstads	488 455	117	3 611	557	648
Malmöhus	1 292 293	305	2 914	420	635
Hallands	182 953	86	767	227	278
Göteborgs o Bohus	87 840	47	197	91	123
Älvsborgs	105 827	61	301	131	167
Skaraborgs	68 994	66	894	193	209
Värmlands	67 752	42	259	72	89
Örebro	52 726	25	442	109	126
Västmanlands	84 998	46	116	35	69
Kopparbergs	55 032	38	240	76	93
Gävleborgs	80 248	41	146	50	83
Västernorrlands	41 972	43	142	39	72
Jämtlands	..	..	135	59	76
Västerbottens	109 565	65	143	77	104
Norrbottnens	..	..	393	103	111
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>					
Under 2,1	2 722 254	945	341	364	1 120
2,1 – 5,0	265 451	133	848	440	485
5,1 – 10,0	173 644	75	1 135	417	441
10,1 – 20,0	129 794	84	1 997	443	474
20,1 – 30,0	48 205	53	1 550	339	356
30,1 – 50,0	58 441	42	1 852	357	365
50,1 – 100,0	69 869	65	3 633	492	513
Över 100,0	80 593	42	3 311	308	320
<i>Hela riket</i>					
1996	3 548 251	1 439	14 666	3 162	4 073
1995	3 448 517	1 514	14 695	3 267	4 199
1993	3 275 918	1 455	13 609	3 422	4 307
1992	3 325 109	1 426	13 161	3 371	4 267
1990	3 332 509	1 498	13 324	3 716	4 613
1989	3 332 521	1 517	13 701	3 897	4 813

1) Mer än ett slag av odling kan förekomma vid samma företag varför summan av antalet företag med olika slag av odling i regel överstiger totala antalet.

Källa: SCB, lantbruksregistret, fr.o.m 1996 urvalsbaserade uppgifter.

Frilandsarealens användning

Av tabell 8.2 och diagram 8.3 framgår frilandsarealens användning för olika växtslag under 1995 enligt den årliga registreringen i LBR i juni. Odlingen av köksväxter var dominerande med ca 41 % av arealen. Regionalt noteras att andelen köksväxter var högst i Gotlands och Malmöhus län med 82 % respektive 65 % av den totala frilandsarealen. Antalet företag i landet som odlade köksväxter var 1995 ca 1 490.

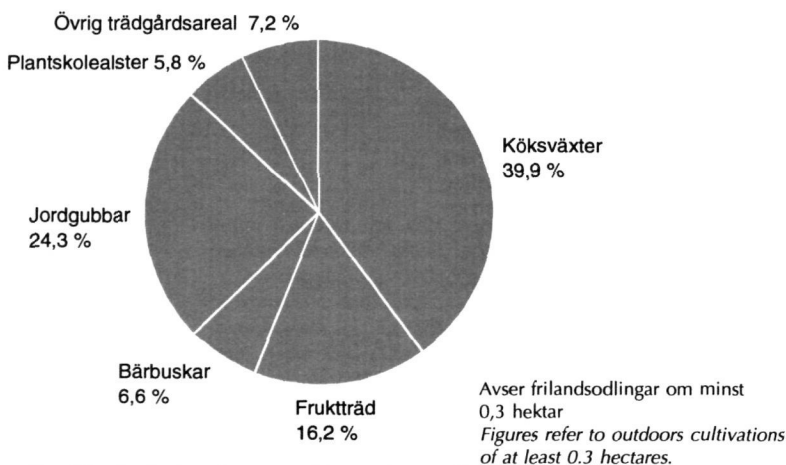
Vid en jämförelse över tiden för olika växtslag kan noteras att arealerna för fruktträd har minskat under de senaste två åren med ca 130 hektar. Arealen för jordgubbsodling har ökat med ca 600 hektar under samma period.

Jämförelser av resultat från lantbruksregistreringarna i juni varje år och trädgårdsräkningar/inventeringar (senast avseende 1995 respektive 1993) bör ske med viss försiktighet beroende på olikheter i undersökningsförfarande och undersökningstidpunkt. I trädgårdsräkningarna insamlas uppgifter från företag med odling i växthus genom intervjuer. Uppgifter om utnyttjade arealer vid dessa räkningar/inventeringar avser helt kalenderår och skall lämnas med noggrann specificering på olika växtslag. För frilandsodlingen har både antalet företag och arealen för frilandsodling varit lägre vid trädgårdsundersökningarna än vid lantbruksregistreringarna. Detta kan till viss del förklaras av att man vid trädgårdsräkningarna/inventeringarna har säkrare underlag för att utesluta arealer för husbehovsodling. För ytterligare jämförelser, bl.a. av växthusytorna se J 10 SM 9403.

Tabell 8.2**Frilandsareal för olika trädgårdsväxter 1996. Hektar***Outdoors cultivation for horticultural plants in 1996. Hectares*

Område	Köksväxter	Fruktträd	Bärbuskar	Jordgubbar	Plantskolealster	Övriga trädgårdsväxter	Summa
Län							
Stockholms	57	..	..	..	..	..	236
Uppsala	..	..	..	..	..	..	121
Södermanlands	..	..	..	118	..	..	217
Östergötlands	348	..	..	213	..	..	669
Jönköpings	..	..	..	69	..	..	223
Kronobergs	..	61	..	..	..	..	189
Kalmar	465	..	..	359	..	112	970
Gotlands	439	..	..	37	..	..	544
Blekinge	158	149	27	328	..	109	796
Kristianstads	1 065	1 587	117	487	162	194	3 611
Malmöhus	1 784	311	38	294	177	309	2 913
Hallands	337	..	..	177	..	44	767
Göteborg o Bohus	..	..	..	127	..	..	196
Älvsborgs	32	..	..	157	..	..	301
Skaraborgs	438	..	..	186	..	..	892
Värmlands	..	..	..	142	..	..	258
Örebro	276	..	..	108	..	..	441
Västmanlands	..	..	..	..	..	..	116
Kopparbergs	49	..	..	109	..	..	240
Gävleborgs	..	..	..	..	..	..	146
Västernorrlands	..	..	..	..	..	..	142
Jämtlands	..	..	..	..	..	..	135
Västerbottens	..	..	..	..	..	..	142
Norrbottnens	58	..	246	..	..	..	392
Hela riket							
1996	5 846	2 384	971	3 559	846	1 053	14 657
1995	6 066	2 350	1 042	3 362	838	1 031	14 688
1993	5 760	2 479	1 007	2 767	802	786	13 601
1992	5 736	2 370	1 019	2 536	851	643	13 154
1990	5 625	2 496	1 049	2 507	913	725	13 314
1989	5 783	2 958	1 057	2 417	840	636	13 690

Källa: SCB, lantbruksregistret, fr.o.m. 1996 urvalsbaserade uppgifter.

Diagram 8.3**Frilandsarealens användning för olika slag av trädgårdsväxter 1996***Outdoors cultivation of horticultural plants in 1996*

Källa: SCB, lantbruksregistret, urvalsbaserade uppgifter.

Trädgårdsräkningar/inventeringar

Trädgårdsräkningar (som genomförts 1972, 1977, 1982, 1988 och 1994) syftar till att ge en mer utförlig information om trädgårdsodlingen än vad som är möjligt att erhålla vid juniinsamlingen för LBR. För frilandsodlingen erhålls bl.a. skördeuppgifter och en ökad detaljspecificering av olika växtslag.

Trädgårdsinventeringar (som genomförts 1985 och 1991) skiljer sig från trädgårdsräkningar främst genom att uppgiftsinsamlingen inte innefattar uppgifter om teknisk utrustning m.m.

Trädgårdsräkningar/inventeringar avses i fortsättningen ske växelvis så att en undersökning genomförs vart tredje år.

Trädgårdsräkningen 1994, innehåll och genomförande

Uppgifterna insamlades med stöd av lagen SFS 1992:888, förordningen SFS 1992:1032 och SCB-FS 1994:1.

Uppgifter inämntades om odlingen av olika växtslag i växthus och bänkgård samt på friland under 1993. Vidare infordrades uppgifter om växthusinventarier, energiförbrukning för växthusproduktion, maskiner, lagerlokaler, antal sysselsatta, försäljning, försäljningskanaler, investeringar och kostnader.

Uppgifterna för frilandsföretagen inhämtades genom postenkät, medan växthusföretagen lämnade uppgifter vid intervjuer.

Räkningen visar att 4 200 företag under 1993 hade trädgårdsodling. Odling i växthus eller bänkgårdar förekom vid 1 500 företag, medan 3 300 företag bedrev trädgårdsodling på friland.

Bortfallet var 94 företag. Någon bortfallskorrigering utfördes inte.

Tabell 8.4**Odlingen av olika trädgårdsväxter på friland 1993**

Outdoors cultivation of horticultural plants in 1993

Avser frilandsodlingar om minst 0,3 hektar.

Figures refer to outdoors cultivations of at least 0.3 hectares.

Växtslag	Areal, hektar	Skörd, ton	Antal företag ²
<i>Köksväxter</i>			
Gurka	300,8	7 737	319
Blomkål	346,5	4 708	256
Vitkål	508,3	23 829	387
Salladskål	178,2	4 141	146
Matlök	725,3	23 999	459
Purjolök	126,9	2 382	291
Morötter	1841,1	80 349	802
Rödbetor	306,5	11 609	314
Isbergssallat	643,4	10 071	291
Annan sallat	19,0	796 ¹	83
Majs	139,9	304	157
Kålrotter	217,6	6 173	283
Övriga köksväxter	903,6	..	641
Summa köksväxter	6 257,3	..	1 693
<i>Frukt</i>			
Äpple	1 822	17 562	398
Päron	248	2 593	179
Plommon	141	503	173
Körsbär	123	54	77
Summa frukt	2 334	..	460
<i>Bär</i>			
Jordgubbar	2 565,0	11 071	994
Hallon	86,4	123	182
Svarta vinbär	768,3	854	321
Övriga bär	19,7	8	49
Summa bär	3 439,4	..	1 249
<i>Blommor</i>	89,0	..	200
<i>Plantskolor</i>	740,1	..	230

1) Annan sallat redovisas i 1 000 styck.

2) Mer än ett slag av odling kan förekomma vid samma företag varför summan av antalet företag med olika slag av odling i regel överstiger totala antalet.

Källa: SCB, trädgårdsräkning.

Uppgifter om frilandsodling från trädgårdsräkningen 1994 som avsåg odlingen under 1993, redovisas i tabell 8.4. Bland köksväxterna var arealen morötter störst följt av matlök. Bland "Övriga köksväxter" svarade spenat för den största arealen, ca 211

hektar. Äpplen respektive jordgubbar svarade för de största arealerna av frukt respektive bär. De enskilda växtslag som var mest frekvent var jordgubbar, som odlades på 994 företag. Därefter följde morötter, som odlades på 802 företag.

Frilandsodlingen 1976–1993

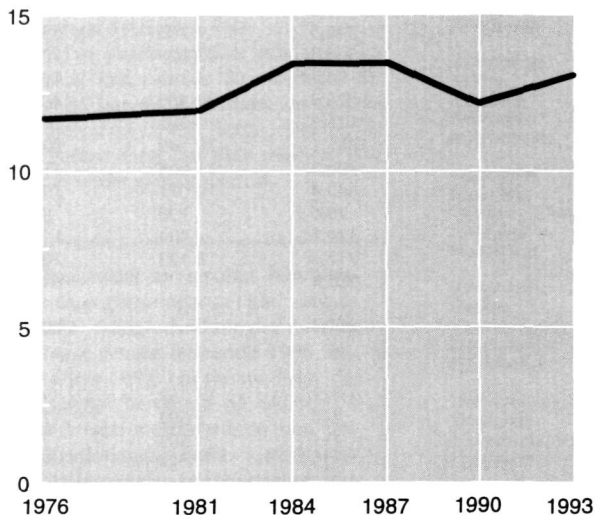
Diagram 8.5 visar frilandsarealens utveckling sedan 1976 i hela riket.

Diagram 8.5

Frilandsarealen under 1976–1993

Areas for outdoors cultivation 1976–1993

Areal,
tusental ha

Källa: SCB, trädgårdsräkning/inventering.

Tabell 8.6

Frilandsodlingens omfattning under 1976, 1981, 1984, 1987, 1990 och 1993

Outdoors cultivation in 1976, 1981, 1984, 1987, 1990 and 1993

	1976	1981	1984	1987	1990	1993
Köksväxter						
areal, hektar	5 180	5 398	6 412	6 235	5 790	6 257
antal företag	2 601	2 022	2 448	2 321	1 825	1 693
Frukt						
areal, hektar	3 387	3 039	3 110	3 116	2 390	2 334
antal företag	811	620	623	558	503	460
Bär						
areal, hektar	2 026	2 562	2 991	3 240	3 139	3 439
antal företag	1 699	1 285	1 458	1 429	1 236	1 249
Snittblommor						
areal, hektar	169	92	87	73	65	89
antal företag	1 082	267	231	200	156	200
Plantskola						
areal, hektar	965	750 ¹	793 ²	737 ³	706 ⁴	740 ⁵
antal företag	636	327	310	303	246	230

1) Här medräknas inte odling i container på ca 30 ha vid 65 företag.

2) "- 45 ha vid 94 företag.

3) "- 37 ha vid 85 företag.

4) "- 40 ha vid 84 företag.

5) "- 46 ha vid 83 företag.

Källa: SCB, trädgårdsräkning/inventering.

I tabell 8.6 redovisas vissa resultat för odlingen på friland enligt trädgårdsräkningarna 1977, 1982, 1988 och 1994 samt trädgårdsinventeringarna 1985 och 1991.

Resultaten visar en ökning av arealen köksväxter och plantskoleväxter under de senaste tre åren. Bärarealen har också ökat med ca 10 procent under samma period. Antalet företag som odlar frukt har minskat med 43 företag eller ca 9 procent, medan fruktarealen har varit nästan densamma under de senaste tre åren.

Växthusytans användning

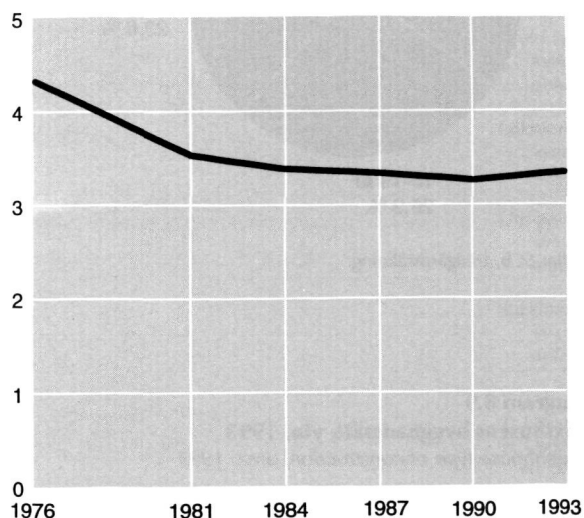
I tabell 8.7 redovisas uppgifter om odlingen i växthus 1993 enligt trädgårdsräkningen 1994. Köksväxtodlingen dominerades av annan sallat/kruksallat, tomat och gurka. Bland snittblommorna används nära hälften av arealen för odling av rosor. Bland lökblommorna var tulpaner helt dominerande.

Diagram 8.7

Växthusytan under 1976–1993

Areas of greenhouses 1976–1993

Miljoner m²

Källa: SCB, trädgårdsräkning/inventering.

Tabell 8.7

Odlingen av olika trädgårdsväxter i växthus och bänkgård 1993

Cultivation of horticultural plants in greenhouses and frames in 1993

Växtslag	Utnyttjad yta, m ²	Skörd, 1 000 st.	Antal företag ²
Köksväxter			
Tomater	637 970	18 889 ¹	429
Gurka	590 575	20 045 ¹	357
Melon	20 151	114 ¹	50
Annan sallat/Kruksallat	710 507	14 243	50
Övriga köksväxter	89 029	–	90
Summa köksväxter	2 048 232	–	607
Snittblommor			
Rosor	116 165	16 676	33
Krysanthemum	88 142	2 176	155
Alstroemeria	23 539	1 830	12
Övriga snittblommor	38 477	3 390	69
Summa snittblommor	266 323	24 072	211
Krukväxter			
Begonia	..	8 802	347
Krysanthemum	..	4 419	60
Cyklamen	..	1 811	220
Julstjärna	..	7 155	351
Pelargon	..	11 232	673
Saint paulia	..	3 433	47
Impatiens	..	1 628	282
Gröna växter	..	1 930	188
Övriga krukväxter	..	9 426	397
Summa krukväxter	..	49 835	765
Lökblommor			
Tulpaner	..	107 368	380
Narcisser	..	6 075	346
Hyacinter	..	10 323	417
Övriga lökblommor	..	3 153	256
Summa lökblommor	..	126 919	487
Övrigt			
Utplanteringsväxter	..	68 487	916
Sticklingar eller plantor för vidare kultur	..	180 675	709

1) Tomater, gurka, melon och isbergssallat redovisas i ton, övriga växtslag i 1 000 st.

2) Mer än ett slag av odling kan förekomma vid samma företag varför summan av antalet företag med olika slag av odling i regel överstiger totala antalet.

Källa: SCB, trädgårdsräkning.

Växthusens byggnadsmaterial och ålder

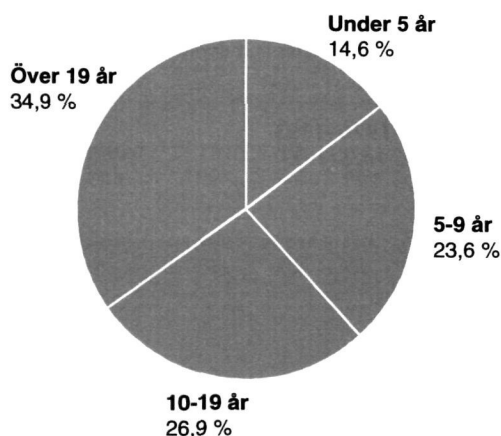
Den totala växthusytan vid företag med minst 200 kvadratmeter växthusyta var den 31 december 1993 3 357 000 kvadratmeter. Växthusytan med uppvärmning (både under glas och plast) utgjorde i december 1993 drygt 93 % av den totala växthusytan.

Uppgift om växthusens ålder och byggnadssätt under 1993 visas i diagram 8.8 och 8.9. Uppgifterna insamlades vid 1994 års trädgårdsräkning.

Växthusens inventarier

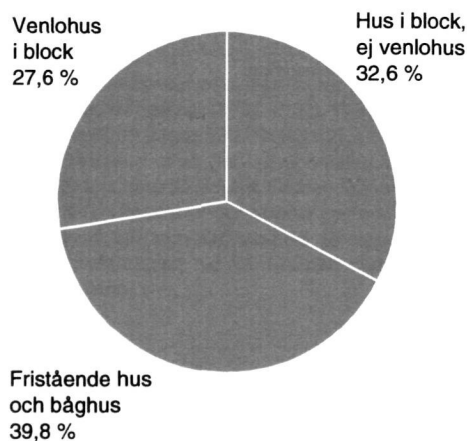
Uppgifterna om växthusinventarier i december 1993 visade att ungefär 23 % respektive 34 % av den totala växthusytan är utrustade med assimilationsbelysning respektive skugg- och energiväv. Dessutom fanns det en rullbordyta och en mobil bordyta på 843 000 kvadratmeter (ca 25 % av den totala växthusytan) under 1993.

Diagram 8.8
Växthusens ålder, yta, 1993
Greenhouse age, area, 1993

Källa: SCB, trädgårdsräkning.

Diagram 8.9
Växthusens byggnadssätt, yta, 1993
Greenhouse type of construction, area, 1993

Källa: SCB, trädgårdsräkning.

Odlingen i växthus 1976–1993

Av tabell 8.10 framgår att antal företag med odling av köksväxter, krukväxter, lökblommor, utplanteringsväxter samt sticklingar och småplantor i växthus har ökat under de senaste tre åren. Den odlade ytan av köksväxter har också ökat liksom produktionen av krukväxter, lökblommor, utplanteringsväxter samt sticklingar och småplantor. Antal företag och produktionen av snittblommor har däremot minskat under samma period.

Tabell 8.10

Odlingen av olika trädgårdsväxter i växthus och bänkgård 1976–1993
Cultivation of horticultural plants in greenhouses and frames 1976–1993

	1976	1981	1984	1987	1990	1993
Köksväxter						
yta, 1 000 m ²	2 012	1 704	1 580	1 562	1 774	2 048
antal företag	1 368	829	739	641	566	607
Snittblommor						
yta, 1 000 m ²	1 325	675	534	399	309	266
antal företag	935	541	424	341	228	211
Krukväxter						
kvantitet, 1 000 st	31 049	35 361	37 384	46 719	46 347	49 835
antal företag	1 284	933	834	812	697	765
Lökblommor						
kvantitet, 1 000 st	180 740	161 033	130 602	133 880	122 488	126 919
antal företag	1 200	789	641	587	467	487
Utplanteringsväxter						
kvantitet, 1 000 st	68 777	57 932	51 672	60 229	53 410 ³	68 487
antal företag	.. ¹	.. ¹	.. ¹	970	846	916
Sticklingar och småplantor						
kvantitet, 1 000 st	28 452	60 305	61 699	111 074	117 605	180 675
antal företag	259	.. ²	.. ²	586	326	709

1) Uppgiften ej tillgänglig för utplanteringsväxter totalt.

2) Uppgiften ej tillgänglig för sticklingar och småplantor totalt.

3) Uppgiften stämmer inte med motsvarande uppgift i J 10 SM 9103, där räknades felaktigt en del skogsplantor som utplanteringsväxter.

Källa: SCB, trädgårdsräkning/inventering.

Växthusytor 1976–1993

Av tabell 8.11 framgår växthusytans fördelning på växthustyper vid trädgårdsräkningarna/inventeringarna. Vid en jämförelse mellan de två senaste trädgårdsundersökningarna avseende 1990 och 1993 framgår att ytan i växthus av glas utan uppvärmning har minskat, medan ytan i växthus av plast med och utan uppvärmning har ökat.

Vid klassificeringen efter växthustyp tas ingen hänsyn till isolermaterialets beskaffenhet. Till växthus av plast räknas plastfoliehus och hus av korrugerad plast.

Annan publicering

Uppgifter om trädgårdsodlingen enligt LBR i juni publiceras i SCB, Statistiska meddelanden, serie J, senast J 10 SM 9402. Uppgifter från trädgårdsinventeringen 1991 har publicerats i J 10 SM 9103 och från trädgårdsräkningen 1994 i J 10 SM 9403.

Tabell 8.11

Växthusytan 1976–1993. 1 000 m²
Areas of greenhouses 1976–1993

Typ av växthus	1976	1981 ¹	1984 ¹	1987 ¹	1990 ¹	1 993
Växthus av glas²						
med uppvärmning	3 718	3 010	2 761	2 865	2 777	2 897
utan uppvärmning	249	167	333	212	201	99
Växthus av plast						
med uppvärmning	267	285	167	177	192	238
utan uppvärmning	72	73	101	81	104	115
Totalt	4 306	3 535	3 362	3 335	3 274	3 350

1) Avser företag med minst 200 m² växthusyta.

2) Hit räknas också andra material. Polykarbonat räknades 1981 som plast men 1984 som glas.

Källa: SCB, trädgårdsräkning/inventering.

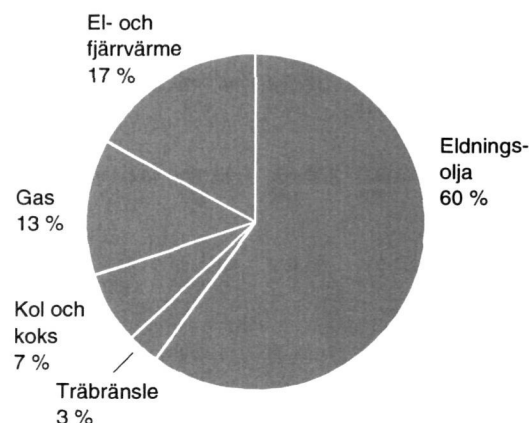
Energiförbrukning för växthusproduktion

Uppgifterna om energiförbrukning för växthusens uppvärmning och belysning under 1993 visas i diagram 8.12. Enligt diagrammet användes eldningsolja mest.

Diagram 8.12

Energiförbrukning¹ för växthus under 1993 i procent efter energikälla

Consumption of fuel in greenhouses production in 1993

1) Omräknad till MWh.

Källa: SCB, trädgårdsräkning.

Försäljning och investeringar

I tabell 8.14 redovisas uppgifter om antalet växthus- respektive frilandsföretag fördelade efter försäljningssumma under 1993. Av tabellen framgår att 44 % av växthusföretagen respektive 90 % av frilandsföretagen (som redovisat försäljning) har en försäljningssumma på högst 0,5 miljon kronor per år.

I tabell 8.15 redovisas uppgifter om växthus- respektive frilandsföretagens försäljningskanaler 1993. Ca. 66 % av växthusföretagen och 54 % av frilandsföretagen sålt huvuddelen av sina produkter via konsumentled d.v.s. hemförsäljning, egen butik, torghandel m.m. Investeringarna för växthusföretag uppgick 1993 till 107 miljoner kronor

Maskiner, lagerlokaler och lökhus

Antalet traktorer som huvudsakligen används i trädgårdsodlingen var i december 1993 drygt 3 600. Antalet planteringsmaskiner samt kruk- och såmaskiner var 900 respektive 660 vid samma tidpunkt.

I december 1993 omfattade lagerlokaler med och utan kylanläggning 853 000 kubikmeter och lökhus för blomsterlök 144 000 kubikmeter.

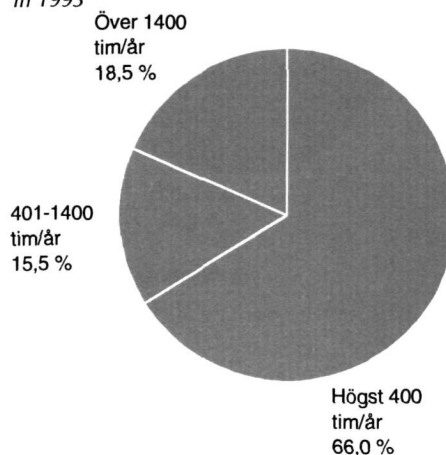
Antal sysselsatta

Uppgifterna visar att antal personer (över 15 år) som är sysselsatta på trädgårdsföretagen under 1993 var 15 600 personer. Av diagram 8.13 framgår att över 80 % av alla sysselsatta var deltidssysselsatta. 15 % av antalet trädgårdsföretag har inte lämnat uppgifter om sysselsättningen.

Diagram 8.13

Sysselsatta på trädgårdsföretag 1993 i procent efter antal arbetstimmar

Number of employees according to number of working hours in 1993

Källa: SCB, trädgårdsräkning.

Tabell 8.14

Antal företag fördelade efter storleken på försäljningssumma 1993

Number of enterprises according to their sales in 1993

Typ av företag	Försäljningssumma, miljoner kronor					Uppgift saknas	Totala antalet företag
	Högst 0,5	0,5-1,0	1,1-2,0	2,1-4,0	Över 4,1		
Växthusföretag	621	304	203	162	107	57	1 454
Frilandsföretag	1 773	101	54	36	8	788	2 760

Källa: SCB, trädgårdsräkning.

Tabell 8.15

Antal företag fördelade efter försäljningskanal 1993

Number of enterprises according to their way of selling in 1993

Typ av företag	Minst 95 % försäljning till livsmedelsindustri	Minst 95 % försäljning till färskvarumarknaden				Övriga företag	Summa företag som redovisat försäljning	Uppgift saknas
		Uppsamlande handel	Distribuerande handel	Detaljhandel	Konsumentled			
Växthusföretag	2	394	405	563	917	10	1 402	52
Frilandsföretag	137	844	344	422	990	101	2 086	674

Källa: SCB, trädgårdsräkning.

9 Husdjur

I kapitel 9 redovisas statistik över antal husdjur och antal företag med husdjur av olika slag. I respektive avsnitt lämnas även uppgifter om kontrollverksamheten samt slakt.

Statistiken över antal husdjur har sedan 1968 erhållits från lantbruksregistret. Årligen insamlas uppgifter från företag med mer än 2 hektar åkermark. Dessutom inhämtas uppgifter från företag med mindre än 2 hektar åkermark och djurbesättningar. De minimigränser som gäller för att djur vid företag med djurbesättningar och högst 2,0 hektar åkermark skall medräknas är minst 50 kor, minst 250 nötkreatur, minst 50 tackor, minst 50 suggor, minst 250 svin eller minst 1 000 höns inklusive kycklingar. 1996 baseras husdjursstatistiken på uppgifter från ett urval av lantbruksföretag (ca 25 %).

Kapitel 9 innehåller information om

- Nötkreatur
- Får
- Svin
- Höns och kycklingar
- Ekologisk djurhållning
- Biodling, getter, pälsdjursskötsel, rennäring och hästar

1996 baseras husdjursstatistiken på uppgifter från ett urval av lantbruksföretag (ca 25 %). Tidigare år har statistiken baserats på totalundersökningar. Utnyttjande av statistiken för 1996 bör därför ske med viss försiktighet. För mer information om bl.a. medelfel hänvisas till Statistiska Meddelanden, J 20 SM 9701 Lantbruksregistret beskrivs närmare i bilaga 3.

Antal djur och antal företag

Antalet djur av olika djurslag samt antalet företag med olika djurslag framgår av tabell 9.1 respektive 9.2 på nästa sida. Observera att antalet företag i tabell 9.2 inte är summerbara, eftersom det kan förekomma olika djurslag vid ett och samma företag. Totalt minskade antalet nötkreatur under 1980-talet, medan en svag ökning kan skönjas under de första åren av 1990-talet. Därefter har antalet varit i stort sett oförändrat. Mellan de två senaste åren har samtliga företag med nötkreatur minskat.

Sedan 1980 har antalet mjölkkor minskat med 189 000 djur. I slutet av 1970-talet och början av 1980-talet genomgick mjölkkoibesättningarnas storleksstruktur en förändring genom att de mindre besättningarna minskade samtidigt som de något större besättningarna, ökade. Denna trend bröts 1986 då tvåprissystemet för mjölk infördes. Under den senaste tioårsperioden har dock antalet företag med mjölkkor halverats. Under perioden 1990–1996 har antalet kor för köttproduktion ökat med 90 000 djur. Under motsvarande period har antalet företag med kor för köttproduktion ökat med 5 600 företag.

Ökningen kan förklaras av den jordbrukspolitik som har verkat under perioden.

Antalet får har ökat med 10 % sedan 1985. Ökningen skedde främst under perioden 1991–1994. Antalet lamm per tacka är knappt 1,8 och i stort sett oförändrat under perioden. Sett över hela perioden från 1980 har antalet företag med får varit i stort sett oförändrat.

Antalet svin sjönk under 1980-talet men har därefter varit konstant. En lika stor andel av svinen, ca 1/3 har under perioden funnits i de två Skåneläner. Under samma period har två tredjedelar av företagen med svin upphört.

Antalet höns ökade under den första hälften av 1980-talet men har därefter minskat under perioden fram till och med 1993. Därefter har antalet varit i stort sett oförändrat. Andelen höns som finns vid företag med mindre än 2 ha åkermark har ökat från knappt 33 % 1980 till 42 % 1996. Antalet företag med höns har minskat med två tredjedelar under perioden.

1996 var antalet företag utan nötkreatur, får, svin eller höns 38 800.

Tabell 9.1
Antal djur av olika djurslag 1980–1996¹
Number of animals 1980–1996

Djurslag	Antal av olika djurslag		1990	1992	1993	1994	1995	1996
	1980	1985						
Kor för mjölkproduktion	655 738	645 706	576 409	525 948	524 520	509 431	482 118	466 265
Kor för uppfödning av kalvar	70 916	59 227	74 544	135 791	153 555	164 578	157 128	164 115
Övriga nöt 1 år och däröver	613 818	569 626	543 458	565 463	548 620	560 911	595 521	616 860
Kalvar under 1 år	594 550	562 642	524 032	548 100	580 671	591 569	542 328	542 999
Summa nötkreatur	1 935 022	1 837 201	1 718 443	1 775 302	1 807 366	1 826 489	1 777 095	1 790 240
Tackor och baggar	161 043	173 334	161 178	180 067	188 944	195 736	195 439	203 338
Lamm	230 586	251 644	243 621	267 394	281 743	287 692	266 410	265 697
Summa får	391 629	424 978	404 799	447 461	470 687	483 428	461 849	469 035
Galtar	11 932	10 946	8 591	8 290	7 942	8 228	7 595	6 922
Suggor	278 249	249 248	221 092	224 843	241 372	240 943	237 355	273 106
Övriga svin 20 kg och däröver ²	1 253 804	1 127 036	1 024 820	1 017 179	940 566	1 264 481	1 299 843	1 303 413
Övriga svin 20 kg och därunder ³	1 170 212	1 112 843	1 009 440	1 028 741	1 086 667	814 753	768 843	765 313
Summa svin	2 714 197	2 500 073	2 263 943	2 279 053	2 276 547	2 328 405	2 313 137	2 348 754
Höns	5 937 152	6 548 298	6 391 943	6 063 357	5 764 401	5 918 014	6 100 270	5 708 518
Kycklingar av värpras	2 635 620	2 159 298	2 175 676	2 166 105	1 908 371	2 175 337	1 811 509	2 188 722
Summa höns och kycklingar	8 572 772	8 707 596	8 567 619	8 229 462	7 672 772	8 093 351	7 911 779	7 897 240

1) T.o.m. 1985 är endast nöt och får vid företag med mer än 2 hektar åkermark medräknade.

2) T.o.m. 1993 avser uppgiften svin 3 månader och däröver.

3) T.o.m. 1993 avser uppgiften svin under 3 månader.

Källa: SCB, lantbruksregistret, fr.o.m. 1996 urvalsbaseade uppgifter.

Tabell 9.2
Antal företag med kor, nötkreatur, får, svin och höns 1980-1996
Number of holdings with cows, cattle, sheep, pigs and fowls 1980-1996

Djurslag	Antal företag		1990	1992	1993	1994	1995	1996
	1980	1985						
Kor för mjölkproduktion	44 143	30 063	25 921	21 467	20 009	18 675	17 743	16 464
Kor för uppfödning av kalvar	12 436	10 310	10 883	16 308	17 783	18 771	17 069	16 545
Övriga nöt 1 år och däröver	70 503	58 872	42 696	41 828	41 093	40 498	39 160	37 848
Kalvar under 1 år	..	..	41 986	40 708	40 627	39 858	36 542	35 148
Summa nötkreatur	..	..	47 292	45 739	44 955	43 977	41 990	40 318
Summa får exkl lamm	10 125	10 536	9 688	10 491	10 659	10 733	9 985	9 678
Summa svin	26 122	19 937	14 301	13 036	12 341	11 810	10 753	9 648
Höns	23 603	17 531	12 900	11 483	10 798	10 573	9 593	8 696
Kycklingar av värpras	..	..	1 875	1 554	1 589	1 646	1 405	1 245
Summa höns och kycklingar	..	..	13 297	11 833	11 125	10 933	9 926	8 923
Utan nötkreatur, får, svin eller höns	32 258	35 443	36 695	34 206	34 677	33 979	33 560	38 800

Källa: SCB, lantbruksregistret, fr.o.m. 1996 urvalsbaseade uppgifter.

Nötkreatur

Antal, besättningar

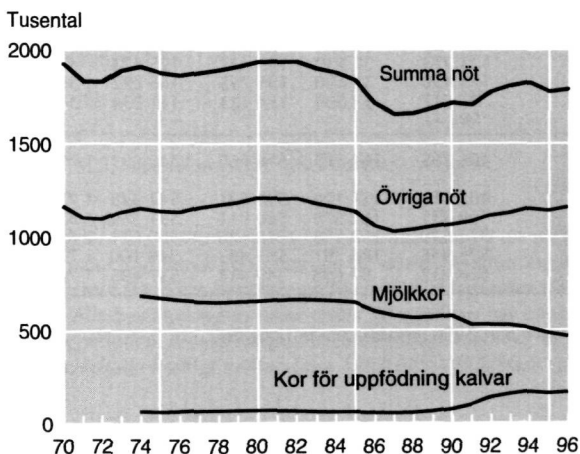
Uppgifter om antal nötkreatur erhålls årligen genom lantbruksregistret. Statistiken som redovisas avseende 1996 baseras, som tidigare nämnts, på uppgifter från ett urval av företag. Utnyttjande av uppgifter bör därför ske med viss försiktighet.

Den 13 juni 1996 fanns 90 500 företag med mer än 2 hektar åkermark eller med stora djurbesättningar. Mjölkkor fanns vid 16 500 av dessa företag (18 %) och nötkreatur vid 40 300 företag (44 %). Antalet nötkreatur vid företag med högst 2,0 hektar åkermark utgör 1996 0,3 % av totala antalet nötkreatur.

Minskningen av antalet mjölkkor har främst skett mellan åren 1985 och 1987 och mellan åren 1990 och 1991. Minskningen mellan åren 1985 och 1987 sammanhängde med tvåprissystemet på mjölk och införandet av avgångsersättning till äldre mjölkproducenter. Under den perioden minskade många sina besättningar, medan nedgången i antalet mjölkkor (ca 48 000 djur) mellan 1990 och 1991 berodde på att ett stort antal företag upphörde med mjölkproduktion. En del av dessa företag övergick till köttproduktion. Dessutom var det många företag som tidigare saknat djur som skaffade köttkor. Mellan åren 1994 och 1995 minskade antalet mjölkkor med drygt 5 %. Förändringen berodde sannolikt på införandet av mjölkkvoter för att anpassa den svenska produktionen till den landskvot som Sverige tilldelats av EU. Mellan de två senaste åren har antalet mjölkkor minskat med 3 %.

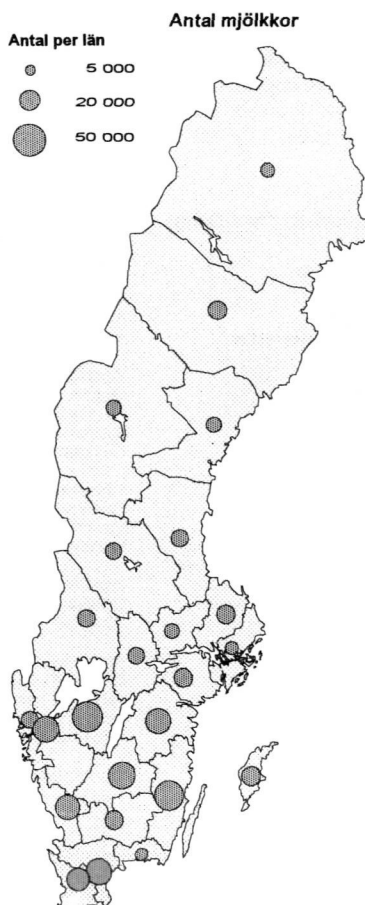
Antalet kor för köttproduktion ökade mycket kraftigt mellan 1990 och 1992. Ökningen fortsatte fram till och med 1994. Den sammanhängde med den pågående omställningen inom jordbruket. Tre fjärdedelar av den areal som ställdes om till annat än livsmedelsproduktion ställdes om till extensivt bete och därmed krävdes betande djur. Mellan de två senaste åren har antalet kor för köttproduktion ökat med 4 %.

Diagram 9.3
Antal nötkreatur, 1970–1996
Number of cattle, 1970–1996

Källa: SCB, lantbruksregistret, fr.o.m. 1996 urvalsbaserade uppgifter.

Karta 9.4
Mjölkkornas geografiska fördelning 1996
Distribution of cows in 1996

Källa: SCB, lantbruksregistret, urvalsbaserade uppgifter.

Karta 9.4 ger en översiktlig bild av den geografiska fördelningen av mjölkkor. Cirlarnas storlek är proportionell mot antalet mjölkkor i länet.

Av tabell 9.6 framgår bl.a. att närmare en tredjedel av mjölkkor finns i Göta-lands skogsbygder. I Norrland återfinns en sjundedel av Sveriges mjölkkor.

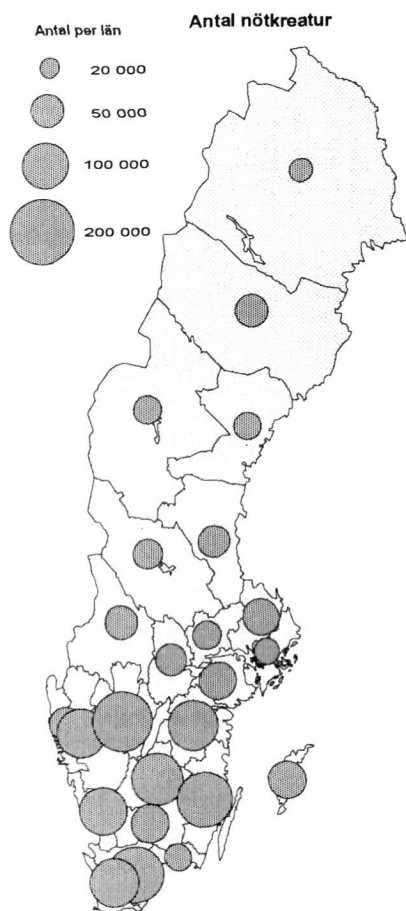
Även "kotätheten" uttryckt i antalet mjölkkor per hektar åker är högst i Göta-lands skogsbygder (28 kor/100 hektar). Övre Norrland har den näst högsta kotätheten (21 kor/100 hektar), medan slättbygderna ligger lägst. På motsvarande sätt har medelstora företag, mellan 20 och 50 hektar, den högsta kotätheten.

Vidare framgår att antalet ungdjur ökat något medan förändringen av antalet kalvar ligger inom felmarginalen.

Karta 9.5

Nötkreaturens geografiska fördelning 1996

Distribution of cattle in 1996

Tabell 9.6

Antal nötkreatur 1996

Number of cattle in 1996

Område	Nötkreatur				Summa
	Kor För mjölk- produk- tion	För upp- födning av kalvar och däröver	Kvigor, tjurar och stutar 1 år	Kalvar under 1 år	
<i>Län</i>					
Stockholms	7 574	4 466	9 499	10 632	32 170
Uppsala	15 920	6 003	20 464	19 241	61 628
Södermanlands	16 225	6 589	21 651	19 280	63 744
Östergötlands	29 079	10 916	39 660	37 188	116 843
Jönköpings	33 627	10 510	44 033	38 235	126 405
Kronobergs	16 684	8 084	25 857	20 949	71 573
Kalmar	41 764	10 181	49 351	43 056	144 352
Gotlands	17 921	5 143	26 191	20 184	69 440
Blekinge	7 209	5 244	10 970	10 144	33 568
Kristianstads	32 874	20 535	52 227	45 188	150 823
Malmöhus	23 190	17 534	37 961	32 920	111 605
Hallands	27 390	8 941	39 866	31 858	108 056
Göteborgs o Bohus	12 176	5 087	17 505	14 071	48 840
Älvsborgs	30 926	9 021	38 842	35 465	114 254
Skaraborgs	42 255	13 920	58 062	52 705	166 942
Värmlands	14 493	4 420	17 824	16 296	53 033
Örebro	12 557	4 228	16 157	15 357	48 299
Västmanlands	9 904	4 028	11 679	11 653	37 263
Kopparbergs	12 434	2 599	13 411	12 141	40 585
Gävleborgs	13 302	2 539	16 339	13 632	45 812
Västernorrlands	10 899	1 286	12 532	10 031	34 749
Jämtlands	11 801	1 676	12 288	10 652	36 417
Västerbottens	16 560	915	16 444	14 731	48 650
Norrbottnens	9 500	..	8 048	7 390	25 189
<i>Produktionsområden</i>					
Göta-lands södra slättbygder	29 096	12 640	43 602	36 364	121 701
" mellanbygder	72 792	28 045	100 022	84 940	285 799
" norra slättbygder	55 786	17 042	74 097	71 282	218 206
Svealands slättbygder	62 727	24 951	80 380	77 743	245 800
Göta-lands skogsbygder	149 142	64 635	212 291	179 876	605 944
Mellersta Sveriges skogsbygder	32 911	10 305	40 164	35 240	118 620
Nedre Norrland	35 748	5 076	39 890	33 503	114 218
Övre Norrland	28 063	1 423	26 415	24 052	79 953
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>					
0,0 - 2,0	..	..	1 283	1 327	4 716
2,1 - 5,0	516	4 166	7 122	5 708	17 512
5,1 - 10,0	3 323	13 514	23 518	18 642	58 997
10,1 - 20,0	22 756	29 331	61 162	53 402	166 652
20,1 - 30,0	45 849	24 161	74 459	61 191	205 661
30,1 - 50,0	123 273	32 130	143 437	125 473	424 312
50,1 - 100,0	173 450	32 190	191 755	165 922	563 317
Över 100,0	96 017	27 599	114 123	111 334	349 073
<i>Hela riket</i>					
1996	466 265	164 115	616 860	542 999	1 790 240
1995	482 118	157 128	595 521	542 328	1 777 095
1994	509 431	164 578	560 911	591 569	1 826 489
1993	524 520	153 555	548 620	580 671	1 807 366
1992	525 948	135 791	565 463	548 100	1 775 302
1991	528 212	97 653	543 418	537 495	1 706 778

Källa: SCB, lantbruksregistret, fr.o.m 1996 urvalsbaserade uppgifter.

Källa: SCB, lantbruksregistret, urvalsbaserade uppgifter.

Tabell 9.7

Antal mjölkcor efter besättningsstorlek 1996

Number of dairy cows by size of stocks in 1996

Område; storleksgrupp	Besättningsstorlek, antal mjölkcor					Summa
	1-9	10-24	25-49	50-74	Över 74	
<i>Län</i>						
Stockholms	..	1 611	3 595	1 123	..	7 574
Uppsala	260	3 976	7 809	2 166	1 708	15 920
Södermanlands	..	2 453	6 636	3 564	3 435	16 225
Östergötlands	..	4 607	12 678	5 883	5 774	29 079
Jönköpings	656	8 782	17 496	4 695	1 996	33 627
Kronobergs	439	5 475	8 322	1 988	..	16 684
Kalmar	547	6 812	19 883	8 318	6 204	41 764
Gotlands	..	4 638	8 394	3 242	1 388	17 921
Blekinge	..	2 205	3 152	979	..	7 209
Kristianstads	412	6 262	12 441	5 822	7 937	32 874
Malmöhus	256	4 186	8 955	4 582	5 211	23 190
Hallands	517	5 940	12 351	5 032	3 550	27 390
Göteborgs o Bohus	621	3 840	5 620	1 681	..	12 176
Älvsborgs	1 127	9 399	14 016	3 810	2 573	30 926
Skaraborgs	502	6 535	22 199	6 168	6 852	42 255
Värmlands	626	3 346	5 188	2 305	3 028	14 493
Örebro	..	2 948	5 657	1 958	1 848	12 557
Västmanlands	..	1 669	5 097	1 146	..	9 904
Kopparbergs	730	3 756	4 716	2 085	..	12 434
Gävleborgs	560	5 614	5 251	1 343	..	13 302
Västernorrlands	862	4 731	3 499	1 092	..	10 899
Jämtlands	422	4 665	4 993	1 335	..	11 801
Västerbottens	1 210	6 631	6 639	1 498	..	16 560
Norrbottens	415	2 915	4 976	..	..	9 500
<i>Produktionsområden</i>						
Götalands södra slättbygder	202	5 177	10 485	5 752	7 480	29 096
" mellanbygder	786	12 567	32 361	14 894	12 183	72 792
" norra slättbygder	772	9 200	26 528	8 982	10 305	55 786
Svealands slättbygder	767	12 231	28 113	10 725	10 891	62 727
Götalands skogsbygder	3 740	39 922	72 220	21 069	12 193	149 142
Mellersta Sveriges skogsbygder	1 042	9 614	13 497	4 789	3 969	32 911
Nedre Norrland	1 970	13 806	14 087	3 989	1 897	35 748
Övre Norrland	1 920	10 480	12 271	2 277	1 116	28 063
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>						
0,0 - 2,0	..	..	..	..	..	..
2,1 - 5,0	384	..	..	..	..	516
5,1 - 10,0	1 954	1 296	..	..	..	3 323
10,1 - 20,0	4 853	15 682	2 171	..	..	22 756
20,1 - 30,0	2 338	29 016	13 749	..	..	45 849
30,1 - 50,0	1 398	45 792	69 124	5 758	..	123 273
50,1 - 100,0	248	19 751	105 237	37 723	10 491	173 450
Över 100,0	..	1 389	19 179	28 266	47 159	96 017
<i>Hela riket</i>						
1996	11 198	112 997	209 562	72 476	60 032	466 265

Källa: SCB, lantbruksregistret, urvalsbaserade uppgifter.

Under hela 1980-talet skedde en omfördelning av antalet nötkreatur från mindre besättningar till större. Strukturomvandlingen mot allt större besättningar har fortsatt även under 1990-talet. Alla besättningsstorlekar under 50 mjölkcor har minskat under perioden. Antalet nötkreatur i besättningar med 1-3 mjölkcor minskade kraftigt mellan åren 1992 och 1995, vilket sam-

manhängde med att många företag, som successivt minskat antalet mjölkcor i besättningen, övergick helt från mjölk- till köttproduktion. Tabell 9.7 visar antalet mjölkcor efter besättningsstorlek 1996. Det största antalet mjölkcor, 210 000, fanns i besättningar med mellan 25 och 49 mjölkcor.

Tabell 9.8**Antal mjölkkor efter enskilda företagens ålder och efter besättningsstorlek 1996***Number of dairy cows by age of holders and by size of stocks in 1996*

Företagarekategori; Ålder	Besättningsstorlek, antal mjölkkor					Summa
	1-9	10-24	25-49	50-74	Över 74	
<i>Enskilda företagare</i>						
Under 25 år	..	..	..	..	..	1 995
25-34 år	456	8 715	21 676	5 355	3 336	39 538
35-44 år	1 320	26 992	59 005	19 085	10 074	116 476
45-49 år	1 079	17 658	32 519	10 795	6 164	68 215
50-54 år	1 643	17 366	30 361	9 373	6 525	65 268
55-59 år	1 242	16 203	22 250	5 613	3 716	49 025
60-64 år	2 199	13 095	15 552	3 522	1 378	35 746
Över 64 år	2 941	9 159	8 370	2 965	1 784	25 220
Uppgift saknas	..	..	1 208	..	..	2 641
<i>Övriga företagarekategorier</i>	..	2 862	17 927	14 983	26 152	62 141
<i>Summa 1996</i>	11 198	112 997	209 562	72 476	60 032	466 265
1995	13 388	126 508	211 870	72 666	57 686	482 118
1994	13 960	132 374	227 443	75 557	60 097	509 431
1993	16 263	139 455	236 778	73 549	58 475	524 520
1992	19 678	150 631	237 354	67 143	51 142	525 948
1991	23 463	169 271	230 593	60 870	44 015	528 212

Källa: SCB, lantbruksregistret, fr.o.m. 1996 urvalsbaserade uppgifter.

Som framgår av tabell 9.8 har det totala antalet mjölkkor minskat med 62 000 djur (ca 12 %) sedan 1991. Företagare över pensionsåldern svarade för drygt 13 % av denna minskning. Samtidigt ökade antalet mjölkkor något vid besättningar där företagarna var under 30 år.

De flesta mjölkorna finns i medelstora besättningar, 24 % i besättningar med 10-24 mjölkkor och 45 % i besättningar med 25-49 mjölkkor. 25 000 mjölkkor (5 % av samtliga) återfinns vid företag där företagaren är över 64 år.

Företagare under 45 år har de genomsnittligt största besättningarna, 30-33 mjölkkor. Företagare över pensionsåldern har de genomsnittligt minsta besättningarna, 17 mjölkkor eller färre. Vid generationsskiften sker ofta en nedläggning eller en utökning av mjölkproduktionen.

Som framgår av tabell 9.9 finns det största antalet företag med nötkreatur i Götalands skogsbygder. I detta område är också andelen företag med nötkreatur högst i riket med 60 %. Andelen företag med nötkreatur 1996 var 45 % i hela riket, vilket är i stort sett oförändrat jämfört med den senaste femårsperioden.

Annan publicering

Uppgifterna om antal husdjur är hämtade ur Statistiska meddelanden, serie J, från Lantbrukets företagsregister, senast J 20 SM 9701.

Tabell 9.9**Antal företag med nötkreatur 1996***Number of holdings with cattle in 1996*

Område	Totala antalet företag	Antal företag med Nöt- kreatur	Därav med mjölkkor
<i>Produktionsområden</i>			
Götalands södra slättbygder	6 970	2 306	804
" mellanbygder	8 461	4 778	2 156
" norra slättbygder	10 586	3 891	1 643
Svealands slättbygder	13 143	4 856	1 907
Götalands skogsbygder	26 139	15 589	5 559
Mellersta Sveriges skogsbygder	8 788	3 079	1 253
Nedre Norrland	9 252	3 443	1 722
Övre Norrland	7 149	2 375	1 421
<i>Hela riket</i>			
1996	90 488	40 318	16 464
1995	87 682	41 990	17 743
1994	90 463	43 977	18 675
1993	91 848	44 955	20 009
1992	92 234	45 739	21 467
1991	93 938	46 051	22 880

Källa: SCB, lantbruksregistret, fr.o.m. 1996 urvalsbaserade uppgifter.

Tabell 9.10
Genomsnittlig besättningsstorlek 1980-1996
Average size of stock 1980-1996

Djurslag	1980	1985	1990	1992	1993	1994	1995	1996
Kor för mjölkproduktion	14,9	18,4	22,2	24,5	26,2	27,3	27,2	28,3
Kor för uppfödning av kalvar	5,7	5,7	6,8	8,3	8,6	8,8	9,2	9,9
Nötkreatur (inkl kor)	27,4	31,2	36,3	38,8	40,2	41,5	42,3	44,4
Får (exkl lamm)	15,9	16,5	16,7	17,2	17,7	18,2	19,6	21,0
Sugor och galtar	15,1	17,7	21,2	23,6	26,4	28,4	30,8	39,4
Övriga svin ¹	81,3	95,1	119,3	125,4	127,4	144,4	157,1	175
Höns (exkl kycklingar)	252	374	495	528	534	560	636	660
Kycklingar av värpras	517	796	1 160	1 394	1 201	1 322	1 289	1 700

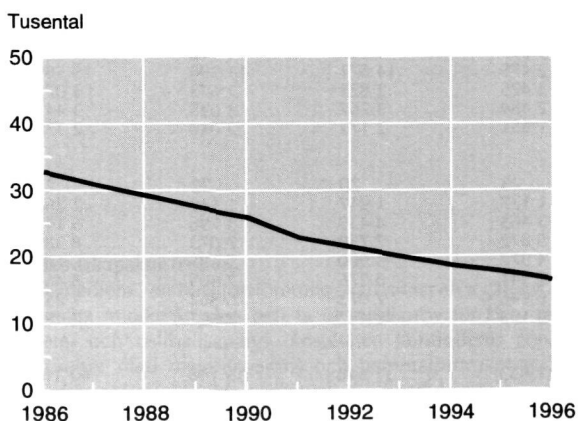
1) T.o.m. 1993 avser uppgiften svin 3 månader och däröver. Fr.o.m. 1994 avser uppgiften svin över 20 kg.

Källa: SCB, lantbruksregistret, fr.o.m. 1996 urvalsbaseade uppgifter.

Den genomsnittliga besättningsstorleken för både mjölk- och köttkor har nästan fördubblats sedan 1980. Motsvarande ökning av besättningsstorleken för sugor har skett under den senaste tioårsperioden.

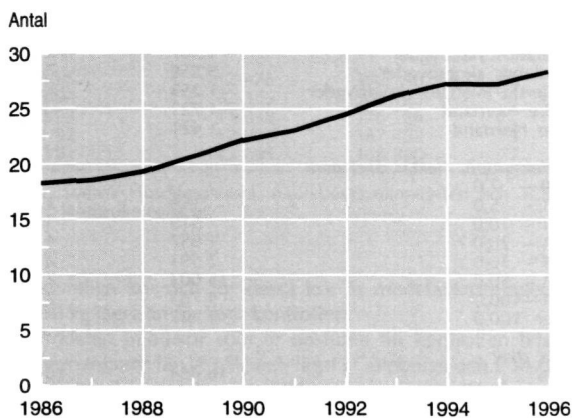
Av diagram 9.11 och 9.12 framgår att under den senaste tioårsperioden har antalet mjölkko-besättningar halverats från ca 33 000 till 16 000, samtidigt har antalet mjölkkor minskat med 22 % från 600 000 till 466 000.

Diagram 9.11
Antal mjölkko-besättningar 1986-1996
Number of milk cow stocks 1986-1996

Källa: SCB, lantbruksregistret, fr.o.m. 1996 urvalsbaseade uppgifter.

Diagram 9.12
Medeltal mjölkkor per besättning 1986-1996
Average size of stock 1986-1996

Källa: SCB, lantbruksregistret, fr.o.m. 1996 urvalsbaseade uppgifter.

Tabell 9.13

Antal företag med nötkreatur 1996

Number of holdings with cattle in 1996

Område; storleksgrupp	Kor För mjölk- produktion	För uppföd- ning av kalvar	Samtliga kor	Kvigor, tjurar och stutar	Kalvar under 1 år	Samtliga nötkreatur
<i>Län</i>						
Stockholms	234	399	594	676	652	727
Uppsala	546	624	1 107	1 191	1 156	1 270
Södermanlands	432	432	826	954	880	1 015
Östergötlands	793	865	1 548	1 854	1 743	1 957
Jönköpings	1 250	1 255	2 395	2 965	2 641	3 072
Kronobergs	650	972	1 576	1 909	1 694	2 023
Kalmar	1 243	1 007	2 161	2 437	2 273	2 555
Götlands	634	392	967	1 142	1 064	1 176
Blekinge	278	590	831	900	819	991
Kristianstads	965	1 626	2 476	2 913	2 648	3 011
Malmöhus	675	1 170	1 774	2 013	1 890	2 154
Hallands	924	1 020	1 893	2 322	2 089	2 478
Göteborgs o Bohus	543	805	1 303	1 537	1 406	1 646
Älvsborgs	1 240	1 320	2 480	2 983	2 778	3 232
Skaraborgs	1 241	1 181	2 309	2 760	2 632	2 916
Värmlands	525	543	1 020	1 225	1 139	1 351
Örebro	403	481	844	984	945	1 090
Västmanlands	303	429	697	816	778	876
Kopparbergs	553	338	864	1 011	988	1 118
Gävleborgs	620	340	926	1 260	1 162	1 336
Västernorrlands	584	311	851	1 123	1 055	1 212
Jämtlands	566	224	776	921	891	1 007
Västerbottens	831	154	965	1 304	1 281	1 421
Norrbottnens	432	..	469	646	546	683
<i>Produktionsområden</i>						
Götalands södra slättbygder	804	1 019	1 751	2 175	1 976	2 306
" mellanbygder	2 156	2 042	3 990	4 598	4 257	4 778
" norra slättbygder	1 643	1 485	2 960	3 655	3 468	3 891
Svealands slättbygder	1 907	2 228	3 917	4 547	4 310	4 856
Götalands skogsbygder	5 559	7 345	12 475	14 671	13 398	15 589
Mellersta Sveriges skogsbygder	1 253	1 283	2 425	2 823	2 673	3 079
Nedre Norrland	1 722	860	2 484	3 207	3 025	3 443
Övre Norrland	1 421	283	1 651	2 172	2 040	2 375
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>						
0,0 - 2,0	..	..	23	20	22	23
2,1 - 5,0	159	1 202	1 337	1 947	1 548	2 363
5,1 - 10,0	519	3 003	3 463	4 439	3 796	5 147
10,1 - 20,0	1 957	4 005	5 872	7 750	7 073	8 380
20,1 - 30,0	2 593	2 592	4 977	5 900	5 575	6 183
30,1 - 50,0	5 003	2 666	7 341	8 276	7 905	8 466
50,1 - 100,0	4 785	2 080	6 446	7 073	6 862	7 255
Över 100,0	1 437	984	2 193	2 442	2 367	2 499
<i>Hela riket</i>						
1996	16 464	16 545	31 653	37 848	35 148	40 318

Källa: SCB, lantbruksregistret, urvalsbaserade uppgifter.

Av tabell 9.13 framgår att de fyra län som har flest företag med nötkreatur är Älvsborgs, Jönköpings, Kristianstads och Skaraborgs län.

Antalet företag med kor för mjölkproduktion är högst i Jönköpings län med 1 250 företag följt av Kalmar län med 1 243 företag.

Kontrollverksamheten

Produktionskontroll bedrivs på mjölkboskap, köttboskap, svin och får. Genom kontrollen följs de egenskaper som har betydelse för den enskilda produktionsgrenens ekonomi.

De olika kontrollformerna ger underlag för produktionsplanering inom enskild besättning, avelsverksamhet, rådgivning, kvalitetsbedömning av djur t.ex. vid försäljning, samt för utvecklingsarbete, forskning m.m.

Svensk Husdjursskötsel (SHS) är huvudman för samtliga officiella kontrollaktiviteter för nötkontrollen. Kontrollen sker efter de rambestämmelser som fastställts av den centrala jordbruksmyndigheten. Detaljföreskrifter om verksamheten utfärdas av huvudmannen.

Lokalt utförs verksamheten av husdjurstekniker som vad gäller mjölkboskapskontroll är anställda inom husdjursföreningar knutna till SHS. Husdjursföreningarna sköter även seminverksamheten med nötkreatur. Köttboskapskontrollen sköts lokalt av husdjurs- eller slakteriföreningarna. Frågor som hör ihop med den praktiska tillämpningen av kontrollen behandlas av särskild nämnd för nötkontroll.

Tabell 9.14
Antal mjölkbesättningar och kor i officiell kontroll 1995/96
Number of stocks and cows in the milk recording in 1995/96

Område	Antal besättningar, helårs och delårs	Antal kor	Andel av samtliga mjölkkor, procent
<i>Län</i>			
Stockholms	177	6 022	79
Uppsala	408	12 682	78
Södermanlands	404	15 570	93
Östergötlands	676	25 247	85
Jönköpings	874	26 469	78
<i>Kronobergs</i>	478	13 912	85
Kalmar	939	35 224	83
Gotlands	452	14 290	79
Blekinge	181	5 336	76
Kristianstads	661	25 571	79
<i>Malmöhus</i>	484	18 118	76
Hallands	708	23 719	87
Göteborgs o Bohus	315	8 313	68
Älvsborgs	840	23 754	79
Skaraborgs	909	33 137	80
<i>Värmlands</i>	364	12 389	86
Örebro	328	11 342	85
Västmanlands	230	7 778	81
Kopparbergs	386	10 551	86
Gävleborgs	503	12 245	91
<i>Västernorrlands</i>	375	8 894	80
Jämtlands	417	10 035	82
Västerbottens	608	14 416	83
Norrbottnens	292	7 557	81
<i>Hela riket 1995/96</i>	12 009	382 511	82
1994/95	12 476	390 146	80
1993/94	12 355	383 123	78
1992/93	11 838	376 126	77
1991/92	12 090	367 452	75
1990/91	12 895	388 860	77

Källa: Svensk Husdjursskötsel, mjölkboskapskontrollen och SCB, lantbruksregistret.

Mjölkboskapskontrollen

Varje medlem i en husdjursförening skall minst elva gånger om året mäta mjölmängden och ta ut mjölkprov för bl.a. fett-, protein- och cellhaltsanalys. Resultaten kontrolleras genom jämförelser med mejerileverans och hemmaförbrukning. Vidare sker enligt särskilda regler s.k. förlängd kontroll i samband med besök av husdjurstekniker. Genom uppföljning mot mejerileveranserna och via förlängda kontroller har kontroll-siffrorna blivit mycket tillförlitliga. Skillnaden mellan utnyttjade kvantiteter och mängd mjölk enligt kontrollen rör sig endast om ett par procent.

Anslutning

Anslutningen är lägre bland mindre besättningar än bland större. Kontrollåret löper mellan september 1995 och augusti 1996. Antalet besättningar i tabell 9.14 avser både de som varit anslutna hela kontrollåret och de som varit anslutna delar av detsamma. De icke anslutna besättningarna representerar 18 %

av samtliga kor och för dessa kor är medelavkastningen ca 1 800 kg lägre än för kor i kontrollen.

Andelen mjölkkor som är anslutna till kontrollen högst i Södermanlands län (93 %) och lägst i Göteborgs och Bohus län (68 %). Andelen anslutna mjölkkor i hela riket är 82 %.

Som framgår av tabell 9.15 dominerade svensk röd och vit boskap, SRB, och svensk låglandsboskap, SLB, bland de kontrollerade mjölkkena. I samtliga län utom Skåneläna samt Hallands, Skaraborgs, Gotlands och Jämtlands län är SRB den vanligaste rasen. SLBs relativt starka ställning i norra Sverige framgår också.

Under 1995/96 var avkastningen per mjölkko i de kontrollerade besättningarna 8 033 kg, uttryckt i ECM (energikorrigerad mjölk med ca 4,2 % fett och 3,4 % protein). För icke kontrollerade kor har SHS beräknat motsvarande medelavkastning till 6 200 kg.

Tabell 9.15**Resultat från den officiella mjölkboskapskontrollen 1995/96. Kg ECM¹***Results of the milk recording in 1995/96*

Område	Svensk röd och vit boskap (SRB) ²		Svensk låglandsboskap (SLB)		Svensk kullig boskap (SKB)		Svensk jerseyboskap (SJB)		Samtliga kontrollerade kor. Mjölkkavkastning, kg ECM
	Antal kor	Mjölkkavkastning, kg ECM	Antal kor	Mjölkkavkastning, kg ECM	Antal kor	Mjölkkavkastning, kg ECM	Antal kor	Mjölkkavkastning, kg ECM	
<i>Län</i>									
Stockholms	4 431	7 605	884	7 735	68	4 620	16	6 025	7 594
Uppsala	9 256	7 900	2 118	7 759	45	5 134	36	7 153	7 850
Södermanlands	12 422	7 764	1 319	8 028	6	5 040	18	6 227	7 786
Östergötlands	14 369	7 815	8 073	8 058	28	5 620	175	6 308	7 882
Jönköpings	14 805	7 839	9 682	7 993	18	5 233	109	7 050	7 887
Kronobergs	9 085	8 052	3 884	8 312	11	6 980	25	6 434	8 118
Kalmar	22 040	8 000	10 084	8 236	16	6 380	312	7 012	8 057
Gotlands	6 255	7 783	7 076	7 839	2	2 905	58	6 379	7 791
Blekinge	2 838	8 248	2 095	8 399	7	5 197	45	7 801	8 296
Kristianstads	2 943	8 013	21 376	8 439	34	5 205	60	6 365	8 368
Malmöhus	1 043	7 867	16 326	8 355	14	3 495	23	6 744	8 310
Hallands	5 147	8 171	17 854	8 823	17	4 935	41	6 162	8 660
Göteborgs o Bohus	4 238	7 541	3 453	7 914	14	4 072	87	7 339	7 675
Älvsborgs	11 454	7 897	10 615	8 074	56	4 652	149	6 582	7 953
Skaraborgs	14 747	7 803	16 319	8 024	21	5 301	111	6 905	7 909
Värmlands	8 269	7 787	3 259	7 917	60	4 884	94	6 263	7 785
Örebro	9 451	7 936	1 174	7 733	9	5 751	24	6 235	7 898
Västmanlands	5 824	7 795	1 059	7 963	51	5 334	19	5 035	7 783
Kopparbergs	7 199	8 121	2 134	8 208	188	5 088	23	6 405	8 059
Gävleborgs	8 159	7 993	2 701	8 012	184	5 842	39	6 917	7 950
Västernorrlands	4 056	7 923	3 776	8 324	142	6 296	45	7 251	8 068
Jämtlands	3 794	7 838	4 630	8 162	527	6 010	124	7 500	8 876
Västerbottens	6 153	8 116	6 169	8 318	487	6 088	192	7 414	8 120
Norrbottnens	3 732	8 513	3 006	8 794	170	6 384	90	8 082	8 562
<i>Hela riket 1995/96</i>	191 710	7 911	159 066	8 251	2 175	5 770	1 915	6 915	8 033
1994/95	204 122	8 004	163 185	8 253	2 222	5 982	2 184	7 066	8 083
1993/94	205 116	7 969	155 487	8 142	2 163	5 920	2 389	6 807	8 011
1992/93	203 189	7 698	149 672	7 879	2 221	5 941	2 726	6 566	7 740
1991/92	199 491	7 357	143 892	7 480	2 178	5 782	2 965	6 308	7 376
1990/91	211 273	7 376	150 237	7 461	2 318	5 639	3 748	6 286	7 376

1) Mjölkk uttryckt i ECM (energikorrigerad mjölk, dvs. kg mjölk omräknad till en energikoncentration av 750 kcal, vilket motsvarar ca 4,0 % fett och 3,3 % protein).

2) Inklusive svensk ayrshireboskap.

Källa: Svensk Husdjurskötsel, mjölkboskapskontrollen.

Medelavkastningen per kontrollko har minskat något jämfört med 1994/95. I genomsnitt har kontrollkornas avkastning ökat med ca 100 kg per år från slutet av 1950-talet. Genom att kontrollkornas andel dessutom ökar är avkastningsstegringen för samtliga kor ca 110 kg per år. Detta är ett resultat dels av en planlagd avel dels av förbättrade utfodringsrutiner och ett i genomsnitt bättre foder.

Skillnaderna mellan de två största raserna är små, medan dessa i sin tur ligger klart över övriga raser. Mjölkkorna i Hallands län har den högsta avkastningen per ko.

I tabell till höger redovisas uppgifter om mjölkens fett- och proteinhalt för de olika raserna 1995/96. Som synes har jerseyboskopen de klart högsta fetthalterna.

Ras	Fett	Protein
Svensk röd och vit boskap ¹	4,35	3,44
Svensk låglandsboskap	4,10	3,33
Svensk kullig boskap	4,50	3,55
Svensk jerseyboskap	5,92	3,93
Samtliga kontrollerade kor ²	4,24	3,39

1) Inklusive svensk ayrshireboskap.

2) Inklusive övriga raser och korsningar.

Tabell 9.16 visar att dödfödselar är vanligare när mödrarna är kvigor, vilket förklaras av att kvigornas förlösningar i allmänhet är svårare.

Tabell 9.16

Antal födda kalvar, procent tvillingfödselar samt procent dödfödda och missbildade kalvar i mjölkboskapskontrollen 1995/96

Number of calves born, per cent of twin births, stillborn and defect calves in the milk recording in 1995/96

Ras ¹	Mödrarna kvigor			Mödrarna kor			Mödrarna kvigor och kor	
	Antal födda	Procent Tvil- ling- födda	Död- födda	Antal födda	Procent Tvil- ling- födda	Död- födda	Antal födda	Procent miss- bildade
Svensk röd och vit boskap	72 868	0,76	4,65	129 844	3,47	4,06	202 712	0,14
Svensk låglandsboskap	64 897	0,65	8,28	114 571	3,87	4,10	179 454	0,09
Svensk kullig boskap	900	1,00	8,80	1 719	2,68	5,49	2 619	0,06
Svensk jerseyboskap	558	0,18	10,20	1 276	0,86	3,19	1 834	0,11

1) Endast renrasiga djur.

Källa: Svensk Husdjursskötsel, mjölkboskapskontrollen.

Fruktamhetsproblem och juversjukdomar är de vanligaste orsakerna till att kor gallras ut. Utslagsposten "andra orsaker" är en restpost och hör ihop med att utgångsorsaken ej fastställts. Låg avkastning är en vanlig orsak till att yngre kor slås ut.

Tabell 9.17

Procentuell fördelning efter utgångsorsak av antalet kor som utgått ur anslutna besättningar samt dessa kors utgångsålder 1995/96

Percentage distribution of cows culled from herds in milk recording and age of these cows in 1995/96

Procentuell fördelning: ålder	Ned-satt frukt-samhet	Juversjuk-dom	Förloss-nings-svårig-heter	Kalv-nings-för-lamning	Olycks-fall	Ben-och klöv-lidande	Låg av-kast-ning	Leukos	Andra or-saker	Samt-liga ¹
Procentuell fördelning	26,3	19,9	1,1	1,8	2,1	5,8	9,0	3,1	16,2	37,4
Genomsnittlig utgångsålder, månader	60,6	58,9	48,5	74,2	57,9	64,6	54,3	65,3	57,4	61,6

1) Exklusive kor sålda till liv.

Källa: Svensk Husdjursskötsel, mjölkboskapskontrollen.

Köttboskapskontrollen

Den redovisning som presenteras här omfattar tiden 1/9 1995 – 31/8 1996. Köttboskapskontrollen startade i ny skepnad 1/9 1995

KAP, som den nya kontrollen för kött-djur förkortas, står för K = kött, A = avel, P = produktion. När nu redovisningen för 1995 sammanställs är det i stort sett bara 365-dagarsvikter som tas med. Den nya ID-märkningen har inneburit att kalvningsrapporteringen har dragit ut över hela kalenderåret 1995 och kan därför inte ge en bra bild av antal kalvningar och födelsevikter från de uppgifter som inkommit fram till 30/6 1995.

200-dagarsvikter vägs under hösten varför de inte finns med i tabellerna. Anslutningen vid kontrollårsslutet 31/8 1996 var totalt för hela landet 1 550 besättningar med 16 769 vitala kor.

Tabell 9.19 ger vissa resultat för renrasiga djur i köttboskapskontrollen. Det tekniska utbytet i köttboskapskontrollen är framförallt beroende av kvigornas inkalvningsålder, antal avvanda kalvar per ko och år, och djurens tillväxt och foderomvandlingsförmåga.

Annan publicering

Uppgifter om kontrollverksamheten är hämtade ur Svensk Husdjursskötsel's meddelanden.

Tabell 9.18

Anslutning till köttboskapskontrollen 1996

Number of herds and cows in the beef cattle recording in 1996

Förening	Antal besättningar	Medelkoantal under året	Antal kor per besättning
Skåne	351	4 392	12,5
Svea Husdjur	285	2 706	9,5
Blekinge-Kronoberg	147	1 218	8,3
Halland, Skanek-Farmek	84	1 003	11,9
Skara	423	4 751	11,2
Södra Älvsborg	56	535	9,6
Kalmar	85	851	10,0
Tjustbygden	36	450	12,5
Gotland	17	256	15,1
Dala-Gävleborg	27	255	9,4
NNP Husdjur	28	257	9,2
Norrmejerier, Umeå	11	95	8,6
<i>Hela riket</i>			
1996	1 550	16 769	10,8
1995	1 516	15 213	10,0
1994	1 490	14 123	9,5
1993	1 494	13 305	9,0
1992	1 506	12 719	8,4
1991	1 419	11 606	8,2

Källa: Svensk Husdjursskötsel, köttboskapskontrollen.

Tabell 9.19

Kalvningsresultat och ettårsvikter för renrasiga djur i köttboskapskontrollen 1996

Number of calvings etc. and weights at one year for animals in the beef cattle recording in 1996

Ras	Vikt (kg) vid 1 års ålder			
	Tjurar		Kvigor	
	Antal	Medel-vikt	Antal	Medel-vikt
Hereford	712	448	832	364
Charolais	1 810	537	1 920	429
Aberdeen Angus	97	438	118	349
Limousin	268	479	346	376
Simmental	539	546	537	438
Highland	25	259	42	214
Blonde d'Aquitaine	85	505	90	408

Källa: Svensk Husdjursskötsel, köttboskapskontrollen.

Seminverksamhet

Nötseminverksamheten omfattade 865 765 inseminationer enligt tabell 9.21. Cirka 90 % av alla nötkreatur avsedda för mjölkproduktion seminerades under 1995/96. Jämför diagram 9.20.

Annan publicering

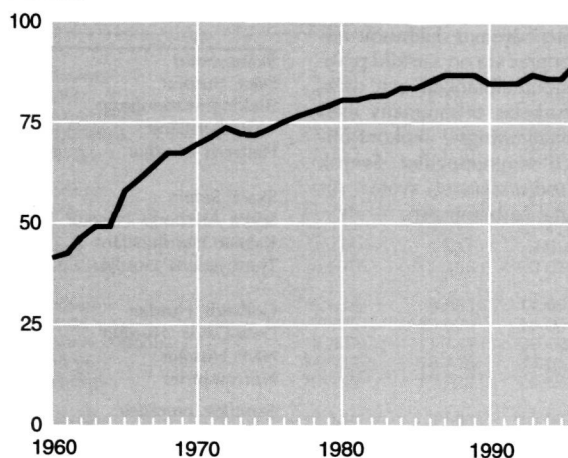
Uppgifterna om seminverksamheten är hämtade ur Svensk Husdjursskötsel's meddelanden.

Diagram 9.20

Seminanslutning bland mjölkboskap 1960–1996

Number of cows in the artificial insemination activity 1960–1996

Procent

Källa: Svensk Husdjursskötsel.

Tabell 9.21

Antal inseminationer efter nötkreatursraser år 1995/96

Number of inseminations by cattle breeds in 1995/96

Handjurets ras	Hondjurets ras									Totalt
	Svensk röd och vit boskap	Svensk låglandsboskap	Svensk kullig boskap	Svensk jerseyboskap	Mjölkraskorsning	Hereford, övriga lätta kött-raser	Charolais, Limousin, Simmental	Kött-raskorsning	Övriga	
Svensk röd och vit boskap (SRB)	417 695	6 123	166	293	10 315	13	105	715	1	435 426
Svensk låglandsboskap (SLB)	12 603	347 116	126	185	21 642	8	95	640	0	382 415
Svensk kullig boskap (SKB)	911	769	5 921	95	1 174	5	8	22	0	8 905
Svensk jerseyboskap (SJB)	350	265	46	3 804	490	1	1	12	1	4 970
Aberdeen Angus	337	194	29	32	49	108	103	243	2	1 097
Hereford	1 242	536	30	23	138	688	124	887	3	3 671
Charolais	2 888	2 952	7	55	298	109	3 131	1 893	4	11 337
Limousin	2 430	1 643	10	27	258	40	767	1 432	7	6 614
Simmental	1 959	2 171	12	23	237	40	1 770	1 815	2	8 029
Övriga ¹	1 013	681	11	20	116	195	129	761	375	3 301
Totalt 1995/96	441 428	362 450	6 358	4 557	34 717	1 207	6 233	8 420	395	865 765
1994/95	457 897	358 645	6 324	4 840	35 403	1 359	6 511	9 742	227	880 948
1993/94	488 984	365 665	6 597	5 635	37 451	1 214	5 550	9 930	258	921 284
1992/93	484 611	355 231	6 733	6 495	38 705	1 289	5 672	9 876	223	908 835
1991/92	482 317	344 630	7 099	7 615	39 902	1 690	5 876	8 863	–	897 992
1990/91	501 350	349 026	7 329	9 063	44 746	1 490	5 225	7 500	–	925 729

1) Här ingår 879 Polled Hereford, 204 Highland Cattle och 2 218 Blond d'Aquitaine.

Källa: Svensk Husdjursskötsel.

Djursjukdomar

Uppgifter om djursjukdomar erhålls från det djursjukdatasystem som infördes 1984. Systemet innebär att veterinärernas sjukbesök rapporteras via en särskild praktikjournalblankett och databearbetas tillsammans med härstamnings-, kokontroll- och seminuuppgifter. Svensk Husdjursskötsel svarar för databearbetningen.

Tabell 9.22
Frekvenser av olika sjukdomar hos nötkreatur 1995/96
Frequencies of different diseases of cattle in 1995/96

Husdjursförening	Antal sjukdomstillfällen per 100 avslutade/avbrutna laktationer						Totalt ¹
	Kalvnings- förlamning	Kvar- bliven efterbörd	Aceto- nemi	Mastit	Spen- skador	Klövsjuk- domar	
Skånesemin	3,05	3,18	0,61	17,97	0,89	1,87	33,43
Svea Husdjur	4,76	3,12	2,66	17,22	1,31	1,43	38,84
Blekinge-Kronobergs Husdjurstjänst	3,72	4,44	3,70	20,12	1,19	2,21	43,89
Hallands Husdjur	3,51	2,66	1,77	23,86	1,09	2,01	42,91
Skara Semin	3,99	3,55	3,26	17,20	1,05	1,74	38,52
Södra Älvsborgs Husdjur	3,50	3,07	4,22	17,95	1,10	1,45	39,30
Kalmar Husdjurstjäns	3,90	5,77	2,07	23,49	1,50	3,24	50,09
Tjustbygdens Husdjur	4,01	2,98	2,95	21,03	1,75	2,17	42,23
Gotlands Husdjur	3,73	3,68	1,35	23,29	0,69	1,92	41,59
Dala-Gävle Husdjur	4,86	2,86	4,18	21,96	1,35	1,18	47,25
NNP Husdjur	4,72	2,44	3,82	20,77	2,01	1,41	44,29
Norrmejerier	3,16	2,42	3,36	19,88	1,11	0,56	38,99
<i>Samtliga områden 1995/96</i>	3,98	3,38	2,74	19,22	1,19	1,73	40,33
1994/95	4,37	3,05	2,01	23,11	1,62	2,07	47,28
1993	4,59	3,73	2,63	18,31	1,73	1,83	41,31
1992	5,55	4,25	3,14	18,82	1,89	2,16	44,84
1991	5,32	4,04	3,49	18,35	2,01	1,97	44,70

1) Här ingår diverse övriga sjukdomar vardera med en frekvens på mindre än en procent.

Källa: Svensk Husdjursskötsel, årsstatistik.

Slakt

Grundläggande uppgifter om marknadsförd (besiktigad) slakt insamlas av Statens jordbruksverk. All slakt för avsalu skall fr.o.m. den 1 juli 1990 underkastas besiktning enligt livsmedelslagen (1971:511). På basis av dessa uppgifter sammanställs statistik över antalet besiktigade och därvid godkända slaktdjur.

På grundval av denna statistik, uppgifter om hemslaktens omfattning och uppgifter från utrikeshandelsstatistiken om export och import av levande slaktdjur beräknar Jordbruksverket den totala produktionen av slaktdjur i landet. Jordbruksverket redovisar vidare uppgifter om medelslaktvikter beräknade utifrån slaktade kvantiteter och antal djur.

Av tabell 9.23 framgår det totala antalet godkända slaktdjur i landet och medelslaktvikterna för den godkända slakten.

Annan publicering

I Jordbruksekonomiska meddelanden har uppgifter om antalet besiktigade respektive godkända slaktdjur redovisats varje månad sedan 1950.

Tabell 9.23
Antal slaktroppar och medelslaktvikter 1996
Number of slaughtered animals and average weight of carcasses in 1996

Antal slaktroppar; medelslaktvikter; typ av slakt	Storboskap	Större kalv (gödkalv och mellankalv)	Mindre kalv (spädkalv)
Antal slaktroppar			
<i>Typ av slakt</i>			
Godkänd slakt	477 427	32 703	2 329
Hemslakt	—	13 200	2 900
<i>Summa</i>			
1996	477 727	45 903	5 229
1995	501 685	41 663	4 367
1994	495 041	47 243	4 734
1993	499 120	45 645	4 563
1992	463 847	42 445	4 472
1991	493 577	47 445	4 832
Medelslaktvikter¹, kilogram			
1996	280,0	110,0	26,6
1995	279,3	109,2	23,9
1994	276,1	108,8	24,1
1993	273,9	107,0	23,5
1992	270,6	107,1	19,7
1991	267,3	106,4	21,2

1) Medelslaktvikten för hemslakt antas vara densamma som för godkänd slakt.

Källa: Statens jordbruksverk.

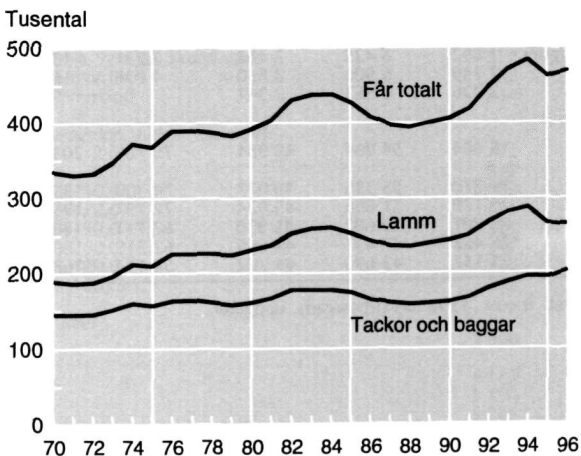
Får

Antal, besättningar

Uppgifter om antal får erhålls årligen genom lantbruksregistret, LBR. Statistiken som redovisas avseende 1996 baseras, som tidigare nämnts, på uppgifter från ett urval av företag. Utnyttjande av uppgifter bör därför ske med viss försiktighet.

Får fanns 1996 vid ca 10 000 företag (11 % av samtliga företag). Totalt fanns i riket 203 000 tackor och baggar samt 266 000 lamm. Huvuddelen av de får som redovisas 1996 fanns vid företag med minst 2,1 hektar åkermark. Den genomsnittliga besättningen 1996 var 21 vuxna får och 29 lamm. I Götalands skogs- och mellanbygder fanns 50 % av det totala antalet får. Det län som har flest får är Gotland. Omställningen av åkermark till extensivt bete främjade under perioden 1990–1994 ökningen av både antalet får och antalet företag med får. Förändringen av antalet får och lamm mellan de två senaste åren ligger inom felmarginalen.

Diagram 9.24
Antal får 1970–1996
Number of sheep 1970–1996

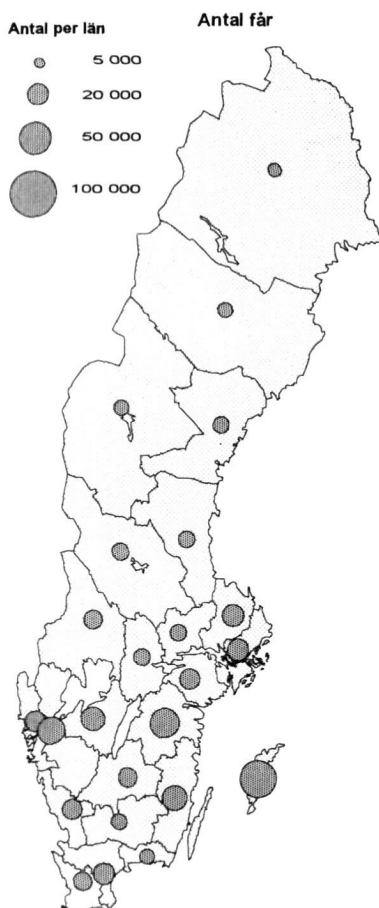

Källa: SCB, lantbruksregistret, fr.o.m. 1996 urvalsbaserade uppgifter.

Tabell 9.25
Antal får 1996
Number of sheep in 1996

Område; storleksgrupp	Får		Summa
	Tackor och baggar	Lamm	
Län			
Stockholms	9 161	12 740	21 900
Uppsala	8 701	12 885	21 587
Södermanlands	9 333	10 377	19 710
Östergötlands	17 173	22 088	39 261
Jönköpings	7 363	10 030	17 393
Kronobergs	5 313	6 129	11 442
Kalmar	11 766	15 416	27 182
Gotlands	26 478	34 938	61 416
Blekinge	4 385	5 531	9 916
Kristianstads	8 670	11 358	20 028
Malmöhus	6 654	8 033	14 687
Hallands	7 975	10 029	18 004
Göteborgs o Bohus	8 877	11 131	20 008
Älvsborgs	14 934	18 716	33 651
Skaraborgs	10 905	15 727	26 632
Värmlands	7 284	8 683	15 967
Örebro	5 430	6 655	12 085
Västmanlands	5 379	7 134	12 513
Kopparbergs	5 385	7 322	12 707
Gävleborgs	4 954	7 021	11 976
Västernorrlands	5 148	7 867	13 015
Jämtlands	3 974	5 872	9 846
Västerbottens	4 418	5 223	9 640
Norrbottns	3 677	4 791	8 468
Produktionsområden			
Götalands södra slättbygder	6 029	7 153	13 182
" mellanbygder	41 021	53 074	94 096
" norra slättbygder	19 036	24 303	43 339
Svealands slättbygder	37 465	49 177	86 642
Götalands skogsbygder	60 367	79 344	139 711
Mellersta Sveriges skogsbygder	13 940	17 804	31 744
Nedre Norrland	16 240	23 274	39 514
Övre Norrland	9 240	11 567	20 808
Storleksgrupp, hektar åkermark			
0,0 – 2,0	20 506	26 506	47 013
2,1 – 5,0	35 370	45 951	81 320
5,1 – 10,0	42 014	56 442	98 457
10,1 – 20,0	25 785	34 735	60 521
20,1 – 30,0	30 594	37 968	68 562
30,1 – 50,0	26 816	35 222	62 038
50,1 – 100,0	18 728	24 040	42 768
Hela riket			
1996	203 338	265 697	469 035
1995	195 439	266 410	461 849
1994	195 736	287 692	483 428
1993	188 944	281 743	470 687
1992	180 067	267 394	447 461
1991	168 178	250 605	418 783

Källa: SCB, lantbruksregistret, fr.o.m. 1996 urvalsbaserade uppgifter.

Karta 9.26**Fårens geografiska fördelning 1996***Distribution of sheep in 1996*

Källa: SCB, lantbruksregistret, urvalsbaseade uppgifter.

Karta 9.26 ger en översiktlig bild av den geografiska fördelningen av får. Cirkulär storlek är proportionell mot antalet får i länet.

Tabell 9.27**Antal får (exkl. lamm) efter besättningsstorlek 1996***Number of sheep by size of stocks in 1996*

Område	Besättningsstorlek, antal får (exkl. lamm)				Summa
	1-9	10-24	25-49	Över 49	
Län					
Stockholms	576	2 687	1 876	4 022	9 161
Uppsala	448	2 316	..	..	8 701
Södermanlands	..	1 327	2 475	5 189	9 333
Östergötlands	484	2 601	3 980	10 108	17 173
Jönköpings	544	2 647	..	..	7 363
Kronobergs	818	1 580	..	..	5 313
Kalmar	641	2 508	4 042	4 574	11 766
Gotlands	239	2 601	4 675	18 964	26 478
Blekinge	232	1 303	..	..	4 385
Kristianstads	1 125	2 204	3 548	..	8 670
Malmöhus	665	1 833	..	..	6 654
Hallands	1 230	3 041	1 981	..	7 975
Göteborgs o Bohus	972	4 396	..	..	8 877
Älvsborgs	1 809	5 239	..	..	14 934
Skaraborgs	1 089	3 898	2 814	..	10 905
Värmlands	780	3 003	..	..	7 284
Örebro	707	989	..	..	5 430
Västmanlands	361	855	2 594	..	5 379
Kopparbergs	1 098	1 691	..	..	5 385
Gävleborgs	939	1 671	..	..	4 954
Västernorrlands	1 138	2 553	..	..	5 148
Jämtlands	..	..	..	..	3 974
Västerbottens	1 021	1 896	..	..	4 418
Norrbottnens	..	1 588	..	..	3 677
Produktionsområden					
Götalands södra slättbygder	975	1 920	1 860	..	6 029
" mellanbygder	1 002	5 708	8 925	25 386	41 021
" norra slättbygder	1 671	4 506	3 682	9 177	19 036
Svealands slättbygder	1 907	8 358	11 136	16 064	37 465
Götalands skogsbygder	5 983	19 579	15 306	19 499	60 367
Mellersta Sveriges skogsbygder	2 092	5 435	3 182	3 231	13 940
Nedre Norrland	2 749	5 906	3 550	4 036	16 240
Övre Norrland	2 226	3 553	2 341	..	9 240
Hela riket					
1996	18 604	54 964	49 984	79 786	203 338
1995	19 770	55 336	46 033	74 300	195 439
1994	25 129	51 886	45 924	72 797	195 736
1993	25 701	49 602	45 930	67 711	188 944
1992	25 452	47 431	44 665	62 519	180 067
1991	25 132	43 690	41 202	58 154	168 178

Källa: SCB, lantbruksregistret, fr.o.m. 1996 urvalsbaseade uppgifter.

Av tabell 9.27 framgår att antalet får ökat med 21 % mellan 1991 och 1996. Förändringen mellan de två senaste åren ligger inom felmarginalen.

Under den senaste femårsperioden har en relativt kraftig strukturomvandling mot allt större besättningar skett. Sålunda har t.ex. antalet får i besättningar över 49 får ökat med 37 % samtidigt som antalet får i den minsta besättningsstorleken minskat med några procent.

Nästan hälften av djuren i stora fårbesättningar (50 vuxna djur eller fler) återfinns i fyra län, Södermanlands, Östergötlands, Kalmar och Gotlands län.

Fårskötseln som helhet har dock en småskalig karaktär, vilket framgår av tabell 9.28 på nästa sida. Nästan 40 % av företagen med får har högst 9 vuxna djur och endast 8 % av företagen har 50 vuxna djur eller fler.

Tabell 9.28

Antal företag med får (exkl. lamm) efter besättningsstorlek 1996

Number of holdings with sheep by size of stocks in 1996

Område; storleksgrupp	Besättningsstorlek, antal får (exklusive lamm)				Summa
	1 - 9	10 - 24	25 - 49	Över 49	
<i>Län</i>					
Stockholms	128	154	51	38	371
Uppsala	84	154	..	..	340
Södermanlands	68	85	86	38	277
Östergötlands	95	161	116	83	455
Jönköpings	112	183	..	..	377
Kronobergs	165	100	..	..	323
Kalmar	107	168	110	43	429
Gotlands	49	164	146	183	541
Blekinge	50	86	..	..	194
Kristianstads	242	148	106	..	510
Malmöhus	175	113	..	..	364
Hallands	227	193	58	..	500
Göteborgs o Bohus	189	286	..	..	534
Älvsborgs	383	360	..	..	874
Skaraborgs	243	259	82	..	626
Värmlands	137	212	..	..	434
Örebro	130	65	..	..	263
Västmanlands	102	49	82	..	248
Kopparbergs	211	100	..	..	365
Gävleborgs	180	101	..	..	339
Västernorrlands	270	166	..	..	461
Jämtlands	122	..	..	..	201
Västerbottens	213	130	..	..	386
Norrbottnens	126	103	..	..	266
<i>Produktionsområden</i>					
Götalands södra slättbygder	256	122	61	..	454
" mellanbygder	212	375	262	245	1 095
" norra slättbygder	348	312	110	81	851
Svealands slättbygder	421	533	345	135	1 434
Götalands skogsbygder	1 177	1 267	440	214	3 098
Mellersta Sveriges skogsbygder	377	362	105	44	887
Nedre Norrland	582	351	99	57	1 089
Övre Norrland	434	240	81	..	769
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>					
0,0 - 2,0	..	..	..	..	..
2,1 - 5,0	847	699	..	..	1 683
5,1 - 10,0	1 033	983	344	..	2 401
10,1 - 20,0	824	756	455	172	2 207
20,1 - 30,0	334	304	176	147	960
30,1 - 50,0	347	359	192	162	1 060
50,1 - 100,0	282	279	130	138	830
Över 100,0	137	181	96	81	495
<i>Hela riket</i>					
1996	3 806	3 562	1 504	807	9 678
1995	4 183	3 668	1 367	767	9 985
1994	5 190	3 420	1 355	768	10 733
1993	5 285	3 298	1 353	723	10 659
1992	5 297	3 210	1 315	669	10 491
1991	5 312	2 969	1 215	617	10 113

Källa: SCB, lantbruksregistret, fr.o.m. 1996 urvalsbaserade uppgifter.

Tabell 9.29

Antal företag med får (exkl. lamm) 1996

Number of holdings with sheep in 1996

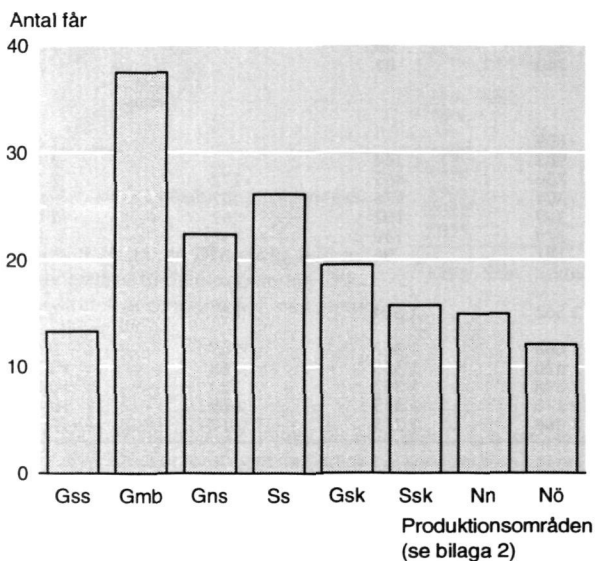
Företagsstorlek; område	Totala antalet företag	Antalet företag med får exkl. lamm
<i>Produktionsområden</i>		
Götalands södra slättbygder	6 970	454
" mellanbygder	8 461	1 095
" norra slättbygder	10 586	851
Svealands slättbygder	13 143	1 434
Götalands skogsbygder	26 139	3 098
Mellersta Sveriges skogsbygder	8 788	887
Nedre Norrland	9 252	1 089
Övre Norrland	7 149	769
<i>Hela riket 1996</i>	90 488	9 678
1995	87 682	9 985
1994	90 463	10 733
1993	91 848	10 659
1992	92 234	10 491
1991	93 938	10 113

Källa: SCB, lantbruksregistret, fr.o.m. 1996 urvalsbaserade uppgifter.

Diagram 9.30

Genomsnittlig besättningsstorlek för företag med får (exkl. lamm) 1996

Average size of sheep stocks in 1996

Källa: SCB, lantbruksregistret, urvalsbaserade uppgifter.

Annan publicering

Uppgifterna om antal får och antal företag med får är hämtade ur Statistiska meddelanden, serie J 20 från Lantbrukets företagsregister.

Kontrollverksamheten

Fårkontrollen ger de data som behövs för ett effektivt avelsarbete.

Ägarna till anslutna besättningar fastställer varje djurs härstamning och identitet genom kontroll av betäckningar och lamningar. Varje djur i besättningen skall ha identitetsbeteckning. Vid ca 110 dagars ålder vägs lamm. Samtidigt beskrivs och bedöms kropp samt päls- eller ullkvaliteten.

Resultaten i fårkontrollen bearbetas centralt. Därvid korrigeras lammens vikter för ålder, kön, kullstorlek och moderns ålder. Fårägarna erhåller produktionsresultat samt avelsvärden för varje lamm, tacka och bagge i besättningen.

Uppgifterna om fårkontrollen 1996 visar att anslutningen var 791 besättningar med ca 30 000 tackor. Detta medför att ungefär 8 % av samtliga företag med får och 15 % av samtliga får täcks av kontrollen. Anslutningen har successivt sjunkit under den senaste tioårsperioden. Den låga täckningen och överrepresentationen av större företag bland de kontrollerade besättningarna måste hållas i minnet vid tolkning av resultat av kontrollen.

Tabell 9.31 visar att ca 40 % av tackorna i kontrollen var av pälsfårras.

Tabell 9.31

Antal besättningar, tackor av olika raser och baggar i fårkontrollen samt andel får i kontroll 1996

Number of herds, ewes of different races and rams in the sheep breeding control and proportion of sheep in control in 1996

Område	Antal besättningar	Antal tackor som lamm					Antal baggar	Andel av samtliga får ² , %
		Pälsfår	Vit lantras	Tyngre köttfår	Korsningar	Samtliga ¹		
<i>Län</i>								
Stockholms	36	349	286	40	153	1 094	92	13
Uppsala	37	255	257	67	343	1 136	87	14
Södermanlands	43	410	267	301	379	1 666	114	19
Östergötlands	59	1 778	332	463	438	3 237	174	20
Jönköpings	36	804	75	74	103	1 226	78	18
<i>Kronobergs</i>	26	325	118	104	93	685	52	14
Kalmar	46	980	94	297	146	1 780	107	16
Gotlands	57	3 166	13	171	319	4 307	203	17
Blekinge	17	156	49	98	172	750	39	18
Kristianstads	31	137	56	310	337	953	88	12
<i>Malmöhus</i>	28	198	140	149	318	931	71	15
Hallands	19	38	75	91	80	354	44	5
Göteborgs o Bohus	23	485	48	100	77	820	55	10
Älvsborgs	40	476	124	158	335	1 306	79	9
Skaraborgs	36	406	265	67	297	1 164	93	12
<i>Värmlands</i>	41	740	416	71	194	1 584	109	23
Örebro	26	243	246	1	307	903	56	18
Västmanlands	22	267	48	69	316	845	53	17
Kopparbergs	35	333	321	31	409	1 159	86	23
Gävleborgs	25	230	169	53	294	865	44	18
<i>Västernorrlands</i>	46	251	139	30	983	1 517	99	31
Jämtlands	26	143	40	12	683	966	73	26
Västerbottens	20	141	39	40	310	570	53	14
Norrbottens	18	4	137	2	380	620	40	18
<i>Hela riket 1996</i>	791	12 315	3 754	2 799	7 466	30 428	1 989	16
1995	734	13 850	3 629	2 910	7 449	28 639	1 893	16
1994	781	14 069	3 988	3 187	7 226	29 251	1 954	16
1993	896	16 661	4 806	3 236	8 606	34 259	2 213	19
1992	986	18 749	5 197	3 455	8 894	37 115	2 499	22
1991	1 124	21 329	6 071	3 608	10 630	41 864	2 750	27

1) Inklusive tackor tillhörande utrotningshotade raser samt tackor för vilka rasuppgift saknas.

2) Får exklusive lamm.

Källa: Svenska Fåravelsförbundet, fårkontrollen och SCB, lantbruksregistret.

Tabell 9.32

Resultat från fårkontrollen 1996

Results from the sheep breeding control in 1996

Område	Antal lamm i medeltal per tacka vid						Uppföd- nings- förlust, procent	Korrige- rad vikt, kg per lamm ¹	Lammvikt vid 110 dagar, kg per tacka ¹
	Födelsen	Mönstringen	Pälsfår	Vit lantras	Tyngre köttfår	Kors- ningar			
<i>Län</i>									
Stockholms	1,92	1,54	2,05	1,60	1,81	1,69	12	34,1	56,2
Uppsala	2,09	1,60	1,90	1,45	1,93	1,76	15	33,8	59,0
Södermanlands	2,00	1,66	2,13	1,42	1,87	1,76	11	33,7	58,3
Östergötlands	1,84	1,56	1,94	1,49	1,68	1,61	12	31,5	50,6
Jönköpings	1,95	1,74	2,22	1,55	1,96	1,76	9	34,1	58,4
Kronobergs	1,93	1,71	1,84	1,58	1,70	1,68	13	33,1	57,6
Kalmar	1,82	1,61	1,75	1,47	2,19	1,61	11	33,5	53,7
Gotlands	1,80	1,59	2,00	1,46	1,63	1,58	12	34,3	54,2
Blekinge	2,12	1,68	2,43	1,65	1,92	1,82	14	36,1	65,0
Kristianstads	1,98	1,64	2,36	1,60	1,79	1,73	12	36,0	62,4
Malmöhus	2,16	1,78	1,60	1,54	1,97	1,78	17	35,8	64,4
Hallands	1,86	1,44	1,93	1,54	1,86	1,67	10	37,6	63,8
Göteborgs o Bohus	1,71	1,54	2,33	1,39	1,69	1,56	8	31,3	49,5
Älvsborgs	1,88	1,63	2,00	1,44	1,86	1,70	9	33,2	56,4
Skaraborgs	1,93	1,63	1,86	1,35	1,70	1,68	12	34,2	56,9
Värmlands	1,82	1,35	1,98	1,51	1,70	1,56	14	30,0	45,9
Örebro	1,92	1,44	1,97	1,00	1,61	1,65	14	29,9	50,6
Västmanlands	1,92	1,71	1,88	1,57	1,75	1,73	9	34,5	59,2
Kopparbergs	2,09	1,79	2,01	1,71	1,76	1,83	12	36,7	66,7
Gävleborgs	2,14	1,76	2,05	1,49	1,91	1,87	12	34,4	62,3
Västernorrlands	2,16	1,68	2,36	1,50	1,94	1,92	11	38,8	73,1
Jämtlands	2,27	1,65	2,00	1,50	2,05	1,98	13	36,5	69,8
Västerbottens	2,10	1,63	2,33	1,58	1,87	1,81	13	34,2	60,6
Norrbottns	1,99	2,00	1,79	1,00	1,83	1,70	14	34,8	61,2
<i>Hela riket</i>									
1996	1,94	1,60	2,00	1,50	1,85	1,70	12	34,1	57,5
1995	1,99	1,67	2,15	1,56	1,87	1,77	11	35,7	61,8
1994	2,00	1,68	2,14	1,53	1,96	1,79	10	36,9	64,8
1993	2,00	1,70	2,10	1,58	1,93	1,80	9	36,5	64,4
1992	1,98	1,67	2,08	1,56	1,90	1,77	10	35,5	61,7
1991	2,00	1,69	2,13	1,58	1,92	1,80	9	35,9	63,1

1) Lammvikt beräknas fr.o.m. 1996 vid 110 dagars ålder mot tidigare vid 120 dagars ålder. 1996 års lammvikter är därför inte direkt jämförbara med tidigare års.

Källa: Svenska Fåravelsförbundet, fårkontrollen.

Av tabellen framgår att vit lantras har det högsta antalet lamm per tacka vid mönstringen. Vit lantras hade 2,0 lamm per tacka vilket kan jämföras med 1,7 för samtliga besättningar.

Uppfödning förlusterna har ökat de senaste åren. Troligtvis är detta en följd av många fårägares lägre arbetsinsats i fårskötseln och inte en följd av ökad sjuklighet bland fåren.

Utrotningshotade raser

Miljöstöd för bevarande av utrotningshotade husdjursraser berör djurslagen nötkreatur, får och getter. En beskrivning av stödet finns i kapitel 12, tabell 12.8 och 12.9.

De utrotningshotade raserna är hotade till sin existens då de har låg produktionsförmåga i förhållande till moderna husdjursraser och består av ett litet antal djur. Syftet med stödet är att uppnå ett tillräckligt antal renrasiga djur för att på så sätt säkra rasernas fortlevnad och den biologiska mångfalden.

Tabell 9.33 visar antal besättningar och antal tackor av de miljöstödsberättigade raserna Gutefår, Ryafår och Allmogefår. Som Allmogefår räknas Skogsfår, Dalapålsfår samt Roslagsfår.

Tabell 9.33**Antal besättningar och antal tackor av miljöstödsberättigade raser i Fårkontrollen 1996**

Number of herds and number of ewes of endangered breeds in the Sheep breeding control in 1996

Område	Gutefår		Ryafår		Allmogefår	
	Be- sätt- ning- ar	Tackor	Be- sätt- ning- ar	Tackor	Be- sätt- ning- ar	Tackor
Län						
Stockholms	11	158	5	68	–	–
Uppsala	5	84	5	108	3	33
Södermanlands	12	173	1	25	–	–
Östergötlands	6	100	1	23	2	42
Jönköpings	3	92	–	–	–	–
Kronobergs	–	–	2	34	–	–
Kalmar	5	183	6	49	–	–
Gotlands	26	521	–	–	–	–
Blekinge	3	239	–	–	–	–
Kristianstads	2	39	–	–	–	–
Malmöhus	3	97	2	24	1	6
Hallands	4	45	–	–	–	–
Göteborgs o Bohus	4	64	3	25	1	23
Älvsborgs	7	149	4	36	–	–
Skaraborgs	6	58	8	79	–	–
Värmlands	4	58	15	145	2	28
Örebro	4	43	8	107	2	22
Västmanlands	2	76	1	2	1	37
Kopparbergs	2	18	7	110	1	7
Gävleborgs	1	3	8	116	–	–
Västernorrlands	–	–	2	36	–	–
Jämtlands	2	40	4	40	–	–
Västerbottens	5	22	2	25	–	–
Norrbottens	–	–	8	117	–	–
Hela riket						
1996	117	2262	92	1169	13	198

Källa: Svenska Fåravelsförbundet, fårkontrollen

Slakt

Av tabellen framgår att antalet besiktigade slaktkroppar minskade med 12 % mellan åren 1991 och 1996. Mellan 1995 och 1996 ökade dock antalet med ca 6 %. Vidare framgår att medelslaktvikten för den marknadsförda slakten har ökat med 0,4 kg sedan 1991.

Annan publicering

I Jordbruksekonomiska meddelanden har uppgifter om antalet besiktigade respektive godkända slaktdjur redovisats varje månad sedan 1950.

Tabell 9.34**Antal slaktkroppar av får och medelslaktvikter 1996**

Number of slaughtered sheep and average weight of carcasses in 1996

Antal slaktkroppar; medelslaktvikter; typ av slakt	Får inkl. lamm och getter
Antal slaktkroppar	
<i>Typ av slakt</i>	
Godkänd slakt	201 290
Hemslakt	6 200
Summa	
1996	207 490
1995	194 832
1994	226 051
1993	228 673
1992	243 473
1991	236 778
Medelslaktvikter, kilogram¹	
1996	18,1
1995	18,5
1994	18,6
1993	18,6
1992	17,9
1991	17,7

1) Medelslaktvikten för hemslakt antas vara densamma som för godkänd slakt.

Källa: Statens jordbruksverk.

Svin

Antal, besättningar

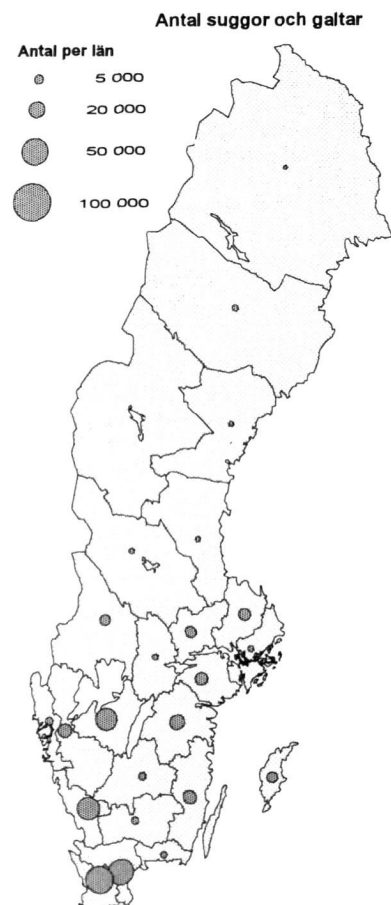
Uppgifter om antal svin erhålls årligen genom lantbruksregistret. Statistiken som redovisas avseende 1996 baseras, som tidigare nämnts, på uppgifter från ett urval av företag. Utnyttjande av uppgifter bör därför ske med viss försiktighet.

Den 13 juni 1996 fanns svin vid 10 000 företag (11 % av samtliga företag). En tredjedel av svinen fanns i de två Skånelänen. Sedan 1995 har uppgifter om antal ännu ej betäckta gyltor insamlats. Första året samredovisades de med "Övriga svin, 20 kg och däröver". 1996 har de samredovisats med suggorna. Antalet ännu ej betäckta gyltor 1996 var 36 200. En effekt av den ändrade redovisningen har blivit att antalet redovisade suggor har förändrats kraftigt mellan de två senaste åren.

Karta 9.35

Suggornas och galtarnas geografiska fördelning 1996

Distribution of sows and boars in 1996

Tabell 9.36

Antal svin 1996

Number of pigs in 1996

Område; storleksgrupp	Svin		Övriga svin		Summa
	Galtar	Suggor	20 kg och däröver ¹	Under 20 kg ²	
Län					
Stockholms	43	2 320	15 521	3 827	21 711
Uppsala	191	9 146	36 100	26 430	71 867
Södermanlands	175	10 446	42 415	36 003	89 039
Östergötlands	301	14 271	79 853	42 359	136 785
Jönköpings	157	4 327	11 412	13 397	29 292
Kronobergs	260	4 044	15 996	10 271	30 571
Kalmar	239	12 543	53 144	38 578	104 504
Gotlands	151	8 260	31 151	21 539	61 101
Blekinge	101	3 270	51 557	10 814	65 743
Kristianstads	1 093	43 732	206 672	119 714	371 211
Malmöhus	1 532	49 659	200 836	131 715	383 741
Hallands	820	33 123	189 381	96 916	320 240
Göteborgs o Bohus	157	3 698	14 774	10 320	28 949
Älvsborgs	294	12 426	47 689	33 639	94 047
Skaraborgs	735	34 498	164 746	103 517	303 495
Värmlands	111	..	32 886	16 457	57 026
Örebro	56	..	27 543	7 245	37 467
Västmanlands	112	8 263	23 271	20 422	52 068
Kopparbergs	..	1 793	6 200	4 397	12 472
Gävleborgs	101	1 838	10 606	5 048	17 593
Västernorrlands	48	1 599	6 105	..	12 116
Jämtlands	43	479	2 096	1 459	4 077
Västerbottens	86	2 343	28 111	6 123	36 663
Norrbottens	..	..	..	..	..
Produktionsområden					
Götalands södra slättbygder	1 878	70 620	397 967	190 927	661 392
" mellanbygder	1 282	54 201	258 664	146 173	460 320
" norra slättbygder	1 073	51 910	260 578	148 277	461 838
Svealands slättbygder	618	39 165	170 113	104 188	314 083
Götalands skogsbygder	1 571	45 795	145 647	141 250	334 263
Mellersta Sveriges skogsbygder	140	4 069	17 527	16 479	38 215
Nedre Norrland	241	4 168	19 456	11 130	34 995
Övre Norrland	119	3 179	33 461	6 889	43 647
Storleksgrupp, hektar åkermark					
0,0 - 2,0	534	30 538	102 087	57 219	190 378
2,1 - 5,0	126	1 606	4 208	4 465	10 405
5,1 - 10,0	300	7 758	16 175	16 755	40 987
10,1 - 20,0	754	20 799	59 002	70 294	150 850
20,1 - 30,0	888	26 361	70 465	80 728	178 443
30,1 - 50,0	1 359	47 184	172 618	159 285	380 447
50,1 - 100,0	1 929	73 823	402 079	220 633	698 464
Över 100,0	1 032	65 036	476 779	155 933	698 780
Hela riket					
1996	6 922	273 106	1 303 413	765 313	2 348 754
1995	7 595	237 355	1 299 843	768 344	2 313 137
1994	8 228	240 943	1 264 481	814 753	2 328 405
1993	7 942	241 372	940 566	1 086 667	2 276 547
1992	8 290	224 843	1 017 179	1 028 741	2 279 053
1991	8 320	218 519	992 823	981 751	2 201 413

1) T.o.m. 1993 avser uppgiften svin 3 månader och däröver.

2) T.o.m. 1993 avser uppgiften svin under 3 månader.

Källa: SCB, lantbruksregistret, fr.o.m. 1996 urvalsbaserade uppgifter.

Karta 9.35 ger en översiktlig bild av den geografiska fördelningen av suggor och galtar. Cirkelnas storlek är proportionell mot antalet suggor och galtar i länet.

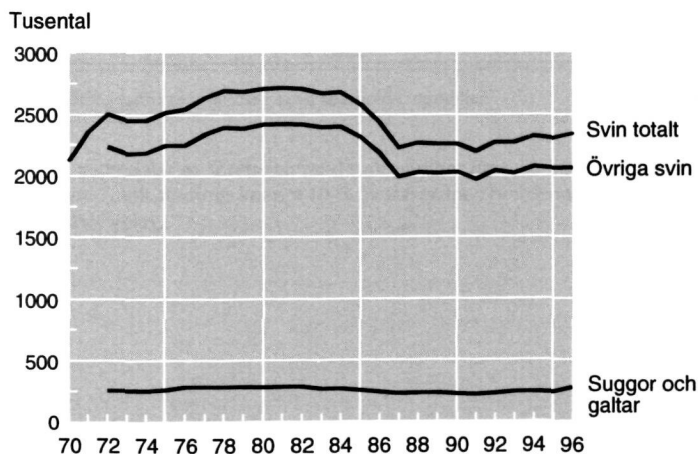
Källa: SCB, lantbruksregistret, urvalsbaserade uppgifter.

Av tabell 9.37 framgår att vid företag med högst 2,0 hektar åkermark fanns det 1996 31 000 suggor och galtar och 159 000 övriga svin. Det innebär att 8 % av samtliga svin fanns vid företag med högst 2,0 hektar åkermark. Dessa djurbesättningar är vanligast i områden med stor andel svinföretag.

De kraftiga svängningarna de senaste åren i antalet suggor och galtar vid företag med högst 2,0 hektar åkermark sammanhänger med uppbyggnaden av leasingsystem för suggor. Leasingsystemen fungerar så att suggorna under sin perioderna befinner sig i suggpooler, där de även betäcks. I samband med grisningen överförs suggorna till leasingföretagen, satellitbesättningarna. Enligt de redovisningsprinciper som gäller skall de vuxna djuren redovisas av suggpoolerna och smågrisarna redovisas av leasingföretagen. Då suggpoolerna i allmänhet inte har någon åkermark, sker genom uppbyggnaden av leasingsystem en omfördelning av suggor från företag med åkermark, till företag utan åkermark. Förändringen mellan de två senaste åren har, som tidigare nämnts, även påverkats av hur de ännu ej betäckta gyltorna redovisats dessa år.

Diagram 9.38 visar att antalet svin sjönk under 1980-talet men att antalet därefter har varit konstant.

Diagram 9.38
Antal svin 1970–1996
Number of pigs 1970–1996

Källa: SCB, lantbruksregistret, fr.o.m. 1996 urvalsbaserade uppgifter.

Tabell 9.37

Antal svin vid företag med högst 2,0 hektar åkermark 1996

Number of pigs at holdings not exceeding 2,0 hectares of arable land in 1996

Område	Svin				Summa
	Galtar	Suggor	Övriga svin 20 kg och och däröver ¹	Under 20 kg ²	
<i>Hela riket</i> 1996	534	30 538	102 087	57 219	190 378
1995	428	24 004	111 853	48 175	184 460
1994	422	21 567	102 596	35 713	160 298
1993	392	18 782	92 483	63 916	175 573
1992	336	9 772	98 435	61 833	170 376
1991	419	12 313	118 623	52 168	183 523

1) T.o.m. 1993 avser uppgiften svin 3 månader och däröver.

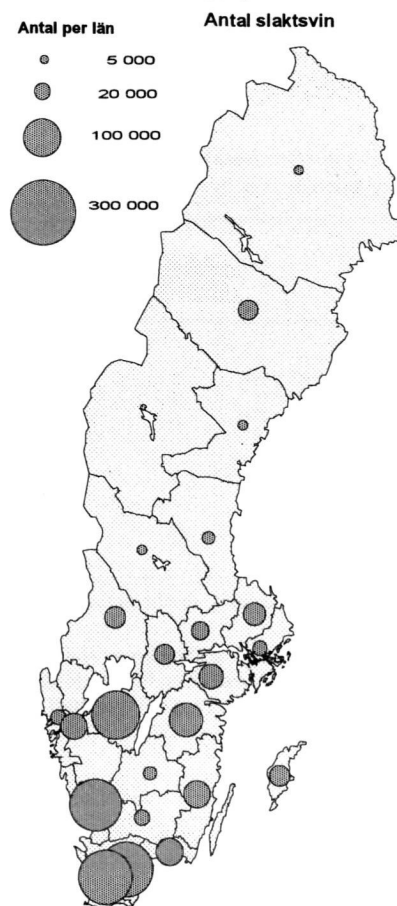
2) T.o.m. 1993 avser uppgiften svin under 3 månader.

Källa: SCB, lantbruksregistret, fr.o.m. 1996 urvalsbaserade uppgifter.

Karta 9.39

Slaktsvinsens geografiska fördelning 1996

Distribution of fattening pigs in 1996

Källa: SCB, lantbruksregistret, urvalsbaserade uppgifter.

Karta 9.39 ger en översiktlig bild av den geografiska fördelningen av slaktsvin. Cirklarnas storlek är proportionell mot antalet slaktsvin i länet.

Tabell 9.40**Antal suggor och galtar efter besättningsstorlek 1996***Number of sows and boars by size of stocks in 1996*

Område	Besättningsstorlek, antal suggor och galtar					Summa
	1– 9	10– 19	20– 49	50– 99	Över 99	
<i>Produktionsområden</i>						
Götalands södra slättbygder	2 268	3 893	14 836	14 907	36 593	72 498
" mellanbygder	1 991	2 989	9 584	14 641	26 279	55 483
" norra slättbygder	1 354	1 667	7 149	9 464	33 349	52 983
Svealands slättbygder	1 050	1 462	3 927	5 357	27 987	39 783
Götalands skogsbygder	4 513	3 891	11 015	11 963	15 985	47 366
Mellersta Sveriges skogsbygder	341	..	..	..	..	4 209
Nedre Norrland	382	..	..	..	..	4 409
Övre Norrland	201	..	760	..	..	3 297
<i>Hela riket</i>						
1996	12 098	14 956	49 005	58 930	145 039	280 028

Källa: SCB, lantbruksregistret, urvalsbaserade uppgifter.

Av tabell 9.40 framgår att endast 3 % av suggorna och galtarna finns i Norrland. Drygt hälften av djuren återfinns i besättningar med minst 100 suggor och galtar.

Tabell 9.41**Antal slaktsvin efter besättningsstorlek 1996***Number of fattening pigs by size of stocks in 1996*

Område	Besättningsstorlek, antal slaktsvin					Summa
	1– 99	100– 249	250– 499	500– 749	Över 749	
<i>Produktionsområden</i>						
Götalands södra slättbygder	32 757	53 832	83 030	48 789	179 558	397 967
" mellanbygder	25 144	31 289	55 701	38 544	107 986	258 664
" norra slättbygder	16 142	19 274	43 451	36 492	145 219	260 578
Svealands slättbygder	12 816	16 036	29 233	25 080	86 949	170 113
Götalands skogsbygder	25 870	23 593	26 907	18 654	50 623	145 647
Mellersta Sveriges skogsbygder	2 545	..	..	..	..	17 527
Nedre Norrland	2 499	..	..	..	..	19 456
Övre Norrland	2 801	5 713	..	..	..	33 461
<i>Hela riket</i>						
1996	120 573	155 031	251 445	187 554	588 809	1 303 413

Källa: SCB, lantbruksregistret, urvalsbaserade uppgifter.

Av tabell 9.41 framgår att hälften av slaktsvinen återfinns i Götalands slättbygder. Motsvarande siffra för Norrland är 4 %. 45 % av slaktsvinen finns i besättningar med minst 750 slaktsvin.

Tabell 9.42

Antal företag med suggor och galtar efter besättningsstorlek 1996

Number of holdings with sows and boars by size of stocks in 1996

Område	Besättningsstorlek, antal suggor och galtar					Summa
	1– 9	10– 19	20– 49	50– 99	Över 100	
<i>Produktionsområden</i>						
Götalands södra slättbygder	447	276	445	219	153	1 539
" mellanbygder	487	217	298	207	122	1 331
" norra slättbygder	366	117	218	133	126	960
Svealands slättbygder	262	103	115	82	99	661
Götalands skogsbygder	1 237	278	348	177	75	2 114
Mellersta Sveriges skogsbygder	104	..	..	..	..	175
Nedre Norrland	127	..	..	..	..	206
Övre Norrland	60	..	25	..	..	124
<i>Hela riket</i> 1996	3 092	1 067	1 500	853	599	7 110

Källa: SCB, lantbruksregistret, urvalsbaserade uppgifter.

Av tabell 9.42 framgår att 8 % av företagen har minst 100 suggor och galtar. Som nämnts på föregående sida återfinns drygt hälften av djuren hos denna grupp av företag.

Tabell 9.43

Antal företag med slaktsvin efter besättningsstorlek 1996

Number of holdings with fattening pigs by size of stocks in 1996

Område	Besättningsstorlek, antal slaktsvin					Summa
	1– 99	100– 249	250– 499	500– 749	Över 749	
<i>Produktionsområden</i>						
Götalands södra slättbygder	993	344	238	81	113	1 769
" mellanbygder	925	189	153	64	86	1 418
" norra slättbygder	620	131	126	60	101	1 038
Svealands slättbygder	469	102	78	43	63	756
Götalands skogsbygder	1 465	154	77	32	38	1 767
Mellersta Sveriges skogsbygder	164	..	..	..	..	204
Nedre Norrland	235	..	..	..	..	279
Övre Norrland	155	36	..	..	..	225
<i>Hela riket</i> 1996	5 028	991	710	313	412	7 455

Källa: SCB, lantbruksregistret, urvalsbaserade uppgifter.

Två tredjedelar av företagen med slaktsvin har färre än 100 slaktsvin. Totalt återfinns knappt 10 % av slaktsvinen hos denna grupp av företag.

Nedre Norrland, Götalands skogsbygder och mellersta Sveriges skogsbygder är de tre områden som har högsta andelen småföretag. Minst 80 % av företagen har färre än 100 slaktsvin.

Tabell 9.44

Antal företag med suggor och galtar fördelade efter besättningsornas storlek samt företagarens ålder 1996

Number of holdings with sows and boars distributed by size of stocks and age of holder in 1996

Företagarekategori, Företagarens ålder	Besättningsstorlek, antal suggor och galtar					Summa
	1-9	10-19	20-49	50-99	Över 99	
<i>Enskild person, enkelt bolag</i>						
-24 år	..	..	..	..	..	..
25-34 år	275	73	127	82	31	588
35-44 år	630	196	341	191	153	1 511
45-49 år	288	124	190	125	68	795
50-54 år	300	153	225	150	70	899
55-59 år	317	161	193	98	42	812
60-64 år	414	146	173	56	25	814
65- år	707	142	157	44	..	1 067
<i>Uppgift saknas</i>	..	..	..	..	..	..
<i>Övriga företagare- kategorier</i>	97	61	80	102	192	533
Summa	3 092	1 067	1 500	853	599	7 110

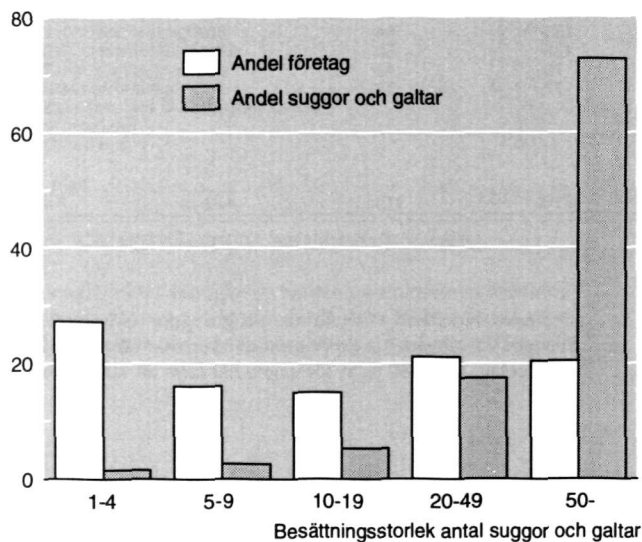
Källa: SCB, lantbruksregistret, urvalsbaserade uppgifter.

Diagram 9.45

Antal företag respektive antal suggor och galtar fördelade efter besättningsstorlek 1996

Number of holdings and number of sows and boars distributed by size of stocks in 1996

Procent

Tabell 9.44 visar att i ca 15 % av företagen med suggor och galtar är företagaren över 65 år. En femtedel av företagen drivs av företagare som är mellan 35 och 44 år.

Av diagram 9.45 framgår att drygt 90 % av suggorna och galtarna finns vid företag med 20 suggor och galtar eller fler. Andelen företag av denna storleksordning utgör endast 40 % av de företag som har suggor och galtar.

Källa: SCB, lantbruksregistret, urvalsbaserade uppgifter.

Tabell 9.46

Antal företag med suggor och galtar efter besättningsstorlek samt storleksgrupp åkermark 1996

Number of holdings with sows and boars by size of stocks and area of arable land in 1996

Storleksgrupp, hektar åkermark	Besättningsstorlek, antal suggor och galtar					Summa
	1 – 9	10 – 19	20 – 49	50 – 99	Över 99	
0,0 – 2,0	..	..	..	..	65	104
2,1 – 5,0	184	..	..	..	..	226
5,1 – 10,0	498	82	..	..	..	656
10,1 – 20,0	824	228	202	72	24	1 350
20,1 – 30,0	602	260	295	107	27	1 291
30,1 – 50,0	586	259	425	226	82	1 578
50,1 – 100,0	325	162	412	286	201	1 386
Över 100,0	73	47	88	119	193	519
Summa	3 092	1 067	1 500	853	599	7 110

Källa: SCB, lantbruksregistret, urvalsbaserade uppgifter.

Tabell 9.46 visar bl.a. att 99 % av företagen med suggor och galtar har minst 2 hektar åkermark. Vidare framgår att en femtedel av företagen har minst 50 hektar åkermark.

Tabell 9.47

Antal företag med slaktsvin efter besättningsstorlek samt storleksgrupp åkermark 1996

Number of holdings and number of fattening pigs by size of stocks and area of arable land in 1996

Storleksgrupp, hektar åkermark	Besättningsstorlek, antal slaktsvin					Summa
	1 – 99	100 – 249	250 – 499	500 – 749	Över 749	
0,0 – 2,0	..	36	54	..	33	147
2,1 – 5,0	232	..	..	..	..	238
5,1 – 10,0	589	..	..	..	..	619
10,1 – 20,0	1 163	92	..	..	..	1 303
20,1 – 30,0	947	131	48	..	..	1 140
30,1 – 50,0	1 077	261	130	43	26	1 536
50,1 – 100,0	809	322	265	132	127	1 654
Över 100,0	196	126	168	117	212	818
Summa	5 028	991	710	313	412	7 455

Källa: SCB, lantbruksregistret, urvalsbaserade uppgifter.

Tabell 9.47 visar bl.a. att drygt hälften av företagen har mellan 10 och 50 hektar åkermark. Endast vart tionde företag med slaktsvin har mer än 100 hektar åkermark.

Annan publicering

Uppgifterna om antal svin och antal företag med svin är hämtade ur Statistiska meddelanden, serie J, från Lantbrukets företagsregister.

Kontrollverksamheten

Under 1996 har 2 960 grisar stationsprövats vid svinstamkontrollstation. Av dessa var 22 % Hampshire, 42 % var Lantras och 36 % var Yorkshire. Bästa tillväxten visade Yorkshire medan köttprocenten var högst hos Hampshire.

Annan publicering

Uppgifter om kontrollverksamheten publiceras i Scan Avels årsredovisning för 1996. Scan Avel är av Statens Jordbruksverk godkänd avelsorganisation för svinavel.

Svinstamkontrollen

Kontrollen äger rum vid särskilda kontrollstationer som godkänts av Statens Jordbruksverk. Under 1996 fanns två sådana stationer. För att få delta måste besättningarna uppfylla kraven på härstamning och suggkontroll, rastillhörighet samt hälsotillstånd.

Prövningen är ett syskon- och avkommeprövningstest där två helsyskon, en sogris och en galtgris, i en kull levereras vid 25 kg till stationen. Kontrollen börjar när medelvikten av de två grisarna uppnått 35 kg levande vikt och avslutas vid en medelvikt av 104 kg. Grisarna utfodras efter en särskild utfodringsplan. Foderförbrukningen registreras och grisarna vägs kontinuerligt under prövningens gång. Efter avslutad prövning beräknas daglig tillväxt under testperioden och foderförbrukning per kg tillväxt. Grisarnas funktionella exteriör beskrivs före slakt. Efter slakt styckas slaktkropparna efter ett mycket detaljerat schema varefter köttprocenten i slaktkroppen noggrant kan registreras. Även andra slaktkroppsegenskaper noteras. Registrerade uppgifter ingår i den efterföljande avelsvärderingen av avelsdjur.

Tabell 9.48

Svinstamkontrollens omfattning 1991–1996

Scope of the pig progenytesting in 1991–1996

Ras; år	Antal kontroll- erade svin	Tillväxt per djur och dag, gram	Foderför- brukning, kg foder per kg tillväxt	Andel kött i slakt- kroppen, procent	Osteochondrospoäng ¹	
					Armbågsled	Knäled
<i>Lantras</i>						
1996	1 242	972	2,50	65,0	1,5	2,6
1995	1 300	964	2,48	64,5	1,6	2,6
1994	1 202	957	2,46	64,0	1,5	2,7
1993	1 364	969	2,42	61,5	1,5	2,6
1992	1 468	945	2,49	59,5	1,5	2,5
1991	1 544	940	2,58	59,7	1,4	2,4
<i>Yorkshire</i>						
1996	1 066	974	2,48	66,1	1,4	1,7
1995	1 450	978	2,46	65,2	1,4	1,7
1994	1 420	969	2,39	64,1	1,5	1,8
1993	1 426	998	2,39	63,4	1,4	1,6
1992	1 306	983	2,50	61,2	1,4	1,7
1991	1 658	948	2,56	60,0	1,3	1,7
<i>Hampshire</i>						
1996	652	941	2,52	66,8	1,5	1,8
1995	660	952	2,48	66,2	1,5	1,8
1994	490	938	2,44	65,2	1,5	1,9
1993	648	968	2,46	63,7	1,3	1,7
1992	746	932	2,55	60,9	1,4	1,9
1991	866	936	2,66	61,5	1,5	2,0

1) Osteochondros=benskörhet.

Suggkontroll

Kontrollverksamheten bedrivs sedan september 1995 i Scan Avels regi. Kontrollåret övergick från 1995 till att löpa per kalenderår. I Scan Avels officiella suggkontroll deltar alla till Scanorganisationen knutna avelsbesättningar samt hybrid-besättningar. Kontrollen är öppen för alla och även bruks-besättningar kan delta.

Brukskontroll

Brukskontroll sker framförallt till fältpassade kontroll-former som sköts genom slakteriföreningarnas försorg. Dessa

resultat rapporteras normalt inte till Scan Avels databas. Det föreligger dock inga hinder för sådan besättning att rapportera in uppgifter men rapporteringen är inte obligatoriskt.

Resultat i suggkontrollen

Resultaten redovisas i Scan Avels årsberättelse. Där redovisas antal födda och avvanda grisar per kull för respektive delta-gande besättning, grisningsintervall, andelen korsningskullar i avelsbesättning samt årsproduktion av antalet avvanda.

Tabell 9.49

Suggkontrollens omfattning 1996

Number of herds in the sow litter recording in 1996

Besättningar	Antal besätt- ningar	Antal producerade kullar	Andel korsnings- kullar	Antal lev födda per kull	Avvanda per kull	Grisnings- intervall	Antal avvanda per sugga/år
Hampshire	6	1 276	18	9,1	7,8	172	16,7
Lantras	16	3 671	42	10,7	9,3	174	19,1
Yorkshire	18	3 895	37	10,6	9,1	171	19,3

Källa: Scan Avel.

Ekolodning

I avelsbesättningarna ekolodas kontinuerligt de allra flesta ungdjuren. Vid ekolodning mäts späcktjocklek. Djuren vägs också och den dagliga tillväxten från födseln till slakt beräknas. Uppgifterna används i Scan Avels löpande avelsvärdering.

Resultaten från ekolodning framgår av tabell 9.50.

Tabell 9.50

Ekolodning i renrasiga avelsbesättningar 1991–1996
Echo-sounding in purebred herds 1991-1996

	1991	1992	1993	1994	1995	1996
<i>Antal ekolodade djur</i>						
Lantras						
Galt	2 419	2 495	2 586	2 500	2 366	2 577
Gylta	5 102	5 941	5 450	5 150	4 803	5 229
Yorkshire						
Galt	2 523	2 303	2 451	2 977	2 604	2 596
Gylta	4 835	5 107	5 178	5 306	5 251	5 941
Hampshire						
Galt	3 110	3 253	2 958	2 970	3 624	3 872
Gylta	1 913	1 919	1 686	1 767	1 907	1 799
<i>Tillväxt, gram per dag</i>						
Lantras						
Galt	525	536	549	553	555	554
Gylta	509	517	529	533	536	530
Yorkshire						
Galt	535	550	541	554	563	562
Gylta	519	524	521	533	535	536
Hampshire						
Galt	501	510	538	539	551	558
Gylta	496	506	527	534	546	542
<i>Sidspäck, millimeter</i>						
Lantras						
Galt	11,6	11,1	11,2	10,9	10,8	10,8
Gylta	11,7	11,3	11,5	11,3	11,0	11,0
Yorkshire						
Galt	11,5	11,1	11,0	11,1	10,6	11,0
Gylta	11,9	11,6	11,5	11,5	11,0	11,4
Hampshire						
Galt	13,0	12,7	12,7	12,4	12,0	12,4
Gylta	12,9	12,7	12,7	12,5	12,2	12,5

Källa: Scan Avel

Slakt

Av tabell 9.51 framgår bl.a. att den totala slakten av svin under 1996 har ökat med ca 2,7 % jämfört med 1995. Medelslaktvikten ökade med 0,4 kg mellan 1995 och 1996.

Annan publicering

I Jordbruksekonomiska meddelanden har uppgifter om antalet besiktigade respektive godkända slaktdjur redovisats varje månad sedan 1950.

Tabell 9.51

Antal slaktkroppar av svin och medelslaktvikter 1996
Number of slaughtered animals and average weight of carcasses in 1996

Antal slaktkroppar; medelslaktvikter; typ av slakt	Svin inkl. spädgris
Antal slaktkroppar	
<i>Typ av slakt</i>	
Godkänd slakt	3 844 037
Hemslakt	20 600
<i>Summa</i>	
1996	3 864 637
1995	3 763 260
1994	3 793 257
1993	3 647 253
1992	3 422 861
1991	3 359 924
Medelslaktvikter, kilogram¹	
1996	82,9
1995	82,5
1994	81,1
1993	79,8
1992	81,2
1991	79,7

1) Medelslaktvikten för hemslakt antas vara densamma som för godkänd slakt.

Källa: Statens jordbruksverk.

Djursjukdomar

Uppgifterna över behandlade svinsjukdomar är hämtade ur det djursjukdatasystem som administreras av Svensk Husdjursskötsel sedan 1984. I tabell 9.51 redovisas rapporterade veterinär- och djurägarbehandlingar dels för två angivna sjukdomar dels för samtliga sjukdomsbehandlingar per 100 svin. Statistiken över veterinärbehandlade sjukdomar torde vara någorlunda fullständig. Antalet veterinärbehandlingar per 100 djur varierar starkt

mellan olika områden. En mycket stor del av sjukdomsbehandlingar på grisar utförs av djurägarna själva. I detta fall är rapporteringen ofta mycket ofullständig. I områden med bra rapportering ligger totalnivån på drygt 40 sjukdomsbehandlingar per 100 djur. Man kan anta att det totala antalet sjukdomsfall per djur kan ligga på denna nivå.

Tabell 9.52

Svinsjukdomar. Antal rapporterade sjukdomsbehandlingar per 100 djur 1995

Diseases of pigs. Treatments per 100 animals in 1995

Område	Veterinärbehandlade sjukdomar			Djurägarbehandlade sjukdomar		
	Agalakti ¹	Spädgris-enteriter ²	Samtliga sjukdomsbehandlingar ³	Agalakti ¹	Spädgris-enteriter ²	Samtliga sjukdomsbehandlingar ³
<i>Län</i>						
Stockholms	0,3	–	1,1	–	0,3	1,3
Uppsala	1,6	2,0	13,7	0,7	0,9	6,7
Södermanlands	0,3	0,2	1,0	0,2	0,2	1,9
Östergötlands	0,6	0,1	1,3	0,1	0,2	1,6
Jönköpings	0,4	–	1,7	0,3	0,7	10,6
Kronobergs	0,5	0,6	6,2	0,1	0,7	2,0
Kalmar	0,2	0,1	0,9	–	0,1	1,3
Gotlands	0,3	0,2	1,0	0,1	0,4	15,2
Blekinge	2,2	1,1	5,5	0,1	–	2,0
Kristianstads	1,1	1,5	15,8	1,3	3,3	22,6
Malmöhus	2,0	2,6	13,6	0,1	2,3	16,4
Hallands	1,2	0,9	5,9	0,8	2,6	31,8
Göteborgs o Bohus	0,4	0,1	3,6	–	–	–
Älvsborgs	0,8	0,5	4,9	2,1	2,3	17,1
Skaraborgs	0,5	0,7	4,8	0,9	1,1	7,4
Värmlands	0,3	0,4	1,9	0,8	0,4	3,3
Örebro	0,6	0,2	3,9	1,5	0,5	6,6
Västmanlands	1,2	0,3	4,4	1,1	0,4	2,7
Kopparbergs	0,6	–	2,5	0,1	0,7	12,4
Gävleborgs	1,6	0,2	2,9	–	–	1,2
Västernorrlands	–	–	3,7	0,3	0,2	2,0
Jämtlands	0,9	0,7	3,7	–	–	–
Västerbottens	0,4	0,1	1,0	–	0,1	1,3
Norrbottnens	0,1	–	0,2	0,1	–	0,1
<i>Hela riket</i>						
1995	1,0	1,1	7,6	0,6	1,6	13,5
1994	1,3	1,2	10,3	0,6	2,3	21,4
1993	1,2	1,5	8,4	0,5	2,7	15,7
1992	1,5	2,0	9,8	0,4	3,2	14,8
1991	1,8	2,2	9,6	0,4	3,6	17,7

1) Agalakti är mjölkfeber på suggor. Antal behandlingar per 100 kullar.

2) Spädgrisenteriter avser diarréer t.o.m. avvänjning. Antal behandlingar per 100 smågrisar.

3) Antal behandlingar per 100 svin.

Källa: Svensk Husdjursskötsel.

Höns

Antal, besättningar

Uppgifter om antal höns erhålls årligen genom lantbruksregistret. Statistiken som redovisas avseende 1996 baseras, som tidigare nämnts, på uppgifter från ett urval av företag. Utnyttjande av uppgifter bör därför ske med försiktighet.

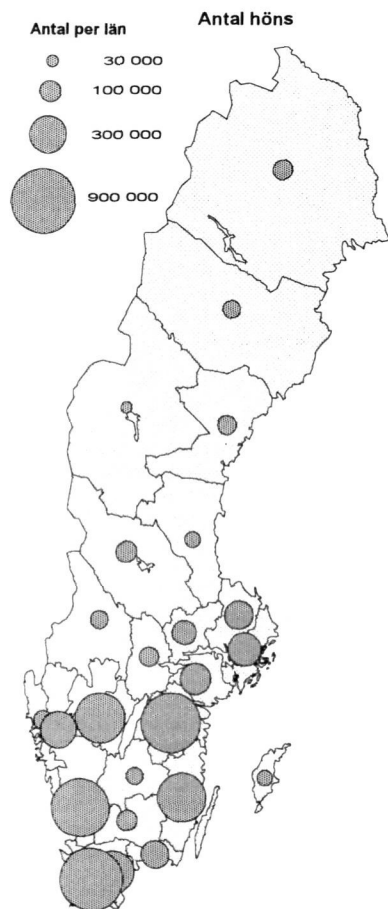
Den 13 juni 1996 fanns höns vid 9 000 företag och kycklingar av värpras vid 1 200 företag.

Karta 9.53 ger en översiktlig bild av den geografiska fördelningen av höns. Cirkelnas storlek är proportionell mot antalet höns i länet.

Karta 9.53

Den geografiska fördelningen av höns 1996

Distribution of fowls in 1996

Källa: SCB, lantbruksregistret, urvalsbaserade uppgifter.

Tabell 9.54

Antal höns och kycklingar av värpras 1996

Number of fowls and chickens in 1996

Område; storleksgrupp	Höns och kycklingar		Summa
	Höns	Kycklingar av värpras	
Län			
Stockholms	229 682	..	236 108
Uppsala	167 893	..	247 994
Södermanlands	208 064	38 167	246 231
Östergötlands	767 366	251 290	1 018 657
Jönköpings	59 246	..	..
Kronobergs	85 895	..	139 410
Kalmar	501 980	141 220	643 201
Gotlands	48 598	..	76 047
Blekinge	160 742	..	291 869
Kristianstads	394 194	140 660	534 854
Malmöhus	829 382	459 282	1 288 664
Hallands	715 718	221 024	936 742
Göteborgs o Bohus	75 086	..	79 479
Älvsborgs	277 873	95 733	373 607
Skaraborgs	517 214	..	648 396
Värmlands	..	..	71 239
Örebro	78 049	..	..
Västmanlands	125 570	..	141 777
Kopparbergs	91 461	..	92 202
Gävleborgs	52 740	..	62 281
Västernorrlands	..	..	141 083
Jämtlands	26 955	..	33 660
Västerbottens	63 343	..	..
Norrbottns	82 800	..	82 865
Produktionsområden			
Götalands södra slättbygder	1 152 067	529 204	1 681 272
" mellanbygder	870 417	439 662	1 310 079
" norra slättbygder	1 165 857	381 470	1 547 327
Svealands slättbygder	774 198	230 411	1 004 608
Götalands skogsbygder	1 117 444	360 991	1 478 435
Mellersta Sveriges skogsbygder	326 521	..	457 309
Nedre Norrland	155 397	70 686	226 083
Övre Norrland	146 617	..	192 128
Storleksgrupp, hektar åkermark			
0,0 – 2,0	2 408 505	1 125 567	3 534 072
2,1 – 5,0	201 834	106 922	308 756
5,1 – 10,0	113 222	..	323 314
10,1 – 20,0	341 828	71 129	412 957
20,1 – 30,0	182 758	4 239	186 998
30,1 – 50,0	507 876	..	577 227
50,1 – 100,0	729 001	241 329	970 330
Över 100,0	1 223 494	360 094	1 583 587
Hela riket			
1996	5 708 518	2 188 722	7 897 240
1995	6 100 270	1 811 509	7 911 779
1994	5 918 015	2 175 337	8 093 352
1993	5 764 401	1 908 371	7 672 772
1992	6 063 357	2 166 105	8 229 462
1991	6 145 174	2 579 920	8 725 094

Källa: SCB, lantbruksregistret, fr.o.m. 1996 urvalsbaserade uppgifter.

I tabell 9.54 kan bl.a. noteras att antalet värphöns minskat med drygt 6 % mellan de två senaste åren. Antalet företag med värpkycklingar är få. Urvalsförändringen kan därför medföra att förändringar hos ett fåtal företag med värpkycklingar kan få stor inverkan på totala antalet kycklingar.

De län som har flest värphöns är Östergötlands, Malmöhus och Hallands län. 40 % av landets värphöns finns i något av dessa tre län. I Norrland finns endast ca 5 % av värphönsen.

Drygt 40 % av antalet höns och drygt hälften av antalet kycklingar av värpras finns på företag med högst 2,0 hektar åkermark.

Tabell 9.55

Antal höns och kycklingar av värpras vid företag med högst 2,0 hektar åkermark och minst 1 000 höns inklusive kycklingar 1996

Number of fowls and chickens at holdings not exceeding 2,0 hectares of arable land and with at least 1 000 fowls or chickens in 1996

Område	Höns och kycklingar		Summa
	Höns	Kycklingar av värpras	
<i>Hela riket</i>			
1996	2 408 505	1 125 567	3 534 072
1995	2 656 460	958 373	3 614 833
1994	2 394 818	1 198 079	3 592 897
1993	2 214 032	1 014 659	3 228 691
1992	2 179 435	1 144 840	3 324 275
1991	2 390 021	1 627 325	4 017 346

Källa: SCB, lantbruksregistret, fr.o.m. 1996 urvalsbaserade uppgifter.

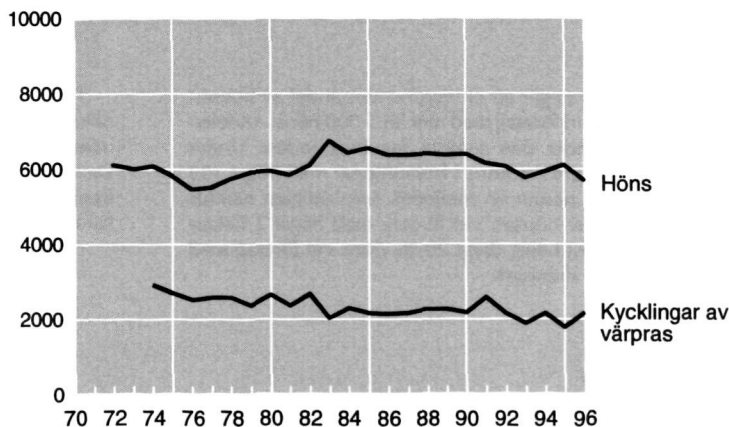
Av diagrammet framgår att antalet höns ökade under den första hälften av 1980-talet men har därefter minskat under perioden fram till och med 1993. Därefter har antalet höns varit i stort sett oförändrat.

Diagram 9.56

Antal höns och kycklingar, 1972–1996

Number of fowls and chickens, 1972–1996

Tusental

Källa: SCB, lantbruksregistret, fr.o.m. 1996 urvalsbaserade uppgifter.

Tabell 9.57

Antal höns (exkl. kycklingar) efter besättningsstorlek 1996

Number of fowls (chickens not included) by size of stocks in 1996

Område; storleksgrupp	Besättningsstorlek, antal höns (exklusive kycklingar)				Summa
	1– 49	50– 199	200– 4999	Över 4 999	
<i>Produktionsområden</i>					
Götalands södra slättbygder	8 889	5 728	110 527	1 026 923	1 152 067
" mellanbygder	13 918	3 934	42 609	809 956	870 417
" norra slättbygder	14 499	10 746	102 123	1 038 488	1 165 857
Svealands slättbygder	17 581	18 346	111 496	626 775	774 198
Götalands skogsbygder	49 600	18 484	161 152	888 208	1 117 444
Mellersta Sveriges skogsbygder	10 213	3 297	..	..	326 521
Nedre Norrland	8 363	..	..	..	155 397
Övre Norrland	2 415	..	..	..	146 617
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>					
0,0 – 2,0	..	..	..	2 342 326	2 408 505
2,1 – 5,0	17 099	..	..	..	201 834
5,1 – 10,0	26 360	8 225	..	..	113 222
10,1 – 20,0	33 374	12 751	..	..	341 828
20,1 – 30,0	16 421	12 168	..	..	182 758
30,1 – 50,0	17 291	13 413	84 486	392 687	507 876
50,1 – 100,0	12 528	9 419	197 666	509 388	729 001
Över 100,0	2 317	2 530	80 265	1 138 382	1 223 494
<i>Hela riket</i>					
1996	125 479	70 561	601 233	4 911 246	5 708 518
1995	133 368	78 218	643 724	5 244 960	6 100 270
1994	149 162	95 633	682 827	4 990 393	5 918 015
1993	153 210	91 989	754 297	4 764 905	5 764 401
1992	164 759	99 958	834 277	4 964 363	6 063 357
1991	178 780	107 803	878 778	4 979 813	6 145 174

Källa: SCB, lantbruksregistret, fr.o.m. 1996 urvalsbaserade uppgifter.

Av tabell 9.57 framgår att en mycket stor andel av hönsen (drygt 85 %) finns vid företag med mer än 5 000 höns. Andelen har ökat något under den senaste femårsperioden. Under samma period har antalet höns i besättningar med högst 199 höns minskat med nästan en tredjedel. Som tidigare nämnts finns drygt 40 % av hönsen vid företag med högst 2 hektar åkermark. Näst mest höns, drygt 20 %, finns vid företag med mer än 100 hektar åkermark.

Tabell 9.58 på nästa sida visar antalet företag med höns efter olika besättningsstorlekar. Andelen företag med mer än 5 000 höns är mycket liten (3 % av totala antalet företag med höns). Den relativt snabba omstruktureringen av äggproduktionen framgår också av tabellen. Antalet företag med höns har minskat med 30 % under den senaste femårsperioden.

Tabell 9.58

Antal företag med höns (exkl. kycklingar) efter besättningsstorlek 1996

Number of holdings with fowls (chicken not included) by size of stocks in 1996

Område; storleksgrupp	Besättningsstorlek, antal höns (exklusive kycklingar)				Summa
	1–	50–	200–	Över	
	49	199	4999	4 999	
<i>Produktionsområden</i>					
Götalands södra slättbygder	497	64	67	57	684
" mellanbygder	798	56	31	27	911
" norra slättbygder	777	130	52	52	1 011
Svealands slättbygder	964	208	72	45	1 289
Götalands skogsbygder	2 949	232	68	62	3 311
Mellersta Sveriges skogsbygder	562	37	..	..	636
Nedre Norrland	530	..	..	..	604
Övre Norrland	189	..	..	..	249
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>					
0,0 – 2,0	..	..	..	97	133
2,1 – 5,0	1 114	..	..	..	1 254
5,1 – 10,0	1 622	101	..	..	1 745
10,1 – 20,0	1 885	161	..	..	2 123
20,1 – 30,0	954	134	..	..	1 131
30,1 – 50,0	927	162	59	32	1 180
50,1 – 100,0	626	104	92	41	863
Över 100,0	131	30	46	60	266
<i>Hela riket</i>					
1996	7 266	812	333	286	8 696
1995	7 952	945	410	286	9 593
1994	8 690	1 144	452	287	10 573
1993	8 764	1 171	576	287	10 798
1992	9 268	1 267	652	296	11 483
1991	10 173	1 363	706	298	12 540

Källa: SCB, lantbruksregistret, fr.o.m 1996 urvalsbaserade uppgifter.

Ekologisk djurhållning

Ekologisk djurhållning bedrivs av samma skäl som ekologisk odling (se kap 7). Ekologisk djurhållning kräver ekologisk växtodling, för att förse djuren med egenproducerat ekologiskt foder i så stor utsträckning som möjligt. En god hälsa hos husdjuren främjas och de ges möjlighet till ett naturligt beteende och en värdig tillvaro.

För kontrollverksamheten på området svarar kontrollföreningen för ekologisk odling, KRAV, som även sammanställer statistik över den ekologiska djurhållningens omfattning.

Den ekologiska djurhållningen har fortfarande liten omfattning i förhållande till det totala djurantalet. Av tabell 9.59 framgår att 10 800 mjölkkor är anslutna till KRAV vilket är mindre än 2 % av det totala antalet mjölkkor. Motsvarande andel vad gäller lammen är något större (ca 4 %). 980 mjölkkor var i karens 1996.

Antalet godkända producenter 1996 var 1 035. Motsvarande siffror var 780 st för 1995 och 337 st för 1994. Såväl antalet producenter som antalet godkända djur har ökat de senaste åren.

Tabell 9.59

Antal KRAV-godkända djur samt antal djur i karens 1996

Number of organically bred animals 1996

Område	Mjölkkor	Dikor, amkor	Övriga nöt	Getter, Mjölkfår	Tackor	Lamm	Suggor	Övriga svin	Värp höns	Slaktkyckl.	Övrigt
<i>Län</i>											
Stockholms	593	487	1 417	5	674	1 059	46	296	700	–	10
Uppsala	1 280	463	2 403	–	385	710	59	537	835	–	–
Södermanlands	531	233	1 033	–	471	636	16	626	350	–	–
Östergötlands	700	492	1 944	–	458	821	7	46	1 715	–	–
Jönköpings	625	254	1 532	–	122	322	–	–	–	–	–
Kronobergs	386	260	1 089	–	148	289	15	441	80	–	–
Kalmar	404	371	1 129	2	365	1 028	12	465	1 050	10	–
Gotlands	357	233	820	14	688	1 415	29	270	25	–	–
Blekinge	–	51	97	–	180	250	–	–	–	–	–
Kristianstads	178	233	636	–	156	137	17	43	30	–	–
Malmöhus	350	102	476	–	164	214	2	29	108	1500	557
Hallands	538	353	1 389	–	477	831	35	396	60	10	400
Göteborgs o Bohus	491	337	1 155	–	317	629	10	64	10	–	–
Älvsborgs	842	302	1 848	25	578	1 353	20	209	80	–	–
Skaraborgs	1 161	1 031	3 529	5	488	676	53	988	1 781	35100	95
Värmlands	588	200	1 094	–	147	390	–	38	6 000	–	–
Örebro	320	238	732	–	260	370	8	170	2 031	9	25
Västmanlands	251	290	774	55	290	549	10	352	30	–	–
Kopparbergs	213	162	596	–	33	69	6	44	210	40	–
Gävleborgs	446	99	791	–	536	807	8	69	97	–	–
Västernorrlands	245	86	413	90	405	890	–	–	–	–	–
Jämtlands	130	132	387	295	299	477	–	14	–	–	–
Västerbottens	205	30	278	25	25	52	4	120	–	–	–
Norrbottens	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
<i>Hela riket 1996</i>	10 834	6 439	25 562	516	7 666	13 974	357	5 217	15 192	36 669	1 087
<i>Djur i karens 1996</i>	980	2 204	5 647	5	3 271	1 741	262	718	3 036	400	–

Källa: KRAV.

Getter

I lantbruksregistret 1992 insamlades uppgifter om antalet getter vid företag med mer än 2,0 hektar åker. Resultaten visade att både antalet getter och antalet företag med getter ökat med drygt en femtedel sedan 1989.

Tabellen visar att av 5 300 getter i landet finns 60 % i Norrland. Nästan hälften av getterna finns vid företag med högst 10 hektar åkermark och nästan tre fjärdedelar vid företag med högst 20 hektar åkermark.

Tabell 9.60

Antal getter¹ 1992

Number of goats in 1992

Område; storleksgrupp	Getter födda 1991 och tidigare	Killingar	Antal före- tag med getter inkl. killingar
<i>Län</i>			
Stockholms	55	22	15
Uppsala	38	19	14
Södermanlands	24	22	16
Östergötlands	42	20	15
Jönköpings	53	21	25
Kronobergs	33	5	21
Kalmar	58	37	10
Gotlands	267	240	10
Blekinge	18	14	8
Kristianstads	84	53	26
Malmöhus	47	20	27
Hallands	28	13	19
Göteborgs o Bohus	47	23	19
Älvsborgs	62	40	17
Skaraborgs	99	104	30
<i>Värmlands</i>	53	42	16
Örebro	57	37	17
Västmanlands	53	35	14
Kopparbergs	270	128	36
Gävleborgs	293	144	40
Västernorrlands	349	124	31
Jämtlands	991	398	57
Västerbottens	349	195	42
Norrbottnens	107	51	14
<i>Produktionsområden</i>			
Götalands södra slättbygder	56	24	25
" mellanbygder	347	285	34
" norra slättbygder	110	102	32
Svealands slättbygder	188	102	66
Götalands skogsbygder	321	178	133
Mellersta Sveriges skogsbygder	224	169	45
Nedre Norrland	1 315	511	114
Övre Norrland	916	436	90
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>			
2,1 – 5,0	608	250	..
5,1 – 10,0	921	411	..
10,1 – 20,0	1 113	515	..
20,1 – 30,0	266	166	..
30,1 – 50,0	293	287	..
50,1 – 100,0	157	107	..
Över 100,0	119	71	..
<i>Hela riket</i>			
1992	3 477	1 807	539
1989	2 855	1 421	439
1986	3 179	1 321	549

1) Vid företag med mer än 2,0 hektar åkermark.

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Biodling

I tablån nedan redovisas antalet medlemmar i Sveriges Biodlares Riksförbund, antalet bisamhällen och skörden av bihonung och vax under perioden 1991–1996.

År	Antal med- lemmar	Antal bisamhällen		Skörd av honung 1 000 kg
		Invintrade föregående höst	Därav vinter- förluster	
1996	13 038	54 277	8 852	1 422
1995	13 316	57 284	4 688	2 184
1994	13 834	58 543	7 597	2 047
1993	14 463	60 752	7 645	1 766
1992	15 159	62 674	5 790	1 956
1991	17 964	66 267	9 965	1 789

Annan publicering

Uppgifter om biodling publiceras i Bitidning utgiven av Sveriges Biodlares Riksförbund och baseras ursprungligen på en postenkät bland förbundets medlemmar.

Hästar

Tabell 9.61
Antal hästar 1994
Number of horses in 1994

Område; storleksgrupp	Egna hästar			Summa egna hästar	Installade hästar			Summa hästar	
	Hästar		Ung- hästar och föl födda 1992- 1994		Hästar		Ung- hästar och föl födda 1992- 1994		
	Födda 1991 och tidigare				födda 1991 och tidigare				
	Kall- blodiga	Övriga			Kall- blodiga	Övriga			
Län									
Stockholms	245	1 647	656	2 548	311	2 458	203	2 972	5 520
Uppsala	248	1 290	634	2 172	131	818	202	1 151	3 323
Södermanlands	233	1 063	409	1 705	76	1 070	253	1 399	3 104
Östergötlands	418	1 851	956	3 225	275	1 258	288	1 821	5 046
Jönköpings	687	1 680	763	3 130	46	433	107	586	3 716
Kronobergs	429	1 092	614	2 135	76	404	108	588	2 723
Kalmar	386	1 361	753	2 500	80	556	209	845	3 345
Gotlands	223	1 161	525	1 909	24	296	116	436	2 345
Blekinge	198	492	228	918	20	201	33	254	1 172
Kristianstads	524	2 751	1 290	4 565	94	747	144	985	5 550
Malmöhus	478	3 874	1 778	6 130	132	1 555	423	2 110	8 240
Hallands	380	1 967	953	3 300	93	883	175	1 151	4 451
Göteborgs o Bohus	594	1 358	643	2 595	162	747	97	1 006	3 601
Älvsborgs	902	2 561	1 219	4 682	173	1 097	224	1 494	6 176
Skaraborgs	581	2 844	1 383	4 808	101	1 197	421	1 719	6 527
Värmlands	517	1 153	506	2 176	117	545	155	817	2 993
Örebro	241	1 156	465	1 862	69	772	235	1 076	2 938
Västmanlands	281	1 227	401	1 909	184	613	171	968	2 877
Kopparbergs	395	847	320	1 562	91	455	83	629	2 191
Gävleborgs	656	858	375	1 889	139	430	104	673	2 562
Västernorrlands	656	908	427	1 991	109	398	63	570	2 561
Jämtlands	657	555	312	1 524	183	197	67	447	1 971
Västerbottens	388	659	289	1 336	93	236	32	361	1 697
Norrbottnens	280	335	124	739	55	181	24	260	999
Produktionsområden									
Götalands södra slättbygder	470	3 917	1 702	6 089	152	1 651	256	2 059	8 148
" mellanbygder	776	4 303	2 054	7 133	137	1 678	554	2 369	9 502
" norra slättbygder	790	4 354	2 235	7 379	306	2 297	630	3 233	10 612
Svealands slättbygder	1 191	6 177	2 527	9 895	781	5 780	1 073	7 364	17 529
Götalands skogsbygder	3 524	9 857	4 858	18 239	608	3 484	844	4 936	23 175
Mellersta Sveriges skogsbygder	1 129	2 654	1 050	4 833	263	1 244	278	1 785	6 618
Nedre Norrland	1 926	2 303	1 129	5 358	381	948	227	1 556	6 914
Övre Norrland	791	1 125	468	2 384	206	465	75	746	3 130
Storleksgrupp, hektar åkermark									
2,1 – 5,0	1 250	3 702	1 279	6 231	198	1 048	150	1 396	7 627
5,1 – 10,0	2 229	6 436	2 582	11 247	463	2 192	394	3 049	14 296
10,1 – 20,0	2 389	7 585	3 238	13 212	570	2 975	600	4 145	17 357
20,1 – 30,0	1 374	3 633	1 779	6 786	367	1 845	421	2 633	9 419
30,1 – 50,0	1 611	4 810	2 518	8 939	327	2 699	698	3 724	12 663
50,1 – 100,0	1 296	5 665	3 039	10 000	485	3 446	959	4 890	14 890
Över 100,0	448	2 859	1 588	4 895	424	3 342	715	4 481	9 376
Hela riket									
1994	10 597	34 690	16 023	61 310	2 834	17 547	3 937	24 318	85 628

Källa: SCB, lantbruksregistret.

I lantbruksregistret 1994 har uppgifter om antal hästar vid företag med minst 2,1 hektar åkermark insamlats. För några år sedan genomfördes en uppföljningsundersökning, i vilken konstaterades att de till LBR redovisade hästarna sannolikt endast utgjorde ca 45 % av totala antalet hästar. Denna bedömning torde fortfarande gälla, vilket innebär att det totala antalet hästar i landet 1994 var ca 200 000. Motsvarande uppgifter inhämtades senast 1991. Då var redovisningen inte uppdelad på egna

respektive installerade hästar. Antalet kallblodiga hästar var 1991 12 523, antalet övriga hästar var 41 552 samt antalet unghästar och föl var 22 705.

År 1991 då uppgifter om hästar insamlades senast var antalet företag med kallblodiga hästar 6 647, antalet företag med övriga hästar 10 571 samt antalet företag med unghästar och föl 7 182. Totalt var det 15 914 företag som redovisade hästar.

Tabell 9.62

Antal företag med hästar 1994

Number of holdings with horses in 1994

Område; storleksgrupp	Företag med egna hästar				Företag med installerade hästar				Totalt antal företag
	Hästar		Ung- hästar och föl födda 1992- 1994	Antal företag	Hästar		Ung- hästar och föl födda 1992- 1994	Antal företag	
	Födda 1991 och tidigare								
	Kall- blodiga	Övriga							
Län									
Stockholms	111	326	162	392	63	242	71	281	491
Uppsala	136	300	179	400	44	154	51	182	462
Södermanlands	123	301	156	389	43	148	55	184	441
Östergötlands	241	470	287	657	74	234	77	292	746
Jönköpings	375	523	311	826	26	141	54	171	865
Kronobergs	244	346	210	543	27	97	32	125	586
Kalmar	213	383	232	550	38	151	62	184	612
Gotland	78	264	156	320	15	93	34	105	349
Blekinge	122	142	94	241	13	50	13	60	269
Kristianstads	254	772	448	954	42	215	77	256	1 021
Malmöhus	215	994	589	1 172	47	300	93	339	1 258
Hallands	218	527	314	709	36	182	63	212	772
Göteborgs o Bohus	321	409	269	665	68	169	52	232	749
Älvsborgs	537	810	502	1 232	85	243	72	320	1 350
Skaraborgs	307	845	488	1 078	50	251	102	296	1 153
Värmlands	319	440	216	681	55	132	49	184	748
Örebro	150	322	178	438	38	149	54	179	500
Västmanlands	147	317	162	422	51	160	47	194	470
Kopparbergs	237	271	129	455	57	108	33	145	502
Gävleborgs	367	327	179	616	62	123	40	168	667
Västernorrlands	334	348	201	598	65	124	39	170	641
Jämtlands	296	234	141	457	59	78	30	117	490
Västerbottens	195	242	121	387	47	68	23	110	426
Norrbottens	147	129	63	240	29	53	15	78	260
Produktionsområden									
Götalands södra slättbygder	219	945	545	1 113	57	343	104	386	1 230
" mellanbygder	343	1 139	666	1 397	60	371	137	430	1 519
" norra slättbygder	443	1 228	738	1 560	95	444	165	526	1 711
Svealands slättbygder	629	1 534	808	1 977	234	827	275	990	2 301
Götalands skogsbygder	1 994	2 996	1 851	4 599	285	909	304	1 172	4 972
Mellersta Sveriges skogsbygder	662	881	452	1 396	133	322	99	426	1 528
Nedre Norrland	985	901	519	1 647	177	309	107	434	1 762
Övre Norrland	412	4118	208	733	93	140	47	220	805
Hela riket									
1994	5 687	10 042	5 787	14 422	1 134	3 665	1 238	4 584	15 828

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Pälsdjursskötsel

Antalet aktiva uppfödare av pälsdjur vid slutet av respektive år framgår av tabblån nedan.

År	Slag av djur					Summa
	Mink	Mink och räb	Räv	Chinchilla	Övriga	
1995/96	190	8	12	..	..	210
1994/95	190	8	12	..	..	210
1993/94	188	10	15	..	..	213
1992/93	166	12	19	..	7	204
1991/92	217	27	23	37	3	307
1990/91	220	25	26	47	12	330
1989/90	255	38	43	47	21	404
1988/89	..	..	..	..	..	552

Antalet aktiva pälsdjursuppfödare särredovisades inte 1988/89. Antalet aktiva minkuppfödare var då 439.

Antalet avelshonor redovisas i följande tabllå:

År	Slag av djur		
	Mink	Räv	Chinchilla
1995/96	260 000	3 500	~
1994/95	250 000	3 500	~
1992/93	184 741	3 627	~
1991/92	260 919	5 239	2 319
1990/91	255 037	4 554	2 414
1989/90	285 589	9 052	2 262
1988/89	439 271	13 028	2 502

Uppgifter om pälsdjursskötsel är hämtade ur en årlig redovisning från Sveriges Pälsdjursuppfödare Riksförbund.

Rennärning

Renskötsel bedrivs för närvarande i 51 samebyar. Inom en sameby finns flera renskötsel företag vilka består av en eller flera renägare. Samebyn leder renskötseln inom byns betesområde. Av tabllån nedan framgår att företagen är minst i Norrbottens län med i genomsnitt 218 renar per företag och störst i Jämtlands län med i genomsnitt 555 renar per företag. De flesta renarna, ca 60 % av samtliga renar, finns i Norrbottens län.

Länsstyrelsen beslutar om det högsta tillåtna renantal som varje sameby får ha. Renantalet bestäms utifrån det antal renar som samebyns betesmarker långsiktigt bedöms kunna bära. I de flesta samebyar är det vinterbetet, vilket huvudsakligen består av lavar, som är den begränsande faktorn. Det sammanlagda högsta tillåtna renantalet för riket är ca 280 000 renar vilket i stort överensstämmer med det faktiska renantalet enligt 1994 års renlängder.

Uppgifter om antalet samebyar antalet företag och antalet renar 1994 är hämtade från Jordbruksverket och framgår av följande tabllå.

Område; typ av sameby	Antal byar 1994	Antal företag 1994	Antal renar ¹ 1994
Jämtlands län			
Fjällsamebyar	12	98	54 457
Västerbottens län			
Samebyar	7	121	61 270
Norrbottens län			
Fjällsamebyar	15	620	111 915
Skogssamebyar	9	121	36 106
Koncessions- samebyar	8	12	16 121
Hela riket 1994	51	972	279 869

1) Renantalet bygger på upprättade renlängder och avser renar i vinterhjorden.

10 Förädling, konsumtion och utrikeshandel

I detta kapitel redovisas vissa uppgifter om jordbrukets leveranser av viktigare vegetabilie- och animalieprodukter samt vissa uppgifter om förädling vid kvarnar, slakterier och mejerier. Vidare redovisas kvantitets- och värdeuppgifter för konsumtionen samt s.k. försörjningsbalanser som årligen utförs av Statens jordbruksverk. I fråga om utrikeshandeln redovisas värdet av olika jordbruksprodukter och livsmedel samt fördelningen av import och export på olika länder.

Kapitel 10 innehåller avsnitt om

- Produktion och försörjningsbalanser
- Konsumtion
- Utrikeshandel

Produktion och försörjningsbalanser

Spannmål, potatis, oljeväxter

Kvantitetsuppgifter om jordbrukarnas leveranser av brödsäd, kvarnarnas förmalning, saluförd produktion av mjöl o.s.v. sammanställs och redovisas varje månad av Jordbruksverket. Uppgifter om produktion av råsprit och stärkelse erhålls genom AB Skånebrännerier respektive Sveriges Stärkelseproducenters Förening.

Resultat

Beräknade försörjningsbalanser för spannmål och potatis under 1995/96 samt för några tidigare år redovisas i tabellerna 10.1 och 10.2.

Den sammanlagda skörden av brödsäd och fodersäd uppgick 1995/96 till 4,8 miljoner ton. Vid jämförelse med 1994/95 års skörd var detta en ökning med 7 %.

Exporten av spannmål under 1995/96 uppgick för brödsäd och fodersäd till 291 respektive 361 tusen ton. Det innebär en ökad export jämfört med föregående år.

Jordbrukarnas leveranser av brödsäd i tusental ton under perioden 1991/92–1995/96 framgår av tabell 10.1.

Tabell 10.1

Leveranser av brödsäd 1991/92–1995/96¹. 1 000 ton

Delivery of bread grain 1991/92–1995/96. 1 000 metric tons

År	Vete	Råg
1995/96	1 148	184
1994/95	986	163
1993/94	1 324	213
1992/93	1 056	122
1991/92	1 330	152

1) T.o.m. 1993/94 redovisas september-augusti, därefter augusti-juli.

Källa: Statens jordbruksverk.

Tabell 10.2

Försörjningsbalans för brödsäd 1991/92–1995/96. 1 000 ton

Balance sheet of bread grain resources 1991/92–1995/96. 1 000 metric tons

	1991/92	1992/93	1993/94	1994/95	1995/96
Ingående lager ¹	507	430	400	470	508
Skörd	1 646	1 542	1 976	1 518	1 760
Import (inkl. mjöl)	59	50	42	42	55
Summa tillgång	2 212	2 022	2 418	2 030	2 323
Livsmedelsändamål	619	631	640	645	650
Användning inom jordbruket ²	671	904	871	804	903
Industriändamål, övrigt	39	44	49	66	66
Export (inkl. mjöl)	453	43	388	62	291
Utgående lager ¹	430	400	470	453	413
Summa förbrukning	2 212	2 022	2 418	2 030	2 323

1) Exklusive lager hos odlarna.

2) Foder, eget utsäde m.m.

Källa: Statens jordbruksverk.

Tabell 10.3

Försörjningsbalans för fodersäd 1991/92–1995/96. 1 000 ton

Balance sheet of coarse grain resources 1991/92–1995/96. 1 000 metric tons

	1991/92	1992/93	1993/94	1994/95	1995/96
Ingående lager ¹	374	253	300	410	480
Skörd	3 514	2 218	3 266	2 954	3 032
Import (inkl. mjöl)	11	50	19	15	47
Summa tillgång	3 899	2 521	3 585	3 379	3 559
Livsmedelsändamål	130	140	120	120	131
Användning inom jordbruket ²	2 612	2 081	2 521	2 484	2 517
Export (inkl. mjöl)	904	0	534	345	361
Utgående lager ¹	253	300	410	430	550
Summa förbrukning	3 899	2 521	3 585	3 379	3 559

1) Exklusive lager hos odlarna.

2) Foder, eget utsäde m.m.

Källa: Statens jordbruksverk.

Tabell 10.4

Skörd, handel och användning av potatis 1991–1996.

1 000 ton

Harvest, trade and use of potatoes 1991–1996

1 000 metric tons

	1991	1992	1993	1994	1995	1996
Skörd av						
Matpotatis	731	951	976	763	792	853
Potatis för stärkelse	298	302	..	..	282	348
Import¹	78	59	15	41	90	..
Export¹	1	2	2	2	2	..
Användning						
Matpotatis	720	725	730	734	737	..
Stärkelsestillverkning	193	207	283	204	211	270 ²
Sprittillverkning	50	55	58	–	–	– ³

1) Matpotatis, fabrikspotatis och utsädespotatis.

2) Beräknad utifrån en prognostiserad produktion av stärkelse på 60 000 ton.

3) Fr.o.m. 1994 levereras ingen potatis till brännerier.

Källa: Statens jordbruksverk.

Skörden av matpotatis ökade 1996 med 8 % jämfört med 1995. Underlag saknas för användningen av matpotatis 1996. Användningen av potatis för stärkelsestillverkning beräknas ha ökat med 28 % mellan 1995 och 1996.

Tabell 10.5

Tillverkning av råsprit och stärkelse 1992/93–1996/97

Production of crude alcohol and starch 1992/93–1996/97

	1992/93	1993/94	1994/95	1995/96	1996/97
Råsprit respektive stärkelse					
Råsprit					
Förbrukning vid tillverkningen, ton					
Potatis	54 800	50 198	– ¹	– ¹	– ¹
Spannmål	47 700	54 536	74 635	40 350	60 000
Produktion, 1 000 liter					
Råsprit, 100 %	22 950	25 385	27 275	14 800	21 600
Stärkelse					
Förbrukning vid tillverkningen, ton					
Potatis	207 247	263 413	195 148	210 636	270 004
Produktion, ton					
Stärkelse	44 262	57 299	42 146	46 471	58 721

1) Potatisanvändning har upphört.

Källor: AB Skånebrännerier och Sveriges Stärkelseproducenter, Stärkelsen

Annan publicering

Jordbruksekonomiska meddelanden; Statens jordbruksverk. Uppgifter om leveranser, förmalning, lager m.m. har redovisats varje månad sedan 1950. I särskilda årliga artiklar redogörs för produktionen m.m. av jordbruksprodukter.

AB Skånebrännerier (tidigare Sveriges bränneriintressenter). Årsredovisning årligen sedan 1971/72.

Sveriges Stärkelseproducenters Förening u.p.a. Årsredovisning årligen sedan 1927.

Kött, fläsk, mjölk

Jordbruksverket beräknar varje år den totala produktionen av kött och fläsk i landet. Som underlag använder verket egna beräkningar om produktionen av slaktdjur (se kapitel 9) och uppgifter om medelslaktvikten från Sveriges Slakteriförbund. Verket utför vidare beräkningar rörande försörjningsbalanser för kött och fläsk.

Uppgifter om mejerihanteringen lämnas i Svenska Mejeriernas Riksförenings (SMR) statistik. I denna statistik ingår också uppgifter för mejerier som inte är anslutna till SMR. Med SMRs uppgifter som grund beräknar Jordbruksverket den totala produktionen av mejerivaror och mjölkpulver.

Jordbruksverket utför årligen även beräkningar av den totala

äggproduktionen. Varje månad redovisar Jordbruksverket dessutom uppgifter om partihandels invägning av svenska ägg. Dessa uppgifter bygger på redovisning från partihandelsföretagen.

Resultat

Produktionen av kött och fläsk uppgick 1996 till ca 465 000 ton, varav 69 % fläsk. Får-, lamm- och getkött utgjorde mindre än 1 % (se tabell 10.6). Produktionen av nötkött minskade med 4 % och produktionen av fläsk ökade 3 % jämfört med 1995.

Försörjningsbalansen för kött och fläsk år 1996 redovisas i tabell 10.7.

Tabell 10.6**Produktion av kött och fläsk 1991–1996. Ton¹**

Meat production 1991–1996. Metric tons

Typ av slakt; År	Kött av stor- boskap	Kött av kalv	Summa nöt- kött	Häst- kött	Får-, lamm- och get- kött	Fläsk	Summa kött och fläsk
1996	133 700	5 200	138 900	1 900	3 800	320 600	465 200
1995	140 100	4 600	144 700	2 100	3 600	310 500	460 900
1994	136 700	5 300	142 000	2 400	4 200	307 600	456 200
1993	136 700	5 000	141 700	2 300	4 200	291 100	439 300
1992	125 500	4 600	130 100	2 300	4 400	277 900	414 700
1991	132 000	5 100	137 100	2 000	4 200	267 800	411 100

1) Avser vara med ben, inklusive hemsukt.

Källa: Statens jordbruksverk.

Tabell 10.7**Försörjningsbalans för kött och fläsk 1991–1996. 1 000 ton¹**

Balance sheet of meat resources 1991–1996. 1 000 metric tons

	1991	1992	1993	1994	1995	1996	Nöt- och kalvkött	Häst- kött	Får-, lamm- och getkött	Fläsk	Fjäder- fäkött
						Summa					
Tillgångar											
Produktion	466	474	504	532	541	548	139	2	4	321	82
Import	44	54	39	43	60	77	40	2	3	29	3
Summa	510	528	543	575	601	625	179	4	7	350	85
Användning											
Konsumtion	483	502	509	537	563	572	171	3	7	309	82
Export	31	23	32	35	35	48	8	0	0	37	3
Lagerändring ²	- 4	+ 3	+ 2	+ 3	+ 3	+ 5	0	+ 1	0	+ 4	0
Summa	510	528	543	575	601	625	179	4	7	350	85

1) Avser vara med ben.

2) Lagerändring har behandlats som en restpost.

Källa: Statens jordbruksverk.

Uppgifter om antal mejerier, antal mjölkleverantörer och kvantiteten invägd mjölk redovisas i tabell 10.8. Företagsvis redovisning är ej tillgänglig fr.o.m. år 1994. Mejeribranschen är under snabb omstrukturering. Antalet mjölkleverantörer har minskat successivt sedan åtskilliga år och uppgick 1996 till ca 15 900. Samtidigt har den invägda genomsnittliga leveransen per leverantör och dag ökat. Totalt 1996 invägdes 3 258 000 ton mjölk. 43 % härav användes till konsumtionsmjölkprodukter och 37 % till ostframställning (se tabell 10.9). Produktionen av mejerivaror och mjölkpulver redovisas i tabell 10.10.

Uppgifter om den invägda mjölkens genomsnittliga fetthalt och proteinhalt anges av Mejeriernas service AB i följande tablå:

År	Medelfetthalt, procent	Proteinhalt, procent
1996	4,29	3,33
1995	4,33	3,34
1994	4,35	3,38
1993	4,37	3,41
1992	4,33	3,39
1991	4,33	3,37

Tabell 10.8

Antal mejerier och mjölkleverantörer till dessa samt vid mejerier invägd mjölk och medelinvägning per leverantör 1996

Number of dairies and suppliers, total weight of delivered milk and weight of delivered milk per day and supplier in 1996

År	Antal mejerier ¹	Antal mjölkleverantörer ²	Invägd mjölk, ton	Medelinvägning per leverantör och dag, kg
1996	54	15 913	3 258 281	561
1995	57	17 176	3 243 031	517
1994	57	18 048	3 356 961	510
1993	58	18 897	3 286 748	477
1992	61	19 839	3 133 061	431
1991	62	21 528	3 130 328	398

1) Avser antal mejerier den 31 december respektive år.

2) Avser årsmedeltal av antal leverantörer per månad.

Källa: Mejerierna service AB.

Tabell 10.9

Användning av vid mejerier invägd mjölk 1991–1996. Ton

Disposition of dairy milk 1991–1996. Metric tons

År	Konsumtionsmjölkprodukter	Ost	Smör m.m.	Mjölkpulver ¹	Kondensmjölk och övrig industriell användning	Skum- och kärnmjölk till foder ²	Svinn m.m. ³	Summa (=invägning)
1996	1 396 127	1 205 903	54 825	464 556	82 230	13 898	40 742	3 258 281
1995	1 393 030	1 214 623	54 901	439 576	90 557	22 912	27 852	3 243 031
1994	1 399 711	1 247 862	62 985	513 197	89 737	35 059	8 410	3 356 961
1993	1 398 054	1 174 226	64 034	531 887	80 853	40 511	- 2 817	3 286 748
1992	1 403 982	1 101 478	59 725	453 585	83 130	32 117	- 956	3 133 061
1991	1 410 888	1 081 111	61 001	478 254	81 374	19 589	- 1 889	3 130 328

1) Exklusive återblandat pulver.

2) Inklusive blandat pulver.

3) Inklusive lagerförändringar.

Källa: Mejerierna service AB.

Tabell 10.10

Produktion av mejerivaror och mjölkpulver 1991–1996. Ton

Dairy production and production of milk powder 1991–1996. Metric tons

År	Produktion av mejerivaror					Produktion av mjölkpulver		
	Konsumtionsmjölk		Grädde		Ost	Smör ²	Fett	
	3 % fetthalt	Övrig ¹ mjölk	Tjock	Tunn				Magert
1996	556 740	753 004	60 997	25 331	127 368	30 123	8 305	29 063
1995	569 429	739 777	59 398	24 424	128 541	27 566	8 865	25 930
1994	583 148	734 977	57 967	23 619	132 854	31 986	8 201	33 477
1993	573 666	745 518	56 804	22 066	125 811	38 923	7 358	36 514
1992	573 921	752 744	55 142	21 915	117 325	36 926	7 063	29 753
1991	600 587	734 111	54 257	21 940	114 523	37 923	7 290	31 459

1) Avser mjölk med 0,1, 0,5 respektive 1,5 % fetthalt samt gammaldags mjölk.

2) Därutöver uppgick produktionen av smör till Bregott och av smörolja omräknat till smör till 26 700 ton 1996, 29 400 ton 1995, 34 200 ton 1994, 27 100 ton 1993, 24 500 ton 1992 och 25 100 ton 1991.

Källa: Statens jordbruksverk.

Jordbruksverkets beräkningar av produktionen av fjäderfäkött, renkött och kött av vilt framgår av följande tablå. Beräkningarna är något osäkra, eftersom grundmaterialet är ofullständigt.

År	Produktion, ton, av kött av		
	fjäderfä	ren	vilt ¹
1996	82 300	1 900	15 900
1995	79 800	2 300	15 900
1994	75 200	2 100	16 000
1993	65 200	3 400	17 900
1992	59 600	2 500	18 500
1991	55 000	2 900	20 200

Partihandelns invägning av ägg utgör 65 % av den totala produktionen som framgår av nedanstående tablå:

År	Total äggproduktion, 1 000 ton	Partihandelns invägning, 1 000 ton
1996	110	71,4
1995	105	68,5
1994	103	67,0
1993	107	69,6
1992	111	71,9
1991	107	69,9

1) Kött av hare, älg och annat vilt.

Annan publicering

Jordbruksekonomiska meddelanden; Statens jordbruksverk. Uppgifter om produktionen av kött och fläsk, mejerivaror m.m. har redovisats varje månad sedan 1950. I särskilda årliga artiklar ges utförligare uppgifter.

Mejeristatistik årligen sedan 1965. Svenska Mejeriernas Riksförening, statistikavdelningen.

Mejeribarometer varje månad sedan 1963. Svenska Mejeriernas Riksförening, statistikavdelningen (stencil).

Jordbruksverket. Antal kläckta hönkycklingar, äggproducerande raser; varje månad, sedan 1968. (Stencil).

Konsumtion

Jordbruksverket utför beräkningar av den svenska konsumtionen av livsmedel m.m. I februari görs en preliminär beräkning för det föregående året. Definitiv beräkning av konsumtion för respektive år görs när slutgiltigt underlag föreligger från olika statistikällor, bl.a. från SCBs industristatistik (se nedan).

Beräkningarna avser kvantiteter och värdet samt näringsvärdet i leveranserna av livsmedel till enskilda hushåll och storhushåll samt producenternas hemmaförbrukning.

Beräkningsunderlag

De i beräkningarna använda kvantitetsuppgifterna hämtas dels från Jordbruksverkets löpande månadsstatistik, dels från SCBs industri- och utrikeshandelsstatistik. Vidare utnyttjas uppgifter från SCBs årliga inventering – utförd för Jordbruksverkets räkning – av förråden av livsmedel m.m. samt uppgifter från Riksskatteverket och Djupfrysingsbyrån. Speciellt för konsumtionsberäkningarna utför Jordbruksverket en preliminär uppgiftsinsamling beträffande ett antal varugrupper, varvid företag inom livsmedelsindustri och distribution är uppgiftslämnare.

Kvantitetsangivelserna avser i princip varornas nettovikter (exklusive emballage) vid leveransen till den slutlige konsumenten.

Värderingen av konsumtionen sker i regel till detaljhandelspriser. Undantag utgör producenternas egenförbrukning, som i princip anges i producentpriser plus mervärdesskatt, samt utekonsumtion av starköl, vin och spritdrycker, som värderas i utskänkingspriser. För beräkningarna erforderliga prisuppgifter hämtas i åtskilliga fall från underlaget till SCBs konsumentprisindex men för flera stora poster, bl.a. kött och fläsk, från annan prisstatistik. För varugrupper med brett sortiment, t.ex. konserver, ligger värdeuppgifter från främst industri- och utrikeshandelsstatistik till grund för beräkningarna av konsumtionsvärdena.

Resultat

Uppgifter om kvantitet och värde av den totala direktkonsumtionen av olika slags livsmedel 1993–1996 redovisas i tabell 10.11 medan tabell 10.12 visar den genomsnittliga konsumtionen per person under samma år.

I publikationsserien *När mat kommer på tal* har SCB samlat den viktigaste statistiken inom livsmedelsområdet. Redovisningen har tonvikt på officiell statistik om livsmedel som tagits fram av SCB eller annan statistikproducent. Uppgifterna i den utgåva som är under utgivning – En livsmedelsstatistisk översikt 1997 – avser som regel år 1996 med tidsserier bakåt. Bland annat redovisas statistik över produktion och konsumtion samt över utrikeshandel med livsmedel och livsmedelsråvaror.

Tabell 10.11

Total direktkonsumtion av livsmedel m.m. 1993–1996

Total consumption of food etc. 1993–1996

Varuslag	1993		1994, prel.		1995, prel.		1996	
	Kvantitet, milj. kg	Värde, milj. kr	Kvantitet, milj. kg	Värde, milj. kr	Kvantitet, milj. kg	Värde, milj. kr	Kvantitet, milj. kg	Värde, milj. kr
Bröd och spannmålsprodukter	..	20 385	..	20 491	..	20 362	..	19 040
Mjöl och gryn	190,6	1 553	174,2	1 451	187,4	1 481	176,8	1 312
Mjölprodukter exkl. bröd och konditorivaror	85,7	2 631	87,1	2 814	89,7	2 756	90,2	2 604
Knäckebröd m.m.	44,2	1 372	42,2	1 272	41,3	1 242	39,9	1 138
Mjukt matbröd	273,4	7 521	303,1	7 634	306,5	7 578	308,2	7 205
Kaffebröd, tårter och övriga bakverk ¹	133,5	7 308	146,8	7 320	146,1	7 305	144,3	6 781
Kött och köttvaror ²	..	30 729	..	32 557	..	32 542	..	30 308
Kött och fläsk, färskt och djupfryst	255,3	13 716	261,7	13 905	270,4	13 501	272,0	12 317
Charkuterivaror, köttkonserver m.m.	185,9	13 355	202,1	14 798	209,0	14 948	205,4	13 619
Övriga köttprodukter	77,6	3 658	83,7	3 854	89,1	4 093	99,1	4 372
Fisk, kräftdjur och blötdjur	..	8 441	..	9 371	..	8 847	..	9 047
Färsk och djupfryst fisk	50,5	2 172	52,3	2 420	49,6	2 308	55,6	2 299
Djupfryst filead fisk	17,5	982	20,2	1 096	17,3	906	19,7	1 005
Konserver och beredd fisk	50,6	3 128	52,6	3 304	46,1	3 159	49,2	3 083
Kräft- och blötdjur, även konserver	..	2 159	..	2 551	..	2 474	..	2 660
Mjölk, grädde, ost och ägg, milj. liter	..	20 894	..	21 342	..	21 999	..	21 408
Lätt och minimjölk, milj. liter	272,4	1 647	246,9	1 505	228,1	1 361	213,4	1 199
Mellanmjölk m.m., milj. liter	361,1	2 203	371,8	2 280	397,1	2 430	423,0	2 448
Standardmjölk ³ , milj. liter	414,3	2 514	414,4	2 528	403,3	2 498	391,7	2 325
Lättfil, filmjölk, yoghurt, m.m., milj. liter	238,5	2 222	249,3	2 372	249,0	2 515	247,8	2 414
Grädde, milj. liter	76,1	2 442	78,9	2 519	81,1	2 433	84,2	2 338
Mjölkpulver	0,6	44	0,5	42	0,5	41	0,4	31
Ost	141,5	7 773	146,9	7 856	145,3	8 546	148,4	8 500
Ägg ¹	95,9	2 049	94,9	2 240	91,8	2 175	98,6	2 153
Matfett och majonnäs	165,8	4 778	162,2	4 512	167,4	4 451	166,7	4 256
Smör	18,8	605	20,0	624	17,2	577	15,1	514
Hushållsmargarin inkl. Bregott	87,3	2 482	84,9	2 285	86,8	2 197	87,5	2 142
Lättmargarin	44,3	1 167	41,1	1 068	47,5	1 210	45,4	1 108
Majonnäs och matolja	15,4	524	16,2	535	15,9	467	18,7	492
Köksväxter	..	8 865	..	9 271	..	9 255	..	8 819
Rotfrukter och färska köksväxter	347,8	5 847	358,4	6 142	348,1	5 885	358,3	5 526
Djupfrysta, torkade, inlagda, beredda eller konserverade köksväxter	140,8	3 018	142,8	3 129	139,4	3 370	148,0	3 293
Frukt och bär	..	12 072	..	13 291	..	13 936	..	13 510
Frukt och bär, färska och djupfrysta, mandel och nötter ¹	503,8	6 787	518,1	7 430	496,9	7 862	504,1	7 635
Frukt och bär, torkade eller konserverade, sylter, marmelader, soppor m.m.	118,6	3 278	130,8	3 689	129,4	3 782	124,2	3 600
Safter och juicer, milj. liter	173,5	2 007	181,8	2 172	178,2	2 292	179,5	2 275
Övriga livsmedel	..	22 612	..	26 254	..	27 765	..	26 001
Potatis, färsk ¹	547,5	1 651	541,8	2 492	505,1	3 304	516,7	2 591
Kaffe, rostat	74,4	3 203	76,7	4 939	65,9	5 037	75,2	4 503
Choklad och konfektyrvaror	99,9	7 306	108,9	7 538	111,6	8 178	118,2	8 108
Glass, milj. liter	125,2	4 266	124,7	4 676	120,7	4 556	122,3	4 323
Diverse andra livsmedel	..	6 186	..	6 609	..	6 690	..	6 476
Drycker	..	33 121	..	34 654	..	34 747	..	34 516
Läskedrycker och mineralvatten, milj. liter	543,5	4 737	576,3	4 970	586,2	5 160	585,0	4 955
Maltdrycker, milj. liter	369,8	4 224	373,5	4 162	380,1	4 269	344,4	3 904
Starköl, milj. liter	178,6	7 156	191,9	7 818	192,6	8 083	182,4	7 957
Vin, milj. liter	110,1	7 514	114,8	8 220	111,5	8 224	117,4	9 137
Spritdrycker, milj. liter	34,3	9 490	32,2	9 484	29,7	9 011	27,2	8 563
Summa livsmedel och drycker	..	161 897	..	171 743	..	173 904	..	166 905

1) Uppgifterna baseras på bristfälligt statistiskt material och är därför osäkra.

2) Inklusive färdig lagad mat samt värdemässigt förädlingsstillägg för ej djupfryst färdiglagad mat innehållande kött. Köttinnehållet redovisas värde- och kvalitetsmässigt i form av färskvare.

3) Inkl. jordbrukarnas direktförsäljning och hemmaförbrukning av mjölk.

Källa: Statens jordbruksverk.

Tabell 10.12

Direktkonsumtion av livsmedel m.m. åren 1993–1996.

Kg per person

Consumption of food etc. 1993–1996. Kg per person

Varuslag	1993	1994	1995	1996
Bröd och spannmålsprodukter				
Mjöl och gryn	21,9	19,8	21,2	20,0
Mjölprodukter exkl. bröd och konditorivaror	9,8	9,9	10,2	10,2
Knäckebröd m.m.	5,1	4,8	4,7	4,5
Mjukt matbröd	31,4	34,5	34,7	34,9
Kaffebröd, tårter och övriga bakverk ¹	15,3	16,7	16,6	16,3
Kött och köttvaror				
Kött och fläsk, färskt och djupfryst	29,3	29,8	30,6	30,8
Charkuterivaror, köttkonserver m.m.	21,3	23,0	23,7	23,2
Övriga köttprodukter	8,9	9,5	10,1	11,2
Fisk, kräftdjur och blötdjur				
Färsk och djupfryst fisk	5,8	6,0	5,6	6,3
Djupfryst filead fisk	2,0	2,3	2,0	2,2
Konserver och beredd fisk	5,8	6,0	5,2	5,6
Kräft- och blötdjur, även konserver	..	..	..	..
Mjolk, grädde, ost och ägg				
Lätt och minimjolk, liter	31,2	28,1	25,8	24,1
Mellanmjolk m.m., liter	41,4	42,3	45,0	47,8
Standardmjolk ² , liter	47,5	47,2	45,7	44,3
Lätfil, filmjolk, yoghurt m.m., liter	27,4	28,4	28,2	28,1
Grädde, liter	8,7	9,0	9,2	9,5
Mjölkpulver	0,1	0,1	0,1	0,0
Ost	16,2	16,7	16,5	16,8
Ägg ¹	11,0	10,8	10,4	11,2
Matfett och majonnäs				
Smör	2,2	2,3	1,9	1,7
Hushållsmargarin inkl. Bregott	10,0	9,7	9,8	9,9
Lättmargarin	5,1	4,7	5,4	5,1
Majonnäs och matolja	1,8	1,8	1,8	2,1
Köksväxter				
Rotfrukter och färska köksväxter	39,9	40,8	39,4	40,5
Djupfrysta, torkade, inlagda, beredda eller konserverade köksväxter	16,1	16,3	15,8	16,7
Fruktar och bär				
Fruktar och bär, färska och djupfrysta, mandel och nötter ¹	57,8	59,0	56,3	57,0
Fruktar och bär, torkade eller konserverade, sylter, marmelader, soppor m.m.	13,5	14,9	14,7	14,0
Safter och juicer, liter	19,9	20,7	20,2	20,3
Övriga livsmedel				
Potatis, färsk ¹	62,8	61,7	57,2	58,4
Kaffe, rostat	8,5	8,7	7,5	8,5
Choklad och konfektyrvaror	11,5	12,4	12,6	13,4
Glass, liter	14,4	14,2	13,7	13,8
Diverse andra livsmedel	..	..	..	..
Drycker				
Läskedrycker och mineralvatten, liter	62,3	65,6	66,4	66,2
Maltdrycker, liter	42,4	42,5	43,1	39,0
Starköl, liter	20,5	21,9	21,8	20,6
Vin, liter	12,6	13,1	12,6	13,3
Spritdrycker, liter	3,9	3,7	3,4	3,1

1) Uppgifterna baseras på bristfälligt statistiskt material och är därför osäkra.
2) Inkl. jordbrukarnas direktförsäljning och hemmaförbrukning av mjölk.

Källa: Statens jordbruksverk.

Tabell 10.13

Energitillförsel genom olika slag av jordbruksprodukter och livsmedel 1990–1995.

Megajoule per person och dag

Energy supply by different agricultural and food products in 1990–1995. Megajoule per person and day

Produkt	1990 MJ	1993 MJ	1994 MJ	1995 MJ
Bröd och spannmålsprodukter	3,34	3,41	3,34	3,28
Kött och köttvaror	1,21	1,25	1,31	1,36
Fisk, kräft- och blötdjur ¹	0,24	0,22	0,21	0,20
Mjolk och mjölkpulver	0,93	0,88	0,88	0,87
Grädde	0,29	0,31	0,32	0,30
Ost	0,66	0,65	0,63	0,63
Ägg	0,17	0,16	0,16	0,15
Matfett	1,45	1,37	1,33	1,34
Köksväxter, frukt och bär	1,06	1,04	1,06	1,01
Potatis och potatisprodukter	0,63	0,64	0,65	0,65
Socker och sirap	0,66	0,64	0,70	0,53
Andra livsmedel	1,02	1,05	1,04	1,04
Malt- och läskedrycker exkl. starköl	0,35	0,39	0,41	0,39
Alkoholhaltiga drycker	0,33	0,33	0,34	0,32
Samtliga varuslag	12,34	12,34	12,38	12,07

Källa: Statens jordbruksverk.

Uppgifter om den dagliga energitillförseln per person av olika produkter lämnas i tabell 10.13. Den totala energitillförseln per person och dag genom livsmedel ökade under perioden 1960–1985. Under den senaste 10-årsperioden har energitillförseln varit i stort sett oförändrad.

Det dagliga energibehovet per person beräknas av Livsmedelsverket vara 8,5 megajoule för kvinnor och 11,5 megajoule för män.

Annan publicering

Livsmedelskonsumtionen årligen sedan 1960 (stencil). Uppgifterna publiceras också i Jordbruksekonomiska meddelanden, där även kostens näringsinnehåll redovisas. Statens jordbruksverk.

När mat kommer på tal – en livsmedelsstatistisk översikt. SCB 1995.

Utrikeshandel

Inom SCB sammanställs den officiella utrikeshandelsstatistiken. På basis av denna beräknar Jordbruksverket den svenska utrikeshandeln med jordbruksprodukter och livsmedel. Tidigare skedde i Jordbruksverkets beräkningar uppdelning efter bl.a. jordbruksreglerade produkter och andra. I samband med jordbruksregleringens avveckling övergavs denna uppdelning och fr.o.m. redovisningsåret 1993 redovisar Jordbruksverket statistik för "Livsmedel och jordbruksprodukter" där varuområdet avgränsats utifrån grupperingar i SITC, rev. 3 (Standard International Trade Classification).

Allmänt

Underlaget till utrikeshandelstatistiken var fram t.o.m 1994 i sin helhet de uppgifter, som företagen lämnade till Tullverket om import och export av varor. Uppgifterna lagrades inom Tulldatasystemet, ur vilket SCB vid givna tidpunkter kunde göra uttag för framställning av statistik. Fr.o.m. 1996 utgör Tulldatasystemet bara statistikunderlag för utrikeshandeln med länder utanför EU.

Tidsmässig jämförbarhet

Genom Sveriges inträde i EU har förutsättningarna för utrikeshandelsstatistiken förändrats. Från 1995 inhämtas för EU-länderna uppgifter på blankett direkt från exportörer och importörer (det s.k. Intrastat-systemet). Samtidigt med denna ändring har inskränkningar måst göras i det bestånd av företag som lämnar statistikuppgifter. Mindre företag, företag med en varuhandel med EU som understiger 900 tkr per år, behöver sålunda inte lämna uppgifter. Vidare uppträder bortfall av uppgiftslämnare, vilket betyder att särskild bortfallskorrigerering måste göras. Sådan korrigerering, som även innefattar korrigerering för att de minsta företagen inte ingår, är enbart möjlig på viss aggregerad nivå, dvs. den kan inte göras för enskilda varor och länder. Uppgifterna för 1994 och 1995 i tabellerna 10.14 och 10.15 är alltså inte jämförbara, eftersom korrigerering för bortfall m.m. inte har kunnat göras.

En annan konsekvens av EU-medlemskapet är att uppgiften om ursprungsland för importen påverkats. För den del av importen, som fr.o.m 1995 införs från ett annat EU-land, finns endast uppgift om avsändande medlemsland. Det här betyder att Sveriges import från EU inte kan redovisas efter om varan har ursprung i annat EU-land eller tredje land. För övrig import från tredje land, som slutligt tullbehandlats i Sverige, finns liksom tidigare uppgift om ursprungsland för varan. Importens fördelning på länder i tabell 10.13 kan alltså inte jämföras bakåt i tiden. Uppgiften om varuexporten per land är däremot oförändrad jämfört med tidigare.

Det bör observeras att de förändringar i import- och exportvärden mellan 1994 och 1995 som man, trots svårigheterna att jämföra, ändå vill utläsa av följande tabeller även påverkas av de ändrade transportvägarna för utrikeshandeln som det svenska EU-inträdet medfört. Sålunda beror den mycket kraftiga ökningen av såväl import som export av fisk- och skaldjursprodukter till stor del på att norsk export till EU av framför allt lax, registrerats som svensk import i de fall tullbehandlingen skett i Sverige. Den del av denna import som sedan gått vidare till slutdestination i annat EU-land har regi-

Som livsmedel och jordbruksprodukter räknar Jordbruksverket följande varugrupper i SITC

- 01 Kött och köttvaror
- 02 Mejeriprodukter och ägg
- 03 Fisk, kräft- och blötdjur m.m.
- 04 Spannmål och varor därav
- 05 Fukt och grönsaker
- 06 Socker, sockervaror m.m.
- 07 Kaffé, te, kakao m.m.
- 09 Diverse livsmedel
- 11 Drycker
- 22 Oljeväxtfrön
- 4 Oljor och fetter
- 00 Levande djur
- 08 Fodermedel
- 12 Tobak och tobaksvaror

Jordbruksverket sammanställer också statistik för varuområdet "Förädlade livsmedel".

strerats som export avsänd från Sverige till detta land. Förhållandet kan vara detsamma för en del andra varugrupper.

Resultat

Av den svenska importen av livsmedel och jordbruksprodukter år 1996 var närmare 30 % avsänd från något av de nordiska länderna. Två tredjedelar var avsänd från EU-land. De viktigaste avsändningsländerna var Nederländerna, Danmark och Tyskland. Dominerande produktgrupper i den svenska importen var fisk och fiskprodukter, frukt, alkoholhaltiga drycker, köksväxter samt kaffe.

Av exporten gick år 1996 närmare 40 % till något av de nordiska länderna. Närmare 60 % gick till EU-land mot drygt 40 % år 1994. De mest betydande mottagarländerna för den svenska exporten år 1996 var Danmark, Finland och USA. Viktiga produktgrupper var spannmålsprodukter, fisk och fiskprodukter, alkoholhaltiga drycker och chokladvaror.

Annan publicering

Utrikeshandel. Årsstatistik. SCB. Uppgifter för kortare perioder samt viss preliminär statistik återfinns i Statistiska meddelanden, serie Uh. Detaljerade uppgifter för olika varor och länder redovisas i SCBs tidsseriedatabas TSDB.

Sveriges utrikeshandel med livsmedel m.m. årligen sedan 1950 till och med redovisningsåret 1992. Staten jordbruksverk samt viss preliminär statistik återfinns i Statistiska meddelanden, serie Uh. Detaljerade uppgifter för olika varor och länder redovisas i SCBs tidsseriedatabas TSDB.

Sveriges export av förädlade livsmedel 1990-1995. Statens jordbruksverk, Internationella enheten, Kristina Olofsson 1996-10-31(stencil).

När mat kommer på tal, tabeller om livsmedel 1997, SCB 1997.

Tabell 10.14

Import av livsmedel och jordbruksprodukter 1989–1994 efter ursprungsland. Miljoner kronor

Imports of foodstuffs etc. 1989–1994. Millions of Swedish kronor

Ursprungsland	1989	1990	1991	1992	1993	1994
Island	162	163	141	126	99	109
Norge	1 421	1 461	1 591	1 732	1 893	2 342
<i>EU15-länder</i>						
Belgien, Luxemburg	318	287	374	432	463	563
Danmark	2 033	2 285	2 492	2 783	2 842	3 306
Finland	442	442	506	509	730	1 003
Frankrike	789	926	1 053	981	1 289	1 514
Grekland	71	69	88	81	92	104
Irland	192	208	242	278	453	560
Italien	761	884	902	898	1 132	1 308
Nederländerna	1 540	1 725	1 853	1 826	2 281	2 480
Portugal	83	82	75	76	92	117
Spanien	1 006	1 042	1 181	1 288	1 590	1 733
Storbritannien	784	866	929	1 013	1 316	1 585
Tyskland Förbundsrep.	1 203	1 299	1 401	1 570	2 011	2 461
Österrike	160	178	191	206	182	197
<i>De tolv största ursprungsländerna¹</i>						
USA	1 442	1 393	1 406	1 470	1 904	2 158
Brasilien	1 074	807	762	590	785	1 460
Colombia	512	411	420	326	389	817
Schweiz, Liechtenstein	502	518	555	591	657	776
Polen	230	285	308	297	315	463
Thailand	182	185	236	229	254	416
Panama	156	296	321	301	471	412
Kanada	311	259	253	273	287	386
Ungern	257	295	307	302	255	318
Malaysia	92	95	120	150	221	315
Australien	232	247	257	329	288	306
Chile	159	150	195	233	249	253
Övriga länder	2 826	2 940	2 787	2 623	2 894	3 725
Samtliga länder totalt	18 936	19 799	20 946	21 513	25 435	31 187
varav EU 15	9 379	10 293	11 287	11 941	14 472	16 932

1) Avser import av livsmedel och jordbruksprodukter till Sverige år 1994.

Källa: SCB, Utrikeshandelsstatistiken.

Tabell 10.15

Import av livsmedel och jordbruksprodukter 1995 och 1996 efter avsändningsland. Miljoner kronor. Preliminära uppgifter

Imports of foodstuffs etc. 1995 and 1996 by country of dispatch. Millions of Swedish kronor. Preliminary data

Avsändningsland	1995	1996		1995	1996
Island	120	142	<i>De tolv största avsändningsländerna¹</i>		
Norge	2 893	2 932	USA	1 061	1 119
<i>EU15-länder</i>			Panama	340	649
Belgien, Luxemburg	831	906	Brasilien	731	537
Danmark	4 382	4 406	Colombia	640	429
Finland	977	1 032	Polen	284	320
Frankrike	994	1 197	Ungern	207	239
Grekland	106	90	Thailand	161	207
Irland	635	826	Chile	178	202
Italien	1 094	1 348	Schweiz	267	193
Nederländerna	4 395	4 824	Turkiet	174	187
Portugal	89	108	Kenya	244	184
Spanien	1 175	1 629	Nya Zeeland	209	174
Storbritannien	1 364	1 568	Övriga länder	2 332	2 134
Tyskland Förbundsrep.	3 098	3 134	<i>Samtliga länder totalt</i>		
Österrike	258	226	varav EU15	29 238	30 941
				19 397	21 293

1) Avser import av livsmedel och jordbruksprodukter till Sverige år 1996.

Källa: SCB, Utrikeshandelsstatistiken.

Tabell 10.16

Export av livsmedel och jordbruksprodukter 1989–1996 efter bestämmelseland. Miljoner kronor

Exports of foodstuffs etc. 1989–1996. Millions of Swedish kronor

Bestämmelseland	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995 ¹	1996 ¹
Island	32	33	40	36	39	60	63	71
Norge	784	908	829	850	1 013	1 345	1 411	1 517
<i>EU15-länder</i>								
Belgien, Luxemburg	64	156	113	50	59	74	282	255
Danmark	667	789	865	768	843	1 037	1 582	2 048
Finland	725	762	811	758	840	1 105	1 621	1 847
Frankrike	298	268	197	162	185	293	992	994
Grekland	24	34	21	20	19	50	41	55
Irland	8	9	8	5	8	11	14	16
Italien	253	253	242	213	246	208	319	493
Nederländerna	134	167	133	170	163	193	414	292
Portugal	15	16	8	11	7	7	40	44
Spanien	113	85	85	105	76	119	169	281
Storbritannien	242	254	235	189	227	314	373	472
Tyskland Förbundsrep.	548	640	643	700	870	956	1 114	1 214
Österrike	65	73	71	69	85	86	69	114
<i>De tolv största länderna²</i>								
USA	759	738	816	855	1 185	1 655	1 548	1 568
Ryssland	0	0	0	190	313	686	546	579
Polen	25	41	114	115	193	397	212	266
Schweiz, Liechtenstein	120	175	138	140	151	179	178	171
Japan	214	170	99	80	78	146	157	163
Lettland	0	0	1	82	22	76	90	141
Estland	0	0	1	54	73	167	147	141
Korea (syd)	8	11	12	11	44	55	100	133
Litauen	0	0	0	68	40	120	89	111
Saudiarabien	13	13	19	23	38	37	13	92
Tjeckien	0	0	0	0	45	62	81	75
Ungern	8	18	26	31	47	75	63	70
<i>Övriga länder</i>	1 338	1 726	1 455	711	765	907	609	735
<i>Samtliga länder varav EU 15</i>	6 456 3 155	7 339 3 505	6 984 3 434	6 464 3 217	7 674 3 627	10 422 4 454	12 422 7 111	13 959 8 124

1) Preliminära uppgifter.

2) Avser export av livsmedel och jordbruksprodukter från Sverige år 1996.

Källa: SCB, Utrikeshandelsstatistiken.

Tabell 10.17**Utrikeshandel med livsmedel och jordbruksprodukter 1992–1996. Miljoner kronor***Foreign trade in foodstuffs and agricultural products in 1992–1996. Millions of Swedish kronor*

Varuslag	Import					Export				
	1992	1993	1994	1995 ¹	1996 ¹	1992	1993	1994	1995 ¹	1996 ¹
Kött och köttvaror	1 402	1 184	1 452	2 088	2 264	244	406	483	773	1 102
Kött av oxdjur, färskt, kylt el. fryst	408	431	576	666	860	29	84	32	67	78
Annat kött, färskt, kylt el. fryst	512	298	450	896	881	154	234	250	440	690
Kött, salt, torkat el. rökt, ej konserv	70	56	52	63	59	8	8	9	24	35
Köttkonserver o. andra köttvaror	412	398	373	463	464	53	79	192	242	298
Mejeriprodukter och ägg	743	932	1 008	1 056	1 148	319	503	662	1 169	1 032
Mjölk o. grädde	212	251	201	240	233	98	202	334	525	450
Smör o. andra fetter främst av mjölk	1	1	18	2	4	137	202	97	467	407
Öst o. ostmassa	483	620	695	769	851	51	70	195	133	116
Ägg	46	60	93	45	60	33	29	37	45	60
Fisk-, kräft- och blötdjur m.m.	2 568	2 812	3 382	3 820	3 976	700	687	926	1 741	1 919
Fisk, färsk, kyld eller fryst	1 023	1 098	1 325	1 937	1 820	377	332	545	1 129	1 089
Fisk, saltad, torkad eller rökt	160	183	196	292	330	34	32	18	63	119
Kräft- och blötdjur, färsk, kylda etc	499	578	666	536	718	37	39	41	64	58
Fisk, kräft- o. blötdjur, beredda el. kons.	885	954	1 195	1 056	1 108	251	285	323	486	654
Spannmål och varor därav	1 226	1 547	1 833	1 671	1 887	1 462	1 046	1 496	1 684	2 542
Vete och blandsäd av vete o. råg, omalet	57	94	81	84	97	206	39	159	78	319
Ris	155	288	402	114	226	7	3	6	3	4
Korn, omalet	31	16	21	51	70	208	13	105	173	523
Majs (utom sockermajs), omalen	18	28	18	16	16	1	1	1	1	1
Spannm., omal., utom vete, ris, korn, majs	5	5	8	16	13	262	107	207	263	317
Vetemjöl o. vetegryn	6	6	7	11	11	28	19	62	26	37
Annat mjöl och gryn	21	29	38	50	52	3	3	3	13	38
Varor av spannmål m. m.	933	1 081	1 257	1 329	1 403	748	862	954	1 128	1 304
Frukt och grönsaker	6 505	7 259	8 236	7 616	8 082	503	680	581	596	804
Köksväxter, färsk, kylda, frysta, torkade	1 676	1 910	2 005	2 241	2 243	140	159	162	168	192
Köksväxter, beredda el. konserverade	776	895	1 112	1 022	1 037	33	38	57	93	118
Frukt, färsk eller torkad	2 821	3 073	3 481	3 088	3 543	41	59	72	59	190
Frukt, beredd eller konserverad, varor därav	594	677	983	713	692	176	206	255	245	270
Frukt- o. köksväxtsaft, även sötade	638	703	655	552	566	114	218	35	31	34
Socker, sockervaror m.m.	630	848	1 072	922	989	333	361	381	491	478
Socker, melass och honung	163	220	389	217	271	55	59	50	157	145
Sockerkonfektyrer	466	627	683	705	717	279	301	331	335	334
Kaffe, te, kakao m.m.	2 047	2 864	4 213	4 082	3 548	1 009	1 133	1 484	1 687	1 630
Kaffe o. kaffeersättningar	1 064	1 640	2 754	2 640	2 198	179	212	383	522	471
Kakao	231	307	329	361	335	19	3	2	1	2
Choklad och chokladvaror	564	683	857	793	746	786	890	1 054	1 083	1 072
Te och mat-te	110	131	155	169	157	10	9	23	59	63
Kryddor	78	102	118	120	112	14	19	22	22	22
Diverse livsmedel	1 288	1 680	1 767	1 784	1 869	631	938	1 400	1 675	1 691
Margarin och annat matfett	76	88	78	75	87	84	218	240	679	713
Andra livsmedel	1 212	1 591	1 689	1 709	1 782	547	719	1 160	996	978
Drycker	2 060	2 739	3 782	2 169	3 103	431	794	1 673	1 373	1 564
Alkohol fria drycker	126	119	142	122	171	67	79	93	94	113
Alkoholhaltiga drycker	1 933	2 620	3 640	2 047	2 932	364	715	1 581	1 279	1 451
Oljeväxtfrön	166	152	310	387	523	19	38	23	14	37
Oljor och fetter	625	750	1 011	1 193	906	485	670	884	771	671
Levande djur	106	97	114	77	80	50	100	74	66	61
Fodermedel, för djur utom omalen spannmål	1 282	1 725	2 008	1 777	1 901	134	148	163	214	236
Tobak och tobaksvaror	866	847	1 000	596	666	144	171	190	168	190
Summa livsmedel och jordbruksprodukter	21 513	25 435	31 187	29 238	30 941	6 464	7 674	10 422	12 422	13 959

1) Preliminära uppgifter.

Källa: SCB, Utrikeshandelsstatistiken.

11 Ekonomi

I kapitel 11 beskrivs jordbrukssektorn i dess helhet och sektorns roll i samhällsekonomin. På företagsnivå redovisas intäkter och kostnader i jordbruket samt olika resultatmått. Per familj redovisas även intäkter från andra förvärvskällor. Jordbrukarnas tillgångar och skulder redovisas i ett avslutande avsnitt.

Kapitel 11 innehåller avsnitt om

- Jordbrukssektorn i nationalräkenskaperna
- Sektorskalkyler för jordbruket
- Intäkter, kostnader m.m. för företagen
- Prisindex
- Jordbrukarfamiljernas inkomster
- Jordbrukarnas tillgångar och skulder

Jordbrukssektorn i nationalräkenskaperna

Värdet av landets samlade produktion redovisas i nationalräkenskaperna i form av den s.k. bruttonationalprodukten. Produktionen redovisas på dels näringsliv och hushåll, dels offentliga myndigheter. Nationalräkenskaperna redovisar även uppgifter om försörjningsbalansen och nationalinkomsten och dess användning. SCB svarar för redovisningen av nationalräkenskaperna.

Näringsgrensindelningen ansluter sig till SNI 92 (standard för svensk näringsgrensindelning 1992). Jordbruk räknas till ekonomisk aktivitet enligt SNI 01, dvs. förutom egentligt jordbruk med husdjurskötsel även trädgårdsbruk, pälsdjurskötsel, hästavel, renskötsel, biodling, jakt m.m. Jordbrukets inkomster av skogsbruk och fiske ingår inte och inte heller veterinärverksamhet och vissa offentliga myndigheters konsulttjänster i jordbruket.

Bruttonationalprodukten (BNP) till faktorpris beräknas som summan av förädlingsvärdena (kostnaderna för arbetskraft samt företagens driftöverskott brutto) från samtliga näringsgrenar. Beräkningarna av produktionen inom jordbruket baseras på jordbrukets totalkalkyl (se nedan).

Resultat

Av tabell 11.1 kan utläsas jordbrukets andel av BNP till faktorpriser i löpande priser åren 1980–1995.

I tabell 11.2 redovisas förädlingsvärdet inom jordbruket och BNP till faktorpriser i löpande priser för åren 1990–1995 enligt reviderade beräkningar från 1996.

Annan publicering

SCB, Statistiska meddelanden, Nationalräkenskaperna, senast N 10 SM 9601.

Tabell 11.1

Bidrag från jordbruket till bruttonationalprodukten till faktorpris 1980–1995. Löpande priser

Contribution to gross domestic product by agriculture 1980–1995. Current prices

År	Totala bruttonationalprodukten till faktorpris, miljoner kr	Bidrag från jordbruket till faktorpris	
		Miljoner kr	Procent
1995	1 492 001	16 587	1,1
1994	1 383 128	14 437	1,0
1993	1 305 206	14 582	1,1
1992	1 285 290	15 158	1,2
1991	1 263 231	15 355	1,2
1990	1 189 785	18 347	1,5
1989	1 088 535	16 268	1,5
1988	980 655	15 102	1,5
1987	895 137	13 491	1,5
1986	834 416	14 205	1,7
1985	767 430	13 463	1,8
1980	482 435	9 166	1,9

Källa: SCB, nationalräkenskaper.

Tabell 11.2

Förädlingsvärdet inom jordbruket och bruttonationalprodukten till faktorpriser i löpande priser och med fördelning på faktorinsatser 1990–1995. Miljoner kronor

Agriculture value added and gross domestic products at factor values, current prices, by factor incomes 1990-1995. Millions of Swedish kronor

Förädlingsvärde respektive bruttonationalprodukt	1990	1991	1992	1993	1994	1995
Förädlingsvärdet inom jordbruk m.m.	18 347	15 355	15 158	14 582	14 437	16 587
löner inkl. kollektiva avgifter	4 326	4 551	4 584	4 331	4 536	4 659
driftöverskott, brutto	14 021	10 804	10 574	10 251	9 901	11 928
Totala bruttonationalprodukten till faktorpris	1 189 785	1 263 231	1 285 290	1 305 206	1 383 128	1 492 001
löner inkl. kollektiva avgifter	851 189	895 127	883 597	867 520	897 346	936 491
driftöverskott, brutto	338 596	368 104	401 693	437 686	485 782	555 510

Källa: SCB, nationalräkenskaper.

Sektorskalkyler för jordbruket

Beräkningar av jordbrukets intäkter och kostnader enligt den s.k. sektorskalkylen används i nationalräkenskaper och konjunkturbedömningar och visar produktionsutvecklingen i jordbrukssektorn. Sektorskalkylen handhas av Livsmedelsekonomiska samarbetsnämndens jordbruksekonomska grupp och utförs inom Statens jordbruksverk.

I sektorskalkylen behandlas hela det svenska jordbruket som ett enda företag. Intern omsättning – t.ex. av fodersäd – netto redovisas därför. Intäkterna omfattar produktion till avsalu och till naturaförbrukning inom jordbruket. Av lagerförändringar tas hänsyn endast till förändringar i djurkapitalet. Värdet av bostadsförmåner ingår inte.

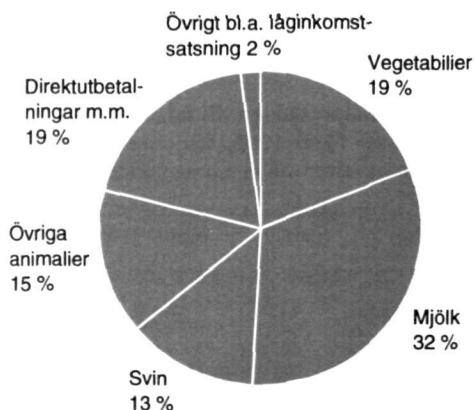
Beräkningarna avser endast den egentliga jordbruksdriften. Således omfattar kalkylen i princip inte skogsbruk och trädgårdsbruk och inte heller biinkomster av typen korslor.

För en detaljerad redovisning av beräkningsmetoderna hänvisas till Jordbruksverkets publicering.

Sektorskalkylens beräkningar av jordbrukets intäkter redovisas i tabell 11.3 och i diagram 11.4. Animalieprodukterna svarar för en betydande del av jordbrukets totala intäkter, 60 % under 1996. Bland animalierna dominerar mjölken med drygt hälften av dessa intäkter och 32 % av jordbrukets totala intäkter. Spannmål svarade 1996 för 8 % av de totala intäkterna. De övriga vegetabilerna – potatis, sockerbetor, oljeväxter m.m. – svarade för 11 %. Direktutbetalningarna, bl.a. djurbidrag, utgjorde 1996 19 % av intäkterna. De är i tabellen kontantredovisade.

Diagram 11.4
Jordbrukets totala intäkter m.m. enligt sektorskalkylen 1996. Procentuell fördelning

Income of the agricultural sector in 1996. Per cent

Källa: Statens jordbruksverk. Sektorskalkyl för jordbruket.

Tabell 11.3

Jordbrukets totala intäkter m.m. enligt sektorskalkylen 1992–1996

Income of the agricultural sector 1992–1996

Slag av inkomst m.m.; varuslag	Värde, miljoner kronor				
	1992	1993	1994	1995 ¹	1996 ¹
Vegetabiliska produkter	4 830	5 322	5 084	5 724	5 907
Vete	919	1 028	794	973	1 370
Råg	122	195	139	175	154
Korn	220	234	352	353	648
Havre	297	455	403	366	343
Kokärter	11	6	4	7	11
Foder till fritidshästar	433	465	454	445	434
Export av hö	30	29	20	20	20
Matpotatis	663	386	838	1 176	825
Fabrikspotatis	131	142	128	153	185
Sockerbetor	687	820	783	1 106	1 166
Oljeväxter	853	1 106	612	416	216
Fältdodlade köksväxter	464	457	559	535	535
Animaliska produkter	18 648	19 683	20 357	18 852	18 489
Mejerimjolk	9 311	9 933	10 141	9 654	9 908
K-mjolk utanför mejeri	12	12	9	3	3
K-mjolk till hemmaförbrukning	51	48	48	45	46
Ägg	824	853	942	817	817
Slakt av fjäderfä	666	705	803	819	810
Storboskap	3 390	3 625	3 630	3 211	2 615
Kalv, större	127	123	136	114	96
Kalv, mindre	2	2	2	2	1
Häst	23	15	18	13	11
Får	92	87	87	68	76
Svin	4 095	4 217	4 477	4 043	4 044
Efterlikvider	51	53	54	55	55
Ull och fårskinn	4	4	4	4	4
Export av levande djur	3	5	4	4	4
Låginkomstsatsning	362	362	352	320	270
Efterlikvider från centralföreningar	214	207	305	366	366
Skördeskadeersättning och -bidrag	285	335	126	75	0
Direktutbetalning	2 943	2 344	1 919	4 898	5 698
Summa intäkter	27 283	28 253	28 142	30 234	30 729
Förändringar i djurkapitalet	+ 311	+ 87	– 102	– 129	+ 45
Totalt	27 594	28 340	28 040	30 105	30 744

1) Preliminära uppgifter.

Källa: Statens jordbruksverk. Sektorskalkyl för jordbruket.

I jordbrukets sektorskalkyl görs även beräkningar av jordbrukets totala kostnader, vilka redovisas i tabell 11.5 och diagram 11.6.

Kostnader för avskrivning och underhåll av markanläggningar, byggnader och maskiner (kapitalkostnader) är största posten i diagrammet och svarar för 37 % av de totala kostnaderna. Av kostnaderna för förnödenheter i tabellen svarar köpfodermedel för 42 %. Kostnaderna för maskiner och redskap avser avskrivning, underhåll och traktorskatt.

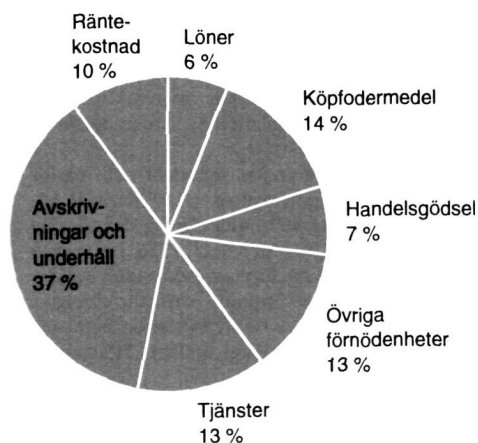
Ur tabellerna 11.3 och 11.5 kan skillnaden mellan jordbrukets intäkter och kostnader beräknas. Denna skillnad (driftsöverskott) redovisas i tabell 11.7 och utgör den beräknade ersättningen för brukarnas och familjernas arbete samt för eget kapital. År 1996 var skillnaden mellan intäkter och kostnader 3 023 milj. kr. För att få en rättvisande bild av hushållens totala inkomster måste man använda bokslutundersökningen där även intäkter från andra verksamheter än jordbruk ingår.

Annan publicering

Sektorskalkyl för jordbruket. Stencil från Statens jordbruksverk.

Diagram 11.6
Jordbrukets totala kostnader m.m. enligt sektorskalkylen 1996. Procentuell fördelning

Costs of the agricultural sector in 1996. Per cent

Källa: Statens jordbruksverk. Sektorskalkyl för jordbruket.

Tabell 11.5

Jordbrukets totala kostnader m.m. enligt sektorskalkylen 1992–1996

Costs of the agricultural sector 1992–1996

Varuslag	Värde, miljoner kronor				
	1992	1993	1994	1995 ¹	1996 ¹
Förnödenheter	8 053	8 234	8 570	8 747	9 350
Driv- och smörjmedel	986	1 081	1 094	1 196	1 680
Handelsgödsel och kalk	1 680	1 617	1 715	1 929	1 942
Köpfodermedel	3 786	3 913	3 891	3 894	3 887
Diverse förnödenheter	772	697	873	741	762
Elektricitet	829	927	997	986	1 078
Tjänster	3 338	3 381	3 329	3 498	3 646
Frakter	182	164	143	147	155
Kontrollkostnader	134	135	142	152	156
Seminkostnader	233	235	247	265	271
Maskinlegor	230	231	233	236	251
Torkningskostnader för bröd- och fodersäd	34	164	42	77	134
Förädlings- och handelsmarginaler	561	529	550	572	605
Personbil	540	545	553	560	576
Avbytartjänster	433	416	417	402	370
Övriga tjänster	991	962	1 002	1 086	1 128
Kapitalkostnader	13 104	12 807	12 855	13 114	13 112
Markanläggningar	471	452	465	495	485
Ekonomibyggnader	1 388	1 433	1 511	1 601	1 605
Maskiner och redskap	7 297	7 438	7 638	7 908	8 139
Räntekostnader, netto	3 948	3 484	3 240	3 109	2 883
Kostnader för lejt arbete	1 535	1 629	1 571	1 547	1 643
Summa kostnader för inköpta produktionsmedel från andra sektorer samt lejt arbete	25 398	26 051	26 324	26 906	27 751

1) Preliminära uppgifter.

Källa: Statens jordbruksverk. Sektorskalkyl för jordbruket.

Tabell 11.7

Jordbrukets totala intäkter, kostnader och driftsöverskott m.m. enligt sektorskalkylen 1986–1996

Incomes and costs of the agricultural sector 1986–1996

År	Jordbrukets intäkter	Jordbrukets kostnader	Driftsöverskott
1996 ¹	30 774	27 751	3 023
1995 ¹	30 105	26 906	3 200
1994	28 040	26 324	1 717
1993	28 340	26 051	2 290
1992	27 594	25 398	2 196
1991	31 213	26 005	5 208
1990	33 647	27 055	6 592
1989	29 894	25 733	4 161
1988	26 548	23 092	3 456
1987	25 812	23 028	2 784
1986	25 376	22 880	2 496

1) Preliminära uppgifter.

Källa: Statens jordbruksverk. Sektorskalkyl för jordbruket.

Intäkter, kostnader och resultat på företagsnivå

Intäkter och kostnader

Ekonomi och lönsamhet på företagsnivå kan främst belysas med hjälp av den jordbruksekonomiska undersökningen (JEU), men även med DU (se nästa avsnitt).

Från JEU, som baseras på bokföringsuppgifter från jordbruksföretag, erhålls årligen uppgifter om intäkter, kostnader och lönsamhetsförhållanden inom jordbruket. Resultaten utgör bl.a. ett underlag för jordbrukspolitiska ställningstaganden. Undersökningen är fr.o.m. den 1 juli 1975 förlagd till SCB.

Sedan JEU 1985 redovisas resultat som dels baseras på anskaffningskostnader, dels återanskaffningskostnader (nukostnader) för förbrukade resurser.

I beräkningarna till nukostnad tas även hänsyn till förändringar i penningvärdet.

I utvecklingsarbetet på JEU har också ingått införandet av det nya typklassificeringssystemet för jordbruksföretag. Detta påverkar fr.o.m. JEU 1988 såväl populationsavgränsning som redovisning.

Föreliggande redovisning av resultat från JEU omfattar resultat från JEU 1994 och JEU 1995.

Den jordbruksekonomiska undersökningen (JEU)

Undersökningen omfattar företag i södra och mellersta Sveriges slättbygder (riksområde 1) och företag i södra och mellersta Sveriges skogs- och dalbygder (riksområde 2) samt Norra Sverige (riksområde 3) enligt följande:

Riks- område	Driftsinriktning	Arbetsbehov (standard- timmar)	Typkod enligt LBR
RO 1	Jordbruksväxter	800 – 1 599	11
	"	1 600 – 3 199	11
	Mjök	1 600 – 3 199	211
	"	3 200 – 5 599	211
RO 2	Mjök	1 600 – 3 199	211
	"	3 200 – 5 599	211
RO 3	Mjök	1 600 – 3 199	211

I JEU ingick t.o.m. redovisningsåret 1991 (JEU 1991) även företag med blandad verksamhet i driftsinriktningarna övrig *husdjurskötsel* samt *växtodling och husdjurskötsel* inklusive svinproduktion i storleksintervallet 1 600–3 199 standardtimmar. Populationen begränsas nu av kostnads-skäl till de för jordbrukspolitiken mest intressanta driftsinriktningarna.

JEU omfattade från 1976 fram till 1986 ca 1 000 företag. Med hänsyn till ändrat urval fr.o.m. JEU 1986 har antalet undersökta företag t.o.m. JEU 1994 minskat till ca 500 företag. Urvalet är ett stratifierat slumpmässigt urval av företag och har t.o.m. undersökningsåret 1993 (JEU 1993) bytts ut successivt med en fjärdedel varje år. I JEU 1994 gjordes inte något utbyte av företag utan den urvalsdel från undersökningsåret 1991, som skulle ersättas med nya företag i JEU 1994, deltog ett femte år. Orsaken till detta

förfarande var en påbörjad utökning av urvalet i JEU till de krav som EU har på medlemsländernas bokföringsundersökningar att täcka hela jordbruket. Den urvalsplan som EU antagit för JEU innebär en successiv utökning av urvalet t.o.m. JEU 1998, då urvalet skall vara fullt utbyggt och omfatta cirka 1 000 företag.

Materialinsamlingen är omfattande. Till grund för bokslutet ligger främst företagens löpande bokföring av inkomster och utgifter. Dessutom erfordras uppgifter från inventeringar av olika slag samt vissa kompletteringsuppgifter. En del uppgifter hämtas direkt från lantbruksregistret.

SCB samarbetar i uppgiftsinsamlingen med LRF Konsult AB.

LRF Konsult AB handhar en betydande del av uppgiftsinsamlingen. Utöver bokföringen av inkomster och utgifter sammanställer LRF Konsult AB uppgifter om lagervärden, skogsavverkning och skogsvårdsåtgärder, naturavtalt m.m.

För beräkning av bl.a. kostnader för avskrivning görs olika inventeringar första året företagen är med i JEU. Företagens ekonomibyggnader och bostadshus inventeras av byggnadskunnig personal vid lantbruksenheterna. LRF Konsult AB ansvarar för inventeringar av maskiner och redskap. Byggnadernas och inventariernas värden beräknas vid SCB.

Det inkomna materialet granskas manuellt och maskinellt vid SCB. Felaktiga uppgifter rättas av LRF Konsult AB.

I tabell 11.8 ingår för JEU 1994 483 företag och för JEU 1995 453 företag. I JEU 1994 och JEU 1995 har också bearbetats 17 respektive 124 företag, som inte ingår i redovisningen på grund av ändrade driftsinriktningar. I JEU 1995 var bortfallet 2 % i de kvarvarande äldre urvalsdelen, vilket erfarenhetsmässigt är lågt. Tidigare år har detta bortfall utgjort ca 3 %.

Intäkter och kostnader bestäms med ledning av affärsbokföringens in- och utbetalningar samt balansvärdenas förändringar. Vid bestämning av vissa intäkter och kostnader frångår man dock helt eller delvis affärsbokföringens uppgifter. Bland de viktigare kalkylerade posterna kan nämnas bostadsförmån och avskrivningar. Vidare innehåller JEU vissa kalkylmässiga beräkningar.

I tabell 11.8 redovisas intäkter, kostnader och resultat för jord- respektive skogsbruket samt det sammanlagda resultatet för jord- och skogsbruket enligt JEU 1994 och JEU 1995.

Det kalkylerade resultatet i jord- respektive skogsbruket före arrende- och räntekostnader samt familjens arbetsersättning har belastats med avskrivningar till nuvärde. Kostnaderna för anhörigas arbete har kalkylerats på basis av antalet redovisade timmar.

Resultat i jordbruk

Intäkter i jordbruket redovisas med uppdelning på vegetabilier, animalier och övrig produktion. Redovisningen avser i princip företag med 1 600–3 199 standardtimmar för de driftsinriktningar som omfattas av JEU (se faktarutan på föregående sida) med undantag för mjölk (RO 1 och RO 2) och jordbruksväxter (RO 1). För dessa driftsinriktningar omfattar redovisningen även företag med 3 200–5 599 respektive 800–1 599 standardtimmar.

För vegetabilier ingår enbart intäkter från avsalugrödor i redovisningen.

I övrig produktion ingår inventariehyror, återbäring och efterlikvid, körslor etc.

Kostnader i jordbruket redovisas med uppdelning på förnödenheter, underhåll, avskrivningar, arbetskostnader, arrende-kostnader och räntenetto. Räntenetto utgör skillnaden mellan räntekostnader och ränteintäkter.

Som förnödenheter har medräknats fodermedel, handelsgödsel, utsäde, drivmedel etc. Till underhållskostnader har räknats utgifter enligt affärsbokföringen samt anställdas arbete med underhåll, dragkraft och uttag av virke från egen skog.

Som arbetskostnader utanför familjen räknas direkta löner, arbetsgivaravgifter, värdet av förmåner av produkter, bil, telefon etc. Som övriga kostnader räknas diverse kostnader för växtodling och husdjur, körslor, försäkringar, personbil etc.

Resultat i skogsbruk

Redovisningen av skogsbruket i de lantbruksekonomiska undersökningarna är begränsad till skogsbruket vid jordbruksföretag med mer än 2 hektar åker. I JEU redovisas en detaljerad kalkyl av skogsbrukets intäkter och kostnader för de driftsinriktningar och standardtimklasser som omfattas av JEU (se ovan).

Skogsbrukets intäkter enligt JEU har redovisats exklusive värdeändring av skogsförrådet.

Tabell 11.8

Intäkter, kostnader m.m. till nukostnader samt resultatet i jord- och skogsbruket 1994 och 1995. Kronor per företag
Receipts, costs etc., to current costs and the results in agriculture and forest land 1994 and 1995. Swedish kronor per holding

	IEU 1994				IEU 1995			
	RO 1		RO 2		RO 1		RO 2	
	Jordbruks- växter	Mjölk	Mjölk	Mjölk	Jordbruks- växter	Mjölk	Mjölk	Mjölk
	800 –	1 600 –	1 600 –	1 600 –	800 –	1 600 –	1 600 –	1 600 –
	1 599	3 199	3 199	3 199	1 599	3 199	3 199	3 199
Jordbruket								
<i>Intäkter</i>								
Vegetabilier	276 165	23 486	2 279	2 640	280 290	26 376	3 857	4 145
Animalier	30 623	340 599	390 695	401 864	49 090	353 042	412 621	424 985
Övrigt	116 187	48 380	51 061	100 073	203 265	59 952	70 154	158 724
Summa intäkter	422 975	412 465	444 065	504 577	532 646	439 371	486 631	587 855
<i>Kostnader</i>								
Förnödenheter	114 730	112 922	134 618	134 617	139 554	120 479	136 094	145 692
Underhåll	50 401	37 991	42 618	56 936	59 712	41 776	48 954	62 131
Övrigt	84 849	78 940	87 268	99 484	89 751	88 275	100 666	109 625
Summa kostnader	249 980	229 853	264 504	291 037	289 018	250 530	285 714	317 448
Resultat före avskrivningar, arbets- och arrendekostnader samt ränte- netto	172 995	182 612	179 562	213 540	243 628	188 840	200 918	270 406
<i>Avskrivningar</i>								
Ekonomibyggnader	15 726	14 525	17 288	20 342	15 926	14 082	17 666	20 652
Byggnadsinventarier	19 400	27 561	36 801	40 613	19 947	28 307	37 483	39 532
Markanläggningar	5 468	2 308	881	1 022	5 542	2 746	958	1 521
Maskinventarier	635	1 699	1 720	1 674	604	2 272	1 877	1 618
Maskiner och redskap	65 217	42 620	45 946	62 449	64 321	43 816	47 162	68 587
Summa avskrivningar	106 447	88 713	102 635	126 100	106 340	91 222	105 147	131 910
<i>Arbetskostnader</i>								
Anställda	2 643	595	342	1 332	6 344	535	773	6 278
Kalkylerad ersättning anhöriga 16 år –	14 242	36 412	43 395	25 172	15 229	37 273	44 985	25 407
Summa arbetskostnader	16 886	37 007	43 738	26 504	21 573	37 808	45 757	31 685
Arrendekostnader	25 982	6 498	7 276	802	28 757	5 475	8 612	1 276
Summa avskrivning, arbets- och arrendekostnader	149 314	132 217	153 649	153 406	156 671	134 505	159 516	164 871
Resultat före räntenetto	23 682	50 395	25 912	60 133	86 957	54 335	41 401	105 536
Ränteutgifter netto	33 909	20 335	14 998	15 834	33 242	20 299	18 084	15 991
Resultat i jordbruket före ränta på eget kapital och ersättning för eget arbete	-10 226	30 060	10 914	44 299	53 715	34 037	23 317	89 544
Skogsbruket								
<i>Intäkter (exkl. värdeändringar skog- förrådet)</i>								
Kostnader	26 033	19 563	50 791	52 076	51 317	30 994	75 901	72 357
Resultat före avskrivningar, arbets- kostnader och räntenetto	2 101	964	5 439	7 436	4 024	984	3 408	6 087
Summa	23 931	18 599	45 352	44 640	47 293	30 010	72 494	66 270
Avskrivningar på maskiner och redskap	1 393	659	1 638	4 404	1 378	644	1 368	3 752
<i>Arbetskostnader</i>								
Anställda	0	0	839	0	72	0	0	0
Kalkylerad ersättning anhöriga 16 år –	510	1 044	2 415	2 041	533	1 074	2 445	2 059
Summa arbetskostnader	510	1 044	3 254	2 041	606	1 074	2 445	2 059
Summa avskrivningar och arbets- kostnader	1 903	1 703	4 892	6 446	1 984	1 718	3 813	5 811
Resultat före ränteutgifter	22 029	16 896	40 460	38 195	45 309	28 292	68 681	60 459
Ränteutgifter netto	4 945	3 338	7 817	12 595	6 829	3 061	8 205	9 220
Resultat i skogsbruket före ränta på eget kapital och ersättning för eget arbete	17 083	13 559	32 642	25 599	38 479	25 231	60 476	51 239
Resultat i jord- och skogsbruket före ränta på eget kapital och ersättning för eget arbete	6 857	43 619	43 556	69 898	92 194	59 268	83 793	140 783

Källa: SCB, Jordbruksekonomiska undersökningen (IEU).

Prisindex

Genom Livsmedelsekonomiska samarbetsnämndens indexgrupp utarbetas och publiceras månatligen indextal över prisutvecklingen på jordbrukets område. Detta indexsystem syftar främst till att möjliggöra jämförelser, med beaktande av indexsystemets konstruktion, mellan jordbruksprodukternas prisutveckling i olika produktions- och handelsled. Vidare belyses prisutvecklingen för jordbrukets inköpta produktionsmedel samt prisutvecklingen vid internationell handel med jordbruksprodukter.

Beräkningen av den sistnämnda indexserien, världsmarknadsprisindex, upphör fr.o.m. januari 1995. Samtidigt omarbetas och anpassas produktionsmedelsprisindex och avräkningsprisindex till motsvarande index inom EU.

Följande indexserier beräknas:

- 1 Produktionsmedelsprisindex
- 2 Avräkningsprisindex
- 3 Prisregleringsprisindex
- 4 Producentprisindex för livsmedelsindustrin, jordbruksreglerade livsmedel
- 5 Konsumentprisindex för jordbruksreglerade livsmedel
- 6 Världsmarknadsprisindex

Vidare beräknas två delserier av det officiella konsumentprisindex (KPI), som är ett kedjeindex med ettårslänkar. Dessa delserier omfattar "övriga" livsmedel och totalindex exkl. jordbruksreglerade livsmedel.

Häruöver redovisas för jämförelser och analyser index för livsmedel i KPI.

Serierna 1–3 och 6 utarbetas av Jordbruksverket och 4–5 av SCB.

Indextalen skall i princip visa prisutvecklingen vid oförändrad kvalitet på de varor som prismäts. Höjda priser till följd av förbättrad varukvalitet skall således ej påverka index.

Basperiod för indextalen är 1980. Tidigare var budgetåret 1966/67 basperiod. Vikterna i indexserierna 1–3 och 6, vilka ändras i juli varje år, baseras på normerade värden avseende produktion, konsumtion och inköp för året närmast före det budgetår vikterna skall användas. Indextalen med nya vikter kedjas till äldre serier på grundval av relationer mellan indextalen under budgetåret närmast före viktbytet. Vikterna i indexserierna 4 och 5, vilka ändras i januari varje år, baseras på vikterna i konsumentprisindex och kedjning av indextalen görs.

Produktionsmedelsprisindex belyser prisutvecklingen för jordbrukets inköpta produktionsmedel exklusive lejt arbete. Prismätningen sker för förnödenheter, tjänster, avskrivning, underhåll och ränta på lånat kapital.

Vägningstalen i produktionsmedelsprisindex baseras på beräkningsunderlaget till jordbrukets sektorskalkyl.

Vid vägningstalsberäkningarna samt vid den löpande indexframskrivningen används i möjligaste mån de priser som möter jordbrukaren vid inköp av olika produktionsmedel. Priserna i sektorskalkylen och produktionsmedelsprisindex redovisas exklusive mervärdeskatt.

Avräkningsprisindex belyser prisutvecklingen vid producenternas försäljning av sådana jordbruksprodukter som övergår från jordbrukssektorn till andra sektorer i samhället. Försäljningen inom jordbrukssektorn av sådana produkter som vidareförläddas ingår inte i vägningstalen till index.

Vägningstalen i avräkningsprisindex grundas på s.k. normkalkyler, vilka utarbetas inom Livsmedelsekonomiska samarbetsnämnden. De i indexberäkningarna använda priserna skall i princip avse pris vid gård. Priserna inkluderar i allmänhet produktbundna subventioner. Däremot ingår ej arealbaserade stöd och djurbidrag.

Prisregleringsprisindex skall registrera prisutvecklingen för jordbrukets varor i det led där prisregleringen verkar (t.ex. slaktdjur vid slakteri och konsumtionsmjölk vid mejeri), vilket för flertalet varor är ett led senare än i avräkningsprisindex. Med medlemskapet i EU fr.o.m. januari 1995 ändras beräkningsföresättningar för detta index.

Producentprisindex för livsmedelsindustrin, jordbruksreglerade livsmedel bygger huvudsakligen på SCB:s producentprisindex för livsmedelsindustrin och avser delvis priser för samma varor som i prisregleringsprisindex.

Konsumentprisindex för jordbruksreglerade livsmedel mäter prisutvecklingen i detaljhandeln för motsvarande varor som producentprisindex för livsmedelsindustrin. Viktsystemet och varuurlvalet är i princip detsamma som för detta. Prisuppgifterna är identiska med dem för konsumentprisindex (se nedan).

Världsmarknadsprisindex avser att mäta prisutvecklingen vid internationell handel för de jordbruksprodukter som inverkar på den inhemska prisbildningen. Prisberäkningarna grundar sig vad gäller vegetabilieprodukter på internationella noteringar och vad gäller animalieprodukter på priser när produkterna lämnar EG vilka justeras för gällande importavgifter och exportbidrag.

Konsumentprisindex utarbetas månadsvis av SCB och skall mäta prisförändringar vid oförändrad levnadsnivå. Mervärdeskatt ingår i prisuppgifterna för konsumentprisindex men inte i prisuppgifterna för övriga indexserier.

Utvecklingen av de olika indexserierna utarbetade inom livsmedelsekonomiska samarbetsnämnden och SCB för perioden 1990–1995 framgår av tabell 11.14.

Produktionsmedelspris-index och avräkningspris-index visar prisutvecklingen för jordbrukarnas köp av produktionsmedel respektive försålda jordbruksprodukter (inkl. trädgård).

I tabell 11.9 redovisas vissa prisserier som utnyttjas vid indexberäkningarna. Prisserierna för fabrikspotatis avser potatis för stärkelse. För konsumtionsmjölk redovisas priset i kronor per 100 liter. I tabell 11.10 återfinns indextal för delposterna i avräkningsprisindex.

Tabell 11.9**Priser på traktorer, drivmedel, handelsgödsel, vegetabilier och animalier 1991–1996***Prices of tractors, fuel, fertilizers and vegetable and animal products 1991–1996*

Varuslag	1991	1992	1993	1994	1995	1996
Traktorer, kr/st	275 000	279 000	299 000	330 000	385 000	..
Drivmedel, kr/100 liter						
Dieselolja	283	265	292	295	329	454
Handelsgödselmedel, kr/100 k						
Kalksalpeter, 15,5 % N	130	118	100	106	137	136
Kalkammonsalpeter, 28,0 % N	198	178	147	157	207	207
Superfosfat, 9,0 % P	288 ¹	249	194	185	233	223
Supra PK 7–13 ²	254	223	175	174	213	208
Supra NPK 17–6–12 ³	277	243	193	196	238	227
Supra NPK 20–5–9 ⁴	238 ⁴	218	179	182	223	221
Vegetabilier, kr/100 kg						
Vete	..	..	114 ⁵	110 ⁵	119 ⁵	117 ⁵
Råg	..	..	116 ⁵	112 ⁵	114 ⁵	108 ⁵
Korn	..	..	115 ⁵	109 ⁵	113 ⁵	106 ⁵
Havre	..	..	108 ⁵	104 ⁵	107 ⁵	107 ⁵
Fabrikspotatis	55	51	45	45	48	55
Sockerbetor	27	27	29	29	43	40
Vetekli	182	..	..	128 ⁶	127 ⁶	128 ⁶
Melass	167	..	..	126 ⁶	126	131
Animalier, kr/100 kg						
Kött av						
Storboskap	2 465	2 629	2 584	2 578	2 295	1 963
Mellankalv	2 870	2 797	2 516	2 655	2 502	2 134
Mindre kalv	1 671	1 863	1 925	1 638	1 638	1 392
Häst	1 191	1 043	641	733	607	579
Får och lamm	1 929	2 003	1 956	1 969	1 890	2 010
Slaktsvin	1 538	1 498	1 478	1 480	1 325	1 261
Fjäderfä	944	895	863	803	773	738
Mejerimjolk	283	297	294	301	303	311
Konsumtionsmjolk	671	609	614	617	626	600
Smör	..	..	..	..	..	..
Öst ⁷	3 208	3 178	3 099	3 011	3 351	3 602
Ägg	1 258	1 191	1 249	1 394	1 329	1 239

1) Superfosfat P 20. Medeltal på 7 månader under 1991, i övrigt 12 månader.

2) Supra PK 11–21. Medeltal på 7 månader under 1990, i övrigt 12 månader.

3) Supra NPK 18–6–12 t.o.m juni 1996. Fr.o.m juli 1996 17–4–13. Medeltal på 7 månader under 1990, i övrigt 12 månader.

4) Supra NPK 20–4–8 t.o.m juni 1996. Fr.o.m juli 1996 21–4–7. Medeltal på 7 månader under 1991, i övrigt 12 månader.

5) Inlösenkvalitet.

6) Uppgifterna är inte jämförbara.

7) Pris vid mejeri. Medelpris för de 10 vanligaste ostsorterna.

Källa: Statens jordbruksverk.

Tabell 11.10**Indextal i delposter i avräkningsprisindex 1990–1996 (1990 = 100)***Producer price index. Indices for subtotals 1990–1996 (1990 = 100)*

Varuslag	1991	1992	1993	1994	1995	1996
Brödsäd	92	85	83	81	90	87
Fodersäd	94	89	85	82	88	85
Matpotatis	140	101	54	126	184	135
Fabrikspotatis	98	89	87	87	93	106
Sockerbetor	94	94	96	96	113	132
Oljevaxter	94	92	92	92	70	48
Mjolk	97	98	98	99	100	104
Ägg	96	87	84	98	83	79
Storboskap	99	105	104	104	93	78
Hästkött	79	78	48	63	56	54
Kalvkött	100	108	99	112	108	92
Färskött	91	94	86	89	87	76
Fläsk	104	96	97	99	89	86

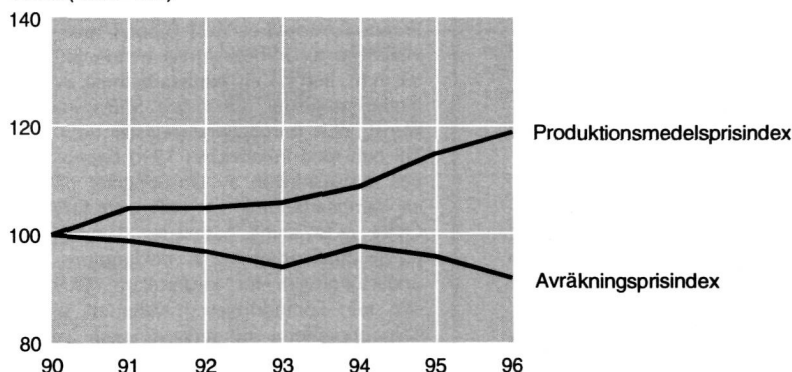
Källa: Statens jordbruksverk.

Diagram 11.11

Produktionsmedelsprisindex och avräkningsprisindex 1990–1996 (1990 = 100)

Cost price index and producer price index 1990–1996 (1990 = 100)

Index (1990=100)

Källa: Statens jordbruksverk.

Utvecklingen i produktionsmedelsprisindex och avräkningsprisindex 1990–1996 redovisas i diagram 11.11. I tabell 11.12 redovisas utvecklingen av jordbrukets prisindex 1991–1996.

Annan publicering

Prisindex på livsmedelsområdet, varje månad sedan juli 1966; tidigare under benämningen Index för prisutvecklingen på jordbrukets område. Livsmedelsekonomiska samarbetsnämndens indexgrupp (stencil). Vissa uppgifter publiceras dessutom i Jordbruksekonomiska meddelanden.

Prisindex på jordbruksområdet 1966/67–1985/86 och 1980–1992. Livsmedelsekonomiska samarbetsnämndens indexgrupp (stencil).

Prisindex på jordbruksområdet. Redogörelse för beräkningsmetoder. Livsmedelsekonomiska samarbetsnämndens indexgrupp 1993.

Tabell 11.12

Jordbrukets prisindex 1991–1996 (1990 = 100)

Agricultural price indices 1991–1996 (1990 = 100)

Index	1991	1992	1993	1994	1995	1996
Produktionsmedelsprisindex ¹ , jordbruk inkl. trädgård						
Löpande utgifter	104	104	103	105	112	119
Kostnader för investeringar	106	108	114	119	127	128
varor och tjänster	105	105	106	109	115	119
Totalt						
Avräkningsprisindex						
Vegetabilier	101	91	82	93	104	93
Animalier	99	98	97	99	95	92
Totalt	99	97	94	98	96	92
Prisregleringsprisindex						
Vegetabilier	110	107	98	113	122	108
Animalier	104	101	100	100	97	97
Totalt	105	102	99	102	102	100
Producentprisindex för livsmedelsindustrin, jordbruksreglerade livsmedel						
Vegetabilier	108	109	108	113	116	112
Animalier	107	107	106	105	105	105
Totalt	107	108	107	109	109	108
Konsumentprisindex för jordbruksreglerade livsmedel						
Vegetabilier	105	100	97	97	98	89
Animalier	104	98	98	98	97	91
Totalt	104	99	97	98	97	90
Konsumentprisindex						
Ej jordbruksreglerade livsmedel	105	100	104	108	113	105
Totalt exkl. jordbruksreglerade livsmedel	110	114	120	122	126	127
Totalt inkl. jordbruksreglerade livsmedel	109	112	117	120	123	123

1) Uppgifter för åren 1991–1994 delvis skattade.

Källa: Statens jordbruksverk.

Jordbrukarfamiljernas inkomster

Tabell 11.13

Jordbrukarnas taxerade nettointäkter m.m. 1988–1992.

Kronor per brukare inklusive maka/make

The farmers' assessed net receipts from different sources of income 1988–1992. Swedish kronor per holder including spouse

Storleksgrupp hektar åker	1988	1989	1990	1991	1992
Näringsverksamhet¹					
2,1 – 5,0	14 100	18 900	16 100	11 800	10 600
5,1 – 10,0	21 700	23 000	25 500	17 200	14 400
10,1 – 20,0	35 900	34 600	35 200	32 600	28 400
20,1 – 30,0	53 700	59 600	59 500	58 400	51 600
30,1 – 50,0	71 600	77 800	85 900	86 300	78 300
50,1 – 100,0	82 900	92 300	111 300	106 400	96 300
100,1 – 200,0	89 000	98 700	115 200	117 200	103 000
200,1 –	90 900	99 400	125 600	121 200	98 400
Samtliga	45 400	49 100	53 700	50 300	44 800
Tjänst					
2,1 – 5,0	120 600	138 000	152 300	175 100	184 300
5,1 – 10,0	106 400	119 900	148 200	163 000	172 900
10,1 – 20,0	99 200	110 500	139 700	141 400	150 100
20,1 – 30,0	77 100	80 800	100 700	113 700	123 200
30,1 – 50,0	58 700	70 800	91 900	92 600	97 900
50,1 – 100,0	51 300	60 900	74 600	84 600	90 000
100,1 – 200,0	60 400	65 600	85 600	88 400	93 600
200,1 –	52 400	61 700	74 100	94 300	107 900
Samtliga	87 500	99 000	120 900	130 800	138 800
Taxerad förvärvsinkomst²					
2,1 – 5,0	131 300	153 500	166 000	184 300	192 700
5,1 – 10,0	126 100	139 400	171 000	177 500	185 100
10,1 – 20,0	132 800	141 700	170 600	171 100	176 300
20,1 – 30,0	127 700	134 300	155 900	169 500	172 800
30,1 – 50,0	125 500	141 500	171 900	176 300	174 300
50,1 – 100,0	127 400	142 900	178 200	187 700	184 000
100,1 – 200,0	139 000	149 100	186 100	200 900	192 800
200,1 –	129 000	142 600	178 900	204 200	199 300
Samtliga	129 100	142 500	169 800	178 200	181 400
Summa förvärvs- och kapitalinkomst³					
2,1 – 5,0	142 500	165 300	180 700	200 500	208 100
5,1 – 10,0	133 200	151 100	184 400	194 100	200 700
10,1 – 20,0	141 600	152 900	191 100	188 200	192 200
20,1 – 30,0	135 900	148 200	175 300	185 800	188 200
30,1 – 50,0	136 800	156 500	190 400	192 000	188 700
50,1 – 100,0	142 100	162 100	199 200	205 800	200 500
100,1 – 200,0	160 800	178 500	235 200	228 000	216 400
200,1 –	161 100	183 600	246 200	260 500	246 200
Samtliga	139 600	156 700	189 000	195 400	197 400

1) 1988–1990 beräknad som summan av inkomst av jordbruksfastighet och rörelse samt hälften av inkomst av annan fastighet.

2) Taxerad förvärvsinkomst utgörs av summan av inkomst av näringsverksamhet och tjänst minskad med allmänna avdrag och förlustavdrag.

3) 1991–1992 beräknad som summan av inkomst av näringsverksamhet och tjänst samt överskott av kapital. 1990 och tidigare lika med sammanräknad inkomst.

Källa: SCB, Nettointäkter m.m. för jordbrukare.

Fr.o.m. inkomståret 1991 baseras redovisningen av Jordbrukarnas nettointäkter m.m. helt på en sambearbetning av lantbruksregistret (LBR) och SCB:s inkomst- och förmögenhetsregister (IoF). Till och med inkomståret 1990 baserades redovisningen av länsuppgifter på en sambearbetning av LBR och IoF. Övrig redovisning baserades däremot på en sambearbetning av deklarationsundersökningen för jordbrukare (DU) och IoF. Förändringen i sättet att ta fram uppgifterna till redovisningen av Jordbrukarnas nettointäkter m.m. beror på att DU från och med inkomståret 1991 endast omfattar en mindre del av jordbrukarpopulationen. För inkomståret 1993 har ingen undersökning genomförts

Storleken och sammansättningen av jordbrukarfamiljernas inkomster är i hög grad beroende på jordbruksföretagens storlek, driftsinriktning etc. Uppgifter om jordbrukarnas inkomster kan i första hand hämtas från undersökningen Nettointäkter m.m. för jordbrukare.

Stora förändringar i taxeringsstatistiken har blivit följden av den stora skattereformen som genomfördes åren 1990 och 1991. Många inkomstbegrepp har förändrats och jämförbarheten med tidigare år har för många områden kraftigt försämrats. Från att tidigare ha funnits sex inkomstslag som tillsammans bildade inkomstbegreppet Sammanräknad inkomst finns nu endast tre inkomstslag: Inkomst av tjänst, Inkomst av näringsverksamhet och Inkomst av kapital. Inkomst av tjänst och näringsverksamhet bildar efter avdrag för allmänna avdrag och förlustavdrag det nya inkomstbegreppet Taxerad förvärvsinkomst, medan Inkomst av kapital särredovisas i taxeringsstatistiken. Tidigare användes ofta "Sammanräknad inkomst" för jämförelser över tiden. För åren efter skatteomläggningen redovisas "Summa förvärvs- och kapitalinkomst", som i stort sett motsvarar tidigare års Sammanräknad inkomst, men det är trots detta svårt att jämföra inkomster före och efter skattereformen. Skatteomläggningen medförde nämligen också att inkomster som tidigare betraktades som skattefria numera behandlas som skattepliktiga inkomster. Många inkomsttagare har i inkomststatistiken därför fått större mätbara inkomster, trots att man i många fall redan tidigare erhölet dessa inkomster utan att de då ingick i statistiken.

I tabell 11.13 redovisas genomsnittliga taxerade nettointäkter för jordbrukare i olika storleksgrupper av jordbruksföretag.

Tabell 11.14

Jordbrukarnas taxerade inkomst av näringsverksamhet, tjänst m.m. 1992 länsvis. Totalbelopp, medeltal per brukare inklusive maka/make respektive procent

The farmers' assessed income from business (incl. agriculture), employment etc. 1992 by counties. Totals, average per holder incl. spouse and percent

Län	Inkomst av närings- verksamhet Miljoner kronor	Inkomst av tjänst Miljoner kronor	Summa förvärvs- och kapitalinkomst		Andel i procent			
			Miljoner kronor	Kronor per brukare	Närings- verksamhet	Tjänst Totalt	Därav pension, livränta m.m.	Över- skott av kapital
Stockholms	81	261	380	207 800	21	69	15	10
Uppsala	186	400	632	199 300	29	63	12	7
Södermanlands	130	299	465	201 900	28	64	13	8
Östergötlands	258	525	842	197 200	31	62	12	7
Jönköpings	238	673	984	194 000	24	68	14	7
Kronobergs	138	478	668	188 600	21	72	16	8
Kalmar	261	481	802	182 700	33	60	13	7
Gotlands	123	223	370	173 400	33	60	14	6
Blekinge	64	224	310	177 200	21	72	16	7
Kristianstads	280	756	1 116	191 200	25	68	15	7
Malmöhus	350	829	1 282	203 700	27	65	14	8
Hallands	229	575	878	181 700	26	65	15	9
Göteborgs o Bohus	108	562	725	193 400	15	77	16	8
Älvsborgs	271	1 076	1 452	191 500	19	74	16	7
Skaraborgs	395	1 052	1 554	198 100	25	68	12	7
Värmlands	125	780	966	200 400	13	81	19	6
Örebro	139	434	611	210 900	23	71	14	6
Västmanlands	137	351	521	207 900	26	67	11	6
Kopparbergs	105	415	555	199 000	19	75	18	6
Gävleborgs	142	524	706	198 600	20	74	15	6
Västernorrlands	117	599	758	217 000	15	79	18	6
Jämtlands	107	419	555	194 300	19	75	16	5
Västerbottens	162	726	943	220 600	17	77	17	6
Norrbottens	74	412	513	214 800	15	80	18	5
<i>Hela riket</i>	4 221	13 073	18 590	197 400	23	70	15	7

Källa: SCB, Nettointäkter m.m. för jordbrukare.

I tabell 11.14 återfinns totalbeloppen för jordbrukar-familjernas inkomster av näringsverksamhet och tjänst samt summa förvärvs- och kapitalinkomst. Medelvärdet för den senare variabeln redovisas också liksom fördelningen på olika inkomstslag.

Av tabellen framgår att jordbrukare i Västerbottens län hade den högsta genomsnittliga förvärvs- och kapitalinkomsten, 220 600 kr, vilket var 12 % över riksgenomsnittet. Därefter följde Västernorrlands, Norrbottens och Örebro län. Läst inkomst redovisade Gotlands län med 173 400 kr, vilket var 12 % under riksgenomsnittet. Därefter följde Hallands, Kalmar och Kronobergs län.

Näringsverksamhetens andel av Summa förvärvs- och kapitalinkomst varierar mellan 33 % (Kalmar och Gotlands län) och 13 % (Värmlands län).

Jordbrukarnas tillgångar och skulder

Jordbrukarnas tillgångar och skulder redovisades under lång tid i DU. I samband med en översyn av DU slopades fr.o.m. inkomståret 1977 specifikationen på olika tillgångsslag. Den årliga redovisningen i DU omfattar från nämnda år till och med inkomståret 1990 enbart summa tillgångar och summa skulder. Beträffande DU efter 1990 se beskrivningen tidigare i detta kapitel.

Som en intermittent utvidgning av DU har SCB genomfört specialinriktade undersökningar rörande jordbrukarnas kapitalförhållanden och skuldsättning den 31 december 1981 respektive 1986 (TSU).

Av diagram 11.15 framgår utvecklingen av jordbrukarnas totala tillgångar och skulder under perioden 1971–1990 enligt DU. Vad gäller tillgångsvärdena finns jämförelseproblem över tiden. Detta problem sammanhänger med att fastigheternas taxeringsvärden förändrades sprängvis ungefär vart femte år i samband med de allmänna fastighetstaxeringarna. Vidare har principerna för lagervärdering och värderingen av husdjursbeståndet ändrats under 1970-talet.

Det bör noteras att uppgifterna i diagram 11.15 förutom tillgångar och skulder i jordbruksföretagen även innefattar brukarnas tillgångar och skulder i rena skogsfastigheter, rörelse, annan fastighet och privat.

Fastigheterna är upptagna till taxeringsvärden och någon omräkning till marknadsvärden har inte skett. Ändringar under perioden i principerna för lagervärdering av husdjursbeståndet respektive börsnoterade aktier har inte beaktats.

Annan publicering

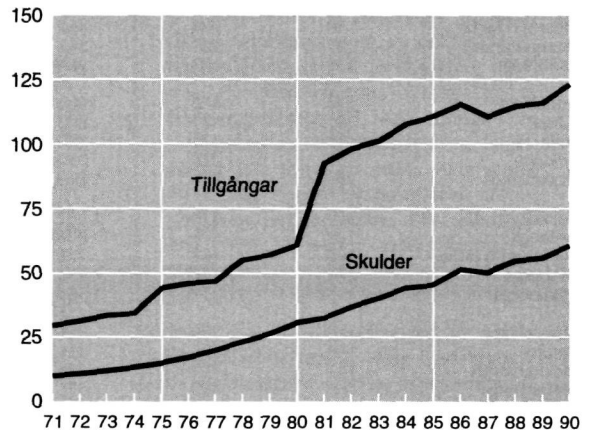
Till och med 1992 (avseende inkomståret 1990) publicerades årligen vissa uppgifter om tillgångar och skulder i Deklarationsundersökningen för jordbrukare, SCB Statistiska meddelanden serie J 43. Mer specificerade uppgifter avseende

Diagram 11.15

Jordbrukarnas totala tillgångar och skulder (fysiska och juridiska personer) i löpande priser 1971–1990. Miljarder kronor

The farmers' total assets and liabilities (natural and artificial persons) 1971–1990. Totals in 1000 millions of Swedish kronor

Miljarder kronor

Källa: SCB, Deklarationsundersökningen för jordbrukare (DU).

inkomståren 1981 och 1986 återfinns i SM J 1984:14 respektive J 43 SM 9003, Undersökning av jordbrukarnas tillgångar och skulder.

12 Stödåtgärder, försäkringar

I detta kapitel redovisas stöd till jordbruket i form av direktstöd inom ramen för EUs jordbrukspolitik, stöd vid införandet av en ny livsmedelspolitik mellan 1991/92 och 1994/95 (den svenska omställningen) samt stöd för rationaliseringsinsatser. Vidare redovisas skörde-skadeskyddets uppläggning och resultat från ersättningsberäkningarna för perioden 1988 till och med 1994.

I ett par mindre avsnitt redovisas uppgifter om hagelskade- och husdjursförsäkringar.

Kapitel 12 innehåller avsnitt om

- Stöd vid införande av ny livsmedelspolitik
- EU-stöd
- Rationaliseringsinsatser
- Skörde-skadeskydd
- Hagelskade-försäkring
- Husdjursförsäkring

Stödåtgärder

Jordbrukspolitiken i Sverige har genomgått stora förändringar under de senaste åren.

Under 1989 ändrades förutsättningarna för utbetalning av stöd till jordbruket. Som en följd av en överenskommelse i GATT skulle stödet till jordbruket betalas ut på ett sådant sätt att det inte var produktionsstimulerande. Detta innebar att jordbrukets ersättning för höjda kostnader inte skulle erhållas genom prishöjningar på produkterna utan i huvudsak genom direktutbetalningar till jordbrukarna.

I juni 1990 beslöt riksdagen att jordbrukspolitiken skulle läggas om och att jordbruket skulle bli underkastat samma villkor som övriga näringar. I det tidigare systemet reglerades priserna på jordbruksprodukter med ett gränsskydd och en intern marknadsreglering. Reformen innebar bl.a. att den interna marknadsregleringen skulle avvecklas. Konsumenternas val skulle styra produktionen och jordbruket skulle endast ersättas för efterfrågade varor och tjänster. Inom de områden där det saknades en marknad, t.ex. landskapsvård och beredskap skulle samhället köpa tjänster av jordbruket.

Enligt riksdagsbeslutet skulle övergången till ett mera marknadsinriktat system ske under socialt acceptabla former. Under en övergångsperiod omfattande ca fem år skulle jordbruket därför ges olika former av stöd för att ställa om och anpassa produktionen till en fri marknad.

Vid tidpunkten för det jordbrukspolitiska beslutet ingick ett framtida svenskt EU-medlemskap inte i förutsättningarna. Sedan Sverige under sommaren 1991 ansökt om medlemskap började debatten rörande anpassningen av den svenska jordbrukspolitiken till EUs motsvarighet. Förändringar och kompletteringar genomfördes i 1990 års jordbrukspolitik. Sålunda förlängdes systemet med garanterade inlösenpriser för spannmål och ett arealbidrag ersatte inkomststödet fr.o.m. 1993 års odling.

Det svenska EU-medlemskapet från den 1 januari 1995 innebar att de svenska jordbruksstöden ersattes av EUs stödsystem. En beskrivning av huvuddragen i EUs jordbrukspolitik ges på sidorna 178 till 183.

Jordbruksstöden i olika länder

I en årlig rapport från OECD redovisas beräkningar av jordbruksstödet i form av s.k. PSE-tal. Dessa tal speglar främst skillnaden mellan producentpriser och världsmarknadspriser. Även direktstöd (arealstöd, djurstöd) samt subventioner av insatsvaror beaktas i beräkningarna. Höga PSE-tal indikerar en hög stödnivå. Nedan redovisas de beräknade PSE-talen i procent för olika länder.

	1992	1993	1994	1995
Sverige	57	53	51	..
EU 12	47	49	50	..
EU 15	..	..	..	49
Österrike	57	59	62	..
Finland	66	64	67	..
Norge	76	75	75	74
USA	22	23	21	15
Japan	73	73	74	77
Nya Zeeland	3	3	3	4
Australien	11	9	10	9
OECD	42	43	43	41

I OECD-beräkningen för 1995 ingår Sverige, Finland och Österrike i EU 15. Redovisning av stödnivån kan också göras per capita eller per jordbruksföretag, vilket ger andra relationer mellan ländernas stödtal.

1990 års jordbrukspolitiska beslut

Från och med 1991/92 finansierades stödåtgärderna inom jordbruket av budgetmedel. I tabell 12.1 redovisas stödet till jordbruket, vissa pristillägg samt användning av budgetmedel för vissa övriga åtgärder för perioden 1991/92–1994/95.

Som en kompensation för lägre avräkningspriser på tidigare prisreglerade grödor omfattade 1990 års beslut ett arealbundet inkomststöd för perioden 1990/91–1992/93. Stödberättigad var den areal som 1990 odlades med prisreglerade grödor eller ingick i Omställning 90. Stödet uppgick under de tre åren till 1 100, 900 respektive 700 kr/ha. Som ett led i anpassningen till EUs jordbrukspolitik utgick under 1993/94 och 1994/95 ett arealbidrag med 700 kr respektive 900 kr/ha. Totalt utbetalades under budgetåret 1994/95 avseende 1994 års odlingsår 1,3 miljarder kr som arealbidrag till ca 53 000 brukare.

Som en följd av GATT-överskommelsen utbetalades generella djurbidrag som ersättning för uteblivna prishöjningar. Djurbidragen baserades på antalet djur 1988. De årliga utbetalningarna minskade successivt under perioden 1991–1995. Fr. o.m. 1991 baserades utbetalningarna på aktuellt djurinnehav.

Omställningsstödet för hela femårsperioden utbetalades under det år jordbrukaren gick med i omställningen vilket förklarar den höga siffran 1991/92.

Under perioden betalades också ut ett omställningsbidrag för mjölkproducenter som upphörde med mjölkproduktion samt en avvecklingsersättning för mjölkproducenter mellan 60 och 65 år (s.k. mjölkpension)

Tabell 12.1

Utbetalda arealbidrag, och vissa andra direkta stöd till jordbruket 1991/92 – 1994/95. Miljoner kronor.

Disbursed area-based income support and other direct support to the agricultural sector. Millions of Swedish kronor

	1991/92	1992/93	1993/94	1994/95
<i>Direktstöd till jordbruket</i>				
Inkomststöd/arealbidrag ¹	1 412	1 076	851	1 269
Djurbidrag, generella	1 513	1 236	978	182
Omställningsstöd	3 114	100	– 9	– 13
Anläggningsstöd	105	82	64	46
Omställningsbidrag för mjölkproducenter	31	–	–	–
Mjölkpension	116	114	104	115
Startstöd	16	29	33	33
Stöd till norra Sverige	781	921	908	890
Totalt	7 088	3 558	2 929	2 522
<i>Vissa övriga åtgärder</i>				
Avbytarverksamhet	297	265	210	185
Företagshälsövård/socialförsäkr.	63	95	150	285
Socketbruken	25	25	13	13
Rådgivning och utbildning	33	38	42	40
Kostnader för beredskapslagring	217	220	223	249
– varav ränta	113	118	121	97

1) Fr.o.m. 1993/94.

Källa: Statens jordbruksverk.

Anläggningsstöd

För åtgärder inom arealomställningen som krävde större investeringar utgick s.k. anläggningsstöd utöver omställningsstödet. Anläggningsstöd utgick under perioden 1991/92–1994/95 och utbetalades för plantering av lövskog och energiskog samt för anläggning av våtmark. För stödet hade statsmakterna beviljat en ram om 500 miljoner kr. Stödbeloppen är följande:

– lövskog och energiskog	10 000 kr/ha
– ädellövskog utan barrträd	14 000 kr/ha
– ädellövskog högst 30 % barrträd	7 000 kr/ha
– tillägg för stängsel	4 000 kr/ha

Utbetalade anläggningsstöd till den 30 juni 1996 framgår av tabell 12.2. Utbetalning sker efter det att anläggningen eller delar av den är utförd. Den 30 juni 1996 var 344 miljoner kr utbetalade. Den areal som fått anläggningsstöd uppgick till 28 425 hektar.

Tabell 12.2

Anläggningsstöd per 30 juni 1996

Grant for afforestation and foundation of wetlands as per 30 June 1996

Område	Antal företag	Areal för vilken stöd utbetalats hektar	Utbetalat belopp milj kr
<i>Län</i>			
Stockholm	121	1 327	15,6
Uppsala	278	3 012	32,9
Södermanlands	270	3 618	44,5
Östergötlands	305	2 605	31,5
Jönköpings	41	111	1,5
Kronobergs	51	164	2,4
Kalmar	94	451	5,5
Gotlands	53	142	1,6
Blekinge	21	91	1,2
Kristianstads	255	1 825	21,4
Malmöhus	330	3 723	53,5
Hallands	90	506	6,8
Göteborgs o Bohus	43	111	1,3
Älvsborgs	114	571	6,7
Skaraborgs	370	2 268	28,3
Värmlands	99	797	9,3
Örebro	309	2 908	31,8
Västmanlands	295	3 463	40,0
Kopparbergs	67	384	4,2
Gävleborgs	44	194	2,2
Västernorrlands	15	34	0,4
Jämtlands	1	2	0,0
Västerbottens	32	100	1,4
Norrbottnens	7	18	0,2
Hela riket	3 305	28 425	343,9

Källa: Statens jordbruksverk.

Omställningsstöd

För att stimulera jordbrukaren att minska odlingen av överskottsgrödor utgick under perioden 1991/92–1993/94 ett omställningsstöd. Det utbetalas i form av ett villkorslån som avskrivs om jordbrukaren uppfyller vissa villkor. Dessa villkor är att arealen under omställningsperioden inte används för produktion av grödor för vilka utbetalas inkomststöd, som senare ersatts av arealbidrag, och att den vid omställningsperiodens slut har överförts till annan användning än livsmedelsproduktion. Uppfylls inte villkoren skulle lånet återbetalas.

Omställningsstöd utgick som engångsbelopp med i genomsnitt 9 000 kr per hektar vid anslutning 1991/92, med 6 000 kr per hektar 1992/93 och med 4 000 kr per hektar 1993/94. Areal

som ingick i omställningen berättigade inte till inkomststöd/arealbidrag. Areal som är under omställning berättigar inte heller till EUs arealersättningar eller miljöstöd.

Under 1995 och 1996 var det möjligt att gå ur omställningen och börja delta i EUs program för arealersättning. Närmare 19 000 företag med totalt ca 330 000 hektar lämnade då omställningen. Jordbrukarna blev återbetalningsskyldiga för den del av omställningsstödet som motsvarade tiden som återstod av omställningsperioden.

Tabell 12.3 visar att den 30 juni 1996 hade 1 629 företag med 15 892 hektar godkänd omställningsareal. Siffrorna är preliminära.

Tabell 12.3**Omställningsstöd per 30 juni 1996**

Conversion grant as per 30 June 1996

Område	Före 1995 och 1996 års beslut om utträde			Godkänd omställningen per 30 juni 1996 (prel.)	
	Antal företag med stöd	Omställningsareal, hektar	Beviljade stödbelopp, 1 000 kr	Antal företag	Areal, hektar
<i>Län</i>					
Stockholm	848	22 567	184 868	107	1 091
Uppsala	1 531	32 013	300 777	53	287
Södermanlands	1 105	31 273	265 389	4	20
Östergötlands	1 787	33 401	309 936	99	1 318
Jönköpings	306	2 630	17 327	70	799
Kronobergs	280	2 566	17 638	138	1 402
Kalmar	706	8 717	68 566	20	139
Gotlands	389	4 486	33 102	26	180
Blekinge	221	2 204	17 709	30	198
Kristianstads	942	11 605	105 839	32	337
Malmöhus	1 334	26 168	260 221	40	278
Hallands	934	12 273	108 466	156	1 466
Göteborgs o Bohus	826	8 640	68 983	180	2 091
Älvsborgs	1 439	17 819	146 811	65	594
Skaraborgs	2 513	39 513	355 830	85	505
Värmlands	1 224	25 098	185 190	75	583
Örebro	1 157	23 160	202 914	139	1 706
Västmanlands	1 533	34 897	322 680	55	497
Kopparbergs	492	6 910	50 488	98	867
Gävleborgs	421	3 991	24 753	99	1 187
Västernorrlands	325	2 840	16 020	21	135
Jämtlands	50	399	2 284	22	126
Västerbottens	400	3 709	20 968	10	64
Norrbottens	122	1 228	6 884	5	25
Hela riket	20 885	358 107	3 093 642	1 629	15 892

1) Preliminära uppgifter per den 23/10 1996.

Källa: Statens jordbruksverk.

Annan publicering

En redovisning av arealbidrag, omställningsstöd m.m. för olika kategorier av företag har publicerats i Statistiska meddelanden, serie J, en rapport utarbetad av SCB och Jordbruksverket, J 62 SM 9201, Arealstöd och djurbidrag till jordbruket.

EUs jordbrukspolitik

EUs gemensamma jordbrukspolitik (Common Agricultural Policy, CAP) innebär att handeln med jordbruksprodukter är fri inom unionen.

Målen för EUs gemensamma jordbrukspolitik är att:

- Öka produktiviteten i jordbruket
- Ge jordbrukarna en skälig levnadsstandard
- Stabilisera marknaderna
- Trygga livsmedelsförsörjningen
- Ge konsumenterna livsmedel till rimliga priser

För att nå dessa mål används främst olika marknadsregleringar men i EUs jordbrukspolitik ingår även struktur- och regionalpolitiska åtgärder. På senare år har EU också fattat beslut om åtgärder för att minska jordbrukets belastning på miljön.

I tabell 12.4 ges en sammanställning av arealersättningar och djurbidrag som hör hemma inom pris- och marknadsregleringarna samt av de regionala stöden och miljöstöden. Av tabellen framgår att arealersättningarna svarar för drygt hälften av de totalt utbetalade stöden i Sverige.

Beslut och finansiering

Ministerrådet, där den svenska jordbruksministern deltar, fattar beslut om jordbrukspolitiken efter förslag från kommissionen. Kommissionen verkställer sedan ministerrådets beslut, utfärdar bestämmelser och övervakar att reglerna följs.

Pris- och marknadsregleringarna finansieras helt av EUs budget medan strukturstöden, de regionala stöden och miljöstöden medfinansieras av medlemsländerna.

Kommissionen har störst inflytande på de områden där EU i hög grad ansvarar för politiken, som t.ex. pris- och marknadsregleringen inom jordbrukspolitiken. För de åtgärder som medfinansieras av de enskilda medlemsländerna, t.ex. kompensationsbidraget och miljöprogrammet, är friheten större att nationellt utforma reglerna. Nationella stöd kan utformas av de enskilda medlemsländerna, men måste då först godkännas av kommissionen.

Jordbrukspolitiken finansieras via en jordbruksfond. EUs fonder finansieras av tullar, införselavgifter, producentavgifter och bidrag från medlemsstaterna. Utbetalningarna från jordbruksfonden var 1995 ca 40 miljarder ECU, vilket är ungefär hälften av EUs totala budget. Utgifterna fördelas på garantisektionen (främst pris- och marknadsregleringar) samt utvecklingssektionen (struktur- och regionalpolitik).

Pris- och marknadspolitik

Pris och marknadspolitiken bygger på tre grundprinciper

- En gemensam inre marknad inom EU med gemensamma administrativa priser.
- En gemenskapspreferens dvs varor producerade inom EU ska ha företräde på marknaden framför importerade produkter.
- En gemensam finansiering

Tabell 12.4

EU-stöd till jordbruket avseende 1995 och 1996¹.

Miljoner kr

Support to the agricultural holdings regarding 1995 and 1996. Billions of Swedish crowns

Stöd	1995 Milj. kr	1996 Milj. kr
<i>Arealersättning²</i>	3 665,0	3 619,5
<i>Djurbidrag, generella</i>	610,4	466,6
Handjursbidrag	379,1	196,1
Am- och dikobidrag	197,9	113,0
Tackbidrag	33,4	14,8
BSE	.	142,7
<i>Regionala stöd</i>	1 010,3	856,2
Kompensationsbidrag	551,3	573,2
Nationellt stöd norra Sverige	459,0	283,0
<i>Miljöstöd</i>	869,8	1 126,1
Öppet odlingslandskap	529,3	532,0
Ekologisk odling	103,9	172,0
Biologisk mångfald o kulturmiljövården	.	.
– Betesmarker	.	185,6
– Slätterängar	.	9,7
– Kulturmiljö	.	198,0
Miljökänsliga områden	.	.
– Våtmarker och småvatten	.	2,2
– Extensiv vall, skyddszoner	.	2,3
– Fånggrödor	.	2,1
Odling av bruna bönor på Öland	1,5	2,1
Utrotningshotade husdjursraser	1,7	2,1
NOLA, landskapsvård	233,4	18,0
<i>Summa</i>	6 155,5	6 068,4

1) För 1995 avses samtliga medel som avser 1995 och som utbetalats under 1995 eller 1996. För 1996 avses medel som avser 1996 och som utbetalats t.o.m det första kvartalet 1997. Ungefär hälften av djurbidragen för 1996 var utbetalade t. o.m. det första kvartalet.

Övriga stöd är i stort sett utbetalade.
2) Inklusive ersättning för uttagen areal.

Källa: Statens jordbruksverk.

Inom unionen har en gemensam inre marknad skapats genom att man tagit bort tullar, införselavgifter och subventioner som påverkar konkurrensen mellan medlemsländerna. Även handels hinder i form av smittskyddsregler och livsmedelslagstiftning har i princip tagits bort.

I EUs system med gemensamma priser ingår olika typer av administrativa priser nämligen riktpreis, interventionspris och tröskelpreis. Priset på marknaden och till producenten kan dock variera inom och mellan länderna och påverkas t.ex. av balans mellan utbud och efterfrågan, transportavstånd och konsumentens val.

Riktpriset fastställs av EUs ministerråd och är det producentpris som eftersträvas. Rådet fastställer också ett interventionspris, vilket ligger under riktpriset. EU åtar sig att köpa produkten till interventionspriset varvid en lägsta nivå för priset till producenten bestäms. Produkterna hålls i lager tills priserna stigit eller tills de exporteras utanför EU. En annan form av intervention kan bestå i marknadsföringsstöd för att öka konsumtionen. Intervention tillämpas med litet olika regler för spannmål, oljväxter, mjölk, nötkött samt får- och lammkött. På grund av de höga marknadspriserna var intresset för att sälja spannmål till intervention lågt under våren 1996. I Sverige såldes endast 14 000 ton korn till intervention.

Tröskelpriset ligger över riktpriiset och är det lägsta pris till vilket en importerad jordbruksprodukt kan komma in på den gemensamma marknaden. Tröskelpriset upprätthålls genom tullar och avgifter. Exportbidrag och gränsskydd finns bl a för spannmål, mjölk, nötkött, griskött, får- och lammkött, fjäderfakött samt ägg.

Då importpriset är högre än marknadspriset inom EU får varor från EU företräde, preferens, framför importerade. Den s.k. gemenskapspreferensen innebär alltså att konsumenterna inom EU i första hand skall köpa varor producerade inom unionen.

1992 beslutade ministerrådet att reformera CAP. Reformen innebar att betydelsen av prisstödet minskades för olika produkter. Jordbrukarna kompenserades för det uteblivna prisstödet med direktstöd dvs stöd som ges i relation till antalet djur eller antalet hektar. Produktionsbegränsningar infördes bl a också för spannmål, oljeväxter och nötkött. Vidare skulle små producenter och extensiv produktion gynnas. Sedan 1984 fanns ett system med kvoter på mjölk.

Vid sidan av intervention, gränsskydd och exportbidrag innebar reformen att arealersättningar, djurbidrag och produktionskvoter blev viktiga instrument för EUs pris- och marknadspolitik. Bidragen och ersättningarna lämnas inte ut automatisk utan måste sökas av de jordbrukare som är berättigade till dem.

Arealersättningar

Arealersättning infördes i EU fr.o.m. 1993 för att kompensera jordbrukarna för sänkta producenterpriser. Varje land har en av EU fastställd basareal, vilken är den högsta areal som landet kan få arealersättning för. I Sverige är den 1,7 milj. hektar. Om basarealen överskrids sänks arealersättningen procentuellt för alla jordbrukare som har sökt ersättning. I Sverige utnyttjades under 1996 drygt 90% av basarealen.

Arealersättning utgår per hektar och kan sökas av alla jordbrukare som odlar spannmål, oljeväxter, baljväxter och oljelin. Ersättningen är förknippad med krav på att ta en del av arealen ur livsmedels- och foderproduktion. Under 1996 var kravet 10 % av den totala areal (ersättningsberättigade grödor+ uttagen areal) som jordbrukaren sökte arealersättning för. Högst 50 % av den totala arealen får vara uttagen areal. Den uttagna arealen kan antingen trädas eller odlas med industri- eller energigrödor.

Odlare som söker ersättning för arealer som motsvarar en avkastning om högst 92 ton, behöver inte ha uttagen areal. Ersättningen lämnas då endast med det belopp som gäller för spannmål oavsett vilken ersättningsberättigad gröda som odlas.

Arealersättningens storlek påverkas av spannmålsavkastningen i den produktionsregion där odlingen är belägen. Sverige är indelat i fem produktionsnivåer med fem olika ersättningsnivåer se tablan nedan.

Avkastningsnivå kg/ha	Spannmål kr/ha	Baljväxter kr/ha	Oljelin kr/ha	Uttagen Areal kr/ha
4 947	2 666	3 851	5 156	3 377
4 448	2 397	3 462	4 636	3 036
4 061	2 188	3 161	4 233	2 772
3 582	1 930	2 788	3 733	2 445
3 079	1 659	2 396	3 209	2 101

Tabell 12.5

Areal samt arealersättning för 1996 utbetalade t.o.m. första kvartalet 1997

Compensatory payments for 1996. Area (hectar) and support in thousands of Swedish kronor as payed per 1:st of April 1997

Område	Areal hektar	Utbetalt belopp 1 000 kr
<i>Län</i>		
Stockholms	60 970	141 280
Uppsala	114 856	266 100
Södermanlands	98 050	229 616
Östergötlands	156 047	409 635
Jönköpings	26 431	48 590
Kronobergs	16 380	31 198
Kalmar	58 802	126 028
Gotlands	45 068	96 632
Blekinge	14 281	31 747
Kristianstads	88 822	211 258
Malmöhus	198 438	507 920
Hallands	66 801	145 147
Göteborgs o Bohus	29 437	56 205
Älvsborgs	76 152	160 054
Skaraborgs	203 419	468 492
Värmlands	53 128	100 561
Örebro	76 558	171 825
Västmanlands	100 057	225 636
Kopparbergs	29 352	57 151
Gävleborgs	28 334	51 347
Västernorrlands	12 638	21 480
Jämtlands	6 717	11 294
Västerbottens	22 131	37 712
Norrbottens	7 348	12 580
Hela riket	1 590 217	3 619 486

Källa: Statens jordbruksverk.

För jordbrukare som tidigare varit med i omställningen men som begärt utträde under 1995 eller 1996 gäller i fem år vissa specialregler. Hela den tidigare omställningsarealen kan anges som uttagen areal alltså mer än de 50 % av den totala arealen som är tillåten enligt EUs regler. Ersättningen för den del av den uttagna arealen som överstiger 50 % reduceras då till 70 % av ersättningen för uttagen areal i respektive avkastningsnivå.

För oljeväxter finns en annan regional indelning med fem ersättningsnivåer där ersättningen varierar mellan 2 553 kr och 4 628 kr.

Det finns en speciell kvot för oljeväxter inom hela EU. Den har delats upp på medlemsländerna och motsvarar för Sveriges del ca 120 000 hektar. Om hela EUs basareal skulle överskridas drabbas de medlemsländer som har överskridit sin del av arealen av en minskning av arealersättningen för oljeväxter. Odlingen av oljeväxter har dock minskat de senaste åren och basarealen i hela EU utnyttjas endast till 95 %.

Av tabell 12.5 framgår att under 1996 utbetalades ca 3 620 miljoner kr i arealersättning till svenska producenter. De största utbetalningarna skedde i Malmöhus län följt av Skaraborgs län. Arealen för vilken stöd söktes var störst i Skaraborgs län. Jämförelser kan göras med odling av olika grödor i kapitel 7.

Djurbidrag

Inom EU utgår djurbidrag till producenter av nötkött, får- och lammkött. För att minska överproduktionen är djurbidragen kvoterade med hjälp av bidragsrätter. Sverige har fått bidragsrätter för 250 000 handjur (nötkreatur), 155 000 am- och dikor samt 180 000 tackor. För handjur är bidragsrätterna endast fördelade på nationell nivå. Bidragsrätterna för am- och dikor samt tackor är dock fördelade på gårdsnivå. Köp och försäljning samt leasing är tillåten av bidragsrätter för am- och dikor samt tackor.

För att få fulla djurbidrag krävs en viss foderareal relaterad till djurantalet på gården. Foderareal är betes- eller åkermark som är tillgänglig för uppfödning av nötkreatur, får eller getter. Kravet på foderareal innebär att en mera intensiv produktion gynnas. För samtliga djurbidrag krävs också att vissa regler om bl.a. märkning och journalföring skall vara uppfyllda samt att djuret ska ha hållits i producentens besättning under en viss tid.

Stödet avseende 1996 betalas ut med ungefär hälften som en förskottsutbetalning i december 1996. Slutbetalning görs under våren och sommaren 1997.

Generella djurbidrag utbetalade t. o.m första kvartalet 1997 redovisas i tabell 12.6.

Handjur

Handjur skall ha en slaktvikt om minst 200 kg och minst två bidragsberättigade handjur per år måste lämnas till slakt. För att stöd ska utgå. För varje handjur som slaktades 1996 utgick 1 005 kr om djuret var mellan 10 – 23 månader och 2 010 kr om djuret var äldre än 23 månader.

Am- och dikor

Am- och dikobidraget uppgick till 1 340 kr per djur. För att bidraget skall utgå krävs att jordbrukaren har minst 3 am- eller dikor.

Extensifieringsbidrag

Producenter som får am- och dikobidrag eller hanjursbidrag kan få ett extra bidrag (extensifieringsbidrag) om djurtätheten är mindre än 1,4 djurenheter per hektar foderareal. Extensifieringsbidraget uppgick 1996 till 335 kr per bidrag.

Tackbidrag

Tackbidraget uppgick 1996 till 220 kr per djur, och en ansökan måste innehålla 10 bidragsberättigade tackor för att stöd skall utgå.

BSE

Under 1996 utbetalades ett extra djurbidrag för am- och dikor samt handjur som kompensation för att priserna sjunkit på grund av BSE (galna ko-sjukan). Utbetalningarna baserades på 1995 års bidragsutbetalningar för am- och dikor respektive handjur men kommer att stämmas av mot utbetalningarna av djurbidraget avseende 1996 när dessa är genomförda.

Mjölkkvoter

Överskotten inom EU är störst för mjölk- och mjölkprodukter. Genom systemet med mjölkkvoter har detta överskott minskat. Sverige har på riksnivå tilldelats en mjölkkvot på 3,3 miljoner ton vid fetthalten 4,33 %.

Mjölkkvoten är fördelad på gårdsnivå och utgör den kvantitet mjölk, som den enskilde producenten har rätt att utan avgift

Tabell 12.6**Generella djurbidrag för 1996 utbetalade t. o.m första kvartalet 1997**

Premiums for suckler cows, ewes, male bovines and BSE-payments 1996 in swedish kronor as payed per 1:st of April 1997

Område	Utbetalt belopp ¹			
	Am/dikor ² 1 000 kr	Tackor 1 000 kr	Handjur ² 1 000 kr	BSE 1 000 kr
Län				
Stockholms	2 410	628	2 392	2 558
Uppsala	4 121	583	6 380	4 862
Södermanlands	4 340	774	6 400	5 310
Östergötlands	8 446	1 197	14 209	10 216
Jönköpings	6 939	604	14 945	10 074
Kronobergs	5 327	438	8 924	6 658
Kalmar	6 953	1 016	14 026	9 479
Gotlands	3 249	2 307	10 012	6 352
Blekinge	3 730	308	4 277	3 614
Kristianstads	15 761	656	17 420	15 373
Malmöhus	13 078	572	11 061	11 052
Hallands	6 125	526	12 327	9 044
Göteborgs o Bohus	3 249	455	5 337	4 035
Älvsborgs	6 353	877	14 653	9 535
Skaraborgs	9 888	704	19 423	13 709
Värmlands	2 457	524	5 064	3 246
Örebro	2 602	395	5 479	3 690
Västmanlands	2 466	329	3 992	2 878
Kopparbergs	1 543	410	3 085	2 069
Gävleborgs	1 573	385	4 807	2 642
Västernorrlands	654	344	3 200	1 592
Jämtlands	1 103	312	2 412	1 506
Västerbottens	487	269	4 573	2 394
Norrbottnens	160	197	1 685	854
Hela riket	113 016	14 810	196 083	142 740

1) Ca hälften av de medel som skall utgå till am/dikor, tackor och handjur avseende 1996 hade utbetalats t.o.m. det första kvartalet 1997.

2) Inkl. extensifieringsbidrag

Källa: Statens jordbruksverk.

leverera till uppköpare eller sälja direkt till konsument under ett år. Om landets mjölkkvot överskrids får landet betala en straffavgift till EU. Straffavgiften tas ut av de producenter som har levererat över sin kvot och uppgår grovt räknat till dubbla avräkningspriset. Under det första kvotåret utnyttjades 97 % av Sveriges kvot.

Det är möjligt att köpa och sälja mjölkkvoter. Inför varje kvotår administrerar Statens jordbruksverk handel med mjölkkvoter. I Sverige tillämpas ett administrativt pris som hittills varit 1,50 kr/kg. De svenska kvoterna är fördelade i tre olika regioner och handel med mjölkkvoter kan bara ske inom regionerna. I varje region fördelas antalet kvoter till försäljning procentuellt bland intresserade köpare. Den första försäljningsomgången skedde i början av 1996. Utbudet blev då 127 milj. kg och efterfrågan blev 131 milj. kg. Ytterligare en försäljningsomgång har genomförts i början av 1997. Utbudet var då 108 milj. kg och efterfrågan 189 milj. kg.

Struktur- och regionalpolitik

EUs struktur- och regionalpolitik syftar till social utjämning mellan olika regioner inom gemenskapen. Jordbruket skall säkras i områden med sämre produktionsförutsättningar så att befolkningen kan bo kvar och landskapet bevaras.

Strukturfonderna har sex mål att arbeta efter, varav främst det femte målet berör jordbruket. Mål 5 a skall underlätta omstruktureringen av jord- och skogsbruk och mål 5 b skall främja utvecklingen i landsbygdsområdena.

Det för jordbruket viktigaste stödet under mål 5 a är det s.k. kompensationsbidraget. Detta riktar sig till områden som har sämre förutsättningar för livsmedelsproduktion (Less Favoured Areas). I Sverige utgår kompensationsbidrag till stödområdena i norra Sverige, delar av skogs och mellanbygden i södra och mellersta Sverige samt vissa områden på Öland och Gotland.

För att vara berättigad till kompensationsbidrag krävs att jordbrukaren åtar sig att bruka minst tre hektar jordbruksmark inom ett stödområde i minst fem år från och med den första stödutbetalningen. Pensionärer kan inte få kompensationsbidrag.

Kompensationsbidraget lämnas i första hand för djur, men i vissa stödområden i norra Sverige även för spannmål och potatis. Sverige delas in i åtta stödområden varav kompensationsbidrag utgår i sju (1, 2a, 2b, 3, 4, 5a, 5b) och stödet utgick med mellan 200 och 1640 kr per djurenhet eller hektar.

Tabell 12.7 visar att Västerbottens län följt av Värmlands och Jämtlands län är de län där mest kompensationsbidrag har utgått.

Andra stöd som ryms inom mål 5 a är startstöd till yngre jordbrukare samt stöd till förädling och avsättning. Startstödet redovisas i tabellerna 12.12 och 12.13.

Nationellt stöd norra Sverige

Avtalet med EU ger Sverige rätt att lämna nationellt stöd till vissa områden i norra Sverige. Stödet är helt finansierat av svenska staten och syftet är att behålla traditionell jordbruksproduktion som är särskilt lämpad för klimatförhållandena i norra Sverige. Tanken är också att stödet ska förbättra strukturen för produktion, omsättning och förädling av jordbruksprodukter och säkerställa att miljön och naturvärdena skyddas och bevaras.

Det nationella stödet tillsammans med kompensationsbidraget och miljöstödet för bevarande av öppet odlingslandskap ersätter det gamla Norrlandsstödet.

Stöd utgår till mjölk-, slaktsvins- och äggproduktion samt för sugor och getter samt odling av potatis, bär och grönsaker. Det nationella stödet är förknippat med vissa villkor. Jordbruket ska t ex omfatta minst 3 hektar jordbruksmark. Nationellt stöd lämnas inte till jordbrukare som vid ansökningstillfället har statlig ålderspension eller hel förtidspension.

Stödet är differentierat på fyra olika stödnivåer. Tablan till höger visar stödets storlek för olika produkter och olika stödområden. Under 1996 utgick 283 miljoner kr som nationellt stöd.

Tabell 12.7

Kompensationsbidrag för 1996 utbetalade t.o.m. första kvartalet 1997

Support for less favoured areas regarding 1996 as paid by 1:st of April 1997.

Område	Utbetalt belopp 1 000 kr
<i>Län</i>	
Stockholms	819
Uppsala	5 013
Södermanlands	122
Östergötlands	4 131
Jönköpings	41 134
Kronobergs	19 295
Kalmar	26 774
Gotlands	7 366
Blekinge	4 162
Kristianstads	12 236
Malmöhus	2 955
Hallands	9 630
Göteborgs o Bohus	13 593
Älvsborgs	32 317
Skaraborgs	10 043
Värmlands	51 006
Örebro	10 875
Västmanlands	738
Kopparbergs	39 759
Gävleborgs	69 496
Västernorrlands	51 314
Jämtlands	47 707
Västerbottens	77 927
Norrbottnens	34 802
Hela riket	573 213

Källa: Statens jordbruksverk.

Produkt/ djur	Stödområde			
	1	2a	2b	3
Mjölkproduktion. kr/kg	1,05	0,71	0,47	0,09
Slaktsvinsprod. kr/svin	222	143	143	23
Smågrisprod. kr/sugga	843	437	437	101
Getprod. kr/get	430	430	430	430
Potatisodling. kr/ha	2 700	2 700	960	960
Bär/grönsaksodl. kr/ha	2 850	2 850	2 850	1 850
Äggproduktion kr/höna	13,45	13,45	13,45	4,90

Miljöprogram

Miljöstöden syftar till åtgärder för att minska jordbrukets belastning på miljön. Varje land utformar ett program för miljövänliga produktionsmetoder inom jordbruket och för bevarande av biologisk mångfald i odlingslandskapet. Programmet utformas efter det egna landets förhållanden och miljöproblem. För miljöstöd krävs ett femårigt åtagande av brukaren (20 år när det gäller stödet till våtmarker och småvatten). Stödets storlek varierar mellan olika regioner. Vissa av stöden går att kombinera andra inte.

Öppet odlingslandskap

Miljöstöd för bevarande av ett öppet odlingslandskap utgick till slåttervall, betesvall och naturbetesmark. Syftet med stödet är att stimulera användningen av jordbruksmark på ett sätt som förbättrar eller upprätthåller landskapet och förhindrar omfattande

nedläggning av åkermark. I stödområde 1 till 3 i norra Sverige lämnas stödet endast till jordbruksföretag som bedriver mjölk- eller köttproduktion med nötkreatur, får eller getter.

Jordbrukaren söker stödet för en femårsperiod och marken måste skötas enligt bestämda villkor. För vall på åkermark gäller bl a att kemisk bekämpning inte får förekomma och för naturbetesmark får bl a vare sig gödsling, kalkning eller kemisk bekämpning förekomma. Stödets storlek varierar mellan olika regioner, där stödet är störst i norra Sverige. För vall på åkermark varierade stödet i skilda stödområden mellan 400 och 2 700 kr och stödet till naturbetesmark varierade mellan 800 och 2 700 kr per hektar.

Tabell 12.8 visar att 532 milj kr utgick för bevarande av öppet odlingslandskap. Vidare visar tabell 12.9 att den areal som stöd söks för var ca 540 000 hektar vall och 184 000 hektar betesmark.

Tabell 12.8

Miljöstöd avseende 1996 utbetalade t.o.m. första kvartalet 1997. 1 000-tal kronor

Environmental support for 1996 as payed per 1st of April 1997. Thousands of Swedish kronor

Område	Öppet odlingslandskap	Ekologisk odling	Bev. av utrotningshotade husdjursraser	Biol.mångfald värdefulla kulturmiljöer			Miljökänsliga områden			Bruna böror	Summa miljöstöd
				Slätterängar	Betesmarker	Värdefulla natur- och kulturmiljöer	Våtmarker småvatten	Extensiv vall och skyddsgrödor	Fånggrödor		
<i>Län</i>											
Stockholms	5 246	8 938	—	4 128	8 553	71	13	146	.	.	27 094
Uppsala	8 443	9 250	87	5 060	5 628	86	1	113	.	.	28 670
Södermanlands	3 458	10 018	35	10 948	7 281	570	286	187	.	.	32 783
Östergötlands	21 102	10 605	40	26 346	22 580	397	60	255	173	.	81 557
Jönköpings	41 853	6 221	19	6 830	14 305	520	134	.	26	.	69 907
Kronobergs	25 118	3 727	23	3 626	9 082	552	14	.	43	.	42 186
Kalmar	35 187	5 902	35	34 324	10 229	1 264	179	33	19	2 109	89 280
Gotlands	14 580	5 269	84	15 127	1 925	1 068	214	.	14	.	38 281
Blekinge	5 090	1 327	65	7 223	4 963	165	15	61	31	.	18 941
Kristianstads	12 440	4 944	45	12 569	14 534	1 071	49	279	134	.	46 066
Malmöhus	3 520	4 002	55	12 471	19 312	326	27	406	156	.	40 274
Hallands	8 989	6 959	38	7 132	16 873	195	99	140	1 156	.	41 581
Göteborgs o Bohus	13 441	4 500	26	3 786	3 918	81	20	.	48	.	25 820
Älvsborgs	27 144	10 841	92	5 582	12 061	437	152	197	102	.	56 607
Skaraborgs	17 132	14 050	87	11 452	10 266	108	162	166	199	.	53 622
Värmlands	33 833	8 328	98	563	2 903	288	371	.	.	.	46 384
Örebro	7 358	5 382	44	4 956	13 916	246	.	40	.	.	31 943
Västmanlands	1 025	6 157	43	3 223	2 396	449	406	312	.	.	14 011
Kopparbergs	23 179	4 702	270	3 437	4 860	460	.	.	.	.	36 907
Gävleborgs	45 177	8 496	128	1 229	2 001	130	.	.	.	.	57 161
Västernorrlands	40 609	11 103	87	1 014	2 034	342	.	.	.	.	55 189
Jämtlands	44 700	11 132	355	3 190	3 377	374	.	.	.	.	63 128
Västerbottens	62 772	5 779	238	533	2 789	107	.	.	.	.	72 217
Norrbottnens	30 650	4 361	142	863	2 194	431	.	.	.	.	38 341
Hela riket	532 045	171 994	2 134	185 611	197 980	9 738	2 202	2 336	2 102	2 109	1 108 251

Källa: Statens jordbruksverk.

Miljöstöd för ekologisk odling

Miljöstöd för ekologisk odling är ett arealbaserat miljöstöd som lämnas för jordbruksgrödor och frilandsodlade trädgårdsgrödor på åkermark. För att stöd ska utgå måste en rad villkor följas. Sverige delas in i två regioner och stödet per hektar utgick antingen med 900 kr eller med 1 600 kr per hektar. Stödet kan även sökas för ekologisk djurhållning (förutsätter ekologisk växtodling). Det lämnas då i form av ett högre stöd för ekologiskt odlad vall och grönfodergrödor (600 kr/ha).

Tabell 12.9 visar att under 1996 har stöd sökts för ca 162 000 hektar eller 5,8 % av Sveriges åkerareal. Motsvarande siffra för 1995 var 85 000 hektar. Det finns stora regionala skillnader i Jämtlands län tex är drygt en fjärdedel av åkerarealen ansluten. I Götalands och Svealands slättbygder har däremot endast 3 % av arealen miljöstöd för ekologisk odling.

Tabell 12.9**Registrerade arealer (mars 1997) för vissa miljöstöd avseende 1996. Hektar**

Area for environmental support regarding 1996, registered as per 1:st of April 1997.

Område	Öppet odlingslandskap			Ekologisk odling	Biologisk mångfald	
	Vall på åker	Betesmark	Summa		Betesmarker	Slätterängar
Län						
Stockholms	7 501	3 405	10 906	6 540	3 874	28
Uppsala	12 518	5 149	17 667	7 834	4 258	33
Södermanlands	7 678	1 924	9 602	6 943	9 034	268
Östergötlands	23 671	15 700	39 372	7 270	24 562	171
Jönköpings	51 643	32 023	83 667	6 495	5 941	164
Kronobergs	29 205	18 503	47 708	3 720	2 966	173
Kalmar	49 636	23 427	73 063	5 272	34 490	579
Gotlands	28 155	6 168	34 323	4 529	14 078	276
Blekinge	5 667	4 436	10 103	936	5 763	54
Kristianstads	21 374	10 559	31 933	3 995	11 879	554
Malmöhus	5 132	2 613	7 745	3 311	11 318	259
Hallands	14 566	7 026	21 592	5 094	5 810	85
Göteborgs o Bohus	22 738	7 158	29 897	5 144	3 335	52
Älvsborgs	40 985	17 266	58 252	11 618	4 899	159
Skaraborgs	22 684	11 740	34 424	10 991	10 974	105
Värmlands	34 718	4 588	39 307	9 515	759	110
Örebro	12 249	2 586	14 834	5 200	4 128	96
Västmanlands	1 719	608	2 326	4 596	3 100	237
Kopparbergs	22 809	3 224	26 032	5 520	3 314	168
Gävleborgs	27 747	1 967	29 714	9 687	1 344	58
Västernorrlands	22 752	766	23 518	12 668	879	145
Jämtlands	22 857	1 846	24 703	12 630	2 841	148
Västerbottens	32 001	660	32 661	6 966	424	44
Norrbottnens	18 700	258	18 958	5 838	903	265
Hela riket	538 705	183 600	722 305	162 312	170 871	4 230

Källa: Statens jordbruksverk.

Miljöstöd för att bevara utrotningshotade husdjursraser

Utbetalningar av miljöstöd för bevarande av utrotningshotade husdjursraser uppgick till 2,1 milj. kr enligt tabell 12.8. Stödet utgick till nötkreatur av raserna Fjällko, Rödkulla och Allmogeko, till får av raserna Gutefår, Ryafår och Allmogefår och till getter av raserna Lantrasget och Allmogetet.

Bevarande av biologisk mångfald och kulturmiljövärden

Syftet med stöden är att bevara odlingslandskapets biologiska mångfald och kulturmiljövärden genom att slätterängar och betesmarker sköts på ett sådant sätt att deras representativa flora och fauna bevaras samtidigt som kulturmiljövärdena bevaras och tydliggörs.

Betesmark och slätterängar delas in i klasser och stödet varierar mellan 400 kr/ha och 1 600 kr/ha för betesmark och mellan 1 300 kr/ha och 1 800 kr/ha för slätterängar. Tabell 12.9 visar att stöd sökts för totalt 170 900 hektar betesmarker och 4 200 hektar slätterängar.

För kulturmiljöstödet poängsätts värdefulla landskapselement t ex stenmurar, solitärträd, alléer och odlingsrösen som finns på åkermarken. Stödet uppgick 1996 till 1 400 kr per stödpoäng.

Stöd till miljö känsliga områden

I Götaland och Svealand lämnas miljöstöd för anläggning och återställande av våtmarker och småvatten på åkermark. Jordbrukaren gör ett 20-årigt åtagande och stödbeloppet är 4 800 kr per hektar och år de första fem åren och 2 500 kr per hektar och år därefter.

I Götaland och Svealand lämnas också stöd för anläggning av extensiv vall och skyddszoner utmed vattendrag utanför områden där miljöstödet öppet odlingslandskap lämnas. Åtagandet är femårigt och stödbeloppet är 1 500 kr per hektar och år för extensiv vall och 3 300 kr per hektar och år för skyddszoner.

I Svealand lämnas stöd till fånggrödor. Stödbeloppet år 1996 var 500 kr per hektar och år.

I mars 1997 hade följande arealer registrerats; våtmarker och småvatten 1 193 hektar, extensiv vall och skyddszoner 1 348 hektar samt fånggrödor 4 821 hektar.

Stöd till odling av bruna bönor på Öland

Stödet till odling av bruna bönor på Öland utgick med 2 700 kr per hektar. Tabell 12.8 visar att totalt utbetalades 2,1 milj. kr till odlingen.

Rationaliseringsinsatser

De statliga insatserna för jordbrukets rationalisering samordnas av Statens jordbruksverk och administreras av länsstyrelserna. Före ändringen av myndighetsstrukturen 1991 sköttes uppgifterna av Lantbruksstyrelsen respektive lantbruksnämnderna.

Rationaliseringsinsatserna bestod tidigare av lånegarantier och bidrag som kunde utgå vid etableringen på och effektivisering av jordbruksföretag. Denna verksamhet har nästan upphört och endast ett bidrag på fem miljoner kronor till yttre rationalisering (fastighetsombildning) återstår. Beloppet har under 1996 gått till Kopparbergs län med undantag av ett mindre belopp till Skaraborgs län. Under 1997 kommer investeringar att återinföras genom att Sverige introducerar ett EU-medfinansierat stöd till fasta anläggningar vid jordbruks- trädgårds- och renskötsel-företag.

Länsstyrelserna kan även köpa och sälja fastigheter i rationaliseringssyfte till jordbrukare som är i behov av tillskotts-mark för att förbättra strukturen. Verksamheten är särskilt omfattande i Kopparbergs län där fastighetssplittringen är stor. Genom ändringar i jordförvärvslagen 1991 har rationaliseringsmomentet tonats ner och andelen tillståndspliktiga förvärv har minskat kraftigt i hela landet. Länsstyrelserna minskar sina fastighets-reserver successivt. I tabell 12.10 lämnas uppgifter om länsstyrelsernas fastighetsinnehav den 31 december 1996.

Tabell 12.10

Länsstyrelsernas fastighetsinnehav 31 december 1996

*Possession of real estates of the county administration boards
December 31, 1996*

Område	Fastighetsinnehav 30 juni 1996	
	Åkerareal, hektar	Skogsmarks- areal, hektar
<i>Län</i>		
Stockholms	27	53
Uppsala	10	3
Södermanlands	13	3
Östergötlands	19	23
Jönköpings	9	48
Kronobergs	–	2
Kalmar	–	–
Gotlands	9	12
Blekinge	45	295
Kristianstads	91	92
Malmöhus	77	–
Hallands	35	223
Göteborg o Bohus	–	–
Älvsborgs	53	183
Skaraborgs	51	1 277
Värmlands	104	1 744
Örebro	–	84
Västmanlands	–	–
Kopparbergs	1 144	14 636
Gävleborgs	126	2 282
Västernorrlands	9	1 681
Jämtlands	37	558
Västerbottens	31	2 770
Norrbottnens	65	843
<i>Hela riket</i>		
1995/96	1 954	26 812
1994/95	2 685	32 299
1993/94	3 760	44 845
1992/93	4 088	50 851
1991/92	4 931	54 683
1990/91	6 101	61 483

Källa: Statens jordbruksverk.

Startstöd

Startstöd till jordbrukare kan fr.o.m. 1990 beviljas nystartade jordbrukare som bidrag i form av ett räntestöd i fem år. Bidrag kan beviljas vid förstagångs-etablering som arrendator eller själv-ägande jordbrukare om sökanden är under 35 år och har teoretisk och praktisk jordbruksutbildning. Etableringen skall ha skett efter 1 juli 1990 och företaget skall ge brukaren tillfredsställande systerställning och försörjning. Andelen eget kapital får vara högst 40 % för oreducerat startstöd, medan ett reducerat stöd kan utgå i intervallet 40–60 % eget kapital.

Startstödet storlek är knutet till produktionens storlek och beräknas med hjälp av schablonbelopp eftersom man vill undvika att stödet skall stimulera till onödigt höga investeringar. Under de tre första åren är bidraget högst 50 000 kr per år. År fyra och fem är bidraget högst 25 000 kr per år. Det högsta bidrag som kan utgå under en femårsperiod är således 200 000 kr. Från och med kalenderåret 1995 är startstödet medfinansierat av EU med 50 % (75 % i norra Svealand och Norrlands inland.)

Under budgetåret 1 juli 1995 till 31 december 1996 (18 månader) beviljades 256 startstöd. Kalenderåret 1996 var antalet 162 stycken. Stödet uppgår till genomsnitt till ca 186 000 kr per mottager under den femåriga stödperioden. Mjölkprouktion är den dominerande driftsinriktningen och förekommer vid drygt hälften av företagen. Startstöden redovisas i tabell 12.11 och 12.12.

Annan publicering

Annan publicering om rationaliseringsstöd med uppgifter om stödets omfattning och fördelning på slag av stöd och stödform återfinns i Jordbruksverkets verksamhetsstatistik för budgetåret 1995/96.

Tabell 12.11**Beviljade startstöd 1995/96¹***Support to new establishments 1995/96*

Område	Antal stöd	Varav släktköp	Stödbelopp, 1 000 kronor		
			utbetalas år 1	utbetalas under 5 år	Medeltal under 5 år
<i>Län</i>					
Stockholms	7	1	355	1 464	209
Uppsala	9	7	354	1 451	161
Södermanlands	11	3	600	2 448	223
Östergötlands	14	10	666	2 747	196
Jönköpings	8	5	294	1 260	157
Kronobergs	2	1	100	399	200
Kalmar	13	13	502	2 120	163
Gotlands	16	10	732	3 065	192
Blekinge	2	1	75	305	153
Kristianstads	29	22	1 327	5 530	191
<i>Malmöhus</i>	26	18	1 108	4 593	177
Hallands	16	13	741	3 075	192
Göteborgs o Bohus	6	6	237	987	164
Älvsborgs	12	5	452	2 148	179
Skaraborgs	23	15	1 000	4 188	182
<i>Värmlands</i>	8	6	357	1 460	182
Örebro	11	9	505	2 054	187
Västmanlands	6	5	341	1 401	234
Kopparbergs	7	5	321	1 314	188
Gävleborgs	4	4	174	722	181
<i>Västernorrlands</i>					
Jämtlands	11	6	516	2 098	191
Västerbottens	5	5	245	985	197
Norrbottnens	10	7	448	1 918	192
<i>Hela riket</i>					
1995/96	256	177	11 447	47 729	186
1994/95	179	111	7 227	30 104	168
1993/94	184	120	7 246	30 405	165
1992/93	218	177	8 515	35 899	165
1991/92	341	287	13 216	55 758	164

1) Avser 18-månaders perioder 1995-07-01–1996-12-31.

Källa: Statens jordbruksverk.

Tabell 12.12

Beviljade startstöd 1995/96, fördelade efter företagets produktionsinriktning
Support to new establishments 1995/96, by type of farming

Produktions- inriktning	Antal stöd	Varav släktköp	Stödbelopp, 1 000 kronor		
			utbetalas år 1	utbetalas under 5 år	Medeltal under 5 år
Mjölproduktion	135	99	6 035	25 135	186
Dikor	13	8	579	2 414	186
Ungnöt	11	7	483	2 150	195
Smågrisproduktion	23	18	935	3 953	172
Integrerad svinproduktion	9	6	457	1 936	215
Slaktsvinsproduktion	18	13	876	3 527	196
Hästar					
Växtodling	35	18	1 649	6 726	192
Jordbruksprod. övrigt	7	7	228	970	139
Trädgård	5	1	208	919	184
Totalt	256	177	11 447	47 729	186

Källa: Statens jordbruksverk.

Stöd och ersättningar till rennäringen

Tabell 12.13 visar att prisstöd utgår för samtliga kontrollslaktade renar vilka godkänns som livsmedel. Under 1995/96 utbetalades 11 kr/kg för vuxna djur och 17 kr/kg för kalv.

Ca 50 % av övriga medel för främjande av rennäringen har årligen använts för att bygga riksgränsstängsel, och resterande medel har använts för markanvändningsplanering, renbetesinventeringar, katastrofskadeskydd, rådgivning och ett försäkringspaket.

Efter Tjernobylyolyckan har ersättning betalats ut till rennäringen för att täcka merkostnader och in komstförluster till följd av det radioaktiva nedfallet. I siffran ingår också kostnader för t ex försöksverksamhet, slakt och analyser. Staten ersatte fram till 1994/95 renägarna för upphittade rovdjursrivna renar. Från och med 1996 ändrades ersättnings-systemet till att i huvudsak baseras på rovdjursförekomst.

Tabell 12.13

Statliga stöd och ersättningar till rennäringen 1991/92–1995/96
Government support to reindeer breeding 1991/92–1995/96

Typ av stöd m.m.	Summa				
	1991/ 1992	1992/ 1993	1993/ 1994	1994/ 1995	1995/ 1996
Prisstöd, tkr	23 803	28 640	30 200	28 800	22 671 ¹
Antal stödberättigade slaktade renar	64 310	76 204	86 621	77 504	65 445 ¹
Övriga medel för främjande av rennäringen, tkr	10 593	11 017	11 017	11 017	16 625 ²
Ersättning p.g.a Tjernobylyolyckan tkr	54 430	36 970	27 454	20 514	21 099 ²
Ersättning för rovdjursrivna renar tkr	21 800	32 779	13 976	21 769	24 000 ³

1) Avser 12-månadersperioden 1/7 1995 – 30/6 1996.

2) Avser 18-månadersperioden 1/7 1995 – 31/12 1996.

3) Avser kallerår 1996.

Källa: Statens jordbruksverk och Sametinget.

Jordbrukets skördeskadeskydd

Skördeskadeskyddets utformning åren 1988–1994

Hösten 1986 träffade företrädare för regeringen och Lantbrukarnas förhandlingsdelegation en överenskommelse om att LRF skulle överta huvudmannskapet för ett nytt skördeskadeskydd. I maj 1994 beslutade riksdagen att skördeskadeskyddet skulle avvecklas efter 1994 år skörd.

Skyddet omfattade samtliga jordbruksföretag med en åkerareal som överstiger 5 hektar. Grödor vars areal är mindre än 0,5 hektar omfattades inte av skyddet.

Ersättning från skyddet utgick endast i de områden av landet där totalskador förekommer mera allmänt. Skördeskadeskyddet bestämde vilka områden som på grundval av skördesituation och väderleksläge skulle utgöra skadeområden.

Ersättningarna från skördeskadeskyddet 1988–1994 framgår av tabell 12.14.

Tabell 12.14

Ersättningar från Skördeskadeskyddet 1988–1994
Compensation for the yields 1988–1994

Län	Antal ersättningar	Summa ersättningsbelopp, 1 000 kronor ¹
1994	5 222	150 649
1993	3 576	100 916
1992 ¹	39 500	336 174
1991	348	12 662
1990	196	3 160
1989	29	1 193
1988	895	28 421

1) Ett extra stöd på 234 miljoner kronor utgick 1992 till 34 000 företag på grund av den extrema vädersituationen. Siffrorna i tabellen inkluderar inte den extra ersättningen.

Källa: Stiftelsen Lantbrukarnas Skördeskadeskydd

Hagelskadeförsäkring

Hagelskadeförsäkring är en frivillig och individuell försäkringsform. Ersättning lämnas för hagelskador på utestående grödor för vilka försäkring tecknats. Hagelskadeförsäkring meddelas för närvarande av Försäkringsaktiebolaget AGRIA och av SveLand Försäkringar.

Försäkringens utformning

Försäkringen kan tecknas för flertalet grödor. Den kan utföras med eller utan självrisk.

Försäkringsperioden omfattar tiden 1 april–31 mars. Försäkringen gäller ej för höstsådda grödor det år då grödorna är sådda och ej heller för skador som träffat stråsäd och oljeväxter efter den 1 november.

Redovisning

I detta avsnitt redovisas uppgifter om under året influtna premier och under året utbetalade skadeersättningar.

Uppgifterna avser endast direkt försäkring. Hänsyn har alltså inte tagits varken till mottagen eller till avgiven återförsäkring.

I tabell 12.15 redovisas premieinkomster och skadeutbetalningar för hagelskadeförsäkring åren 1991–1996. I beloppet för skadeutbetalningar ingår endast de belopp som har betalats ut till försäkringstagaren.

Annan publicering

Årsredovisning, årligen 1890–1988. Jordbrukets Försäkringsbolag. Fr.o.m. 1989 AGRIA försäkringar.

SveLand Försäkringar. Årsredovisning, årligen sedan 1900.

Tabell 12.15

Premieinkomster, skadeutbetalningar och försäkringsbelopp för hagelskadeförsäkringar 1991–1996

Hail insurance in 1991–1996 Premiums, compensations and amount of insurance

	AGRIA försäkringar	SveLand Försäkring	Summa
<i>Premieinkomster, 1 000 kr</i>			
1996	13 319	3 603	16 922
1995	14 464	4 086	18 550
1994	15 027	4 585	19 612
1993	16 248	4 373	20 621
1992	17 878	4 246	22 124
1991	19 808	5 020	24 828
<i>Skadeutbetalningar, 1 000 kr</i>			
1996	2 886	791	3 677
1995	2 849	773	4 036
1994	16 289	3 876	20 869
1993	14 629	2 876	17 539
1992	809	336	1 145
1991	5 058	1 342	5 272

Källa: AGRIA försäkringar och SveLand Försäkring.

Husdjursförsäkring

Uppgifter om försäkringsbolagens verksamhet insamlas varje år av Finansinspektionen. År 1995 meddelades husdjursförsäkring av fyra riksbolag, nämligen av Försäkringsaktiebolaget AGRIA, SveLand Försäkringar, av Folksam ömsesidig sakförsäkring och av Husdjursförsäkringsaktiebolaget Sleipner. Därutöver meddelas försäkringar av ca 210 mindre lokala bolag. Utöver de svenska bolagen verkar i Sverige två utländska bolag; Yorkshire, (vars rörelse dock huvudsakligen avser försäkring av tävlingshästar) samt UAP.

Försäkringens utformning

Särskilda försäkringsformer finns för hästar, nötkreatur, får och getter, svin m.fl. djur.

För hästar finns såväl fullständig som begränsad försäkring. Alla slags hästar, arbets-, rid-, trav- och galopphästar försäkras.

Försäkring av nötkreatur, får och getter respektive svin kan göras i enskild eller kollektiv form. Vanligast är den kollektiva försäkringsformen.

Redovisningsprinciper

I tabell 12.16 redovisas uppgifter om under året influtna premier och under året utbetalade skadeersättningar. Uppgifterna avser endast direkt försäkring. Hänsyn har alltså inte tagits varken till mottagen eller till avgiven återförsäkring.

Annan publicering

Enskilda försäkringsanstalter, årligen sedan 1912 t.o.m. 1982. Från 1983 Försäkringsbolagen. Statistiska meddelanden, K 12 SM. SCB och Finansinspektionen.

Årsredovisningar från respektive försäkringsbolag.

Tabell 12.16

Premieinkomster och utbetalda försäkringersättningar för husdjursförsäkringar 1990–1995

Premiums and compensations of the livestock insurance in 1990–1995

		Riksbolag				Mindre lokala bolag	Summa svenska bolag	Utländska bolag	
		AGRIA försäk- ringar	Folksam sak	Sleipner	SveLand Försäkring			York- shire	UAP
Premieinkomst, tkr	1995	350 934	13 819	85 098	43 951	..	493 802 ¹	34 404	1 575
	1994	338 709	14 488	78 767	41 873	..	473 837 ¹	24 983	1 132
	1993	320 193	16 107	74 014	38 201	..	448 515 ¹	28 048	1 036
	1992	332 414	17 906	70 216	34 886	..	455 422 ¹	26 954	1 459
	1991	322 406	17 572	64 826	29 120	..	433 924 ¹	30 701	1 074
	1990	285 459	16 685	47 508	22 955	..	372 607 ¹	25 709	–
Utbetalda ersättningar, tkr	1995	228 564	8 181	59 790	33 373	..	329 908 ¹	25 292	1 016
	1994	220 925	7 908	61 684	30 150	..	320 667 ¹	25 219	764
	1993	207 967	8 838	50 775	26 769	..	294 349 ¹	23 240	784
	1992	213 052	10 199	53 769	24 388	..	301 408 ¹	20 169	862
	1991	207 655	11 753	43 000	20 482	..	282 890 ¹	20 924	1 145
	1990	180 615	11 066	26 958	15 152	..	233 791 ¹	19 752	–

1) Exklusive mindre lokala bolag.

Källa: Finansinspektionen.

13 Lantbruksutbildningen

Tabell 13.1

Elever vid gymnasieskolans naturbruksprogram och motsvarande utbildningar läsåren 1995/96 och 1996/97

Pupils at the natural resource use programme and correspondent educations of the integrated upper secondary school in 1995/96 and 1996/97

Studieväg	Samtliga		Därav kvinnor
	1995/96 Okt. 1995	1996/97 Okt. 1996	
<i>Antal elever</i>			
Naturbruksprogrammet, 3 år			
Årskurs 1	2 508	2 536	1 364
Årskurs 2	2 198	2 256	1 185
Årskurs 3	2 045	2 083	1 018
Summa	6 751	6 875	3 567
Naturbrukslinje, 3 år			
Årskurs 1	—	—	—
Årskurs 2	—	—	—
Årskurs 3	—	—	—
Summa	—	—	—
Specialkurser			
Jordbruk	263	—	—
Skogsbruk	97	—	—
Trädgård	129	—	—
Summa	489	—	—
<i>Antal avgångna</i>			
Naturbruksprogr.	1 921	..	..
Naturbrukslinje	55	..	..
Trädgårdslinje	..	..	..

Källa: SCB, skolstatistik.

Utbildning på gymnasial nivå

Statistiken över utbildningen i gymnasieskolan bygger på uppgifter som hämtas från Centrala studiestödsnämndens (CSN) system för studiestöd till gymnasieskolelever.

Kursutbudet inom Naturbruksprogrammet ger eleverna möjlighet att erhålla grundläggande kompetens inom något eller några av naturbrukets yrkesområden. Kursutbudet förbereder till arbete och studier inom jordbruk, trädgårdsnäring, fiske och vattenbruk, djurvård, hästhållning, mjjövärd och/eller bioenergi.

Intagningen till naturbruksprogrammet startade hösten 1992 och har ersatt linjerna för jord, trädgård och skog. Antal närvarande och avgångna elever vid gymnasie-skolans naturbruksprogram och motsvarande utbildningar läsåren 1995/96 och 1996/97 redovisas i tabell 13.1.

Utbildning på universitetsnivå

Universitet och högskolor redovisar varje termin uppgifter om antal nybörjare, registrerade och examinerade vid respektive

Tabell 13.2

Studerande vid vissa utbildningar inom Sveriges lantbruksuniversitet läsåren 1994/95 och 1995/96

Students at certain faculties within the Agricultural University of Sweden in 1994/95 and 1995/96

Utbildning	Samtliga		Därav kvinnor
	1994/95	1995/96	
<i>Antal registrerade</i>			
Lantmästarutbildn	121	170	37
Trädgårdsteknikerutbildn	—	—	—
Agronomutbildn	597	737	468
Hortonomutbildn	114	132	102
Landskapsarkitektutbildn	173	248	178
Landskapsingenjörsutbildning	31	61	27
Veterinärutbildn	375	367	286
Trädgårdsingenjörsutbildn	37	49	31
<i>Antal examinerade</i>			
Lantmästare	30	72	15
Trädgårdstekniker	8	4	1
Agronom	87	89	52
Hortonom	14	19	16
Landskapsarkitekt	22	20	13
Landskapsingenjörer	—	13	8
Veterinär	62	72	56
Trädgårdsingenjör	2	6	3

Källa: SCB, utbildningsstatistik.

läroanstalt. Antalet registrerade och examinerade studerande under läsåren 1993/94 och 1994/95 vid vissa utbildningar inom Sveriges lantbruksuniversitet framgår av tabell 13.2.

Lantmästarutbildningen är tvåårig och har bl.a. minst 24 månaders yrkesinriktad praktik som förkunskapskrav. Agronomutbildningen omfattar fyra och ett halvt år. Utbildningen av veterinärer sker också vid Lantbruksuniversitetet och omfattar fem och ett halvt år.

Utbildningen till trädgårdstekniker är ettårig och inträdeskraven är bl.a. genomgången högre specialkurs. Trädgårdsingenjörsutbildningen är tvåårig och ersätter fr.o.m. 1993/94 odlingsgrenen av utbildningen till trädgårdstekniker. Hösten 1994 infördes den tvååriga landskapsingenjörsutbildningen som syftar till ledande uppgifter inom projektering, byggande och förvaltning av utemiljö i tätort och landsbygd. Hortonomutbildningen omfattar fyra och ett halvt år. Utbildningen till landskapsarkitekt som också sker vid Lantbruksuniversitetet är femårig.

Antalet aktiva registrerade studerande i forskarutbildning vid Lantbruksuniversitetet under höstterminen 1995 redovisas i tabblån nedan.

Fakultet	Studerande i forskarutbildning ¹	
	Samtliga	Därav kvinnor
Lantbruksvetenskaplig fakultet	403	47 %
Skogsvetenskaplig fakultet	273	25 %
Veterinärmedicinsk fakultet	129	58 %

1) Exklusive s.k. noll-aktiva.

Fortbildning

Fortbildning för jordbrukare anordnas av lantbruksskolorna, lantbrukets föreningsrörelse, studieförbunden, hushållningssällskapen, LRF-konsult, bankerna, länsstyrelserna m.fl.

Nedanstående uppgifter är hämtade från den s.k. Rådgivningsutredningens sammanställning. Länsstyrelsernas lantbruksenheter, tidigare lantbruksnämnderna, svarade för de flesta fortbildningskurserna. Kurserna vid lantbruksskolorna är ofta längre och mer omfattande än övriga fortbildningskurser. Uppgifterna avser i allmänhet 1991/92, men i något fall 1991.

Kursanordnare	Antal kursdeltagare	
	Kurslängd	
	1 dag	2 dagar eller längre
Länsstyrelserna	26 150	8 450
SLU	4 500	1 000
Hushållningssällskap	1 300	1 200
Husdjursföreningar	6 500	1 500
LRF Konsult	20 000	750
Banker	20 000	–
Slakteriföreningar	6 500	900
Lantmännenföreningar	15 000	–
Lantbruksskolor		ca 2 000
Övriga		ca 1 000

Rådgivningsutredningen ledde fram till ett riksdagsbeslut, vilket har inneburit att statens engagemang i rådgivningen till jordbruket har begränsats till att omfatta information och service som är förknippad med myndighetsutövning och de tillfällen där det ligger i samhällets intresse att rådgivning används för att främja jordbrukets utveckling. Exempel är rådgivning på miljö-, och djurskyddsområdet.

Fortbildning bedriven av Naturbruksskolorna redovisas i följande tabblån. Kursernas längd har vanligen varierat mellan en och tio veckor. Materialet sammanställs av Naturbrukets Yrkesnämnd.

	Antal kurser		Antal deltagare	
	Jordbruk	Trädgård	Jordbruk	Trädgård
1995/96	86	43	1 693	474
1994/95	138	..	1 987	..
1993/94	130	..	1 558	..
1992/93	168	..	2 056	..
1991/92	227	..	2 978	..

Annan publicering

Gymnasie- och högskolestatistik publiceras årligen av SCB i Statistiska meddelanden serie U.

Utbildningsstatistisk årsbok fr.o.m. 1978, SCB.

Rådgivningen inom jordbruket och trädgårdsnäringen. Betänkande av Rådgivningsutredningen SOU 1992:99.

14 Lantbrukets föreningsrörelse

Föreningsrörelsens organisation

Det centrala organet för lantbrukets föreningsrörelse är Lantbrukarnas Riksförbund (LRF). LRF är intresse- och näringslivsorganisation för Sveriges jord- och skogsbrukare och för lantbrukskooperationen. LRFs syfte är att skapa förutsättningar för effektiva, marknadsanpassade och konkurrenskraftiga företag men också att främja lantbrukarnas sociala och kulturella intressen.

LRF har både lantbruksmedlemmar och lantbrukskooperativa medlemmar. Lantbruksmedlemmarna är uppdelade i 25 länsförbund med tillsammans drygt 1 450 lokalavdelningar och 126 500 medlemmar. Den lantbrukskooperativa delen omfattar ca 80 föreningar och större dotterbolag. Dessa tillhör i sin tur 16 riksorganisationer. Antalet medlemskap är drygt 312 000. Varje lantbrukare är i genomsnitt med i fyra föreningar. Lantbrukets föreningsrörelse hade 1995, exklusive föreningsbankerna och hypoteksorganisationerna, 36 000 anställda.

Den svenska lantbrukskooperationen är uppdelad i branscher. De största och mest betydelsefulla branscherna är mejeri, slakteri, lantmän och skogsägarna. Var bransch består av ekonomiskt och juridiskt fristående regionala föreningar och en riksorganisation.

Mejeribranschen består av 8 föreningar (1995) med Svenska Mjölksproducenternas Riksförening (SMR) som riksorganisation. Mejerierna samlar in medlemmarnas mjölkkrävar samt förädlar, marknadsför och distribuerar mejeriprodukter. SMR handlägger centrala planerings- och utredningsfrågor samt företräder landets mjölkproducenter.

Slakteribranschen består av 5 regionala slakteriföreningar (1995) med Slakteriförbundet (SLf) som riksorganisation. Till sammans bildar de Scangruppen. Föreningarna samlar in medlemmarnas slaktdjur, slaktar, förädlar och till viss del distribuerar köttprodukter. Slakteriförbundet handhar gemensamma ärenden som rör föreningarna. Till Slakteriförbundet hör även dotterbolag som förädlar och marknadsför köttprodukter och färdigmat.

I *Lantmännenbranschen* ingick 1995, 13 föreningar med Svenska Lantmännens Riksförbund (SLR) som riksorganisation. Antalet föreningar minskade till 11 den 1 januari 1996 då Lantmännen Odal, Svea Lantmän och Västsvenska Lantmän fusionerade och bildade en gemensam förening, Mellansvenska Lantmännen Odal.

Medlemmarna inom *Skogsägarrörelsen* äger tillsammans en fjärdedel av Sveriges skogsmarksareal. Till skogsägarrörelsen hör 8 regionala skogsägarföreningar med Skogsägarnas Riksförbund (SR) som riksorganisation. Skogsägarföreningarna har bildats för att det privata skogsägarintresset skall tillvaratas och för att lönsamheten i medlemmarnas skogsbruk skall förbättras.

Under 1992 ombildades Föreningsbanken till aktiebolag och den tidigare federativa uppbyggnaden upphörde därmed.

Den 1 januari 1995 fusionerades 10 landshypoteks-

Lantbrukets föreningsrörelse är en av landets största företagsgrupper. De lantbrukskooperativa företagen insamlar, förädlar och marknadsför sina medlemmars produkter och förser dem med de förnödenheter och den rådgivning som behövs inom lantbruket.

föreningar till Landshypotek Ekonomisk Förening. Den nya föreningens rörelse har därefter samlats i dotterbolaget Landshypotek AB som också tagit över Hypoteksbankens rörelse.

Inom LRF finns – utöver de nämnda branscherna Mejeri, Slakteri, Lantmännen, Skogsägarna samt finanssektorn – även följande branscher som medlemmar:

Grönsaksodlarnas Riksförbund
Kronägg
Svensk Husdjursskötsel
Sveriges Betodlares Centralförening
Sveriges Bränneriintressenter
Sveriges Frö- och Oljeväxtodlare
Sveriges Potatisodlares Riksförbund
Sveriges Pälstdjursuppfödare Riksförbund
Sveriges Stärkelseproducenters Förening
Trädgårdsnärings Riksförbund

Medlemsantal och handelsomsättning

Inom LRF utarbetas statistik över föreningsrörelsen. Föreningarnas årsredovisningar jämte kompletterande uppgifter utgör underlag för denna statistik.

Vissa andra uppgifter samlas in av respektive branschorganisation.

En översikt över föreningsrörelsens verksamhet åren 1991–1995 lämnas i tabell 14.1–14.3 på nästa sida. I tabell 14.1 redovisas antal medlemmar i respektive bransch och i tabell 14.3 lämnas uppgifter för de olika branscherna om avräkningsvärden med producenterna.

Annan publicering

Lantbrukarnas riksförbunds årsredogörelse, Lantbruksåret, årligen sedan 1970/1971.

Riksorganisationernas och föreningarnas årsredovisningar. Lantbrukskooperativ årsbok, LRF.

Tabell 14.1

Antal medlemmar i olika branscher inom lantbrukets ekonomiska föreningsrörelse 1991–1995

Memberships in farmers' co-operative associations 1991/1995

Bransch, organisation	1991	1992	1993	1994	1995
Mejeribranschen	23 108	21 611	20 371	19 003	18 143
Slakteribranschen	67 801	66 424	64 144	60 386	57 841
Lantmännenbranschen	81 047	76 414	73 929	72 452	71 242
Skogsägarrörelsen	86 758	86 400	86 978	87 888	88 616
Äggbranschen (Kronägg)	919	836	737	584	458
Nedre Norrlands Producentförening	5385	4 706	4 565	4 444	4065
Norrbottnens Läns Producentförening	1 062	.	.	.	.
Svensk Husdjursskötsel, SHS	37 599	31 926	30 390	29 723	29 201
Sveriges Pälstdjursuppfödare Riksförbund, SPR	571	526	423	389	297
Sveriges Betodlare Centralförening, SBC	6 312	5 809	5 569	5 411	5 255
Sveriges Bränneriintressenter Ek För, SBI	1 083	1 072	1 085	1 144	1 147
Sveriges Frö- och Oljeväxtodlare, SFO	25 418	25 618	25 079	24 638	22 477
Sveriges Potatisodlare Riksförbund, SPOR	2 443	2 058	1 948	1 644	2 000
Sveriges Stärkelseproducenter, Stärkelsen	1 787	1 769	1 745	1 695	1 445
Grönsaksodlarnas Riksförbund, GRF	1 223	914	1 179	1 242	1 367
Trädgårdsnärings Riksförbund, TRF	.	.	.	1 875	1 643

Källa: Lantbrukarnas Riksförbund

Tabell 14.2

Medeltal anställda i olika branscher inom lantbrukets ekonomiska föreningsrörelser 1991–1995

Average of employees in farmers' co-operative associations 1991/1995

Bransch, organisation	1991	1992	1993	1994	1995
Mejeribranschen	9 239	9 215	8 767	8 617	8 253
Slakteribranschen	9 339	8 711	8 324	7 408	7 288
Lantmännenbranschen	12 097	12 653	11 421	10 926	10 859
Skogsägarrörelsen	5 069	4 500	4 103	3 866	4 076
Äggbranschen (Kronägg)	239	234	225	217	216
Nedre Norrlands Producentförening NNP	1 080	956	833	829	840
Norrbottnens Läns Producentförening NLP	357	.	.	.	.
Svensk Husdjursskötsel, SHS	798	761	773	788	813
Sveriges Pälstdjursuppfödare Riksförbund, SPR	34	28	28	13	5
Sveriges Betodlare Centralförening, SBC	1	1	1	1	1
Sveriges Bränneriintressenter Ek För, SBI	2	2	1	2	2
Sveriges Frö- och Oljeväxtodlarna, SFO	3	3	3	3	3
Sveriges Potatisodlare Riksförbund, SPOR	3	3	3	2	2
Sveriges Stärkelseproducenter, Stärkelsen	350	335	350	377	415
Grönsaksodlarnas Riksförbund, GRF	2	1	1	1	0
Trädgårdsnärings Riksförbund, TRF ¹	0	0	0	11	12
Lantbrukarnas Riksförbund LRF	4 440	4 087	3 848	3 655	3 484

1) Avser anställda i Trädgårdsnärings Konsult AB

Källa: Lantbrukarnas Riksförbund

Tabell 14.3

Branschernas avräkningsvärden med producenter 1991–1995. Miljoner kronor

Payments to the farmers from the co-operative associations 1991/1995. Millions of Swedish kronor

Bransch, organisation ¹	1991	1992	1993	1994	1995
Mejeribranschen	9 037	9 275	9 618	9 999	9 976
Slakteribranschen	6 104	5 961	6 257	6 384	5 966
Lantmännenbranschen	3 196	2 011	2 812	2 596	2 479
Skogsägarrörelsen	4 314	4 407	3 806	4 225	6 431
Äggbranschen (Kronägg)	324	282	272	297	216
Nedre Norrlands Producentförening NNP	709	679	655	677	669
Norrbottnens Läns Producentförening NLP	157	.	.	.	.
Sveriges Pälstdjursuppfödare Riksförbund, SPR	149	104	101	45	3
Sveriges Betodlare Centralförening, SBC	499	654	0	0	0
Sveriges Frö- och Oljeväxtodlare, SFO	1 191	746	0	0	0
Sveriges Stärkelseproducenter, Stärkelsen	97	95	110	87	93
Grönsaksodlarnas Riksförbund, GRF	83	69	77	0	0

1) Svensk Husdjursskötsel (SHS), Sveriges Bränneriintressenter (SBI), Sveriges Potatisodlare Riksförbund (SPOR) och Trädgårdsnärings Riksförbund, TRF ingår inte i tabellen, då dessa organisationer inte har någon kommersiell verksamhet riktad direkt till medlemmarna.

Källa: Lantbrukarnas Riksförbund

15 Jordbruket i EU

I detta kapitel redovisas uppgifter om jordbruket i EU och EUs medlemsländer. Uppgifterna avser oftast 1995. De flesta tabellerna omfattar samtliga länder.

EUs statistiksystem

Sammanställningen av EUs jordbruksstatistik sker i huvudsak vid EUs statistiska kontor Eurostat i Luxemburg. EUs jordbruksbokföringsundersökning (FADN) handhas emellertid av Direktorat VI vid EU-kommissionen i Bryssel. Produktionen av statistiken sker i respektive medlemsland och regleras genom bestämmelser av olika dignitetsnivåer. Vissa bestämmelser (regulations) är bindande för medlemsländerna och har samma ställning som nationell lagstiftning, medan den lägsta graden har formen av rekommendationer (recommendations).

Resultaten från medlemsländernas undersökningar överlämnas ofta i form av granskade primäruppgifter, som Eurostat sedan granskar ytterligare och därefter sammanställer sin statistik från. I flera fall läggs dessa primäruppgifter vid Eurostat in i en databas som gör det möjligt att göra flexibla statistikuttag.

Resultaten från undersökningarna publiceras i ett antal skriftserier av vilka de mest frekventa utkommer varje kvartal. Uppgifterna till detta kapitel har hämtats från Jordbruksstatistisk årsbok 1996 (AGRICULTURE - Statistical yearbook 1996), som innehåller de senaste uppgifterna från en mängd olika områden. Årsbo-

Kapitel 15 innehåller avsnitt om

- Arealer och husdjur
- Sysselsättning
- Växtodling
- Husdjur
- Förädlingsvärde

ken innehåller tabeller med rubriker på tyska, engelska och franska. Därutöver finns viss förklarande text på samma språk. Boken omfattar förutom uppgifter om jordbruk även avsnitt om skogsbruk och fiske.

Om uppgifter saknas för det senaste året för något medlemsland har i tabellerna den senaste tillgängliga uppgiften tagits med, men försetts med en not som anger vilket år uppgiften avser. Även uppgiften för EUR 15 (samtliga medlemsländer inklusive de nya medlemsländerna Sverige, Finland och Österrike) totalt bygger i sådana fall på dessa oftast enstaka äldre uppgifter. Summorna har dock inte försetts med not.

Tabell 15.1

Total areal och jordbruksareal 1995. 1 000-tal hektar

Total and agricultural area 1995. Thousands of hectares

Land	Utnyttjad jordbruks- areal	Därev Åkermark	Fleråriga grödor	Betesmark	Skogsmark	Total areal land och vattenareal
Belgien	1 431	851	15	529	617	3 052
Danmark	2 715	2 502	7	206	445	4 309
Tyskland	17 308 ¹	11 855	210 ¹	5 271 ¹	10 433 ²	35 697
Grekland	5 163 ²	2 250 ¹	1 077 ²	1 789 ¹	2 940	13 196
Spanien	25 093	10 118	4 716	10 259	15 915	50 599
Frankrike	30 056	18 102	1 183	10 551	15 043	54 397
Irland	4 407 ²	958 ¹	2 ²	3 433 ¹	327	7 029
Italien	16 743 ²	9 030 ²	3 323 ²	4 300 ²	6 770 ²	30 132
Luxemburg	127 ¹	58	1	68 ¹	88 ¹	257
Nederländerna	1 963 ¹	899 ¹	35 ¹	1 011	330	4 153
Österrike	3 449	1 403	76	1 951	3 241 ²	8 386
Portugal	3 981	2 317	772	862	3 108	9 191
Finland	2 552 ¹	2 142	4	14	23 186	33 815
Sverige	3 438 ¹	2 767	3	673	22 323	44 996
Storbritannien	15 852	5 970	41	9 825	2 430 ²	24 410
EUR 15	134 278	71 222	11 465	50 742	107 196	323 618

1) Avser 1994.

2) Avser 1993.

Källa: Eurostat; Agriculture – Statistical yearbook 1996.

I tabell 15.1 redovisas medlemsländernas jordbruks- och skogsmarksarealer samt den totala land- och vattenarealen. Av tabellen framgår att Frankrike och Spanien har den största utnyttjade jordbruksarealen. Åkerarealen är störst i Frankrike, Tyskland och Spanien medan Frankrike, Spanien och Storbritannien har den största arealen betesmark. De fleråriga grödorna upptar mycket betydande arealer hos de sydligaste medlemsländerna. De största skogsarealerna redovisar Sverige och Finland. Tillsammans med Österrikes svarar Sverige och Finland för 44 % av EUs skogsareal.

Arealer och företag

Strukturundersökningar ska genomföras av medlemsländerna minst vartannat år (1993, 1995 osv.). Dessa kan göras som totalräkningar eller som urvalsundersökningar. Totalräkningar skall dock utföras ungefär vart tionde år. Senast detta krävdes var 1989/1990.

Strukturundersökningarna omfattar uppgifter om företag och brukare, markanvändning, husdjur, maskiner, arbetskraft m.m. Utöver uppgifter för hela riket krävs även redovisning på regional nivå.

Innehållet i redovisningen av statistikuppgifter från EU har mycket stora likheter med hittillsvarande svenska redovisning. På ett antal punkter föreligger dock vissa skillnader. Areal-redovisningen är t.ex. något annorlunda (se faktarutan). Dessutom har EU ett typologisystem, d.v.s. ett sätt att beskriva jordbruksföretagens storlek och driftsinriktning, som skiljer sig från det svenska, vilket finns beskrivet under rubriken "Företagens driftsinriktning" i avsnitt 2. Den främsta skillnaden är att det svenska systemet använder standardiserat arbetsbehov som storleksmått, medan EUs system använder standardiserat täckningsbidrag. Indelningen i driftsinriktningar skiljer sig också åt. En annan skillnad är att trädgårdsnäringen är en reglerad näring i EU, vilket inte varit fallet i Sverige, något som påverkat behovet av statistiska uppgifter.

EUs definitioner av ägoslagen skiljer sig något från de svenska definitioner som redovisats i avsnitt 2. I följande beskrivning anges de engelska benämningarna inom parentes. Den utnyttjade jordbruksarealen (Utilized agricultural area - UAA) kan uppdelas i åkermark (Arable land), köksträdgårdar (Kitchen gardens), betesmark (Permanent grassland), fleråriga grödor (Permanent crops), annan mark (Other utilized agricultural areas) samt kombinerad odling. EUs åkermarksbegrepp är snävare än det svenska som också innefattar fleråriga grödor. För svenska förhållanden är skillnaden inte så stor, eftersom våra arealer fleråriga grödor är små. Speciellt i sydeuropa däremot upptar de fleråriga grödorna (frukt-, oliv- och vinodlingar etc.) betydande arealer.

Tabell 15.2

Utnyttjad jordbruksareal, ägd och arrenderad areal, antal företag samt genomsnittlig areal 1993¹

Total utilized agricultural area, modes of tenure, total number of holdings and average area per holding 1993

Land	Utnyttjad jordbruksareal, 1000-tal hektar	Areal, 1 000-tal hektar, brukad av		Antal företag	Genomsnittlig areal per företag, hektar
		Ägare	Arrendatorer		
Belgien	1 344	441	904	76 300	18
Danmark	2 739	2 160	579	73 800	37
Tyskland	17 022	6 800	10 222	606 100	28
Grekland	3 539	2 662	877	819 200	4
Spanien	24 714	17 961	6 753	1 383 900	18
Frankrike	28 107	11 055	17 052	801 300	35
Irland	4 278	3 767	511	159 400	27
Italien	14 736	11 463	3 273	2 488 400	6
Luxemburg	127	61	67	3 400	37
Nederländerna	2 015	1 302	713	119 700	17
Österrike	3 449	..	..	267 400	13
Portugal	3 950	2 749	1 201	489 000	8
Finland	2 689	1 859	401	116 300	23
Sverige	3 111	..	..	91 500	34
Storbritannien	16 383	10 143	6 240	243 500	67
EUR 15	128 202	..	..	7 739 100	17

1) Den utnyttjade jordbruksarealen är inte helt jämförbar mellan tabell 15.1 och 15.2 p.g.a. att uppgifterna är hämtade från olika undersökningar med något olika definitioner.

Källa: Eurostat; Agriculture – Statistical yearbook 1996.

I tabell 15.2 anges antalet företag och deras utnyttjade jordbruksareal i EUs medlemsländer 1993.

Den totala utnyttjade jordbruksarealen var drygt 128 miljoner hektar. Av medlemsländerna hade Frankrike den största jordbruksarealen följt av Spanien, Tyskland, Storbritannien och Italien. Övriga länder hade, med undantag för Luxemburg, en areal mellan 1,3 och 4,3 miljoner hektar.

Huvuddelen av arealen brukades av ägarna, men förhållandena skiljer sig betydligt mellan länderna. De högsta andelarna ägarbrukade arealer hade Irland (88 %), Danmark (79 %) och Grekland (75 %). De lägsta hade Belgien (33 %) samt Frankrike och Tyskland (39 resp 40 %).

Totalt fanns det 7,7 miljoner företag. Det största antalet fanns i Italien, Spanien och Grekland.

Den genomsnittliga arealen per företag var högst i Storbritannien med 67 hektar. Därefter följde Danmark och Luxemburg med 37 hektar samt Frankrike med 35 hektar. De lägsta medelarealerna hade Grekland (4 ha), Italien (6 ha) och Portugal (8 ha).

Tabell 15.3

Antal företag och utnyttjad jordbruksareal med fördelning efter storleksklasser 1993

Holdings and utilized agricultural area by size classes of holdings 1993

Land	Storleksgrupp, utnyttjad jordbruksareal, hektar					Totalt
	-4,9	5,0-19,9	20,0-49,9	50,0-99,9	100,0-	
Antal företag						
Belgien	26 700	25 600	18 700	4 500	900	76 300
Danmark	2 000	28 800	26 700	12 100	4 300	73 800
Tyskland	191 600	206 900	141 800	49 300	16 400	606 100
Grekland	620 200	175 700	20 000	2 600	600	819 200
Spanien	804 500	371 900	114 900	49 600	43 100	1 383 900
Frankrike	221 100	181 300	205 300	132 400	61 200	801 300
Irland	16 500	67 100	56 800	15 300	3 700	159 400
Italien	1 927 900	426 500	93 500	26 700	13 900	2 488 400
Luxemburg	900	600	800	1 000	200	3 400
Nederländerna	40 800	41 800	30 400	6 000	900	119 700
Österrike ^{1, 2}	110 400	101 200	39 500	5 700	2 200	258 900
Portugal	382 100	82 600	14 800	4 100	5 300	489 000
Finland ¹	17 600	58 400	34 900	4 700	600	116 300
Sverige ¹	13 900	37 700	24 500	11 200	4 200	91 500
Storbritannien	37 100	67 600	58 900	41 200	38 700	243 500
EUR 15	4 413 300	1 873 400	881 400	366 400	196 200	7 730 700
Utnyttjad jordbruksareal 1000-tal hektar						
Belgien	51	291	581	299	123	1 344
Danmark	3	333	860	825	718	2 739
Tyskland	426	2 316	4 495	3 317	6 469	17 022
Grekland	1 143	1 560	564	169	103	3 539
Spanien	1 567	3 625	3 539	3 443	12 540	24 714
Frankrike	440	2 064	6 810	9 165	9 627	28 107
Irland	50	832	1 786	1 027	583	4 278
Italien	2 886	4 012	2 807	1 830	3 202	14 736
Luxemburg	2	6	28	68	23	127
Nederländerna	83	464	939	383	146	2 015
Österrike	..	..	..	..	..	..
Portugal	649	766	448	288	1 798	3 950
Finland ¹	70	752	1 048	303	87	2 261
Sverige ¹	53	428	802	769	727	2 779
Storbritannien	84	758	1 943	2 919	10 678	16 383
EUR 15	..	..	..	..	..	..

1) Företagen fördelade efter åkerareal.

2) 1989/90

3) Åkerareal.

Källa: Eurostat; Agriculture – Statistical yearbook 1996.

I tabell 15.3 redovisas antalet företag och deras utnyttjade jordbruksareal i EUs medlemsländer 1993. Totalt fanns då drygt 7,7 miljoner företag. Av dessa hade 57 % mindre än 5 hektar utnyttjad jordbruksareal. Dessa företag svarade totalt för cirka 6 % av arealen. Företag med minst 100 hektar, som utgjorde endast 2,5 % av det totala antalet företag, brukade 38 procent av jordbruksarealen.

Företagsstrukturen visar mycket stora skillnader mellan olika

länder. Flest företag i den lägsta storleksgruppen hade Italien följt av Spanien, Grekland och Portugal. I Italien utgjorde dessa företag 77 % av antalet företag och svarade för 20 % av arealen.

Frankrike, Spanien och Storbritannien hade flest företag i den största storleksgruppen. Storbritannien är det land där företagen med minst 100 hektar utgjorde den största andelen, 16 %, av det totala antalet företag och där deras andel av arealen var störst, 65 %.

Tabell 15.4

Skogsmark och annan skogbärande mark. 1 000-tal hektar och procent

Forest area and other wooded area. Thousands of hectares and per cent

Land	Totalt	Typ		Typ		Typ		År
		Skogsmark	Annan skogsbärande mark	Barrskog	Lövskog	Offentligt ägda	Privat-ägda	
1 000-tal hektar								
Belgien	676	667	9	331	345	291	385	1982-93
Danmark	445	445	-	303	142	140	305	1990
Tyskland	10 741	10 741	-	..	..	5 763	4 978	1993
Grekland	5 755	2 512	3 243	1 036	4 719	4 906	849	1993
Spanien	25 622	8 388	17 234	4 042	21 580	7 733	17 889	1990
Frankrike	16 242	14 230	2 012	5 847	10 395	3 878	12 364	1991
Irland	523	523	-	434	89	379	144	1993
Italien	8 774	6 760	2 014	..	..	2 983	5 791	1990
Luxemburg	89	89	-	32	57	42	47	1991
Nederländerna	343	334	9	206	137	165	178	1983
Österrike	3 878	3 878	-	2 967	911	702	3 176	1990
Portugal	3 102	2 755	347	1 355	1 747	270	2 832	1985
Finland	23 003	20 032	2 971	20 773	2 230	7 279	15 724	1986-94
Sverige	28 015	24 437	3 578	26 110	1 905	8 460	19 555	1987
Storbritannien	2 454	2 251	203	1 644	810	932	1 522	1994
EUR 15	129 662	98 042	31 620	..	..	43 923	85 739	1982-94
Procent								
Belgien	100	99	1	49	51	43	57	1982-93
Danmark	100	100	-	68	32	31	69	1990
Tyskland	100	100	-	..	..	54	46	1993
Grekland	100	44	56	18	82	85	15	1993
Spanien	100	33	67	16	84	30	70	1990
Frankrike	100	88	12	36	64	24	76	1991
Irland	100	100	-	83	17	72	28	1993
Italien	100	77	23	..	..	34	66	1990
Luxemburg	100	100	-	36	64	47	53	1991
Nederländerna	100	97	3	60	40	48	52	1983
Österrike	100	100	-	77	23	18	82	1990
Portugal	100	89	11	44	56	9	91	1985
Finland	100	87	13	90	10	32	68	1986-94
Sverige	100	87	13	93	7	30	70	1987
Storbritannien	100	92	8	67	33	38	62	1994
EUR 15	100	76	24	..	..	34	66	1982-94

Källa: Eurostat; Agriculture – Statistical yearbook 1996.

I tabell 15.4 redvisas ländernas arealer av skogsmark och annan skogbärande mark. Uppgifterna hänför sig till flera olika år. Vidare lämnas uppgifter för fördelningen av barrskog och lövskog samt mellan privat- och offentligtägd areal. Utöver absoluta tal anges också den relativa fördelningen uttryckt i procent.

Sverige, Finland, Frankrike och Tyskland har de största arealerna skogsmark. Medan de svenska och finska skogarna till övervägande delen består av barrskog utgörs huvuddelen av de

franska skogarna av lövskog.

Spaniens stora totalareal består till ungefär två tredjedelar av annan skogbärande mark.

Två tredjedelar av den totala arealen är privatägd, men skillnaderna mellan länderna är mycket stora. Så är t.ex. andelen offentligt ägd areal 85 % i Grekland respektive 54 % i Tyskland, men endast 9 % i Portugal respektive 24 % i Frankrike.

Tabell 15.5
Sysselsättning fördelade på sektorer 1992.
1 000-tal personer och procent
Civilian employment by sector of activity 1992.
Thousands of persons and per cent

Land	Jordbruk, skogsbruk och fiske	Industri	Övrigt	Totalt
<i>1 000-tal personer</i>				
Belgien	109	1 164	2 498	3 770
Danmark	136	715	1 780	2 637
Tyskland	1 044	11 719	16 952	29 715
Grekland	804	933	1 942	3 680
Spanien	1 257	4 075	7 126	12 458
Frankrike	1 301	6 497	14 187	22 021
Irland	157	322	667	1 149
Italien	1 657	6 967	12 391	21 015
Luxemburg	5	47	107	165
Nederländerna	247	1 571	4 503	6 614
Österrike	250	1 261	2 035	3 546
Portugal	517	1 468	2 523	4 509
Finland	192	619	1 408	2 219
Sverige	140	1 137	2 999	4 282
Storbritannien	569	7 715	17 237	25 630
EUR 15	8 385	46 210	88 355	143 410
<i>Procent</i>				
Belgien	3	31	66	100
Danmark	5	27	68	100
Tyskland	4	39	57	100
Grekland	22	25	53	100
Spanien	10	33	57	100
Frankrike	6	30	65	100
Irland	14	28	58	100
Italien	8	33	59	100
Luxemburg	3	30	67	100
Nederländerna	4	25	71	100
Österrike	7	36	57	100
Portugal	11	33	56	100
Finland	9	28	63	100
Sverige	3	27	70	100
Storbritannien	2	30	68	100
EUR 15	6	32	62	100

Källa: Eurostat; Agriculture – Statistical yearbook 1996.

I tabell 15.5 redovisas sysselsättningen med fördelning på sektorer. Antalet sysselsatta följer naturligtvis till mycket stor del de olika ländernas innevånarantal. Störst var antalet sysselsatta i Tyskland, Storbritannien, Frankrike och Italien. Läst var antalet i Luxemburg och Irland.

Den största andelen sysselsatta i jordbruket hade Grekland med 22 %, Irland med 14 % och Portugal med 11 %. För de befolkningsmässigt största länderna, Tyskland, Storbritannien, Frankrike och Italien var motsvarande tal 4 %, 2 %, 6 % respektive 8 %. Storbritanniens andel var också den lägsta andelen något land uppvisade. Andra länder med låg andel var Belgien, Luxemburg och Sverige alla med 3 %.

Det framgår också av tabell 15.5 att Tyskland och Österrike var de länder som hade den högsta andelen sysselsatta i industrin, 39 resp. 36 %, medan Nederländerna och Sverige hade högst andel sysselsatta i övriga näringar, 71 resp. 70 %.

Växtodling och trädgårdsodling

Tabell 15.6 redovisar arealer och totalskördar för de flesta viktiga jordbruksgrödor. Av spannmålsgrödorna odlas vete på störst areal följt av korn och majs. Frankrike hade den största vete-

arealen, 4,7 miljoner hektar och även den största skörden. Spanien hade den största kornarealen, men Tyskland hade den största kornskörden följt av Frankrike och Spanien.

Tabell 15.6

Skördad areal och totalskörd av några av de viktigaste grödorna 1995

Harvested area and production 1995

Land	Vete	Råg	Korn	Havre (inkl blandsäd)	Majs till mognad	Raps och rybs	Solrosfrö	Potatis	Sockerbetor
<i>1 000-tal hektar</i>									
Belgien	210	2	55	8	25	6	–	55	99
Danmark	614	98	717	37	–	155	–	46	70
Tyskland	2 587	856	2 115	355	324	985	56	314	524
Grekland	825	17	133	42	160	–	22	41	43
Spanien	2 093	160	3 574	365	347	83	1 086	211	174
Frankrike	4 742	47	1 386	200	1 656	864	964	171	458
Irland	71	0	181	20	–	6	–	23	35
Italien	2 460	8	395	135	928	46	201	99	286
Luxemburg	9	0	13	3	–	2 ¹	–	1	0 ¹
Nederländerna	135	8	36	3	9	1	–	179	116
Österrike	256	77	229	50	120	89	29	27	52
Portugal	252	62	53	75	184	–	102	96	1
Finland	101	21	516	338	–	85	–	36	35
Sverige	261	40	453	305	–	129	–	35	58
Storbritannien	1 859	8	1 192	115	–	356	–	170	197
<i>EUR 15</i>									
1995	16 476	1 403	11 048	2 052	3 753	2 807	2 460	1 504	2 148
1994	15 863	..	10 923	..	3 850	2 695	2 941	1 428	2 060
1993	15 832	1 216	11 335	2 179	3 936	2 425	3 282	1 463	2 088
1992	17 356	..	12 722	..	3 995	2 564	2 739	1 682	2 153
1991	17 383	..	13 399	..	4 037	2 697	2 426	1 638	2 134
<i>1 000-tal ton</i>									
Belgien	1 468	9	364	33	227	22	–	1 935	4 897
Danmark	4 633	508	3 907	162	–	326	–	1 582	3 219
Tyskland	17 815	4 482	11 925	1 603	2 297	3 127	137	9 438	25 172
Grekland	2 096	37	374	88	1 520	–	30	972	2 600
Spanien	2 958	174	5 194	216	2 539	55	575	4 194	7 605
Frankrike	30 878	191	7 677	811	12 784	2 782	1 993	5 754	30 359
Irland	588	0	1 095	128	–	3 ²	–	589 ¹	1 390 ¹
Italien	7 810	21	1 451	305	7 509	97	480	2 100	12 933
Luxemburg	53	2	63	15	–	6	–	23	1 ¹
Nederländerna	1 167	42	203	15	63	5	–	7 340	6 449
Österrike	1 302	314	1 065	197	1 024	268	61	724	2 886
Portugal	346	36	58	55	741	–	26	1 436	48
Finland	380	58	1 764	1 127	–	128	–	798	1 110
Sverige	1 532	203	1 758	1 001	–	227	–	1 096	2 478
Storbritannien	14 406	43	6 850	632	–	1 307	0	6 297	8 600
<i>EUR 15</i>									
1995	87 430	6 118	43 747	6 388	28 704	8 353	3 302	44 278	109 747
1994	85 745	..	43 641	..	29 657	..	4 042	42 698	106 800
1993	83 954	4 630	47 392	7 641	31 335	6 532	3 614	48 199	117 466
1992	87 849	..	47 194	..	31 136	6 646	4 047	50 932	117 388
1991	93 980	..	56 549	..	28 902	7 922	4 230	45 240	107 058

1) Avser 1994.

2) Avser 1992.

Källa: Eurostat; Agriculture – Statistical yearbook 1996.

Tabell 15.7**Skörd av vissa grönsaker 1994. 1 000-tal ton***Harvested production of selected fresh vegetables 1994. Thousands of metric tons*

Land	Blomkål	Vitkål	Purjolök	Sallat	Tomater	Gurka	Lök	Morötter
Belgien	106	16	258	85	309	27	14	116
Danmark	9	..	..	7	15	..	44	..
Tyskland	156 ¹	453	64	124 ¹	24	59	217	245
Grekland	65	202	44	76	1 961	183	185	43
Spanien	271	147	60	972	3 062	326	1 017	288
Frankrike	529	88	219	345	799	129	264	590
Irland	..	..	..	..	..	..	..	..
Italien	638	117	31	456	5 575	90	445	443
Luxemburg	..	0	0	0	0	..	0	0
Nederländerna	62	122	103	84	561	524	611	356
Österrike	..	19	..	28	15	6	62	31
Portugal	..	..	..	..	879	..	..	..
Finland	4	23	3	3	35	26	15	60
Sverige	5	24	2	10	19	..	24	80
Storbritannien	376	655	71	263	139	111	283	749
EUR 15	..	..	..	..	..	..	..	..

1) Avser 1993.

Källa: Eurostat; Agriculture – Statistical yearbook 1996.

I tabell 15.7 redovisas skörden av vissa grönsaker 1994. Produktionen av grönsaker varierar mycket mellan olika länder, en skillnad som inte bara förklaras av skillnader i klimat. Italien, Spanien och Grekland hade de största skördarna av tomater.

Tabell 15.8**Skörd av vissa bär och frukter 1994. 1 000-tal ton***Harvested production of selected berries and fruits 1994. Thousands of metric tons*

Land	Meloner	Jordgubbar	Äpplen	Päron	Apelsiner	Vindruvor	Oliver
Belgien	0	32	502	154	–	1	–
Danmark	..	..	40 ¹	6 ¹	–	–	–
Tyskland	..	59	2 007	362	–	1 397	–
Grekland	160	9	329	76	875	1 260	1 772
Spanien	916	282	747	543	2 644	4 568 ¹	2 673
Frankrike	330	83	2 662	358	1	7 040	16
Irland	..	..	8 ²	0	–	–	–
Italien	426	190	2 228	910	1 871	9 349	2 494
Luxemburg	..	0	9	1	–	24	–
Nederländerna	2	30	530	135	–	0	–
Österrike	..	13	334	82	–	187 ¹	–
Portugal	..	3	212	117	189	917	202
Finland	..	9	2	–	–	–	–
Sverige	0	..	18 ¹	3 ¹	–	–	–
Storbritannien	..	37	385 ¹	46 ¹	–	2	–
EUR 15	..	..	8 013	2 793	5 580	24 745	7 157

1) Avser 1993.

2) Avser 1992.

Källa: Eurostat; Agriculture – Statistical yearbook 1996.

I tabell 15.8 redovisas skördarna av vissa bär och frukter. Italien och Spanien hade mycket stor odling av alla redovisade frukter och bär. Detta gäller också för Frankrike som dock hade en obetydlig odling av apelsiner och oliver.

Husdjur

Inom EU insamlas uppgifter om husdjur dels vid struktur-räkningarna, dels vid särskilda djurräkningar.

För nötkreatur genomförs räkningar årligen en gång i maj eller juni och en gång i december. Om undersökningarna utförs som urvalsundersökningar finns precisionskrav uppställda. Bestämmelserna om djurräkningar innefattar också krav på månatlig slaktstatistik och halvårsvisa slaktprognoser.

För svin skall räkningar genomföras årligen avseende antalet djur den första veckan i april, augusti och december. För Sverige liksom andra länder med mindre än 3 miljoner svin krävs endast att räkningen i december genomförs. För får skall räkningar genomföras i december.

Bestämmelserna om djurräkningar innefattar också krav på månatlig slaktstatistik och halvårsvisa slaktprognoser för de djurslag som berörs av djurräkningarna.

I tabell 15.9 redovisas antalet nötkreatur med viss uppdelning på djurslag. Av tabellen framgår att mjölkorna utgjorde drygt en fjärdedel av antalet nötkreatur, medan motsvarande andel för övriga kor var 13 procent. Flest mjölkkor hade Tyskland och Frankrike. Det klart största antalet övriga kor fanns i Frankrike.

I tabell 15.10 redovisas antalet svin med viss uppdelning samt antalet får och getter. Det bör uppmärksammas att de svenska fåren räknats i juni medan uppgiften för övriga länder avser december, då antalet får normalt är betydligt lägre, eftersom en stor del av lammen har slaktats.

Tabell 15.9

Antal nötkreatur i maj/juni 1995. 1 000-tal

Bovine livestock in May/June 1995. Thousands of animals

Land	Kor		Övriga nöt 1 år och däröver		Kalvar under 1 år	Totalt
	För mjölkprod.	För uppfödning	Kvigor	Tjurar		
Belgien	672	502	802	273	1 054	3 304
Danmark	683	120	437	55	697	1 992
Tyskland	5 233	663	3 288	1 699	5 216	16 098
Grekland	180	99	58	54	182	573
Spanien	1 300	1 536	612	142	1 738	5 329
Frankrike	4 434	4 210	5 038	2 098	5 784	21 563
Irland	1 303	1 024	1 282	1 778	1 753	7 140
Italien	2 150	716	1 328	793	2 180	7 207
Luxemburg	49	31	57	20	58	214
Nederländerna	1 764	91	923	223	1 656	4 657
Österrike	725	178	426	288	701	2 318
Portugal	356	232	175	141	369	1 273
Finland	410	34	195	112	434	1 184
Sverige	487	163	385	212	555	1 802
Storbritannien	2 614	1 800	2 611	1 499	3 251	11 775
EUR 15	22 359	11 398	17 617	9 386	25 628	86 429

Källa: Eurostat; Agriculture – Statistical yearbook 1996.

Tabell 15.10

Antal svin i april samt antal får och getter (december) 1995. 1000-tal

Pig population in April and sheep and goat population in december 1995. Thousands of animals

Land	Svin		Övriga svin		Totalt	Får		Getter Totalt
	Galtar	Suggor	20 kg och däröver	Under 20 kg		Tackor och dräktiga tacklamm	Totalt	
Belgien	17	734	4 193	2 011	6 956	83	116	9
Danmark	36	1 143	6 105	3 443	10 727	72	77	0
Tyskland	82	2 633	15 048	6 753	24 516	1 714	2 425	88
Grekland	11	144	452	279	885	5 955	9 156	5 562
Spanien	84	1 993	10 134	5 499	17 711	16 146	22 064	2 930
Frankrike	59	1 439	9 774	3 706	14 979	7 850	10 034	1 083
Irland	5	170	951	428	1 554	4 372	5 583	0
Italien	37	660	5 580	1 470	7 747	7 795	10 531	1 457
Luxemburg	1	9	32	26	67	5	7	0
Nederländerna	29	1 466	7 301	5 265	14 061	900	1 200	85
Österrike	14	388	2 188	1 094	3 684	213	363	53
Portugal	26	331	1 349	676	2 382	1 714	3 428	811
Finland	6	159	616	450	1 231	80	115	6
Sverige ¹	7	268	1 232	777	2 284	195 ²	461 ³	5
Storbritannien	45	861	4 576	1 863	7 345	19 413	28 347	84
EUR 15	459	12 398	69 531	33 741	116 130	66 507	93 906	12 173

1) Uppgifterna för Sverige avser juni månad.

2) Uppgiften rättad.

3) Uppgiften ej direkt jämförbar med övriga länder (se texten).

Källa: Eurostat; Agriculture – Statistical yearbook 1996.

Tabell 15.11

Antal företag samt antal mjölkkor efter mjölkbesättningarnas storlek 1993. 1 000-tal

Structure of dairy cow holders 1993. Thousands

Land	Antal mjölkkor per företag							Totalt
	1-2	3-9	10-19	20-29	30-49	50-99	100-	
Antal företag 1 000-tal								
Belgien	1	3	6	5	6	3	0	25
Danmark	1	1	2	3	6	5	1	18
Tyskland	21	54	66	46	35	11	3	236
Grekland	20	14	3	1	1	0	0	39
Spanien	46	57	27	9	6	2	1	148
Frankrike	7	15	37	40	51	18	1	169
Irland	3	6	11	9	10	6	1	47
Italien	35	53	28	11	11	7	3	147
Luxemburg	0	0	0	0	1	0	0	2
Nederländerna	2	3	5	6	13	13	2	43
Österrike	21	52	29	4	1	0	0	107
Portugal	62	30	5	1	1	0	0	99
Finland	3	21	20	..	3	0	0	47
Sverige	1	3	5	5	5	2	0	20
Storbritannien	1	2	3	3	8	14	9	40
EUR 15	225	315	247	143	156	82	21	1 187
Antal mjölkkor 1 000-tal								
Belgien	1	18	86	125	236	209	26	702
Danmark	1	6	31	70	226	303	76	714
Tyskland	31	321	935	1 094	1 282	698	1 002	5 364
Grekland	29	67	40	22	29	21	11	219
Spanien	63	298	359	200	201	136	114	1 371
Frankrike	10	94	523	966	1 873	1 061	86	4 613
Irland	5	39	159	213	370	375	114	1 274
Italien	54	279	369	245	385	436	520	2 287
Luxemburg	0	0	3	9	28	10	1	51
Nederländerna	3	17	73	141	492	860	218	1 804
Österrike	32	290	387	97	19	4	0	828
Portugal	80	120	71	34	27	24	19	375
Finland	4	130	273	.. ¹	80 ¹	2	1	490
Sverige	1	16	77	124	175	100	32	525
Storbritannien	2	10	37	82	316	993	1 346	2 786
EUR 15	316	1 706	3 424	3 423	5 738	5 232	3 565	23 402

1) 20–49 mjölkkor per besättning.

Källa: Eurostat; Agriculture – Statistical yearbook 1996.

I tabell 15.11 redovisas strukturen i mjölkproduktionen. Av tabellen framgår att mjölkkor fanns vid knappt 1,2 miljoner företag. Av dessa hade drygt en fjärdedel 3–9 kor. Flest mjölk-

företag hade Tyskland, Frankrike, Spanien och Italien. De flesta mjölkorna återfanns i storleksgrupperna 30–49 respektive 50–99 mjölkkor.

Tabell 15.12
Förädlingsvärden till faktorkostnad fördelade på
sektorer 1992*Grossvalue added at factor cost by sector of activity 1992*

Land	Jordbruk, skogsbruk och fiske	Industri	Övrigt	Totalt
<i>Miljarder ECU</i>				
Belgien	3	46	110	159
Danmark	3	26	67	97
Tyskland ¹	18	449	732	1 199
Grekland	8	13	30	51
Spanien	18	131	257	405
Frankrike ¹	30	259	597	886
Irland ¹	3	12	19	34
Italien	33	270	603	906
Luxemburg	0	3	5	8
Nederländerna	9	66	157	231
Österrike	4	53	74	131
Portugal ¹	3	20	29	52
Finland	5	22	47	75
Sverige	..	..	..	..
Storbritannien	13	228	489	729
EUR 15	..	..	..	..
<i>Procent</i>				
Belgien	2	29	69	100
Danmark	3	27	70	100
Tyskland ¹	2	37	61	100
Grekland	15	26	59	100
Spanien	4	32	63	100
Frankrike ¹	3	29	67	100
Irland ¹	8	35	56	100
Italien	4	30	67	100
Luxemburg	2	32	66	100
Nederländerna	4	28	68	100
Österrike	3	40	57	100
Portugal ¹	7	38	55	100
Finland	6	31	63	100
Sverige	3	30	67	100
Storbritannien	2	31	67	100
EUR 15	..	..	..	..

1) Avser 1991.

Källa: Eurostat; Agriculture – Statistical yearbook 1995.

Tabell 15.12 redovisas förädlingsvärdet till faktorkostnad med fördelning på sektorer. Liksom motsvarande uppgifter för sysselsättningen följer förädlingsvärdet till mycket stor del befolkningens storlek i de olika länderna.

Störst var det totala förädlingsvärdet i Tyskland, Italien, Frankrike och Storbritannien. Lägst var det i Luxemburg, Irland, Grekland och Portugal. Förädlingsvärdet för jordbruk, skogsbruk och fiske var störst i Italien, Frankrike, Tyskland, Spanien och Storbritannien. Lägst var det i Luxemburg, Danmark, Irland och Portugal.

Jordbrukets andel av förädlingsvärdet var störst i Grekland med 15 %, Irland med 8 %, Portugal med 7 % och Finland med 6 %. I Belgien, Tyskland, Luxemburg, och Storbritannien var motsvarande andel 2 %, medan den var 3 % i Danmark, Frankrike, Österrike och Sverige.

Det framgår också av tabellen att industrins andel av förädlingsvärdet var störst i Österrike, Portugal Tyskland och Italien, medan det var lägst i Grekland, Danmark och Nederländerna.

16 Internationella uppgifter

Jordbruksnäringens omfattning inom skilda länder belyses i statistik som årligen sammanställs och publiceras av FAO (Food and Agriculture Organization, FNs speciella organ för livsmedels- och jordbruksfrågor). Statistiken baseras på uppgifter som antingen erhållits genom direkt förfrågan hos respektive länder eller hämtats från olika publikationer, rapporter etc. Ibland kan uppgifterna vara inofficiella. I vissa fall har uppskattningar gjorts av FAO.

Eftersom statistiska metoder, definitioner och klassificeringar kan skilja sig mellan länderna, bör jämförelser göras med försiktighet. I detta kapitel kan tecknet "-" både visa att uppgiften inte finns tillgänglig och att intet finns att redovisa. Uppgifterna för Sverige har hämtats från samma källa som övriga länder och kan avvika från uppgifter redovisade i andra kapitel i årsboken.

Redovisning

I tabell 16.1 och 16.2 redovisas uppgifter för världsdelar. I övriga tabeller redovisas ett urval av länder i alla världsdelar samt uppgifter för hela världen.

Kapitel 16 innehåller internationella uppgifter om

- Ägoslagsfördelning
- Åkeranvändning och totalskördar
- Husdjur och animalieproduktion
- Handelsgödselanvändning
- Förfärdigande personer
- Maskiner

I följande tablå redovisas arealen åker och bete i 1 000-tal hektar 1994.

Världsdelar	Åker	Bete
Europa	316 463	179 191
Afrika	185 916	883 569
Amerika (nord o central)	271 553	362 051
Amerika (syd)	105 244	495 404
Asien	519 452	1 046 437
Oceanien	52 210	428 602
Hela världen	1 450 838	3 395 257

Tabell 16.1

Totalskördens storlek i olika världsdelar 1995¹. 1 000-tal ton

Total yield in different continents in 1995. Thousands of metric tons

Världsdsl	Vete	Råg	Korn	Havre	Majs	Sorghum	Ris	Potatis	Sockerbeter
Europa	172 628	20 966	86 210	19 814	60 687	582	2 308	144 530	194 267
Afrika	13 983	24	3 563	155	36 185	17 417	14 869	7 214	3 863
Amerika (nord o central)	88 761	547	21 402	5 294	214 242	16 467	9 754	25 539	26 386
Amerika (syd)	12 846	60	1 002	817	53 337	2 966	18 878	12 484	3 746
Asien	235 772	928	24 681	1 223	149 497	15 697	502 203	89 502	37 701
Oceanien	16 873	26	5 888	1 728	409	1 016	1 154	1 411	-
Hela världen 1995	541 120	22 610	142 746	28 934	514 506	54 145	550 193	280 679	265 963

1) Många uppgifter är inofficiella eller uppskattade av FAO.

Källa: FAO, Production Yearbook.

Tabell 16.2

Animalieproduktion i olika världsdelar 1995¹

Livestock production in different continents in 1995

Världsdel	Köttproduktion (1 000 ton)			Antal mjölkkor, 1 000-tal	Mjölkkavkastning		Äggproduktion ³ 1 000 ton
	Nötkött ²	Får- och getkött	Gris-kött		Kg per djur 1 000 ton		
Europa	15 145	1 748	25 692	63 899	3 450	220 472	9 340
Afrika	3 711	1 644	759	34 811	453	15 779	1 691
Amerika (nord o central)	14 512	237	10 495	20 157	4 455	89 808	6 340
Amerika (syd)	9 269	375	2 437	33 237	1 128	37 490	2 562
Asien	10 906	5 108	45 375	69 240	1 134	78 487	21 387
Oceanien	2 517	1 247	441	4 913	3 728	18 316	216
Hela världen 1995	56 555	10 359	85 203	225 956	2 061	465 749	41 536

1) Hela Ryssland ingår i Europa. Många uppgifter är inofficiella eller uppskattade av FAO.

2) Inklusive buffelkött.

3) Hönsägg.

Källa: FAO, Production Yearbook.

Tabell 16.3

Arealen i olika länder fördelad på ägoslag 1994¹. 1000-tal hektar

Areas of different types of land in different countries in 1994. Thousands of hectares

Land	Åker m.m	Betesmark m.m	Skog	Övrig mark	Landareal	Total areal
Sverige	2 780	576	28 000	9 806	41 162	44 996
Danmark	2 374	317	445	1 107	4 243	4 309
Finland	2 593	111	23 186	4 569	30 459	33 815
Island	6	2 274	120	7 625	10 025	10 300
Norge	901	129	8 330	21 323	30 683	32 388
Belgien, Luxemburg	794	688	700	1 100	3 282	3 310
Bulgarien	4 219	1 799	3 879	1 158	11 055	11 091
Estland	1 144	310	2 017	756	4 227	4 510
Frankrike	19 488	10 631	15 005	9 886	55 010	55 150
Grekland	3 502	5 250	2 620	1 518	12 890	13 199
Irland	1 317	3 074	320	2 178	6 889	7 028
Italien	11 143	4 530	6 770	6 963	29 406	30 127
Lettland	1 740	800	2 870	795	6 205	6 450
Litauen	3 046	474	2 000	960	6 480	6 520
Moldavien	2 180	434	421	262	3 297	3 370
Nederländerna	948	1 051	350	1 043	3 392	4 084
Polen	14 642	4 055	8 783	2 962	30 442	32 325
Portugal	2 900	1 000	3 300	1 995	9 195	9 239
Rumänien	9 925	4 872	6 680	1 557	23 034	23 839
Ryssland	132 302	87 307	765 912	703 329	1 688 850	1 707 540
Schweiz	434	1 147	1 252	1 122	3 995	4 129
Serbien, Montenegro	4 085	2 117	2 700	1 298	10 200	10 217
Slovakien	1 616	833	1 991	368	4 808	4 901
Spanien	20 129	10 687	16 137	2 991	49 944	50 599
Storbritannien	5 989	11 097	2 500	4 574	24 160	24 488
Tjeckien	3 386	890	2 629	823	7 728	7 886
Tyskland	12 015	5 271	10 700	6 941	34 927	35 698
Ukraina	34 357	7 504	10 352	5 722	57 935	60 370
Ungern	4 974	1 148	1 767	1 345	9 234	9 303
Vitrysland	6 329	2 920	7 000	4 499	20 748	20 760
Österrike	1 513	2 015	3 240	1 505	8 273	8 385
Algeriet	8 043	31 597	3 950	194 584	238 174	238 174
Egypten	3 500	—	31	96 014	99 545	100 145
Etiopien	11 012	20 000	13 300	55 688	100 000	110 076
Kenya	4 520	21 300	16 800	14 294	56 914	58 037
Marocko	9 291	21 000	8 970	5 369	44 630	44 655
Nigeria	32 700	40 000	10 890	7 487	91 077	92 377
Sydafrika	13 179	81 378	8 200	19 347	122 104	122 104
Tanzania	3 500	35 000	33 700	16 159	88 359	94 509
Förenta Staterna	187 776	239 172	295 990	192 974	915 912	936 352
Kanada	45 500	27 900	494 000	354 697	922 097	997 061
Mexico	24 730	74 499	48 700	42 940	190 869	195 820
Argentina	27 200	142 000	50 900	53 569	273 669	278 040
Brasilien	50 713	185 000	488 000	121 938	845 651	851 197
Chile	4 250	13 600	16 500	40 530	74 880	75 663
Peru	4 140	27 120	84 800	11 940	128 000	128 522
Indien	169 650	11 400	68 500	47 769	297 319	328 759
Irak	5 750	4 000	192	33 795	43 737	43 832
Iran	18 122	44 000	11 400	90 078	163 600	164 800
Japan	4 422	661	25 000	7 569	37 652	37 780
Kazakstan	34 978	186 823	9 600	35 672	267 073	271 730
Kina	95 782	400 000	130 496	306 363	932 641	959 696
Pakistan	21 350	5 000	3 480	47 258	77 088	79 610
Syrien	5 527	8 299	487	4 065	18 378	18 518
Turkiet	27 771	12 378	20 199	16 615	76 963	77 482
Australien	47 196	414 500	145 000	157 748	764 444	771 336
Nya Zeeland	3 800	13 500	7 470	2 029	26 799	27 053
Hela världen	1 450 838	3 395 257	4 138 009	4 061 319	13 045 423	13 381 569

1) Många uppgifter är inofficiella eller uppskattade av FAO.

Källa: FAO, Production Yearbook.

Tabell 16.4

Åkerarealens användning i olika länder 1995¹. 1 000-tal hektar

Use of arable land in different countries in 1995 thousands of hectares

Land	Vete	Råg	Korn	Havre	Majs	Sorghum	Ris	Potatis	Sockerbetor
Sverige	257	39	444	273	–	–	–	35	58
Danmark	621	98	715	26	–	–	–	40	66
Finland	101	21	516	329	–	–	–	36	35
Island	–	–	–	–	–	–	–	1	–
Norge	70	3	170	120	–	–	–	19	–
Belgien, Luxemburg	220	3	72	14	26	–	–	52	101
Bulgarien	1 014	10	300	53	490	–	2	47	11
Estland	45	25	230	40	–	–	–	49	–
Frankrike	4 742	47	1 386	152	1 656	43	25	171	458
Grekland	830	17	161	42	194	1	25	41	43
Irland	71	–	181	20	–	–	–	23	36
Italien	2 478	8	391	135	941	37	231	89	286
Lettland	90	36	205	44	–	–	–	61	10
Litauen	300	165	600	50	–	–	–	120	31
Moldavien	330	1	67	5	125	1	–	41	82
Nederländerna	137	6	36	4	10	–	–	180	115
Polen	2 407	2 452	1 048	595	48	–	–	1 522	384
Portugal	251	65	53	75	181	–	22	96	1
Rumänien	2 481	30	388	220	3 060	8	5	250	127
Ryssland	23 909	3 247	14 710	7 928	643	11	171	3 409	1 085
Schweiz	112	6	54	9	28	–	–	17	14
Serbien, Montenegro	790	9	94	74	1 373	2	–	115	62
Slovakien	437	31	234	16	122	–	–	40	34
Spanien	2 093	160	3 574	365	351	6	55	211	174
Storbritannien	1 860	7	1 165	110	–	–	–	164	170
Tjeckien	831	79	558	60	26	–	–	78	93
Tyskland	2 587	866	2 116	355	324	–	–	346	524
Ukraina	5 479	605	4 413	560	1 161	10	22	1 531	1 449
Ungern	1 102	77	393	53	1 037	13	10	71	124
Vitryssland	170	920	1 100	350	2	–	–	750	58
Österrike	256	77	229	41	173	–	–	27	52
Algeriet	1 400	–	1 000	100	1	–	1	76	–
Egypten	1 055	10	188	–	850	148	590	70	21
Etiopien	984	–	1 107	33	1 234	970	–	44	–
Kenya	155	–	23	3	1 400	120	10	47	–
Marocko	1 968	2	1 579	21	387	29	6	54	58
Nigeria	20	–	–	–	5 497	6 095	1 875	14	–
Sydafrika	1 376	47	125	698	3 526	182	1	56	–
Tanzania	55	–	3	–	1 654	690	478	35	–
Förenta Staterna	24 685	153	2 540	1 197	26 304	3 325	1 257	557	573
Kanada	11 253	156	4 365	1 203	1 000	–	–	144	25
Mexico	947	–	252	70	7 500	1 419	100	64	–
Argentina	4 439	56	145	259	2 512	469	185	90	–
Brasilien	1 024	3	68	162	13 997	148	4 381	173	–
Chile	390	1	25	65	104	–	34	57	53
Peru	99	2	115	10	365	1	203	242	–
Indien	25 381	–	899	–	6 000	12 300	42 500	1 200	–
Irak	1 535	–	1 375	1	63	3	155	26	–
Iran	7 200	–	1 900	–	120	–	570	155	205
Japan	160	–	60	1	–	–	2 100	110	70
Kazakstan	12 534	179	4 826	496	93	30	95	213	41
Kina	28 861	500	1 400	400	22 851	1 239	31 109	3 436	695
Pakistan	8 170	–	165	–	893	434	2 091	79	7
Syrien	1 644	–	1 963	–	72	–	–	25	34
Turkiet	9 800	155	3 650	140	430	–	45	195	310
Australien	9 851	42	3 197	1 035	54	502	127	38	–
Nya Zeeland	40	–	81	10	16	–	–	10	–
Hela världen	220 605	10 441	69 378	18 154	136 245	43 745	149 151	18 480	7 832

1) Många uppgifter är inofficiella eller uppskattade av FAO.

Källa: FAO, Production Yearbook.

Tabell 16.5

Totalskördens storlek i olika länder 1995¹. 1 000-tal ton

Total yield in different countries in 1995. Thousands of metric tons

Land	Vete	Råg	Korn	Havre	Majs	Sorghum	Ris	Potatis	Sockerbetor
Sverige	1 554	206	1 793	947	–	–	–	1 074	2 508
Danmark	4 420	518	3 870	150	–	–	–	1 480	2 942
Finland	380	58	1 764	1 097	–	–	–	798	1 110
Island	–	–	–	–	–	–	–	11	–
Norge	350	15	650	420	–	–	–	471	–
Belgien, Luxemburg	1 536	12	416	61	230	–	–	2 100	5 729
Bulgarien	3 523	13	900	80	1 200	–	6	476	200
Estland	90	60	480	90	–	–	–	700	1
Frankrike	30 878	191	7 677	612	12 784	249	126	5 754	30 359
Grekland	2 000	37	448	88	1 912	2	202	898	2 690
Irland	588	–	1 095	128	–	–	–	620	1 370
Italien	7 995	20	1 426	305	8 446	225	1 284	2 061	12 933
Lettland	160	64	383	85	–	–	–	927	222
Litauen	750	300	1 300	90	–	–	–	1 594	800
Moldavien	1 130	2	203	8	350	2	–	400	2 100
Nederländerna	1 213	45	218	15	85	–	–	7 363	7 600
Polen	8 668	6 288	3 279	1 495	239	–	–	24 891	13 309
Portugal	259	35	58	55	732	–	119	1 454	48
Rumänien	7 667	43	1 816	404	9 923	4	24	3 020	2 764
Ryssland	30 118	4 098	15 786	8 562	1 739	14	462	37 300	19 072
Schweiz	623	36	298	48	243	–	–	680	825
Serbien, Montenegro	3 002	16	235	128	5 000	6	–	931	2 100
Slovakien	1 938	89	794	42	597	–	–	442	1 176
Spanien	2 958	174	5 194	216	2 561	26	327	4 195	7 630
Storbritannien	14 400	35	6 900	600	–	–	–	6 445	8 125
Tjeckien	3 823	262	2 140	187	113	–	–	1 330	3 712
Tyskland	17 816	4 533	11 925	1 604	2 133	–	–	10 382	26 077
Ukraina	16 273	1 208	9 633	1 116	3 392	9	80	14 729	29 650
Ungern	4 600	166	1 408	139	4 597	28	20	1 150	4 192
Vitryssland	360	2 150	2 700	700	7	–	–	8 570	1 200
Österrike	1 301	314	1 065	162	1 474	–	–	724	2 886
Algeriet	1 600	–	540	50	2	–	2	720	–
Egypten	5 722	19	368	–	5 500	750	4 822	1 450	920
Etiopien	1 571	–	1 417	52	2 189	1 232	–	350	–
Kenya	330	–	60	4	2 750	130	60	205	–
Marocko	1 091	2	608	10	50	2	35	774	2 717
Nigeria	36	–	–	–	7 240	6 184	2 548	94	–
Sydafrika	2 125	3	300	38	4 670	291	3	1 468	–
Tanzania	75	–	3	–	2 567	839	723	240	–
Förenta Staterna	59 494	252	7 816	2 351	187 300	11 684	7 888	20 177	25 359
Kanada	25 432	294	13 035	2 858	7 251	–	–	3 774	1 027
Mexico	3 809	–	550	85	16 187	4 257	454	1 140	–
Argentina	8 656	54	338	357	11 396	1 623	926	1 914	–
Brasilien	1 516	3	103	205	36 276	261	11 236	2 626	–
Chile	1 384	2	91	208	984	–	136	900	3 744
Peru	125	1	131	9	715	4	1 142	2 368	–
Indien	63 007	–	1 534	–	9 800	9 680	122 372	19 000	–
Irak	1 320	–	990	1	127	2	403	420	8
Iran	11 200	–	3 100	–	700	–	2 300	3 200	5 900
Japan	580	–	210	3	–	–	12 625	3 400	3 686
Kazakstan	7 029	71	2 587	315	179	9	238	1 950	397
Kina	102 211	600	3 500	600	112 331	4 861	187 192	45 756	13 984
Pakistan	17 002	–	164	–	1 275	230	5 714	1 105	194
Syrien	4 193	–	1 722	–	215	–	–	553	1 500
Turkiet	18 015	240	7 500	250	1 900	–	230	4 750	11 680
Australien	16 623	26	5 490	1 672	259	1 015	1 137	1 145	–
Nya Zeeland	250	–	398	56	145	–	–	260	–
Hela världen	541 120	22 610	142 746	28 934	514 506	54 145	550 193	280 679	265 963

1) Många uppgifter är inofficiella eller uppskattade av FAO.

Källa: FAO, Production Yearbook.

Tabell 16.6

Antal husdjur i olika länder 1995¹ i tusental. (Höns i miljon-tal)

Number of livestock in different countries in 1995, thousands. (Fowls in millions)

Land	Hästar	Mulåsnor och åsnor	Nötkreatur	Svin	Får	Getter	Höns	Bufflar	Kameler
Sverige	86	–	1 777	2 313	461	–	13	–	–
Danmark	17	–	2 060	11 190	82	–	19	–	–
Finland	49	–	1 185	1 394	80	5	6	–	–
Island	79	–	71	21	470	–	–	–	–
Norge	21	–	1 003	745	2 316	89	4	–	–
Belgien, Luxemburg	23	–	3 369	7 053	150	9	35	–	–
Bulgarien	113	316	600	1 722	3 117	745	15	14	–
Estland	5	–	435	460	62	–	3	–	–
Frankrike	331	38	20 524	14 593	10 320	1 069	218	–	–
Grekland	40	160	600	1 121	9 559	6 220	28	1	–
Irland	53	15	6 410	1 498	5 772	9	12	–	–
Italien	326	48	7 164	8 023	10 682	1 448	129	108	–
Lettland	27	–	551	501	86	7	4	–	–
Litauen	78	–	1 152	1 260	40	12	9	–	–
Moldavien	55	2	832	1 061	1 432	75	14	–	–
Nederländerna	97	–	4 500	14 100	2 000	50	92	–	–
Polen	600	–	7 306	20 418	713	–	46	–	–
Portugal	25	230	1 288	2 416	6 200	819	26	–	–
Rumänien	760	32	3 481	7 758	10 857	745	70	–	–
Ryssland	2 400	26	39 696	22 631	23 345	2 682	483	24	10
Schweiz	55	2	1 762	1 611	437	52	6	–	–
Serbien, Montenegro	96	–	1 950	4 192	2 671	333	23	19	–
Slovakien	12	–	916	2 037	428	25	7	–	–
Spanien	260	150	5 060	18 332	23 900	2 678	83	–	–
Storbritannien	173	10	11 868	7 879	29 484	–	126	–	–
Tjeckien	18	–	2 030	3 867	165	45	26	–	–
Tyskland	530	–	15 962	24 698	2 340	89	101	–	–
Ukraina	737	15	19 624	13 946	4 792	782	136	–	–
Ungern	70	4	910	4 356	947	52	34	–	–
Vitryssland	215	8	5 403	4 005	258	26	45	20	–
Österrike	65	–	2 430	3 800	325	40	13	–	–
Algeriet	67	312	1 300	6	18 000	2 550	80	–	115
Egypten	11	1 681	3 100	27	3 382	3 250	39	3 250	133
Etiopien	2 750	5 830	29 825	20	21 700	16 700	54	–	1 000
Kenya	2	–	13 000	104	5 600	7 400	25	–	810
Marocko	156	1 431	2 490	10	16 586	4 424	157	–	36
Nigeria	204	1 000	17 791	6 926	14 000	24 500	124	–	18
Sydafrika	230	224	13 015	1 628	28 784	6 457	52	–	–
Tanzania	–	178	13 376	335	3 955	9 682	27	–	–
Förenta Staterna	6 000	80	102 755	59 992	8 860	1 960	1 808	–	–
Kanada	350	4	12 849	11 881	620	28	132	–	–
Mexico	6 185	6 420	30 162	18 000	5 987	10 500	288	–	–
Argentina	3 300	265	53 500	3 100	21 780	3 978	69	–	–
Brasilien	6 300	3 460	156 500	35 350	21 000	12 200	700	1 435	–
Chile	550	38	3 814	1 490	4 625	600	62	–	–
Peru	665	744	4 513	2 401	12 570	2 044	68	–	–
Indien	990	1 742	194 655	11 900	45 000	119 242	610	79 500	1 520
Irak	21	178	1 250	–	6 320	1 100	45	105	16
Iran	255	2 033	8 200	–	50 000	25 700	186	440	140
Japan	28	–	4 916	10 250	25	31	315	–	–
Kazakstan	1 800	40	9 347	2 445	33 524	684	50	105	156
Kina	10 039	16 475	100 849	424 680	117 446	123 484	2 798	22 633	356
Pakistan	350	3 977	19 000	–	29 065	43 767	135	20 000	1 119
Syrien	27	228	750	1	11 800	1 200	19	1	7
Turkiet	437	978	11 901	8	35 646	9 564	184	305	2
Australien	250	2	26 187	2 640	120 651	200	67	–	–
Nya Zeeland	85	–	8 729	425	47 144	470	13	–	–
Hela världen	60 894	58 741	1 306 476	900 480	1 067 566	639 400	12 664	151 514	19 241

1) Många uppgifter är inofficiella eller uppskattade av FAO.

Källa: FAO, Production Yearbook.

Tabell 16.7

Animalieproduktion i olika länder 1995¹

Livestock production in different countries in 1995

Land	Köttproduktion (1 000 ton)			Antal mjölkkor, 1 000-tal	Mjölkkavkastning		Äggproduktion ¹ 1 000 ton
	Nötkött ²	Får- och getkött	Gris- kött		Kg per djur 1 000 ton		
Sverige	145	4	305	487	6 784	3 304	103
Danmark	193	2	1 539	717	6 471	4 640	91
Finland	108	1	171	403	6 188	2 491	66
Island	4	9	3	30	3 500	105	2
Norge	84	25	92	337	5 530	1 863	51
Belgien, Luxemburg	375	4	1 030	746	4 692	3 500	220
Bulgarien	80	53	146	300	3 333	1 000	76
Estland	62	3	84	219	3 713	812	25
Frankrike	1 719	168	2 250	4 745	5 437	25 800	1 026
Grekland	66	126	140	202	3 416	690	127
Irland	567	92	215	1 269	4 483	5 689	32
Italien	936	55	1 301	2 167	4 925	10 674	631
Lettland	98	4	88	312	3 002	937	23
Litauen	175	1	160	615	3 903	2 400	55
Moldavien	67	3	95	411	1 849	759	45
Nederländerna	477	28	2 034	1 709	6 378	10 900	597
Polen	455	10	1 771	3 763	3 111	11 705	301
Portugal	76	29	311	380	3 947	1 500	101
Rumänien	260	82	690	1 900	2 053	3 900	270
Ryssland	3 386	277	2 533	18 085	2 162	39 098	1 869
Schweiz	148	6	232	780	5 000	3 900	33
Serbien, Montenegro	198	26	570	1 061	1 791	1 900	83
Slovakien	73	3	276	350	3 389	1 186	89
Spanien	369	239	2 011	1 330	4 511	6 000	694
Storbritannien	1 049	365	1 043	2 740	5 353	14 668	618
Tjeckien	197	2	511	738	4 245	3 134	152
Tyskland	1 576	39	3 546	5 228	5 356	28 000	843
Ukraina	1 275	30	908	7 738	2 205	17 060	533
Ungern	105	16	580	396	4 836	1 915	180
Vitryssland	459	4	330	2 250	2 356	5 300	185
Österrike	243	6	543	820	3 902	3 200	95
Algeriet	99	178	–	560	946	530	150
Egypten	355	95	3	1 475	678	1 000	158
Etiopien	231	141	1	3 534	209	738	73
Kenya	240	51	5	4 420	491	2 170	42
Marocko	110	124	–	1 500	553	830	190
Nigeria	355	172	259	1 630	233	380	320
Sydafrika	542	135	116	930	2 683	2 495	237
Tanzania	202	35	9	3 250	182	590	54
Förenta Staterna	11 262	151	8 031	9 461	7 462	70 598	4 399
Kanada	1 243	11	1 337	1 276	6 089	7 770	329
Mexico	1 455	59	866	6 440	1 214	7 820	1 208
Argentina	2 576	88	188	3 500	2 114	7 400	270
Brasilien	4 572	116	1 400	20 500	849	17 400	1 400
Chile	258	15	173	980	1 911	1 873	95
Peru	107	26	101	564	1 521	858	144
Indien	2 493	646	421	32 000	1 000	32 000	1 540
Irak	36	24	–	350	700	245	45
Iran	286	358	–	2 952	1 074	3 170	525
Japan	597	–	1 360	1 342	6 334	8 500	2 571
Kazakstan	551	237	235	3 150	1 683	5 300	185
Kina	3 803	1 756	38 651	3 619	1 606	5 810	12 340
Pakistan	847	681	–	4 450	949	4 223	290
Syrien	28	93	–	310	2 500	775	105
Turkiet	322	383	–	6 085	1 501	9 133	494
Australien	1 847	761	344	1 789	4 783	8 556	155
Nya Zeeland	645	485	51	3 059	3 166	9 684	50
Hela världen	56 555	10 359	85 203	225 956	2 061	465 749	41 536

1) Många uppgifter är inofficiella eller uppskattade av FAO.

2) Inklusive buffelkött

3) Hönsägg

Källa: FAO, Production Yearbook.

Tabell 16.8

Förvärsarbetande befolkning inom jordbruk med binärningar och deras andel av den totala förvärsarbetande befolkningen 1995¹ samt antal maskiner och redskap i olika länder 1994¹

Economically active population in agriculture and subsidiary enterprises and its proportion of the total economically active population 1995 and number of agricultural tractors in different countries in 1994

Land	Förvärsarbetande be- befolkning inom jord- bruk med binärningar 1 000- tal personer	I procent av den totala förvärs- arbetande befolkningen	Maskiner och redskap	
			Antal traktorer	Antal skörde- tröskor
Sverige	185	3,9	165 000	40 000
Danmark	129	4,4	146 573	29 775
Finland	186	7,2	230 000	37 000
Island	14	9,5	10 000	18
Norge	108	4,9	148 100	16 000
Belgien, Luxemburg	108	2,5	112 000	10 100
Bulgarien	469	11,0	37 000	6 700
Estland	113	13,5	15 000	1 900
Frankrike	1 075	4,2	1 440 000	154 000
Grekland	877	19,8	227 000	6 250
Irland	172	12,2	167 500	5 100
Italien	1 735	6,9	1 470 000	50 177
Lettland	195	14,0	55 600	39 300
Litauen	341	17,9	65 753	6 000
Moldavien	655	30,6	53 300	4 850
Nederländerna	304	4,2	182 000	5 600
Polen	5 006	25,9	1 310 690	99 469
Portugal	695	14,3	150 000	4 000
Rumänien	2 057	19,4	161 223	42 737
Ryssland	9 606	12,4	1 147 500	317 400
Schweiz	194	5,1	114 000	4 000
Serbien, Montenegro	1 345	26,5	414 889	4 963
Slovakien	329	11,7	32 810	9 170
Spanien	1 440	8,7	789 747	49 080
Storbritannien	608	2,1	500 000	47 000
Tjeckien	599	10,8	60 000	20 000
Tyskland	1 206	3,0	1 300 000	135 000
Ukraina	4 704	18,2	436 713	92 991
Ungern	645	13,6	36 200	7 500
Vitryssland	954	17,8	123 000	51 000
Österrike	243	6,5	343 000	24 000
Algeriet	2 068	24,1	98 799	9 966
Egypten	7 593	33,1	78 099	2 370
Etiopien	20 658	85,5	3 000	100
Kenya	10 621	78,0	14 000	650
Marocko	4 272	40,7	42 000	4 500
Nigeria	16 756	37,7	11 900	..
Sydafrika	1 857	11,4	125 885	12 685
Tanzania	12 731	83,2	6 600	..
Förenta Staterna	3 534	2,6	4 800 000	662 000
Kanada	385	2,5	740 000	155 000
Mexico	8 885	24,2	172 000	19 500
Argentina	1 486	11,0	280 000	50 000
Brasilien	13 575	18,7	735 000	48 000
Chile	965	17,2	41 312	8 800
Peru	2 863	33,0	13 000	..
Indien	249 140	61,6	1 257 630	3 100
Irak	616	11,5	32 000	1 900
Iran	7 380	36,3	118 000	2 700
Japan	3 664	5,5	2 050 000	1 158 000
Kazakstan	1 673	21,1	210 000	80 000
Kina	517 223	71,3	709 654	63 000
Pakistan	23 960	47,8	283 300	1 600
Syrien	1 347	32,4	78 150	5 047
Turkiet	14 340	50,7	763 529	11 647
Australien	408	4,5	315 000	56 500
Nya Zeeland	177	10,1	76 000	3 100
Hela världen	1 301 332	47,5	25 945 760	4 151 491

1) Många uppgifter är inofficiella eller uppskattade av FAO.

Källa: FAO, Production Yearbook.

Tabell 16.9

Förbrukning av handelsgödsel i olika länder 1994/95¹. ton

Consumption of fertilizers in different countries 1994/95 Metric tons

Land	Kväve N	Fosfor P ₂ O ₅	Kalium K ₂ O	Land	Kväve N	Fosfor P ₂ O ₅	Kalium K ₂ O
Sverige	210 230	54 817	54 223	El Salvador	74 695	17 000	5 000
Danmark	316 000	51 000	101 000	Förenta Staterna	10 632 059	4 006 651	4 647 210
Finland	198 470	90 420	95 990	Honduras	38 000	13 000	6 000
Island	13 000	5 000	4 000	Jamaica	10 000	6 000	10 000
Norge	110 000	32 000	65 000	Kanada	1 302 941	616 715	308 593
				Kuba	72 000	13 000	39 000
Belgien, Luxemburg	168 000	51 000	100 000	Mexico	1 104 000	340 000	90 000
Bulgarien	162 628	24 000	3 000				
Estland	26 068	4 999	10 333	Argentina	225 000	150 000	26 000
Frankrike	2 308 400	1 030 400	1 373 500	Bolivia	3 000	7 000	800
Grekland	334 000	144 000	57 000	Brasilien	1 176 940	1 744 470	1 810 880
Irland	429 000	143 000	181 000	Chile	206 000	160 000	50 000
Italien	879 200	584 700	427 000	Colombia	292 000	129 000	167 000
Jugoslavien ²	70 000	14 000	10 000	Ecuador	97 615	16 000	52 080
Lettland	40 000	2 300	53 000	Paraguay	9 900	5 000	8 000
Litauen	6 000	10 000	22 000	Peru	155 000	44 000	10 000
Moldavien	60 000	40 000	15 000	Uruguay	41 000	64 000	3 000
Nederländerna	380 000	64 000	73 000	Venezuela	137 000	57 000	46 000
Polen	836 149	277 605	315 139				
				Bangladesh	803 540	152 060	92 407
Portugal	137 000	69 000	48 000	Indien	9 511 100	2 944 700	1 064 400
Rumänien	227 552	123 855	35 000	Indonesien	1 700 000	518 000	340 000
Ryssland	980 000	260 000	300 000	Irak	220 000	151 000	5 000
Schweiz	60 000	31 000	55 000	Iran	603 636	359 198	54 233
Slovakien	80 250	16 623	13 800	Israel	50 000	22 000	32 000
Spanien	918 700	504 100	421 400	Japan	588 000	710 000	485 000
Storbritannien	1 412 000	421 000	465 000	Kazakstan	65 000	50 000	7 000
Tjeckien	254 000	46 500	..	Kina	19 790 992	7 428 000	2 355 000
Tyskland	1 787 000	451 000	668 000	Nordkorea	620 000	130 000	3 000
Ukraina	840 000	140 000	220 000	Pakistan	1 738 000	430 000	17 000
Ungern	242 000	26 900	45 000	Syrien	217 115	127 880	6 300
Vitryssland	250 000	40 000	340 000	Thailand	740 000	340 200	199 770
Österrike	122 000	59 000	74 000	Turkiet	1 007 000	444 000	57 000
Algeriet	64 800	36 100	22 000	Australien	595 000	865 000	200 000
Angola	2 000	5 000	3 000	Nya Zeeland	104 000	375 000	132 000
Egypten	728 999	104 283	18 240				
Etiopien	16 000	30 000	400				
Ghana	5 000	4 000	1 000	Hela världen			
Kenya	59 000	71 000	8 000	1994/95	73 599 200	29 658 304	19 994 160
Marocko	130 000	105 000	55 000				
Mozambique	5 000	1 000	1 000	1993/94	72 535 472	29 009 088	19 270 448
Nigeria	186 000	116 000	92 000	1992/93	74 545 792	30 919 232	20 685 632
Sydafrika	395 179	307 000	130 000	1991/92	75 481 344	35 289 824	23 552 720
Tanzania	26 000	9 000	5 000	1990/91	77 245 040	36 278 688	24 519 616
Tunisien	47 000	39 000	3 000	1989/90	79 142 176	37 392 624	26 885 536

1) Många uppgifter är inofficiella eller uppskattade av FAO.

2) Serbien och Montenegro

Källa: FAO, Fertilizer Yearbook.

I nedanstående tablå redovisas konsumtionen av handelsgödsel i 1 000 ton för olika världsdelar under 1994/95.

	Kväve N	Fosfor P ₂ O ₅	Kalium K ₂ O
Europa	14 021	4 873	5 722
Afrika	2 023	1 026	483
Amerika (nord o central)	13 535	5 129	5 225
Amerika (syd)	2 360	2 378	2 176
Asien	40 922	15 005	6 047
Oceanien	717	1 247	341
Hela världen	73 599	29 658	19 994

Annan publicering

Production Yearbook årligen sedan 1947. FAO.

Fertilizer Yearbook. FAO.

Economic Accounts for Agriculture, OECD.

Yearbook of Nordic Statistics, utgiven av Nordiska Ministerrådet och Nordiska Statistiska Sekretariatet.

Jordbruksekonomiska meddelanden med internationella uppgifter om produktion, förbrukning, lager, handel m.m. publiceras fortlöpande av Statens jordbruksverk.

Lantbruksstatistikens organisation

Statistikansvaret

Under det senaste decenniet har ett antal utredningar genomförts rörande den statliga statistiken. Detta ledde 1994 till att ett nytt system för den statliga statistiken infördes och begreppet *Sveriges officiella statistik (SOS)* fick en vidare innebörd. Syftet med den nya organisationen av den statliga statistiken var bland annat att öka effektiviteten i systemet genom att användarna gavs större inflytande.

I det nya statistiksystemet har ansvaret inklusive finansieringen för lantbruksstatistiken decentraliserats. Ansvaret för ungefär hälften av den officiella statistik, som SCB vid organisationsförändringen hade ansvar för, fördelades på 24 myndigheter. Den statistik som SCB fick behålla statistikansvaret för är i huvudsak sådan statistik som är efterfrågad av ett stort antal användare och inte entydigt kan hänföras till en enskild sektor. Exempel på sådan statistik är befolkningsstatistik och ekonomisk statistik, t ex konsumentprisindex.

SCB har vid sidan av nämnda statistikansvar getts ett övergripande ansvar för Sveriges officiella statistik. SCB har för detta ändamål tilldelats ett förvaltningsanslag, som skall finansiera samordning och bevakning av SOS, information och statistikservice, nationell statistiksamordning, internationellt statistik-samarbete, grundläggande metodutveckling samt ansvar för centrala databaser.

Statistikansvarig myndighet för huvuddelen av jordbruksstatistiken är Livsmedelsekonomiska samarbetsnämnden (LES). För en mindre del (animaliestatistiken) ansvarar Statens jordbruksverk (SJV). På skogsområdet delar Skogsstyrelsen (SKS) och Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) på statistikansvaret.

EU-medlemskapet

Under en lång följd av år har Sverige aktivt tagit del i det internationella samarbetet på det statistiska området i bl a ECE, OECD och det Nordiska statistiksamarbetet. I början av 1990-talet flyttades tyngdpunkten i de svenska insatserna till det statistiska samarbetet med den Europeiska unionen (EU).

När Sverige fr o m 1995 blev medlem av EU, kunde de flesta av EU:s statistikkrav uppfyllas. EU-krav påverkar i hög grad utvecklingsarbetet inom den svenska statistiken. Femårsplanerna för utvecklingen av EU-statistiken fyller här en viktig roll, liksom det växande antalet EU-förordningar och standards inom statistikområdet. Jordbruk och utrikeshandel är exempel på områden där EU-medlemskapet lett till omläggningar i den svenska statistiken.

Statistik från SCB

Lantbruksregistret (LBR) har en dubbel roll inom jordbruksstatistiken. LBR utgör basen för strukturstatistiken och har även en viktig funktion som urvalsram för en lång rad stickprovsundersökningar. Omfattande förändringar i uppläggningsen av LBR har skett under senare år, vilket närmare beskrivs i bilaga 3 "Lantbruksregistret".

Skördeuppskattningarna omfattar dels de objektiva skördeuppskattningarna, dels en intervjuundersökning. Undersökningarnas uppläggning beskrivs närmare i bilaga 4 "Skördeuppskattningarna".

Jordbruksekonomiska undersökningen (JEU) är en årlig bokföringsundersökning. Under en treårsperiod genomförs en utökning av urval och datainnehåll i JEU för att EU-kraven skall uppfyllas. Vissa år genomförs registerbearbetningar av LBR och taxeringsuppgifter. Ytterligare information om de lantbruks-ekonomiska undersökningarna återfinns i avsnitt 11 "Ekonomi".

Statistik från Statens jordbruksverk

Jordbruksverket sammanställer statistik över bl a priser, vidareförädling av olika jordbruksprodukter och konsumtion av livsmedel.

Verket upprättar kalkyler över jordbrukets inkomster och utgifter. Dessa kalkyler sammanförs i sektorskalkylen för jordbruket. Vidare publicerar verket statistik över veterinärverksamheten. Av denna publicering framgår bl a frekvensen av olika djursjukdomar.

Några jordbruksstatistiska publikationer

SCB-statistik publiceras främst i Statistiska Meddelanden (SM). Jordbruksstatistik återfinns huvudsakligen i serie J. Vidare ger SCB ut Allmän månadsstatistik, i vilken lämnas ett mindre antal uppgifter om jordbruk.

I publikationen "När mat kommer på tal, En livsmedelsstatistisk översikt 1996" presenteras kortfattat befintlig livsmedelsstatistik, från uppgifter om primärproduktion fram till slutlig konsumtion.

Huvuddelen av Jordbruksverkets statistik redovisas varje månad i Jordbruksekonomiska meddelanden, JEM. I denna redovisning ingår även det begränsade antal uppgifter om jordbruk som presenteras i Allmän månadsstatistik. Därjämte publicerar verket separata rapporter.

Viss basstatistik för jordbruket publiceras i SCB:s regionalstatistiska databas (RSDB).

Områdesindelningar

Sedan lång tid tillbaka sker inom lantbruksstatistiken en omfattande redovisning av resultat som framkommer genom skilda undersökningar. Redovisning förekommer dels för olika administrativa områden, dels för områden som avgränsats främst med hänsyn till de naturliga förutsättningarna för jordbruk.

Administrativa områden.

Län. Huvudområden.

I statistiken redovisas i allmänhet uppgifter för *län*. Länsindelningarna har emellertid ändrats över tiden i och med att såväl hela församlingar som församlingsdelar flyttats mellan län. Omfattningen av större förändringar belyses i tablån nedan.

År	Antal län som berörts	Antal församlingar som flyttats mellan län
1952	6	5
1967	6	6
1968 ¹	1	—
1969	4	3
1971	15	55
1974	8	13

1) Stockholms stad sammanslogs med Stockholms län.

I allmänhet används i statistikredovisningen den länsindelning som gällde vid undersökningens genomförande. Vid publicering av tidsserier sker dock i regel en omräkning till den senast gällande indelningen.

I vissa fall sammanförs de 24 länen till tre *huvudområden*, nämligen Götaland, Svealand och Norrland.

Naturliga jordbruksområden.

Produktionsområden. Riksområden.

Vid bearbetning och redovisning av lantbruksstatistik är de administrativa områdena från vissa synpunkter inte alltid lämpliga som indelningsgrund. Flertalet län är därför uppdelade på särskilda s.k. *naturliga jordbruksområden*. Därvid har hänsyn tagits till de naturförhållanden som väsentligt påverkar förutsättningarna för jordbruk, t. ex. berggrundens och jordarternas beskaffenhet, landskapets topografi och klimatet. De naturliga jordbruksområdena är uppbyggda av församlingar och i vissa fall delar av församlingar.

De naturliga jordbruksområdena sammanfördes ursprungligen till 18 *produktionsområden*. De flesta av dessa produktionsområden täcker delar av mer än ett län.

Gränserna för de naturliga jordbruksområdena har modifierats. Gränserna utgör en kombination av gränserna för produktionsområdena och länsgränserna. Detta medför att de naturliga jordbruksområdena påverkas av ändringar i länsgränserna. År 1996 var landet indelat i 61 naturliga jordbruksområden.

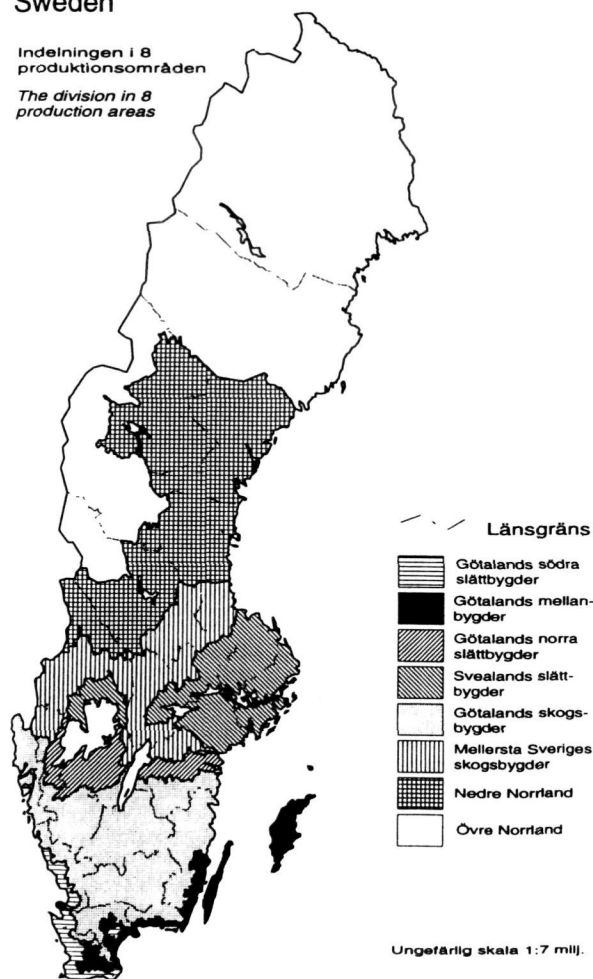
De 18 produktionsområdena kan sammanföras till åtta större produktionsområden. Ett av de 18 produktionsområdena (Väner-slätten) delas dock av gräns mellan två av de åtta produktionsområdena.

De åtta produktionsområdena kan sammanföras till tre *riksområden*. Dessa tre riksområden sammanfaller inte med de tre administrativa huvudområdena.

Indelningen i åtta produktionsområden framgår av kartan nedan och sambandet mellan naturliga jordbruksområden och produktions- och riksområden framgår av sammanställningen på nästa sida.

Sverige Sweden

Indelningen i 8
produktionsområden
The division in 8
production areas

3 Riksområden

8 Produktionsområden

- 18 Produktionsområden
- 61 Naturliga jordbruksområden

1 Södra och mellersta Sveriges slättbygder

1 Götalands södra slättbygder (Gss)

- 01 Skåne-Hallands slättbygd
- 19 Kristianstads län, slättbygden
- 22 Malmöhus län, slättbygden
- 23 Hallands län, slättbygden

2 Götalands mellanbygder (Gmb)

- 02 Sydsvenska mellanbygden
- 10 Kalmar län, Kalmarslätten
- 16 Blekinge län, slättbygden
- 18 Kristianstads län, mellanbygden
- 21 Malmöhus län, mellanbygden
- 03 Öland och Gotland
- 13 Kalmar län, Öland
- 14 Gotlands län

3 Götalands norra slättbygder (Gns)

- 04 Östgötaslätten
- 05 Östergötlands län, Östgötaslätten
- 05 Vänerslätten, del av
- 27 Älvsborgs län, slättbygden
- 31 Skaraborgs län, slättbygden, Götalandsdelen
- 32 Skaraborgs län, Falbygden

4 Svealands slättbygder (Ss)

- 05 Vänerslätten, del av
- 35 Värmlands län, slättbygden
- 62 Skaraborgs län, slättbygden, Svealandsdelen
- 06 Mälar- och Hjälmabygden
- 01 Stockholms län
- 02 Uppsala län
- 03 Södermanlands län
- 40 Örebro län, slättbygden
- 43 Västmanlands län, slättbygden

2 Södra och mellersta Sveriges skogs- och dalbygder

5 Götalands skogsbygder (Gsk)

- 07 Sydsvenska höglandet
- 06 Östergötlands län, södra skogsbygden
- 08 Jönköpings län
- 09 Kronobergs län
- 12 Kalmar län, skogsbygden
- 15 Blekinge län, skogsbygden
- 17 Kristianstads län, skogsbygden

20 Malmöhus län, skogsbygden

24 Hallands län, skogsbygden

30 Älvsborgs län, södra höglandet

34 Skaraborgs län, sydöstra höglandet

61 Göteborgs och Bohus län, södra höglandet

08 Östsvenska dalbygden

07 Östergötlands län, södra kustlandet

11 Kalmar län, norra kustlandet

09 Västsvenska dalbygden

25 Hallands län, norra Halland

26 Göteborgs och Bohus län, länet utom södra höglandet

28 Älvsborgs län, dalbygden

6 Mellersta Sveriges skogsbygder (Ssk)

10 Södra Bergslagen

04 Östergötlands län, norra skogsbygden

33 Skaraborgs län, nordöstra höglandet

39 Örebro län, södra skogsbygden

11 Västsvenska dalsjöområdet

29 Älvsborgs län, Dalslands bergsbygd

36 Värmlands län, centrala och västra Värmland

12 Norra Bergslagen

37 Värmlands län, Bergslagen

41 Örebro län, Bergslagen

42 Västmanlands län, Bergslagen

44 Kopparbergs län, Bergslagen

13 Östra Dalarna-Gästrikland

45 Kopparbergs län, östra Dalarna

48 Gävleborgs län, Gästrikland

3 Norra Sverige

7 Nedre Norrland (Nn)

14 Kustlandet i nedre Norrland

49 Gävleborgs län, Hälsinglands kustland

51 Västernorrlands län, kustlandet

16 Nordsvenska mellanbygden

38 Värmlands län, norra Värmland

46 Kopparbergs län, mellanbygden

50 Gävleborgs län, inlandet

52 Västernorrlands län, inlandet

55 Jämtlands län, mellanbygden

17 Jämtländska siluområdet

54 Jämtlands län, siluområdet

8 Övre Norrland (Nö)

15 Kustlandet i övre Norrland

57 Västerbottens län, kustlandet

59 Norrbottens län, kustlandet

18 Fjäll- och moränbygden

47 Kopparbergs län, fjällbygden

56 Jämtlands län, fjällbygden

58 Västerbottens län, inlandet

60 Norrbottens län, inlandet

Områden för skördeberäkningar.

Skördeområden

I samband med att metoder för objektiva skördeuppskattningar utvecklades och ett permanent skördeskadeskydd för jordbruket infördes 1961, indelades landet i områden som numera benämns *skördeområden* (SKO). Dessa områden är mer homogena än de naturliga jordbruksområdena med avseende framförallt på skördens variation från år till år.

Områdesindelningen har fortlöpande setts över. Därvid har största möjliga homogenitet eftersträvat beträffande skördeavkastningen. Dessutom har hänsyn tagits till klimat, jordart, topografi och odlingsinriktning.

I det 1988 förändrade skördeskadeskyddet blev behovet av områdesstatistik mindre än i det tidigare skyddet. Den tidigare gällande områdesindelningen med 420 SKO ersattes 1989 av en ny områdesindelning omfattande 106 SKO. Fyra av dessa är fjällområden i vilka skördeuppskattningar inte längre sker.

Vid fördelningen av antalet skördeområden mellan länen har lika vikt givits åt åkerarealen och antalet företag. Dessutom har hänsyn tagits till skördevariationer inom länet genom att län med stora skördevariationer fått ett tillskott av områden medan homogena län fått något färre områden. 67 SKO ligger helt inom ett län medan 33 SKO delas mellan två län och sex SKO omfattar delar av tre län.

Odelade församlingar har i regel varit grundstenar i indelningen. I åtskilliga fall är dock församlingarna så heterogena att en delning av församlingen mellan olika skördeområden ansetts starkt motiverad. Under 1996 var 170 församlingar delade på olika skördeområden.

En sammanställning över av SCB använda områdesindelningar i lantbruksstatistiken lämnas i figuren på nästa sida.

Särskilda indelningar

I vissa fall tillämpas för statistiska ändamål andra områdesindelningar än de ovan beskrivna.

Lantbruksstyrelsen indelade landet i drygt 400 primära

naturliga jordbruksområden med hänsyn till klimat, jordart, topografi och uppodling. Dessa kan sammanföras till fem klimatiska riksområden, vilka var för sig består av högst tre bygder: Jordbruksbygd, Mellanbygd och Glest uppodlad bygd.

Lantbruksstyrelsen gjorde även en speciell regionindelning av landet, vilken används vid beskrivning av utvecklingen inom jord- och skogsbruket. Vid indelningen har man sökt sammanföra områden med likartade sociala, ekonomiska och fysiska förutsättningar till enhetliga regiontyper.

Jordbrukets ekonomiska föreningsrörelse har en omfattande regional statistikproduktion med redovisning bl. a. på enskilda föreningsars verksamhetsområden.

För stödet till jordbruket används speciella områdesindelningar.

Annan publicering

Rikets indelningar. Årsbok över regionala indelningar med koder m.m. SCB.

Atlas över rikets indelningar i län, kommuner, församlingar och tätorter 1992. SCB och Lantmäteriet KartCentrum.

Atlas över rikets indelningar 1995. Tabelldel. SCB och Lantmäteriet KartCentrum.

Sveriges kommuner åren 1952–1986. Förändringar i kommunindelning och kommunkoder. SCB. Meddelanden i samordningsfrågor (MIS) 1986:5.

Områdesindelningar i lantbruksstatistiken 1995. SCB. Meddelanden i samordningsfrågor (MIS) 1995:2.

Historisk återblick på indelningen i skördeområden 1961–1988. SCB. Meddelanden i samordningsfrågor (MIS) 1988:2.

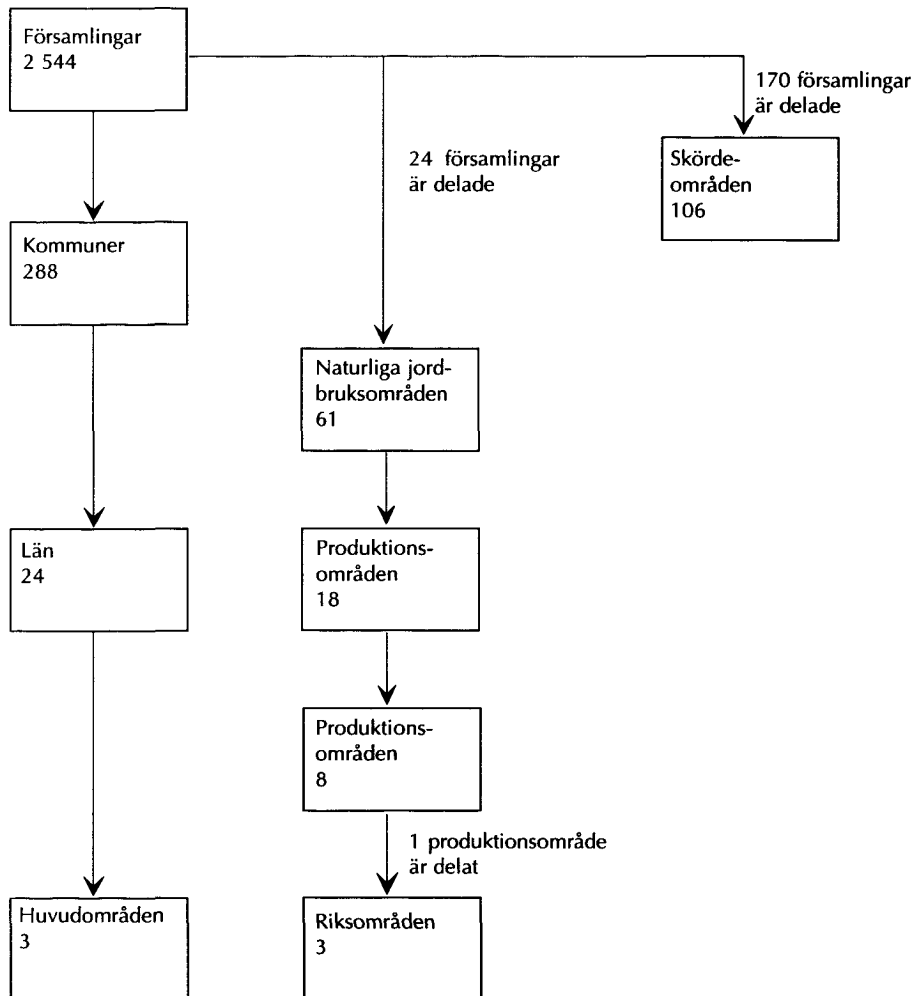
Sveriges klimat-, jordarts- och uppodlingsområden, del VIII. Riksöversikt, regionala uppgifter återfinns i stenciler. Kungl. lantbruksstyrelsen. Meddelanden, serie A nr 8 (1969).

Uppgifter om lantbruksstyrelsens speciella regionindelning återfinns i styrelsens meddelandeserie.

Områdesindelningar använda inom lantbruksstatistiken och antal områden 1995

Administrativa
indelningar

Lantbruksanknutna
indelningar

Lantbruksregistret

Inledning

Lantbruksregistret (LBR) innehåller uppgifter om företagen inom jord- och skogsbruket. LBR infördes 1968 och innebär en registrering av uppgifter som insamlas årligen i juni genom postenkät. Ett av syftena med lantbruksregistret är att bilda underlag för jordbruksstatistiken. Uppgiftsinsamlingen till registret har t.o.m. 1994 varit samordnad med vissa administrativa syften som att utgöra underlag för stödutbetalningar, men efter EU-medlemskapet har dessa i stort sett upphört.

Företag i registret

I LBR registreras företag inom jordbruk, skogsbruk, husdjursskötsel, fruktodling eller trädgårdsodling. Uppgiftsplikt föreligger enligt lagen om uppgiftsskyldighet på jordbrukets område SFS 1992:888, förordningen SFS 1992:1032 och SCBs årliga föreskrifter (senast 1996:12).

Med hänsyn till tidsintervallen mellan uppgiftsinsamlingen kan företagen i LBR indelas i följande grupper:

- företag med mer än 2 hektar åkermark.
- företag med högst 2 hektar åkermark men som omfattar fastighet taxerad som jordbruksfastighet. Gruppen består huvudsakligen av företag som enbart har skogsmark eller annat ägoslag än åkermark.
- företag med högst 2 hektar åkermark men med djurbesättningar avseende nötkreatur, får, svin eller höns.
- företag med trädgårdsodling som omfattar minst 200 m² växthusyta eller minst 2 500 m² frilandsareal. Odling i hemträdgårdar eller för husbehov ingår inte.

Vissa företag i grupp c) eller d) återfinns även bland företagen i grupp a) eller b).

Uppgifter insamlas varje år från företag med mer än 2 hektar åkermark eller med stor djurbesättning. Trädgårdsföretagen ingår normalt i uppgiftsinsamlingen till LBR i juni. Vart tredje år genomförs särskilda undersökningar på trädgårdsområdet, s.k. trädgårdsräkningar eller trädgårdsinventeringar.

Den årliga registreringen kallas lantbruksräkning de år de s.k. skogsbruksföretagen, företag i grupp b) ovan, ingår i uppgiftsinsamlingen. Lantbruksräkningar har hittills genomförts 1971, 1976, 1981, 1988 och 1992.

Insamlade uppgifter

I LBR ingår dels fasta uppgifter, dels tillfälliga, som i vissa fall återkommer.

De uppgifter som insamlas varje år avser:

- företagarens namn och adress, personnummer, telefonnummer
- fastigheter som ingår i företaget och deras areal av åkermark och skogsmark. Uppgift om ägare till arrenderad åkermark respektive arrendator till utarrenderad åkermark
- åkerarealens användning samt arealen av olika ägoslag i varje församling
- orsakerna till förändringar i åkerarealen
- antalet husdjur

Bland uppgifter som till följd av EU-kraven skall insamlas varannat år kan nämnas uppgifter om maskiner och sysselsatta på företaget samt hästar.

Uppgifter om arealer för odling av trädgårdsväxter på friland respektive i växthus insamlas från trädgårdsföretagen.

För skogsbruksföretagen registreras uppgifter om företagare, fastigheter, arealer av olika ägoslag samt uppgift om utarrenderad åkermark och arrendator.

Bearbetning

Undersökningen är t.o.m. 1995 en totalräkning. De insamlade uppgifterna skall avse förhållandena en viss dag i juni respektive år. Fr.o.m. 1996 insamlas uppgifter på totalbasis avseende företagare, fastigheter och areal ägoslag medan uppgifter om grödor, husdjur m.m. insamlas från ett urval av företag. I resultatberäkningarna utnyttjas både de totalräknade uppgifterna och uppgifterna från urvalet. Medelfelen för grödor och husdjur understiger på riksnivå oftast 3 %.

Blankett och anvisningar för uppgiftslämnandet fastställs av SCB i samråd med Livsmedelsekonomiska samarbetsnämnden och Statens jordbruksverk.

SCB sänder ut blanketter i slutet av maj till alla kända uppgiftsskyldiga. För företag som tidigare registrerats i lantbruksregistret påförs blanketterna maskinellt uppgifter om företagare, fastigheter och församlingstillhörighet.

När blanketterna återkommit till SCB från lantbrukarna granskas de manuellt och maskinellt och eventuella fel rättas. I påminnelse- och granskningsarbetet deltar även länsstyrelsernas lantbruksenheter (motsvarande).

Av de cirka 95 000 företag som berörs ett normalår av uppgiftsinsamlingen erhålls uppgifter från de flesta. Bortfallet är under 1%.

Vid lantbruksräkningarna 1976 och tidigare har uppgifter för de s.k. skogsbruksföretagen insamlats genom postenkät. Vid lantbruksräkningarna 1981, 1988 och 1992 tillämpades en annan metod för uppgiftsinsamling avseende dessa företag. Uppgifter inhämtades då från 1981 års fastighetstaxeringsregister, den särskilda fastighetstaxeringen 1988 respektive 1992 års fastighetstaxeringsregister.

Lantbruksregistrets användningsområden

Lantbruksregistret används för statistiska ändamål, vissa begränsade administrativa ändamål samt som urvalsram för olika undersökningar inom lantbruksstatistiken.

Statistiken ur registret utnyttjas bl.a. av myndigheter och näringsliv vid planering och beslut om åtgärder, som underlag för utvärdering av vidtagna åtgärder m.m.

Utöver den omfattande officiella statistik som publiceras från registret framställs särskild regional statistik åt länsstyrelsernas lantbruksenheter (motsvarande). Dessa har, liksom Jordbruksverket, också tillgång till uppgifter för enskilda företag i sin verksamhet. Efter beställningar från statliga institutioner, jordbrukets intresseorganisationer m.fl., utförs också särskilda statistiska bearbetningar.

Registret används också som underlag för urval till främst skördeundersökningarna och de lantbruksekonomiska undersökningarna.

1 FÖRETAGARE (brukare) den 13 juni 1996

SCB:s idnr

LBR 1996
LANTBRUKSREGISTRET

Personnummer	Organisationsnummer	Telefonnummer
		Ev ytterligare telefonnr

Ändra och komplettera de utskrivna uppgifterna och fyll i övriga uppgifter i blanketten. Se även bifogad broschyr. Den ifyllda blanketten skall vara Statistiska centralbyrån, SCB tillhanda **senast den 20 juni 1996**. Uppgifterna på blanketten skall avse ett företag. Med företag avses den verksamhet inom jordbruk, skogsbruk, husdjurs-skötsel eller trädgårdsodling, som bedrivs under en och samma driftsledning. Beträffande uppgiftsskyldighet, uppgifternas användning m.m. - se bifogad broschyr.

Om mer än en företagare finns, redovisas övriga i avsnitt 9.

2 OM HELA FÖRETAGET ÖVERLÅTITS

Markera med kryss i lämplig ruta hur överlämnandet skett Överlåtitt till (namn, adress och telefonnr)

☐ Försäljning, arvskifte, gåva ☐ Återlämnat arrende
☐ Utarrendering ☐ Annan orsak

3 BRUKNINGSCENTRUM

Här anges den fastighet där de för driften viktigaste ekonomibyggnaderna är belägna. Ändra uppgiften om den är fel eller ofullständig.

4 FASTIGHETER som ingår i företaget den 13 juni 1996

Ord-nings-nr	För-sam-ling nr	Fastighets-beteckning	Ändra uppgifterna om de är fel eller ofullständiga	Ägd/arrenderad	Arealer under eget bruk Åkermark Hektar	Skogsmark Hektar	Utarren-derad åkermark Hektar	SCB-kod
4.	10				14	15	16	17 Å/A
	11							18 Förändr
	12		13					19 Sam
	10				14	15	16	17 Å/A
	11							18 Förändr
	12		13					19 Sam
	10				14	15	16	17 Å/A
	11							18 Förändr
	12		13					19 Sam
	10				14	15	16	17 Å/A
	11							18 Förändr
	12		13					19 Sam
	10				14	15	16	17 Å/A
	11							18 Förändr
	12		13					19 Sam
	10				14	15	16	17 Å/A
	11							18 Förändr
	12		13					19 Sam

5 AREALER FÖRSAMLINGSVIS

■ AREALER UNDER EGET BRUK
Följ församlingsnumreringen för åkermarken när Ni fyller i avsnitt 6.

OBS att betesmarken skall redovisas uppdelad på utnyttjad resp. ej utnyttjad.

Om uppgifterna är fel eller ofullständiga, ändra i fältet till höger om respektive uppgift. Vad som räknas till åkermark, betesmark, skogsmark och annan mark framgår av baksidan på bifogad broschyr.

Summa areal under eget bruk

■ UTARRENDERAD ÅKERMARK

Nr 1

Hektar	
Åkermark	1
Betesmark -utnyttjad	2
Betesmark -ej utnyttj	3
Skogsmark	4
Annan mark	5

Total areal

Utarrend. åkermark

Nr 2

Hektar	
Åkermark	1
Betesmark -utnyttjad	2
Betesmark -ej utnyttj	3
Skogsmark	4
Annan mark	5

Total areal

Utarrend. åkermark

Nr 3

Hektar	
Åkermark	1
Betesmark -utnyttjad	2
Betesmark -ej utnyttj	3
Skogsmark	4
Annan mark	5

Total areal

Utarrend. åkermark

STATISTISKA CENTRALBYRÅN

Lantbrukets struktur

701 89 Örebro

019 - 17 60 90

6 ÅKERAREALENS ANVÄNDNING (under eget bruk) den 13 juni 1996

Om vårsådden inte är avslutad den 13 juni, skall arealredovisningen avse förhållandena den dag vårsådden är avslutad, dock senast den 23 juni. Vid uppkörning och omsådd den 13 juni eller tidigare redovisas den nya grödan. Uppkörd areal som ej såtts om redovisas som träda (rad 28). Arealuppgifterna skall avse besädd areal. Obesädda vändtegar och kantremors redovisas som "Annan obrukad åkermark" (rad 29). Holmar, diken och fältvägar redovisas som "Annan mark" i avsnitt 5 på sidan 1. Ange alla arealuppgifter i hektar med avrundning till en decimal.

Följ den församlingsnumrering (nr 1, 2, 3) som angivits på sidan 1.

ÅKERAREAL UNDER EGET BRUK

Församling nr

			1	2	3
			Hektar	Hektar	Hektar
SPANNMÅL					
01	Aven höstvetete med hjälpsådd av vårvetete.	01 Höstvetete till mognad	01		
		02 Vårvetete till mognad	02		
03	Både höstråg och vårråg.	03 Råg till mognad	03		
04	Aven höstkorn med hjälpsådd av vårkorn.	04 Höstkorn till mognad	04		
		05 Vårkorn till mognad (ej blandsåd)	05		
		06 Havre till mognad (ej blandsåd)	06		
		07 Rågvete till mognad	07		
08	Blandningar av stråsåd och baljväxter eller stråsådesblandningar, där korn eller havre ingår.	08 Blandsåd till mognad	08		
ÅRTER OCH BÖNOR					
09	Om inblandningen av andra växtslag överstiger 5% redovisas grödan som blandsåd till mognad på rad 08.	09 Kok- och foderärter, vicker och åkerbönor till mognad	09		
		10 Konservärter	10		
		11 Bruna bönor	11		
VALLAR OCH GRÖNFODER					
12	Stråsåd, ärter, vicker, grönfoderraps, fodermarkgkål, majs m. fl. vilka är avsedda att användas till grönfoder, ensilage eller bete.	12 Grönfoderväxter	12		
		13 Slåttervall som utnyttjas 1996	13		
13	Vall till hö, ensilage eller tillfälligt bete.	14 Betesvall (på åkermark) som utnyttjas 1996	14		
14	Här redovisas endast beten på åkermark, inklusive extensivt bete. Andra beten redovisas som betesmark i avsnitt 5 på sidan 1.	15 Ej utnyttjad slätter- och betesvall (på åkermark) 1996	15		
16	Vall från vilken vallfrö skördas.	16 Frövall	16		
POTATIS OCH SOCKERBETOR					
	Osatta vändtegar redovisas på rad 29.	17 Matpotatis	17		
17	Även potatis för tillverkn. av mos, chips, pommes frites m.m. samt foderpot. och utsådesodlingar av matpot.	18 Potatis för stärkelse	18		
18	Även utsådesodlingar av potatis för stärkelse.	19 Sockerbetor	19		
19	Fodersockerbetor redovisas på rad 26.				
OLJEVÄXTER					
20	Även höstoljeväxter med hjälpsådd av våroljeväxter.	20 Höstraps till mognad	20		
21	Vårtraps till grönfoder redovisas på rad 12.	21 Vårtraps till mognad	21		
		22 Höstrybs till mognad	22		
		23 Vårtrybs till mognad	23		
24	Andra oljeväxter än raps, rybs och oljelin redovisas på rad 26.	24 Oljelin	24		
ÖVRIG ÅKERMARK					
25	Fältmässiga odlingar av köksväxter, frukt och bär, plantskolor för trädgårdsväxter o. dyl.	25 Trädgårdsväxter	25		
26	S.k. nischgrödor, plantskolor för skog, foderrotfrukter m.m.	26 Andra växtslag	26		
		27 Energiskog	27		
28	Både helträda och träda med s.k. fånggröda. Uttagen trädesareal enligt EUs program medräknas.	28 Träda	28		
29	Mark som p.g.a. översvämning, dikning eller dylikt ej har besåtts.	29 Annan obrukad (ej nedlagd) åkermark	29		
Summan skall för varje församling överensstämma med uppgifter om areal ÅKERMARK under eget bruk i avsnitt 5.			Summa åkermark under eget bruk (summa rad 01 - 29).		

7 ANTAL HUSDJUR den 13 juni 1996

Om djur saknas, sätt kryss i rutan ☐ 01

NÖTKREATUR

Antal

Kor	för mjölkproduktion (även sinkor och utstagskor)	02	
	huvudsakligen för uppfödning av kalvar (ämkor och dikor)	03	
Kvigor till liv	2 år och däröver	04	
	mellan 1 och 2 år	05	
Kvigor till slakt	2 år och däröver	06	
	mellan 1 och 2 år	07	
Tjurar och stutar	2 år och däröver	08	
	mellan 1 och 2 år	09	
Kalvar under 1 år	kvigkalvar	10	
	tjur- och stutkalvar	11	
	kalvar till slakt	12	
Summa nötkreatur		13	

SVIN

Antal

Avelssvin 50 kg och däröver	galtar	18	
	suggor, första gången dräktiga	19	
	övriga betäckta suggor	20	
	ännu ej betäckta gyftor	21	
	övriga suggor	22	
Slaktsvin ¹⁾	110 kg och däröver	23	
	80 - 109 kg	24	
	50 - 79 kg	25	
Svin 20 - 49 kg ¹⁾		26	
Smågrisar under 20 kg		27	
Summa svin		28	

1) Om besättningen t.ex. på grund av uppehåll mellan omgångar tillfälligtvis är mindre än normalt den 13 juni, ange nedan antalet slaktsvin i en normal uppfödningsomgång.

Slaktsvin, normal uppfödningsomgång	29
-------------------------------------	----

FÅR

Antal

Tackor födda 1995 och tidigare	14	
Baggar födda 1995 och tidigare	15	
Lamm	16	
Summa får	17	

HÖNS OCH KYCKLINGAR

Antal

Höns, 20 veckor eller äldre	30	
Kycklingar, avsedda för äggproduktion	31	
Slaktkycklingar ²⁾	32	
Summa höns och kycklingar	33	

2) Om besättningen t.ex. på grund av uppehåll mellan omgångar tillfälligtvis är mindre än normalt den 13 juni, ange nedan antalet slaktkycklingar i en normal uppfödningsomgång.

Slaktkycklingar, normal uppfödningsomgång	34
---	----

8 TRÄDGÅRDSVÄXTER den 13 juni 1996

FRILANDSAREALER

Ange arealuppgifter i hektar med avrundning till en decimal.

Hektar

Växtslag		
Morötter	01	,
Vitkål	02	,
Blomkål	03	,
Övriga köksväxter	04	,
Frukträd	05	,
Bärbuskar	06	,
Jordgubbar	07	,
Plantskolor för trädgårdsväxter	08	,
Övrig frilandsareal	09	,
Summa frilandsareal för trädgårdsväxter (enl. 25 i avsnitt 6)	10	,

Uppgifterna skall endast lämnas av företag med minst 0,25 hektar frilandsareal eller med minst 200 kvadratmeter växthusyta.

VÄXTHUSYTOR

Redovisade ytor skall avse bruttoytor (dvs gångar m.m. skall medräknas) och anges i kvadratmeter.

Växtslag	VÄXTHUSYTA	
	Med uppvärmning	Utan uppvärmning
Köksväxter	11 m ²	12 m ²
Krukväxter	13 m ²	14 m ²
Snittblommor inkl. lökväxter	15 m ²	16 m ²
Övrig växthusyta	17 m ²	18 m ²
Summa växthusyta	19 m ²	20 m ²

Samråd Samråd med Företagens Uppgiftslämnardelegation (FUD) har skett vid utformningen av denna blankett.

Ändra uppgifterna om de är fel eller ofullständiga

2			
Namn			
Adress			
Personnr		Telefonnr	
3			
Namn			
Adress			
Personnr		Telefonnr	

Om företaget ändrat åkerareal anges för berörd fastighet orsaken till förändringen samt namn, adress och telefonnummer för den företagare som Ni övertagit åkerarealen från respektive överlåtitt arealen till.

ÖKNING		MINSKNING		Övertagit från/överlåtitt till	
av åkermark genom		av åkermark genom			
☐ 1 köp, arv, gåva	☐ 5 försäljning, arvskifte, gåva			Namn	
☐ 2 tillarrendering	☐ 6 utarrendering			Adress	
☐ 3 återtaget arrende	☐ 7 återlämnat arrende			Telefonnr	
☐ 4 nyodling	☐ 8 nedläggning				
☐ 1 köp, arv, gåva	☐ 5 försäljning, arvskifte, gåva			Namn	
☐ 2 tillarrendering	☐ 6 utarrendering			Adress	
☐ 3 återtaget arrende	☐ 7 återlämnat arrende			Telefonnr	
☐ 4 nyodling	☐ 8 nedläggning				
☐ 1 köp, arv, gåva	☐ 5 försäljning, arvskifte, gåva			Namn	
☐ 2 tillarrendering	☐ 6 utarrendering			Adress	
☐ 3 återtaget arrende	☐ 7 återlämnat arrende			Telefonnr	
☐ 4 nyodling	☐ 8 nedläggning				
☐ 1 köp, arv, gåva	☐ 5 försäljning, arvskifte, gåva			Namn	
☐ 2 tillarrendering	☐ 6 utarrendering			Adress	
☐ 3 återtaget arrende	☐ 7 återlämnat arrende			Telefonnr	
☐ 4 nyodling	☐ 8 nedläggning				
☐ 1 köp, arv, gåva	☐ 5 försäljning, arvskifte, gåva			Namn	
☐ 2 tillarrendering	☐ 6 utarrendering			Adress	
☐ 3 återtaget arrende	☐ 7 återlämnat arrende			Telefonnr	
☐ 4 nyodling	☐ 8 nedläggning				

Datum

Namnteckning

Härmed försäkras att uppgifterna är fullständiga och sanningsenliga.

01	03	04	05	06	07	08	09	11	13	18 Sign	18 Bracket	19 Datum	20 OTS	61 Region 1	62 Region 2	63 Region 3
----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	------------	---------------	-------------	-----------	----------------	----------------	----------------

Personnummer:
Organisationsnr:
Telefonnummer:

LBR 1996

LANTBRUKSREGISTRET

SCB:s idnr

Uppgifter för lantbruksregistret

Uppgiftslämnandet till lantbruksregistret (LBR) i juni 1996 är för många företag förenklat jämfört med tidigare år. Ni tillhör dem som endast behöver lämna de uppgifter som krävs för att vi ska kunna hålla registret aktuellt. Vi ber Er kontrollera de utskrivna uppgifterna från juni 1995. Redovisa eventuella förändringar enligt anvisningarna som följer efter respektive pil:

- Ändring av namn, adress etc. → **Ändra i adressuppgifterna ovan**
- Överlåtelse av hela företaget → **Gör noteringar i avsnitt 2 nedan**
- Ändrade arealer församlingsvis → **Ändra i avsnitt 5 nedan**
- Ändringar i fastighetsinnehav → **Ändra i fastighetsredovisningen, avsnitt 4**

De utskrivna uppgifterna är korrekta

→ **Sätt kryss i rutan** ☐

Blanketten återsänds i bifogat svarskuvert så att den är SCB till handa senast den 20 juni 1996

2 OM HELA FÖRETAGET ÖVERLÅTITS Överlåtit till (namn, adress och telefonnr)	
Markera med kryss i lämplig ruta hur överlämnandet skett	☐ Försäljning, arvskifte, gåva ☐ Återlämnat arrende ☐ Utarrendering ☐ Annan orsak

5 AREALER FÖRSAMLINGSVIS ■ AREALER UNDER EGET BRUK OBS att betesmarken skall redovisas uppdelad på utnyttjad resp. ej utnyttjad. Om uppgifterna är fel eller ofullständiga, ändra i fältet till höger om respektive uppgift. Vad som räknas till åkermark, betesmark, skogsmark och annan mark framgår av bifogat informationsblad. Summa areal under eget bruk ■ UTARRENDERAD ÅKERMARK	Nr 1	Nr 2	Nr 3
	Hektar	Hektar	Hektar
	Åkermark	Åkermark	Åkermark
	Betesmark — utnyttjad	Betesmark — utnyttjad	Betesmark — utnyttjad
	Betesmark — ej utnyttjad	Betesmark — ej utnyttjad	Betesmark — ej utnyttjad
	Skogsmark	Skogsmark	Skogsmark
	Annan mark	Annan mark	Annan mark
	Total areal	Total areal	Total areal
Utarrenderad åkermark	Utarrenderad åkermark	Utarrenderad åkermark	

Skördeuppskattningarna

Inledning

Under mer än 30 år har de *objektiva skördeuppskattningarna* (OS) inom skördestatistiken utgjort grunden för beräkning av skörden av slättervall, spannmål och potatis. Av besparingsskal har dock under de senaste åren successiva nedskärningar genomförts. Med början 1995 infördes ett nytt skördestatistiskt system som baseras dels på en riksomfattande intervjuundersökning med jordbrukare, dels på objektiva mätningar av skörden på provtytor i 32 av rikets 106 skördeområden. De 32 områdena har utvalts slumpmässigt och utgör ett "basurval" som avses vara fastliggande under de närmaste åren.

För slättervall, första skörd, och potatis har avkastningen 1996 uppskattats genom OS. För oljeväxter, ärtor och blandsäd grundar sig de redovisade hektarskördarna enbart på intervjuundersökningen, medan skördestatistiken för spannmål (med undantag för blandsäd) bygger på resultat delvis från OS och delvis från intervjuundersökningen.

Objektiv skördeuppskattning

De objektiva skördeuppskattningarna (OS) syftar främst till att bestämma den bärgade skördens storlek. Metoden benämns objektiv därför att bestämningarna grundar sig på mätningar och vägningar av prover som uttas med statistiska urvalsmetoder.

Nuvarande OS omfattar provtagning av grödorna höstvetete, vårvete, råg, höstkorn, vårkorn, havre, rågvete, och slättervall, första skörd, samt matpotatis och potatis för stärkelse. Grödornas avkastning beräknas huvudsakligen utifrån resultat från provtytor som provtagare mäter in och skördar på de företag som utvalts för undersökningen.

Urval

De objektiva skördeuppskattningarna är urvalsundersökningar. Undersökningspopulationen utgörs av de jordbruksföretag som enligt föregående års lantbruksregister (LBR) redovisat mer än 5,0 hektar åkermark. Provtagning av slättervall och spannmål skedde under 1996 i 32 av landets 106 skördeområden (SKO). I undersökta SKO uttogs i medeltal 45 företag/undersökningsenheter (UE). Urvalssannolikheten påverkas av företagets arealer av olika grödor. I 1996 års urval för slättervall och spannmål ingick 1 440 UE.

För matpotatis och potatis för stärkelse drogs två fristående urval. Potatisundersökningarna begränsades till SKO som 1995 odlade mer än 100 hektar av respektive potatisgröda. För OS 1996 uttogs 1 000 UE med matpotatis och 100 UE med stärkelsepotatis. Företag med stor potatisareal blir ofta uttagna som flera UE i dessa urval.

Provtagning

SCB svarar för den centrala ledningen av skördeuppskattningarna. Fälthandling administreras regionalt av Länsstyrelsen och leds där av en s.k. provyteledare. Fälthandling utförs av säsonganställda provtagare (66 st under 1996).

För varje i OS ingående gröda som odlas på UE utväljs slumpmässigt (med sannolikheten proportionell mot arealen) ett fält för provtagning. Läget på fältet för i genomsnitt två provtytor bestäms slumpmässigt efter bestämda regler. Provtag-

ningen utförs någon eller några dagar före jordbrukarens skörd. Om skörden blir uppskjuten, t.ex. pga. regn, upprepas provtagningen på nya provtytor. Provytorerna för slättervall och spannmål är cirkelformade med ytan en kvadratmeter. För potatis utgörs provtytan av två längdmeter av en rad. Provyteskörden av potatis vägs direkt på fältet vid provtagningen. Skördeproverna av vall och spannmål förtorkas hos provtagaren och insänds sedan till SCB:s provcentral i Örebro. Där finns utrustning för hackning, tröskning, nedtorkning och vägning.

Skördeberäkning

Utifrån resultaten av provyteskördar, inhämtade arealuppgifter och från urvalet beräknade uppräkningsstal för UE skattas områdets provyteskörd. För slättervall görs även korrigering för tillväxten mellan provtagning och skörd.

Jordbrukaren har ingen praktisk möjlighet att tillvarata hela den skörd som motsvarar provyteskörden. Vissa spill och bärgningsförluster i samband med skörden kan inte undvikas. Provyteskörden korrigeras därför med standardtal för dessa förluster. Vidare reduceras skörden med hänsyn till eventuell areal med obärgad gröda.

Intervjuundersökningen

För intervjuundersökningen sker urval av företag och organiserandet av arbetet på liknande sätt som för OS. Efter avslutad skörd kontaktas UE och vid gårdsbesök eller på telefon intervjuas jordbrukaren om UE:s bärgade kvantiteter av årets olika spannmåls- och oljeväxtgrödor. Med ledning av UE:s uppgifter om grödarealer (som företaget tidigare lämnat till LBR) framräknas UE:s hektarskörd för varje gröda.

Bortfall

I OS och i intervjuundersökningen 1996 genomfördes skördeuppskattningarna på 94 – 97 procent av de uttagna företagen. Bortfallet beror främst på att uttagna företag har upphört. Värden att medverka i undersökningarna var begränsad till endast en procent av antalet utvalda företag.

Användningsområden

Skördestatistiken användes t.o.m. 1987 i det av SCB administrerade skördeskadestyddets ersättningsberäkningar. OS var i första hand dimensionerade för att tillgodose skördeskadestyddets behov. Tillförlitlig skördestatistik för andra ändamål erhöles samtidigt inom denna ram. Under perioden 1988 till 1994 hade en stiftelse inom LRF ansvaret för skördeskadestyddet, som därefter helt lades ned. Omfattningen av OS minskade fr.o.m. 1989 som en följd av omläggningen av skördeskadestyddet. Därefter har ytterligare reduceringar successivt skett.

Skördestatistiken används nu huvudsakligen för uppföljning av jordbrukspolitiska beslut, beräkning av normskördar, bestämning av EU:s arealersättningar, ekonomiska kalkyler, bl.a. för statliga stödåtgärder, planering av handel och export, marknadsbedömningar, rådgivning, forskning och utbildning samt internationell rapportering, bl. a. till EU. En del av statistiken tas fram i form av tidiga prognoser som senare följs upp med preliminära resultat och slutligen definitiv statistik.

Väderleksförhållanden

Stor betydelse för grödans utveckling har väderleken och de klimatiska förutsättningarna. I tabell A redovisas nederbördsmängder, mm per månad, i tabell B solskenstid, tim-

mar per månad och i tabell C medeltemperatur i Celsiusgrader under 1996 för några av SMHI:s meteorologiska stationer i landet.

Tabell A
Nederbörd 1996. Millimeter
Precipitation in 1996. Millimetres

Län	Meteorologisk station	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec	Hela året
Sthm	Stockholm	8	15	28	8	50	20	69	10	34	21	80	31	374
Uppl	Uppsala	8	14	22	14	59	70	73	28	32	22	106	30	478
Östg	Malmslätt	15	22	14	15	47	36	95	42	31	23	66	44	450
Ikpg	Jönköpings flp	8	19	13	20	119	60	80	39	44	34	100	50	586
Kron	Växjö	11	29	19	11	131	34	67	43	53	42	82	39	561
Kalm	Kalmar flp	14 ¹	50 ¹	13	25	145	42	78	69	67	34	98	39	674
Gotl	Visby flp	5	29	10	13	45	19	116	19	74	27	82	68	507
Blek	Karlshamn	12	20	17	17	189	33	75	36	68	30	116	24	637
Kris	Osby	9	34	15	21	119	39	77	45	62	33	121	48	623
Malm	Lund	12	34	14	15	111	33	57	50	69	35	65	34	529
Hall	Halmstad	3	37	13	20	124	61	59	56	72	68	64	31	608
Gtbg	Säve	15	37	23	24	120	53	27	72	70	80	102	51	674
Älvs	Borås	9	48	34	23	104	55	77	80	54	109	151	52	796
Skbg	Skara	6	31	15	16	93	63	43	40	56	37	110	42	552
Vrml	Karlstad	7	19	15	19	66	54	39	56	72	54	92	37	530
Öreb	Ställdalen	9	24	19	23	70	47	67	73	46	84	120	41	623
Vstm	Västerås-Hässlö	8	8	17	7	50	53	88	135	31	25	103	13	538
Kopp	Falun	8	9	9	20	72	42	74	76	18	50	91	17	486
Gävl	Gävle	9	13	24	27	72	20	84	36	29	22	111	34	481
Vnrl	Härnösand	10	10	23	35	61	128	51	15	55	78	126	51	643
Jmtl	Frösön	2	23	28	22	43	107	53	45	19	39	61	36	478
Vbtn	Umeå flp	5	9 ¹	12	14	52	59	99	15	36	60	128	70	559
Nbtn	Arjeplog	4	14	20	51	31	39	86	38	36	87	83	41	530
Vbtn	Luleå flp	4	23	8	41	31	84	55	25	65	78	80	33	527

1) Interpolerat värde.

Källa: SMHI.

Tabell B
Solskenstid 1996. Timmar
Time of sunshine in 1996. Hours

Meteorologisk station	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec	Hela året
Kiruna	12	94	185	153	344	192	146	257	127	50	21	0	1 581
Luleå	40	103	181	183	336	281	228	315	180	69	46	4	1 966
Umeå	40	121	173	204	290	247	210	298	157	87	43	22	1 892
Östersund	62	109	178	200	200	194	209	252	189	76	51	32	1 752
Borlänge	63	123	187	228	188	247	210	270	143 ¹	84 ¹	45	56	1 844
Karlstad	38	112	187	206	153	224	265	289	192	73	39	46	1 824
Stockholm	37	99	143	253	217	219	233	302	176	92	40	56	1 867
Norrköping	29	88	131	221	144	203	231	289	186	90	33	55	1 700
Göteborg	35	82	175	199	142	214	278	261	179	60	27	45	1 697
Visby	30	89	161	276	140	257	278	307	183	79	49	39	1 888
Växjö	38	68	112	247	86	208	197	230	150 ¹	45 ¹	24	47	1 452
Lund	38	67	124	249	124	197	195	277	180	79	34	64	1 628

1) Interpolerat värde

Källa: SMHI.

Tabell C
Medeltemperatur 1996. Celsiusgrader
Average temperature in 1996. Centigrades

Län	Meteorologisk station	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec	Hela året
Sthm	Stockholm	-3,2	-6,1	-0,6	6,5	8,9	15,2	16,1	19,8	10,9	8,6	3,6	-2,6	6,4
Uppl	Uppsala	-4,6	-7,8	-1,1	5,7	8,4	15,0	15,8	19,0	10,0	8,2	2,6	-3,6	5,6
Östg	Malmslätt	-4,0	-6,5	-1,0	5,8	7,9	14,0	14,2	17,4	9,1	7,8	3,0	-4,7	5,2
Jkpg	Jönköpings flp	-4,0	-7,3	-2,4	4,8	6,8	13,3	13,5	16,5	8,5	7,6	2,7	-4,8	4,6
Kron	Växjö	-3,5	-5,6	-1,6	6,5	8,1	14,3	14,0	17,0	9,6	7,9	3,0	-4,0	5,5
Kalm	Kalmar flp	-2,0 ¹	-4,8	-1,2	4,7	7,7	14,6	14,8	17,4	10,2	8,9	4,3	-2,8	6,0
Gotl	Visby flp	-2,1	-4,0	-1,2	5,1	7,3	13,3	14,4	17,8	9,7	8,8	4,8	-1,1	6,0
Blek	Karlshamn	-1,5	-3,5	0,1	6,4	9,3	14,9	14,8	17,6	10,8	9,3	4,5	-1,7	6,7
Kris	Osby	-2,8	-4,8	-0,8	6,3	8,8	14,2	14,6	17,2	9,8	8,3	3,3	-3,2	5,9
Malm	Lund	-1,9	-3,1	0,3	7,8	9,7	14,7	15,7	18,6	11,5	9,9	5,0	-1,0	7,2
Hall	Halmstad	-2,4	-3,8	0,3	7,1	9,1	14,3	15,3	18,5	10,8	9,3	4,4	-2,0	6,7
Gtbg	Säve	-2,6	-4,3	-0,1	5,7	8,5	13,4	14,7	17,9	9,8	9,2	4,4	-3,0	6,1
Älvs	Borås	-3,6	-6,3	-1,4	5,2	8,2	13,9	14,5	17,7	9,6	8,2	3,5	-4,2	5,4
Skgb	Skara	-4,0	-6,7	-0,9	6,2	8,2	14,1	14,9	17,9	9,3	7,9	2,7	-4,8	5,4
Vml	Karlstad	-5,0	-7,2	-0,9	4,2	8,1	13,7	15,5	18,2	10,0	8,2	2,5	-3,7	5,3
Öreb	Ställdalen	-6,1	-7,9	-1,9	3,9	6,6	13,0	13,8	16,5	8,1	6,2	0,0	-5,5	3,9
Vstm	Västerås-Hässlö	-5,0	-8,0	-1,4	5,3	8,2	14,8	15,6	18,0	9,3	7,7	2,3	-3,8	5,2
Kopp	Falun	-6,9	-9,8	-2,1	4,0	7,2	14,3	14,6	17,2	8,6	6,3	-0,7	-5,7	3,9
Gävl	Gävle	-5,0	-9,0	-2,0	4,1	6,4	13,6	14,4	16,5	8,5	6,8	0,3	-4,4	4,1
Vnrl	Härnösand	-4,5	-9,4	-2,7	2,1	6,4	12,6	14,4	16,2	9,8	5,9	-1,9	-5,8	3,6
Jmtl	Frösön	-7,7	-9,6	-2,7	2,3	5,2	10,5	12,5	15,6	7,9	4,8	-3,4	-6,3	2,4
Vbtn	Umeå flp	-4,7	-11,7	-3,5	1,4	6,3	12,1	14,0 ¹	16,0	8,8	5,4	-2,5	-6,7	2,9
Nbtn	Arjeplog	-8,8	-14,5	-7,2	-0,5	3,3	10,0	13,1	14,2	6,1	1,5	-9,9	-11,8	-0,4
Nbtn	Luleå flp	-6,5	-12,2	-5,5	0,3	5,1	11,8	14,6	16,3	8,4	4,8	-5,0	-9,0	1,9

1) Interpolerat värde.

Källa: SMHI.

Summary

Introductory notes

The objective of the Yearbook of Agricultural Statistics is to compile a manageable portion of the available statistics relating to agriculture.

Scope

The main part of the yearbook covers agriculture – though there are also sections on horticulture, reindeer keeping, fur farming and apiculture. Moreover, some tables on forestry referring to holdings of more than 2 hectares of arable land are included.

For detailed information on forestry, consult the Statistical Yearbook of Forestry, issued by the National Board of Forestry.

For detailed information on food for example food manufacturing, trade, consumption consult "När mat kommer på tal – en livsmedelsstatistisk översikt" issued by Statistics Sweden.

Regional statistics

In many tables, the results are presented by Swedish counties and by production areas (a map of these can be found in Appendix 2).

Units of measurement

The units used in this book can be converted to imperial units as follows:

1 millimetre (mm)	= 0.03937 inch
1 centimetre (cm)	= 0.3937 inch
1 sq. metre (m ²)	= 10.76 sq. feet
1 hectare (ha)	= 2.471 acres
1 litre (l)	= 1.760 pints
1 hectolitre (hl)	= 2.750 bushels
1 cubic metre (m ³)	= 3.437 quarters
1 gram (g)	= 0.5644 dram
1 kilogram (kg)	= 2.205 lb
1 metric ton	= 0.9842 (long) ton
1 gr/kg	= 0.1 per cent
1 kg/ha	= 0.007966 cwt./acre
1 kWh/ha	= 0.4047 kWh/acre
1 Megacal/kg	= 453 000 calories/lb.

Arrangements for English readers

In the beginning of the book, there is a Table of Contents in English.

The headings of all tables are translated into English. After the summary in English, there is a Swedish-English list of terms

with translations of most words or expressions found in the headings and left-hand columns of the tables.

In most cases the data published in the Yearbook of Agricultural Statistics 1997 refer to the year 1996 or the production year 1995/96. Estimates pertaining to the whole country are also frequently given for the five prior years.

In the following you will find a summary in English with brief descriptions of the different surveys and with references to the tables.

1 1996 from an agricultural point of view

The winter 1995/96 was long and cold, so some of the winter crops were damaged and 10 % had to be replaced with spring crops. The spring and the beginning of the summer was rather cold and rainy. The sowing of the spring crops was delayed due to weather and so was the harvest of the grassland. The weather in August was warm and dry, but still the grain harvest was late.

The conditions for crop crop farming display great differences between the north and south of Sweden. Farming is mainly located to the fertile plains of southern and central Sweden where more than 60 % of the arable land is found. In 1996 the total number of farms with more than 2 hectares of arable land was 90 500. The average area of this farms was 31 hectares.

The dairy sector is central in Swedish agriculture. To many farmers forestry is of vital importance. In 1996 each agricultural holding on average had 45 hectares of forest land, but the distribution was uneven between regions and individual farms. More than 24 000 farms have no forest land at all.

The first yield per hectare of hay was 10 % larger than the average yield for the previous five years. The yields for grains in 1996 showed diversions from the average as follows: Winter wheat + 6 %, spring wheat +24 %, winterrye + 10 %, barley + 20 % and oats + 21 %.

The total yields of grains in Sweden have increased 28 % from the average yields for the previous five years, to 6,0 millions of metric tons.

In 1996 the production slightly increased to 3 260 Mkg. The Swedish national milk quota is 3 300 Mkg. There is still a big structural change among milk producers and the number of small producers is rapidly decreasing.

The production of meat increased 1 % between 1995 and 1996.

In 1996 producer prices fell slightly. The main reduction for crop products for which prices on an average fell by 11 % back to the level of 1994. Prices for animal products was on the average 3 % down.

2 Structure of the enterprises

Since 1968, SCB has carried out an annual registration of enterprises (holdings) in agriculture and forestry.

The farm register includes the following types of enterprises:

- a) enterprises with at least 2,1 hectares of arable land
- b) enterprises with less than 2,1 hectares of arable land (including enterprises without arable land) which include real estate assessed as agricultural real estate
- c) enterprises with large stocks of livestock
- d) enterprises with horticultural production of a certain size.

Data from enterprises of types a), c), and d) are collected from the holders by mail each year, while data from enterprises of type b) are collected only for certain years.

During 1968–1995 there has been an annual data collection for the farm register of items relating to name, address, telephone number, personal identification number of the holder, real estates included in the enterprise and their respective areas of arable land and forest, owner of leased property, tenant of leased land, the acreages under various crops and the number of livestock of different species. A number of other data are collected at intervals.

In 1996 information was collected from all enterprises about name, address, telephone number, number of the holder, real estate included in the holding and their respective areas of arable land and forest. From a sample of enterprises about 25 percent, data was collected also about area of various crops, area for horticultural plants on open ground, area of greenhouses and number of livestock on various kinds.

Some data on *the number of owned and leased holdings and on the number of holdings and the area of arable land in different size groups* are given in Tables 2.2–2.7. In Tables 2.9 and 2.10, information can be found on *the number of holdings and the area of arable land in different size groups distributed by category of holder*.

Some data on *the number of holdings and the area of forest land in different size groups of forest land* for holdings with more than 2 hectares of arable land are given in Tables 2.12 and 2.13.

The total area of forest land in Sweden distributed by different size groups of arable land and forest land and by different categories of holders in 1992 is given in Tables 2.13 and 2.14.

Information on *number of holdings by type of farming and labour required* are shown in Tables 2.15–2.22.

3 Labour Force

The general censuses of population and housing conducted by SCB include information about agricultural conditions. They give statistics, for instance, on *the distribution of the population in rural and urban areas*. In connection with the Population and Housing Census in 1985, new statistics on regional employment were started. These statistics are based on administrative data and will be published yearly. Some data on *the size of the economically active population in agriculture and related fields* are given in Tables 3.4–3.7.

The farm register provides data on *the age distribution of holders and the number of holders and employees in agriculture*. See Table 3.4.

SCB also conducts monthly labour force sample surveys. *The number of persons economically active in agriculture etc.* as indicated by these surveys is shown in Table 3.8.

Some data about *the number of occupied persons in agriculture for different groups and number of working hours* are given in Tables 3.9–3.13.

Some information on *the extent of gainful activity beside the holding* is found in Tables 3.14.

Information about *the number of occupational accidents in crop and livestock farming* is presented in Tables 3.15 and 3.16.

4 Land. Real estate

Areas of different types of land are given in Tables 4.1 and 4.2. In conjunction with the 1988 Agricultural Census, a special study was performed on *utilization of permanent pasture*. See Tables 4.4 and 4.5. In 1994 a supplementary study was made of *cadmium content in the top soil in different counties of Sweden*. See Table 4.6. In connection with the objective crop yield survey in 1987, a study was made of the soil conditions in *surveyed areas of arable land*. See Table 4.7.

Statistics on *the assessed value of agricultural real estate* are compiled and published each year by SCB. See Tables 4.8, 4.9 and 4.10.

Special statistics on *the prices of agricultural real estate* emerge from a long-term study made by SCB. This study, based on annual surveys, covers representative purchases. See Tables 4.11–4.13.

5 Buildings, plants and machinery

The number of assessed units and their building value is given in Table 5.1.

The County Boards pre test buildings for livestock before they are built. For information on the number of pre tested new and extended buildings see Tables 5.3 and 5.4.

Information on *cisterns for diesel oil and fuel oil in 1994 (number and total capacity)* is given in Table 5.11.

Data on *irrigation systems* according to a survey carried out by SCB in 1985 are shown in Table 5.5.

Data on *areas pipe-drained* in 1982 and earlier are shown in Table 5.6.

Information on *the number of tractors and combines* according to a data submitted for the farm register in 1991 can be found in Tables 5.7 and 5.9.

Current statistics on *purchases of machinery, tools etc. in agriculture* are obtained from surveys made by the Swedish Board of Agriculture. See Tables 5.10 and 5.11.

6 Requisites

Under current regulations, seed for marketing is controlled by the Swedish State Seed Testing Institute. Statistics on *state certified seed* are reported annually by the respective seed control establishment. See Table 6.1.

Areas sown with disinfected seed in 1989/90 are given in Table 6.2.

Data on *sales of different lime products 1991–1995* are given in Tables 6.3 and 6.4.

Table 6.5 gives some data from a special survey on *consumption of plant nutrients in fertilizers and animal waste* in agriculture in 1994/95.

Information on *the consumption of fertilizers* based on figures supplied by manufacturers and importers is reported by the Swedish Board of Agriculture and the SCB. See Table 6.6 and 6.7.

The Swedish Board of Agriculture makes an annual survey on *the sale of pesticides* in agriculture and horticulture. Data in this survey are supplied by manufacturers and importers. See Table 6.8.

Table 6.9 gives some data from a special survey on *the use of pesticides* in agriculture in 1996.

Information on *the consumption of feeding stuffs* is annually compiled by the Swedish Board of Agriculture on the basis of figures collected directly from manufacturers and importers. See Tables 6.11 and 6.12.

Data on *the consumption of motor fuel and fuel oil* 1994 based on a sample survey are shown in Table 6.14.

7 Crop farming

Since 1968, information on *the use of arable land and on the number of holdings with different crops* is obtained from the farm register. See Tables 7.4, 7.8–7.10, 7.13, 7.14, and 7.16. A summary on the use of arable land for different crops is shown in Table 7.1.

In connection with the objective crop yield surveys, studies have been made about *autumn-sown areas* (Tables 7.5, 7.6 and 7.11), and *the distribution of the areas of potatoes by size of cultivations*. See Table 7.15.

Data on organic farming is given in Tables 7.19 and 7.20.

Quantitative information on the yield per hectare is mainly obtained from *the objective crop yield surveys*. The surveys are comprised of a main survey and a series of special surveys. The latter ones give information on actual yield and harvesting losses etc. The surveys cover a sample of holdings with more than 5 hectares or arable land. See Tables 7.22–7.24.

In connection with these surveys, special studies have also been made concerning *the yield from ley of different ages* (Table 7.26) and *the yield of potatoes from cultivations of different sizes* (Table 7.33).

SCB makes annual estimates of *the total yield of grain, ley and potatoes* on the basis of the objective crop yield surveys (Tables 7.35–7.36, and 7.41). Data on *the total yield of oleiferous plants and sugar beets* are supplied by the Swedish Board of Agriculture, and the Danico Sugar Co. AB. See Tables 7.38 and 7.40.

Information on *the dates for sowing and harvesting* and on *the average growing time* is obtained from a special survey in connection with the objective crop yield surveys. See Tables 7.42, 7.43 and 7.45.

8 Horticultural cultivation

All enterprises with *horticultural production* are entered in the farm register. Some data from this register are found in Tables 8.1 and 8.2.

In 1994 a horticultural census was performed in Sweden. Some results on *the cultivation of different kinds of horticultural plants* are presented in Tables 8.4 and 8.6. Information on *cultivation in greenhouses and frames* is given in Tables 8.7 and 8.10.

9 Livestock

Since 1968 the annual statistics on livestock in agriculture are based on the farm register. Data from this register on *the number of domestic animals* and data on *the number of holdings with livestock* are given in Tables 9.3–9.13 (cattle), 9.24–9.30 (sheep), 9.35–9.47 (pigs), 9.53–9.58 (fowls), 9.60 (goats) and 9.61–9.62 (horses).

Results from *the official control activities of animal breeding*, which are carried out under the supervision of the Swedish Board of Agriculture, are shown in Tables 9.14–9.21 (cattle), 9.31–9.33 (sheep), and 9.48–9.50 (pigs).

The Swedish Board of Agriculture also estimates *the incidence of different animal diseases*. See Tables 9.22 and 9.51.

Some results concerning *the number of inspected carcasses and the total number of slaughtered animals and their weight* are presented in Tables 9.23 (cattle), 9.34 (sheep) and 9.52 (pigs).

10 Processing, consumption and foreign trade

Balance sheets of grain resources, potato resources and meat resources are supplied by the Swedish Board of Agriculture. See Tables 10.2, 10.3 and 10.7.

Data on *the production of meat, dairy products, milk powder and eggs* are supplied by the Swedish Board of Agriculture. See Tables 10.4, 10.5, 10.6 and 10.10.

Information on *the number of milk suppliers, the quantity of delivered milk, the uses of dairy milk etc.* is found in the statistics on dairy operations published by the Swedish Dairies' Association. See Tables 10.8 and 10.9.

Information on *the consumption of food, beverages and tobacco* is obtained through calculations made by the Swedish Board of Agriculture. These calculations are based on data from official manufacturing and foreign trade statistics. See Tables 10.10 and 10.11.

The energy supply by different agricultural and food products as computed by the Swedish Board of Agriculture is shown in Table 10.13.

On the basis of the official foreign trade statistics, the Swedish Board of Agriculture makes an annual statement on *the foreign trade in agricultural products and foodstuffs*. See Tables 10.14–10.17.

11 Economics

SCB produces *national accounts statistics*. Some results regarding the agricultural sector and the gross domestic product are given in Tables 11.1 and 11.2.

The Joint Council for Economic studies in the Food sector annually computes *the total income and expenditures of the agricultural sector*. See Tables 11.3, 11.5 and 11.7.

In order to illustrate receipts, costs and profitability in Swedish agriculture, SCB makes an annual *farm economics survey*. This study is based on the account books of approx. 500 farms. Results from that survey are presented in Table 11.8.

The Swedish Board of Agriculture reports on *the prices of tractors, fuel, fertilizers and vegetable and animal products*. See Table 11.9.

The development of prices and costs of agricultural products and requisites is reflected in the monthly calculations by the Swedish Board of Agriculture of *cost price, producer price, price regulation price, food industry price, consumer price and world market price indices*. See Tables 11.10 and 11.12.

Some results from a special survey of *farmers' total assets and liabilities* are presented in Tables 11.15.

12 Subsidies, insurance

The amount of *conversion grant, grant for afforestation and foundation of wetlands, area-based income support and the disposition of governmental funds for some other support measures*. are presented in tables 12.1–12.3

Support relating to the Common Agricultural Policy (CAP) are reported by the Swedish board of Agriculture and shown in Tables 12.4–12.9.

Current statistics on *public expenditures for rationalisation measures etc.* are published by the Swedish Board of Agriculture. See Tables 12.10–12.12.

For information on *government support to reindeer breeding* see Table 12.13.

There was a special *crop insurance system* in 1988–1994 for all farmers in Sweden with more than 5 hectares tilled arable land. The main authority was the Federation of Swedish Farmers. In Table 12.14 information can be found on the results of *the compensation calculations for the yield in 1988–1994*.

Statistics on *livestock insurance* are compiled by the Swedish Private Insurance Supervisory Service. See Tables 12.14 and 12.16.

13 Agricultural training

Statistics on *the number of students* in agricultural courses as well as related courses in the integrated upper secondary school and at the Agricultural University are compiled by SCB. See Tables 13.1 and 13.2.

14 Farmers' co-operative associations

Information on *memberships and payments to the farmers in the co-operative associations* is provided by the Federation of Swedish Farmers, which is the central body for the Swedish agricultural co-operative associations and their various branch organisations. See Tables 14.1 and 14.3.

15 Agriculture in the European Union

Information on *the agricultural sector in the European Union* is obtained from Eurostat; *Agriculture–Statistical yearbook 1995*. The book contains data produced by the different national statistics offices or the statistical services of the ministries on the basis of harmonised methodologies.

Total area, forest area, agricultural area, utilised agricultural area, and number of holdings are shown in Tables 15.1–15.4.

For information on *civilian employment by sector of activity and gross value added at factor cost by sector of activity* see Tables 15.5 and 15.12.

Crop farming and harvested production of selected fresh vegetables, berries and fruits are shown in Tables 15.6–15.8. Data on *livestock, and the structure of dairy cow holders* are shown in Tables 15.9–15.11.

16 International statistics

Information on *the agricultural sector in different countries* is obtained from the statistics published annually by the Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO), the Organization for Economic Co-operation and Development (OECD). These statistics include information on areas of different types of land, use of arable land, yield, livestock, consumption of fertilizers, the number of persons economically active in agriculture and the number of tractors agricultural output and agricultural holdings. See Tables 16.1–16.6.

Appendix 1

Organization of the agricultural statistics

Most of the data presented in this yearbook are based on surveys carried out at regular intervals by various agencies, the most important ones being Statistics Sweden (SCB) and the Swedish Board of Agriculture.

SCB processes the data in the Yearbook on the structure of holdings, real estates, plants, machinery, labour manpower, crop farming, number of livestock and holders' cash income and expenditures etc. The Swedish Board of Agriculture compiles the statistics on prices, index numbers, refinement of agricultural products, food consumption, foreign trade, purchases of machinery, tools and pesticides, government rationalization measures and testing and control of livestock.

Appendix 2**Geographical divisions**

In the Swedish agricultural statistics, information is presented by administrative areas and by areas defined in accordance with natural farming conditions. For the current surveys, data are usually given for counties and larger areas, although the register of enterprises in agriculture and forestry (also called the farm register) provides information by individual parishes, municipalities, etc.

The majority of the counties, on the basis of different climatic conditions, the quality of the soil etc. have been divided into "natural farming areas". These areas can be combined into "production areas" and "major regions". See further Appendix 2 where a map of Sweden can be found. For the objective crop yield surveys, the country is divided into 106 "yield survey districts", which have been made as homogeneous as possible with regard to annual yield outcome. This division is also used in the crop insurance system.

Appendix 3**The Farm Register**

The Swedish Farm Register (LBR) contains records on agricultural and forestry enterprises in Sweden and was set up in 1968. The original objectives of the LBR were to achieve a continuous recording of all holdings and their production resources and to provide a basis for statistics.

The data collection varies from one year to the other, both in respect to the enterprises which are to report data and in respect to the data reported. Each year, data collection covers holdings

with more than two hectares of arable land and holdings with large stocks of animals. Horticultural enterprises are included in the data collection two years out of three.

The LBR is mainly used for producing statistics. It is also used as a sampling frame for various surveys.

Appendix 4**The objective crop-yield surveys**

The main intention of the objective crop-yield surveys is to determine the size of the harvested yield. The method is called "objective" because the figures obtained are based on measurements and weighing of samples which are taken using statistical sampling methods.

The present crop-yield surveys comprise investigations of winter wheat, winter rye, spring wheat, barley, oats, mowing leys (hay or silage) and table potatoes. Yield levels are mainly determined by field-enumerators measuring-out and harvesting sample plots on the farms and fields taken for the surveys.

In addition, the field-enumerator collects data on the use of arable land, harvesting methods, etc., by means of interviews with the farmers.

Appendix 5**Meteorological situation**

Data on *precipitation, hours of sunshine and average temperatures* are supplied by the Swedish Meteorological and Hydrological Institute. See tables A–C.

Swedish-English vocabulary

Letters Åä, Ää and Öö at the end of list
The English translations are not always word by word

A

Administrativa områden
Agronom
Aktiebolag
Aktuell
Alkoholhaltiga drycker
Allmän
Allmänning
Alsikeklöverfrö
Am- och diko bidrag
Andel
Andra
Andra kombinationer
Andra orsaker
Animalier
Animalisk
Anläggning
Anläggningsstöd

Anmälan
Annan djurskötsel
Annan sallat
Ansluten till
Anställd
Antal
Använd i hushållet
Använd till utfodring
Användning
Arbetare
Arbete
Arbetsbehov
Arbetsinsats
Arbetskostnad
Arbetskraft
Arbetsolycksfall
Arbetsområde
Arbetsstimmar
Areal
Arealbidrag
Arealersättning
Arealstöd
Arendator
Arrende
Arrenderad
Aska
Automatisk utgödsling
Avbytarverksamhet
Avdrag
Avdragbar utgift
Avelssvin
Avgångna
Avkastning
Avreglerad (marknad)
Avräkningsprisindex
Avsaluproduktion
Avse
Avsevärd
Avskrivning
Avvänja

Administrative areas
Agronomist; M. Sc. in Agriculture
Limited company
Current; present
Alcoholic beverages
General; common
Common land
Alsikeclover seed
Suckler cow premium
Proportion; share
Other
Other combinations
Other reasons
Animal products
Animal
Plant; works
Grant for afforestation and
foundation of wetlands
Application
Other kind of animal husbandry
Other kind of lettuce
Connected with; associated with
Employee
Number
Used in the household
Used for feeding
Use
Worker; labourer
Work
Labour requirement
Labour contribution
Labour costs
Labour force
Occupational accident
Type of work
Working hours
Area; acreage
Area-based income support
Compensatory payments
Area-based support
Tenant
Tenancy
Held on lease
Ashes
Automatic disposal of manure
Replacer system
Deduction
Decuctable
Breeding pig
Departed
Yield
Deregulated (market)
Producer price index
Agricultural output
Concern; refer to
Considerable
Depreciation
Wean

Befolkning
Bekämpningsmedel
Belopp
Ben
Bensin
Beredd fisk
Beräknad
Besiktigad
Besädd areal
Besättning
Besättningsstorlek
Betat utsäde
Bete
Betesmark
Betesvall
Betäckta (suggor)
Bevattnad areal
Bevattning
Bevattningsanläggning
Bevattningsmaskin
Bibliografi
Bidrag till
Binäring
Biodling
Biologisk
Bisamhälle
Blandad
Blandsäd
Blast
Blomkål
Blommor
Bogserad
Bokföringsuppgifter
Bortfall
Boskapsskötsel
Bostad
Bostadshus
Bostadsbyggnadsvärde
Bostadsändamål
Brukare
Brukningsform
Bruttointäkt
Bruttonationalprodukt
Bröd och spannmålsprodukter
Brödsäd
Budgetmedel
Budgetår
Buffel
Byggnad
Byggnadsarbete
Byggnadskostnadsindex
Byggnadsverksamhet
Byggnadsvärde
Byggnadsändamål
Bänkgård
Bär
Bärbuske
Bärgad (skörd)
Bönor

Population
Pesticides
Amount
Leg
Petrol
Processed fish
Calculated; estimated
Inspected
Area sown
Stock; herd
Size of stock
Treated seed
Pasture
Grazing land
Pasture
Covered (sows)
Irrigated area
Irrigation
Irrigation plant
Irrigator
Bibliography
Contribution to
Subsidiary enterprise
Apiculture
Biological
Bee colony
Mixed
Mixed grain
Tops of root crops
Cauliflower
Flowers
Towed
Accounts
Non-response
Stock-raising
Dwelling
Dwelling house
House building value
Habitational purpose
Holder; farmer
Type of holding
Gross revenue (income)
Gross domestic product
Bread and products of grain
Bread grain
Governmental funds
Financial year (July-June)
Buffalo
Building
Building work
Building cost index
Construction activity
Value of buildings
Purpose of building
Frame; hotbed
Berries
Berry-bush
Actual (yield)
Beans

B

Bagge
Bakverk
Baljväxt
Barnbidrag
Bearbetning
Bebyggd

Ram
Pastry
Leguminous plant
Child allowances
Processing
Built up

C

Charkuterivaror
Chinchilla
Choklad- och konfektyrvaror
Cirka
Cistern

Cured meat and provision
Chinchilla
Sweets
About
Cistern

D

Dagar	Days
Dags/dagarskurser	Length of courses in days
Dagsverke	Day's work
Definitiva uppgifter	Definite results
Deklaration	Declaration for income tax
purposes	
Del av	Part of
Delad	Separated
Deltidslantbruk	Part-time holding
Delvis (ägd)	Partly (owned)
Dieselbrännolja	Diesel fuel
Dikning	Ditching
Direktförsåld och hemma-förbrukad mjölk	Milk sold outside dairies and consumed on farms
Diverse	Other; miscellaneous
Djupfryst	Frozen products
Djur	Animal
Djurbidrag	Headage support, animal premium
Djurplatser	Animal places
Djursjukdomar	Animal diseases
Djurskötare	Cattlemen
Djurskötsel	Work with cattle
Djurslag	Type of animal
Djurstallar	Building for livestock
Dragbil	Truck tractor
Driftsgren	Line of production
Driftsinriktning	Type of farming
Driftsledning	Work management
Driftslån	Loans for operating costs
Driftsöverskott	Operating surplus
Drivmedel	Motor fuel
Driv- och smörjmedel	(Consumption of) motor fuel and lubricants
Dvs.	That is; i.e.
Därav	Of which
Däröver	More
Död	Dead
Dödfödd	Stillborn
Dödsbo	Estate of a deceased person

E

Effekt	Capacity; power; effect
Eftergymnasial utbildning	Third level education
Efterlikvid	Final price adjustment
Egenavgifter	The holder's duties for social insurance
Egentlig	Real; actual
Egentliga jordbruksprodukter	Real agricultural products
Eget	Own
Ej	Not
Ej angiven kroppsdel	Unspecified part of the body
Ej angivet	Not reported
Ekologisk odling	organic farming
Ekologisk djurhållning	organic farming with animals
Ekonomibyggnad	Farm building
Ekonomibyggnadsvärde	Farm building value
Ekonomisk	Economic
Eldningsolja	Heating oil
Elever	Trainees; pupils
Elevtimmar	Learning-hours
Energibehov	Energy demand
Energiskog	Energy forest
Enhet	Unit
Enkelt bolag	Partnership
Enkla	Simple
Enligt	According to
Ensamskötare	Sole cattleman
Ensilageväxter	Plants for silage
Ensiling	Ensiling
Enskild	Private
Entreprenadverksamhet	Contract work
Ersättning; ersättningsbelopp	Compensation
Ersättningsberäkningar	Compensation calculations
Ersättningsberättigade företag	Number of holdings entitled to compensation
Examinerad	Examined

F

Fabrikspotatis	Potatoes for processing
Faktorinsats	Factor income
Faktorpris	Factor price
Falltal	Falling number
Familjemedlem	Member of the family
Fast anställd	Permanently employed
Fasta priser	Constant prices
Fastgödsel	Solid manure
Fastighet	Real estate
Fastighetsinnehav	Possession of real estates
Fastighetslängd	Tax register of real estates
Fastighetsreglering	Real allotment
Fastighetstaxering	Assessment of real estate
Fett	Fat
Fetthalt	Fat content
Fettråvaror	Crude fat
Fettvaror	Fat
Fillead fisk	Filletted fish
Fisk	Fish
Fiske	Fishing
Fiskmjöl	Fish meal
Fjäderfä	Poultry
Fjäderfäkött	Poultry meat
Flytgödsel ute	Liquid manure
Fläsk	Pork
Foderblandning	Feed mixture
Foderfosfat	Fodder phosphate
Fodermedel	Feedstuffs; feeds
Foderrotfrukter	Forage root crop
Fodersäd	Coarse grain
Fodersädesbalm	Coarse grain straw
Fodertillskott	Additional fodder
Fodertran och foderfett	Fodder-train-oil and fodder fat
Fodervärde	Feed value
Foderväxt	Forage plant
Foderärter	Fodder peas
Folkmängd	Population
Folk- och bostadsräkning	Census of population and housing
Fosfor	Phosphorus
Fotogen	Paraffine oil; kerosine
Frakter	Freights
Framskrivning	Projection
Fri kost	Board free
Frilandsareal	Area for cultivation on open ground
Frilandsodling	Out door cultivation
Frivillig	Voluntary
Frukt	Fruit
Frukträd	Fruit tree
Frånvarande	Absent from work
Frånvaro	Absence
Frånvarofrekvens	Frequency of absence
Frö	Seed
Fröslag	Kind of seed
Frövall	Seed ley
Fysisk person	Natural person
Får	Sheep
Fårkontroll	Sheep breeding control
Fältodlade köksväxter	Field grown vegetables
Färskt och djupfryst	Fresh and frozen
Född	Born
Föl	Foal
Förbrukning	Use; consumption; application
Fördelad	Distributed
Fördelning	Distribution
Före	Before
Förening	Society; association
Föreningsbank	Co-operative bank
Företag	Holding; enterprise
Företagare	Holder
Företagarvinst	Net profit
Förlossning	Delivery
Förlust	Loss
Förmalning	Milling
Förmän i djurstall	Head cow men
Förmögenhet	Property

Förnödenheter
Förpröva
Förrentning
Församling
Första
Försäld
Försäkrad
Försäkringsbestånd
Försäkringsbolag
Försäljning
Försörjningsbalans
Förtjänst
Förvärv
Förvärvsarbete (befolkning)
Förvärvskälla
Förvärvsändamål
Förelägg- och handels-
marginaler
Föreläggsvärde
Förändringar i djurkapitalet

G
Galt
Genomsnittlig
Get
Glass
Glesbygd
Godkänd
Grillkyckling
Gropsilo
Grovfoder
Grundutbildning
Grundvatten
Grus
Gryn
Grädd
Gräddfil
Gräs
Gräsbärande
Gröda
Gröddgrupp
Grönfoder
Grödfrekvens
Gurka
Gylta
Gymnasieskola
Gödkalv
Gödsel
Götalands mellanbygder
Götalands norra slättbygder
Götalands skogsbygder
Götalands södra slättbygder
land

H
Hagelskadeförsäkring
Hallon
Halm
Halmskörd
Handelsgödsel
Handelskvarn
Handjursbidrag
Handupptagning
Havre
Hektar
Hektarskörd
Hektoliter
Hela riket
Helautomatisk upptagare
Helträda
Hemslakt
Hirs
Hjärnskada
Honung
Hortonom
Husdjur
Husdjursförsäkring

Requisites
Pre test
Net return (on capital)
Parish
First
Sold
Insured
Stock of insurances
Insurance company
Sale
Balance sheet of resources
Profit; earning
Purchase
Economically active (population)
Source of income
Acquisitional purpose
Profits from processing and trading

Value added
Changes in livestock capital

Boar
Average
Goat
Ice cream
Sparsely populated area
Approved
Grill chicken
Shallow pit silo
Coarse fodder
Basic education
Subsoil water
Gravel
Hulled grain
Cream
Culture cream
Grass
Grass-grown
Crop
Crop group
Green fodder
Frequency of certain crops
Cucumber; gherkin
Gilt
Integrated upper secondary school
Fattened calf
Fertilizer ; manure
Central districts in Götaland
Plain district in northern Götaland
Forest districts in Götaland
Plain districts in southern Götaland

Hail insurance
Raspberries
Straw
Yield of straw
Fertilizer
Commercial mill
Male animal premiums
Lifting by hand
Oats
Hectare
Yield per hectare
Hectolitre
Whole of Sweden
Automatic lifter
Bare fallow
Home slaughter
Millet
Brain injury
Honey
Horticulturist
Livestock
Livestock insurance

Husdjurskötsel
Hushåll
Hushållsmargarin
Huvudområde
Hypoteksförening
Hyra
Hårdost
Hästar
Hästkraft
Hö
Höghus
Högre inteckning
Högsolor
Högst
Hömjöl
Höns
Höst- eller vinterbevuxen
åkermark
Höstkorn
Höstoljevaxter
Höstrops
Hösttrybs
Höststråg
Höststräsäd
Höstsådd
Höstsåd
Hösttermin
Höstvete
Höstörk

I
Icke
Import
Indelning
Indirekt skatt
Industriförbrukning för tekniska
ändamål
Införelavgifter
Inhemsk
Inklusive
Inkommen
Inkomst
Inkomstklass
Inkomststöd
Inkomstår
Inköp
Inre
Inräknad
Insektangrepp
Insektmedel
Insjö
Insnäringssgröda
Inte
Inteckning
Intäkter
Inventarier (levande)
Inventarier (döda)
Inventering
Investering
Invånare
Invägd mjölk
Isbergssallat

J
Jakt och viltvård
Jordbearbetning
Jordbearbetningsredskap
Jordbruk
Jordbrukare
Jordbruksfastighet

Jordbruksinventering
Jordbrukslinje
Jordbruksreglerade livsmedel
produkter
Jordbruksvärde
Jordförvärvstillstånd

Animal husbandry
Household
Household margarine
Main area
Mortgage society
Rent
Cheese
Horses
Horse-power
Hay
Two-storey house
Higher mortgage
University-level colleges
At most
Flour of hay
Fowls
Autumn- or wintergrown
arable land
Winter barley
Autumn-sown oleiferous plants
Winter rape
Winter turnip rape
Winter rye
Autumn-sown cereals
Autumn sown
Winter grain
Autumn term
Winter wheat
Grass drier

Not
Imports
Division
Indirect tax
Consumption by industries for
technical purposes
Import fees
Domestic
Including
Received
Income
Size of income; income-bracket
Area-based income support
Income ear
Purchase
Internal
Included
Attack by insects
Insecticides
Lake
Nurse crop
Not
Mortgage
Receipts; income; return
Farm equipment
Livestock
Survey
Investment
Inhabitant
Weight of delivered milk
Iceberg lettuce

Hunting and wild-life preservation
Tillage
Implements for tillage
Agriculture; farming
Farmer
Agricultural real estate; farm
property
Agricultural survey
Agricultural courses
Price regulated agricultural
products
Agriculture value
Permission to acquire agricultural
land

Jordgubbar	Strawberries
Jordnötter	Groundnuts; peanuts
Jordnötskaka	Groundnut cake
Julstjärna	Christmas-flower (Poinsettia)
Juridisk person	Juridical person
Juversjukdom	Mastitis
K	
K-mjolk; konsumtionsmjolk	Fluid milk
Kadmium halt	Cadmium content
Kaffe	Coffee
Kaffebröd	Pastry
Kakao	Cacao
Kalenderår	Calendar year
Kalisuper	Potassium phosphate
Kalium	Potassium
Kalk	Lime
Kalkammonsalpeter	Ammonium nitrate
Kalksalpeter	Calcium nitrate
Kalluft	Cold air
Kalluftstork	Cold air drier
Kalv; kalvar	Calf; calves
Kalva	Calve
Kalvningsförklämning	Milk fever
Kalvningsresultat	Number of calvings
Kameler	Camels
Kapitalförslitning	Consumption of fixed capital
Kapitalkostnad	Cost of capital
Kasserad	Rejected
Kastanjer	Chestnuts
Kasthjulsmaskin	Potato spinner
Kategori	Category
Kemiskt	Chemically
Kex	Biscuits
Kli	Bran
Kläckt	Hatched
Knäckebröd	Crisp bread
Knölar	Tubers
Kokoskakor	Coconut-cakes
Kokärter	Field peas for cooking
Kollektiva avgifter	Social taxes
Kollektivavtal	Collective agreement
Kolsyrade läskedrycker och mineralvatten	Carbonated beverages and mineral waters
Kommun	Municipality; commune
Kommunalt anställda	Local governmental employment
Kompensationsbidrag	Support for less favoured area
Komplement	Supplement
Koncentrat	Concentrate
Kondensmjolk	Condensed milk
Konditorivaror	Sweets and pastries
Konfektyrvaror	Sweets
Konserv	Preserved food; tinned food
Konsumentprisindex	Consumer price index
Konsumentprisindex för konsumtion	Consumer price index; food from consumption
Konsumtionsgrädd	Cream
Konsumtionsmjolk	Fluid milk
Kontant	Cash
Kontroll	Control
Kontrollverksamhet	Official control activity
Kopra	Copra
Kor	Cows
Korn	Barley
Korrigerig	Correction
Korsning	Cross breeding
Kortfristig	Short-term
Kostnad	Cost
Kostnadsprisindex blandningar	Cost price index Kraftfoder-concentrates
Kreatur	Livestock
Kredit	Credit
Kreditgivning	Granting of credit
Kronor	Swedish Kronor (SEK)
Kroppslängd	Length of carcass
Krukväxter	Pot-plants
Krusbär	Gooseberries

Kryddor	Spices
Kräft- och blötdjur	Crustaceans and molluscs
Kull	Litter
Kultiverad betesmark	Cultivated natural pastures
Kursdeltagare	Pupils
Kurser	Training courses
Kurstimmar	Teaching-hours
Kursverksamhet	Activity
Kvadratmeter	Square metre
Kvalitet	Quality
Kvalitetsvete	Quality wheat
Kvantitet	Quantity
Kvarn	Mill
Kvarnavfall	Milling offals
Kviga	Heifer
Kvigkalv	Heifer calf
Kvinna(or)	Woman(men)
Kvinnlig	Female
Kvällstid	Evenings
Kväve	Nitrogen
Kyckling(ar)	Chicken(s)
Kyla	Cold weather
Kyrka	Church
Källa (ursprung)	Source
Köksväxter	Vegetables
Kön	Sex
Köp	Purchase
Köpare	Buyer
Köpekontrakt	Sales contract
Köpeskilling	Market price
Köpeskillingskoefficient	Market price coefficient
Köpfodermedel	Purchase feeding stuff
Körsbär	Cherries
Körslor	Haulage
Kött	Meat
Kött och köttvaror	Meat and products of meat
Köttfodermjöl	Meat meal
Köttfullhet	Meatiness
Köttfår	Mutton sheep
Köttkonserver	Canned meat
Köttsoffa	Meat soup
L	
Ladugård	Cowshed
Ladugårdsbestånd	Number of cowsheds
Ladugårdsförman	Head cowman
Lager	Stock
Lagerhus	Storehouse
Lagerlokal	Storehouse
Lagfarna köp	Registered purchases
Lamm	Lamb
Landsbygd	Rural area
Landskapsarkitekt	Landshape architect
Lantarbetare	Agricultural worker; farm worker
Lantbrukets företagsregister; agriculture	Register of enterprises in agriculture
Lantbruksregistret	and forestry; farm register
Lantbruksenhet	County administration
Lantbruksnämnd	County agricultural board
Lantbruksräkningen	Census of agriculture
Lantbruksstatistik	Agricultural statistics
Lantmästare	Agricultural Technologist (Holder of Certificate in farm management)
Lastapparat	Loader
Lejd	Hired
Lejt arbete	Hired labour
Levande	Alive
Leverans	Delivery
Leveranställagg mjolk	Additional payment at milk deliveries
Leverantörspris	Producers' price
Levererad	Delivered
Linfrö	Linseed
Livsmedel	Food; foodstuffs; groceries
Luftfuktighet	Air moisture
Lusernmjöl	Medick meal; lucerne

Lynnesfel	Bad tempered
Låg avkastning	Low yield
Låghus	Low-rise building
Låginkomstskatt	Subsidies to holders with low income
Lån	Loan
Lånat kapital	Borrowed capital
Lån mot botteninteckning i jordbruksfastighet	Loans on first mortgage in agricultural real estate
Lån mot högre inteckning i jordbruksfastighet	Loans on higher mortgage in agricultural real estate
Lån mot statlig kreditgaranti	Loans on governmental credit security
Lånegaranti	Loan guarantee
Långfristig	Long-term
Län	County
Läns- och häradsbolag	Single-county companies
Länsgrens	County border
Länsindelning	County division
Lättfil	Culture milk
Lättmargarin	Household margarine with reduced content of fat
Lätmjolk	Milk containing 0.5 % fat
Lättöl	Soft beer
Lökblommor	Bulbous flowers
Löneförhållande	Wages
Löner	Wages
Lönesumma	Amount of wages
Löpande priser	Current prices
Lövskog	Deciduous forest

M

Magasinsarbete	Storing
Majonnäs	Mayonnaise
Majs	Maize
Majsflingor	Corn-flakes
Makaroner	Macaroni
Maka/make	Spouse
Malt- och läskedrycker	Malt liquors and carbonate beverages
Maltextrakt	Malt extract
Mandel	Almonds
Manlig	Male
Mantalskriven	Registered for assessment purposes
Manuell	Manual
Mark	Ground
Markanläggningar	Land improvements
Markkartering	Soil surveying; soil mapping
Marknadsförd slakt	Marketed slaughter
Marknadspis	Market price
Maskin	Machine
Maskinförare	Machine-operator
Maskinhall	Machine shop
Maskinlegor	Machine hiring
Maskinlån	Loans for machines
Maskinskötare	Operator; mechanic
Material	Material
Matjord	top soil
Matfett	Edible fats
Matlök	Onions
Matpotatis	Table potatoes
Max värde	Maximum value
Medeltal	Average
Mediantidpunkt	Median date
Medlem	Member
Megakalori	Megacalorie
Mejeri	Dairy
Mejerihantering	Dairy husbandry
Mejerimjolk	Dairy milk
Mejeriprodukter	Dairy products
Mejerismör	Creamery butter
Mekanisk inne	Mechanical inside
Melass	Molasses
Mellan	Between
Mellankalv	Fattened calf
Mellanöl	Beer
Mellersta Sveriges skogsbygder	Forest districts in central Sweden

Melon	Melon
Mer än	More than
Mervärdesskatt	Value-added tax
Milj. kronor	Millions of Swedish kronor
Miljöstö	Aid schemes for the environment
Mineralfodermedel	Mineral food; mineral supplement
Mineralvatten	Mineral water
Min värde	Minimum value
Mink	Mink
Minskning	Decrease
Missbildad	Mis-shaped
Mjukt matbröd	Soft plain bread
Mjöl	Flour
Mjöl	Milk
Mjöl	Yield of milk
Mjöl	Dairy cattle
Mjöl	Milk recording
Mjöl	Suppliers to dairies
Mjöl	Milking machine
Mjöl	Milk production
Mjöl	Milk powder
Mjöl	Milk cooling tank
Mjöl	Products of flour
Mjöl	Breeding sow
Mjöl	Carrots
Mjöl	Purchasers' price
Mjöl	Mules and asses
Mjöl	Month
Mjöl	Men

N

Nattfrost	Night frost
Naturförmåner	Benefits in kind
Naturligt jordbruksområde	Natural agricultural area
Nederbörd	Precipitation
Nedläggning av åker	Acreage taken out of use
Nedre Norrland	Lower parts of Norrland
Nedsatt fruktsamhet	Reduced fertility
Nedskrivning	Depreciation
Nejlikor	Carnations
Nettoförmögenhet	Net capital
Nettointäkt	Net receipt
Normalvete	Normal wheat
Normskörd	Standard yield
Normtal	Standard value
Norra	Northern
Nybildad	Recently established
Nybyggd	Newly built
Näringsgren	Branch of business
Närvarande	Present
Nötkreatur	Cattle
Nötkreaturssjukdomar	Cattle diseases
Nötkreatursskötsel	Livestock farming
Nötter	Nuts

O

Obebyggd	Land without any buildings
Objektiv skördeuppskattning	Objective crop yield surveys
Obrukad åker	Untilled arable land
Obärgad	Unharvested
Och	And
Odlad	Grown; cultivated
Odling	Cultivation
Odlingsteknik	Cultivation techniques
Officiell	Official
Ogräsbekämpade arealer	Area treated with herbicides
Ogräsmedel	Herbicides
Okänd	Unknown
Olika	Different
Oljehalt	Oil content
Oljekraftfoder	Oil concentrates
Oljekraftfoderblandningar	Mixture of oil concentrates
Oljevaxter	Oleiferous plants
Oljevaxthalm	Straw from oleiferous plants
Olycksfall	Accidents
Omfattning	Size; scope
Område	Region

Omställning	Conversion	Riksområde	Major region
Omställningsstöd	Conversion grant	Ris	Rice
Omsättningsvärde	Turnover value	Rosor	Roses
Ost; halvfet	Cheese with reduced fat content	Rotfruktsväxter	Root-crops
Ost; helfet	Cheese	Rybs	Turnip rape
Ovägd	Unweighted	Rybsfrö	Turnip rape seed
P		Rybsmjöl	Turnip rape-seed meal
Partihandel	Wholesale trade	Rybsolja	Turnip rape-seed oil
Partihandelns invägning	Amount delivered to wholesaler	Rygg och rygggrad	Back and spine
Partipris	Wholesale price	Ryggsäck	Back fat
Personbil	Car	Rymd	Capacity
Personer	Persons	Rå linolja	Linseed oil
Plansilo	Bunker silo	Råg	Rye
Plantskola	Nursery	Rågmjöl	Rye flour
Plantskolealster	Nursery plants	Rågvete	Rye wheat (triticale)
Plomberat utsäde	Certified seed	Råsocker	Unrefined sugar
Plommon	Plums	Råprotein	Crude protein
Potatis	Potatoes	Råspirt	Crude alcohol
Potatis för stärkelse och råspirt	Potatoes for processing	Råvara	Raw material
Potatis- och rotfruktsredskap	Tools for potatoes and root-crops	Ränta	Interest
Potatisblast	Tops of potatoes	Räntestöd	Interest support
Potatisodling	Potato-cultivation	Räv	Fox
Potatisprodukter	Products of potatoes	Röda vinbär	Red currants
Preliminära uppgifter	Preliminary results	Rödbetor	Red beets
Premieinkomster	Premiums	Rödklöverfrö	Red clover seed
Preparattyp	Kind of chemicals	Rörelseidkare	Employer; owner of a firm
Pris	Price	S	
Prisnivå	Price level	Saft	Juice
Prisreglerande åtgärder	Price regulating measures	Saknas	Not available
Prisregleringsprisindex	Price regulation index	Sallat	Lettuce
Pristillägg	Surcharge	Salt	Salt
Prisutjämning	Price levelling	Saltvatten	Salt water
Producentbidrag	Producer subsidy	Sambo	Cohabiting man or woman
Producentprisindex; för livs- medelsindustrin; jordbruks-	Producer price index for the food industry; price regulated agri- regulated livsmedel	Sameby	Sami village
cultural products		Samefonden	Fund for reindeer keepers
Produktion	Production	Samlingsupptagare	Complete potato lifter
Produktionsgren	Branch of production	Sammanfatta	Summarize
Produktionsintäkt	Production earning	Sammanräknad	Total
Produktionsmedelsprisindex	Cost price index	Samtliga	Total
Produktionsområde	Production area	Sektorprodukt	Sector product
Produktionsvärde	Gross output	Semester	Holiday
Provtäthet	test frequency	Semesterlön	Holiday pay
Purjolök	Leek	Semin	Artificial insemination (A.I.)
Pålägg	Animal for recruitment	Seminkostnader	A.I. costs
Pålsdjursskötsel	Fur farming	Senapsfrö	Mustard seed
Pålsfår	Fur-bearing sheep	Senapsmjöl	Mustard seed meal
Päron	Pears	Sifferomdöme	Assessment in figures
R		Sirap	Syrup
Raps	Rape	Sjuk	Ill; sick; diseased
Rapsfrö	Rape-seed	Sjukpenning	Sickness allowance
Rapsmjöl	Rape-seed meal	Självbindare	Binder
Rapsolja	Rape-seed oil	Självdeklaration	Income-tax report
Rationalisering	Rationalization	Självförsörjningsgrad	Degree of self-sufficiency
Rationaliseringsstöd	Economic support to	Självrisk	Excess
rationalization		Självägande brukare	Owner cultivator
Redskap	Tools	Skadad	Injured
Redskapsstöd	Economic support to purchases of tools	Skadeutbetalningar	Compensations
Reducerad	Reduced	Skattad; uppskattad	Estimated
Registrerad	Registered	Skattepliktig fastighet	Real estate; liable to real estate duty
Regn	Rain	Skelettskada	Skeleton injury
Relativ	Relative	Skogsarbete	Forest work
Renar	Reindeers	Skogsbruksvärde	Value of standing forest and forest land
Rennäring	Reindeer keeping	Skogsbruksändamål	Forestry purpose
Renrasig	Purebred	Skogsfastighet	Holding of forest land
Renskötsel	Reindeer husbandry	Skogskonto	Forest account
Rensningsmaskin	Cleaning machine	Skogsmark	Forest; woodland
Reparationer	Repairs	Skogsägare	Forest owner
Reparationsarbete	Repairs	Skorpor	Rusks
Representativ	Representative	Skuld	Debt; liability
Restitution	Refund	Skuldprocent	Percentage debt
Resultat	Result	Skulltork	Barn hay drier
Reverslån	Promissory note loan	Skulltorkning	Barn drying of hay
Riksbolag	Nation-wide companies	Skummjolk	Skim milk
		Skörd	Harvest; yield
		Skördeskadeersättning och	Crop insurance compensation

Tröskning
Tulpaner
Tunn grädde
Tvillingfödselar
Typ
Typklassificering
Täckdikning
Tätort

Threshing
Tulips
Cream containing 12 per cent fat
Twin births
Type
Typology
Underdrainage
Urban area

U

Underhåll
Underskott
Undersökning
Undervisning
Ungdjur
Unghästar
Ungnöt
Uppfödning av kalvar
Uppfödningsskador
Uppgift
Upphöra
Upplörd
Uppskattad
Ursprung
Urval
Utarrendering
Utbildning
Utfall
Utfodring
Utgifter
Utgödslingsanläggning
Utnyttja
Utplanteringsväxter
Utrikeshandel
Utsäde
Utsädesmängd
Uttagen areal
Utträde
Utvintring

Maintenance
Deficit
Survey
Education
Young cattle
Colts
Young cattle
Breeding of calves
Raising losses
Information; figure
Discontinue
Ploughed
Estimated
Origin
Sample
Leasing out
Education; training
Result
Feeding
Expenditures
Equipment for manure handling
Utilize
Bedding-plants
Foreign trade
Seed
Quantity of seed
set aside land
Withdrawal
Out-wintering

V

Vall
Vall för fröskörd
Vallbaltväxter
Vallblandfrö
Vallfrö
Vallväxter
Vallgräs
Vallhö
Vallinsädd
Vallskörd
Vallväxter
Vallålder
Varaktig
Varmluft
Varmluftstork
Varuanknutna indirekta skatter
Varuslag
Vattenavledning
Vattendrag
Vattenhalt
Vattentäkt
Vax
Vegetabilisk
Vete
Vetekli
Vetemjöl
Veterinär
Veterinärbesiktigad
Vicker
Vidareförädling
Vidareutbildning
Vikt
Vin
Vissa säser

Grass land on arable land for hay or silage
Grass land for seed production
Leguminous plants on grass land
Mixed seed for ley
Clover and grass seed
Herbage plants
Grass
Hay
Area sown for ley establishment
Yield from ley
Herbage plants
Age of ley
Durable; permanent
Hot air
Hot air drier
Commodity taxes
Type of goods
Draining
River system
Water content; moisture content
Water supply
Bees wax
Vegetable
Wheat
Wheat bran
Wheat flour
Veterinary
Inspected by veterinarian
Vetches
Processing
Further education
Weight
Wine
Sauces

Vitaminfodermedel
Vitkål
Vitsenap
Volmning
Vuxna
Våroljeväxter
Vårraps
Vårrys
Vårråg
Vårsträsäd
Vårsäd
Vårvete
Vägd
Värde
Värdebegrepp
Värdeminskning
Världsmarknadspisindex
Vårpris
Växel
Växthus
Växtnäringsämne
Växtodling
Växtperiod
Växtprodukt
Växtsjukdom
Växtskyddsmedel
Växslag
Växsort

Vitaminized feeding stuff
White cabbage
White mustard
Drying in a cock
Adults
Spring-sown oleiferous plants
Spring rape
Spring turnip rape
Spring rye
Spring-sown cereals
Spring grain
Spring wheat
Weighted
Value
Concept of value
Depreciation
World market price index
Laying hen
Bill of exchange
Greenhouse
Plant nutrient
Crop husbandry
Growing time
Vegetable product
Plant disease
Pesticides
Plant type
Variety

Y

Yrkeskunnig
Yrkesverksam
Yta
Yttre rationalisering

Skilled
Economically active
Area
Structural improvement

Å

Åker
Åkerareal
Åkerbruk och boskapsskötsel
Åkerböror
Åldersgrupp
Åldersklasser
År
Årlig
Årsförtjänst
Årsväxtrapport
Återlämnande av arrende
Återväxt

Arable land
Area of arable land
Crop and livestock farming
Beans
Age group
Age classes
Year
Annual
Annual earnings
Crop outlook report
Return of tenancy
Second harvest (Harvest after first cut)
Measure; act

Ä

Ägarekategori
Ägd
Ägd till minst hälften
Ägg
Ägoslag
Ändamål
Äng
Äpplen
Ätbara djurdelar
Ätlig

Category of owner
Owned
More than half of holding owned
Egg
Type of land
Purpose
Meadow
Apples
Edible parts of carcass
Edible

Ö

Öga
Ökning
Öl; typ A
Överföring
Övergångsmatris
Överstiga
Övertidstillägg
Övervintring
Övervärde
Övre Norrland

Eye
Increase
Light beer
Transfer
Transition matrix
Exceed
Overtime pay
Wintering
Excess value
Upper parts of Norrland

Sakregister

Hänvisning till tidigare årgångar av Jordbruksstatistisk årsbok (JÅ) lämnas för vissa äldre undersökningar. Med B markerade sidnummer hänvisar till bibliografiska uppgifter.

- A**
- Administrativa områden 212
- Affärsbankernas kreditgivning JÅ 1987 201
- Am- och dikobidrag 178, 180
- Animaliska produkter
- export 151, 159, 161–162
 - import 152, 159–160, 162
 - införselavgifter JÅ 1995 197
 - konsumtion 156–158
 - priser 169–171
 - produktion 153–155
- Anläggningar
- antal 55
 - antal företag JÅ 1996 58
 - för bevattning JÅ 1996 60
 - för utfodring JÅ 1996 59
 - för utgådsling JÅ 1996 59
 - systemtäckdikning 56 JÅ 1984 68–69
- Anläggningsstöd 176
- Annan mark
- areal 11, 39–40
 - definitioner 12
- Anställda (inom jordbruk), se Arbetskraft
- Arbetsbehov 25, 27–28, 166
- Arbetskraft
- antal arbetstimmar i jordbruk 35–36
 - antal arbetstimmar i skogsbruk JÅ 1984 46
 - arbetsskador 37
 - avbytarverksamhet 38
 - förvärsarbetande inom jordbruk m.m. 31–36
 - löner JÅ 1984 247
 - olycksfall 37
 - sysselsatta i jordbruk m.m. 31–35
 - sysselsatta i skogsbruk 32
 - sysselsatta med trädgårdsodling 32
 - sysselsatta på trädgårdsföretag 110
 - åldersfördelning 30
- Arbetsskador 37
- Arbetstimmar, se Arbetskraft
- Arbetsvolym, se Arbetskraft
- Areal
- annan mark 11, 39–40
 - arrenderad 13
 - besädd JÅ 1984 140–141
 - betesmark 12, 39–42
 - bevattnad JÅ 1996 60
 - fördelning efter företagarekategori 20, 24
 - fördelning efter storleksgrupper 21–23
 - internationella uppgifter 203–210
 - kemiskt ogräsbekämpad 66–68
 - markarterad 44
 - olika grödor 73–87
 - skog 11, 18, 39–40
 - upplöjd (utvintrad areal) JÅ 1992 125
 - vallinsädd JÅ 1984 100
 - åkermark 11, 18, 39–40
 - ägd 13
- Arealbidrag 175–176
- Arealersättning 178–179
- Arrenderade företag 13
- Avbytarverksamhet 38
- Avelssvin, se Svin
- Avkastning per hektar, se Hektarskörd
- Avräkningsprisindex 169–171
- B**
- Baggar, se Får
- Baljväxter
- certifierat utsäde 59
 - odlad areal 78
 - statsplomberat utsäde JÅ 1995 71
 - stöd JÅ 1993 203
- Befolkning
- folkmängdens fördelning på glesbygd och tätort 29
 - förvärsarbetande inom jordbruk m.m. 31–36
 - jordbrukarnas åldersfördelning 30
- Bekämpningsmedel 65–68
- Bensin, se Drivmedel
- Besiktning av slakt 124, 131, 140
- Besädd areal
- potatis, slåttervall, spannmål 96
 - JÅ 1984 140–141
- Besättningsstorlek
- får 126–127
 - genomsnittlig JÅ 1984 178
 - höns 144–145
 - mjölkkor 113, 115, 117, 119
 - nötkreatur 113–114
 - svin 132, 134–137
- Betat utsäde 59–60
- Bete, se Betsmark och Betsvall
- Betesmark
- areal 11, 39–40, 42
 - definition 12, 41
- Betsvall
- antal företag 81
 - odlad areal 81
 - skadeorsaker JÅ 1984 116
- Betodling, se Sockerbetor
- Betäckta sugor JÅ 1995 154
- Bevattnad areal JÅ 1996 60
- Bevattningsanläggningar
- antal företag JÅ 1996 60
 - kapacitet JÅ 1995 64
- Bevattningsmaskiner JÅ 1996 61
- Bidrag 175–183
- Biodling
- antal bisamhällen 147
 - honung 147
 - vax 147
- Biologiska mångfald och kulturmiljövärden 178, 192–193
- Biologisk skörd JÅ 1992 107
- Blandsäd
- antal företag 77
 - hektarskörd 90 JÅ 1984 128, 130
 - normskörd JÅ 1984 157
 - odlad areal 77
 - skördetidpunkt JÅ 1984 117
 - sätidpunkt JÅ 1984 116
 - totalskörd 97 JÅ 1984 141
 - utsädesmängd 59
 - vallinsädd JÅ 1984 100
 - växtperiodens längd JÅ 1984 117
- Blommor, se Trädgårdsväxter
- Bokföringsuppgifter, se Jordbruksekonomiska undersökningen
- Bostadsbyggnadsvärde 51
- Broiler, se Slaktkykcklingar
- Brukningenshet(er), se Företag
- Bruna bönor 178, 192–193
- Bruttonationalprodukt 163
- Brödsäd
- kvalitet JÅ 1992 119–120
 - odlad areal 75
- BSE 178, 180
- Bufflar 207
- Byggnader, se Ladugårdar
- Byggnadskostnadsindex JÅ 1981 248
- Byggnadsverksamhet
- djurplatser, ny- och tillbyggda JÅ 1996 55
 - djurstallar, ny- och tillbyggda, 55
 - förprovade djurstallar 54
 - lagerbyggnader och maskinhus, ny- och tillbyggda JÅ 1996 57
 - lagerlokaler, ny- och tillbyggda JÅ 1996 57
 - medelyta i nybyggda djurstallar JÅ 1996 54
 - nyuppforda kreatursplatser JÅ 1996 55
- Byggnadsvärde 47
- Bänkgård 107, 109
- Bär, se Trädgårdsodling
- Bärgad skörd (per hektar) 88–95
- Bärgningsförluster på slåttervall JÅ 1984 125–126
- Bärgningsmetoder
- potatis JÅ 1985 85
 - slåttervall JÅ 1993 92
- C**
- Certifierat utsäde 59

Chinchilla
 antal 150
 antal uppfödare 150
 Cisterner, antal 55
 Cisternvolym 55

D

Dagsverken, se Arbetskraft
 Demeterförbundet 86
 Dieselolja, se Drivmedel
 Djurbidrag 176, 178, 180
 Djurförsäkring 188
 Djurplatser, antal ny- och tillbyggda
 JÅ 1996 55
 Djursjukdomar 124, 141
 Djurstallar
 antal ny- och tillbyggda 52
 Driftsinriktning 25–27
 Drivmedel
 cisterner 55
 förbrukning 71–72
 priser 171
 Dödsfall, se Olycksfall 37

E

Ekologisk odling 86–87, 178, 192–193
 Ekonomibyggnadsvärde 44–45, 47, 51
 Eldningsolja
 cisterner 55
 förbrukning 72
 Elever 189–190
 Energitillförsel 158
 Ensilageväxter (och grönfoder) areal 81
 Ersättningsbelopp 187
 Ersättningsberäkningar 187
 Ersättningsområden, se Skördeområden
 Europeiska unionen
 förädlingsvärde jordbrukets 202
 husdjurskötsel 200–201
 jordbruksareal 193
 jordbruksföretag antal 195
 skogsmark 196
 statistiksystem 193
 stöd till jordbruket 178–183
 sysselsättning 197
 totalskördar 198–199
 trädgårdsodling 199
 växtodling 198
 EU-stöd 178–193
 Export (av livsmedel) 161–162
 Extensifieringsbidrag 180

F

Fabrikspotatis, se Potatis
 Faktorpris 163
 Falltal JÅ 1992 118, 120
 Fastighetspriser 48–50
 Fastighetstaxering 44–47
 Fetthalt i mjölk 155
 Fjäderfä, se även Höns
 priser 170
 produktion 155
 Fläsk
 priser 170
 produktion 153, 208
 Foderblandningar, produktion 70
 Fodermedel
 förbrukning 69
 införelavgifter JÅ 1995 197
 priser 170
 produktion 70
 Fodersäd

kvalitet JÅ 1992 121
 odlad areal 77
 Foderärter och vicker
 odlad areal 78
 Folkmängd, se Befolkning
 Fosfor 65
 Fotogen 71
 Friland
 areal 103–106
 odling 106
 Frukt, se Trädgårdsodling
 Frövall 81
 Getter
 antal 147, 207
 produktion 153, 208
 Får och lamm
 antal 112, 125–126, 207
 antal företag 127–128
 besättningsstorlek 126–127
 fårkontroll 129–130
 priser 170
 rasfördelning 129–130
 slakt 131
 Födoämnen
 konsumtion 156–158
 Föl, se Hästar
 Förbrukning (inköp) av
 driv- och smörjmedel 71–72
 fodermedel 69–70
 födo- och njutningsämnen 156–158
 handelsgödselmedel 61–64
 insektsmedel 66–68
 maskiner och redskap 58
 ogräsmedel 66–68
 oljekraftfoder 69–70
 växtnärsämnen 61–64
 växtskyddsmedel, se Bekämpningsmedel
 Föreningen för mejeriprodukter JÅ 1993 201
 Föreningsbankrörelsens kreditgivning
 JÅ 1987 201
 Föreningsrörelse, lantbrukarnas
 avräkningsvärden med producenter 192
 medlemmar 191–192
 organisation 191
 Företag
 antal arrenderade 13
 antal ägda 13
 definition 12
 efter bruksform 13
 fördelning efter besättningsstorlek djur
 115–116, 126–127, 135–136, 144–145
 fördelning efter företagarekategori 19
 fördelning på storleksgrupper efter skogs-
 marksareal 21
 fördelning på storleksgrupper efter
 åkerareal 14
 inkomster och utgifter 164–168
 med husdjur av olika slag 112, 116, 118,
 127–128, 135–136, 145, 149
 med odling av olika grödor 75–82
 med trädgårdsodling 103, 105–107
 Företagare, definition 12
 Företagsregister, se Lantbrukets företags-
 register
 Förmalning 151
 Förmögenheter i jordbruket
 netto JÅ 1996 184
 per företag JÅ 1984 231
 totala JÅ 1996 184
 Förnödenheter 59–72
 Försäkring
 hagelskada 187
 husdjur 188
 skördeskada 187
 Försäkringsbelopp 187–188
 Försäkringsbolagens kreditgivning

JÅ 1987 201
 Försörjningsbalans
 brödsäd 151
 fettråvaror JÅ 1995 164
 fodersäd 152
 kött och fläsk 153
 potatis JÅ 1996 158
 spannmål JÅ 1996 157
 Förvärvsarbete, se Arbetskraft
 Förädlingsvärde 163

G

Galtar, se Svin
 Garage JÅ 1996 57
 Getter, se även Får och getter
 antal 147, 207
 Gisar, se Svin
 Grädd, produktion 155
 Grödor, se även Areal
 Grönfoder- och ensilageväxter
 areal 81
 Grönsaker, se Trädgårdsväxter
 Grönsaksodlarnas Riksförbund 191–192
 Gödselbehållare JÅ 1996 59
 Gödselmedel 61–64, 210
 Gödselplatta JÅ 1996 59

H

Hagelskadeförsäkring 187
 Halm av spannmål JÅ 1992 107
 Hampa, se Spånadsväxter
 Handelsgödsel
 förbrukning 66–67, 210
 försäljning 64
 priser 170
 växtnärsämnen 61–64
 Internationella uppgifter 210
 Handjursbidrag 178, 180
 Havre
 antal företag 77
 hektarskörd 90
 kvalitet JÅ 1992 121
 normskörd 95
 odlad areal 77
 priser 170
 skördetidpunkt 100
 sorter JÅ 1993 96, 98
 såtidpunkt 100
 totalskörd 97
 utsäde 59–60
 vallinsädd JÅ 1984, 100
 växtperiodens längd 101
 Hektarskörd
 blandsäd 90
 efter potatisodlingens storlek 94
 efter storleksgrupp JÅ 1984 128
 efter såtidpunkt JÅ 1993 105
 efter vallålder 91
 halm av spannmål JÅ 1992 107
 höstkorn, vårkorn, havre 90
 höstvet, vårvete, höstråg 89
 rågvete 90
 slåttervall 91
 matpotatis, fabrikspotatis 93
 Hektolitervikt JÅ 1992 119
 Helträda, areal 84
 Honung
 priser JÅ 1984 218
 produktion 147
 Husdjur
 antal 111, 114, 125, 132, 142, 147,
 207
 antal företag 116, 127, 135, 145, 149

försäkrade djur 188
 köttproduktion 153, 208
 slakt 124, 131, 140
 Husdjursförsäkring 188
 Hypoteksinstitutens kreditgivning
 JÅ 1987 201
 Hästar
 antal 148, 207
 försäkrade djur 188
 köttproduktion 153, 208
 priser 170
 slaktdjursbesiktningar JÅ 1984 197
 Hö, se även Slättervall
 kvalitet JÅ 1992 122
 bärgningsmetoder JÅ 1993 92
 Höns
 antal 111, 142, 207
 antal företag 145
 besättningsstorlek 144
 Höstoljevaxter
 kvalitet JÅ 1992 123
 skadeorsaker JÅ 1984 115
 Höstraps, se Oljevaxter
 Höstrybs, se Oljevaxter
 Höstråg, se Råg
 Höststräsäd, utsäde 59
 Höstsådd, areal 76, 80
 Höstsådd
 kvalitet JÅ 1992 118–120
 skadeorsaker JÅ 1984 115
 Höstvet, se Vete
 Hötork JÅ 1996 58

I
 Import (av livsmedel) 160
 Index
 avräkningsprisindex 169–171
 konsumentprisindex 169, 171
 prisregleringsprisindex 169, 171
 producentprisindex 169, 171
 produktionsmedelsprisindex 169–171
 världsmarknadsprisindex 169
 Införselavgifter JÅ 1995 197
 Inkomst av näringsverksamhet 172–173
 Inkomster, utgifter m.m. 164–168
 Inkomster i jordbruket, se Intäkter i jordbruket
 Inkomstfördelning JÅ 1984 246
 Inkomststöd 176
 Inkomsttagare inom jordbruk med binärningar
 efter inkomstklass JÅ 1984 246
 Inköp (förbrukning) av, se Förbrukning av
 Inre rationalisering 184–186
 Insektssmedel, förbrukning 65–68
 Inseminationer 123
 Insåning, se Vallinsådd
 Internationella uppgifter se även Europeiska
 unionen
 animalieproduktion 203, 208
 förvärvsarbetsbefolkning inom jord-
 bruk 209
 handelsgodsl, konsumtion 210
 husdjurskötsel 208
 maskiner och redskap 209
 totalskörd 203, 206
 traktorer 209
 åkerarealens användning 205
 ägodelsfördelning 204
 Intervention 178
 Intäkter i jordbruket
 per företag 166–168
 totala 164–165
 Intäkter i skogsbruket per företag 167–168
 Invägd mjölk 154

J
 Jordbrukarfamiljens inkomst 172–173
 Jordbrukarnas taxerade inkomster 173
 Jordbrukets sektorskalkyl
 inkomster 164
 utgifter 165
 Jordbruksbefolkning, se Befolkning
 Jordbruksekonomi 163–174
 Jordbruksfastighet
 inkomst av JÅ 1984 245
 priser 48–50
 taxeringsvärden 45–46
 ägarekategori 46
 Jordbruksmaskiner 57–58
 Jordbruksnämnden, se Jordbruksverket
 Jordbrukspolitik 8–10, 175–186
 Jordbruksräkning, se Lantbruksräkning och
 Lantbrukets företagsregister
 Jordbruksverket 211
 Jordbruksvärde 44
 Jordförvärvslån JÅ 1996 190

K
 Kadmium 43
 Kalium 61–63, 210
 Kalkningsmedel 61
 Kalvar
 kalvningsresultat 122
 köttproduktion 153
 priser 170
 slakt 124
 Kameler 207
 Kasserad slakt JÅ 1980 292
 Kemiskt ogräsbekämpade arealer 66–67
 Kobidrag JÅ 1995 198
 Kokärter
 odlad areal JÅ 1992 90
 skördeutsikter JÅ 1989 122
 Kompensationsbidrag 178, 191
 Konsumentprisindex 169, 171
 Konsumtion av livsmedel
 totalt 157
 per person 158
 Konsumtionsmjölk, priser 170
 Kontrollmätningar 223
 Kontrollverksamheter 119–121, 129–130,
 138–140
 Kor, se Nötkreatur
 Korn
 antal företag 77
 hektarskörd 90
 kvalitet JÅ 1992 121
 odlad areal 77
 normskörd 95
 priser 170
 skördetidpunkt 100
 sorter JÅ 1993 96, 98
 såtidpunkt 100
 totalskörd 97
 utsäde 59–60
 vallinsådd JÅ 1984 100
 växtperiodens längd 101
 Korrigeringstal 96
 Kostnader i jordbruket
 per företag 168
 totala 165
 Kostnader i skogsbruket
 per företag 168
 Kraftfoderblandningar
 priser JÅ 1996 178
 produktion 70
 KRAV 86

Kreditgarantier JÅ 1987 201
 Kreditgivning till enskilda jordbrukare
 JÅ 1987 201
 Kronägg 191
 Kultiverad betesmark
 areal 11, 39–40
 definition 41
 Kursdeltagare JÅ 1987 216
 Kurser 189–190
 Kurstimmar 190
 Kvalitet JÅ 1992 118–123
 Kvigor och kvigkalvar, se Nötkreatur
 Kväve 61–64
 Kycklingar, se Höns
 Köksväxter, se Trädgårdsodling
 Köpeskilling för fastigheter 48–50
 Köpeskillingskoefficient 48–50
 Kött och fläsk
 export 162
 import 162
 konsumtion 157–158
 produktion 153, 208
 Svensk Kötthandel JÅ 1993 201
 Köttboskapskontroll
 anslutning 122
 kalvningsresultat 121

L
 Ladugårdar, se Djurstallar
 Lagerlokaler
 antal nybyggda JÅ 1996 57
 Lamm, se Får
 Landareal 204
 Lantarbetare JÅ 1988 36
 Lantarbetalärer
 timförtjänster JÅ 1984 247
 Lantbrukarnas Riksförbund 191–192
 Lantbrukets föreningsrörelse 191–192
 Lantbrukets företagsregister
 allmänt 216
 anläggningar 55
 arealer 13, 17, 20, 22, 73–84
 driftsinriktning 25–27
 företag 12–16, 19, 21, 23, 25–27, 73–84
 husdjurskötsel 111–150
 strukturförändringar JÅ 1996 29
 växtodling 73–84
 Lantbrukets resultat per företag 166–168
 Lantbrukets utredningsinstitut JÅ 1996 220
 Lantbruksnämndernas verksamhet, se
 Länsstyrelsernas lantbruksverksamhet
 Lantbruksräkning, se Lantbrukets
 företagsregister
 Lantbruksstyrelsen, se Jordbruksverket
 Lantbruksutbildning 189–190
 Lantmännenbranschen 192
 Lin, se Spånadsvaxter
 Livsmedel
 export 161
 import 160
 konsumtion 156–158
 subventioner 184–186
 Luftfuktighet JÅ 1984 120
 Lån, se Kreditgivning till enskilda
 jordbrukare eller Skulder
 Lånegarantier 184
 Länsstyrelsernas lantbruksverksamhet
 fastighetsinnehav 184
 kursverksamhet 190
 statliga bidrag och lånegarantier 184–186
 Löner
 lantarbetare JÅ 1984 247

M

Majs 203, 205–206
 Markarterad areal 44
 Maskiner
 antal 57–58
 fördelning efter företags drifts-
 inriktning JÅ 1996 65
 inköp av maskiner och redskap 58
 Maskinhus JÅ 1996 57
 Maskinlån JÅ 1993 206
 Matpotatis, se Potatis
 Medeltemperatur 225, JÅ 1984 118
 Medlemskap i ekonomiska föreningar 191–192
 Mejeribranschen 192
 Mejerier, antal 154
 Mejerihantering 154–155
 Mejerivaror
 produktion 155
 priser 170
 Melass, priser 170
 Mikronäringsämnen JÅ 1984 77B
 Miljö känsliga områden 178, 192–193
 Miljöstöd 178, 192–193
 Mink
 antal 150
 antal uppfödare 150
 priser JÅ 1984 214
 produktion JÅ 1984 199
 Mjök
 användning 154
 avkastning per ko 120, 208
 fetthalt 154
 invägd mjök 154
 konsumtion 157–158
 mjölkpulverproduktion 155
 pris 170
 produktion av mejerivaror 155
 Mjölkboskapskontroll
 antal kor och besättningar 119
 kalvningsresultat 121
 medelavkastning 120
 utgångna kor 121
 Mölkkvot 180
 Mjölkleverantörer 154
 Mjölkningsanläggning JÅ 1984 66
 Mjolkproduktion
 antal företag 116–118
 användning 155
 effektivitetskontroll JÅ 1984 191B
 föreningen för mejeriprod. JÅ 1993 201
 invägd mjök 155
 Mjölktank JÅ 1981 71
 Mjölkpulverproduktion 155
 Modersuggor, se Svin
 Mulåsnor och åsnor 207

N

Nationalräkenskaper 163
 Nationella stöd 178, 191
 Naturligt jordbruksområde 212–213
 Nederbörd 224
 Normskördar 95
 Normskördevärde JÅ 1996 194
 Nybyggnadsverksamhet, se Byggnads-
 verksamhet
 Nötkreatur
 antal 111–116, 207
 antal företag 116–118
 besättningsstorlek 116–117
 försäkrade djur 188
 insemination 123
 köttboskapskontroll 122
 köttproduktion 153, 208

mjölkboskapskontroll 119–121
 priser 170
 rasfördelning 120
 sjukdomar 124
 slakt 124

O

Objektiv skördeuppskattning 214
 Obrukad åker, areal 84
 Ogräsbekämpade spannmålsarealer
 JÅ 1988 75
 Ogräsmedel, förbrukning 65–68
 Oljevaxter
 antal företag 79
 hektarskörd 92
 kvalitet JÅ 1992 123
 normskördar 95
 odlad areal 79
 oljehalt 92
 Oljeväxtkontoret 92, 98
 skadeorsaker JÅ 1984 115
 Sveriges Oljeväxtintressenter JÅ 1993 201
 totalskörd 98
 upplöjd höstsädd JÅ 1992 125
 övervintring JÅ 1992 124
 Olje- och spannsavväxter
 utsäde 59
 Olycksfall i jordbruk 37
 Områdesindelning
 administrativa områden 212–213, 215
 huvudområden 212–213
 karta över produktionsområdes-
 indelningen 212
 naturliga jordbruksområden 212, 214
 produktionsområden 212–213
 riksområden 212–213
 skördeområden 214
 spillområden JÅ 1989 235–236
 återväxtområden JÅ 1989 235–236
 Omställning 90 196 JÅ 1993 203
 Omställningsareal 97
 Omställningsstöd 177
 Ost
 priser 170
 produktion 154–155

P

Partipris, se Priser
 Plantskolealster, se Trädgårdsodling
 Plomberat utsäde JÅ 1995 71
 Potatis
 antal företag 82
 bärgningsmetoder JÅ 1985 85
 för stärkelse och råspnit 82–83, 93–94,
 99
 försörjningsbalans 151–152
 hektarskörd 93
 konsumtion 157–158
 kvalitet JÅ 1992 123
 normskördar 95
 odlad areal 82
 odlingarnas storlek 83
 priser 170
 skadeorsaker JÅ 1984 115
 skördetidpunkt 100
 sorter JÅ 1993 99–100
 sorter och sjukdomar JÅ 1984 114B
 spill JÅ 1996 99
 Sveriges Potatisintressenter JÅ 1993 201
 sättningsstidpunkt 100
 totalskörd 99
 vidareförädling 152
 Premiëinkomster 187–188

Pris och marknadspolitik 178–180

Priser

 animalier 170
 drivmedel 170
 handelskörd 170
 honung JÅ 1984 218
 jordbruksfastigheter 48–50
 pälstdjur JÅ 1984 218
 traktorer 170
 vegetabilier 170
 Prisindex, se Index
 Prisregleringsprisindex 169, 171
 Prisstöd 186
 Producentpriser, se Priser
 Producentprisindex 169, 171
 Produktion
 bivax 147
 byggnader 52–54
 djurplatser JÅ 1996 55
 foderblandningar 70
 honung 147
 kött och fläsk 153, 208
 mjök 155, 208
 oljeväxtfröer 79
 pälstdjursskinn JÅ 1984 203
 råspnit 152
 slaktkroppar 124, 131, 140
 sockerbetor 99
 spannmål (leveranser) JÅ 1992 118–121
 spannmål, slättervall och potatis
 (skörd) 96–99
 stärkelse 152
 trädgårdsvaxter 105, 107
 ägg 155, 208
 Produktionsmedelsprisindex 169, 171
 Produktionsområden 212–213
 Proteinhalt JÅ 1992 118–119, 121–122
 Provyteskörd 91, 93, 94 JÅ 1995 98–102, 104, 106
 PSE-tal 175
 Pälstdjur
 antal 150
 sysselsatta med pälstdjursskötsel 32
 antal uppfödare 150

R

Raps, se Oljevaxter
 Raser
 nötkreatur 120–122
 svin 139
 tackor 129, 131
 Rationaliseringsinsatser 184–186
 Redskap 58
 Reduceringstal, se Korrigeringstal
 Regionala stöd 178, 191
 Relativ luftfuktighet JÅ 1984 120
 Renar antal 150
 Rennäring
 antal sysselsatta 32
 statligt stöd 186
 slakt 155
 Riksområden 212–213
 Ris 203, 205–206
 Rotfruktsvaxter, utsäde 59
 Rybs, se Oljevaxter
 Råg
 antal företag 75
 förfärdling, lager JÅ 1996 157
 hektarskörd 89
 kvalitet JÅ 1992 118–120
 normskörd 95
 odlad areal 75
 priser 170
 skördetidpunkt 100
 sorter JÅ 1993 96–97

såtidpunkt 100
 totalskörd 96
 upplöjd höstsädd JÅ 1992 125
 utsäde 59–60
 vallinsädd JÅ 1984 100
 övervintring JÅ 1992 124
 Rågveve
 antal företag 77
 hektarskörd 90
 odlad areal 77
 totalskörd 97
 Råprotein JÅ 1992 122
 Råspit och stärkelse, tillverkning av 152
 Ränta
 utlåningsränta JÅ 1987 201
 Räv
 antal 150
 antal uppfödare 150
 priser JÅ 1984 218
 Rörmjölningsanläggning JÅ 1984 66

S

Sektorskalkyl, jordbrukets 164–165
 Silo JÅ 1996 58
 Sjukdomar
 nötkreatur 124
 svin 141
 potatis JÅ 1984 114B
 Självförsörjningsgrad JÅ 1985 170
 Självrisk vid skördekada 187
 Skadeangrepp på grödorna JÅ 1984 114B
 Skadeorsaker för grödorna
 JÅ 1984 115–116
 Skador, olycksfall 37
 Skadeutbetalningar 187–188
 Skogar, se Skogsmark
 Skogsbruk
 antal sysselsatta 32
 arbetsåtgång JÅ 1996 36
 Skogsbruksvärde 44–45, 47–48
 Skogsimpedimentsvärde 44–45
 Skogsmark
 antal företag 21
 areal 21–24
 definition 12
 fördelning på företagarekategorier 24
 fördelning på storleksgrupper 21–23
 Skogsstatistik JÅ 1996 220
 Skogsägarnas riksförbund 191
 Skogsägarrörelsen 192
 Skolor
 eftergymnasiala skolor 189–190
 gymnasieskolor 189
 universitet 189–190
 Skulder (och tillgångar) 174
 Skulltork JÅ 1989 59
 Skörd
 biologisk skörd per hektar JÅ 1992 107
 bivax 147
 bärgad skörd per hektar 88–95
 honung 147
 kvalitet JÅ 1992 118–123
 normskörd 95
 provyteskörd 91, 93–94, 102
 skördesätt JÅ 1993 98
 skördetidpunkt 100–101
 totalskörd 96–99
 Skördeområden 214
 Skördeskadeskydd
 allmänt 187
 ersättningar 187
 finansiering 187
 självrisk 187

normskördar 95
 Skördesätt för
 potatis JÅ 1985 85
 slättervall JÅ 1993 92
 Skördetidpunkt 100–101
 Skördetörska 57
 Slakt
 besiktigade slaktkroppar 124, 131, 140
 hemslakt JÅ 1984 197
 kasserad slakt JÅ 1980 292
 marknadsförd slakt 124, 131, 140
 medelslaktvikter 124, 131, 140
 priser 170
 produktion av kött och fläsk 153
 slaktdjurspriser 170
 Slakteribranschen 191–192
 Slaktkycklingar JÅ 1996 148–149
 Slaktvikter 124, 131, 140
 Slättervall
 antal företag 81
 arealens åldersfördelning JÅ 1993 92
 bärgningsförluster JÅ 1996 96
 bärgningsmetoder JÅ 1993 92
 hektarskörd 88
 kvalitet JÅ 1992 122
 normskörd 95
 odlad areal 81
 skadeorsaker JÅ 1984 125
 skördetidpunkt 100
 tillväxt JÅ 1984 125
 totalskörd 98
 upplöjd areal JÅ 1992 125
 återväxt 91
 övervintring JÅ 1992 124
 Släktköp 48
 Smågrisproduktion
 statligt stöd till 181
 Smör
 priser 170
 produktion 154–155
 Sockerbetor
 antal företag 82
 hektarskörd 93
 kvalitet JÅ 1992 123
 normskörd 95
 odlad areal 82
 priser 170
 Danisco Sugar AB 93, 99
 sockerhalt 93
 totalskörd 99
 Solstenstid 225
 Sorghum 205–206
 Sortanvändning JÅ 1993 96–100
 Spannmål
 försörjningsbalans 151
 jordbrukarnas leveranser JÅ 1992 119–121
 odlad areal 73–77
 ogräsbekämpad areal JÅ 1988 75
 priser 170
 skördetidpunkt 100–102
 sortfördelning JÅ 1993 96–98
 spill (vid skörd) JÅ 1996 95
 såtidpunkt 100–102
 totalskörd 96–97
 utsäde 59–60
 vallinsädd JÅ 1984 100
 övervintring JÅ 1992 124
 Spannmålstork JÅ 1996 57–58
 Sparbankernas kreditgivning JÅ 1987 201
 Spill vid (skörd)
 potatis JÅ 1996 99
 spannmål JÅ 1996 95
 Spillområden JÅ 1989 235–236
 Standardtimmar 27–28

Startstöd 185–186
 Statlig lånegaranti JÅ 1996 184
 Statlig rationaliseringsverksamhet 184–186
 Statliga lån (till enskilda jordbrukare)
 JÅ 1987 201
 Statliga stödåtgärder 175–177, 185–186
 Statsbidrag (till jordbruket) 175–177,
 185–186
 Statsplomberat utsäde JÅ 1995 71–72
 Strukturförändringar
 areal JÅ 1996 29–30
 bruksningsform 29–30
 mjölkkoibesättningsarnas storlek 115–117
 orsaker JÅ 1996 29–30
 suggbesättningsarnas storlek
 JÅ 1984 182
 Stråsäd, statsplomberat utsäde JÅ 1995 71
 Stutar, se Nötkreatur
 Stärkelse, tillverkning av 152
 Stärkelsehalt 93
 Stödåtgärder, se Statliga stödåtgärder
 Suggbesättningsarnas storlek JÅ 1984 182
 Suggkontroll, se Svin
 Suggor, se Svin
 Svensk Husdjurskötsel 120–124, 191–192
 Svensk Kötthandel JÅ 1993 201
 Svensk Spannmålshandel JÅ 1993 201
 Svensk Ägghandel JÅ 1993 201
 Svenska Lantmännens Riksförbund 191
 Svenska Mejeriernas Riksförbund 191
 Sveriges Betodlars Centralförening
 191–192
 Sveriges Biodlars Riksförbund 147
 Sveriges Bränneriintressenter Ek. för.
 191–192
 Sveriges Frö- och Oljeväxtodlars ek. för.
 191–192
 Sveriges Föreningsbankers Förbund
 JÅ 1993 215–216
 Sveriges Oljeväxtintressenter JÅ 1993 201
 Sveriges Oljeväxtodlars Centralförening
 JÅ 1993 216
 Sveriges Potatisodlars riksförbund
 JÅ 1993 191–192
 Sveriges Pälstdjursuppfödare Riksförbund
 150, 191–192
 Sveriges Slakteriförbund JÅ 1993 215–216
 Sveriges Stärkelseproducenter Fö.
 191–192
 Svin
 antal 132–134
 antal företag 135–137
 besättningsstorlek 135–136
 betäckta suggor JÅ 1995 154
 fläskproduktion 153
 försäkrade djur 188
 priser 170
 sjukdomar 141
 slakt 140
 suggkontroll 138–140
 svinstamkontroll 138
 tjänstbara galtar JÅ 1995 154
 Sysselsättning, se Arbetskraft
 Systemtäckdikning 56
 Såtidpunkt 100–102

T

Tackbidrag 178, 180
 Tackor, se Får
 Taxerade inkomster, utgifter m.m. 172–173
 Taxeringsenheter 44–45
 Taxeringsvärden (för jordbruksfastigheter)
 44–47

Temperatur 233 JÅ 1984 118
 Tillgångar (och skulder) 174
 per företag JÅ 1995 191 JÅ 1984 231, 243
 Tillväxt för slättervall JÅ 1984 125
 Timförfjänster JÅ 1984 247–248
 Tjurar och tjurkalvar, se Nötkreatur
 Tjänstbara galtar JÅ 1995 154
 Tomtmarksvärde 44–45
 Totalbefolkning 29
 Totalkalkyl, jordbrukets, se sektorskalkyl
 Totalskörd
 blandsäd 97
 halm av spannmål JÅ 1984 139
 höstvet, vårvete, höstråg, korn, havre 96–99
 internationella uppgifter 203, 206
 potatis 99
 raps, rybs 98
 rågvete 97
 slättervall, första skörd 98
 sockerbeter 99
 sorghum, majs, ris 205
 vitsenap JÅ 1984 139
 vårråg, kokärter samt foderärter och vicker JÅ 1984 142B
 Traktorer
 antal 57, 209
 effekt 57
 genomsnittligt antal JÅ 1996 65
 inköp 58
 pris 170
 Trädgårdsodling
 antal företag 103, 105–107
 antal sysselsatta 32, 110
 areal 103–106, 110
 skörd 105, 107
 statliga stödåtgärder JÅ 1996 192
 trädgårdsräkning/inventering 105
 utrikeshandel JÅ 1984 216B
 Typklassificering 27
 Täckdikad areal 62–63 JÅ 1984 69

U

Undervisning, se Lantbruksutbildning
 Ungnöt, se Nötkreatur
 Upplöjd (utvintrad areal) JÅ 1992 125
 Utbildning 189–190
 Utgifter i jordbruket m.m. 165–168
 Utgödslingsanläggning JÅ 1996 59
 Utjämningsområden JÅ 1984 15, 17
 Utrikeshandel
 jordbruksprodukter och livsmedel 159–162
 trädgårdsprodukter JÅ 1984 216B
 Utrotningshotade husdjursraser 131, 178, 192–193
 Utsäde
 betat 60
 certifierat 59
 statsplomberat JÅ 1995 71
 Utsädesmängd för spannmål 59
 Utvintrad (upplöjd) areal JÅ 1992 125

V

Vall, se Slättervall (Betesvall)
 Vall till fröskörd 81
 Vallbaljväxter, utsäde 59
 Vallgräs, utsäde 59
 Vallinsädda arealer JÅ 1984 100

Vallskördens kvalitet JÅ 1992 122
 Vallväxter, certifierat utsäde 59
 Vax 147
 Vegetabiliska produkter
 export 162
 import 162
 införselavgifter JÅ 1995 197
 konsumtion 157–158
 priser 170
 produktion 96–97, 151–152, 203, 205–206

Vete

antal företag 75,77
 förmalning, lager JÅ 1996 157
 hektarskörd 89–90
 kvalitet JÅ 1992 118–120
 normskörd 95
 odlad areal 74,75–77
 priser 170
 skördetidpunkt 100
 sorter JÅ 1993 96–97
 såtidpunkt 100
 totalskörd 96
 upplöjd areal JÅ 1992 125
 vallinsädd JÅ 1984 100
 växtperiodens längd 100–101
 övervintring JÅ 1992 124

Vetekli, priser 170

Vicker (och foderärter)
 odlad areal 78
 totalskörd JÅ 1984 142
 Vidareförädling 151–155
 Vilt

produktion 155
 Vitsenap, se Oljeväxter
 Våroljeväxter
 kvalitet JÅ 1992 123
 skadeorsaker JÅ 1984 115

Värraps, se Oljeväxter**Värrybs, se Oljeväxter****Värråg, se Råg****Värsträsad, utsäde 59****Värsäd**

kvalitet JÅ 1992 118–120
 skadeorsaker JÅ 1984 115

Värvete, se Vete**Världsmarknadspisindex 169****Växthus**

antal nybyggda JÅ 1981 65
 byggnadssätt 108
 yta 103, 107–109

Växtnäringsämnen

handelsgödsel 61–64

Växtperiod 101–102**Växtsjukdomar, medel mot 65–68****Växtskyddsmedel, se Bekämpningsmedel****Y**

Yttre rationalisering JÅ 1996 190–191

Å**Åker**

arealens användning 73–84, 205
 definition 12
 fördelning på företagarekategorier 20
 fördelning på storleksgrupp 14
 internationella uppgifter 204–205
 kadmiumhalt i åkermark 43
 systemtäckdikad areal 56 JÅ 1984 69
 total areal 84, 204
 ägd respektive arrenderad areal 13
 Åkerbönor 78

Åkervärde 45
 Åldersfördelning 30
 Årsväxt JÅ 1992 124–126
 Åsnor och mulåsnor 207
 Återväxt på slättervall 91
 Återväxtområden JÅ 1989 235–236

Ä

Ägarkategorier inom jordbruk 12, 19–20, 46

Ägd åker 13**Ägda företag 13****Ägg**

partihandelns invägning 155
 priser 170
 produktion 155, 208
 Svensk Ägghandel JÅ 1993 201

Ägoslag

annan mark 11–12, 39–40
 annan gräsbärande mark 12
 betesmark 11–12, 41–42, 204
 kultiverad betesmark 12
 skogsmark 11–12, 39–40, 204
 åkermark 11–12, 39–40, 204
 övrig mark 204

Ärter, se Kokärter**Ö**

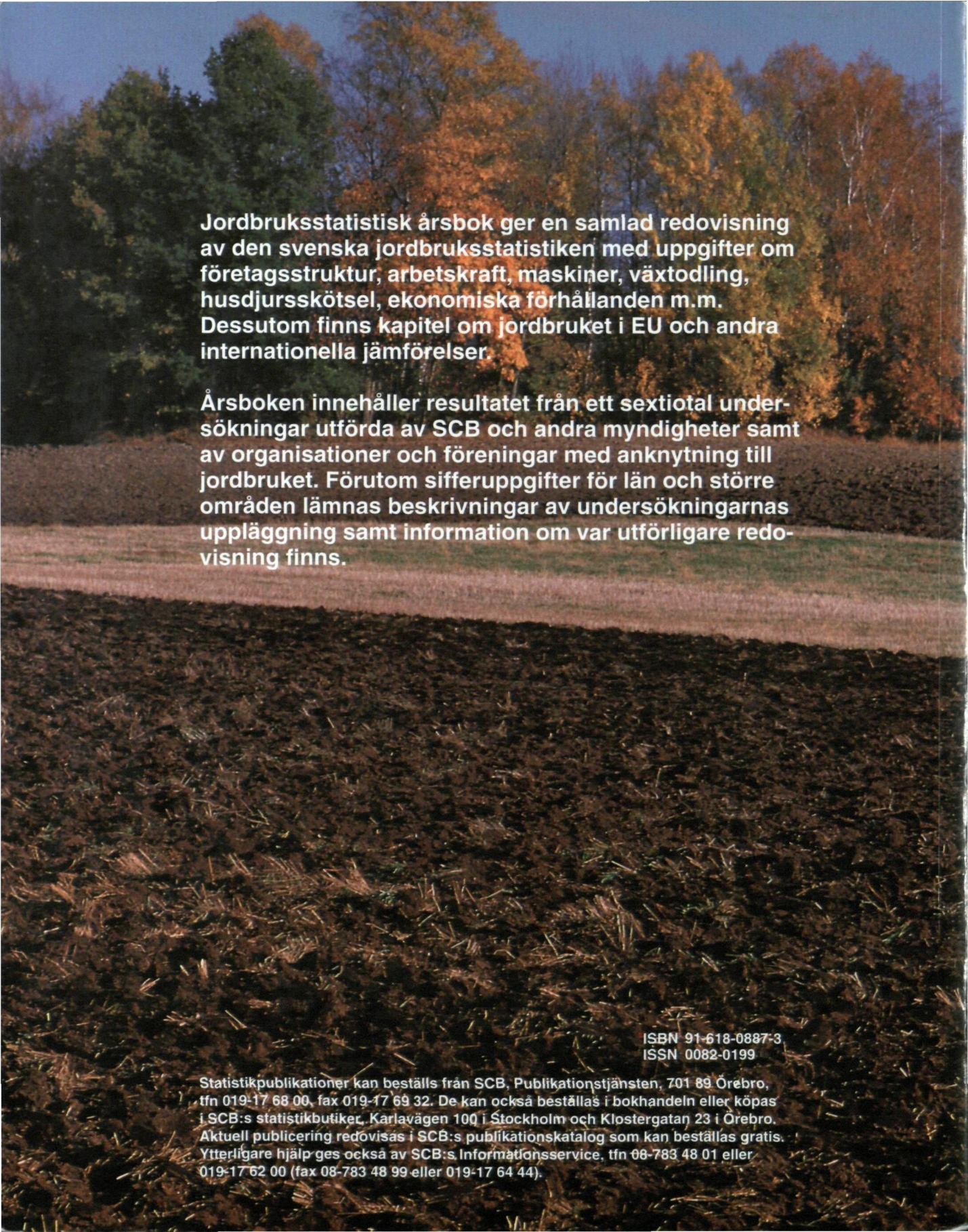
Öppet odlingslandskap 178, 192–193

Övervintring, medelomdömen JÅ 1992 124

Övervärde JÅ 1981 55–56

Övrig mark

areal 204

Jordbruksstatistisk årsbok ger en samlad redovisning av den svenska jordbruksstatistiken med uppgifter om företagsstruktur, arbetskraft, maskiner, växtodling, husdjursskötsel, ekonomiska förhållanden m.m. Dessutom finns kapitel om jordbruket i EU och andra internationella jämförelser.

Årsboken innehåller resultatet från ett sextiototal undersökningar utförda av SCB och andra myndigheter samt av organisationer och föreningar med anknytning till jordbruket. Förutom sifferuppgifter för län och större områden lämnas beskrivningar av undersökningarnas uppläggning samt information om var utförligare redovisning finns.

ISBN 91-618-0887-3
ISSN 0082-0199

Statistikpublikationer kan beställas från SCB, Publikationstjänsten, 701 89 Örebro, tfn 019-17 68 00, fax 019-17 69 32. De kan också beställas i bokhandeln eller köpas i SCB:s statistikbutiker, Karlavägen 100 i Stockholm och Klostergatan 23 i Örebro. Aktuell publicering redovisas i SCB:s publikationskatalog som kan beställas gratis. Ytterligare hjälp ges också av SCB:s Informationsservice, tfn 08-783 48 01 eller 019-17 62 00 (fax 08-783 48 99 eller 019-17 64 44).